DICCIONARI NÀUTIC IL·LUSTRAT DELS PAÏSOS CATALANS

JORDI SALVADOR I GRÀCIA
ESCENAVEGANT

Publica:

Federació Catalana per la Cultura i el Patrimoni Marítim i Fluvial.

Primera edició, 2023

© de l'obra: Jordi Salvador l'autor

Amb el suport del Centre de Terminologia de Catalunya Termcat

Disseny. portada i maquetació del propi autor.

Impressió: XXXXXXXXXXXXXXX

Dipòsit legal: XXXXXXXXXXXXXXX

ISBN: XXXXXXXXXXXXXXX

Els beneficis de la venda d'aquest llibre aniran íntegrament a la Federació Catalana per la Cultura i el Patrimoni Marítim i Fluvial.

Aquesta publicació es fa amb llicència Creative Commons Reconeixement Compartir Igual 4.0 Internacional.

CC BY SA 4.0

Aquesta llicència permet a qualsevol persona compartir, copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format. Adaptar, remesclar, transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat, fins i tot comercial. Per fer-ho cal reconèixer l'autoria de manera apropiada, proporcionar un enllaç a la llicència i indicar si heu fet algun canvi. Pot fer-sede qualsevol manera raonable, però no d'una manera que suggereixi que el llicenciador us dóna suport o patrocina l'ús que en feu.
Si remescleu, transformeu o creeu a partir del material heu de difondre les vostres creacions amb la mateixa llicència que l'obra original. No podent aplicar termes legals ni mesures tecnològiques que restringeixin legalment a altres de fer qualsevol cosa que la llicència permet.

Més detalls d'aquesta llicència a:
https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.ca

Presentació

Però hem viscut per salvar-vos els mots,

per retornar-vos el nom de cada cosa.

El Càntic i el Mur - Salvador Espriu

Sempre és un recurs començar un escrit amb una cita coneguda i sovint la xarxa de xarxes ens ajuda, però en aquest cas tot i que m'acullo a aquest recurs no m'ha fet falta cap cerca, coneixent el sentit del treball d'en Jordi Salvador la millor frase per començar aquesta ressenya la tenim tots al cap.

Una altra manera de començar seria parlar de quin encaix te l'edició d'aquest diccionari en el ventall de les ciències i la cultura, i també en aquest cas l'encaix és evident. La voluntat de casar la llengua amb la tradició, en un àmbit com és el mariner, la podem situar en l'orbita d'allò que s'anomena la sociolingüística, disciplina que s'ocupa de les relacions entre el llenguatge i la societat en el context en què es desenvolupen els parlants.

Els amants de la mar, sempre expliquen que el lèxic mariner ha de ser forçosament precís. Com en molts altres àmbits la multiplicitat d'estris i l'encert del seu ús a la hora de qualsevol maniobra depèn forçosament del coneixement que, qui parla i qui escolta, comparteixin el significat de cada una de les seves paraules. En aquesta entorn forçosament ampli i complex ajudar a la comprensió dels mots més escaients amb unes imatges ens facilita per una banda la tasca de difusió i ens ajuda per l'altra a perpetuar un patrimoni que no podem perdre.

Des de la Federació Catalana per la Cultura i el Patrimoni Marítim i Fluvial tenim cura essencialment dels dos aspectes esmentats, promovent, amb activitats continuades, les tècniques i la cultura de la navegació i curant el patrimoni tant material com immaterial de l'art de navegar.

La Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, adoptada per la UNESCO l'any 2003, remarca la voluntat de preservació d'aquest patrimoni amb l'advertiment de la fragilitat d'aquest tipus de materials o tradicions, de la facilitat amb què poden malmenar-se o desvirtuar-se.

L'esmentada Convenció va definir el patrimoni immaterial com «els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques que les comunitats i els grups, i en determinats casos els individus, reconeixen com a part integrant del seu patrimoni cultural»

Els qui tenim la sort de conèixer l'autor, sabem que en el seu neguit polifacètic recull en tots els formats possibles els elements que han superat el pas del temps, siguin cançons, rondalles, refranys, textos i també elements materials de tota mena que en el seu conjunt conformen la identitat marinera de casa nostra.

Estic segur que puc recollir i puc expressar en nom de totes les associacions de navegació tradicional dels Països Catalans la nostra gratitud per la feina feta per l'autor i tots els qui l'han ajudat en l'edició d'aquest Diccionari Nàutic Il·lustrat dels Països Catalans.

Pere Alemany Miralpeix
President de la Federació Catalana per la Cultura i el Patrimoni Marítim i Fluvial

Pròleg

L'Agustí Martin amb l'autor.

Dr. Agustí Martin i Mallofrè
Degà de la Facultat de Nàutica de Barcelona,
Ambaixador Marítim de l'Organització Marítima Internacional (OMI)

Fa uns quants anys que vaig conèixer Jordi Salvador, una persona inquieta, estricte, apassionat pel mar i navegant.

Segur que ens van presentar en una platja, en un port, sobre la coberta d'una embarcació tradicional, en una taula compartint un plat mariner o en algun passeig arran de mar, anant o venint de les moltes activitats què hem coincidit.

Quan fa un temps em va dir que estava treballant amb el Diccionari Nàutic Il·lustrat dels Països Catalans, en el que volia abastar les varietats lingüístiques de la nostra llengua, immediatament vaig pensar amb la feinada que suposava aquest extraordinari treball, ja que de diccionaris que recullin la terminologia referent al món de la navegació ni han, però en Jordi pretenia anar més lluny.

Com a escriptor, en els seus llibres, articles i treballs ha demostrat amb escreix un bon coneixement del llenguatge i el domini de l'argot nàutic, i per escriure aquest extens i necessari diccionari, no només s'ha basat amb els coneixements existents aprofitant totes les fonts escrites, sinó que ha sabut recollir el patrimoni immaterial de les paraules i les seves definicions gràcies als seus viatges per mar i rius de Catalunya. La seva relació amb les persones i el seu caràcter obert li ha proporcionat el poder conèixer, esbrinar i enriquir la terminologia nàutica catalana.

Quan vaig tenir a les meves mans l'esborrany del Diccionari Nàutic Il·lustrat dels Països Catalans, no vaig poder-me estar de cercar algunes paraules molt concretes i molt aviat me'n vaig adonar del rigor de les seves definicions i de la excel·lent metodologia emprada. Estic ben segur que tenim al nostre abast una obra de referència, un diccionari de consulta de gran utilitat per totes aquelles persones que desitgin obtenir informació puntual i precisa, molt especialment per l'estudiantat que els hi cal un recurs per elaborar els seus treballs de recerca o universitaris, per totes les persones en general que necessiten enriquir el seu vocabulari nàutic i pels que es dediquen a la recuperació de patrimoni material i immaterial en totes les moltes i variades facetes.

Finalment vull cloure aquesta modesta presentació agraint l'esforç i perseverança d'en Jordi Salvador i dels seus col·laboradors, especialment a la Lluïsa Obrador, per apropar-nos una vegada més a l'ampliació del vocabulari nàutic i de molts mots i expressions que s'havien escapat dels diccionaris.

Introducció

El Diccionari Nàutic Il·lustrat dels Països Catalans (DNI PPCC) és un diccionari descriptiu que té com a objectiu la reunió en un sol estudi de les diferents variants lingüístiques del català que es parla en l'ambient nàutic tant professional, com tradicional, esportiu o d'esbarjo.

L'origen de l'estudi ha estat possible gràcies als més de quaranta anys del moviment per la recuperació del Patrimoni material i immaterial marítim, protagonitzat per persones i associacions que dediquen el seu temps, esforç i diners a l'estudi i conservació d'aquest patrimoni. Aquest va més enllà de les embarcacions i els seus aparells. L'autor és membre actiu d'aquest moviment i actualment actua i col·labora com a assessor de la junta directiva de la Federació Catalana per la Cultura i el Patrimoni Marítim i Fluvial (FCCPMF). Les institucions com la Xarxa de Museus Marítims de la Mediterrània també tenen un paper destacat en aquest camp a partir de la publicació d'estudis i llibres sense els quals hauria estat del tot impossible aquest diccionari.

El DNI PPCC neix fa prop de quatre anys com a branca d'un estudi molt més ampli que tal vegada veurà la llum en un futur més o menys pròxim: el Diccionari Nàutic Ibèric Il·lustrat, que incorpora la terminologia nàutica en els diferents idiomes de la península ibèrica: català, èuscar, gallec, portuguès, anglès i castellà. Fruit de la finalització dels buidatges en català apareix un corpus lingüístic complet en la nostra llengua, que sumat a les 1192 imatges formen el cos d'aquest diccionari. En el transcurs de l'estudi altres companys navegants han anat aportant bibliografia i terminologia que ha calgut investigar i que en molts casos ha estat incorporada.

De ben segur que posteriorment a l'aparició del diccionari apareixeran més variants locals. Aquelles que apareixen a l'obra són les que han estat documentades a través de la bibliografia que apareix al final del llibre.

Metodologia

Camp de treball i objectius.

El DNI PPCC és un estudi en llengua catalana que recull la terminologia referent al món de la navegació, nàutic, que incorpora 7272 termes, en total de 5478 entrades. Existeixen com es pot veure a la bibliografia diferents estudis anteriors, alguns com el d'en Washington Garcia de tipus més enciclopèdic, però que no abastava les varietats lingüístiques del català. D'altres títols més antics publicats incorporen un excés de manlleus i barbarismes arribats des del castellà. I finalment, molts d'ells són vocabularis monogràfics sobre diferents tipus d'embarcacions.

Les 1192 imatges són fruit de diferents autors. Molts d'ells coneguts, amics del món de la navegació tradicional que les han cedit per aquesta edició. La major part d'elles han estat modificades, retallades o s'hi ha incorporat grafisme per part del propi autor. 260 són del propi autor i de la Lluïsa Obrador, realitzades durant la participació d'ambdós en trobades i festivals marítims arreu amb la seva barca, la República Catalana, apareixen a l'obra com de l'autor CC BY SA 4.0. 485 imatges són considerades de domini públic, que són les que no porten cap senyal d'autoria. 315 es corresponen a la signatura Creative Commons Reconeixement-Compartir Igual (CC BY-SA). 15 imatges són de productes comercials, extretes de catàlegs. I les 127 restants han estat cedides gentilment pels seus autors.

El Centre de Terminologia, TERMCAT, ja havia treballat en diferents diccionaris com el de Ports i Costes, el dels Esports marítims, de Bombers i de Fusteria que han estat una bona base per aquest estudi. Tot el treball ha estat fet amb el suport informàtic del Gestor de textos GdTWeb d'aquest organisme.

La realitat actual de la formació de nous mariners i patrons és que la llengua usada habitualment és el castellà o l'anglès en el cas dels estudis superiors. D'aquesta forma el català és menystingut involuntàriament per desconeixement per les noves generacions de mariners que s'incorporen al món nàutic. És cert que organismes com la FCCPMF està treballant per la difusió d'aquest patrimoni immaterial que és el lèxic mariner amb exposicions, programes de ràdio i fulletons. Però això no és suficient per mantenir la nostra llengua.

El DNI PPCC incorpora en l'arbre de camp els següents àmbits que es relacionen estretament amb la navegació:

- Tipus d'embarcacions: propulsió (vela, rem, motor), parts.
- Veles: tipus, parts
- Arboradura: fixa, mòbil

- Eixàrcia: fixa, mòbil, materials, caps, cadenes, bossells.
- Navegació: vela, rem, motor, instruments i cartes, ancoratge, ordres i termes genèrics.
- Tècniques: construcció, nusos i entolladures, manteniment.
- Seguretat: maniobres, balses salvavides i altres elements, senyalització, balises, boies.
- Oficis en mar i en port.
- Esport
- Meteorologia: onades, vent, marees, pluja corrents.

Contingut i forma de consulta

Les fitxes del DNI PPCC contenen les informacions següents: terme, categoria gramatical, sinònims, definició i en alguns casos, nota. L'ordenació és alfabètica, a diferència d'altres vocabularis temàtics que es poden trobar dins de la Bibliografia, fet que facilita la cerca del terme en català. La incorporació de les imatges també facilita la consulta quan es desconeix el terme en aquesta llengua. Els sinònims tenen la seva pròpia entrada amb remissió al terme principal. Les variacions lingüístiques incorporen després del terme entre parèntesi la seva zona de procedència.

- Rossellonès (Ros)
- Empordanès (CB)
- Català central (CC)
- Costa Daurada (CD)
- Terres de l'Ebre (TE)
- País Valencià (PV)
- Illes Balears (IB)
- Alguer (Alg)

En el diccionari s'incorporen algunes denominacions desestimades, com barbarismes, manlleus, usats habitualment en l'àmbit mariner, però aquest no tenen una entrada pròpia.

Abreviacions:

n m	nom masculí
n m pl	nom masculí plural
n f	nom femení
n f pl	nom femení plural
n m/f	nom masculí i femení
n m/f	nom masculí/nom femení
adj	adjectiu
v tr	verb transitiu
v tr pron	verb transitiu pronominal
v prep	verb preposicional
v intr	verb intransitiu
v intr pron	verb intransitiu pronominal
v tr/prep	verb transitiu o preposicional
adv	adverbi
interj	interjecció
loc llat	locució llatina
sin	sinònim
abrev	abreviatura
den. desest	denominació desestimada
den com	denominació comercial
veg	vegeu
sbl	símbol
sigl	sigla
📷	imatge

Treballs relacionats

L'autor va publicar l'any 2008: Paraules de Mar, recull terminològic de navegació tradicional. Publicat per l'Associació La Mar d'Amics de Palamós. Aquest incorporava 1590 termes i 374 fotografies i reflectia la parla bàsicament de la zona de l'Empordà. El treball ja comptà amb l'assessorament terminològic del TERMCAT i fou publicat amb el suport de la desapareguda Caixa Girona.

L'any 2022, publicà: Paraules de Riu, recull terminològic de navegació tradicional fluvial. Editat per Crea't Edicions, amb el suport del TERMCAT. Aquest recull incorporava 1357 termes i 136 imatges. Un treball que tenia com a objectiu crear una eina de consulta sobre la navegació tradicional al nostre país.

L'experiència de l'autor en els estudis lingüístics es completa amb els treballs referits a la seva professió principal d'escenògraf:

- - Diccionari d'Escenografia i Escenotècnia (2014), fou la seva tesi doctoral a la Universitat Rovira i Virgili. Una obra terminològica multilingüe (català, castellà, francès, anglès, italià i alemany) amb 2573 entrades i un total de 16.377 termes, amb 385 notes tècniques i 1.037 il·lustracions.
- Digital Theatre Words (DTW) és un projecte centrat en la nova terminologia teatral i que actualment té 24 idiomes en línia. És el projecte de publicació digital de la Comissió de Publicació i Comunicació de l'OISTAT (Organisation Internationale des Scénographes, Techniciens et Architectes de Théâtre). El projecte fou liderat per Michael Ramsaur i Jerome Maeckelbergh. En Jordi Salvador fou editor-coordinador de la llengua catalana.
- TEC français/español, d´Emmanuelle Stäuble. Traducció encomanada per l'editorial francesa Éditions AS del llibre original "TEC français/anglais. Guide bilingue du régisseur en tournée" en la seva

nova versió, del qual també es feu una versió français-català que finalment no es publicà.

L'any 2022 dissenyà i presentà l'exposició: Lèxic mariner – Patrimoni immaterial, de la FCCPMF que ha recorregut diferents ports del nostre litoral i també ha estat present en festivals marítims a Euskadi i a Galícia. En ella es fa un recorregut pels diferents tipus d'embarcacions de rem i vela incorporant-hi el lèxic en 7 plafons modulars. El fulletó catàleg de l'exposició és traduït al èuscar, gallec i castellà.

Drets d'autor

Aquest treball pot ser copiat, distribuït, editat, remesclat i desenvolupat sota una llicència de drets d'autor Creative Commons i les seves eines formen un equilibri dins de la premissa tradicional de "tots els drets reservats" que estableixen les lleis de propietat intel·lectual. Aquestes eines proporcionen a tothom, des del creador individual a grans companyies, així com a les institucions, una forma simple i estandarditzada d'atorgar permisos legals a les obres creatives. La combinació d'aquestes eines i els seus usuaris conforma un vast i creixent patrimoni digital, un conjunt de contingut que pot ser copiat, distribuït, editat, remesclat i desenvolupat, tot això dins dels límits de la llei de propietat intel·lectual.

CC BY SA 4.0

δ '' 2

δ *n f*
veg. **declinació d'un astre** *n f*

2- *n m*
veg. **dos sense timoner** *n m*

4- *n m*
veg. **quatre sense timoner** *n m*

'' *n m*
veg. **segon** *n m*

'' *n m*
veg. **polzada** *n f*

2+ *n m*
veg. **dos amb timoner** *n m*

2x *n m*
veg. **doble scull** *n m*

4+ *n m*
veg. **quatre amb** *n m*

4x *n m*
veg. **quatre scull** *n m*

8+ *n m*
veg. **vuit amb timoner** *n m*

470 (quatre setanta) *n m*

VELA. Embarcació esportiva per a dos tripulants de 4,7 m d'eslora i 1,68 m de mànega, amb una superfície vèlica de 12,7 m2.

470 Foto de Von Buran CC BY SA 3 0

A

A *n m*
veg. **anticicló** *n m*

a banyo (Alg) *interj*
veg. **home a l'aigua** *interj*

a barbes de gat *adv*
veg. **fer gat** *adv*

abatir (Alg) *v tr*
veg. **caure** *v tr*

a bord *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. A dalt o dins del vaixell.

a cantell *adv*
veg. **a topall** *adv*

a fil de popa *adv*
sin. **de popa rodona** *adv*

NAVEGACIÓ. Virar el vaixell perquè el vent és massa fort per navegar de cenyida, per proa, fent-lo entrar per la popa.

a fil de roda *adv*

NAVEGACIÓ. Ben bé per proa, en la direcció de finida per la roda de l'embarcació, és a dir, la determinada per la línia de crugia.

a fil de vent *adv*

NAVEGACIÓ. Ben bé a sobrevent.

a flor d'aigua *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. De manera que la part superior d'un objecte o cos és banyada intermitentment per les onades o per les marees.

a l'abordatge *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ordre per passar d'una nau a l'altra amb intenció de capturar-la.

a la capa *adv*

VELA. Amb les veles plegades o amb poca vela i la barra del timó tota a sotavent, per tal de resistir millor un temporal.

a la deriva *adv*
sin. **a la gareta** *adv*

NAVEGACIÓ. Situació en què un vaixell es troba sense govern ni rumb, a mercè del vent.

a la fonda *adv*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Mantenir-se fondejat mitjançant una àncora.

a la gareta *adv*
veg. **a la deriva** *adv*

a la marinera *adv*
sin. **a la marinesca** *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. A la manera de la gent de mar.

a la marinesca *adv*
veg. **a la marinera** *adv*

a la marroquina *adv*
sin. **a la portuguesa** *adv*

VELA. Manera de plegar una vela llatina enrotllant-la des del puny d'escota vers el car i subjectant-la a aquest amb la pròpia escota o un altre cap.

Nota: Tècnica usada per plegar una vela llatina sense abatre-la.

a la menuda *adv*
veg. **al detall** *adv*

a la portuguesa *adv*
veg. **a la marroquina** *adv*

a la ronsa *adv*

NAVEGACIÓ.. A la mercè dels vents, sense àncores ni amarres.

a la sirga *adv*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Manera d'avançar una embarcació sent arrossegada per una sirga des de la vora d'un riu, una platja o un camí.

a la via *adv*

NAVEGACIÓ. Posició del timó quan és ben bé al mig sobre el pla de crugia.

a mamar *adv*
veg. **a vessar** *adv*

a rem *adv*
sin. **als rems** *adv*

REM. Per acció del o dels rems.

a sobrevent *adv*

NAVEGACIÓ. De la direcció d'on bufa el vent, especialment respecte a una embarcació.

a son de mar *adv*

NAVEGACIÓ. Preparat per fer-se a la mar.

a son de port *adv*

NAVEGACIÓ. Preparar una embarcació per deixar-la amarrada a un port.

a sotavent *adv*

NAVEGACIÓ. De la direcció vers la qual bufa el vent o vers la qual les onades es mouen.

a topall *adv*
sin. **a cantell** *adv*

FUSTA. Amb les posts del folre del buc disposades cantell amb cantell.

a tot drap *adv*
sin. **vela a riba (Alg)** *adv*

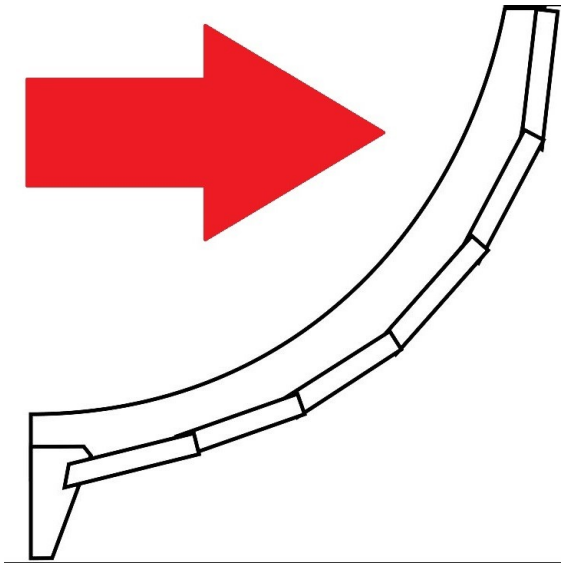

a topall

NAVEGACIÓ. Es diu del veler que va molt de pressa.

a tot rem *adv*

REM. Amb tota la velocitat possible impulsats pels rems.

a vessar *adv*
sin. **a mamar** *adv*

VELA Pujar l'antena fins al calcés de l'arbre.

abacà *n m*
sin. **cànem de Manila** *n m*

CAPS. Fibra vegetal lleugera, elàstica i resistent que procedeix del pecíol de les fulles de *Musa textilis* i que s'utilitza, principalment, en la fabricació de caps.

abadernar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fermar amb un tros de corda, de trena o de caixeta, el cable de l'argue, la canya del timó, una vela, etc.

abaixar *v tr*
veg. **abatre** *v intr pron*

abalisament *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Acció d'abalisar.

abalisament lateral *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema de balises que indica la localització dels perills laterals de navegació en la ruta seguida.

abalisar *v tr*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyalar un indret de la mar amb balises per orientar els navegants o advertir-los d'un perill.

abalisatge *n m*

ESPORT. Acció i efecte d'abalisar

aballestar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estirar, una corda que ja tiba, tal com s'estira la corda d'una ballesta, per posar-la completament tensa.

abanderament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'abanderar.

abanderar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Registrar un vaixell sota la bandera d'un estat.

abandó *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció que en determinades circumstàncies pot exercir un assegurat sol·licitant el pagament de la suma assegurada a canvi de cedir a l'assegurador la propietat de les mercaderies, el vaixell, etc., objecte de l'assegurança.

abandonar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Saltar la tripulació als bots, a terra o en una altra nau, deixant la nau sense ningú.

abarbetar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligar amb un cordill o piola, dos caps paral·lels o gairebé paral·lels que treballen en sentits oposats per a unir-los de costat .

abarloament *n m*

abarloar Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'acostar una nau a una altra o a un moll.

abarloar *v tr*
sin. **acostar** *v tr*; **amarrar de costat** *v tr/prep*; **atracar de costat** *v intr*; **atracar en andana** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Atracar fent que

l'embarcació besi el moll, un altre vaixell o el carregador, de manera que la línia de crugia hi quedi paral·lela.

abaronar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Subjectar amb el cap o cadena que, fermat a la pala del timó, serveix per a governar-lo en casos d'avaria de l'arjau.

abarrotar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Assegurar l'estiba d'una nau omplint-ne tots els buits i carregant-la aprofitant tot l'espai de càrrega.

abartell *n m*
sin. **abatrell** *n m*; **anell** *n m*; **bragot** *n m*; **falsa trossa** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap que cenyeix l'arbre i l'antena en un aparell llatí en llur punt d'encreuament.

abartrell *n m*
sin. **vertell** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bola de fusta de les que estan enfilades al bastard d'una nau.

Nota: Bola de fusta o amb forma ovoidal, foradada per l'eix major, que enfilada amb d'altres forma el racament, juntament amb les llebres, que serveix per ajuntar la verga o antena a l'arbre quan les veles van inflades pel vent. En els velers, mena d'abraçadora amb boles de fusta que completava el cercle de la boca de pic, en pailebots i goletes, entorn del pal per facilitar ser hissat i arriar amb l'aparell anomenat tira de boca.

abast *n m*
sin. **allargada** *n f*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distància horitzontal entre el punt de llançament i el de caiguda d'un projectil.

abastar *v tr*
veg. **armar** *v intr*

abastar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar a ajuntar-se, una nau, amb una altra nau que va davant.

abatible *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que es pot fer passar de la posició vertical a l'horitzontal i viceversa.

abatiment *n m*

NAVEGACIÓ. En nàutica caiguda d'una nau cap a sotavent, per efecte del vent.

abatiment *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Valor de l'angle format pel rumb real i el rumb aparent.

abatir *v intr pron*
veg. **caure** *v intr*

abatre *v intr pron*
sin. **abaixar** *v tr*; **acalar** *v tr*; **caure** *v intr*, ***decaure*** *v intr*

VELA. Separar-se, un vaixell, de la derrota que havia de fer en direcció a sotavent empès pel vent, el corrent i la mar.

abatre *v intr pron*
veg. **caure** *v intr*

abatre les veles *v tr*

abartrell Foto de Joan Pujol

veg. **amainar** *v tr*

abatrell *n m*
veg. **abartell** *n m*

abartrell *n m*
sin. **vertell** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bola de fusta de les que estan enfilades al bastard d'una nau.

Nota: Bola de fusta o amb forma ovoidal, foradada per l'eix major, que enfilada amb d'altres forma el racament, juntament amb les llebres, que serveix per ajuntar la verga o antena a l'arbre quan les veles van inflades pel vent. En els velers, mena d'abraçadora amb boles de fusta que completava el

cercle de la boca de pic, en pailebots i goletes, entorn del pal per facilitar ser hissat i arriar amb l'aparell anomenat tira de boca.

abast *n m*
sin.**allargada** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distància horitzontal entre el punt de llançament i el de caiguda d'un projectil.

abastar *v tr*
veg. **armar** *v intr*

abastar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar a ajuntar-se, una nau, amb una altra nau que va davant.

abatible *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que es pot fer passar de la posició vertical a l'horitzontal i viceversa.

abatiment *n m*

NAVEGACIÓ. En nàutica, caiguda d'una nau cap a

sotavent, per efecte del vent.

abatiment *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Valor de l'angle format pel rumb real i el rumb aparent.

abatir *v intr pron*
veg. **caure** *v intr*
abatre *v intr pron*
sin. **abaixar** *v tr*; **acalar** *v tr*; **caure** *v intr,* **decaure** *v intr*

VELA. Separar-se, un vaixell, de la derrota que havia de fer en direcció a sotavent empès pel vent, el corrent i la mar.

abatre *v intr pron*
veg. **caure** *v intr*

abatre les veles *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

abatrell *n m*
veg. **abartell** *n m*

abismal *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a un abisme.

abisme *n m*

AIGUA. Profunditat immensa.

abismal *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a un abisme.

abisme *n m*

AIGUA. Profunditat immensa.

abissal *adj*

AIGUA. Relatiu o pertanyent a les grans profunditats oceàniques.

abocament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'abocar deixalles, especialment en el mar.

abocar *v tr pron*
veg. **trabucar** *v tr*

abocar *v tr*
sin. **abolar** *v tr*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer rajar el contingut d'un recipient, fer-lo passar d'aquest a un altre.

aboiar *v tr*
sin. **abolar (PV)**

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer que alguna cosa suri, que es mantingui a flor d'aigua.

aboiat/ aboiada *adj*

ESPORT. Dit d'alguna cosa que sura.

abolar (PV) *v tr*
veg. **aboiar** *v tr*

aboldar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ancorar una barca per mitjà d'una pedra grossa arrodonida lligada a un cap que s'amolla fins que arriba al fons del mar, que s'usa per a fondejar les petites embarcacions. .

abollanonar *v intr pron*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Els núvols formar borrallons, prendre la forma de flocs de neu.

abonançar *v intr*

METEOROLOGIA. Esdevenir bo, el temps.

abordable *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que es pot abordar.

abordador/ abordadora *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que aborda.

abordar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Entrar en col·lisió un vaixell amb un altre, voluntària o involuntàriament.

abordatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte d'abordar.

aborrallonar-se (PV) *v intr pron*
veg. **aborregar-se (PV)** *v intr pron*

aborrallonós *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Que té la forma de borrallons, de flocs de neu.

aborrar (Alg) ***v tr***
veg. immersió

aborregar-se (PV) *v intr pron*
sin. **aborrallonar-se (PV)** *v intr pron*

METEOROLOGIA. Cobrir-se, el cel, de núvols blanquinosos pareguts a borrallons de llana.

abossadura *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Subjecció feta d'una embarcació per mitjà d'una bossa no gaire llarga fermada a coberta que serveix per a subjectar, altre cap que podria escapolir-se durant la maniobra.

abossar *v tr*
sin. **abotzar (Alg)** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Subjectar una embarcació per mitjà d'una bossa no gaire llarga fermades coberta que serveix per a subjectar un altre cap que podria escapolir-se durant la maniobra.

abossar (PV) *v tr*

PESCA. Donar forma de bossa grossa el cop d'una xarxa de pesca.

abossellar *v tr*

FUSTA. Donar la forma d'un bossell.

abotzar (Alg) *v tr*
veg. **abossar** ***v tr***

abraçadora Foto de Damesa CC BY SA 4.0

abotzadura (Alg) *n f*
veg. **amarratge** n m

abraçadora *n f*

PARTS. Peça en forma de cèrcol o anella que serveix per a fermar una cosa a una altra cenyint-la.

abre (Alg) *n m*
veg. **arbre** *nm*

abretonar l'artilleria *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Amarrar els canons al costat del vaixell en direcció de popa a proa.

abric *n m*
sin. **abrigall** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Peça de vestir que es posa sobre les altres i serveix per a protegir-se del fred, especialment la de mànigues llargues, cordada al davant, que arriba normalment fins als genolls o fins als peus.

abric *n m*

TERRA. Indret on les naus troben resguard, lliure de l'acció del vent o de les onades.

abrigall *n m*
veg. **abric** *n m*

abrigar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar una nau en un indret on està a cobert contra les injúries del temps.

abriolar *v tr*

VELA. Posar briols a les veles.

abriolar *v tr*

VELA. Caçar o cobrar els briols d'una vela d'aparell rodó, per reduir-ne la superfície momentàniament o com a pas previ a aferrar-la.

abromar *v intr pron*

MANTENIMENT. L'obra viva d'una nau, cobrir-se de bromes.

abromat *adj*

Dit de l'obra viva d'un buc quan es ple de mol·luscs adherits.

abroquerar *v tr*

VELA. Tirar cap a popa els penols de sobrevent de les vergues de proa, de manera que les veles del trinquet rebin el vent per la cara de proa.

abrotonar *v tr*
sin. **adormir-se** *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Clavar la proa i prendre molta escora, una embarcació, amb perill d'abocar-se i d'enfonsar-se, a causa d'un fort cop de vent..

abuidar (TE) *v tr*
veg. **esgotar** *v tr*

acalabrotar *v tr*
veg. **calabrotar** *v tr*

acalar *v tr*
veg. **abatre** *v intr pron*

acanalador *n m*
veg. **ribot acanalador** *n m*

acanalar *v tr*
sin. **espaiximar (Alg)** *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Fer canals, solcs o estries.

acaparrar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sobrecarregar una nau.

acabdellar (Alg) *v tr*
sin.**dujar** *v tr*

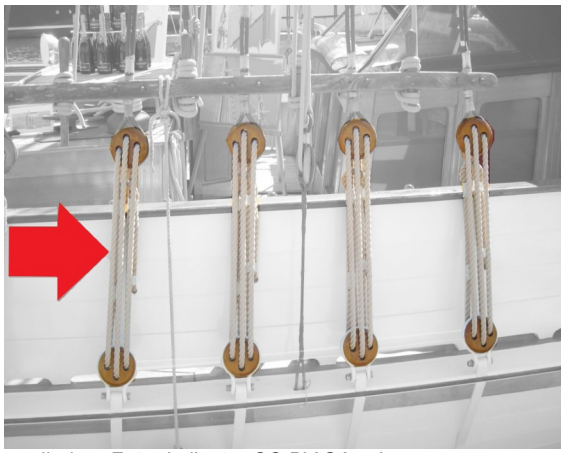
acollador Foto de l'autor CC BY SA 4.0

acastellar *v tr*
veg. **apilar** *n*

accelerador *n m*

PARTS. Mecanisme d'una embarcació autopropulsada que permet regular la velocitat de gir del motor, amb l'objectiu d'augmentar-ne o disminuir-ne la velocitat.

acer *n m*

CONSTRUCCIÓ. Aliatge de ferro i carboni que conté aquest darrer element en una proporció inferior al 2 % i que és capaç d'adquirir pel tremp una gran duresa i elasticitat.

acer laminat *n m*

CONSTRUCCIÓ. Producte d'acer obtingut a partir d'un procés de fabricació basat en el laminatge de les peces per mitjà d'una sèrie de rodets.

aclarir-se *v intr pron*

METEOROLOGIA. Fer-se menys fosc després d'una tempesta o de la nit.

acoblament *n m*
sin. **ajustament** *n m*; **encaixament** *n m*

FUSTA. Unió entre si i fixació ferma, de taulons, posts, o de peces de fusta en general.

acoblar *v tr*

FUSTA. Unir dues peces de manera que ajustin perfectament.

acoderar *v tr*
veg. **fer colzera** *v tr*

acollador *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cap enquitranat que hom passa pels ulls de les bigotes per tal de mantenir tesos els obencs.

acollament (PV) *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'acollar o d'acollar-se.

acollar *v tr*

VELA. Tesar els caps enquitranats que hom passa pels ulls de les bigotes per tal de mantenir tesos els obencs.

acollir (Alg) *v tr*
veg. **xorrar** *v tr*

acomboiar *v tr*

NAVEGACIÓ. Fer escorta, un vaixell de guerra, a altres vaixells més o menys importants, especialment vaixells mercants.

acompanyant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cronòmetre que no és el magistral.

aconillar *v tr*

REM. Posar els rems dins del bot perpendicularment a la línia de crugia, deixant fora de la borda tota la pala i part de la canya.

aconxar *v tr*
sin. **acostar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Empènyer, el vent o el corrent, cap a la costa o a un lloc perillós.

acopar *v tr*

FUSTA. Fer als taulons la concavitat necessària per encaixar-los a una peça convexa

acostar *v tr*
veg. **abarloar** *v tr*

acrostoli Foto de Χρήστης Templar52 CC BY SA 3 0

acostar *v tr*
veg. **aconxar** *v tr*

acostar (PV) *v tr*

NAVEGACIÓ. Arrimar una nau o el costat d'una nau a un moll o a un altre lloc.

acreditació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document que acredita una condició determinada o el compliment d'un tràmit.

acrostoli *n m*
sin. **esperó** *n m*; **rostrum** *n m*

PARTS. Esperó que portaven les galeres per a foradar el flanc de les galeres enemigues en les batalles navals.

acrostoli *n m*

CONSTRUCCIÓ. Voluta que adornava la proa de les naus antigues.

acular *v intr*
sin. **cular (PV)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tocar fons amb la popa, una embarcació, en anar endarrere.

acumulador *n m*

MOTOR. Dispositiu electroquímic reversible que pot retornar l'energia elèctrica que ha emmagatzemat quan el sistema químic que conté ha estat sotmès a electròlisi.

acusar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Assenyalar com a culpable, palesar, denunciar alguna cosa, donar-ne indici.

administració portuària *n f*
veg. **autoritat portuària** *n f*

admissió *n f*

MOTOR. Temps del cicle d'una màquina tèrmica en què té lloc l'entrada de l'aire o la mescla gasosa combustible en el cilindre.

adob *n m*
veg. **reparació** *n f*

adobar (Alg) *v tr*
veg. **reparar** *v tr*

adormir *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Començar a dormir.

adormir-se *v intr pron*

VELA. Navegar, el vaixell, sense obeir el timó per uns moments.

adormir-se *v intr pron*

VELA. Quedar-se, una nau, uns instants aturada en la brandada en arribar al màxim del seu balanç.

adormir-se *v intr pron*

INSTRUMENTS I CARTES. Trigar, una agulla magnètica, a tornar al meridià magnètic durant els canvis de rumb, per manca de força o per altres defectes.

adormir-se *v intr pron*
sin. **abrotonar** *v tr*

adreçament *n m*
sin. **desbolcada** *n f*

VELA. Acció d'adreçar o d'adreçar-se.

adreçar *v tr*
sin. **desbolcar** *v tr*; **redreçar** *v tr*

VELA. Fer posar dret un vaixell quan és més tombat d'una banda que de l'altra.

aerolliscador Foto de Andrew Berridge CC BY SA 2 5

adreçar *v tr*
sin. **adrissar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Corregir l'escora a una nau.

adrissar *v tr*
sin. **adreçar** *v tr*

aerolliscador *n m*

MOTOR. Vehicle que es manté separat de la superfície sòlida o líquida sobre la qual es desplaça mitjançant un coixí d'aire produït pel mateix vehicle.

Nota: Vehicle inventat per l'anglès Sir Christopher Cockerell, que va sustentat per una capa molt prima d'aire a pressió, degut a la qual no toca el medi sobre el qual circula. Per aquest motiu és amfibi. Degut a tenir molt poca resistència a l'avançament, pot aconseguir grans velocitats. És utilitzat habitualment per a transportar passatgers i cotxes a través del canal de la Mànega i d'altres estrets.

aeronau *n f*

MOTOR. Vehicle destinat a la navegació aèria.

aeronaval *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a l'aeronàutica i a la marina militars.

afàs *n m*

PESCA. Peça de malla en forma d'embut per on entra el peix a la nansa de pescar.

afegidura *n f*
veg. **afegit** *n m*

afegiment *n m*
veg. **afegit** *n m*

afegir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Unir diferents peces o trossos entre si formant una sola peça o un objecte com d'una sola peça.

afegit *n m*
sin. **afegidura** *n f*; **afegiment** *n m*; **afegitó** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte d'afegir, de posar dues coses juntes.

afegitó *n m*
veg. **afegit** *n m*

afermament (PV) *n m*

NAVEGACIÓ. Acció d'afermar o d'afermar-se.

afermar *v tr*
veg. **fer ferm** *v tr*

afermar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Reforçar amb un segon cap que un que ja està treballant.

aferrador *n m*

PARTS. Cap menut que serveix per a aferrar una vela a la botavara, a l'antena o a la verga.

aferrador *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Els fons de la mar que són a propòsit per assegurar les àncores.

aferrador/ aferradora *n m,f*

MATERIALS. Espècie de llata de filàstiques, llarga i ampla, amb què s'acaben d'aferrar les veles, embolicant-la per les vergues fins a la creu.

aferrador/ aferradora *n m,f*

EN MAR. Tripulant encarregat d'emprar les gafes o àrpies per aferrar la nau contrària, en abordar-la.

aferrament (PV) *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'aferrar o d'aferrar-se.

aferrador

aferrar *v tr*
sin. **batafiolar** *v tr*

VELA. Amarrar la vela plegada sobre l'antena, la verga o la botavara.

aferrar *v tr*
sin. **aganxar (Alg)** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fixar fortament l'àncora d'una embarcació al fons.

aferrar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Subjectar una nau al propi vaixell amb gafes per tal de permetre l'abordatge.

aferravela *n m*
veg. **palanqui** *n m*

aferraveles *n m*
sin. **palanqui** *n m*; **xafaldet** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap aferrat per un extrem a un puny d'escota d'una vela major o d'una altra vela quadrada, que, juntament amb altres, serveix per a portar el puny a la part central de la verga.

afiladero (PV) *n m*
veg. **curricà** *n m*

afiladero (PV) *n m*
sin. **busarda (PV)** *n f*

PESCA. Ormeig de pesca format per un fil amb un ham usat en la pesca de la tonyina.

afitorar *v tr*

veg. **fitorar** *v tr*

afluixar *v tr*
veg. **amollar** *v tr*

afogament *n m*
sin. **afogonament**

PARTS. Part de l'arbre de la nau que travessa l'enfogonament o el banc d'arborar.

afogar (Alg) *v intr*
veg. **ofegar-se** *v intr pronom*

afogonadura *n f*
veg. **enfogonament** *n m*

afogonament
veg. **afogament** *n m*

afonar *v intr pron*
veg. **enfonsar** *v intr pron*

afonat/ afonada *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que s'ha enfonsat.

aforar *v tr*
sin. **arquejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mesurar el volum d'una embarcació i valorar i taxar els drets que, segons aranzel, acredita la duana pel material flotant que és introduït en un port.

afrau *n f*
veg. **freu** *n m*

afrenellar (PV) *v tr*
veg. **enfrenar (PV)** *v tr*

afrenellat *adj*

REM. Dit d'un rem que és lligat dins l'embarcació.

afusar *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cabussar-se i afonar-se

afusar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Aprimar d'un cap, donar forma de fus.

agafador *n m*

PARTS. Cadascuna de les nanses de corda situades aproximadament a 30 cm de proa i de popa, que serveixen per a agafar la canoa en cas de bolcada.

agafador *n m*
veg. **puny** *n m*

agafador *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part per on hom agafa alguna cosa.

agafar *v tr*
sin. **agarrar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Subjectar, fer-se seva alguna cosa amb la mà o un altre òrgan o un instrument adequat, per tenir-ho que no se'n pugui anar, aguantar-ho, emportar-s'ho, transportar-ho, per servir-se'n, per possessionar-se'n.

agafar l'ona *v intr*
veg. **prendre l'ona** *v intr*

aganxar (Alg) *v tr*
ver. **aferrar** *v tr*

agarrar (PV) *v tr*
veg. **agafar** *v tr*

agent de duanes *n m/f*
sin. **comissionista de duanes** *n m/f*

EN TERRA. Intermediari entre l'Administració de duanes i els particulars que intervé en les operacions de despatx de mercaderies.

agent marítim *n m/f*

EN TERRA. Persona natural o jurídica que executa actes jurídics relacionats amb el tràfic marítim.

aglà (IB) *n m*
veg. **calcés** *n m*

agotar (Alg) *v tr*
veg. **esgotar** *v tr*

agregat *n m*

EN MAR. Alumne oficial de l'escola naval de la marina mercant en període de pràctiques a bord d'un vaixell per l'obtenció del títol de pilot.

aguant *n m*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fortitud per a aguantar.

aguanta, sègula! *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ordre que dona el patró d'un llagut durant la sirga.

aguantar *v tr*
veg. **capejar** *v tr*

aguantar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Deixar d'amollar o de cobrar un cap mantenint momentàniament la tensió.

aguantar (el patí) *v tr*

VELA. Mantenir la posició del patí de vela perquè no avanci ni reculi d'allà on és, bé caçant la vela perquè cenyeixi lleugerament, bé posant els peus a l'aigua a tall d'àncora per evitar la deriva o l'abatiment; posar-se en fatxa; posar-se al paire.

aguantar (PV) *v tr*

PESCA. Mantenir la xarxa a la mateixa fondària perquè hi pugui entrar molt de peix en la pesca d'arrossegament..

aguió (PV) *n m*
veg. **galló** *n m*

aguindar (Alg) *v tr*
veg. **hissar** *v*

agulla *n f*

PARTS. Peça de ferro de la pala del timó que s'insereix en la femella de la roda de popa.

agulla azimutal Foto de KenWalkerCC BY SA 3 0

agulla *n f*
sin. **agulla del timó (PV)** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Barra de metall o d'acer que forma part d'alguns instruments de precisió, com el compàs, i que serveix per mesurar angles, graus, temps, etc.

agulla azimutal *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Agulla magistral que disposa d'una alidada per a mesurar angles.

agulla d'una brúixola *n f*
veg. **agulla magnètica** *n f*

agulla de la bitàcola *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Agulla nàutica amb imants i amb esferes compensadores de la desviació magnètica.

agulla del gaó de popa *n f*
veg. **agullot** *n m*

agulla del timó (PV) *n f*
veg. **agulla** *n f*

agulla giroscòpica *n f*
sin. **girocompàs** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Brúixola que mira sempre al pol geogràfic usant un joc de discs o anells que giren molt ràpid, moguts elèctricament, i les forces de fricció per a aprofitar la rotació de la terra.

agulla giroscòpica (PV) *n f*
veg. **giroscopi** *n m*

agulla invertida *n f*
veg. **compàs de sostre** *n m*

agulla magistral *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Agulla principal d'un vaixell, normalment situada a la coberta que està damunt del pont.

agulla magnètica *n f*
sin. **agulla d'una brúixola** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Barra d'acer imantat que gira damunt d'un punt i que s'orienta en la direcció del meridià magnètic.

agulla nàutica *n f*
veg. **compàs** *n m*

agullera (PV) *n f*
sin. **aüllera** *n f*; **aülleta** *n f*

PESCA. Art de cèrcol copejat que pesca a flor d'aigua usada habitualment a l'hivern.

agullot *n m*
sin. **agulla del gaó de popa** *n f*

PARTS. Element mascle del joc sobirà de la ferramenta del timó.

agullot *n m*

PARTS. Pinça de grans dimensions de la boca de la botavara, del pic o de l'antena, o d'un puntal de càrrega.

agullot de càrrega *n m*

PARTS. Peça giratòria que connecta l'extrem inferior d'un puntal de càrrega a un pal.

aigua *n f*
sin. **algua (Alg)** *n f*

AIGUA. Líquid transparent, inodor, insípid, compost d'hidrogen i oxigen, de fórmula H2O, que fon a 0 °C i bull a 100 °C, el qual, en un estat més o menys impur, constitueix la pluja, els mars, els llacs, els rius, etc.

aigua (TE) *m f*
veg. **mar** *n m i f*

agullera Dibuix de Ribes Sogorb DP

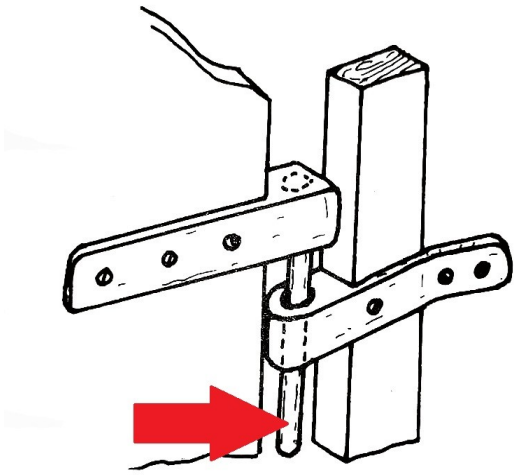

agullot Dibuix de Cristòfol Al·lès

aigua a gerres (Alg) n f
veg. **ruixat** *n m*

aigua arrecerada *n f*
sin. **mirall d'aigua** *n m*

AIGUA. Zona aquàtica del port protegida dels vents i de l'embat de les onades.

aigua del cel (Alg) *n f*
veg. **pluja** *n f*

aigua de pluja (Alg) *n f*
veg. **pluja** *n f*

aigua dura *n f*

REM. Aigua que ofereix resistència a l'avançada

de la piragua.

Nota: Per exemple, és aigua dura l'aigua amb una temperatura baixa, l'aigua de tipus alcalí i l'aigua que té poca profunditat.

aigua viva *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aigua que entra a l'interior d'un vaixell per alguna via d'aigua en la part submergida del buc.

aiguada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Provisió d'aigua dolça per al consum de la tripulació d'una nau.

aiguada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Quantitat d'aigua potable que porta una embarcació per al consum de la tripulació i del passatge.

aiguada *n f*

AIGUA. Lloc on les embarcacions poden proveir-se d'aigua potable.

aiguader/ aiguadera *n m,f*

EN TERRA. Persona que es dedicava a traginar i vendre aigua a les ciutats, a les embarcacions.

aigualejar *v tr*
sin. **baldejar** *v tr*; **bujolar** *v tr*; **fer baldeio** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Rentar la coberta del vaixell a força de llançar aigua amb bujols.

aigualera *n f*
sin. **aiguatge (CB)** *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Mullena, provinent de la rosada, la pluja, les boires, sobre la coberta i les orles d'uns nau.

aiguamoll *n m*

TERRA. Terreny saturat d'aigua.

aiguaratjada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Rosada marina molt abundant.

aiguatge (CB) *n m*
veg. **aigualera** *n f*

aiguatge (PV) *n m*

PESCA. Moviment de l'aigua que provoca el peix que neda pel fons.

Nota: Si les aletes dels peixos surten per la superfície s'anomena refoll.

aigües braves *n f pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Modalitat de piragüisme practicada en rius d'aigües turbulentes de graus III, IV i V amb una piragua de banyera petita i sense timó, que es domina amb moviments del cos irecolzaments de la pala a l'aigua.

aigües braves *n f pl*

AIGUA. Massa d'aigua caracteritzada per la presència de corrents i d'obstacles naturals i artificials.

aigües continentals *n f pl*
sin. **aigües superficials** *n f pl*

AIGUA. Espais marítims o fluvials, formats per masses líquides d'aigua dolça procedents de les precipitacions atmosfèriques, que corren i queden acumulades a la superfície dels continents o es filtren i passen a ésser subterrànies.

aigües d'una nau (PV) *n f pl*
veg. **deixant** *n m*

aigües del timó *n f pl*

AIGUA. Arremolinada que forma l'aigua en ajuntar-se a la popa els dos corrents que venen des de la proa pels dos costats del vaixell.

aigües històriques (PV) *n f pl*

AIGUA. Nom aplicat als espais marítims que tradicionalment s'ha considerat que formen part del territori d'un Estat determinat.

aigües interiors *n f pl*

AIGUA. Espais marítims i masses líquides d'aigua dolça situats a l'interior de la línia de base de la mar territorial, incloent-hi els rius, llacs i les aigües continentals que són jurisdicció d'un estat.

aigües interiors (PV) *n f pl*

AIGUA. Espais marítims situats entre les concavitats de la costa que, a causa de la seva configuració i de la seva amplària, relativament menuda, són considerades dins d'una mateixa línia de costa.

aigües internacionals *n f pl*
veg. **alta mar** *n f*

aigües internacionals (PV) *n f pl*

AIGUA. Espais marítims no sotmesos a la sobirania de cap Estat.

aigües jurisdiccionals (PV) *n f pl*
veg. **mar territorial** *n m*

aigües mortes *n f pl*
veg. **marea morta** *n f*

aigües navegables *n f pl*
sin. **via aquàtica** *n f*

AIGUA. Espais marítims o fluvials que permeten el desplaçament de qualsevol embarcació, plataforma o artefacte flotant.

aigües profundes *n f pl*

AIGUA. Zona aquàtica on l'aigua es troba a més profunditat que la meitat de la longitud d'ona i les onades

superficials es veuen poc afectades per la topografia del fons.

aigües somes *n f pl*

AIGUA. Zona aquàtica de poca profunditat on la propagació de les onades superficials i de la marea queden afectades per la topografia del fons.

aigües superficials *n f pl*
veg. **aigües continentals** *n f pl*

aigües territorials *n f pl*
veg. **mar territorial** *n m*

aigües tranquil·les *n f pl*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada en

aigües navegables

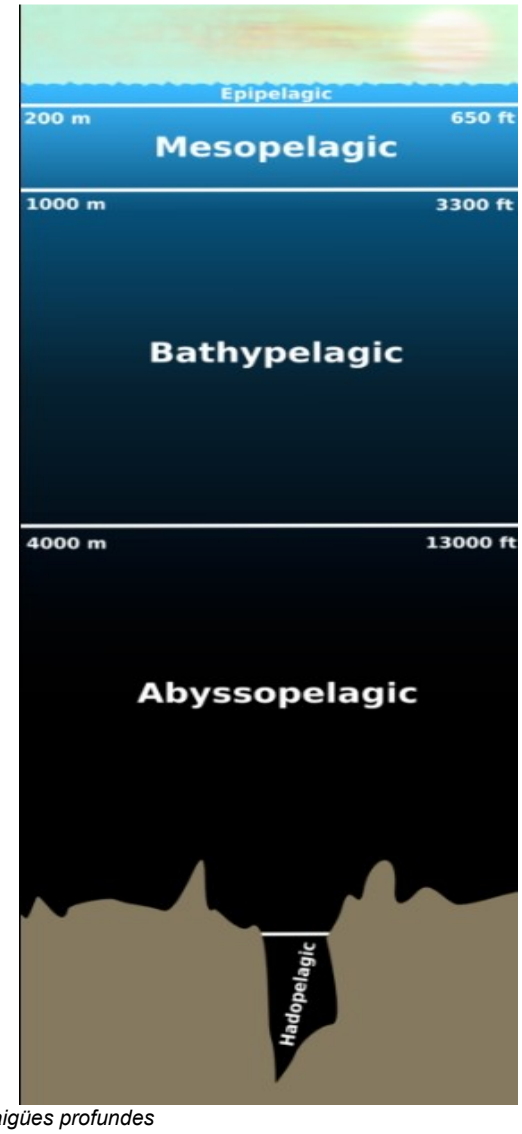

aigües profundes

aigües sense corrents amb una piragua pensada per a lliscar sobre l'aigua amb la màxima rapidesa possible.

Nota: Són curses d'aigües tranquil·les les curses en línia i les travessies.

aigües tranquil·les *n f pl*

AIGUA. Massa d'aigua caracteritzada per l'absència de corrents i obstacles.

aïllament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'elements entre dos conductors, peces metàl·liques, circuits, etc., que impedeixen el pas del corrent i eviten les pèrdues d'energia elèctrica.

aire *n m*
sin. **arie (TE)** *n m*
VENT. Vent, especialment el de poca intensitat.

aire d'una barca *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Velocitat d'una barca en un moment concret.

airejar *v tr*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Renovar l'aire d'un espai, ventilar-lo.

arie (TE) *n m*
veg. **aire** *n m*

aitxicador (PV) *n m*
veg. **sàssola** *n f*

aix de guia *n m*
veg. **gassa de mà** *n f*

aixa *n f*

FUSTA. Eina que serveix per a desbastar la fusta, consistent en una planxa corbada d'acer o de ferro acerat tallant per una de les seves vores i adaptada transversalment a un mànec de fusta, de forma i grandària diferents segons els seus usos.

Nota: Existeixen l'aixa de mà amb un mànec curt i l'aixa de peu amb un mànec llarg. També existeix l'aixa de buixir, amb la fulla lleugerament arquejada; l'aixa de dos cops o talls, amb un tall vertical i l'altre horitzontal; aixa de fulla plana, corba o de tustorrar.

aixabegar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Recuperar un objecte perdut al fons de la mar per mitjà del ruixó o el rampugoll

aixafa-roques (CB) *n f*
sin. **ataca-escoll (Alg)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Embarcació pesant.

aixa

aixola

aixàvega (PV) *n f*
veg. **artet** *n m*

aixaveguer/ aixeveguera *n m f*
sin. **xaveguer/ xaveguera** *n m,f*

EN MAR. Persona que pescava amb xàvega.

aixàviga (Alg) ***n f***
veg. **artet** *n f*

aixecament *n m*
veg. **motí** *n m*

aixecar *v tr*
sin. **enlairar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alçar enlaire.

aixicador *n m*
veg. **aitxicador (PV)** *n m*

aixol *n m*

FUSTA. Aixa petita.

aixola *n*
sin. **alxolu (Alg)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Aixa petita i corbada.

aixopar (Alg) *v tr*
veg. **revenir** ***v tr***

ajajo (Alg) *n m*
veg. **arjau** *n m*

ajeure *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar una embarcació descansant en tota la seva llargada a trajo,

ajudes a la navegació *n f pl*

INSTRUMENTS I CARTES. Sistemes visuals, acústics o radioelèctrics destinats a posicionar les embarcacions o els perills propers a una travessia, cosa que permet establir les rutes adequades i evitar en el possible accidents com encallament o naufragis.

ajuntar *v tr*
sin. **ajunyir (Alg)** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Posar junts dos caps, fer-los treballar, estar o anar junts o plegats.

ajunyir (Alg) *v tr*
veg. **ajuntar** *v tr*

ajustament *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Maniobra de situar correctament el pla vèlic en funció de la intensitat i direcció del vent.

ajustament *n m*
veg. **acoblament** *n m*

ajut exterior *n m*

ESPORT. Falta consistent a rebre assistència durant una cursa d'un altre piragüista o d'una persona aliena a la competició per a recuperar la pala, empènyer la piragua, etc.

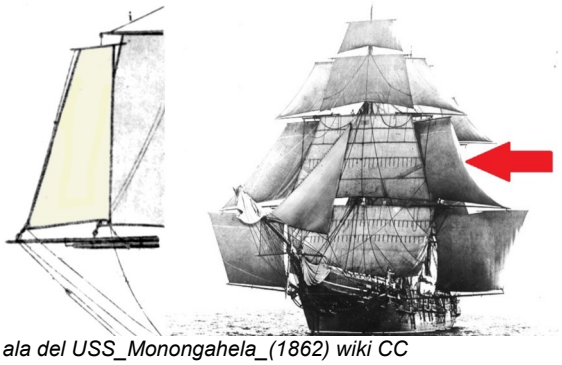

ala del USS_Monongahela_(1862) wiki CC

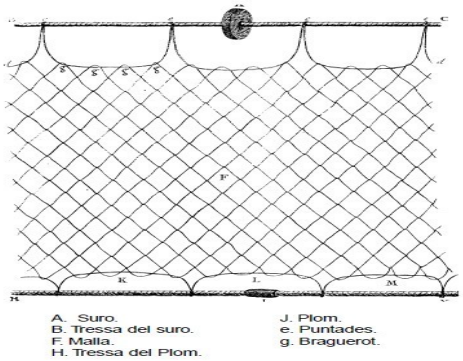

alatxera

Nota: L'ajut exterior es penalitza amb la desqualificació del piragüista que el rep.

.

al detall *adv*
sin. **a la menuda** *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En petites quantitats.

ala *n f*

TIPUS. Vela que s'hissa al costat d'una vela quadrada per recollir més vent, quan aquest és lleuger, portant i constant.

Nota: Vela petita que s'afegeix a una vela principal per mitjà d'una verga i un botaló. Aquestes veles volants prenen el sobrenom de la principal a la qual s'afegeixen; així és que es diu ala de gàbia, ala de velatxo, etc.

alanxa (Alg) *n f*
veg. **llanxa** *n f*

alarma *n f*

SEGURETAT. Avís o senyal fet en cas de perill.

alatxera (PV) *n f*

PESCA. Art rectangular d'emmallament, de seixanta o vuitanta metres de llarg per uns dotze d'alt, amb reforç de malla en tot el contorn i cua en un dels seus extrems, emprada en la pesca de l'alatxa, i que es cala a la deriva o entre aigües.

alba *n f*
sin. **eixint el sol (Alg)** *n m*

HORARI. Primera claror del dia, moment en què la llum del sol comença d'emblanquir l'horitzó.

albada *n f*

HORARI. Temps que transcorre des de trenc d'alba fins a la sortida del sol.

albar (Alg) *v int*
veg. **clarejar** *v int*

albirar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Veure de lluny alguna cosa sense distingir-la bé.

albirar per l'amura (PV) *v tr*
NAVEGACIÓ. Veure una nau, un far, terra, etc. amb una marcació d'uns 45º, amura d'estri bord, o d'uns 315º, amura de babord.

albitana *n f*
veg. **contraroda** *n f*

albufera *n f*
sin. **bufera** *n f*; **llacuna litoral** *n f*

TERRA. Llacuna d'aigua salada separada de la mar per un cordó litoral.

alçacavall *n m*
sin. **arca** *n f*; **camell** *n m*

EMBARCACIÓ. Combinació de dipòsits de llast que hom posa als costats d'una nau per fer-la surar més i poder-la fer anar per aigües de fondària inferior al primitiu calat.

alçacavall *n m*

REM. Embarcació de fons pla i poc calat que serveix per a traslladar molta càrrega i per a netejar l'obra viva dels vaixells sense entrar al dic, especialment en l'operació de carenar un veler.

alçada de l'escalemera *n f*

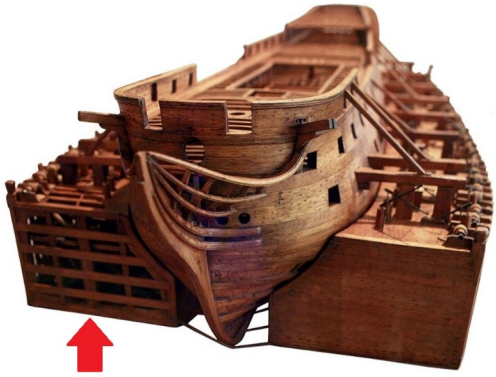

alçacavall Foto de Rama CC BY SA 2 0

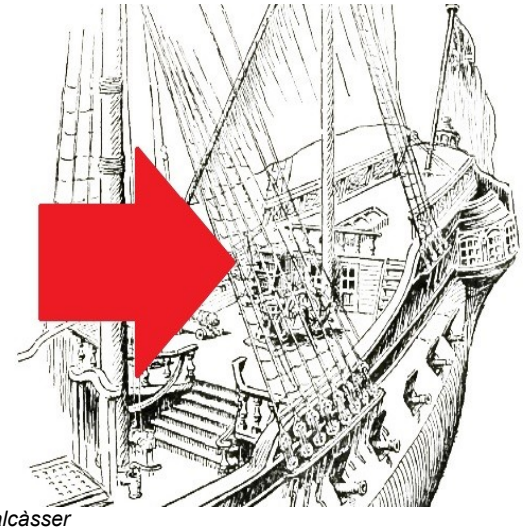

alcàsser

ESPORT. Distància vertical entre el pla superior del carro i la base de l'escalemera en les embarcacions de rem de competició.

alcafan *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap d'un llagut que serveix per a aguantar l'arbre.

Nota: Aparell de burda volant, utilitzat en la barca arrossera o en els llaüts de l'Ebre que serveix per aguantar l'equilibri i reforçar l'arbre. Va situat al costat contrari del senal, o sigui a babord, i finalitza en una arnella del costat o en una manegueta. Terme provinent de Mora d'Ebre.

alçaprem *n m*

CONSTRUCCIÓ. Barra inflexible mòbil al voltant d'un punt de suport o fulcre, que serveix per a aixecar coses pesants.

alçar *v tr*
veg. **hissar** *v tr*

alçària d'onada *n f*
sin. **distància cresta-vall** *n f*

ONADES. Distància vertical entre una cresta i la vall precedent.

alcàsser *n m*

PARTS. Part de la coberta d'una nau, des de l'arbre mestre fins a popa.

alè de vent (Alg) *n m*
veg. **remiola** *n f*

alefrís *n m*
sin. **gresa** *n f*

FUSTA. Mossa angular que es fa pel llarg a la quilla, roda o codast per assentar-hi les testes de les taules de folre.

alegrar *v tr*

NAVEGACIÓ. Afluixar un cap que està massa tibant i a punt de trencar-se.

alegria *n f*

PARTS. L'escotilla coberta per un engratau que té la coberta per a il·luminar i ventilar el sollau del buc o la llum que dona al fons del buc, una escotilla oberta.

alenada *n f*

VENT. Bufada d'aire breu i de poca intensitat.

aleró *n m*

PARTS. Sortint que hi ha a banda i banda del pont de govern d'un vaixell.

aleró *n m*

ESPORT. Petit element llarg i pla fixat a la part inferior del buc més pròxima a la popa d'una planxa de vela, que serveix per a estabilitzar el rumb.

aleta *n f*

PARTS. Prolongació de la part superior de l'obra morta de popa d'algunes embarcacions menors més amunt de la coberta.

aleta *n f*
sin. **anca** *n f*

PARTS. Part externa corbada a la part de la popa del buc d'un vaixell, a tots dos costats, corresponent a la part del vaixell compresa aproximadament entre les marcacions de deu i de catorze quartes, en el cas de l'aleta d'estribord, i entre les marcacions de divuit i de vint-i-dues quartes, en el cas de l'aleta de babord.

aleta *n f*

PARTS. Peça de fusta corbada que forma part de la darrera quaderna de popa.

Nota: La quaderna més immediata a popa. Segons la seva disposició se'n diuen aleta caiguda o aleta revirada. Normalment l'asta i l'aleta son d'una sola peça, en canvi les altres tenen tres peces : uns medis i dues estameneres.

aleta caiguda *n f*

PARTS. Aleta que forma amb la cara de popa del jou una superfície plana o cilíndrica, el peu de la qual descansa en el codast per a formar la popa plana.

aleta d'escota *n f*
sin. **aleta de popa** *n f*

PARTS. Peça de fusta fixada a la coberta de popa del patí de vela que serveix de suport de la barra d'escota o escotera.

aleta de balanç *n f*

PARTS. Peça en forma d'ala que porten algunes embarcacions esportives de vela, perquè tinguin més estabilitat i, al mateix temps, puguin navegar de bolina.

aleta de cul de mona *n f*

PARTS. Cadascuna de les dues peces que, afegides per cada costat a la popa plana o a la del falutx, serveixen de base al cul de mona.

aleta de deriva *n f*

PARTS. Aleta vertical submergida que té per finalitat reduir la deriva d'un vaixell.

aleta de jardí *n f*

PARTS. Aleta que en el vapor de rodes està

formada per les barres cairades que van d'un cap de l'aleta de tambor a la regala del buc i que serveixen per a reforçar el tambor i sostenir els jardins.

aleta de popa *n f*
veg. **aleta d'escota** *n f*

aleta del tambor *n f*

PARTS. Aleta que en el vapor de rodes està formada per una peça de fusta llarga i treballada a escaire, que limita exteriorment amb la part inferior d'un tambor de roda.

aleta del timó *n f*

PARTS. Extensió cap a popa de la quilla d'embarcacions i vaixells que tenen un timó muntat a la línia central.

aleta estabilitzadora *n f*

PARTS. Cadascuna de les peces de forma similar a l'ala d'un avió que sobreïxen del buc a l'altura del pantoc.

aleta revirada *n f*

PARTS. Peça de construcció que ocupa en la popa el lloc de la darrera quaderna revirada i que va unida als extrems dels jous.

aletes *n f pl*

PARTS. Taules o planxes que partint de la conca de popa van a parar davall la cinta de la coberta principal cap a la proa.

aletes de popa *n f pl*

PARTS. Peces de fusta corbes que segueixen la línia dels lligams, i que van col·locades una a cada costat de la popa, empernades a les gambotes raconeres.

aletes del bauprès *n f pl*

ARBORADURA FIXA. Petites plataformes situades a banda i banda del bauprès prop del tamboret, pels forats de les quals passen els estais del masteler.

aletó (IB) *n m*

PARTS. Barra un poc més curta que la quilla que, juntament amb altres, resisteix qualsevol cop que rebi la barca.

aleta del timó Imatge de Flickr CC BY 2 0

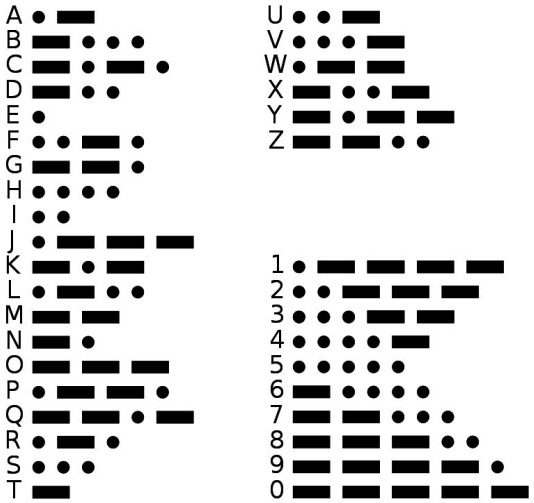

alfabet Morse

aletó *n m*

PARTS. Tauló amb politja per passar el cap d'on penja l'àncora o capó, a la serviola.

alfabet Morse *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Alfabet telegràfic compost de punts i de ratlles.

alfac *n m*

TERRA. Banc d'arena format en l'embocadura d'un riu.

alferes *n m/f*

EN MAR. Oficial que portava la bandera.

alferes de fragata *n m/f*

EN MAR. Grau militar de l'Armada equivalent al tinent de l'Exèrcit i de la Força Aèria, per sota de l'alferes

de navili.

alferes de navili *n m/f*

EN MAR. Grau militar de l'Armada equivalent al tinent de l'Exèrcit i de la Força Aèria, entre el tinent de navili i l'alferes de fragata.

alforja (PV) *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Gassa d'un quadernal o bossell.

alga *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Planta aquàtica o d'ambients sotmesos a freqüent hidratació, que presenta un tipus d'organització senzilla, unicel·lular o tal·lofítica.

alga de mar *n f*
sin. **àliga (Alg)** *n f,* **altina** *n f,* **palla marina (Alg)** *n f,* **posidònia** *n f,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Planta faneròg̀ama, de fulles cintiformes molt estretes, d'un verd lluent, i flors molt reduïdes, disposades en dos rengles dins una bràctea membranosa, pròpia de fons marins costaners, sorrencs o llimosos.

algua (Alg) n f
veg. **Aigua** *n f*

algua i vent (Alg) *n f*
veg. **temporal** *n m*

alguer *n m*

AIGUA. Comunitat natural d'algues, dins el mar o a les aigües dolces, i acumulació de restes de faneròg̀ames submarines i d'algues que apareix a les platges.

algües plenes (Alg) *n f pl*
veg. **plenamar** *n f*

algüeta (Alg) *n f*
veg. **plovisqueig** *n m*

alicates *n f pl*

CONSTRUCCIÓ. Petites tenalles d'acer amb puntes quadrangulars o còniques que serveixen per a torçar,

alicates

alidada

tallar o subjectar filferro o coses semblants.

alidada *n f*
sin. **dioptra (PV)** *n m*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Aparell giratori amb una pínnula a cada cap que és col·locat damunt l'agulla magistral, l'agulla azimutal, el repetidor de la giroscòpica o un taxímetre per a obtenir marcacions i demores.

àliga (Alg) *n f*
veg. **alga de mar** *n f*

alimentador *n m*
veg. **font d'alimentació** *n f*

alimentar *v tr*

MOTOR. Fornir a una màquina, l'energia o les matèries que li calen per a funcionar, especialment l'aire en els motors de combustió.

alineació *n f*

NAVEGACIÓ. Línia recta en què cal mantenir les naus quan naveguen en formació.

alineació *n f*

ESPORT. Disposició en línia recta dels bots de rem a la línia de sortida, subjectats per la popa pels pontoners.

alineador/ alienadora *n m,f*

ESPORT. Àrbitre encarregat de fer situar les embarcacions a la línia de sortida i d'indicar al jutge de sortida que estan llestes per a començar la cursa.

alisis *n m pl*
veg. **vents alisis** *n m pl*

aljal *n m*
veg. **arjau** *n m*

aljub *n m*
veg. **vaixell cisterna** *n m*

allargada *n f*
veg. **abast** *n m*

allargador *n m*

ESPORT. Barra prima articulada amb l'arjau, que serveix per a prolongar-lo.

allargament *n m*

CONSTRUCCIÓ. Modificació feta a una nau per augmentar la seva eslora.

allargar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Fer més llarg, donar més eslora a un vaixell afegint-hi una secció a la seva part central.

allargat/ allargada *adj*

CONSTRUCCIÓ. Que és més llarg que no són d'ordinari els del seu gènere.

alleugerir el vaixell *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer qualsevol maniobra per aconseguir que el vaixell navegui menys forçat.

alleugerir la càrrega *v intr*
veg. **gitar** *v tr*

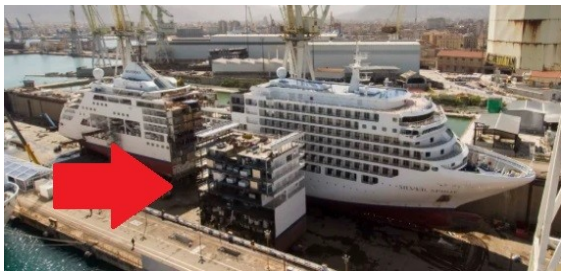
allargament Foto vadebarcos.net

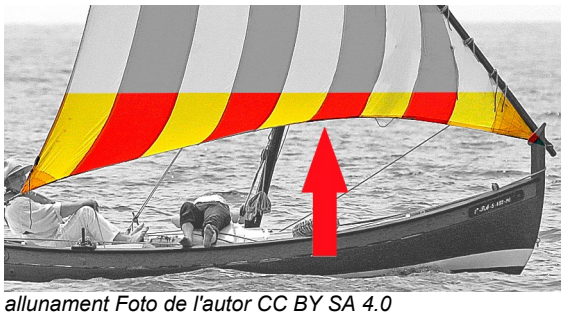
allunament Foto de l'autor CC BY SA 4.0

alleugerir la maniobra *v intr*

VELA. Reduir el nombre de caps d'una maniobra per a deixar el vaixell en condicions de maniobrar ràpidament.

alleugerir la vela *v intr*

VELA. Disminuir la superfície vèlica d'un veler exposada al vent.

alleujar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Treure part de la càrrega a una nau.

alleujar contraban *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transbordar o desembarcar mercaderies de contraban.

allistament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de tràmits destinats al reclutament dels joves que han de fer el servei militar.

allistar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar o inscriure a una persona en una llista generalment per servir militarment.

allunament *n m*
sin. **llunada (IB)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Arc entrant o sortint que forma algun costat de certes veles.

allunar *v tr*

VELA. Donar una forma lleugerament arquejada endins a una vela.

allunat/ allunada *adj*

PARTS. De forma igual o anàloga a la de la lluna quan fa el creixent, limitada per dos arcs, l'un convex i l'altre còncau.

almadrava *n f*
sin. **madrava (TE)** *n f*

PESCA. Clos amb compartiments fet de xarxes, establert generalment prop de la costa, i destinat a la pesca de tonyines i altres espècies migratòries.

almanac d'efemèrides *n m*
veg. **efemèride** *n f*

almanac nàutic *n m*
veg. **efemèride** *n f*

almanac nàutic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Calendari anual fet per diversos observatoris en el qual venen les efemèrides dels astres i les dades precises per resoldre la navegació astronòmica.

almànguena (PV) *n f*
veg. **mangra** *n m*

almirall *n m/f*

OFICIS MILITARS. Oficial de més altra graduació de l'armada.

almirallat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Administració superior de la marina de l'Estat, especialment important en alguns països, com per exemple el Regne Unit.

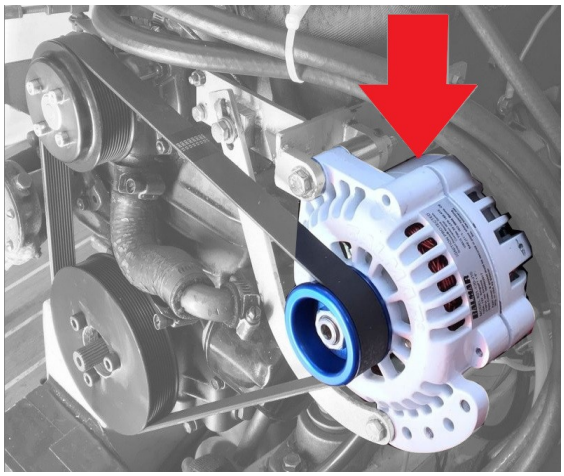
alternador

alterós

alotar (PV) *v tr*
veg. **xorrar** *v tr*

als rems *adv*
veg. **a rem** *adv*

alta mar *n f*

AIGUA. Part de la mar des d'on no s'albira la riba.

alta mar *n f*
sin. **aigües internacionals** *n f pl*; **pèleg** *n m*

AIGUA. Part del mar des d'on no s'albira la riba i que no forma part del mar territorial o de les aigües interiors, de les aigües jurisdiccionals de cap estat i que estan sotmesos als tractats i convenis internacionals.

Nota: Part de la mar que no forma part del territori de cap Estat, i en què la llibertat de navegació és completa per a tots els pobles.

alteració (PV) *n f*

NAVEGACIÓ. Variació de l'assentament d'una nau com a conseqüència d'haver carregat o traslladat un pes.

alternador *n m*

MOTOR. Màquina elèctrica rotativa que genera corrent altern.

alterós/ alterosa *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que ateny una alçària considerable sobre el nivell del mar, s'aplica al buc o a la proa d'una nau.

altina *n f*
veg. **alga de mar** *n f*

altiplà de gel *n m*
veg. **barrera antàrtica** *n f*

altiplà oceànic *n m*

AIGUA. Gran extensió plana i relativament soma del fons marí.

altitud *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Altura d'un punt del terreny respecte al nivell del mar, expressada habitualment en metres o en peus.

altocúmulus *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Núvol mitjà que constitueix un banc de núvols de color blanc o gris, format per elements en forma de còdols d'un diàmetre aparent entre 1° i 5°.

altoestratus *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Núvol mitjà que constitueix un banc de núvols de color blanc o gris i d'aspecte estriat.

altura de codast *n f*

CONSTRUCCIÓ. Mesura vertical entre l'extrem superior del codast i la quilla d'una embarcació.

aluassa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Aparell utilitzat en el llaüt de l'Ebre situat des de l'armella de proa damunt la sama fins a dalt de l'arbre, que s'utilitza per abatre l'arbre.

altitud Foto de Jialxv CC BY SA 4.0

altocumulus

altoestratus

alxolu (Alg) *n m*
veg. **aixola** *n f*

amagar homes! *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Veu donada pel patró de barca de petit port, ordenant als tripulants que abandonin la coberta per refugiar-se en la bodega quan veu algun perill.

amagriment *n m*
veg. **decreció** *n f*

amainar *v tr*
sin. **abatre de veles** v tr, **amainar veles** *v tr*; **amainar les veles (Alg)** v tr, **amanir** *v tr*; **arriar veles** *v tr*; **arriar les veles** *v tr;* **davallar (Alg)** *v tr,* **plegar veles** *v tr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Abaixar o plegar en tot o en part les veles d'una nau.

Nota: Les expressions; plegar veles, arriar veles i amainar veles són usades sovint en terra amb el significat de plegar, de marxar.

amainar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Minvar, el vent, la pluja, una tempesta, la calor, etc.

amainar fatxejant *v intr*

VELA. Plegat la vela amb el senal emproant la nau.

amainar les veles (Alg) *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

amainar veles *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

amallar (Alg) *v intr pronom*
veg. **emmallar** *v intr pronom*

amanir *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

amant *n m*
sin. **amant de l'arbre (CD)** *n m*; **amante (Alg)** *n f;* **enfloc (PV)** *n m*; **flonc (PV)** *n m,*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap gruixut o cable assegurat per un extrem al cap d'un pal o d'una verga, i per l'altre a un aparell.

amant *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cable que, mogut pel gigre, passa pel bossell de l'extrem d'un puntal o una ploma i, amb un ganxo al seu extrem lliure, té per finalitat hissar pesos.

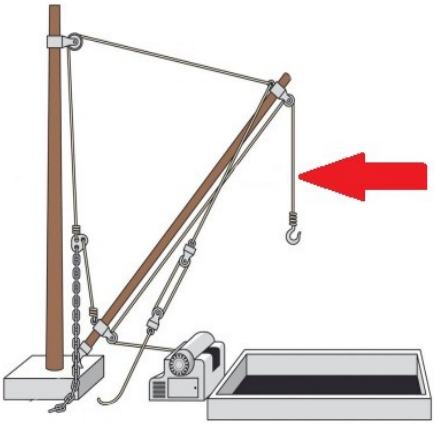

amant

amantina Foto de PeteVerdon CC BY SA 3 0

amarar Foto de outono.net

amant de l'arbre (CD) *n m*
veg. **amant** *n m*

amante (Alg) *n f*
veg. **amant** *n m*

amantell *n m*
veg. **amantina** *n f*

amanter/amantera *n m,f*

EN TERRA. Persona que dirigeix les maniobres de càrrega i descàrrega.

amantina *n f*
sin. **amantell** *n m*; **anfloc (CD)** *n m*; **enfloc** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o cable que té per finalitat de suspendre o de donar l'angle d'inclinació desitjat especialment a les plomes de càrrega o als puntals, i

també a les vergues, a les antenes, als tangons i a les botavares.

amantinar *v tr*

VELA. Cobrar una amantina, al mateix temps que s'arria un altre cap fins a deixar la verga horitzontal o fins a embicar-la.

amarar *v intr*

NAVEGACIÓ. Baixar, un hidroavió, fins a posar-se en contacte amb la superfície del mar, d'un llac, etc.

amarar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Mullar alguna cosa de manera que absorbeixi la major quantitat possible de líquid.

amarinament (PV) *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'amarinar una nau.

amarinar *v tr*
sin. **amarinerar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Proveir una nau del nombre de tripulants, provisions i pertrets necessaris.

amarinat/ amarinada *adj*
sin. **amarinerat/ amarinerada** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'un vaixell que ja està proveït de tripulants, provisions i pertrets per navegar.

amarinerar *v tr*
veg. **amarinar** *v tr*

amarinerat/ amarinerada *adj*
veg. **amarinat/ amarinerada** *adj*

amarra *n f*
sin. **proés (Alg)** ***n m;*** **proís** ***n m***

ANCORATGE I AMARRAMENT. Qualsevol mena de cap, cadena o cable metàl·lic usats per a amarrar un vaixell, o una embarcació menor, a terra o a un altre vaixell.

amarra de castell *n f*
veg. **amarra de través** *n f*

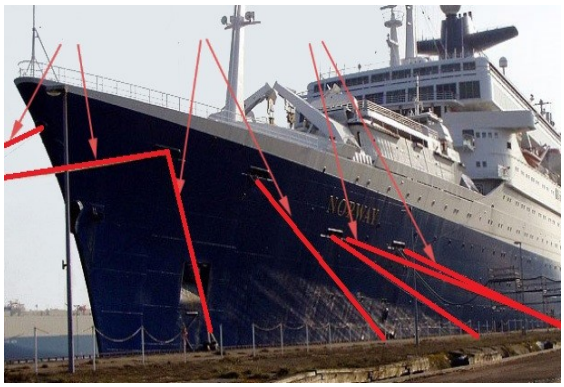
amarra

amarrador

amarra de popa *n f*
sin. **llarg** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra donada des de la popa d'un vaixell, cap endarrere, lligada al moll.

amarra de proa *n f*
sin. **llarg** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra donada des de la proa d'un vaixell, cap endavant, lligada al moll.

amarra de través *n f*
sin. **amarra de castell** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra donada des de la proa o des de la popa perpendicularment a la línia de crugia del vaixell.

amarrada *n f*
veg. **amarratge** *n m*

amarrador *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Pilar, estaca o argolla en què s'amarra una nau.

amarrador *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Zona d'un port o un

recer on amarren les embarcacions.

amarrador/ amarradora *n m,f*

TERRA. Persona que, de terra estant, s'ocupa de l'amarratge de les embarcacions.

amarrament *n m*
veg. **amarratge** *n m*

amarrar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Subjectar, fermar, una embarcació a un altre vaixell, a un moll, a una balisa.

amarrar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligar, fer ferm, assegurar un cap, un cable, una cadena.

amarrar de costat *v tr/prep*
veg. **abarloar** *v tr*

amarrar de punta *v intr*
veg. **atracar de punta** *v intr*

amarratge *n m*
sin. **amarrada** *n f*; **amarrament** *n m,* **abotzadura (Alg)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció i efecte d'amarrar, especialment una nau.

amb la popa primera *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Amb la popa per davant, anant l'embarcació enrere.

ambó *n m*
veg. **embó** *n m*

amollar *v tr*
sin. **afluixar** *v tr*; **arriar** *v tr*; **filar** *v tr;* **llascar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar anar afluixant, un cap, una vela, etcètera.

amollar en banda *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar anar de cop un cap.

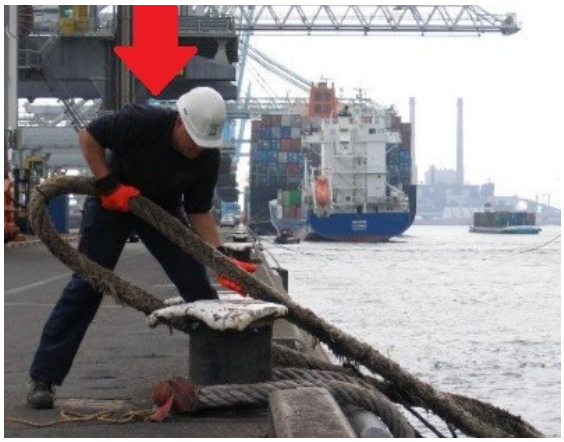
amarrador

amollar veles *v intr*

VELA. Desplegar veles perquè agafin el vent.

Nota: En les veles quadrades, els mariners que pujaven a les vergues primer s'amollaven pels extrems de les veles i després pel centre de les veles.

amollonar *v tr*
veg. **fitar** *v tr*

amordir *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fer una lligada amb un cap en una manegueta.

amorrar *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acostar una barca en terra a la platja fins a tocar la sorra perquè s'hi aguanti o per ser treta.

amorrar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Capficar-se, la barca, sovint de proa.

amortidor *n m*
veg. **esmorteïdor** *n m*

amossar (Alg) *v tr*
veg. **tesar** *v tr*

amplitud *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mesura de l'arc de

l'horitzó compresa entre el punt cardinal est o oest i la vertical de l'astre considerat.

Nota: És el complement de l'azimut quan aquest és mesurat en quadrants.

amplitud d'estropada *n f*

ESPORT. Distància recorreguda per una pala dins l'aigua, des de l'atac fins a la sortida.

amplitud de cresta *n f*

ONADES. Distància vertical entre el nivell mitjà de la mar i la cresta d'una onada.

amplitud de l'ona *n f*

Distància vertical entre la cresta i la vall d'una ona.

amplitud de marea *n f*

MAREES. Diferència d'altura entra la marea baixa i la plenamar.

amplitud de si *n f*
veg. **amplitud de vall** *n f*

amplitud de vall *n f*
sin. **amplitud de si** *n f*

ONADES. Distància vertical entre el nivell mitjà de la mar i la vall d'una onada.

amplitud del creixent *n f*

MAREES. Valor màxim de l'augment del nivell de l'aigua entre la marea baixa i la plenamar.

amplitud del reflux *n f*

MAREES. Diferència d'alçada del moviment descendent d'una marea.

ampolla de busseig *n f*
sin. **ampolla de gas comprimit** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dipòsit, normalment metàl·lic, en forma de cilindre que es fa servir per emmagatzemar aire o una altra barreja de gasos, per poder respirar sota l'aigua mentre es practica el submarinisme.

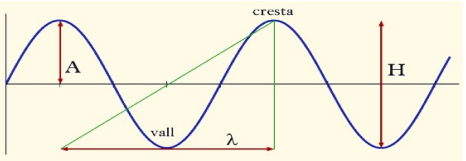

amplitud de cresta > A amplitud d¡ona > H

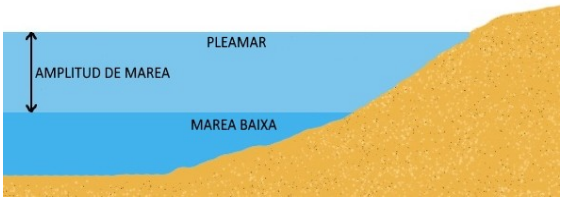

amplitud de marea

ampolla de busseig

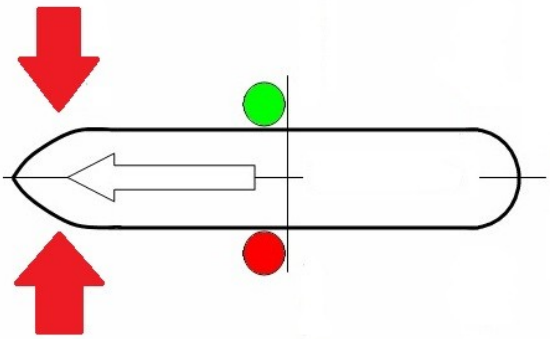
amura Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

ampolla de gas comprimit *n f*
sin. **ampolla de busseig** *n f*

ampolleta *n f*
veg. **rellotge d'arena** *n m*

ampuguera *n f*

veg. **entolladura** *n f*

amura *n f*
sin. **mura** *n f*

PARTS. Part dels costats d'una embarcació on aquesta es comença a fer més estreta per formar la proa.

amura *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap, lligada o altre sistema que manté al seu lloc el puny d'amura de les veles.

amurada *n f*

PARTS. Part de l'obra morta corresponent a les amures.

amurar *v tr*

VELA. Portar cap a proa el puny baix de sobrevent d'una vela baixa i fermar-lo al costat de la nau amb l'amura.

amurar *v tr*

VELA. Afermar el puny d'amura d'una vela de tallant.

amurat/ amurada *adj*

VELA. Amb el vent per l'amura.

amurat/ amurada *adj*

NAVEGACIÓ. Dit de la nau que navega, decantada per l'efecte de l'escora.

amurat a babord/ amurada a babord *adj*

ESPORT. Dit de l'embarcació que rep el vent per babord.

amurat a estribord/ amurada a estribord *adj*

ESPORT. Dit de l'embarcació que rep el vent per estribord.

anar a l'orsa *v tr*
veg. **orsar** *v intr*

anar a la deriva *v intr*
veg. **anar a la ronsa** *v intr*

anar a la gareta *v intr*
veg. **anar-se'n a fons** *v intr pron*

anar a la lleva *v intr*

PESCA. Dirigir l'embarcació a la sortida conjunta amb d'altres de port.

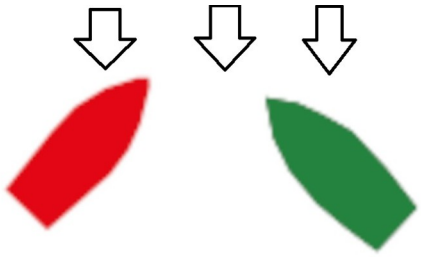

amurat Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

anar a la mar *v intr*
sin. **anar en mar** *v intr;* **prendre la mar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer-se a la mar, embarcar-se i navegar.

anar a la neta *v intr*
veg. **navegar a la neta** *v tr*

anar a la ronsa *v intr*
sin. **anar a la deriva** *v intr*; **arronsar** *v intr*; **caure** *v intr*; **derivar** *v intr*; **ronsar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una embarcació que no és no ancorada ni amarrada estar a la mercè dels vents o dels corrents.

anar a la sirga *v intr*
veg. **sirgar** *v tr*

anar a pic *v intr*
veg. **anar-se'n a fons** *v intr pron*

anar a tota vela *v intr*
sin. **anar a vela plena** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar una nau per la força de l'impuls de les veles posades amb un vent adequat.

anar a vela plena *v intr*
veg. **anar a tota vela** *v intr*

anar a veles desplegades *v intr*
sin. **anar amb totes les veles al vent** *v intr*

VELA. Una embarcació navegar amb bones condicions de vent i tot el velam obert.

anar a vent d'estrop *v intr*
veg. **vogar** *v intr*

anar al vent *v intr*
VELA. Dirigir la nau, a rem o a motor, vers una zona on hi ha vent des d'una zona de calma per poder navegar a la vela.

anar amb totes les veles al vent *v intr*
veg. **anar a veles desplegades** *v intr*

anar carregats de seny *v intr*
veg. **navegar a la bona mà** *v intr*

anar catxada *v intr*

NAVEGACIÓ. Anar, una nau, excessivament llastada.

anar costa costa (Alg) *n m*
veg. **navegació de cabotatge** *n f*

anar cremat/ anar cremada *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar molt de pressa.

anar de bolina *v intr*
veg. **bolinejar** *v intr*

anar de gairó (CD) *v intr*
veg. **escorar** *v intr*

anar de mal borràs *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar malament, navegar amb problemes.

anar empopat *v intr*
sin. **anar en popa rodona** *v intr*

VELA. Navegar amb el vent bufant en la mateixa direcció i el mateix sentit del rumb.

anar en mar *v intr*
sin. **anar a la mar** *v intr*

anar en popa *v intr*
sin. **anar vent en popa** *v intr*

VELA. Navegar amb el vent bufant per la popa.

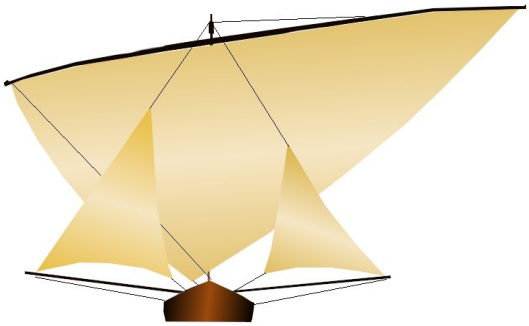

anar en xampa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

anar en popa rodona *v intr*
sin. **anar empopat** *v intr*

anar en roda *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar, un vaixell, desordenat o sense govern.

anar en terra *v intr*
veg. **baixar d'enfora** *v intr*

anar en xampa *v intr*

VELA. Navegar de popa augmentant la superfície vèlica d'una embarcació, armant ales, rastreres, pollacres del car i de la pena, amb un tangó per cada costat del buc.

anar enfora *v intr*
sin. **anar per fora** *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar mar endins, vers l'horitzó.

anar fart d'escota *v intr*

VELA. Navegar de popa i amb l'escota llarga i amb la vela llatina arquejada i fent bossa.

anar guintat *v intr*

VELA. Navegar amb vela llatina amb l'antena al revés, amb el car a dalt i la pena a baix.

anar llamat *v intr*
sin. **anar net** *v intr*

VELA. Navegar amb vela llatina amb les llames ajustades a la mesura de la vela o dels rissos.

anar lluent *v intr*
sin. **anar viu** *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar amb atenció, viu, espavilat.

anar net *v intr*
veg. **anar llamat** *v intr*

anar per fora *v intr*
veg. **anar enfora** *v intr*

anar plena *v intr*

VELA. Navegar amb la vela plena de vent.

anar proa a proa *v intr*

ESPORT. Anar, dos o més bots de rem, amb les proes paral·leles i a la mateixa altura.

anar vent en popa *v intr*
veg. **anar en popa** *v intr*

anar viu *v intr*
veg. **anar lluent** *v intr*

anar-se'n a fons *v intr pron*
sin. **anar a la gareta** *v intr*; **anar a pic** *v intr;* **naufragar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Enfonsar-se, una nau.

anca *n f*
veg. **aleta** *n f*

ancada *n f*

NAVEGACIÓ. Cop d'una embarcació contra el fons amb la part de popa de la quilla.

ancada *n f*
veg. **enramada** *n f*

ancla flotant *n f*
veg. **àncora de capa** *n f*

ancó *n m*

TERRA. Badia petita.

àncora de bolet Foto de l'autor CC BY SA 4.0

àncora *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Aparell de ferro o d'acer de braços giratoris o fixos que, lligat a l'extrem d'una cadena, cap o cable, es deixa anar fins a tocar el fons de la mar, on es clava i impedeix que una embarcació sigui emportada pel vent o pels corrents.

Nota: Es classifiquen en dos grups principals: amb cep o sense cep. Les més antigues tenen el cep fix i generalment són de fusta i les més modernes o d'almirall el cep és mòbil i de ferro. Les més modernes son sense cep, com les Danforth, les d'arada i les de patent o de hall.

àncora cònica *n f*
veg. **àncora de capa** *n f*

àncora d'almadrava *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que en les almadraves subjecta les xarxes en la direcció de les seves ralingues.

àncora d'esperança *n f*
sin. **àncora de reserva** *n f*; **àncora de respecte** *n f*; **àncora de salvació** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que es reserva per a un cas de necessitat extrema.

àncora d'un braç *n f*
sin. **àncora de mort** *n f ;* **àncora d'una ungla** *n f*;

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora d'un sol braç emprada per a fondejar cossos morts o boies en llocs de poca profunditat.

àncora d'una ungla *n f*
veg. **àncora d'un braç** *n f*

àncora de bolet *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Una àncora adequada, amb un fons marí format per fang o sorra fina, té forma de bolet, i el cap roman enterrat.

àncora de capa *n f*
sin. **ancla flotant** *n f*; **àncora cònica** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT.. Dispositiu tèxtil que es llença a l'aigua des d'un vaixell quan fa mal temps, el seu propòsit és estabilitzar el vaixell i limitar el seu progrés a través de l'aigua.

àncora de caritat *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que ocupa la cinquena posició pel que fa a pes.

àncora de cep

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora amb una barra en la part superior, de ferro o d'acer, col·locada en direcció perpendicular al pla determinat pels braços.

àncora de Danforth *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora de patent, que té un cep sota la creu, la qual cosa permet d'estabilitzar-la a l'escobenc.

àncora de galga *n f*
sin. **galga** *n f*
ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que va combinada amb una altra àncora o amb un ancorot.

àncora de l'almirallat *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora en què tant la canya com els braços són d'una sola peça, que duu un cep disposat en angle recte respecte de les dues parts anteriors, i que era molt utilitzada abans de l'aparició de les àncores sense cep.

àncora de lleva *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cadascuna de les dues àncores principals del vaixell, permanentment subjectes al cable corresponent i estibades en l'escobenc, de manera que queden llestes per a usar-les en molt poc temps.

àncora de mort *n f*
veg. **àncora d'un braç** *n f*

àncora de capa Foto de Ed Dunens CC BY 2 0

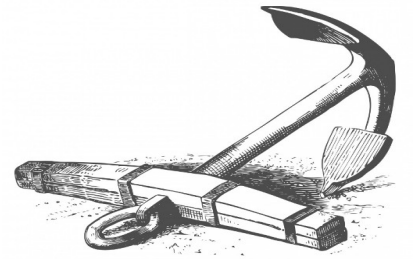
àncora de l'almirallat

àncora Danforth

àncora de patent *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora sense cep, per tal de permetre'n l'estiba dins de l'escobenc, i amb braços que poden girar uns 50º a banda i banda de la canya.

àncora de reserva *n f*
veg. **àncora d'esperança** *n f*

àncora de respecte *n f*
veg. **àncora d'esperança** *n f*

àncora de salvació *n f*
veg. **àncora d'esperança** *n f*

àncora de sobrevent *n f*
ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que treballa en la direcció per on arriba el VENT.

àncora de sotavent *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que treballa en la direcció contraria per on arriba el vent.

àncora Hall *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora que té a l'extrem inferior una creu d'acer que forma dos braços mòbils acabats amb forma d'ungla paral·lels a la canya, actualment és molt usada per la marina mercant.

ancorar *v intr*
sin. **sorgir (PV)** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Tirar l'àncora o les àncores amb els caps o les cadenes respectives.

ancorar a peu d'ànec *v tr*
sin. **fer peu d'ànec** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ancorar amb dues àncores fondejades, una per la proa i una per la popa.

ancorar a peu d'oca *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Tirar tres àncores, una a estribord, una altra a babord i una altra cap a la part d'on ve el vent.

ancoratge *n m*
sin. **fondejador** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Lloc on les naus ancoren.

ancoratge *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció d'ancorar una embarcació.

àncora Hall

ancoratge de la politja central *n m*
veg. **ancoratge del bossell central** *n m*

ancoratge del bossell central *n m*
sin. **ancoratge de la politja central** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Baga fixada al mig de la segona bancada del patí de vela a la qual es ferma amb un grilló el bossell o politja central.

ancoratge del pal *n m*
veg. **paramola** *n f*

ancorell *n m*
veg. **mort** *n m*

ancorer/ ancorera *n m,f*

EN TERRA. Persona que fabrica àncores.

ancoreria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Antigament, taller o foneria d'àncores.

ancorot *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Àncora més petita de les que el vaixell té en servei i que es guarda de reserva.

andana *n f*

PARTS. Costat del buc d'una embarcació per la part de fora.

andana *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Sèrie de vaixells col·locats paral·lelament, l'un al costat de l'altre, a fi

d'ocupar poc espai

.

andana *n f*
veg. **filada** *n f*

andana (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sèrie d'embarcacions col·locades paral·lelament, l'una al costat de l'altra, perquè ocupen poc d'espai.

andana (PV) *n f*

CONSTRUCCIÓ. Línia o filera, especialment de peces usades en construcció naval.

andana d'entrecintes *n f*

CONSTRUCCIÓ. Filades de taules mes gruixudes que la resta del folre i que van armades sota la cinta.

andanada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Descàrrega de tota l'artilleria d'una banda d'un vaixell.

andanar *v tr*
veg. **aparellar** *v tr*

andarivell *n m*

CAPS. Corda que, fixada per un cap a la riba, punt d'ancoratge, etc., serveix, estirant-la des de la nau, per a fer-la avançar.

Nota: El terme andarivell abasta un bon nombre d'usos dins d'un vaixell caracteritzats per l´ús d'un sistema de bossells per moure o subjectar persones o objectes.

andarivell *n m*
sin. **línia de seguretat** *n f*; **línia de vida** *n f*

CAPS. Corda o conjunt de cordes situades a la coberta d'una nau per facilitar, en mal temps, com a garantia de seguretat de les persones.

andarivell *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Aparell muntat entre dos vaixells o entre un vaixell i la costa, per fer un salvament.

anegar (Alg) *v tr*
veg. **negar** *v tr*

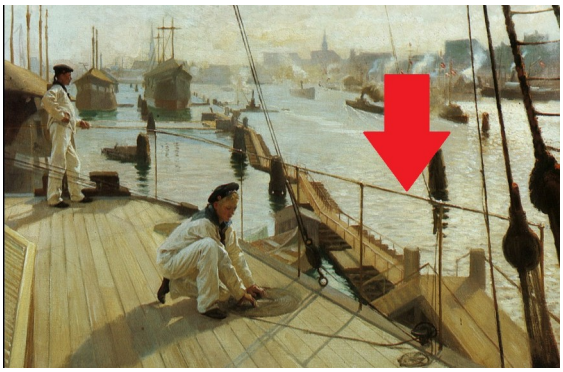

andarivell

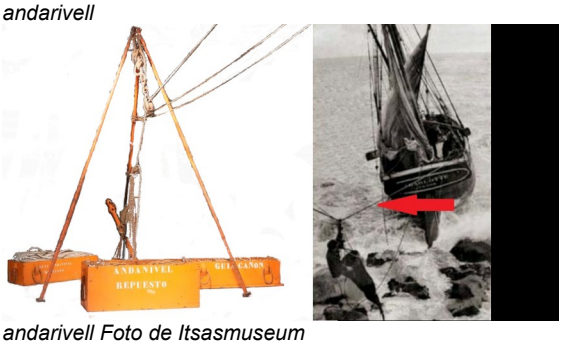

andarivell Foto de Itsasmuseum

anell *n m*

veg. **collar de raca** *n m*

anell *n m*
veg. **abartell** *n m*

anell de la roda del timó *n m*

PARTS. Cercle de fusta en les rodes de timó, per l'interior te els radis i per l'exterior les clavilles.

anell de pistó *n m*
veg. **segment** *n m*

anella *n f*
sin. **armella** *n f*

PARTS. Peça de metall en forma de cercle, clavada a la coberta o a la banda del vaixell, que serveix per a fermar-hi caps i per a algun altre ús semblant.

anemòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a mesurar la velocitat del vent i en general la rapidesa d'un fluid gasós.

anemometria *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Conjunt de procediments i

tècniques de mesura per a determinar les característiques dinàmiques de l'aire.

anfloc (CD) *n m*
veg. **amantina** *n f*

angaria *n f*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Regalia o dret de requisa dels mitjans de transport usurpat a la reialesa pels senyors feudals i per les ciutats italianes.

Nota: Dret internacional marítim que, en temps de guerra, té el dret de requisa que exerceix un país bel·ligerant respecte als béns mobles estrangers, especialment el dret de requisa d'un vaixell d'un país neutral que es troba en aigües sobiranes del país bel·ligerant.

angla *n m*
veg. **cap** *n m*

angle d'atac *n m*

ESPORT. Angle format pel tronc del remer i l'horitzontal del bot de rem en el moment de l'atac.

angle de calat *n m*

MOTOR. Angle format per el plat giratori fictici i el plat giratori del motor en màquines de vapor alternatives.

angle de deriva *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Diferència entre el rumb teòric i el rumb real.

anguila *n f*
sin. **estepa** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Base sobre la qual es basteix un vaixell, que llisca sobre les fustes en la varada o fusa.

anguiler/ anguilera *n m,f*

EN TERRA. Persona que es dedica a pescar o vendre anguiles.

ànima *n f*
sin. **biol** *n m*; **fileret** *n m*; **filet (CD)** *n m*; **nervi** *n m*; **sàgola** *n f*; **sàgula** *n f*

PARTS. Cap fi o fileret que passa per l'interior de la beina d'algunes veles.

anemòmetre

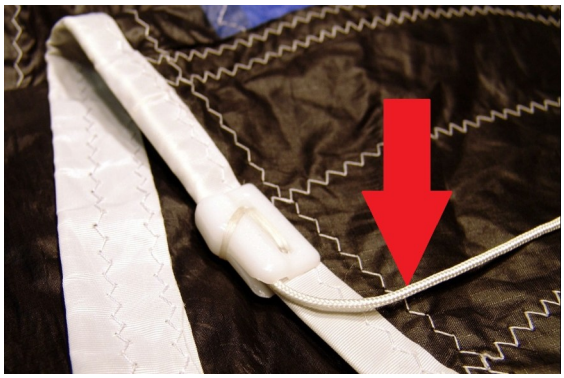
ànima Foto de Btr CC BY SA 2 5

ànima *n f*
sin. **mare (PV)** *n f*

CAPS. Agrupació de filàstiques moderadament cargolades que permeten donar més homogeneïtat al cap, omplint l'espai buit que queda al centre dels cordons cargolats, sense per això incrementar-ne sensiblement la resistència.

ànima d'espina *n f*

CAPS. Porció de cap de corda prim, folrat o tapat de lona, col·locat verticalment a la vorera de popa sobre el puny d'escota d'una vela llatina, que té devers un metre de llargària, damunt del qual es cus l'espina.

ànima d'un arbre *n f*
veg. **ànima d'un pal** *n f*

ànima d'un pal *n f*
sin. **ànima d'un arbre** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Pal que forma el centre de l'arbre d'un veler i sobre el qual s'aplica un folre amb les peces necessàries per donar-li el gruix adequat.

ànode galvànic Foto de Zwergelstern CC BY SA 3.0

ansa

anivellar *v tr*

ESPORT. Donar a un bot de rem estabilitat de les bandes respecte a la línia de flotació.

ànode de sacrifici *n m*
veg. **ànode galvànic** *n m*

ànode galvànic *n m*
sin. **ànode de sacrifici** *n m*

PARTS. Element, generalment de zinc, usada per la protecció de les parts submergides dels vaixells, que contraresta l'acció galvànica evitant que s'oxidin.

anquil *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que s'utilitzava antigament per a tesar la verga al pal.

ansa *n f*
sin. **cala** *n f*

AIGUA. Badia petita.

antagalla *n f*

PARTS. Faixa de rissos de la vela cangrea i de les veles de tall paral·lela al pujament.

antalba (PV) *n f*

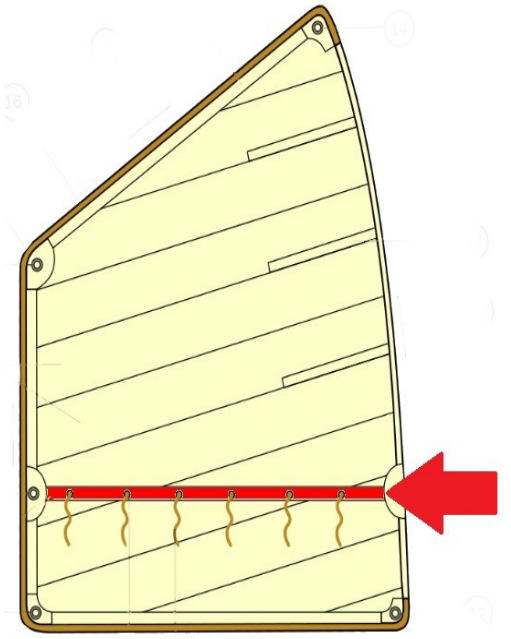

antagalla Dibuix de Tomasz Rojek CC BY 2 5

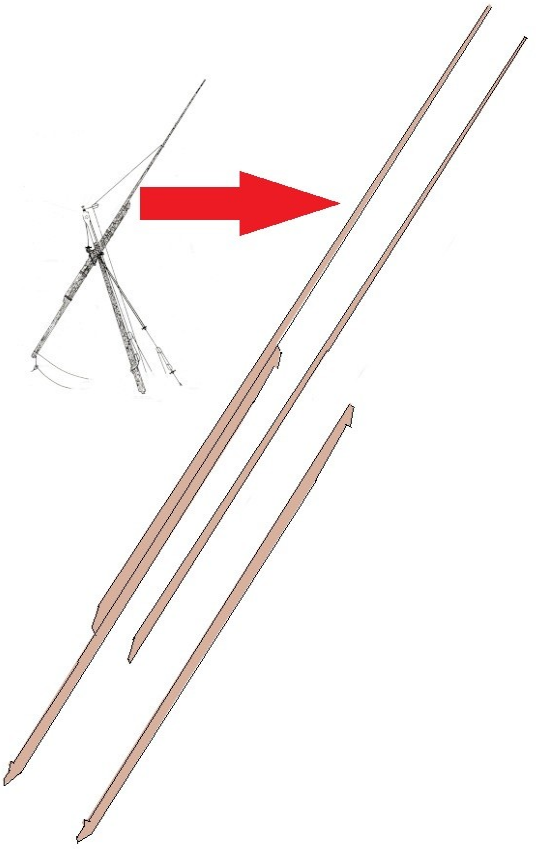

antena Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

HORARI. Període de temps immediat anterior a l'alba.

antena *n f*

sin. **caripena (PV)** *n m*; **entena (CD)** *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Verga de la vela llatina fixada obliquament a l'arbre d'una nau, composta del car i de la pena.

Nota: L'antena és composta d'una a tres peces segons la seva longitud: el car, la pena i, en les més grans, hi pot haver una pimelga. Les peces són lligades entre si per les enginyes.

antenemera (PV) *n f*
veg. **estamenera** *n f*

anteó (PV) *n m*

PARTS. Cap que en una barca de bou va a l'arbre i té una gassa amb un ganxo perquè el gigre viri des de baix.

anticicló *n m*
sigla **A** *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Sector ampli de l'atmosfera d'alta pressió, de forma el·líptica o circular, on la pressió atmosfèrica té un valor creixent de la perifèria al centre.

antimeridià *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Meitat del meridià compresa entre els dos pols celestes que passa pel nadir.

antinode *n m*
sin. **ventre** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt d'una ona estacionària en què el moviment vertical és màxim i la velocitat horitzontal és nul·la.

antioxidant *adj*

MANTENIMENT. Que actua contra l'oxidació.

anuari de marees *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Publicació en la qual figuren les hores i les altures de la baixamar i de la plenamar per a tots els dies d'un any, referent a un nombre determinat de ports, i que permeten de calcular les mateixes dades per a uns altres ports no tan importants.

anunci de regata *n m*

anticicló

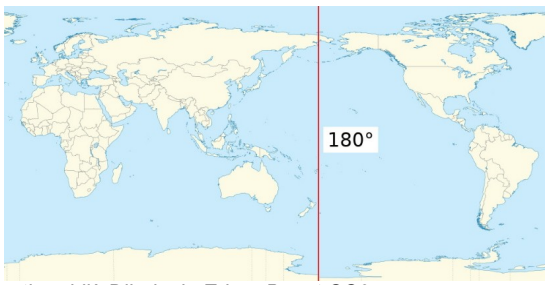

antimeridià Dibuix de Edgar Bonet CC0

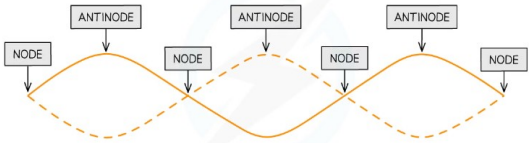

antinode

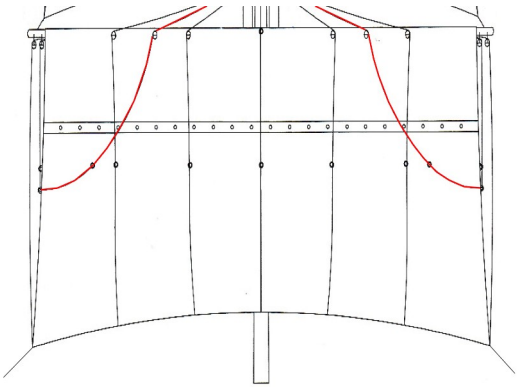
apagapenol Dibuix de Joaquim Pla Bartrina

ESPORT. Document en què l'entitat organitzadora d'una regata fa constar els requisits necessaris per a participar-hi i les condicions de celebració.

anyell *n m*
veg. **groera** *n f*

apagapenol *n m*

sin. **cap de penols** *n m*; **sobrebolina** *n f*
EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra de les veles de creu que, aferrat a la meitat de la ralinga de caiguda, serveix per apagar-les.

Nota: Cap poc gruixut que ajuda conjuntament amb els briols en l'operació de carregar les veles quadres. Van assegurats a la ralinga de caiguda de la vela i s'utilitza per plegar les veles sense aferrar-les a la seva verga. En ser maniobrat la vela queda reduïda de superfície ràpidament permetent ser recollida amb major facilitat.

apagar *v tr*
sin. **carregar** *v tr*

VELA. Recollir el drap de la vela perquè no prengui vent.

apagaveles *n m pl*
sin. **guardaveles** *n m pl*; **senal** *n m*; **senalet (PV)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap emprat per a reduir momentàniament la superfície d'una vela.

apamar (PV) *v tr*
veg. **xorrar** *v tr*

apantocar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Empènyer pel pantoc, amb alçaprems o a mà, una embarcació varada perquè llisqui fins a l'aigua.

apanyar medissos *v intr*
sin. **apanyar quadernes (IB)** *v intr*

CONSTRUCCIÓ. Clavar els medissos i les estameneres, durant el procés de la construcció d'una nau.

apanyar quadernes (IB) *v intr*
veg. **apanyar medissos** *v intr*

aparell *n m*
sin. **ormeig** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Conjunt de bossells o quadernals d'una nau que, units per un cap, un cable o una cadena, permet de realitzar un treball, generalment la hissada o arriada d'un pes, multiplicant la força.

aparell *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de l'arboradura, l'eixàrcia i el velam d'una nau que serveix per impulsar-la amb la força del vent.

aparell bermudià *n m*
sin. **aparell marconi** *n m*

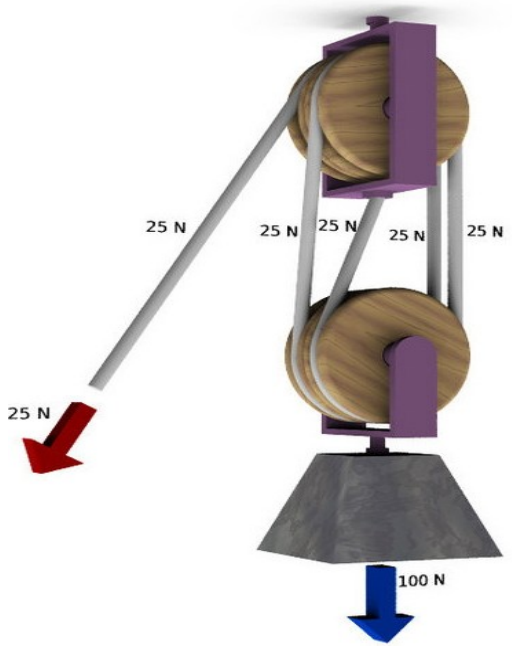

aparell Dibuix de Mindbuilder CC BY SA 3 0

aparell bermudià Dibuix de Barbetorte CC BY SA 3 0

TIPUS. Aparell en el qual les veles principals són de tall, amb botavara i en forma de triangle rectangle escalè.

Nota: L'aparell marconi rep aquest nom perquè el conjunt de la seva eixàrcia ferma, obencs i creuetes recorda una primitiva antena de ràdio.

aparell d'hissar (CD) *n m*
veg. **guindaressa** *n f*

aparell de creu *n m*
veg. **aparell rodó** *n m*

aparell de fortuna *n m*
veg. **bandola** *n f*

aparell de govern *n m*

PARTS. Conjunt d'elements capaços de moure la pala del timó d'un vaixell integrada al sistema.

aparell de martell *n m*
veg. **aparell místic** *n m*

aparell de subjecció *n m*
sin. **pinça d'elevació** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estri d'hissar, generalment de forma de tisora, que es clou fortament i subjecta la mercaderia a causa de la tracció que hi provoca l'elevació.

aparell de tall *n m*
sin. **aparell tallant** *n m*

VELA. Aparell les veles principals del qual segueixen la línia de crugia del vaixell, proa popa.

aparell de tres ulls *n m*
sin. **aparell reial de tres ulls** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Combinació de dos ternals de tres ulls i un cap o cable que hi passa.

aparell llatí *n m*

VELA. Aparell les veles principals del qual són llatines.

aparell marconi *n m*
veg. **aparell bermudià** *n m*

aparell místic *n m*
sin. **aparell de martell** *n m*

TIPUS. Aparell semblant al llatí que en difereix pel fet que en comptes de veles llatines duu veles místiques, que són trapezoidals i no triangulars.

aparell mixt *n m*

TIPUS Nau que aparella veles de tall i rodones o quadres alhora.

aparell llatí Foto de l'autor CC BY SA 4.0

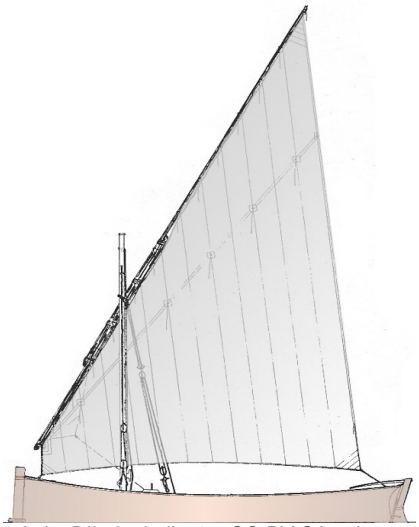
aparell místic Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

aparell rodó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

Nota: Amb l'evolució dels aparell de veles llatines i veles quadres i el major número de pals en les naus, apareix l'aparell mixt, sobre tot en les embarcacions grans, com les naus, que normalment era rodó en els arbres major i trinquet, i llatí en el de mitjana, disposició que tingué vigència a gairebé tota l'edat moderna.

aparell reial de tres ulls *n m*
veg. **aparell de tres ulls** *n m*

aparell rodó *n m*
sin. **aparell de creu** *n m*

VELA. Aparell les veles principals del qual són rodones.

aparell tallant *n m*
veg. **aparell de tall** *n m*

aparellar *v tr*
sin. **andanar** *v tr*; **apariar** *v tr*; **ormejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar l'aparell a una nau.

aparellat/ aparellada *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Es diu de l'embarcació que té muntat el conjunt de l'arboradura, l'eixàrcia, el velam i està preparat per navegar.

aparellet (CD) *n m*
EIXÀRCIA MÒBIL. Aparell de l'amantina.

aparença *n f*
veg. **llum característica** *n f*

apariar *v tr*
veg. **aparellar** *v tr*

apilament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de posar coses l'una sobre l'altra formant pila.

apilar *n*
sin. **acastellar** *v tr,* **aponar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar la càrrega d'un vaixell formant pila o piles.

aplacat *n m*
sin. **xapat** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Revestiment fet amb plaques.

aplatar (PV) *v intr*

PESCA. Quedar-se, el peix, a tocar del fons.

aplomar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. En una nau, posar les quadernes, l'arbre o qualsevol peça, a plom.

aparell mixt Foto de l'autor CC BY SA 4.0

aparellet (de l'amantina) Dibuix de Quim Bosch

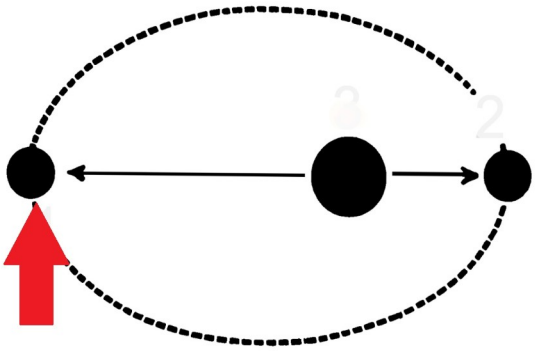

apogeu

apogeu *n m*
sin. **apsi** *n m*; **àpside** *n m*

METEOROLOGIA. Punt de l'òrbita de la Lluna en què aquesta és més distant dela terra.

aponar (Alg) *v tr*
veg. **apliar** *v tr*

apopar *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar en la mateixa direcció que el vent i les onades.

apòstols *n m pl*

FUSTA. Conjunt de dues peces de fusta a través de les quals passa l'extrem de popa del bauprès, fent-li de suport, a la roda de proa.

a primera nit *n f*
veg. **prima** *n f*

aprovació del recorregut *n f*

ESPORT. Procediment d'acceptació del recorregut d'una competició d'eslàlom pel qual els caps d'equip hi donen la conformitat després d'haver estat provat per un esportista que no hi competeix.

aprovisionament *n m*
sin. **avituallament** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Forniment de provisions fet a una embarcació, una flota, un port, etc.

apsi *n m*
veg. **apogeu** *n m*

àpside *n m*
veg. **apogeu** *n m*

apujar *v intr*

VELA. Aprofitar al màxim el vent en un rumb de bolina.

apuntador/apuntadora *n m,f*

EN MAR. Persona especialitzada en el servei d'apuntar les peces d'artilleria.

apuntador/apuntadora *n m,f*

EN MAR. Persona que pren nota de la càrrega embarcada i desembarcada d'una nau.

apuntalament *n m*
sin. **basada** *n f*

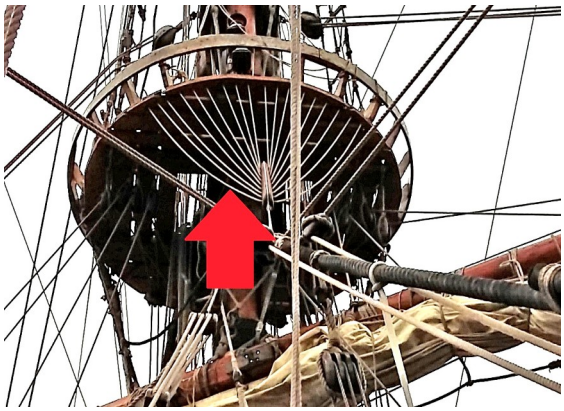
aranya

CONSTRUCCIÓ. Estructura armada dessota d'un vaixell en sec i que serveix per a sostenir-lo.

Nota: El terme basada fa referència a una aparell que agafa l'embarcació per sota quan es troba a la grada per avarar-la a l'aigua.

aquacicle (PV) *n m*
veg. **patí de pedals** *n m*

aquarterar *v tr*

VELA. Caçar l'escota per sobrevent amb la finalitat de fer caure la proa a sotavent a les veles de tall.

Nota: Amb vela llatina s'aquartera portant a sobrevent el puny situat a un terç de la distància de proa a popa del faldar i amollant l'escota.

aquascope *n m*
veg. **mirall** *n m*

a rem *adv*
veg. **als rems** *adve*

aranya *n f*
sin. **arrels** *n f pl*; **bolina** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Grup de caps que parteixen d'un mateix punt i s'obren en ventall cap a diferents punts d'un objecte, sovint un coi, una vela, un tendal o un estai.

Nota: Junta de caps semblant a l'aranya, que s'utilitzava tan sols en els aparells amordits a l'armatge de les veles dels vaixells. Era utilitzat a bastament en el cap de

l'apagaveles de les llatines o dels apagapenols de les grans veles quadres. Les arrels eren fetes a l'extrem del cap d'un aparell fent que acabés en dos, tres o quatre caps més petits, per amordir-los a les senaleres de l'armatge de la vela.

arboladura (PV) *n f*
veg. **arboradura** *n f*

arborada (PV) *n f*
veg. **arboradura** *n f*

arboradura *n f*
sin. **arboladura (PV)** *n f*; **arborada (PV)** *n f,*

ARBORADURA. Conjunt d'arbres, antenes i vergues destinades a suportar les veles d'una nau.

arborar *v tr*

ARBORADURA. Posar l'arboradura d'un vaixell.

arborar *v tr*
veg. **enarborar** *v tr*

arborar *v tr*

ONADES. Augmentar l'alçària de les onades.

arborar amb caiguda *v tr*
sin. **arborar de llatina** *v tr*

ARBORADURA FIXA. Posar els arbres amb una mica d'inclinació.

arborar de llatina *v tr*
veg. **arborar amb caiguda** *v tr*

arborar de llatina *v tr*

ARBORADURA FIXA. Donar inclinació als arbres cap a proa.

arborar en candela *v tr*

ARBORADURA FIXA. Col·locar els arbres verticalment, respecte a la línia de flotació.

arborar en cangrea *v tr*

ARBORADURA FIXA. Donar als arbres caiguda cap a popa.

arbre *n m*
sin. **pal** *n m,* **abre (Alg)** *n m*

ARBORADURA FIXA. Cadascun dels pals rodons fixats en una embarcació més o menys

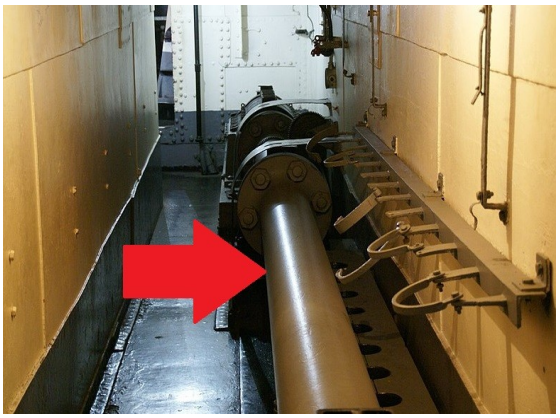
arbre de cua Foto de Hermann Luyken CC0

perpendicularment a la quilla, destinats al sosteniment de les veles i les vergues, especialment els d'un vaixell de pesca.

arbre d'artimó *n m*
veg. **pal de mitjana** *n m*

arbre de cua *n m*

PARTS. Eix que transmet el moviment giratori entre el motor i l'hèlice.

arbre de mitjana *n m*
veg. **pal de mitjana** *n m*

arbre major *n m*
sin. **pal major** *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre d'un vaixell d'un sol pal o en els de dos pals, és el de més guinda, i en els de tres o més pals, el central o cadascun d'ells.

arbre mascle *n m*

ARBORADURA FIXA. Part inferior d'un arbre de dues o més peces.

arbre mestre *n m*
sin. **mestre (PV)** *n m*; **pal major** *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre principal d'una nau, generalment el més alt.

arbre sec *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre al qual s'han arriat les veles.

arbre trinquetat *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre que presenta un angle inclinat vers la proa.

arbre triquet (CD) *n m*
veg. **trinquet** *n m*

arc (Alg) *n m*
veg. **arc iris** *n m*

arc del cel *n m*
veg. **arc iris** *n m*

arc de Sant Martí *n m*
veg. ***arc iris*** *n m*

arc iris *n m*
sin. **arc iris** n m, **arc del cel** *n m*, **arc de Sant Martí** *n m,* **arc (Alg)** *n m*

METEOROLOGIA. Arc lluminós format per refracció i reflexió de la llum del Sol en les gotes de pluja, que presenta els colors de l'espectre disposats en bandes concèntriques i apareix al costat del cel oposat al Sol.

arca *n f*
veg. **alçacavall** *n m*

arcada *n f*

PARTS. Mampara provisional de fusta que es col·loca en sentit longitudinal a les bodegues dels vaixells que han de transportar gra sense embalatge.

arcbotant *n m*

PARTS. Suport metàl·lic, fixat a la part exterior del buc d'una nau, que sosté el final de l'eix de l'hèlice.

arcbotant *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Trossa d'una verga fixa.

arcbotant *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Petits tangons que surten del costat dels vaixells, als quals s'engrillonen els bossells de les braces de les vergues baixes dels pals trinquet i major.

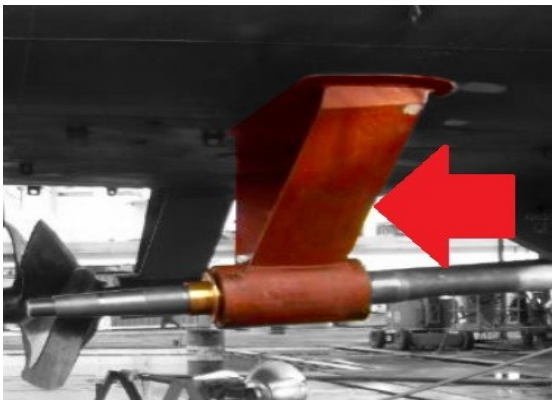
arcbotant

arcbotant Foto de l'autor CC BY SA 4.0

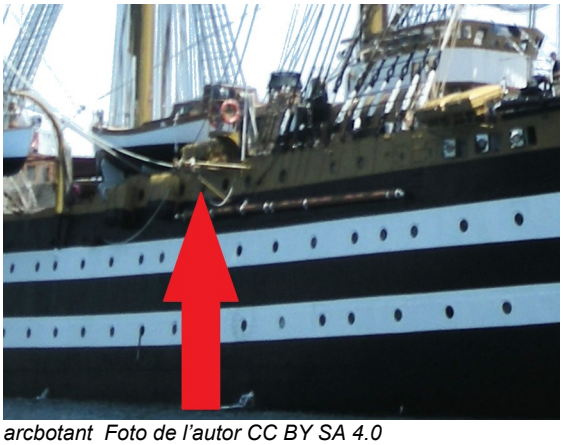
arcbotant Foto de l'autor CC BY SA 4.0

arc iris Foto de Diego Celso CC BY SA 4.0

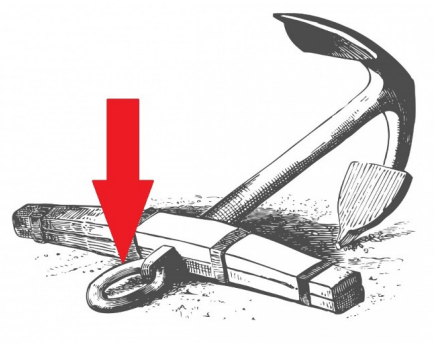

arganell

arda (PV) *n f*

PESCA. Lluïssor de la mola de peix quan neda pel mar vista des de la superfície.

ardent/ ardenta *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'una nau, que cau fàcilment cap a sobrevent.

àrea d'embarcament *n f*
sin. **embarcador** *n m*

ESPORT. Construcció de pontons, generalment de 10 a 20 m de llargada i de 3 a m d'amplada, situada entre l'hangar i el camp de regata, que serveix per a facilitar l'embarcament dels remers i els àrbitres abans que els bots de rem se situïn a la zona de sortida.

àrea de regata *n f*
veg. **camp de regata** *n m*

arenaci/ arenàcia *adj*
veg. **sorrenc/ sorrenca** *adj*

arenal *n m*
veg. **sorral** *n m*

areny *n m*
veg. **sorral** *n m*

aresta de berma *n f*
veg. **cresta de berma** *n f*

arganell *n m*
sin. **argunell** *n m*; **cigala (PV)** *n f*

PARTS. Anella de l'àncora o ruixó.

arganell *n m*

arganell Foto de bastan.es

argolla Foto de l'autor CC BY SA 4.0

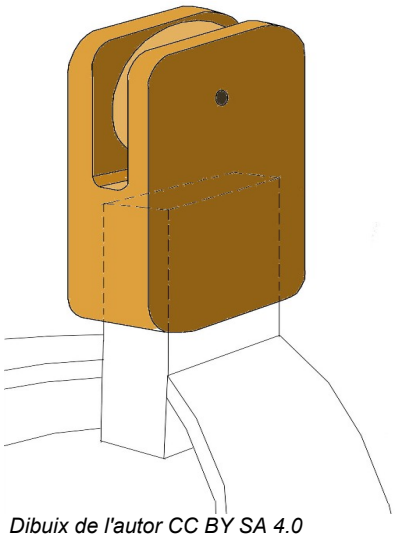

arganell Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

PARTS. Giny situat a l'orla per llevar les xarxes o altres arts calades, o cobrar un cap.

arganell *n m*
sin. **gabieta** *n f*

PARTS. Peça de fusta rectangular que a un cap té una mossa que encaixa a la part superior de la roda de popa, i a l'altre cap té una mossa enmig de la qual gira una politja que serveix per salpar l'àncora.

argolla *n f*
sin. **brida** *n f*

PARTS. Peça en forma d'anella circular o semicircular emprada per a estrènyer un objecte o per a subjectar-ne d'altres per tal de mantenir-los units estretament entre ells.

argolla *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarrador format per un cèrcol metàl·lic ancorat al moll.

argolla de la barbeta (IB) *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Argolla de la contraroda de proa utilitzada per l'amarratge.

argolla de la codera (IB) *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Argolla de popa per fer l'amarratge.

argonauta *n m*

EN MAR. Segons la mitologia grega, company de Jàson que, embarcat en la nau Argo, participà en la recerca del velló d'or.

argonauta (PV) *n m*

EMBARCACIÓ. Tipus d'embarcació de regates de 3,80 metres d'eslora.

argue *n m*
veg. **cabrestant** *n m*

argunell *n m*
veg. **arganell** *n m*

arjau *n m*
sin. **arjoa (Ros)** *n f ;* **ajajo (Alg)** *n m*; **aljal** *n m*; **aljau** *n m*; **canya del timó** *n f*; **governall** *n m*; **maneta (PV)** *n f*; **manuella (PV)** *n f*

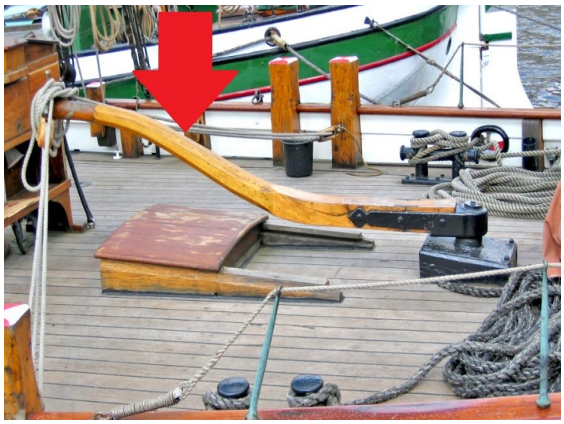
arjau

PARTS. Barra de ferro o de fusta que, fixada a l'eix del timó d'una embarcació menor, serveix per moure'l.

arjoa (Ros) *n f*
sin. **arjau** *n m*

arma secreta (PV) *n f*

PESCA. Potera modificada usada en els temps morts de l'almadrava.

armada *n f*
veg. **marina de guerra** *n f*

armador/armadora *n m,f*
sin. **navilier/ naviliera** *n m,f*

EN TERRA. Propietari d'una o més naus mercants.

armadura (PV, Alg) *n f*

FUSTA. Conjunt de quadernes, quilla, varengues, etc., que formen l'esquelet d'una nau.

armall (PV) *n m*

CAPS. Tipus de cordó que empren perquè faça el filat de ploms a les peces de xarxa.

armallada *n f*
veg. **tresmall** *n m*

armallar (PV) *v intr pron*
veg. **emmallar** *v intr pron*

armament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'efectes que tenen per finalitat armar vaixells.

armament *n m*

CONSTRUCCIÓ. Fase final de la construcció d'una nau, compresa entre la varada i el lliurament.

armar *v intr*
sin. **abastar** *v tr*; **equipar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Proveir i equipar una nau de tot el necessari per a fer-se a la mar.

armariet *n m*

PARTS. Lloc petit que hi ha dins el vaixell que es destina a col·locar-hi les mercaderies especials o les valuoses.

armatge *n m*

PARTS. Cap gros que envolta la vela pel caient de proa i el pujament de les veles llatines.

armatge (IB) *n m*
veg. **ralinga** *n f*

armella *n f*
veg. **anella** *n f*

armellada *n f*
veg. **tresmall** *n m*

armilla salvavides *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Salvavides en forma d'armilla, de cautxú inflable o de niló, que conté aire a l'interior o bé peces de suro, plàstic, etc.

arnès *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Estructura flexible i resistent de cinyells i tirants que envolta el tronc d'un navegant subjectant-lo estretament per a mantenir-lo unit a l'embarcació com a mesura de prevenció, en cas de males condicions meteorològiques o de necessitat de descans.

armilla salvavides

arnès

arpó

arpis *n m pl*
veg. **cercapous** *n m*

arpó *n m*
sin. **dofinera** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Instrument de pesca amb un mànec de fusta i amb un ferro de tres puntes, la del mig per a ferir i les dels costats, orientades en sentit contrari, per a retenir la presa.

arqueig *n m*
sin. **registre** *n m*; **tonatge** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Capacitat d'aprofitament comercial d'un vaixell.

arqueig *n m*

sin. **tonatge (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de mesurar el volum d'una nau.

arqueig net *n m*
sin. **tonatge de registre net** *n m*; **tonatge net** *n m*
sigla **TRN** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arqueig d'un vaixell, exclosos els espais oberts i els espais necessaris per als serveis.

arqueig total *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Volum del vaixell s'entén des de la quilla fins a la coberta alta comprenent els espais tancats d'aquesta coberta.

Nota: Arqueig brut registrat és el volum intern total d'un vaixell expressat en "tones registrades", cadascuna de les quals és igual a 100 peus cúbics. Substituït pel tonatge brut, el pes brut del registre utilitza la capacitat total tancada permanentment del vaixell com a base de volum.

arquejar *v tr*
veg. **aforar** *v tr*

arquejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mesurar la capacitat en volum d'una embarcació.

arquitectura naval *n f*

CONSTRUCCIÓ. Art que s'ocupa del disseny i de la construcció d'un navili, d'una plataforma marina o d'un vaixell d'esbarjo.

arraigada *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Cada un dels trossos de cap, de cadena o peces de ferro que subjecten les cofes al pal mascle, evitant que es rendeixin cap a dalt per la tensió dels obenquells.

Nota: També es troben a les creuetes en menor nombre.

arraigada *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Tros de cap, de cadena o peça de ferro que subjecta els obencs dels mastelers al pal o arbre mascle.

arraigada

arrajar *v intr*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aprofitar, una barca o una persona, un cop de mar o una ona per a arribar a vora.

Nota: A Penyíscola el terme és usat per indicar que una barca navega molt ràpida.

arramassar *v tr*
veg. **arranjar** *v tr*

arrambà d'escua *n m*
veg. **sobreparaia** *n f*

arrambar *v tr*
veg. **atansar** *v tr*

arrambar (PV) *v tr*
veg. **remolcar** *v tr*

arramblador *n m*
veg. **soleta** *n f*

arramblador (PV) *n m*
veg. **soleta** *n f*

arramblar *v tr*
veg. **arranjar** *v tr*

arran d'escua *n f*
veg. **sobreparaia** *n f*

arrancada (PV) *n f*
veg. **arrencada** *n f*

arrancar (PV) *v tr*
veg. **arrencar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Augmentar la velocitat de la nau.

arrancar (PV) *v tr*
veg. **salpar** *v tr*

arranjar *v tr*
sin. **arramassar** *v tr*; **arramblar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Disposar en l'ordre que convé, en la manera més adequada a un fi: navegar, amarrar, etc.

arrecerar *v tr*
sin. **redossar** *v tr,* **remitjar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Resguardar una embarcació del vent o deles onades.

arreglador/ arregladora *n m,f*
veg. **compensador/ compensadora** *n m,f*

arrels *n f pl*
veg. **aranya** *n f*

arrencada *n f*
sin. **arrancada (PV)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Inèrcia deguda a la velocitat sostinguda que és capaç de mantenir en cada moment una nau en moviment.

arrencada *n f*

ESPORT. Posada en funcionament del motor d'una embarcació autopropulsada.

arrencar *v tr*
sin. **llevar** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Desaferrar l'àncora del fons.

arrencar *v tr*
sin. **arrancar (PV)**

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Augmentar la velocitat del vaixell o l'embarcació a base d'incrementar el ritme de la boga, donar més vela, maniobrar de manera que rebi el vent més favorable, elevar el règim de revolucions del propulsor o altres mitjans semblants.

arrencar *v tr*
sin. **engegar** *v tr*

ESPORT. Posar en funcionament el motor d'una embarcació autopropulsada.

arreu (PV) *n m*

PESCA. Qualsevol estri que el pescador fa servir per a assolir captures.

arriada *n f*

VELA. Acció i efecte d'arriar les veles.

arriador/ arriadora (PV) *n m,f*

EN MAR. Persona que en una barca de pesca deixa anar la xarxa.

arriar *v tr*
veg. **amollar** *v tr*

arriar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Abaixar, fer baixar, per mitjà d'un cap o de corrioles una vela, l'àncora, etcètera.

arriar en banda *v tr*

VELA. Deixar anar sobtadament i totalment un cap que es trobava fermat o que s'aguantava amb les mans.

arriar les veles *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

arriar veles *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

arribada (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'arribar al port una nau.

arribada forçosa (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'arribar una nau a un lloc de la costa no previst en la seua ruta per causes imprevistes i extraordinàries.

arribar *v tr*

VELA. Portar el vaixell a un lloc de refugi, fugint del mal temps o d'altra circumstància perillosa.

arribar *v tr*
sin. **decaure (PV)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moure el timó per portar la proa de la nau a sotavent.

arribar *v intr*
sin. **recalar (PV)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Portar el vaixell fins al port o fins a la vora.

arridar *v tr*

VELA. Tesar, cobrar l'eixàrcia.

arridau *n m*
veg. **bastard** *n m*

arrigau *n m*
veg. **ringau** *n m*

arrigau (CD) *n m*

PARTS. Bossa de la talla, lligada a popa per a ajudar a treure.

arrissada de l'aigua *n f*

ONADES. Ondulació de la superfície de l'aigua que produeix onades de menys de 0,05 m d'amplitud controlades en un grau significatiu per la tensió superficial i la gravetat.

arrissar (PV) *v tr*
veg. **rissar** *v tr*

arrissar a la bruta (IB) *v intr*
veg. **engerlar** *v tr*

arrissar en coa (IB) *v intr*
veg. **engerlar** *v tr*

arritzadura (Alg) *n f*
veg. **enginya** *n f*

arritzar (Alg) *v tr*
veg. **trincar** *v tr*

arroiada (Alg) *n f*
veg. **ruixat** *n m*

arronsar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fer moure una mica la barca abans de varar, a fi que es posi sobre el sèu que ha estat donat prèviament perquè llisqui.

arronsar *v intr*
veg. **anar a la ronsa** *v intr*

arruf (PV) *n m*
veg. **arrufament** *n f*

arrufada *n m*
veg. **arrufament** *n f*

arrufament *n f*
sin. **arruf (PV)** *n m*; **arrufada** *n m;* **arrufo (PV)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Curvatura que fan les cobertes, cintes, galons i bordes dels vaixells, aixecant-se més, respecte de la superfície de l'aigua, per la popa i proa que pel centre.

arrufat/ arrufada (PV) *adj*

CONSTRUCCIÓ. Dit d'una nau que té rufa.

arrufo (PV) *n m*
sin. **arrufament** *n f*

arruixada (PV) *n f*
veg. **xàfec** *n m*

arrumbada *n f*
sin. **castell** *n m*

PARTS. Cadascuna de les bandes del castell de proa que tenien les galeres i on es col·locaven els soldats per fer foc.

arrumbar *v tr*

NAVEGACIÓ Maniobrar per a tenir dos objectes enfilats.

arrumbar (cap a) *v intr pron*

ESPORT. Dirigir-se cap a un punt determinat o una direcció determinada.

arsenal *n m*

TERRA. Establiment marítim militar tancat, bastit en un port defès, que consta de drassanes, tallers i magatzems on, a redós del mal temps, es construeix, forneix, adoba i conserva els vaixells de guerra, i també els seus ormeigs, provisions i armament.

art de platja *n m*
veg. **artet** *n m*

art reial (Val.) *n m*
veg. **artet** *n m*

artet *n m*
sin. **aixàvega (PV)** *n f*; **aixàviga** ***(Alg)*** *n f;* **, art de platja** *n m*; **art reial (PV)** *n m*; **artó** *n m*; **axàvega** *n f;* **bol (PV)** *n m*; **bolig** *n m*; **bolitx (Alg)** *n m;* **bouet** *n m*; **xabec (IB)** *n m*; **xàvega** *n f,*

PESCA. Art de platja que es cala i es lleva de mar estant o es xorra des de la platja.

artimó *n m*
sin. **vela d'artimó** *n f*

TIPUS. Vela de tall de l'arbre de mitjana d'una fragata o de l'arbre mestre d'un bergantí.

Nota: Artimó posteriorment es va aplicar a cangrea de l'artimó.

artó *n m*
veg. **artet** *n m*

arxipèlag *n m*

TERRA. Conjunt d'illes més o menys agrupades que generalment constitueixen la part emergent d'un

artet

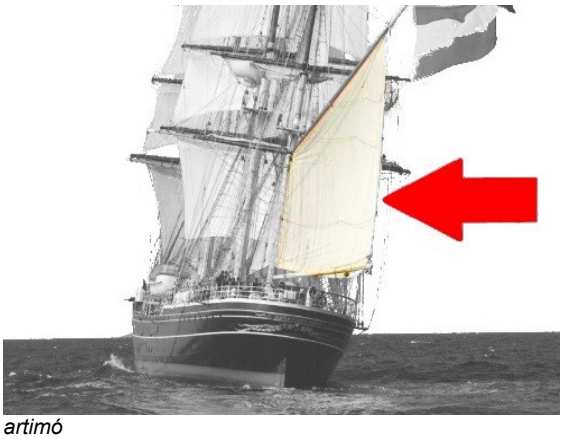
artimó

mateix sistema orogènic.

as de guia (PV) *n m*
veg. **gassa de mà** *n f*

ascendir en latitud (PV) *v intr*

INSTRUMENTS I CARTES. Navegar en latituds més distanciades de l'equador.

ascensió de la marea *n m*

MAREES. Pujada del nivell de la mar deguda a la marea.

ascó *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Llum col·locat a la pena del pal major d'un vaixell i que serveix per a fer senyals.

aspa *n f*

PARTS. Reforç de lona o de caps que es posa a una vela quadra per la cara de proa quan es prepara per suportar una tempesta.

aspa *n f*
veg. **baggywrinkle** *n m*

aspa de sant Andreu *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Conjunt de dos caps que es

creuen des de les arraigades majors d'una banda a l'amurada de la oposada per la cara de popa del respectiu pal per reforçar-les en cas de mal temps.

assegurador/ asseguradora *n m,f*

EN TERRA. Persona o entitat que assegura, que garanteix alguna cosa amb un contracte d'assegurança.

assegurança *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contracte mitjançant el qual, a canvi d'una prima, pagada d'un cop o anualment, mensualment, etc., és garantit algú contra un risc.

assegurar (PV) *v tr*
veg. **fer ferm** *v tr*

assentament *n m*

CONSTRUCCIÓ Diferència entre el calat de popa i el de proa.

assentament final *n m*

CONSTRUCCIÓ. Assentament que té un vaixell en acabar la seva càrrega.

assentament inicial *n m*

CONSTRUCCIÓ. Assentament d'un vaixell abans d'iniciar la seva càrrega.

assentament negatiu *n m*

CONSTRUCCIÓ. Assentament que té un calat major a proa.

assentament positiu *n m*

CONSTRUCCIÓ. Assentament que té un calat major a popa.

assocar *v intr pron*

NAVEGACIÓ. Situar-se, una nau, a recer del vent o del corrent.

assocar *v tr*

assortidor de combustible

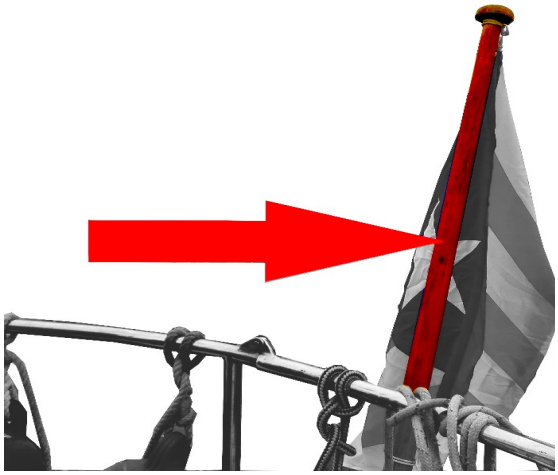
asta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

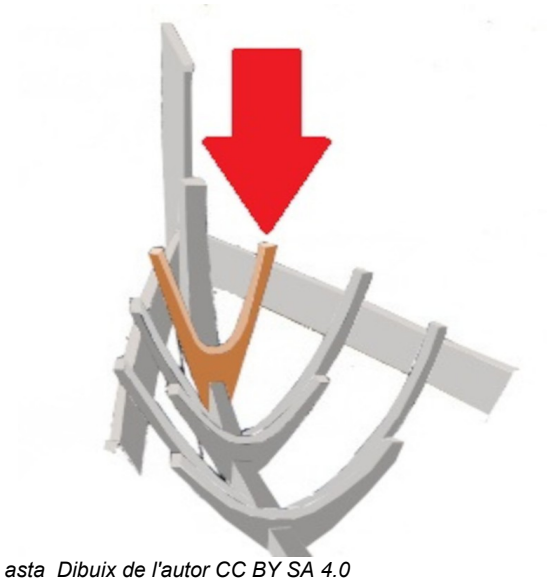
asta Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lligar fort un cap després de tesar-lo perquè no s'amolli.

associació de classe *n f*

ESPORT. Associació de propietaris o regatistes d'embarcacions d'una determinada classe, encarregada d'establir-ne el reglament i fer funcions de representació.

assortidor de combustible *n m*
sin. **dispensador de gasolina** *n m*

TERRA. Aparell per a subministrar combustibles líquids als vaixells.

asta *n f*

PARTS. Pal de bandera.

asta *n f*

PARTS. Pal de bandera o gallardet de mesura superior al masteler de goneta que sobresurt per sobre d'aquest i es munta quan es retiren els mastelerets.

asta *n f*
sin. **forcat (CD)** *n m*; **forqueta** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Peça simple, disposada amb unes altres als extrems del buc d'un vaixell, no unida a la varenga, que substitueix la quaderna.

atac *n m*

ESPORT. Moment inicial d'una palada, corresponent al moviment de fer entrar el rem o la pala

ataca-escoll (Alg) *n m*
veg. **aixafa-roques (CB)** *n m*

atansada (PV) *n f*

NAVEGACIÓ. Acte d'atansar la nau en la riba, atracada.

atansador (PV) *n m*
veg. **atracador** *n m*

atansar *v tr*
sin. **arrambar** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Arrambar tant com es pugui un vaixell a un altre o al moll.

atol de l'arxipèlag de Teti'aroa a la Polinèsia francesa

Foto de Wolfram Schubert CC BY 2 0

atenuació *n f*
veg. **esmorteïment** *n m*

atenuador d'onades *n m*
veg. **dic submergit** *n m*

aterrar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau apropar-se a terra.

aterrar *v intr*
veg. **terrejar** *v intr*

aterrar *v intr*
veg. **recalar** *v intr*

aterrar (PV) *v tr*
veg. **treure** *v tr/prep*

aterratge (PV) *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de recalar, terrejar o prendre terra una embarcació.

atesar (TE) *v tr*
veg. **tesar** *v tr*

atlàntic *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a l'oceà Atlàntic o a les seves costes.

atles hidrogràfic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Col·lecció enquadernada de cartes nàutiques i mapes.

atles nàutic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Conjunt de cartes nàutiques enquadernades.

atol *n m*
sin. **atol·ló (PV)** *n m*

TERRA. Escull de corall amb forma d'anella, sovint amb illes baixes de sorra a l'interior del qual es forma una llacuna d'atol.

atol·ló (PV) *n m*
veg. **atol** *n m*
atracada *n f*
sin. **atracament** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Operació de col·locar l'embarcació arran d'un moll, d'un carregador o d'una riba adequada, subjectant-la-hi, o abarloar-la a una altra embarcació amarrada, fermant-la-hi.

atracador *n m*
sin. **atansador (PV)** *n m*; **punt d'atracada** *n m*

TERRA. Lloc a propòsit per a atracar-hi embarcacions.

atracament *n m*
veg. **atracada** *n f*

atracar *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Atansar-se, una nau, a terra o a una altra nau per tal d'amarrar-s'hi.

atracar de costat *v intr*
veg. **abarloar** *v tr*

atracar de punta *v intr*
sin. **amarrar de punta** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Atracar fent que l'embarcació quedi perpendicular al moll, de popa o de proa a aquest i sense besar-lo.

atracar en andana *v intr*
veg. **abarloar** *v tr*

atraços (Alg) *n m pl*
veg. **ormeig** *n m*

atzirru (Alg) *n m*

atracar de punta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

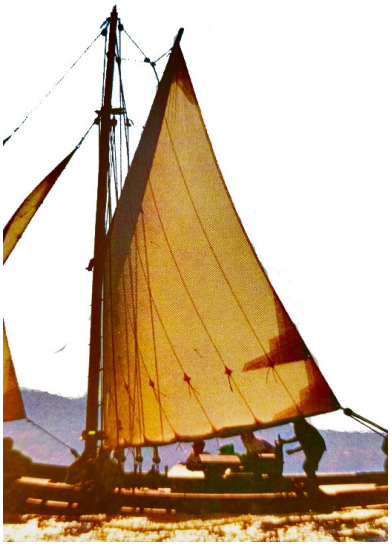
àurica

veg. **rampugoll** *n m*

aturar la regata *v intr*

ESPORT. Impedir, el jutge de sortida o el jutge àrbitre, la continuació d'una prova, sovint per una avaria d'un bot de rem a la zona de sortida.

aüllera *n f*
veg. **agullera (PV)** *n f*

aülleta *n f*
veg. **agullera (PV)** *n f*

aura *n f*

VENT. Vent suau.

àurica *n f*

TIPUS. Vela de tallant de forma trapezial que s'enverga al pic, al cos del pal mascle i sense botavara.

aurora austral *n f*

METEOROLOGIA. Aurora polar que es produeix a l'hemisferi sud.

aurora boreal *n f*

METEOROLOGIA. Aurora polar que es produeix a l'hemisferi nord.

aurora polar *n f*

METEOROLOGIA. Meteor lluminós d'origen electromagnètic que es manifesta en forma de rajos, arcs, bandes, cortines o corona, i apareix a l'atmosfera lliure, principalment a les regions àrtiques o antàrtiques.

autonomia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Interval màxim de temps o d'espai durant el qual un vaixell pot funcionar sense proveir-se de combustible.

autopista del mar *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Ruta de transport marítim intensiu per disminuir l'impacte ambiental del transport terrestre.

autoritat portuària *n f*
sin. **administració portuària** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Òrgan amb jurisdicció i competència per a dur a terme la gestió d'un port o d'un conjunt de ports d'interès general.

autorització federativa *n f*

ESPORT. Autorització que dona dret a conduir una embarcació d'una eslora màxima de 6 m i una potència de motor màxima de 40 kW.

avaluar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Determinar, especialment d'una manera aproximada, la vàlua o la magnitud d'alguna cosa.

avançada (PV) *n f*

aurora polar

avantport Foto de Von Ralf Roletschek CC BY SA 3 0

PESCA. Ves de la xarxa que surt del cop per la seva part inferior per a evitar que la mola de peix pugui fugir si es posa al fons.

avançament (PV) *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Diferència entre l'hora del cronòmetre i l'hora civil de Greenwich quan la primera és posterior.

avant *adv*

NAVEGACIÓ. En direcció a la proa, enllà en el sentit del moviment.

avant! *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Exclamació per a encoratjar.

avantatjar *v tr*

NAVEGACIÓ.. Navegar endavant.

avantport *n m*

TERRA. Espai a redós de la mar que precedeix l'entrada de determinats ports on els vaixells poden

fondejar esperant-se per entrar a port o bé per trobar-hi recer quan hi ha tempesta.

avarada *n f*
sin. **avarament** *n m*; **fusa (PV)** *n f*; **llançament** *n m;* **varada** *n f;*

CONSTRUCCIÓ. Acció i efecte de tirar, posar, en mar una embarcació.

avarament *n m*
veg. **avarada** *n f*

avarar *v tr*
sin. **llançar (PV)** *v tr*; **pallifossar** *v tr;* **varar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llançar una embarcació a l'aigua o fer-ho per primera vegada, un cop acabada la seva construcció o durant aquesta, fent-la lliscar per l'escar de construcció.

avaria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dany sofert per una nau o per la seva càrrega.

Nota: També, despesa feta durant la navegació per conservar el vaixell o la càrrega, des de la seva càrrega fins la descàrrega.

avaria (PV) *n f*
sin. **avarida (PV)** *n f*

PESCA. Trencament de la xarxa.

avarida (PV) *n f*
veg. **avaria (PV)** *n f*

avellarenc (PV) *n m*

PESCA. Tipus de caragol petit que s'empra com a esquer.

avís *n m*

MOTOR. Nau de guerra petita i lleugera per a portar ordres o despatxos i per a explorar el mar i reconèixer la posició de les naus enemigues.

avituallador/ avitualladora *n m,f*

axiòmetre Foto de Hummelhummel CC BY SA 3 0

EN TERRA. Persona o entitat del port encarregada de proveir de vitualles les embarcacions.

avituallament *n m*
veg. **aprovisionament** *n m*

axàvega *n f*
veg. **artet** *n m*

axiòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a indicar l'angle que forma el timó amb la carena.

azimut *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Angle mesurat sobre l'horitzó en sentit horari des del sud fins a la vertical de l'astre.

B

B/L *n m*
veg. **coneixement d'embarcament marítim** *n m*

babord *n m*

PARTS. Costat esquerre de la nau, mirant de popa a proa, que de nit es distingeix per un fanal vermell.

bac *n m*

ESPORT. Maniobra en aigües braves consistent a travessar el corrent d'una riba a l'altra en ziga-zaga per a evitar de ser empès riu avall.

bacallaner *n m*

MOTOR. Nau de pescar bacallà.

badafió *n m*
veg. **botafió** *n m*

badafionar *v tr*
veg. **batifiolar** *v tr*

badaina *n f*
sin. **badaine** *n m*

FUSTA. Enformador de fulla estreta i gruixuda emprat per a fer forats picant amb la maça.

badaine *n m*
sin. **badaina** *n f*

baderna *n f*

CAPS. Tros de corda, de trena o de caixeta, emprat per a subjectar el cable de l'argue, per a trincar la canya del timó, per a collar una vela, etc.

baderna de l'argue *n f*

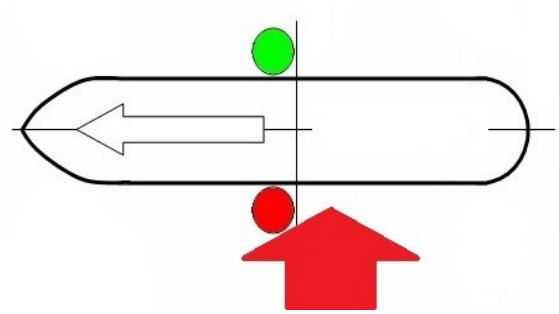

babord Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

badaina

CAPS. Tros de cap utilitzat per subjectar la plataforma giratòria quan l'argue no es mou.

baderna del timó *n f*

CAPS. Cap que s'usa per assegurar l'arjau o la roda del timó.

badernot *n m*

CAPS. Baderna molt llarga i ampla que serveix per a disminuir les bosses d'una vela, per a fer una eslinga o per a trincar coses de molt pes.

badia *n f*

AIGUA. Entrada de la mar en la costa, generalment més petita que un golf.

bafa (PV) *n f*
veg. **brisa** *n f*

bafarol *n m*

VENT. Vent tot just perceptible.

bafonyo (Alg) *n m*
veg. **temporal** *n m*

baga *n f*

CONSTRUCCIÓ. Anella metàl·lica, proveïda d'una espiga, generalment roscada, que permet de fixar-la, especialment a la fusta.

baga *n f*
sin. **gassa** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus o llaçada en què un dels caps de la corda o del cordó no es fa passar del tot i forma com un ull o una anella per on pot passar una altra corda o un altre cordó, on pot subjectar-se una perxa, una antena, un ganxo, etc

baggywrinkle *n m*
sin. **aspa** *n f*

PARTS. Recobriment suau per als cables o qualsevol altra obstrucció per reduir la fricció de la vela, fet de trossos curts de fil tallats d'antics caps que s'han tret fora de servei.

baina (PV) *n f*
veg. **beina** *n f*

baiona *n f*
sin. **platós** *n m*

REM. Rem que el patró, a popa, empra com a timó.

baix *n m*
sin. **sec** *n m*; **seca** *n f*; **secany** *n m,* **plana (Alg)** *n f*

AIGUA. Elevació del fons de les mars, dels llacs o dels rius navegables que impedeix o fa perillós el pas dels vaixells.

baix interior *n m*

AIGUA. Baix format per les marees entrants i sortints al mig d'un canal, d'una albufera o al cap de l'estuari d'una gola.

baixada de peu de mont *n f*
sin. **baixada de piemont** *n f*

TERRA. Vessant suau, al peu d'un relleu, format per la reunió d'una sèrie de cons al·luvials.

baixada de piemont *n f*
veg. **baixada de peu de mont** *n f*

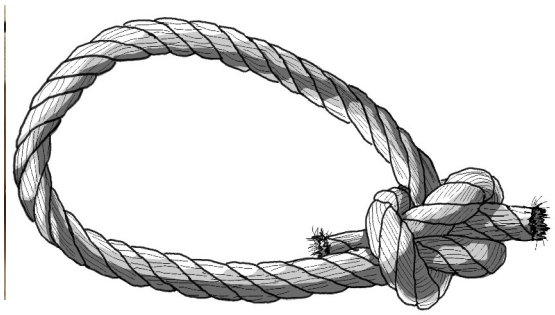

baga Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

baga Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

baixamar *n f*
sin. **marea baixa** *n f*

MAREES. Altura mínima de la marea en un dia qualsevol.

baixamar alta *n f*

MAREES. La més alta de les dues baixamars de qualsevol dia de marea.

baixamar baixa *n f*

MAREES. La més baixa de les dues baixamars de qualsevol dia de marea.

baixamar baixa mitjana *n f*

MAREES. Altura mitjana de les baixamars baixes durant un període d'un determinat nombre d'anys.

baixamar de marees vives ordinàries *n f*

MAREES. Mitjana de les baixamars de les marees vives habituals.

baixamar mínima mitjana *n f*

MAREES. Pla zero o de referència utilitzat normalment als mapes hidrogràfics de la costa del Pacífic dels Estats Units d'Amèrica.

baixamar mitjana *n f*

MAREES. Pla zero o de referència utilitzat normalment als mapes hidrogràfics de la costa atlàntica dels Estats Units d'Amèrica, Argentina, Suècia i Noruega.

baixamar viva índica *n f*

MAREES. Nivell aproximat de les baixamars mínimes mitjanes a les marees vives utilitzat principalment a l'oceà Índic i al llarg de la costa est d'Àsia.

baixamar viva mínima *n f*

MAREES. Pla zero o de referència utilitzat normalment als mapes hidrogràfics de Portugal.

baixamar viva mitjana *n f*

MAREES. Pla zero o de referència utilitzat normalment als mapes hidrogràfics del Regne Unit, Alemanya, Itàlia, del Brasil i Xile.

baixar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar cap el sud en l'hemisferi nord, i seguir rumb oposat en l'hemisferi austral.

baixar d'enfora *(CB) v intr*
sin. **anar en terra** *v intr*

NAVEGACIÓ Navegar en direcció a terra, a la riba, a port.

bala (PV) *n f*
veg. **escandall** *n m*

balanç *n m*
veg. **brandada** *n f*

balançador *adj*
veg. **balancer/ balancera** *adj*

balanceig *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de balancejar o de balancejar-se; l'efecte.

balanceig (PV) *n m*

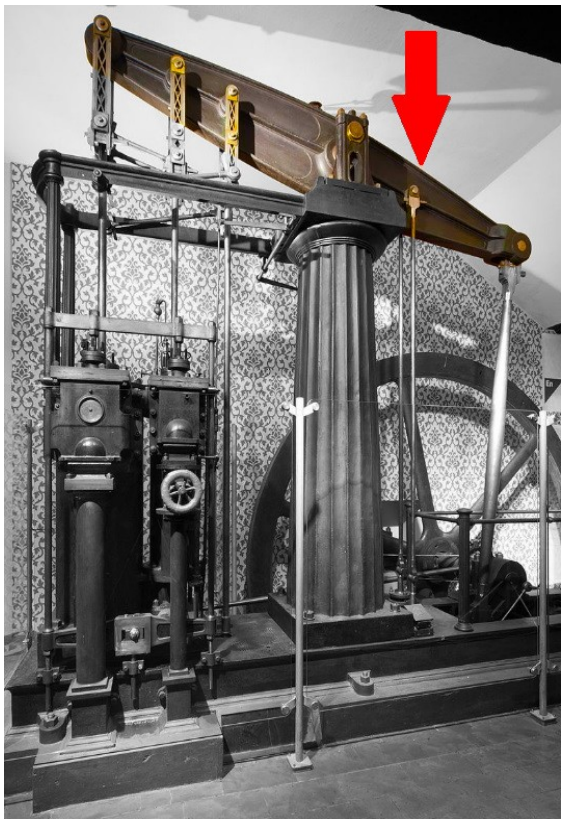

balancí Foto de Alessandro Nassiri CC BY SA 4.0

balandra Foto de l'autor CC BY SA 4.0

veg. **brandada** *n f*

balancejar *v tr*
veg. **brandar** *v tr*

balancel·la (PV) *n f*

VELA. Embarcació d'origen napolità, d'un pal o dos, usada com a barca de pesca o de cabotatge.

balancer/ balancera *adj*
sin. **balançador** *adj*

balandre Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'un vaixell que té tendència a brandar molt.

balancí *n m*

PARTS. Peça d'una màquina que posseeix un moviment d'oscil·lació regular.

balancí (PV) *n m*
veg. **batanga** *n f*

balandra *n f*

VELA. Vaixell petit o embarcació d'aparell de tall, d'un sol pal, el velam de la qual està compost per una major cangrea, un sol floc a proa, sovint amurat al penol del bauprès, i d'una escandalosa.

balandre *n m*

VELA. Balandra que aparella una vela major bermudiana i un sol floc a proa, amurat al peu de l'espai, al caperó de la roda o en el punt convenient de la coberta proera.

balast *n m*

PARTS. Grava grossa que s'utilitza com a llast en les embarcacions.

balç de calafat *n m*
sin. **volta de calafat** *n f*
sin. **llaçada de calafat** *n f*; **nus de calafat** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cap amb tres o quatre bagues fetes mitjançant un nus (generalment de calafat),

balç de calafat Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

balenera Foto de Stan Shebs CC BY SA 3 0

emprat per a sostenir un home que treballa en un pal o al costat d'un vaixell.

balda *n f*
sin. **bujol** *n m*

PARTS. Galleda de fusta emprada en les embarcacions.

baldejar *v tr*

veg. **aigualejar** *v tr*

balener *n m*

MOTOR. Vaixell construït o adaptat per a la pesca de la balena, de desplaçament força variable i que té com a única finalitat la d'arponar la balena, la qual és recollida pel vaixell factoria.

balener/ balenera *n m,f*

EN MAR. Persona que es dedica a la pesca de la balena.

balenera *n f*

REM. Barca afinada de dues proes, destinat a la pesca de la balena, que és governat amb baiona i que serveix per a atansar-se a la presa.

balisa *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal convencional, fix o flotant, no simbòlic, que es disposa a la superfície de l'aigua, en la línia de costa, en la riba d'un riu o en un altre lloc, per indicar un límit, un perill, etcètera.

balisa acústica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa constituïda per una boia petita, aparells de detecció i un emissor de ràdio, que s'utilitza a les aeronaus per a la lluita antisubmarina.

balisa cilíndrica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa amb forma de cilindre, que s'utilitza en marques de port, en marques de canal principal babord (regió A: zona europea) i en les marques especials.

balisa cònica *n f*
sin. **boia cònica** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa en forma de con, utilitzat a les marques d'estribord, a la canal principal a port, i en marques especials.

Nota: Els termes balisa i boia en alguns casos són sinònims.

balisa d'argue *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que té forma de palanca o de pal llarg i estret, que s'utilitza gairebé en totes les marques.

balisa acústica

balisa cilíndrica

balisa cònica

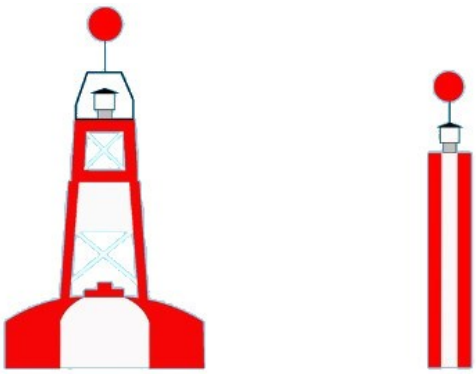

balisa de castellet

balisa d'arribada *n f*

ESPORT. Balisa consistent en una boia que assenyala la línia d'arribada d'una prova esportiva.

balisa de castellet *n f*
sin. **boia de castellet** *n f*

balisa de perill aïllat Foto de l'autor CC BY SA 4.0

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que té forma de castell, amb base rodona més ample, i amb un cos central cilíndrica encastada en ell, que s'utilitza en gairebé tots els tipus de marcacions: lateral, cardinal, especial, etc.

Nota: En alguns casos els termes balisa i boia són sinònims.

balisa de perill aïllat *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que assenyala l'existència d'un escull o d'un perill de qualsevol mena.

balisa de sortida *n f*

ESPORT. Balisa consistent en una boia que assenyala la línia de sortida o el número dels carrers d'un camp de regata.

balisa esfèrica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa de forma esfèrica utilitzada per indicar aigües navegables i situacions especials.

balisa fixa *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa ancorada al fons del mar, o en un moll feta de pals de fusta o construccions metàl·liques en forma de torre.

balisa flotant *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa constituïda per una boia de característiques diferents, segons el que indiqui, fondejada amb un mort.

balisa lluminosa *n f*

balisa esfèrica

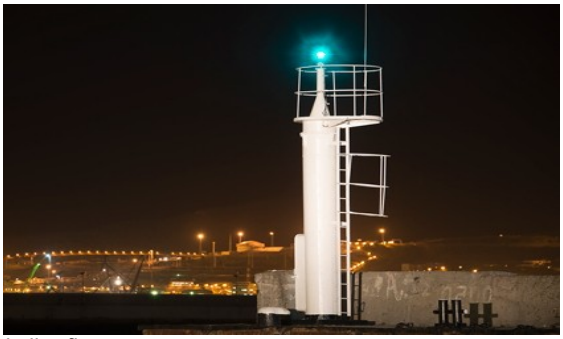
balisa fixa

balisa flotant

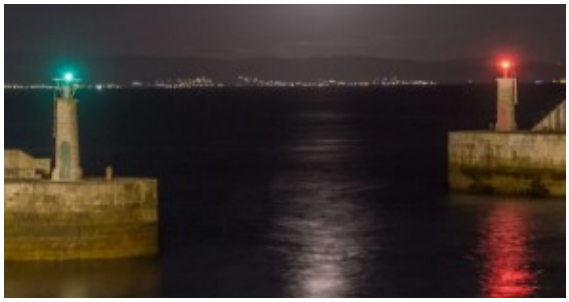
balisa lluminosa

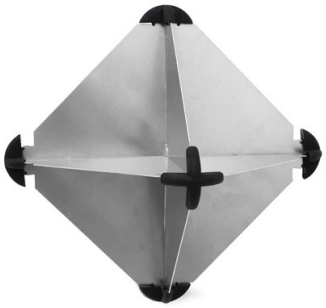

balisa radar

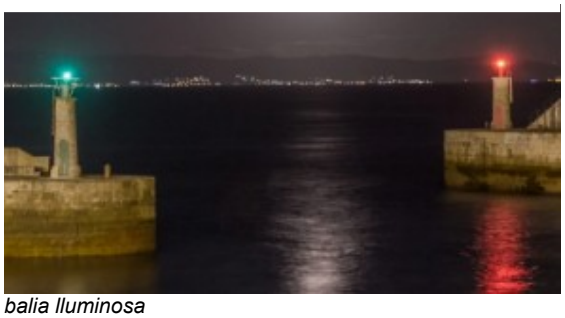

balia lluminosa

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que emet senyals òptics.

balisa radar *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que reflecteix el senyal radar que hi incideix.

balisa radioelèctrica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balisa que emet senyals radioelèctrics, utilitzen codi Morse o una varietat de punts i tons per identificar-les de manera única.

ballesta *n f*
veg. **barba** *n f*

ballestrinca *n f*
sin. **nus de pardal** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus que s'utilitza per afermar les defenses, un cap a una bita, a un pal, etcètera.

baló (PV) *n m*
veg. **espinàquer** *n m*

balona (PV) *n f*

REM. Rem més llarg que els altres d'un mateix bot, usat pel proer.

balisa radioelèctrica

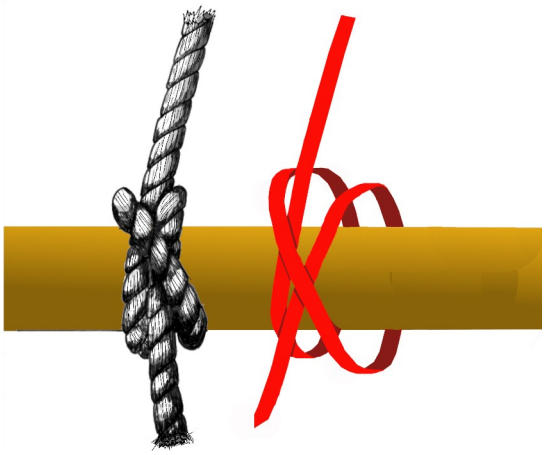

ballestrinca Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

balou Foto de l'autor CC BY SA 4.0

balona (PV) *n f*
veg. **espadella** *n f*

balou *n m*
sin. **copinya** *n f*; **tambutxo (PV)** *n m*

PARTS. Caseta que cobreix la boca d'un escotilló.

baluma *n f*
sin. **batedor (PV)** *n m*; **balúmina (Alg)** *n f*; **caient de popa** *n m*; **caiguent de popa (IB)** *n m*,

PARTS. Costat corresponent a la ralinga de popa de les veles de tallant.

balúmina (Alg) *n f*
veg. **baluma** *n f*

bambolina *n f*
veg. **sanefa** *n f*

banc *n m*

PARTS. Fusta travessera que, juntament amb d'altres, reforça el buc i serveix de seient als tripulants.

banc d'arborar *n m*
sin. **banc de l'arbre (Alg)** *n m,* **banc de mig (Alg)** *n m,* **bancassa (Alg)** *n f*

PARTS. Banc més reforçat on es recolza el pal mestre del llagut.

banc de l'arbre (Alg) *n m*
sin. **banc d'arborar** *n m*

banc de fuster *n m*

FUSTA. Taula molt resistent i pesant sobre la qual els fusters ajusten en l'obra els elements preparats al taller.

banc de mig (Alg) *n m*
sin. **banc d'arborar** *n m*

banc fix *n m*

ESPORT. Modalitat de rem practicada amb un bot de banc fix.

banc mòbil *n m*

ESPORT. Modalitat de rem practicada amb un esquif o un outrigger.

bancada *n f*

PARTS. Tauló col·locat de babord a estribord en una embarcació petita, que serveix de seient.

bancada de proa *n f*

baluma Foto de l'autor CC BY SA 4.0

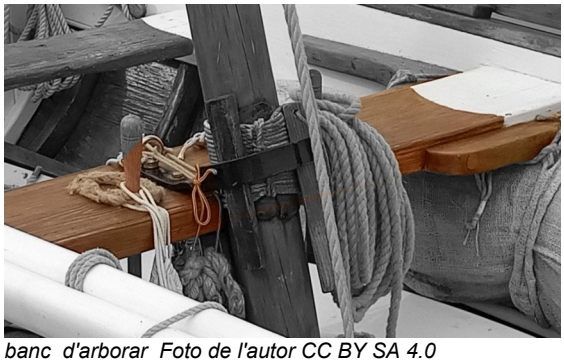

banc d'arborar Foto de l'autor CC BY SA 4.0

bancada Foto de Klaus D.Peter CC BY SA 2 0

PARTS. Primera de les cinc bancades, situada a la proa del patí de vela i que suporta el pal.

bancades del mig *n f pl*

PARTS. Conjunt de les tres bancades primera, segona i tercera d'un patí de vela.

bancassa (PV) *n f*

PARTS. Banc de popa d'una embarcació menor, situat entorn del forro interior.

bancassa (Alg) *n f*
veg. **banc d'arborar** *n m*

banda *n f*
sin. **costat** *n m,* **lau (Alg)** *n m*

PARTS. Cadascuna de les dues meitats simètriques en què és dividida a babord i a estribord una embarcació pel seu pla diametral.

banda costanera *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Interval de freqüències radioelèctriques reservades perquè puguin emetre sense interferències els radiofars costaners.

banda de fora (CD) *n f*
veg. **enfora** *adv*

banda de terra (CD) *adj*
sin. **enterrat/ enterrada** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En la mar, dit d'allò que és cap a la banda de TERRA.

andada (PV) *n f*
veg. **brandada** *n f*

bandera *n f*
sin. **pavelló** *n m*

PARTS. Tros de tela ordinàriament de forma rectangular fixada per un dels costats a un pal, que serveix per a identificar algú o alguna cosa, especialment la que porta els colors o els emblemes d'una nació, d'una ciutat, d'un partit, d'una associació, etc.

bandera blanca *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera hissada per un vaixell en guerra per indicar intenció de negociar la pau.

bandera blanca *n f*

ESPORT. Bandera de color blanc amb què el jutge d'una competició indica la validesa d'una acció o una cursa.

bandera d'armador *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera que duu el distintiu de l'armador o de la companyia a què pertany el vaixell.

bandera de combat

banderes del CIS: alfabet (els números són a la pàgina 157)

bandera de classe *n f*

ESPORT. Bandera que identifica una classe d'embarcacions de regata.

bandera de combat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera de grans dimensions pertanyent a un estat, que els vaixells despleguen a popa en les grans solemnitats.

bandera de protesta *n f*

ESPORT. Bandera amb què un participant en una regata indica en el transcurs de la prova, hissant-la, que ha estat objecte d'una falta.

bandera de senyals *n f*
veg. **bandera del CIS** *n f*

bandera de servei *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera que arboren els vaixells de determinats serveis públics en alguns estats, com correus marítims, sanitat de ports, duanes, etc., que sol diferenciar-se de la nacional perquè porta afegit algun distintiu característic.

bandera del CIS *n f*
sin. **bandera de senyals** *n f*

ESPORT. Cadascuna de les banderes corresponents a una lletra o una xifra que formen el codi internacional de senyals, caracteritzades per una forma, un dibuix i uns colors determinats.

bandera groga *n f*

ESPORT. Cadascuna de les dues banderes de color groc, una a cada extrem, que en piragüisme indiquen la línia de 25 m.

bandera mercant *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera que arboren els vaixells mercants com a símbol del país on són abanderats.

bandera vermella *n f*

ESPORT. Cadascuna de les dues banderes de color vermell, una a cada extrem, que indiquen la línia d'arribada d'una regata.

Nota: En piragüisme, també s'utilitzen banderes vermelles per a indicar la línia de sortida.

bandera vermella *n f*

ESPORT. Bandera de color vermell amb què el jutge d'una competició indica la nul·litat d'una acció o una cursa.

banderí d'intel·ligència *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Banderí triangular de franges verticals vermelles i blanques usat per indicar que s'ha rebut una comunicació mitjançant el codi de banderes (a mitja drissa per dir que s'ha vist i al penol del pal per dir que s'ha comprés), o per, la nau emissora, dir que s'ha acabat la transmissió.

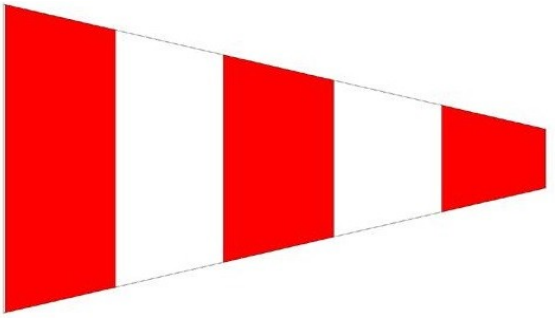
banderí d'intel·ligència

banquisa

bandola *n f*
sin. **aparell de fortuna** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aparell provisional que es fa amb alguns pals i caps disponibles per allargar noves veles després d'haver desarborat.

banqueta *n f*

PARTS. En una embarcació, banc estret situat a popa, on s'asseu el patró.

banquisa *n f*

AIGUA. Banc de glaç marí que es forma en els oceans polars per congelació de l'aigua superficial i de l'aigua de les precipitacions atmosfèriques.

banya *n f*

PARTS. Cadascuna de les barres transversals que formen la creueta.

banya (PV) *n f*
veg. **perpal** *n m*

banyaixuga (Alg) *n f*
veg. **línia de surada** *n f*

banyera *n f*

PARTS. Cavitat descoberta de certes embarcacions menors, on sol anar el patró i des d'on s'empunya l'arjau.

barana *n f*

PARTS. Construcció que voreja una borda o una plataforma qualsevol, que s'eleva des del sòl fins a una alçària que permet que la seva vora superior serveixi de passamà o ampit.

barateria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Engany, falsia, acte il·lícit comés pel capità d'una nau, per actes fraudulents, imprudència, negligència, etc.

barba *n f*
sin. **ballesta** n f; **lubaix** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de poca mena que passa pel forat de la roda de proa d'una barca, amb una gassa a cada extrem, i serveix per penjar-hi el penol del car.

barbada *n f*
veg. **barbiquell** *n m*

barbada *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Barbiquell del penol del bauprès.

barbada *n f*

AIGUA. Límit entre un alguer i el fons de sorra.

barbada del botaló de dintre *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Barbada que va de la meitat del botaló de floc al penol del moc.

barbada del botaló de fora *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Barbada que va del penol del botaló de floc al penol del moc.

barbada del moc *n f*

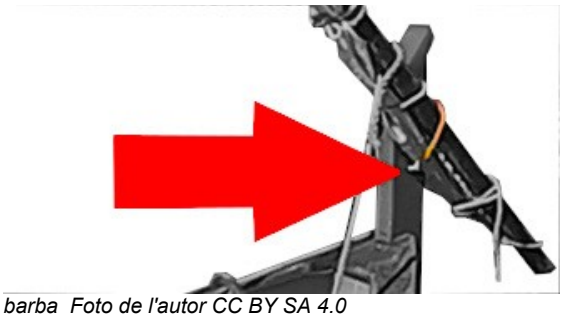
barba Foto de l'autor CC BY SA 4.0

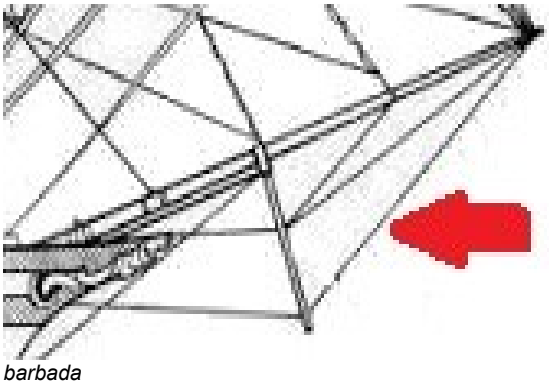
barbada

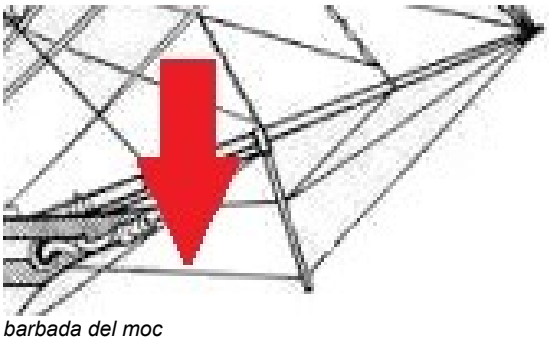
barbada del moc

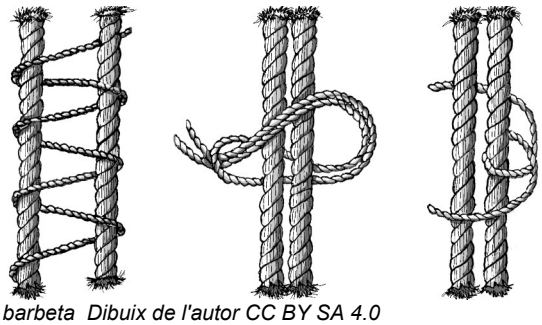
barbeta Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

EIXÀRCIA FIXA. Barbada, generalment de cadena, que va del penol del moc a cadascuna de les bandes de la roda.

barberol *n m*

VENT. Vent fort que s'enduu l'aigua de la mar en forma d'esquitxos i ruixims.

barberol *n m*

barbiquell

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nuvolada que sol formar-se ràpidament i inesperadament.

barbeta *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cordill o piola que serveix per a unir de costat dues cordes paral·leles o gairebé paral·leles que treballen en sentits oposats.

barbiquell *n m*
sin. **barbada** *n f*; **moc (PV)** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cadascun dels caps o les cadenes que uneixen el tamboret del bauprès a la roda o tallamar, que sol ser de cadena o una barra d'acer.

barbotí *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Corona o tambor de ferro situats a la part inferior del cabrestant on s'engranen successivament les baules d'una cadena, generalment la de l'àncora.

barbulla (PV) *n f*

PESCA. Bambolla d'aire que amolla el peix.

barca *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació moguda a la vela, al rem o a motor emprada per pescar, navegar a curtes distàncies, travessar rius, etcètera.

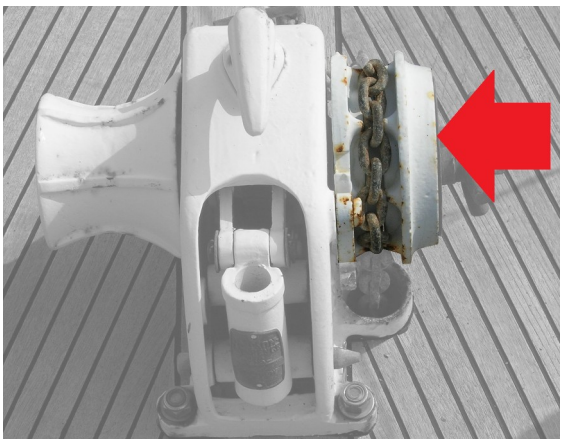

barbotí

barca amfíbia

barca de bou Foto de Remi JouanCC BY SA 3 0

barca de càrrega Foto Federació Valenciana de Vela Llatina

barca amfíbia *n f*

EMBARCACIÓ. Barca que es pot moure per l'aigua i perla terra.

barca de bou *n f*
sin. **barca de parella** *n f*; **bou** *n m*; **parelló (PV)** *n m*

VELA. Bastiment utilitzat antigament per a la pesca de ròssec.

barca de cabotatge *n f*

MOTOR. Barca grossa destinada al transport de mercaderies i efectes entre ports poc distants.

barca de càrrega (PV) *n f*

VELA. Embarcació típica de l'Albufera valenciana, d'eslora superior a 8,50 metres, servien per a treballs del camp, com transportar garbes per a plantar arròs, gavelles d'arròs, transport de fang per a fer els marges, motes dels camps d'arròs, animals i persones, etc.

barca de mitjana *n f*
sin. **espanyoleta (Alg)** *n f;* **falutx** *n m*; **llagut viatger (IB)** *n m*; **llaüt coster (IB)** *n m,*

VELA. Barca de vela llatina amb tres veles i dos arbres: el mestre i el de mitjana, que generalment s'emprava per al comerç de cabotatge.

barca de parella *n f*
veg. **barca de bou** *n f*

barca de platja (CD) *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació de fons pla, amb escues i proa i popa de curvatura suaus, adequada per ser treta i varada a la platja.

barca de sardinals *n f*
sin. **sardinal** *n m*; **sardinalera** *n f*

VELA. Barca de vela llatina dedicada a la pesca amb art de deriva emprat per a pescar sardines i altres peixos semblants.

Nota: S'usa el terme sardinal incorrectament per referir-se a aquest tipus de barca malgrat aquest fa referència a l'art de deriva emprat per a pescar sardines i altres peixos semblants.

barca musclaire *n m*

EMBARCACIÓ. Mena de gavarra amb la borda baixa que s'usa per la recollida de musclos a les muscleres.

barca nua *n f*

EMBARCACIÓ. Barca sense arboradura ni cap element que sobresurti del ras de l'orla.

barca de mitjana Sant Ramon Foto de Bricbarca

barca de sardinals Foto de Joan Sol

barca nua Foto de l'autor CC BY SA 4.0

barcassa Foto de DiliffCC BY SA 3 0

barca peixcadora (PV) *n f*
sin. **gambera (PV)** *n f*; **peixquera (PV)** *n f*

VELA. Barca típica de l'Albufera valenciana amb proa i popa simètriques, costats elevats, quilla, d'eslora inferior a 8,50 metres i superior a 7 metres, usades pels pescadors per a transportar xarxes i aparells de pesca, amb la funció principal de navegar a vela llatina per a l'extracció amb xarxes de la gamba.

barca musclaire Foto de ACN

barca pneumàtica *n f*
veg. **bot pneumàtic** *n m*

barca quillada (CD) *n f*
veg. **quillat** *n m*

barca solera *n f*
veg. **rai** *n m*

barcada *n f*

EMBARCACIÓ. Conjunt d'una barca amb tot el que conté: ormeig, arboradura, tripulants, etcètera.

barcada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega o total de passatgers que transporta una barca en un viatge.

barcarès *n m*

TERRA. Conjunt de barques d'una platja.

barcassa *n f*
sin. **gavarra** *n f,* **barcatxa (Alg)** *n f*

MOTOR. Embarcació de dimensions variables, sense orla ni vela i molt sovint sense motor, que és emprat per a la càrrega o descàrrega de vaixells fondejats o per a uns altres serveis portuaris o fluvials.

barcassa d'alta mar *n f*

EMBARCACIÓ. Barcassa utilitzada com a element auxiliar per a la construcció a alta mar, per plataforma de transport fixes i de mòduls, o per col·locació de tubs submarins.

barcatxa (Alg) *n f*

barcassa d'alta mar Foto de Amyread CC BY SA 3 0

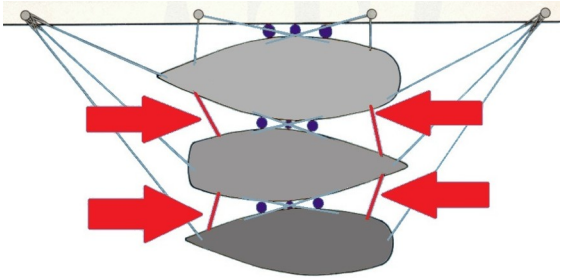

barloa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

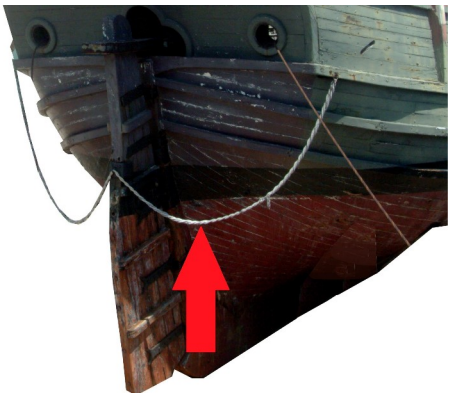

baró

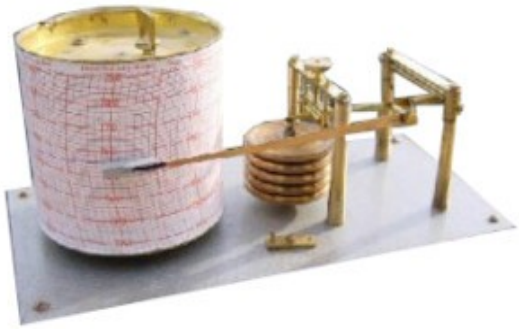

baròg raf

veg. **barcassa** *n f*

barengues *n f pl*

NUSOS I ENTOLLADURES. Manyoc de caps lligats per un extrem que serveix per netejar o eixugar la coberta.

barloa *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap amb què per la

proa i per la popa són amarrats dos vaixells lateralment entre ells.

barlovent (PV) *n m*
veg. **sobrevent** *n m*

barnilla *n f*

PARTS. Vorada d'una vela.

baró *n m*

PARTS. Cap o cadena que, fermat a la pala del timó, serveix per a governar-lo en casos d'avaria de l'arjau.

baògraf *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Baròmetre enregistrador que dona un registre continu de la pressió atmosfèrica.

baròmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument per mesurar la pressió atmosfèrica.

barquejar *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar amb barca.

barquejar *v intr*

NAVEGACIÓ. Passejar en barca prop de terra i en bonança.

barquejar *v intr*

NAVEGACIÓ Traginar una mercaderia, persones, etc., amb una barca o barques.

barquer/ barquera *n m,f*

EN MAR. Persona que s'encarrega del transbord de persones o de mercaderies des del vaixell a les barques i del seu transport a terra.

barquet (PV) *n m*

VELA. Embarcació típica de l'Albufera valenciana de fons i costats plans de forma piramidal, amb orsa i sense quilla ni timó, de entre 16 pams i m d'eslora.

baròmetre Foto de Jean-Jacques MILAN CC BY SA 3 0

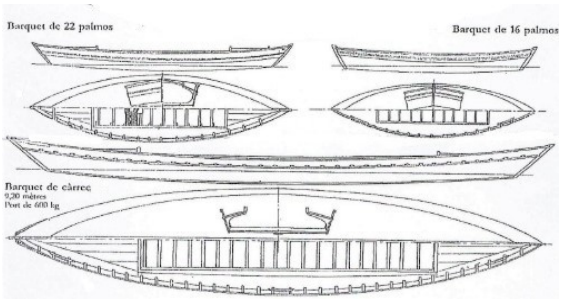

barquet Plànol de la Federació Cultural i Esportiva de Vela Llatina a l'Albufera.

barqueta *n f*

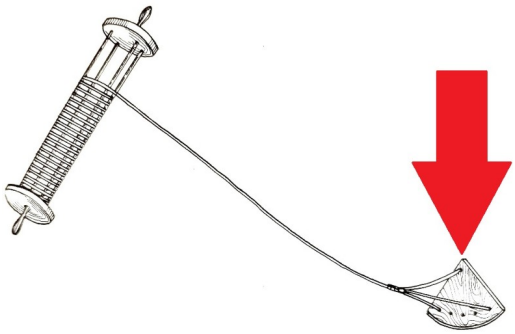

barqueta

barquetot Foto de la Federació Valenciana de Vela Llatina

INSTRUMENTS I CARTES. Planxa de fusta de forma semicircular, d'uns 20 centímetres de radi, amb un plom fixat a l'arc, que li serveix de llast, i que unit a un cap

forma part de la corredora.

barquetot (PV) *n m*

REM. Embarcació típica de l'Albufera valenciana de fons i costats plans de forma piramidal, de 9 m d'eslora.

barquilla (TE) *n f*
veg. **guardacostes** *n m*

barra *n f*

PARTS. Alçaprem de ferro amb què s'afermen les argolles metàl·liques que estrenyen els pals.

barra *n f*

PARTS. Cadascun dels quatre llistons que, longitudinalment a l'eix del patí de vela, van fixats a la part central entre les bancades de popa i tercera i entre la tercera i la segona i que serveixen de suport dels pianos i de la xarxa.

barra *n f*

TERRA. Banc llarg i estret de sorra o de grava que es forma al llit o a l'embocadura d'un riu, en una platja, a l'estrenyiment d'alguns mars o llacs o paral·lelament a la costa.

barra d'altura *n f*

ESPORT. Aparell graduat que, prolongant l'horitzontal del carro fins a la base de l'escalemera, permet de mesurar l'altura de l'escalemera.

barra d'escota *n f*
veg. **escotera** *n f*

barra litoral *n f*

AIGUA. Barra longitudinal, de formació sedimentària, no gaire allunyada de la costa, que fa rompre les onades en condicions d'alta energia.

barra longitudinal *n f*
sin. **cordó litoral** *n m*

AIGUA. Acumulació de dipòsits que substitueixen
als contorns de la costa sota la forma d'un dic o sèrie de

barra

dics que presenten un contorn mitjà entre els límits

barra longitudinal

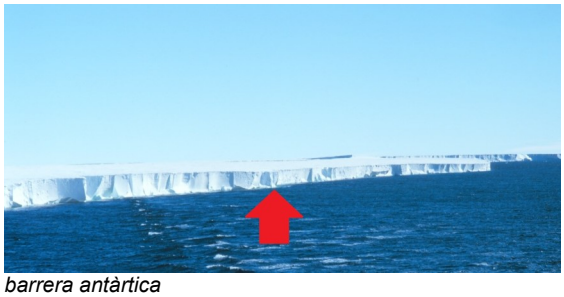
barrera antàrtica

primitius de la costa.

barra quinta *n f*

ESPORT. Barra exterior d'un portant, fixada entre la part superior de l'eix de l'escalemera i la banda, per a evitar que es modifiqui la inclinació.

barraganet *n m*
veg. **escalemot** *n m*

barragot (PV) *n m*
veg. **escalemot** *n m*

barrera antàrtica *n f*
sin. **altiplà de gel** *n m*; **barrera de gel** *n f*; **plataforma de gel flotant** *n f*

AIGUA. Gruixuda plataforma flotant de gel que es forma quan una glacera o inlandsis s'estenen lentament des de la costa fins a surar sobre la superfície de l'oceà.

barrera de gel *n f*

veg. **barrera antàrtica** *n f*

barret (PV) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

barretet *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

barretet (PV) *n m*
veg. **sabata** *n f*

barretina de mariner *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lligadura usada a Catalunya, no gaire llarga usada pels mariners i que es plega sobre el cap de diverses maneres.

barrilar *v tr*

FUSTA. Fer cilíndric un arbre.

barril *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Caixa de fusta relativament baixa, cilíndrica, que serveix per a tenir-hi peix salat.

barrilet *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Pinya feta en un cap, a una certa distància de l'extrem, per evitar que aquest passi per un forat de diàmetre més gran que el del cap.

barrina *n f*

FUSTA. Eina de ferro acerat amb caragol en la part inferior o punta i un mànec encreuat a l'altre cap, que serveix per a foradar fusta, metall, pedra i altres MATERIALS.

barrinar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Foradar una nau perquè hi entri l'aigua i s'enfonsi.

barrot *n m*

PARTS. Arc de ferro gruixut afermat prop del coronament de popa per guarnir el bossell d'escolta de la botavara.

barrot *n m*

PARTS. Bau que sosté el corredor de les barques.

barril Foto de Amadalvarez CC BY SA 4.0

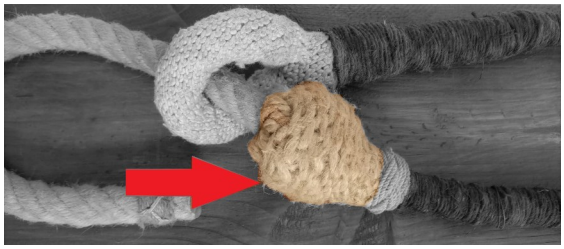

barrilet Foto de l'autor CC BY SA 4.0

barrina

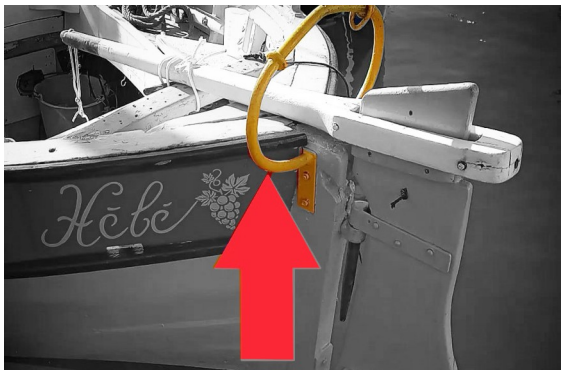

barrot Foto de l'autor CC BY SA 4.0

barrot *n m*

PARTS. Llistó arquejat que, juntament amb d'altres, aguanta el tapament de proa d'una embarcació.

barrot *n m*

PARTS. Llistó de secció quadrada que, juntament amb d'altres, aguanta la bancada d'un bot.

barrot (CD) *n m*
veg. **bau** *n m*

barrot de quarter *n m*

PARTS. Travesser de fusta en què es claven les taules que formen el quarter d'una embarcació.

barrotet (CD) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

barrotí *n m*
veg. **triba** *n f*

barrotí *n m*

FUSTA. Barrot de fusta disposat longitudinalment entre els baus que serveix de suport a les llates.

barrotí

FUSTA. Llistó de secció quadrada que va de babord a estribord en un engraellat.

barrufada *n f*
veg. **borrufada** *n f*

basada *n f*
veg. **apuntalament** *n m*

base (PV) *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Distància compresa entre les dos alineacions que determinen la milla mesurada.

base naval *n f*
sin. **port militar** *n m*

TERRA. Port o ancoratge, defensat militarment, on poden romandre els vaixells de guerra per a ésser reparats, fornits de provisions, o perquè descansin les tripulacions, etc.

bassal de marea *n m*

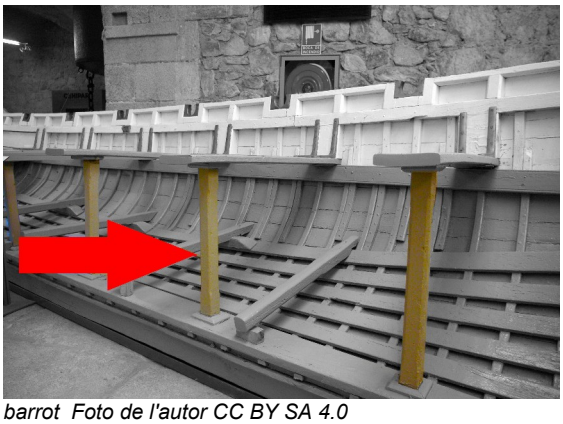
barrot Foto de l'autor CC BY SA 4.0

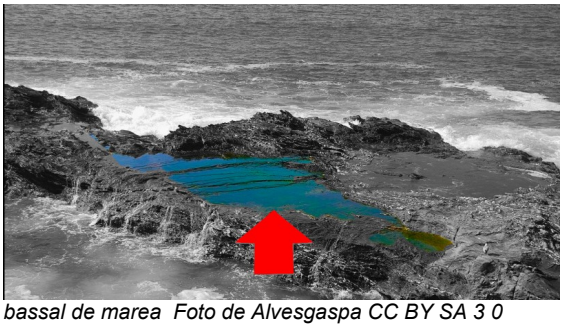
bassal de marea Foto de Alvesgaspa CC BY SA 3 0

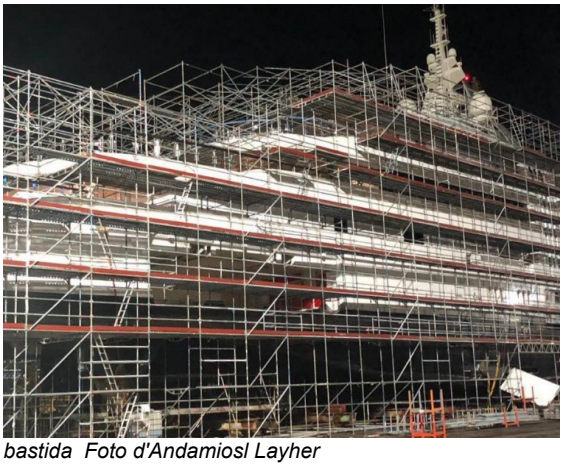
bastida Foto d'Andamiosl Layher

TERRA. Bassal d'aigua que queda en una platja o un escull després del retrocés de la marea.

basta (IB) *n f*
veg. **beina** *n f*

bastaix *n m*
veg. **descarregador/ descarregadora** *n m,f*

bastard *n m*
sin. **rosari (PV)** *n m*; **trava** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de l'enfilall d'abartrells que formen el racament.

bastard *n m*
sin. **arridau (IB)** *n m*; **guieró de l'entena (CD)** *n m*; **trava** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Aparell que passa per dins de la part inferior de la pena d'una embarcació gran i serveix per cimar.

bastarda *n f*

TIPUS. Vela llatina de tall mig, entre la vela d'estiu i la d'hivern, amb dues faixes de ris.

bastida *n f*
sin. **embastida (TE)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Construcció provisional, feta antigament només amb taulons i actualment amb tubs de ferro i taulons, que suporta plataformes de treball per a fer accessibles als obrers als vaixells on han de treballar.

bastidor *n m*

PARTS. Estructura metàl·lica que suporta una màquina.

bastiment *n m*

EMBARCACIÓ. Mitjà de transport flotant de qualssevol mida i ús.

bat *n m*
veg. **batent** *n m*

batafió (PV) *n m*
sin. **frena (PV)** *n f*

PESCA. Cordeta que uneix les xarxes de forma quadrangular.

batafiolar *v tr*
veg. **aferrar** *v tr*

batalla (Alg) *n m*
veg. **estatja** *n f*

batallol *n m*
veg. **botaló** *n m*

batallol *n m*
veg. **botaló** *n m*

batallola Foto de modelsshipworld.com

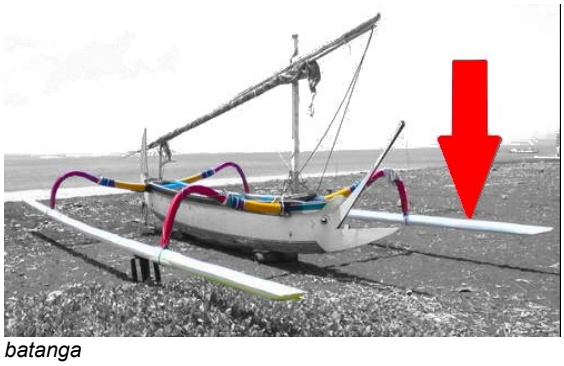
batanga

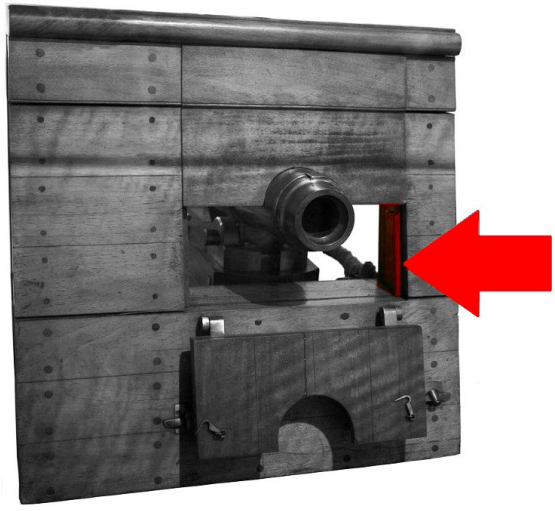
batent

batallola *n f*

PARTS. Barana doble de fusta situada a la borda dels vaixells, emprada per estibar-hi els cois i els objectes petits.

Nota: En els vaixell construïts en acer, barana situada entre la coberta i la soleta.

batallola *n f*

PARTS. Barana situada entre una coberta i la soleta dels vaixells de construcció metàl·lica.

batanga *n f*
sin. **balancí (PV)** *n m*; **estabilitzador (PV)** *n m*

PARTS. Cos flotant allargat subjectat paral·lelament al buc d'algunes embarcacions a certa distància i destinat a donar estabilitat.

batedor *n m*

PARTS. Part de la vela llatina que toca l'arbre quan es navega a la mala.

batedor (PV) *n m*
veg. **baluma**

bategar *v tr*

VELA. Amollar l'escota de la vela perquè no tibi massa.

bateig *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cerimònia de donar el nom a un vaixell en la primera avarada.

batel *n m*

EMBARCACIÓ. Bot de banc fix propulsat per quatre remers de punta i timoner, que sol aparellar una vela al terç, propi d'Euskadi.

batent *n m*

PARTS. Tauló vertical que, juntament amb altres, forma els marcs laterals de les portes de les bateries o d'altres portes.

batent *n m*
sin. **bat** *n m*; **baterell** *n m*

ONADES. Lloc de la costa on baten els agents atmosfèrics, com ara les onades.

baterell *n m*
veg. **batent** *n m*

bateria *n f*

PARTS. En els antics velers de guerra, andana de canons emplaçats en una mateixa coberta.

Nota: La bateria més pròxima a la línia de flotació rebia el nom de bateria bàsica; la següent segona bateria, i així successivament fins a la superior, anomenada bateria alta.

batent Foto de l'autor CC BY SA 4.0

bateria

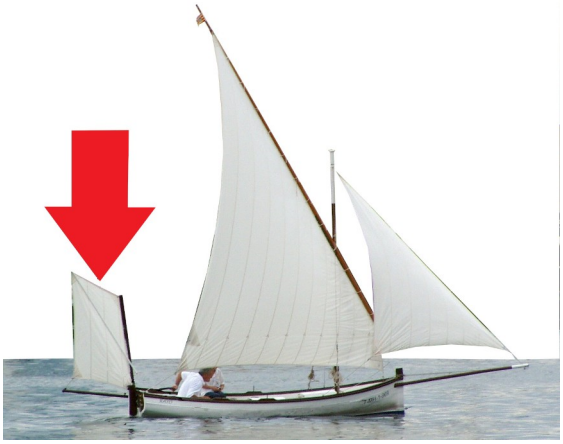
baticul

bathyscope *n m*
veg. **mirall** *n m*

baticul *n m*

TIPUS. Vela de mitjana molt petita a l'extrem de popa d'un bastiment menor.

baticul *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Arbre de mitjana molt petit a l'extrem de popa d'un bastiment menor.

baticul *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap gruixut, ferm per un dels seus extrems a l'espiga del pal que passava per la mitja canya de la culata del masteler, que s'utilitzava com a ajut en la maniobra de pujar o baixar els mastelers.

baticul (IB) *n m*
veg. **botafora** *n f*

batida de sol (Alg) *n f*
veg. **sol ponent** *n m*

batifiolar *v tr*
sin. **badafionar** *v tr*

VELA. Aferrar les veles en alguns aparells llatins.

batímetre *n m* INSTRUMENTS I CARTES. Instrument per a mesurar la fondària de la mar.

batimetria *n f* INSTRUMENTS I CARTES. Mesurament de profunditats, especialment del mar.

batipelàgic/ batipelàgica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la zona del domini pelàgic situada entre els 500-600 m i els 2.000-2.500 m de profunditat, on la llum solar no arriba, i on moltes característiques corresponen a les de la regió abissal.

batiport *n m*

PARTS. Porta, peça, que tanca una obertura horitzontal o inclinada, generalment unida amb frontisses a un dels costats de l'obertura, i que s'obre amunt.

batireòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument que mesura i registra el sentit i la velocitat dels corrents submarins.

batiscaf *n m*

MOTOR. Giny submarí autònom o telecomandat capaç de submergir-se a grans profunditats, i destinat generalment a l'observació i l'estudi del fons de la mar.

batisfera *n f*

MOTOR. Esfera destinada a abastar grans

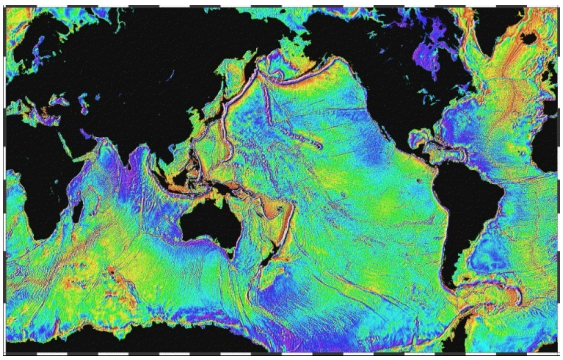
batimetria

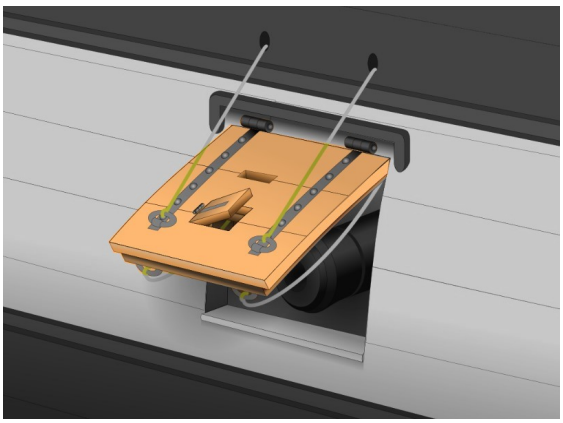
batiport Dibuix de Rama CC BY SA 2 0

batel Foto de Lluïsa Obrador

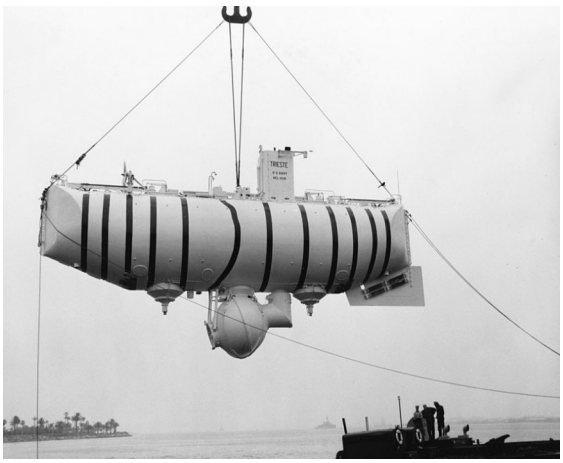
batiscaf

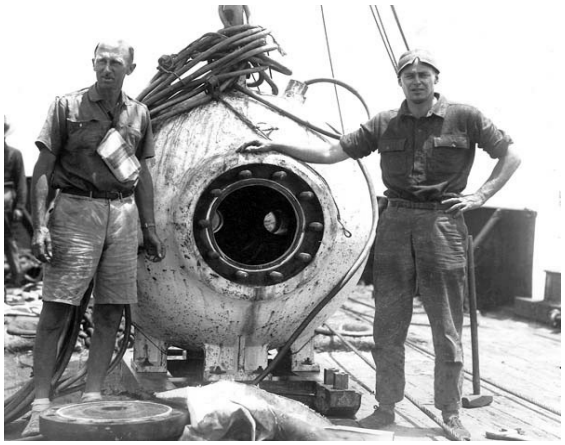

batisfera

profunditats marines per a la seva exploració..

batitermògraf *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell que registra les variacions de la temperatura de l'aigua segons la profunditat.

batre *v tr*
sin. **esbatir (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Colpejar la superfície de l'aigua prop d'una xarxa calada per tal d'espantar el peix i fer que s'emmalli.

batre de rems *v intr*

REM. Posar en moviment els rems dins l'aigua per fer anar la nau.

batuda *n f*

VELA. Topada de les veles contra els pals o contra l'eixàrcia, especialment quan ha parat el vent però continua la marejada.

batuda (PV) *n f*
sin. **bol de batuda (PV)** *n m*; **solta (PV)** *n f*

PESCA. Pesquera d'hivern que es cala en dies de fosca prop de la costa en platges de sorra.

batura (Alg) *n f*
veg. **estria** *n f*

bau *n m*
sin. **barrot (CD)** *n m*

batitermògraf Foto de Jelly CC BY SA 3 0

bau Foto de l'autor CC BY SA 4.0

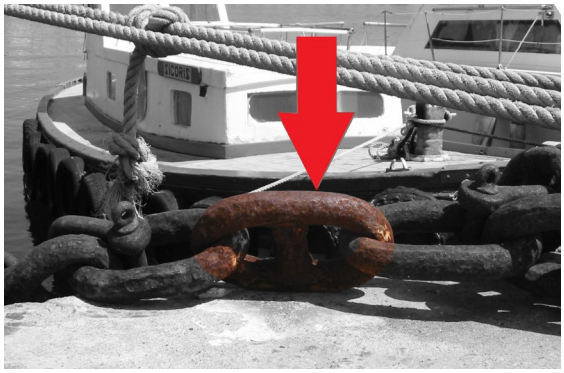

baula Foto de l'autor CC BY SA 4.0

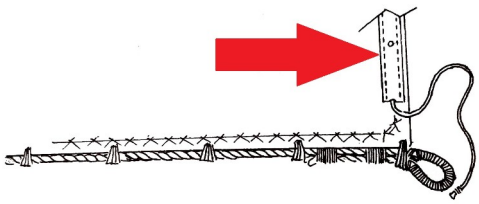

beina

beina de sabre

FUSTA. Cadascuna de les bigues transversals lleugerament arquejades que, col·locades entre les dues estameneres de

cada quaderna, les subjecten alhora que sostenen una coberta.

bau (CB) *n m*
veg. **escull** *n m*

bauet *n m*

FUSTA. Bau interromput en la seva longitud per una escotilla.

baula *n f*

CADENES. Peça en forma d'anell o altra corba tancada que enllaçada amb d'altres d'iguals formen una cadena.

bauprès *n m*
sin. **clau de l'arboradura (PV)** *n f*

ARBORADURA FIXA. Arbre que surt de la proa dels grans velers, en direcció més o menys horitzontal, que serveix per subjectar-hi els flocs i els estais del trinquet.

bec de lloro (CD) *n m*

PARTS. Penol de un botaló que es doblega avall.

bec de lloro (PV) *n m*
veg. **ungla** *n f*

beina *n f*

sin. **baina (PV)** *n f*; **basta (IB)** *n f*

PARTS. Doblec en la vora d'una vela, per on passa una veta o un cap fi.

beina del sabre *n f*

PARTS. Doblec cosit a la baluma de la vela que serveix per a contenir els sabres.

bella mar *n f*
veg. **bonança** *n f*

bena de la faixa de rissar (PV) *n f*
veg. **faixa de rissos** *n f*

bengala *n f*
veg. **llum de bengala** *n f*

bergantí Foto de Lance Woodworth C C BY SA 4.0

bergantí goleta Palinuro Foto de l'autor

CC BY SA 4.0

bergantina Dibuix del Museu Marítim de Barcelona

bentònic/ bentònica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al conjunt dels organismes que habiten sobre fons marins o d'aigües dolces, fixos, colgats en el substrat o desplaçant-se per la superfície.

bentopelàgic/ bentopelàgica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit dels animals pelàgics que periòdicament es desplacen per les proximitats dels fons.

bentos *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt dels organismes que habiten sobre fons marins o d'aigües dolces, fixos, colgats en el substrat o desplaçant-se per la superfície.

bergantí *n m*
sin. **bergantí rodó** *n m*

VELA. Nau de dos arbres de tres peces, tots encreuats.

bergantí corbeta *n m*
veg. **bricbarca** *n f*

bergantí goleta *n m*

VELA. Nau de dos o més arbres, el de davant, de tres peces i encreuat, i el de darrere, de dues peces i com de pailebot.

bergantí pollacra *n m*

VELA. Bergantí amb els arbres d'una sola peça..

bergantí rodó *n m*
veg. **bergantí** n m

bergantina *n f*

VELA. Nau amb aparell mixt de bergantí i xabec, el seu aparell consta de dos pals tiples sense cofes ni creu direccional, amb veles rodones al major i llatines al trinquet.

bergantina *n f*

TIPUS. Vela cangrea d'un bergantí.

berlina (CD) *n f*
veg. **manegueta** *n f*

berlinga *n f*

PARTS. Mena de manegueta que, en algunes embarcacions de vela, gairebé dóna la volta per l'interior de l'orla fixada als escalemots.

berlinga *n f*
veg. **perxa** *n f*

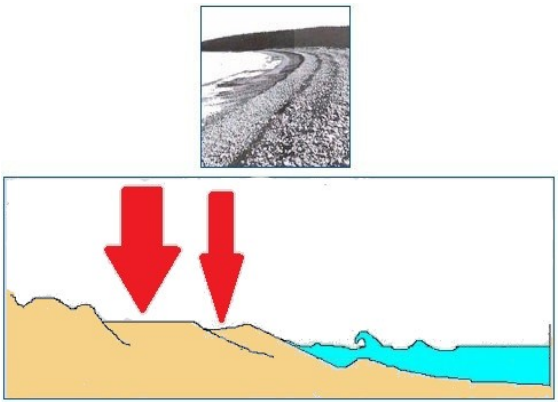

berma Dibuix de www7 uc cl CC BY SA 4.0

berma *n f*

TERRA. Faixa de terra, de poca amplada i plana o lleugerament inclinada, que es troba a la part superior d'un terraplè immediata a un talús o al peu del talús d'un desmunt.

bermudiana *n f*
veg. **vela bermudiana** *n f*

bertrol *n m*
sin. **bertrola** *n f*

PESCA. Ormeig de pesca fluvial semblant a una nansa, format per cèrcols, generalment de fusta o de ferro, que sostenen una xarxa en forma d'embut clos per l'àpex i obert per la boca.

bertrola *n f*
veg. **bertrol** *n m*

bes *n m*
veg. **ves** *n m*

beta *n f*
sin. **pastera** *n f*; **veta (PV)** *n f*

VELA. Embarcació petita de fons pla, de dues rodes, típica de les costes de la Provença, del Llenguadoc i de Mallorca.

beta *n f*

CAPS. Nom genèric d'un cap que passant per un aparell no té un d'específic.

betum *n m*
veg. **brea** *n f*

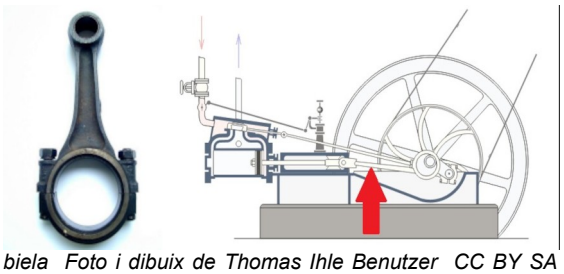

biela Foto i dibuix de Thomas Ihle Benutzer CC BY SA 30 i de De Panther CC BY SA 3 0

betum *n m*
sin. **crostam** *n m*

MANTENIMENT. Barreja de brea, pega, sèu i oli que, degudament escalfada, s'empra per a calafatar les embarcacions de fusta i també per a donar un bany a l'eixàrcia de fibra vegetal a fi d'augmentar-ne la durada.

bibotella *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bloc de dues botelles d'aire comprimit que l'escafandrista es col·loca a l'esquena.

bicol (PV) *n m*
sin. **bicolí (PV)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Escota ferma als punys de les veles quadres i que serveix per a orientar-les.

bicolí (PV) *n m*
veg. **bicol (PV)** *n m*

biela *n f*

PARTS. Peça d'un mecanisme o d'una màquina consistent en una barra rígida amb un coixinet a cada cap, que transmet el moviment d'un òrgan a un altre i que sovint transforma el moviment alternatiu en circular o viceversa.

biga *n f*

CONSTRUCCIÓ. Peça, generalment prismàtica, molt més llarga que alta i ampla que, disposada horitzontalment, serveix per a suportar les càrregues que no graviten directament sobre una paret o un pilar.

bigòrnia *n f*

CONSTRUCCIÓ. Bloc d'acer de forma característica que s'utilitza en els treballs manuals de forja i sobre el qual es treballen els metalls a cops de martell de puntes còniques. de puntes còniques.

biga de fusta

bigòrnia Foto de Kllwiki CC BY SA 4.0

bigota Foto de Wiki CC

bigotis Foto de Xavier Corredor

bigotis

bigot (PV) *n m*
veg. **bigoti** *n m*

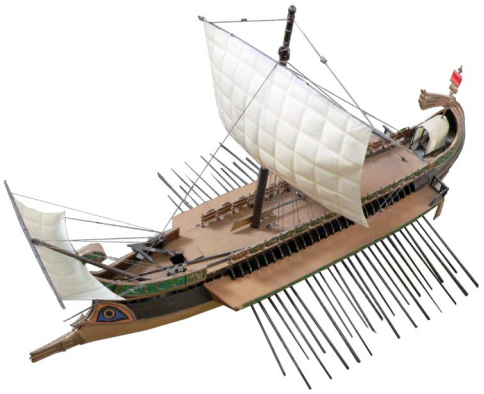

birrem Foto de Wiki CC

bigota *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça de fusta en forma de botó amb tres forats que serveix per subjectar i tesar l'eixàrcia ferma d'un veler.

bigota d'amura (CD) *n f*
veg. **galotxa** *n f*

bigota de la trossa *n f*
veg. **galotxa** *n f*

bigota del davant (CD) *n f*
veg. **galotxa** *n f*

bigota del mostatxo *n f*
veg. **garlopa** *n f*

bigoti *n m*
sin. **bigot (PV)** *n m*

PARTS. Franja de color blanc que comença a proa d'una barca i que es va aprimant fins a arribar aproximadament a un terç de la barca.

bigotis *n m pl*
sin. **ona de proa** *n f*; **onada de proa** *n f*

ONADES. Onades que es formen a la proa d'una embarcació, quan navega a una certa velocitat.

biol *n m*
veg. **ànima** *n f*

birrem *n f*

bita

bita de creu

bitàcola

REM. Antiga nau amb dos rengles de rems a cada costat.

bita *n f*

PARTS. Cilindre de ferro o d'acer subjecte a la

coberta d'un vaixell, que serveix per a amarrar-hi un cap, una cadena o un cable, o per a ajudar a amollar-los més lentament.

bita *n f*

PARTS. Columna del conjunt damunt del qual gira l'eix del molinet.

bita de creu *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Bita que incorpora a la part superior una barra cilíndrica de menor diàmetre que la travessa perpendicularment que permet fer-hi un nus de volta de maniobra.

bitàcola *n f*
sin. **bitàcora** *n f*; **brúixola** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Armari, generalment de fusta i de forma cilíndrica, que, fixat a la coberta de la nau, conté la brúixola a la part superior i el conjunt d'imants i ferros compensadors.

bitàcora *n f*
veg. **bitàcola** *n f*

bitadura *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Porció de cadena de l'àncora, comprès entre l'arganell i la volta entorn de la bita, que abans de salpar l'àncora era estès damunt la coberta perquè pogués filar lliurement en ancorar.

bitadura *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Volta donada per un cap, un cable o una cadena entorn d'una bita.

bitar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Amarrar un cap, una cadena, un cable, etc., a una bita.

bitó *n m*
sin. **monago (Alg)** *n m*

PARTS. Bita petita, especialment les d'algunes embarcacions menors.

bitó *n m*

PARTS. Bita d'un sol piló.

blanc (PV) *adj*

bitó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

blancalls Foto de Jordi Fernandez tempsapalamos

bloc Foto de l'autor CC BY SA 4.0

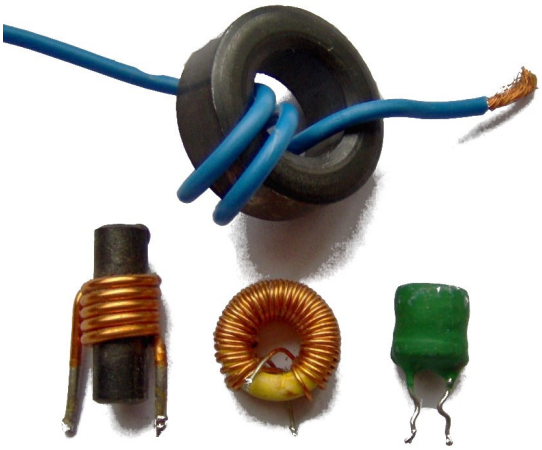

bobina Foto de De me CC BY SA 3 0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que no està enquitranat.

blancall *n f*
sin. **cabra (PV)** *n f*; **cabretes** *n f pl*
escalaixament *n m*

ONADES. Escuma blanca a la cresta d'una onada causada pel vent.

blancor (PV) *n f*
veg. **blanquina (PV)** *n f*

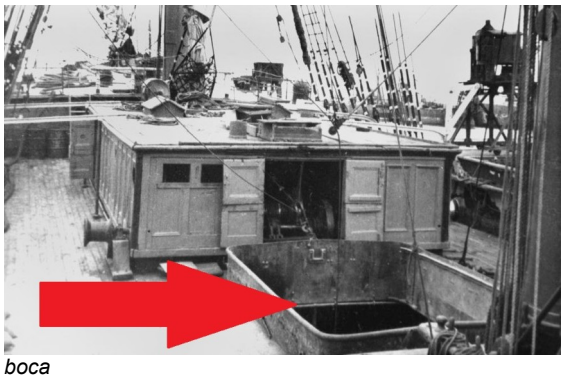
boca

blanques (PV) *n f pl*
veg. **blanquina (PV)** *n f*

blanquina (PV) *n f*
sin. **blancor (PV)** *n f*; **blanques (PV)** *n f pl*

PESCA. Color que pren l'aigua en passar les moles d'agulla de nit.

bloc *n m*

PARTS. Part de l'estructura d'un vaixell prefabricat abans de completar el muntatge amb d'altres que formaran el conjunt del vaixell.

bloc *n m*
sin. **peça d'escullera** *n f*

TERRA. Element gros de pedra o de formigó de forma preestablerta o no, amb què es construeixen els dics marítims d'escullera.

bobina *n f*
sin. **inductor** *n m*

PARTS. Dispositiu constituït per un conductor elèctric aïllat i enrotllat formant un cert nombre d'espires disposades en diverses capes, comunament sobre una ànima de ferro dolç, destinat a crear un camp magnètic en passar-hi un corrent elèctric.

boca *n f*
sin. **bocaport (Alg)** *n m.* **esboco (Alg)** *n m*

PARTS. Obertura d'una escotilla.

boca *n f*
veg. **desembocadura** *n f*

boca de cranc Foto de l'autor CC BY SA 4.0

boca de llop Foto de McKarri CC BY SA 3.0

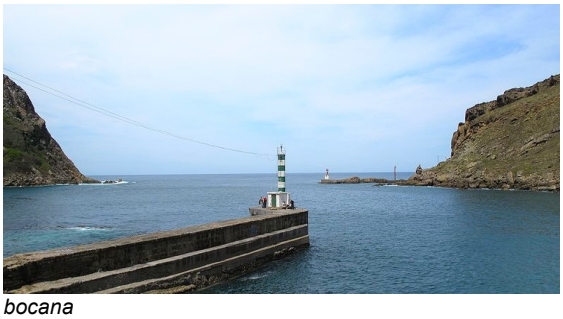
bocana

boca d'aljub *n f*

PARTS. Obertura practicada a la part més alta d'una cisterna per poder-hi accedir.

boca de cranc *n f*

PARTS. Peça de fusta que articula una perxa mòbil al pal, formada per dues maixelles situades a la part de popa i que llisquen pel pal i un racament amb un bastard i els abartrells que la tanquen.

boca de llop *n f*

ARBORADURA FIXA. Orifici que hi ha al pla de la cofa o, en algun cas, de la creueta, que permet l'accés de les persones a aquestes plataformes.

boca de mar *n f*
veg. **desembocadura** *n f*

bodega Foto de Danny Cornelissen CC BY SA

bocal *n m*
sin. **sotacinta** *n f*

FUSTA. Filada de l'entaulament arrambada sota la cinta que va des de la proa fins a la popa.

bocana *n f*
sin. **gola del port** *n f*

TERRA. Accés o boca d'un port.

bocaport (Alg) *n m*
veg. **boca** *n f*

bodega *n f*

PARTS. Espai tancat que és situat sota la coberta superior dels vaixells mercants i que va destinat al transport de la càrrega.

bodega principal *n f*

PARTS. Espai de major capacitat de càrrega d'un vaixell, situat sota l'escotilla principal.

bodega superior *n f*

PARTS. Bodega que ocupa l'espai comprès entre els baus de la bodega i la coberta més baixa d'una nau.

bodina (Alg) *n f*
veg. **plovisqueig** *n m*

boet *n m*

FUSTA. Ribot que obra els cantells en forma de mascle i de cadell per a acoblar-los.

bogàra (Alg) *n f*
veg. **boguera (PV)** *n f*

boet Foto de RasbakCC BY-SA

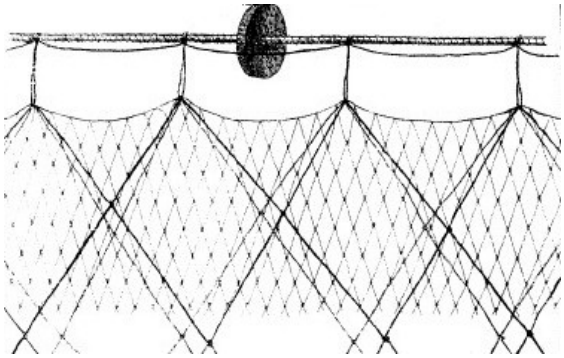
boguera Dibuix de Francesc Xavier Llorca Ibi

boia Foto de promonautica.com

boia

boguera (PV) *n f*
sin. **bogàra (Alg)** *n f;* **espetera (PV)** *n f*

PESCA. Ormeig de pesca d'hivern feta amb peces de xàrcia preparades per a capturar boga, espet, sorell, alatxa i peix d'alguer.

boia *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Cos flotant fermat a un extrem d'un cap, d'una cadena o d'un cable, que és fixat per l'altre extrem al fons de la mar mitjançant una àncora o un cos mort enfonsat i que serveix per a amarrar-hi embarcacions o com a indicació per a facilitar la navegació, cas en el qual s'anomena balisa.

boia *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Peça flotant fixada al fons d'una extensió d'aigua o bé a un fusell submarí per mitjà d'una corda, que s'utilitza per a mostrar la situació exacta d'un submarinista o un pescador submarí i per a remolcar accessoris i captures.

boia *n f*
veg. **suro** *n m*

boia barril *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia rodona, grossa, de ferro revestit de fusta, que es manté en un lloc fix i que porta una anella a la part superior perquè puguin amarrar-hi embarcacions.

boia blanca *n f*

ESPORT. Cadascuna de les boies de color blanc que delimiten els carrers d'un camp de regata de rem.

boia cònica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia formada per dos cons capiculats, que serveix per a indicar la posició d'una àncora o d'un cable.

boia cònica *n f*
veg. **balisa cònica** *n f*

boia correu *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia que serveix per a dipositar-hi correspondència destinada a un vaixell o per a ésser enviada a terra.

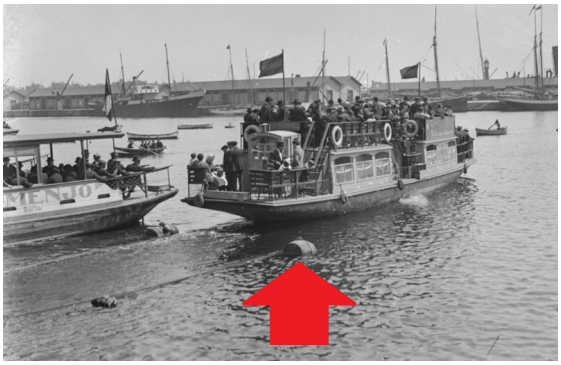

boia barril Foto del Museu Marítim de Barcelona

boia d'amarrada

boia de campana Foto de Ahi Tuna CC BY SA 3 0

boia de càrrega Foto de Towel401CC BY SA 4.0

boia d'amarrada *n f*

boia d'amarrada

sin. **boia d'ancoratge** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia que indica l'existència d'un cos mort i que serveix, per tant, per a amarrar-hi una embarcació.

boia d'ancoratge *n f*
veg. **boia d'amarrada** *n f*

boia de campana *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia ancorada sobre un punt de perill per a la navegació, proveïda d'una campana a la seva part superior que sona amb el moviment de l'onatge, cosa que permet advertir les embarcacions del perill fins i tot en condicions de mala visibilitat.

boia de càrrega *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Plataforma flotant ancorada al fons marí prop de la costa que rep la descàrrega de fuel dels petroliers i l'envia a través de canonades a la refineria que hi ha a terra.

boia de castellet *n f*
veg. **balisa de castellet** *n f*

boia de ciavoga *n f*

ESPORT. Boia que indica el punt on s'ha de fer un canvi de sentit en una cursa de piragüisme d'aigües tranquil·les o rem de banc fix.

boia de l'àncora *n f*
veg. **gaiatell** *n m*

boia de salvament *n f*
sin. **boia torpede** *n f*; **tub de salvament** *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Dispositiu salvavides flotant que s'utilitza com equipament per al salvament aquàtic, principalment com un dispositiu de salvament individual per a una persona.

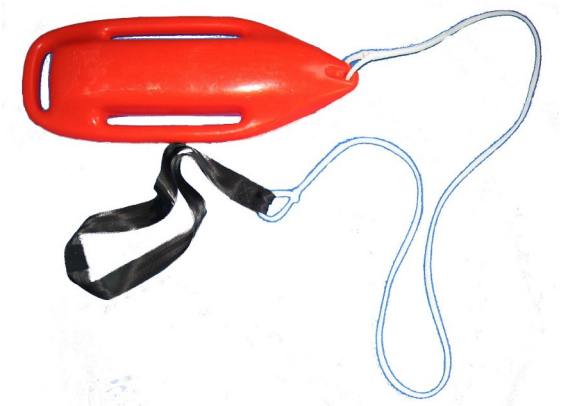

boia de salvament Foto de Alien65 CC BY SA 2 5

boia detectora Foto de Peter Ellis CC BY SA 3 0

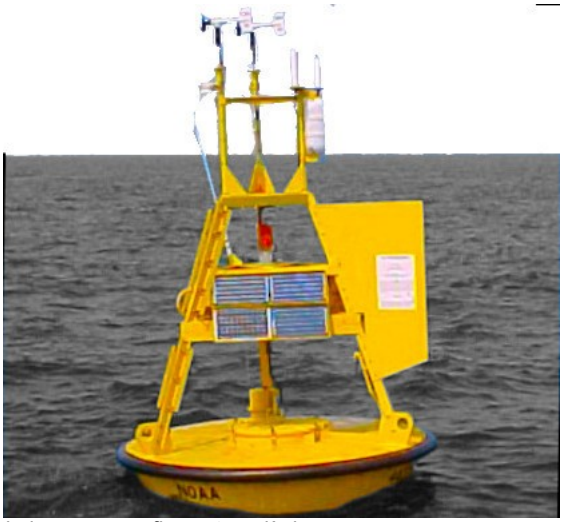

boia oceanograficometeorològica

boia de suro *n f*
veg. **gaiatell** *n m*

boia detectora *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia de transmissió de radar.

boia groga *n f*

ESPORT. Cadascuna de les boies de color groc que indiquen les distàncies intermèdies del recorregut d'un camp de regata de rem, a intervals de 250 m.

boia lluminosa *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia a la part superior de la qual hi ha una font lluminosa que serveix d'orientació a la navegació.

boia meteorològica *n f*
veg. **estació de mesurament** *n f*

boia oceanogràfica *n f*
veg. **estació de mesurament** *n f*

boia oceanograficometeorològica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia que conté una estació que transmet les dades que obté dels aparells col·locats al fons i a la superfície de la mar, relatives al vent i a l'onatge.

boia telefònica *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Boia d'emergència que porten alguns submarins per indicar que no poden emergir.

boia torpede *n f*
veg. **boia de salvament** *n f*

boia vermella *n f*

ESPORT. Cadascuna de les boies de color vermell que indiquen els primers 100 m i els últims 250 m d'una cursa de rem.

boiant *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit del vaixell amb menys calat del normal.

boiar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Surar, especialment el cos que ha estat submergit un temps.

boierí (PV) *n m*
veg. **suro** *n m*

boira *n f*
sin. **bòria (Alg)** *n f,* **calandrela (Alg)** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Extensió més o menys gran d'aire que porta en suspensió partícules petitíssimes d'aigua provinents de la condensació del vapor d'aigua de l'atmosfera, especialment quan forma una capa extensa tocant a terra o a mar, que redueix la visibilitat horitzontal a menys d'1 km.

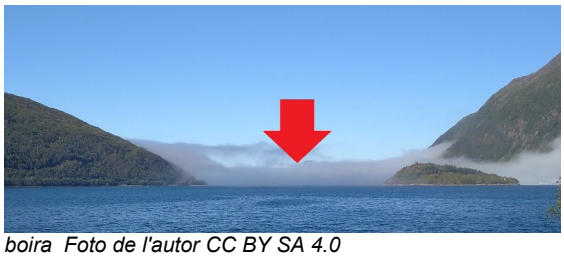
boira Foto de l'autor CC BY SA 4.0

bolda Foto de l'autor CC BY SA 4.0

boirada *n f*
sin. **bromada** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Boira de gran extensió.

boirassa *n f*
sin. **boiregada** *n f*; **bromassa** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Boira molt espessa.

boiregada *n f*
veg. **boirassa** *n f*

bol (PV) *n m*
veg. **artet** *n m*

bol de batuda (PV) *n m*
veg. **batuda (PV)** *n f*

bola *n f*

ESPORT. Cos esfèric de color blanc d'un mínim de 4 cm de diàmetre, que se situa a la proa d'un outrigger i d'un esquif com a element de protecció i senyalització.

bola (PV) *n f*

veg. **maestra (PV)** *n f*

bola (PV) *n f*
veg. **galeta** *n f*

bola de senyals (PV) *n f*
veg. **senyal cilíndric** *n m*

bolcada *n f*

VELA. Acció i efecte d'una embarcació de tombar-se sobre un costat fins a fer mitja volta.

bolacó (Alg) *n m*
veg. **pollacra** *n f*

bolcar *v intr*
veg. **trabucar** *v tr*

bolcar de costat *v intr*

VELA. Sotsobrar i quedar amb el pal i la vela a flor d'aigua.

bolcar de xocolatera *v intr*

VELA. El patí de vela, sotsobrar i quedar amb la quilla al sol, o al cel.

bolda *n f*
sin. **boldo** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Pedra grossa piramidal arrodonida, especialment la que s'usa per a fondejar les petites embarcacions.

boldo *n m*
veg. **bolda** *n f*

bolero (PV) *n m*
PESCA. Art de peces que combina la xàrcia i el tresmall.

boletxa (PV) *n f*

PESCA. Art de pesca armat amb fil gros de quatre-cents metres de llargària i tres d'alçada usat per la pesca prop de litoral rocós en la pesca del reig i del nero, i per la mussola mar endins.

bolig *n m*

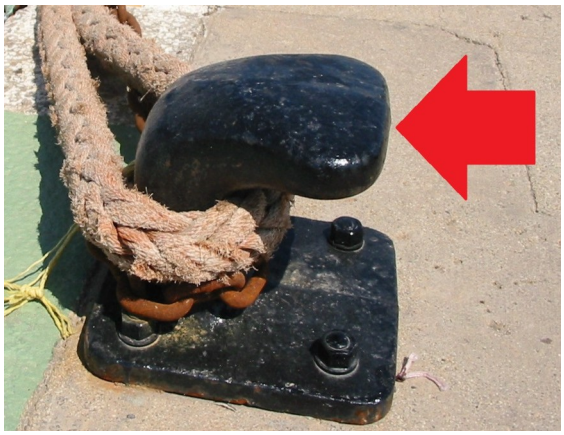
bol·lard Foto de l'autor CC BY SA 4.0

bomba d'esgotar

veg. **artet** *n m*

bolina *n f*
sin. **borina (PV)** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de dur cap a proa el caient de sobrevent d'una vela quadrada.

bolina *n f*
veg. **aranya** *n f*

bolinejar *v intr*
sin. **anar de bolina** *v intr*; **puntejar** *v intr*

VELA. Navegar de manera que la direcció de la quilla formi el menor angle possible en relació amb el vent.

bolineta (PV) *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Bolina de velatxo, de sobremitjana o de perroquet.

bolitx (Alg) *n m*
veg. **artet** *n m*

bol·lard *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Peça de ferro de fosa o d'acer que, en els molls, és emprada per a l'amarratge dels vaixells, i que consisteix en un cilindre vertical que té una prominència lateral a la part superior, la qual, orientada cap a terra, impedeix que s'escorri i salti l'amarra.

bomba *n f*

PARTS. Aparell destinat a provocar el moviment d'un fluid al llarg d'un conducte en un sentit determinat mitjançant una aportació d'energia mecànica, que és transformada en un augment d'altura de càrrega.

bomba d'esgotar *n f*
sin. **bomba de buidatge** *n f;* **bomba de sentina** *n f;* **buidador** *n m*

PARTS. Bomba mecànica o elèctrica que treu l'aigua del fons d'una embarcació, de la sentina.

bomba d'esgotar *n f*
veg. **bomba de buidatge** *n f*

bomba de buidatge *n f*
veg. **bomba d'esgotar** *n f*

bomba de sentina *n f*
veg. **bomba d'esgotar** *n f*

bombar *v intr*

ESPORT. Cometre una falta consistent a fer avançar un veler amb un moviment del cos, l'orsa o les veles, o bé utilitzant la canya com si fos un rem.

bombarda *n f*

VELA. Embarcació de vela mediterrània de dos pals d'una sola peça, a més del bauprès.

bombilla (PV) *n f*
veg. **maestra (PV)** *n f*

bona mar *n f*

bombarda Foto de modelexpertrc.com

borda Foto de Joan Pujol

veg. **bonança** *n f*

bona proa! *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Expressió usada per desitjar una bona navegació i arribada al port de destí sense entrebancs.

bonança *n f*
sin. **bella mar** *n f*; **bona mar** *n f;* **bon temps (Alg)** *n m,* **calmeria (Alg)** *n f;* **mar amainada** *n f*; **mar bonança** *n f*; **mar calma** *n f*; **mar de dones** *n f,*

ONADES. Estat tranquil de la mar.

boneta *n f*

TIPUS. Vela que s'afegia a una altra per la ralinga del pujament, per augmentar-ne la superfície amb poc vent.

bon temps (Alg) *n m*
veg. **bonança** *n f*

bord *n m*
sin. **bordo (Alg)** *n m*

PARTS. Costat d'un vaixell.

bord *n m*
veg. **borda** *n f*

bord *n m*

PARTS. Contorn superior d'una nau.

bord *n f*

VELA. Bordada curta.

borda *n f*
sin. **bord** *n m*; **bordatge** *n m*; **bordo (PV)** *n m*

PARTS. Vorada d'una nau arran de coberta.

bordada *n f*

VELA. Camí que fa la nau entre dues virades quan, navegant contra el vent, se la fa avançar decantant-se adés a babord, adés a estribord de la derrota que no pot seguir directament.

bordatge *n m*
veg. **borda** *n f*

bordejar *v intr*
veg. **masquiar (Alg)** *v intr*

VELA. Navegar contra el vent donant bordades.

bordó *n m*

FUSTA. Regruix amb forma de mitjacanya que segueix tot el perímetre de la coberta dels flotadors del patí de vela com a reforç i també protecció contra els cops.

bordo (Alg) *n m*
veg. **bord** *n m*

bordo (PV) *n m*
veg. **borda** *n f*

bordonet *n m*
sin. **budurnet (CD)** *n m*

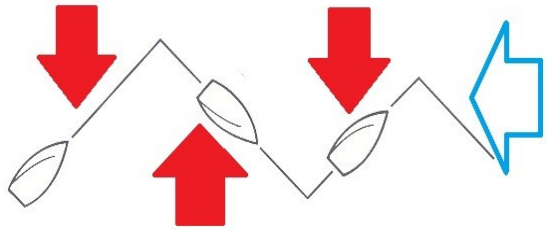

bordada

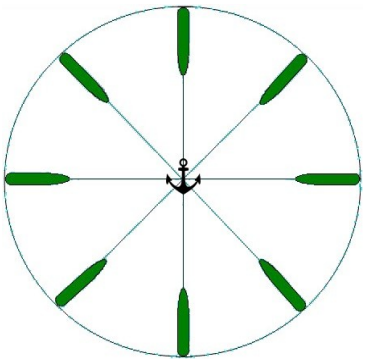

borneig

PARTS. Fusta de mitja canya que duen algunes barques sobreposada a la cinta i tocant al cim del buc, com a element decoratiu i de protecció dels cops i del frec del folre.

boreal *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Del nord o situat al nord de la terra.

borina (PV) *n f*
veg. **bolina** *n f*

bòria (Alg) *n f*
veg. **boira** *n f*

borinar *v intr*

VELA. Caçar les veles, tibant de l'escota.

bornada *n f*

NAVEGACIÓ. Canvi de rumb brusc amb el timó, fent una ziga-zaga.

bornar *v intr*
veg. **bornejar** *v intr*

borneig *n m*
veg. **zona de borneig** *n f*

borneig *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció i efecte de girar circularment sobre la seva àncora.

bornejar *v intr*
sin. **bornar** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Girar circularment, una nau o una barca, sobre la seva àncora per acció del vent o del corrent.

borralló *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Floc de neu.

borràs *n m*

CAPS. La part més basta de l'estopa de cànem.

borrasca *n f*
sin. **temps mal (Alg)** *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Tempesta de vent acompanyat de pluja, neu o pedra.

borrascada *n f*

VENT. Vent impetuós acompanyat de pluja o calamarsa.

borriment (TE) *m n*
veg. **plovisqueig** *n m*

borrufa *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació en forma de flocs de neu enduts pel vent.

borrufada *n f*
sin. **barrufada** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Tempesta de vent i neu.

borrufar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nevar i fer vent a la vegada.

borrumejar *v intr*

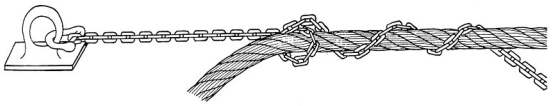

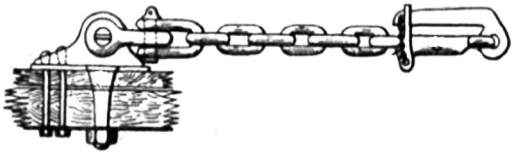

bossa

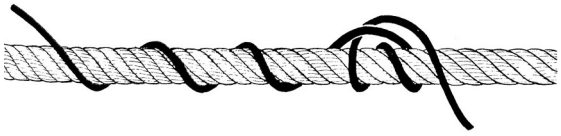

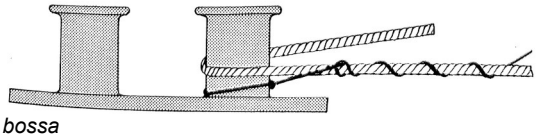

bossa

bossell Foto de l'autor CC BY SA 4.0

CORRENTS. Desplaçar, el corrent, la barca de manera imperceptible.

bossa *n f*

PARTS. Part central de la vela.

bossa *n f*
sin. **serrabosses (PV)** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Tros curt de cadena fermat a coberta que s'usa per a retenir la cadena de l'àncora.

bossa *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Corda no gaire llarga fermada a coberta que serveix per a subjectar un cap que podria escapolir-se durant la maniobra.

bossa d'aire *n f*

ESPORT. Cadascuna de les bosses plenes d'aire que es col·loquen a la proa i la popa d'una piragua per a assegurar-ne la insubmergibilitat.

bossa de la xarxa *n f*

PARTS. Cadascuna de les dues butxaques que forma la xarxa del patí de vela per recollir-hi l'escota sobrera o estris diversos.

bossell *n m*
sin. **botzel·lo (Alg)** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Dispositiu que consisteix en una politja o en unes quantes col·locades amb llurs eixos paral·lels dins l'ull d'un bloc de ferro o de fusta, emprat per a canviar la direcció del moviment d'un cap, d'una cadena, etc., i, als vaixells, per a formar un aparell.

bossell central *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell fixat al mig de la segona bancada del patí de vela mitjançant un ancoratge i pel qual passa l'escota.

bossell de la vela *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. En el patí de vela, bossell que es fixa amb un grilló a l'ullet del puny d'escota i pel qual passa l'escota.

bossell de maniobra *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. En un patí de vela, qualsevol dels diferents bossells que es fan servir per tensar els estais o els caps de maniobra.

bossell del carro *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. En el patí de vela, doble bossell, o quadernal, fermat a la guia del carro d'escota, al qual es ferma un cap de l'escota i aquesta hi passa de tornada del bossell de la vela cap al bossell central.

bot Foto de Xavier Corredor

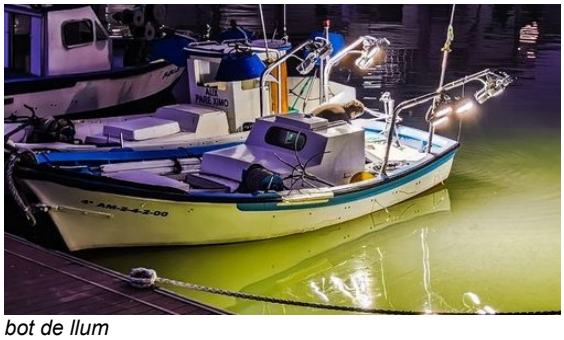

bot de llum

bossell violí

bossell violí *n m*
sin. **carabassa (PV)** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell de dues politges situades l'una damunt de l'altra i en plans perpendiculars, usat per a la maniobra de les veles.

bossellam (PV) *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Conjunt de bossells, de quadernals, de bigotes, etc., pels quals passen els caps, generalment per a constituir un aparell.

bot *n m*

REM. Embarcació petita de rems, oberta, amb carena i escues.

bot de banc fix *n m*

ESPORT. Bot de rem amb un seient per al remer consistent en un tauló estès de banda a banda.

Nota: Per exemple, són bots de banc fix el batel, el llagut, la trainera i la trainerilla.

bot de banc mòbil *n m*

ESPORT. Bot de rem amb un seient per al remer consistent en un carro que llisca durant la palada.

Nota: Per exemple, són bots de banc mòbil el iol i l'outtriger.

bot de couple *n m*

ESPORT. Bot de rem en què cada remer porta dos rems.

Nota: És un bot de couple l'esquif.

bot de llum *n m*
sin. **llagut de foc** *n m*; **llautet dels farols (PV)** *n m*

EMBARCACIÓ. Bot auxiliar que en l'art d'encerclament porta uns fanals amb llum que atreuen els peixos.

bot de punta *n m*

ESPORT. Bot de rem en què cada remer porta un sol REM.

Nota: Són bots de punta el batel, el llagut, la trainera, la trainerilla, el quatre a la italiana i el vuit a la italiana.

bot de rem *n m*
sin. **embarcació de rem** *n f*

ESPORT. Bot de fibra química o fusta d'alta qualitat, d'eslora i pes variables segons la modalitat, propulsat per mitjà d'uns rems recolzats a l'embarcació.

Nota: Els bots de rem es classifiquen, segons el tipus de seient, en bots de banc fix i bots de banc mòbil; segons el nombre de rems per remer, en bots de punta i bots de couple, i, segons la llargada, en bots curts i bots llargs.

bot de reserva *n m*

ESPORT. Bot de rem que només s'utilitza en

bot pneumàtic Foto de Rootology CC BY SA 3.0

bot salvavides Foto de NPL FP2011 CC BY SA 3 0

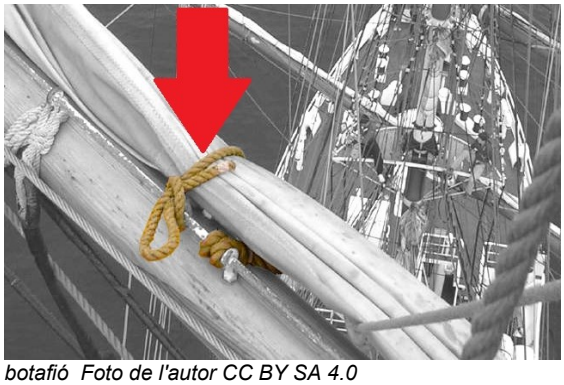

botafió Foto de l'autor CC BY SA 4.0

comptes d'un altre en cas d'avaria.

bot del burot (PV) *n m*

PESCA. Bot auxiliar de la traïnya.

bot llarg *n m*

ESPORT. Bot de rem tripulat per quatre o vuit remers.

Nota: Els bots llargs s'utilitzen en les modalitats de quatre scull, quatre amb timoner, quatre sense timoner i vuit amb timoner.

bot pneumàtic *n m*

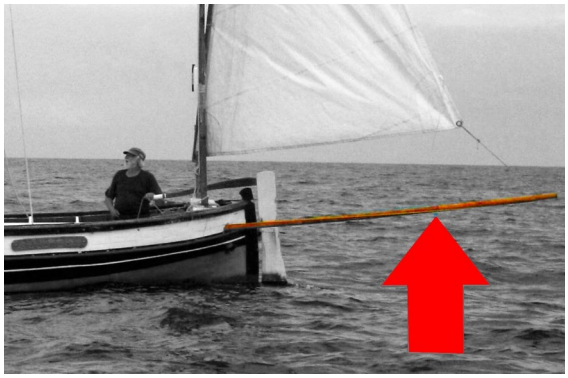
botafora Foto de l'autor CC BY SA 4.0

sin. **barca pneumàtica** *n f;* **pneumàtica** *n f*

MOTOR. Embarcació inflable i plegable, proveïda generalment de motor forabord, que, per la seva versatilitat, s'empra en tasques de salvament i com a embarcació d'esbarjo.

bot salvavides *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Bot, generalment inflable, destinat al salvament de la tripulació i del passatge d'un vaixell en cas de naufragi.

bota *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mesura de capacitat antiga usada per a arquejar naus, que equivalia a huit o deu quintars (328 a 410 quilograms).

botador (PV) *n m*
veg. **gafa** *n f*

botafió *n m*
sin. **badafió** *n m*; **botafió d'enferir** *n m*

PARTS. Cordill, beta, cinta o trena que permet envergar una vela a la seva perxa o que serveix per a prendre rissos.

botafió d'enferir *n m*
veg. **botafió** *n m*

botafió de ris *n m*
veg. **ris** *n m*

botafionar (PV) *v tr*
veg. **envergar** *v tr*

botafoc *n m*

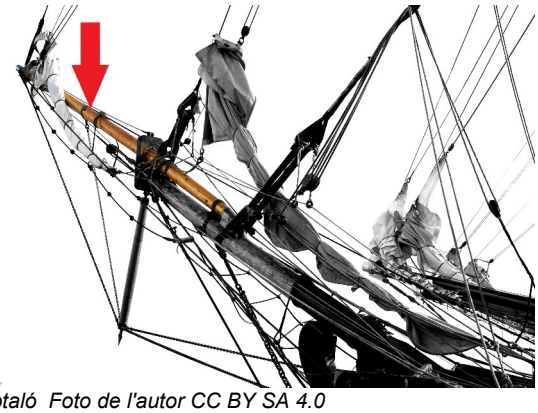
botaló Foto de l'autor CC BY SA 4.0

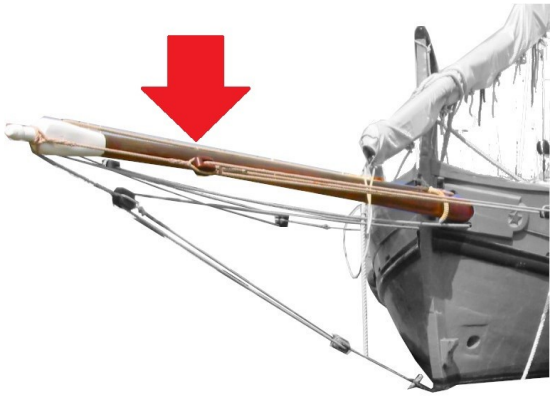
botaló Foto de l'autor CC BY SA 4.0

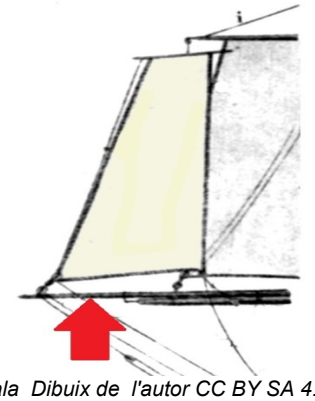
botaló d'ala Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

botavara Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pal que portava a un cap la metxa encesa per a calar foc al canó.

botafora *n f*
sin. **baticul (IB)** *n m*; **caçaescota** *n f,* **catsescota**

(Alg) *n m*

ARBORADURA FIXA. Botaló de popa de les barques de mitjana que permet caçar l'escota de la vela mitjana.

Nota: Malgrat formar part de l'eixàrcia fixa, en molts vaixells el botafora pot ser plegat per facilitar l'amarratge als ports.

botall *n m*

PARTS. Barril petit propi de les barques per transportar l'aigua dolça o el vi.

botaló *n m*
veg. **tangó** *n m*

botaló *n m*
sin. **batallol** *n m*; **botaló de floc** *n m*;

ARBORADURA FIXA. Masteler del bauprès.

botaló *n m*
sin. **batallol** *n m*; **puntallàs** *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Petit arbre que surt gairebé horitzontal de la proa d'una embarcació i que és retràctil.

Nota: En barques petites tipus llaüt el botaló és desmuntable per facilitar la maniobra de treure a les platges.

botaló d'ala *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Botaló que es munta als penols de les vergues per aparellar les ales.

botaló de floc *n m*
veg. **botaló** *n m*

botaló de petifloc *n m*

ARBORADURA FIXA. Botaló que perllonga el botaló de floc unit per la part de dalt mitjançant tamborets.

Nota: En alguns vaixells els botaló de petifloc pot replegar-se sobre el botaló de floc quan no és usat.

botam *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de botes, especialment les que contenen la provisió d'aigua, vi, etc., d'una nau.

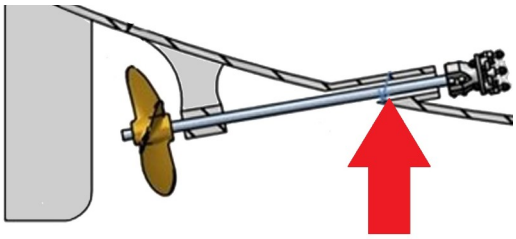

botzina

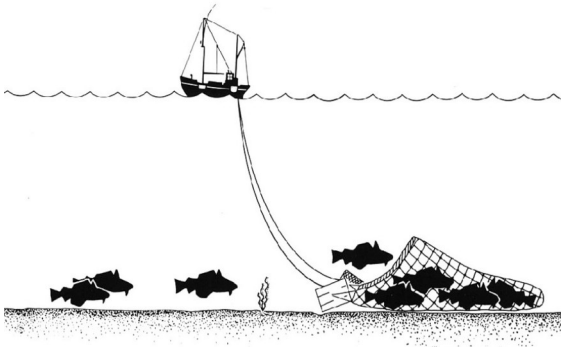

bou

botana *n f*
veg. **estamenera** *n f*

botana (PV) *n f*
veg. **escalemot** *n m*

botavant *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pal llarg ferrat per un cap com l'usat pels raiers, els pescadors, etc., per a evitar de topar amb les ribes o amb altres embarcacions.

botavara *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Perxa horitzontal on s'enverga el pujament d'una cangrea o d'una vela bermudiana.

boter (PV) *n m*

PESCA. Pescador que anava al bot de llum.

botina *n f*

ESPORT. Cadascuna de les dues peces de calçat de l'equip d'un piragüista, lleugeres, de material flexible i aïllant i amb sola reforçada o sense, especials per a la pràctica del piragüisme en aigües braves.

botó *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça de fusta amb una corriola, que s'empra per treure embarcacions petites.

botzel·lo (Alg) *n m*
veg. **bossell** *n m*

botzina *n f*

PARTS. Orifici fet a la popa d'un vaixell per on passa l'eix de l'hèlix quan ha d'unir-se al MOTOR.

botzina *n f*
veg. **megàfon** *n m*

bou *n m*
veg. **barca de bou** *n f*

bou *n m*
sin. **parantza (Alg)** *n f*

PESCA. Art de ròssec en forma d'embut amb dues bandes a cada costat que es manté obert mitjançant dues portes.

bou de parella (CD) *n m*

VELA. Tipus d'embarcació usada per la pesca d'arrossegament on cadascuna de les dues tiraven d'un cap de l'art.

bouet *n m*
veg. **artet** *n m*

braç *n m*

EIXÀRCIA FIXA. En una embarcació de vela, cadascuna de les parts d'una verga compresa entre la creu i cadascun dels penols.

braç *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que en una dorna baixa de la part anterior de la verga fins a la part inferior de la borda, i d'aquesta manera la vela rep molt millor el vent.

braç de l'àncora *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cadascuna de les dues parts de l'àncora compreses entre la creu i cadascuna de les ungles.

braç de mar *n m*

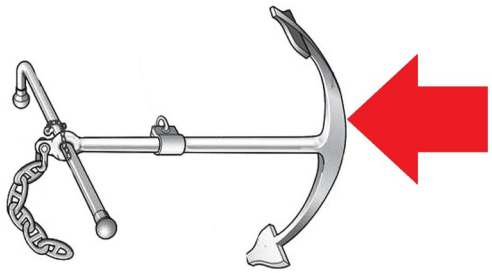
braç de l'àncora

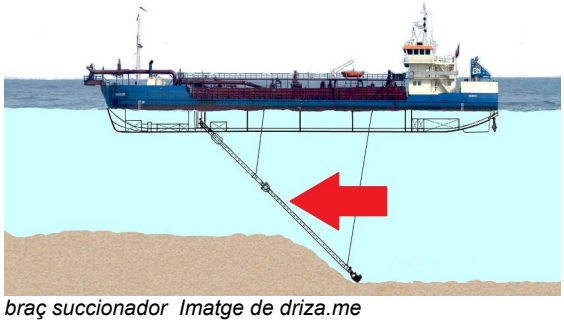
braç succionador Imatge de driza.me

braçalot Foto de l'autor CC BY SA 4.0

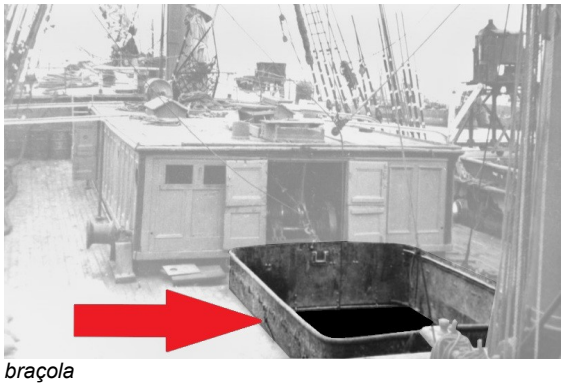
braçola

TERRA. Canal format per una estreta porció de mar que entra terra endins o resta entre la costa i una illa propera.

braç exterior *n m*

ESPORT. Braç d'un remer de rem en punta situat més lluny de l'escalemera, amb el qual estira el rem.

braç interior *n m*

ESPORT. Braç d'un remer de rem en punta situat més a prop de l'escalemera, amb el qual domina el rem.

braç succionador *n m*

PARTS. Tub d'una draga aspiradora, que va a la fons marí per conduir els sediments fins la bodega de la draga.

braça *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que, fermat al penol d'una verga, un tangó o passant per un bossell que és fix al penol o en un braçalot, serveix per bracejar.

braça *n f*
sin. **braçada (PV, Alg)** *n f*

UNITATS DE MESURA. Mesura de longitud que originàriament fou la distància mesurada des de l'extrem d'una mà a l'extrem de l'altra, amb els braços en creu, usada per a expressar profunditats marines, amb diferents valors segons els països.

Nota: En diferents països la braça té valors distints: una braça espanyola equival a 1,6719 metres, una braça anglesa anomenada fathom en anglès, equival a 1,88 metres o una braça portuguesa 2,20 metres. En general es considera que és 1/1.200 de la milla marina..

braçada (PV) *n f*
veg. **braça** *n f*

braçalot *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap o cable fermat per un extrem a un element mòbil de l'aparell, com ara una verga o un floc, i amb un bossell a l'altre, pel qual passa un cap de maniobra, com ara una braça o una escota.

bracejar *v intr*

VELA. Maniobrar les braces, variant l'angle que forma la verga en el pla longitudinal.

braçola *n f*
sin. **bratxol (Alg)** *n m,* **corsioles (Alg)** *n f pl*

PARTS. Tira de fusta o de ferro disposada verticalment per tota la vora d'una banyera o d'una escotilla, que en reforça la boca i impedeix l'entrada d'aigua i d'objectes diversos a les cobertes inferiors.

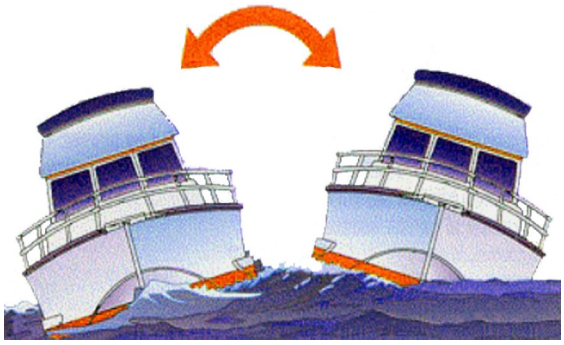

brandada

braçolada (PV) *n f*
sin. **fillola (PV)** *n f*

PESCA. Fil que amarra l'ham a la línia del palangre.

braga *n f*
veg. **estrop** *n m*

braga (PV) *n f*
veg. **estrop de l'antena** *n m*

bragada (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sèrie de voltes donades amb un cap o un cable al buc d'una embarcació submergida per a fer-la surar.

braganell (PV) *n m*
veg. **escalemot** *n m*

bragot *n m*
veg. **abartell** *n m*

bragot (PV) *n m*
veg. **dogal** *n m*

bragot (PV) *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Part forrada del davant a la roda el car d'una vela llatina, que comprèn la gassa i el lloc on fa contacte la corda.

braguerot (PV) *n m*

PESCA. Cap que arma la malla a la tressa del suro.

bricbarca NRP Sagres *Foto de Lopo Pizarro CC BY 2 5*

bragueta (PV) *n f*

CAPS. Corda menuda utilitzada per a caçar la vela llatina a l'altura del gràtil quan fa vent.

brandada *n f*
sin. **balanç** *n m*; **balanceig (PV)** *n m*; **bandada (PV)** *n f*; **bransoleig** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moviment en sentit lateral d'una barca, produït per l'impuls de les ones o del vent.

brandador/ brandadora *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que branda

brandal *n m*
veg. **burda** *n f*

brandar *v tr*
sin. **balancejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moviment d'un vaixell de babord a estribord i viceversa.

bransoleig *n m*
veg. **brandada** *n f*

bratxol (Alg) *n m*
veg. **braçola** *n f*

brea *n f*
sin. **betum** *n m*; **pega** *n f*

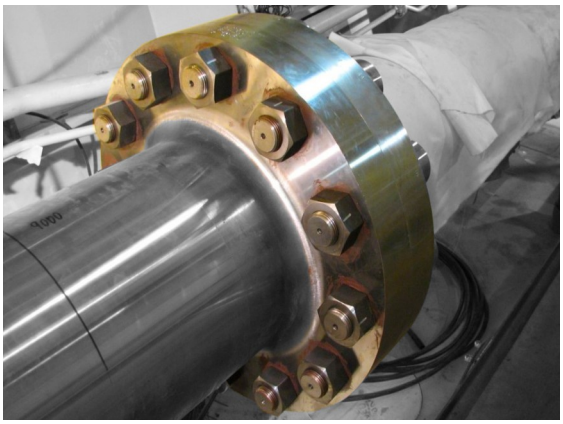

brida Foto de Von Brinki CC BY SA 2 0

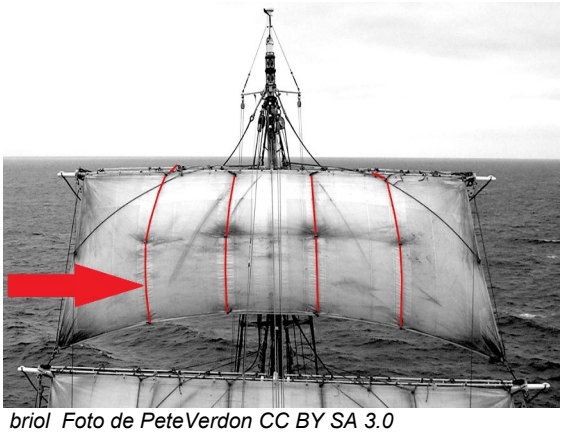

briol Foto de PeteVerdon CC BY SA 3.0

broca Foto de Ssawka CC BY SA 3 0

MANTENIMENT. Substància viscosa de color roig negrenc obtinguda per destil·lació de la fusta o del carbó com a residu de la destil·lació de quitrans, que s'empra com a aglomerant i impermeabilitzant tradicional dels bucs de les naus.

bricbarca *n f*
sin. **bergantí corbeta** *n m*; **corbeta (PV)** *n f*

VELA. Nau de tres o més arbres de tres peces i creuats excepte el de popa, que és de dues peces i amb

aparell àuric.

brida *n f*
veg. **argolla** *n f*

brida *n f*

CONSTRUCCIÓ. Peça plana de forma circular o ovalada que, disposada a l'extrem d'una canonada i unida a la peça anàloga d'una altra canonada per mitjà de perns, fa d'element d'unió entre elles.

brigada *n f*

EN MAR. Colla de mariners que fan un mateix treball.

brigada *n f*
veg. **colla** *n f*

briol *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que, aferrat al pujament, serveix per carregar una vela rodona i aferrar-la després més fàcilment.

Nota: Candalissa és el nom que rep en les veles àuriques.

briolí *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Briol del centre del pujament d'una vela rodona.

brisa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap gros que serveix per assegurar el timó.

brisa *n f*
sin. **bafa (PV)** *n f*

VENT. Vent de mar a terra i de terra a mar que s'aixeca quan hi ha prou diferència de temperatura entre la terra i la mar.

brisa de mar *n f*

VENT. Brisa diürna que bufa des de la mar cap a la terra.

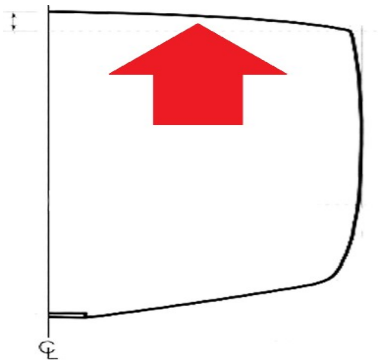

brusca Dibuix de Rémi Kaupp CC BY SA 3.0

buc Foto de Brosen CC BY 2 5

brisa de terra *n f*
veg. **terral** *n m*

brisquet *n m*

VENT. Vent molt fred que talla la cara.

broca *n f*

CONSTRUCCIÓ. Eina metàl·lica cilíndrica, tallant d'un cap, que s'aplica a diferents màquines o eines que foraden fusta o altres materials.

brollar *n m*
veg. **brollet (PV)** *n m*

brollet (PV) *n m*
sin. **brollar** *n m*

PESCA. Moviment suau de la mar provocat per les moles d'agulla quan la mar era en calma.

broma *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Boira, especialment poc espessa.

bromada *n f*
veg. **boirada** *n f*

bromassa *n f*
veg. **boirassa** *n f*

bromejar (PV) *v intr*
veg. **grumejar** *v intr*

bromera *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aigua bruta, procedent d'un emissari o d'un altre abocament, que té densitat inferior a l'aigua de la mar i, per tant, puja a la superfície i sura.

brontologia *n f*

METEOROLOGIA. Part de la meteorologia que estudia les tempestes.

brontòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a mesurar la intensitat d'electricitat atmosfèrica durant les tempestes.

brúixola *n f*
veg. **bitàcola** *n f*

brúixola *n f*
veg. **compàs** *n m*

brumeig (PV - Alg) *n m*
veg. **grumeig** *n m*

brumejar (Alg) *v intr*
veg. **grumejar** *v intr*

brusca *n f*

PARTS. Curvatura dels baus, dels pals o de les vergues.

brut *n m*

AIGUA. Fons de roques o algues.

bua *n f*
veg. **gúa** *n f*

buc *n m*
sin. **casc (PV)** *n m*

PARTS. Cos d'una nau, amb exclusió dels arbres i de les eixàrcies.

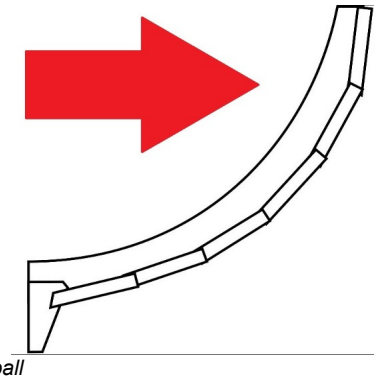

buc a topall

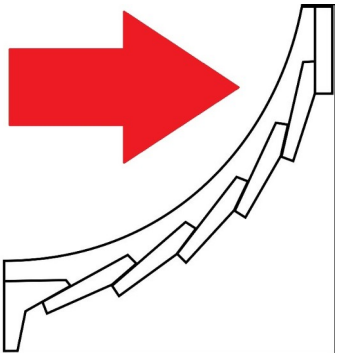

buc tinglat

bujol Foto de l'autor CC BY SA 4.0

buc a topall *n m*

CONSTRUCCIÓ. Mètode de construcció naval que es caracteritza pel fet que les taules usades per a la construcció de l'empostissat del buc juxtaposen unes a altres.

buc en tinglat *n m*
veg. **buc tinglat** *n m*

buc tinglat *n m*
sin. **buc en tinglat** *n m*

FUSTA. Mètode de construcció naval que es caracteritza pel fet que les taules usades per a la

construcció del folre del buc se sobreposen unes a altres.

Nota: L'estructura interna de la nau (esquelet) es construeix una vegada que el buc va prenent forma, al contrari d'altres mètodes on l'esquelet defineix la forma del buc. Va ser una construcció molt corrent entre els vikings i els pobles d'Europa septentrional.

bucaner/ bucanera *n m,f*

EN MAR. Aventurer dedicat bàsicament a la pirateria d'origen europeu establert a les Antilles entre els segles XVI i XIX.

buceta *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació de pesca de rem i vela més utilitzada i representativa de la costa gallega des de la Costa de la Mort a la desembocadura del riu Miño, totalment simètrica de proa a popa, sent la primera més elevada i llançada.

budurnet (CD) *n m*
veg. **bordonet** *n m*

bufar *v tr*

VENT. Córrer, el vent.

bufera *n f*
veg. **albufera** *n f*

bufet *n m*

PARTS. Part de la vela que pren el vent en fer un ris.

buguera *n f*

PARTS. En algunes embarcacions menors, canal que corre de popa a proa al costat de la regala i que serveix per recollir l'aigua de la coberta o corredor.

buida *n f*

ONADES. Interval que hi ha entre dues ones quan la mar ve grossa.

buida *n f*
veg. **vall** *n f*

buidador *n m*

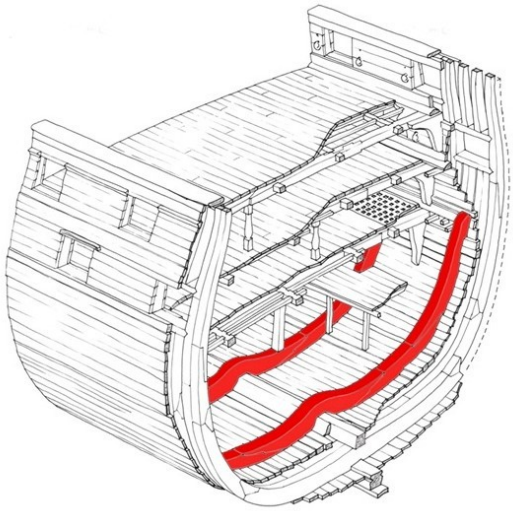

bulàrcama Dibùix de A. Ruiz y S. Escribano

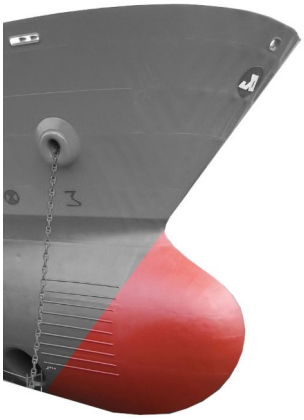

bulb Foto de Brosen CC BY 2 5

veg. **bomba de buidatge** *n f*

buidar *v tr*

veg. **esgotar** *v tr*

buiol (Alg) *n m*
veg. **bujol** *n m*

buit *n m*

MOTOR. Espai clos del qual s'ha extret aire o qualsevol gas que contenia fins a atènyer un gran enrariment, mitjançant una bomba d'aire o altre mitjà artificial.

búixola (Alg) *n m*
veg. **compàs** *n m*

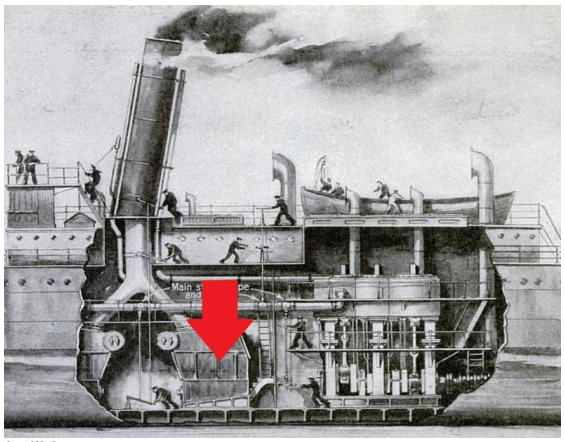

bullidor

buja (IB) *n f*
veg. **perxa** *n f*

bujol *n m*
sin. **galleda** *n f,* **buiol (Alg)** *n m*

MANTENIMENT. Galleda baixa i ampla ordinàriament feta de dogues amb cèrcols de ferro i proveïda d'una ansa de cap, proveïda d'un tall de corda que serveix per a llançar-la a la mar i recuperar-la plena d'aigua.

bujolar *v tr*
veg. **aigualejar** *v tr*

bulàrcama *n f*

PARTS. Quaderna addicional disposada entre dues costelles normals i per sobre del folre interior, destinada a reforçar l'estructura del vaixell, que en general duu varenga i, en alguns casos, barraganet.

bulb *n m*

PARTS. Protuberància a proa d'alguns vaixells de càrrega de grans dimensions destinada a donar-li estabilitat i a desfer l'onada que produeix l'avanç fent disminuir la fricció de l'aigua amb la carena.

bull (PV) *n m*

PESCA. Xarxa gran i espessa tipus tresmall de dos metre d'alçada.

bullidor *n m*
sin. **caldera** *n f*

PARTS. Cilindre metàl·lic buit col·locat ordinàriament sota la caldera d'una màquina de vapor amb què comunica i que rep directament la flama del fogar.

bullidor Foto de Oleh Walter Baxter CC BY SA 2 0

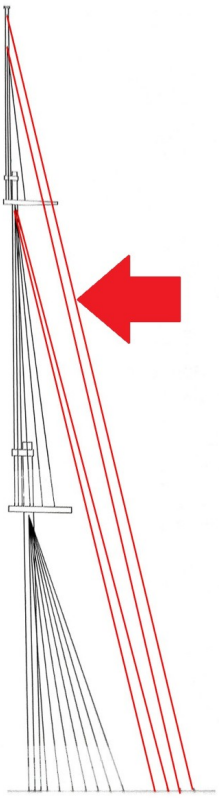

burda Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

bullidor *n m*
sin. **remolí** *n m*

ONADES. Xuclador o remolí que fan les aigües a la mar, en un riu, etc.

burda *n f*
sin. **brandal** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cable o cap que baixa des de l'extrem del masteler i es fa ferm a les taules de guarnició o a la borda.

burda alta del masteler de mitjana *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteler del pal de mitjana a la borda o a la taula de guarnició, passant per les banyes de la creueta.

burda alta del masteler de proa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burdes que van de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteler del trinquet a la borda o a la taula de guarnició, passant per les banyes de la creueta.

burda alta del masteler major *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteler del major a la borda o a la taula de guarnició, passant per les banyes de la creueta .

burda de gàbia *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura del masteler a la borda o a la taula de guarnició del pal major, a popa dels obencs.

burda de goneta de proa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del trinquet, a popa de la burda del velatxo.

burda de goneta major *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del pal major, a popa de la burda de gàbia.

burda de perroquet *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del pal de mitjana, a popa de la burda de sobremitjana.

burda de sobre de proa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL Burda que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del trinquet, a popa de la burda de la goneta.

burell

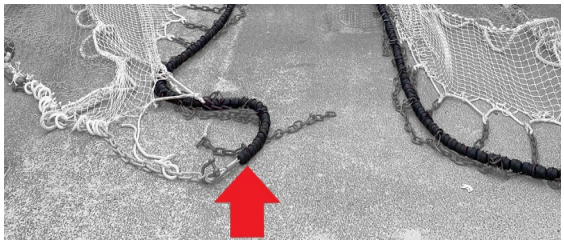

burlons

burro

burda de sobre major *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del pal major, a popa de la burda de la goneta major.

burda de sobremitjana *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura del masteler a la borda o a la taula de guarnició del pal de mitjana, a popa dels obencs.

burda de sobreperroquet *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteleret a la borda o a la taula de guarnició del pal de mitjana, a popa de la burda de perroquet.

burda de velatxo *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que va de l'encapelladura del masteler a la borda o a la taula de guarnició del

trinquet, a popa dels obencs.

burda volant *n f*
sin. **estai volant** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Burda que es pot tesar i amollar d'una manera ràpida mitjançant un aparell.

burell *n m*

CONSTRUCCIÓ. Barreta de fusta acabada en punta emprada per a eixamplar els ullets d'una vela o bé per a separar els cordons d'un cap.

burgera *n f*

PARTS. Cadascun dels taulons que muntats a banda i banda del tallamar, sota el bauprès, servien perquè els mariners fessin llurs evacuacions.

burló (PV) *n m*
veg. **maestra (PV)** *n f*

burlons (PV) *n m pl*

PESCA. Cordes grosses d'una xarxa de ròssec que s'arrossega pel fons del mar i que porten boles de ferro, fusta o goma.

burro *n m*
sin. **orelles de burro (CD)** *n f pl*

EIXÀRCIA MÒBIL. Conjunt del davant i l'orsapop que governen el car de l'antena d'una vela llatina.

bursada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Orsada o arribada violenta i sobtada que dóna el vaixell, per falta d'equilibri en l'aparell que duu marejat, a causa de la maror, o per la combinació d'aquestes coses en tot o en part.

bus *n m/f*
sin. **escafandrer/ escafandrera** *n m,f*; **escafandrista (PV)** *n m/f*

EN MAR. Persona que opera submergida enterament dins l'aigua, proveïda o no d'un escafandre.

busarda (PV) *n f*
veg. **afiladero (PV)** *n m*

busca *n f*

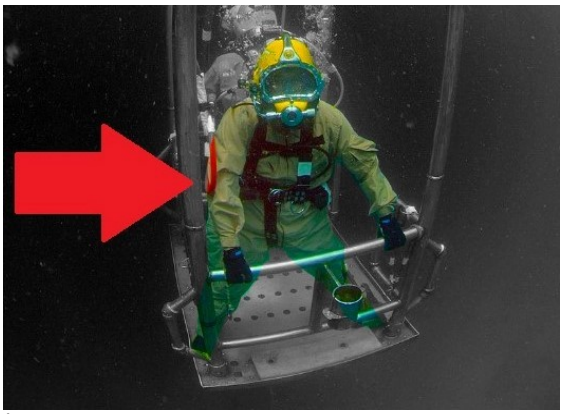
bus

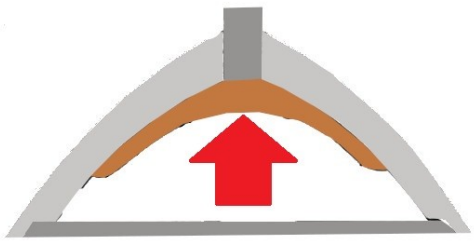
bussarda Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

veg. **pastell** *n m*

bussarda *n f*

FUSTA. Cadascuna de les peces gruixudes de fusta dura i de forma corba, que es posen dins les naus a l'escaire amb els costats com a reforç a proa i a popa.

bussi (PV) *n m*
veg. **gussi** *n m*

C

C- *n f*
veg. **canoa monoplaça** *n f*

C-1 d'eslàlom *n f*

ESPORT. Canoa monoplaça de buc tancat de 4 m d'eslora mínima, 70 cm de mànega mínima i 10 kg de pes mínim, que s'utilitza per als eslàloms.

C-1 de descens *n f*

ESPORT. Canoa monoplaça de buc tancat de 4,3 m d'eslora mínima, 70 cm de mànega mínima i 11 kg de pes mínim, que s'utilitza per als descensos.

C-1 de pista *n f*

ESPORT. Canoa monoplaça de buc obert, amb una obertura màxima de 1,5 m a proa i 75 cm a popa, de 5,2 m d'eslora màxima, 75 cm de mànega mínima i 16 kg de pes mínim, que s'utilitza en aigües tranquil·les.

C-2 *n f*
veg. **canoa biplaça** *n f*

C-2 d'eslàlom *n f*

ESPORT. Canoa biplaça de buc tancat de 4,58 m d'eslora mínima, 80 cm de mànega mínima i 15 kg de pes mínim, que s'utilitza per als eslàloms.

C-2 de descens *n f*

ESPORT. Canoa biplaça de buc tancat de 5 m d'eslora mínima, 80 cm de mànega mínima i 18 kg de pes mínim, que s'utilitza per als descensos.

C-2 de pista *n f*

ESPORT. Canoa biplaça de buc obert, amb una obertura mínima de 2,95 m, de 6,5 m d'eslora màxima, 75 cm de mànega mínima i 20 kg de pes mínim, que

cabina Foto de l'autor CC BY SA 4.0

s'utilitza en aigües tranquil·les.

C-4 *n f*
veg. **canoa de quatre** *n f*

cabal *n m*

ESPORT. Magnitud que expressa el volum d'aigua per unitat de temps en circulació per un punt determinat d'un corrent.

cabestrera *n f*

PESCA. Nansa de cordill, especialment la que es posa a les nanses de pescar.

cabestrera (PV) *n f*

PESCA. Corda que va lligada al cap d'una xarxa, la qual porta un ferro o mort en l'extrem inferior, i en l'altre una boia.

cabet (PV) *n m*
veg. **xicot** *n m*

cabillot (Ros) *n m*
veg. **cassanell** *n m*

cabina *n f*
veg. **pont** *n m*

cabina *n f*

PARTS. Cambra petita d'una nau on pot dormir algun tripulant o algun passatger.

cable *n m*

CADENES. Conjunt de fils metàl·lics, o de cordons formats per aquests fils, enrotllats de forma helicoidal, usats bàsicament en l'eixàrcia ferma.

cable *n m*

UNITATS DE MESURA. Mida que correspon a la desena part d'1 milla marina, equivalent a 185,2 metres.

Nota: Un cable espanyol són 120 braces espanyoles, 200,628 metres. Un cable anglès, són , 100 braces angleses, 182,88 metres. A la Marina USA, 120 braces angleses, 219,456 metres. A Marina britànica, 608 peus, 185,3184 metros.

cable del timó *n m*

ESPORT. Cable fixat per l'extrem a la creueta del timó d'un bot de rem, que permet al timoner o a un remer de moure-la a distància.

cabler *n m*

MOTOR. Vaixell especialment construït per a la instal·lació i el manteniment de cables submarins.

cabotatge *n m*
veg. **navegació de cabotatge** *n f*

cabotatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegació que fan les naus entre ports de la seva nació sense perdre de vista la costa, seguint la derrota de cap a cap.

caboteig *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de cabotejar.

caboteig (IB) *n m*
veg. **capcineig** *n*

cabotejar *v intr*
veg. **capcinejar** *v intr*

cable Foto de Morsing Carl Stahl CC BY SA 3 0

cabler

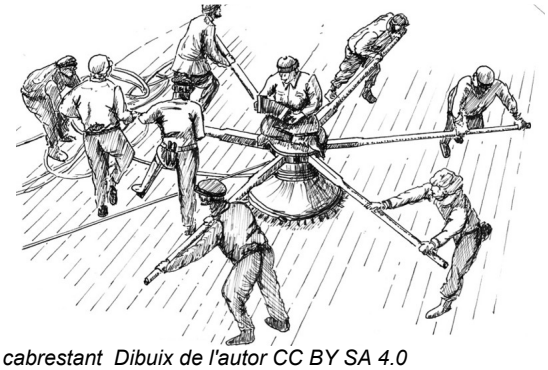

cabrestant Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

cabra (PV) *n f*
veg. **blancall** *n f*

cabreig *n m*

ONADES. Acció de formar-se blancalls a la mar.

cabrejar *v intr*

ONADES. Formar, el mar, petites onades blanques d'escuma.

cabrestant *n m*
sin. **argue** *n m*; **vogi** *n m*; **vògit** *n m*

PARTS. Màquina utilitzada a les embarcacions i

als ports per a moure i alçar per tracció grans pesos com àncores, xarxes o barques i que consisteix en un tambor d'eix vertical, sobre el qual s'enrotlla un cable o una cadena, que va dotat d'un sistema de dents que evita que torni enrere el tram recuperat.

Nota: Antigament eren moguts a força de braços mitjançant els perpals i actualment s'usa l'energia elèctrica o hidràulica.

cabretes *n f pl*
veg. **blancall** *n f*

càbria *n f*

PARTS. Màquina d'alçar pesos que consisteix en una corriola suspesa del punt on s'ajunten dues perxes inclinades que formen angle.

cabussar *v intr*
veg. **capcinejar** *v intr*

cabussar (PV - Alg) *v intr pron*
veg. **capbussar** *v intr pron*

caçabraça *n f*

ARBORADURA FIXA. Verga travessada en el coronament de popa d'algunes embarcacions sense arcbotants, que servia per a maniobrar les braces.

caçada *n f*

VELA. Acció i efecte de cobrar i fermar les escotes de les veles per preservar-les al vent.

caçaescota *n f*
veg. **botafora** *n f*

caçamines *n m*
veg. **pescamines** *n m*

caçanell (IB) *n m*
veg. **cassanell** *n m*

caçar *v tr*
veg. **cobrar** *v tr*

caçar *v tr*

cadena

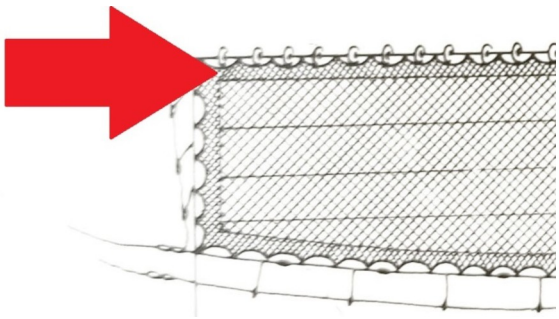
cadeneta

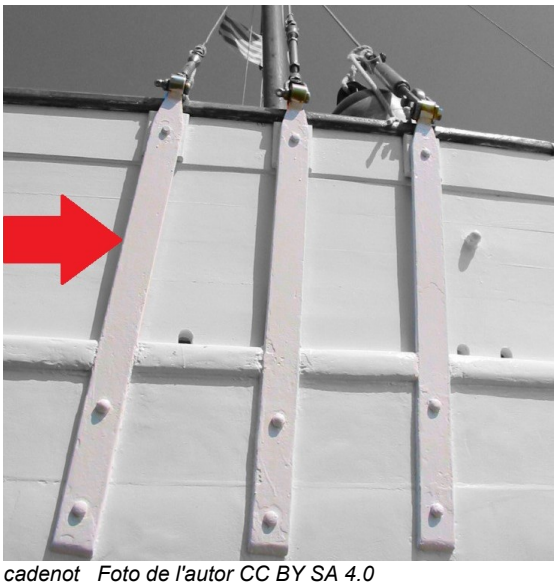
cadenot *Foto de l'autor CC BY SA 4.0*

ESPORT. Fermar l'escota d'una vela..

cadell *n m*
veg. **ribot acanalador** *n m*

cadena *n f*

CADENES. Sèrie d'anelles enllaçades cada una amb les dues immediates formant una tira contínua que serveix per subjectar, transmetre moviment, etcètera.

cadeneta *n f*

sin. **sàrcia amb cadeneta (PV)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tira de xarxa de fil gruixut que reforça les vores superior i inferior d'una xarxa de pescar.

cadenot *n m*

PARTS. Tirant metàl·lic fermat al costat d'una nau que serveix per amarrar-hi els obencs i les burdes.

cadet *n m/f*

EN TERRA. Alumne d'una escola naval.

cadira del nostramo *n f*
veg. **guindola d'arboradura** *n f*

cadireta *n f*

ESPORT. Seient de forma anatòmica d'un caiac.

cageta *n f*
veg. **caixeta** *n f*

caiac *n m*

REM. Embarcació lleugera, estreta i punxeguda, originalment feta de pell i usada pels esquimals, i actualment en fusta o plàstic, emprada per a l'esport i l'esbarjo.

caiac biplaça *n m*
sigla **K-2** *n m*

ESPORT. Caiac per a dos tripulants de 6,5 m d'eslora màxima, 55 cm de mànega mínima i 18 kg de pes mínim, que s'utilitza en aigües tranquil·les.

caiac de mar *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada amb un caiac de mar.

caiac de mar *n m*

ESPORT. Caiac llarg i estable utilitzat per a navegar pel mar.

Nota: El caiac de mar s'utilitza en la pràctica del caiac de mar.

caiac de quatre *n m*
sigla **K-4** *n m*

caiac Foto de Oleh CC BY 2 0

caïc Foto de CeeGee CC BY SA 4.0

caïc

ESPORT. Caiac per a quatre tripulants d'11 m d'eslora màxima, 60 cm de mànega mínima i 30 kg de pes mínim, que s'utilitza en aigües tranquil·les.

caiac de surf *n m*

ESPORT. Caiac monoplaça de buc obert, d'uns 6 m d'eslora i molt estret.

Nota: El caiac de surf s'utilitza en la pràctica del surf de caiac.

caiac monoplaça *n m*
sigla **K-1** *n m*

ESPORT. Caiac per a un tripulant, les mides del qual varien segons si es competeix en curses de pista, eslàloms o descensos.

caiacpolo *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada amb

un caiac que consisteix a jugar a polo a l'aigua.

caiaquista *n m/f*

ESPORT. Piragüista que competeix amb un caiac.

caïc *n m*
sin. **caique** *n m*

REM. Esquif destinat al servei de les galeres.

caïc *n m*

VELA. Vaixell de pesca tradicional usat al Mar Jònic i Egeu de maniobra al rem i a la vela.

caient *n m*

PARTS. Cadascun dels costats de la vela que van de dalt a baix.

caient de popa *n m*
veg. **baluma** *n f*

caient de proa *n m*

PARTS. Costat d'una vela cangrea entre el puny de boca i el puny d'amura.

caient de proa *n m*
veg. **gràtil** *n m*

caiguda *n f*

PARTS. Inclinació dels arbres d'una nau en sentit proa-popa, o viceversa.

caiguda *n f*

PARTS. Llargària d'un masteler o arbre des del coll fins a la coberta.

caiguda *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tendència de la proa d'una nau a anar-se'n cap a una banda.

caiguent de popa (IB) *n m*
veg. **baluma** *n f*

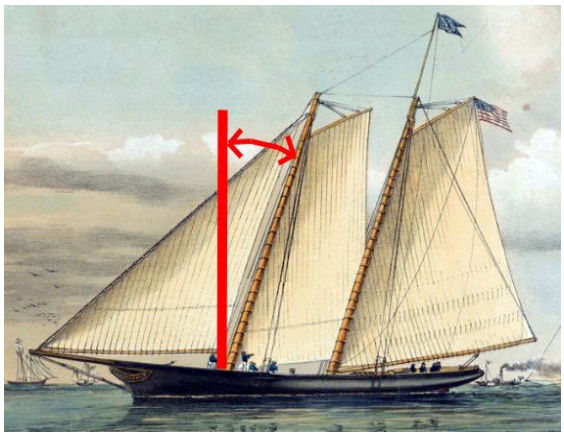

caiguda

caiuc Foto de l_pinz CC BY SA 2 0

caixa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

caiguent de proa (IB) *n m*
veg. **gràtil** *n m*

caique *n m*
veg. **caïc** *n m*

caiuc *n m*

REM. Canoa de fons pla construïda pel buidatge d'un tronc d'arbre que es mou amb pagaies.

Nota: També s'usa per anomenar els vaixells de pesca

de la costa occidental africana que usen les persones que emigren vers la comunitat europea.

caixa *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cos de fusta que conforma el bossell en el qual s'ha practicat un buit que allotja la politja.

caixa d'orsa *n f*

PARTS. Caixa molt estreta i de parets estanques, per on entra i surt l'orsa.

caixa de cadenes *n f*

PARTS. Espai sota coberta, situat al peu de la vertical del molinet, on s'estiben les cadenes de les àncores.

caixa flotant *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Element de formigó, paral·lelepipèdic o cilíndric, amb unes cel·les buides, que es remolca fins a un punt on l'enfonsen, i que serveix per a fer murs emergents de determinats dics o molls.

caixa flotant *n f*

TERRA. Element que, instal·lat a l'entrada d'un dic sec o al canal d'entrada d'un port amb desnivell entre l'aigua externa i la interna, hi barra el pas de l'aigua.

caixa giratòria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Caixa flotant que, als ports on es produeix desnivell entre la superfície de la mar i la de l'aigua del moll, en tanca el canal d'entrada girant, repenjant-se sobre el terra, a l'entorn d'un eix vertical.

caixa transversal *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Caixa flotant que, als ports on es produeix desnivell entre la superfície de la mar i la de l'aigua del moll, en tanca el canal d'entrada com una porta corredissa, desplaçant-se sobre patins o sobre rodets.

caixeta *n f*
sin. **cageta** *n f*

REM. Cap d'espart amb què es maneguen els estrops dels rems.

cala *n f*

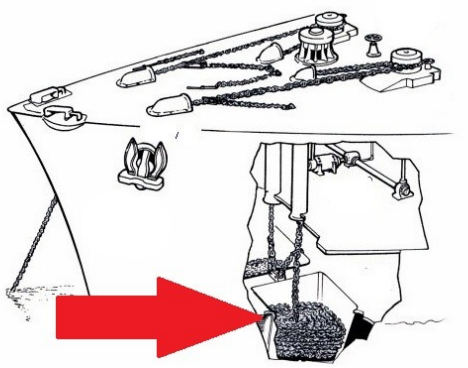

caixa de cadenes

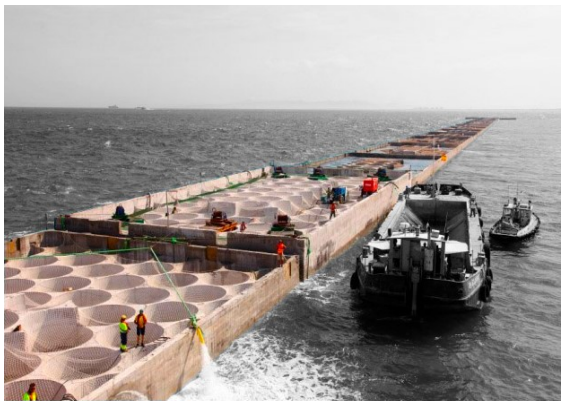

caixa flotant Foto de Ingeomar.es

caixa flotant Foto de Quistnix CC BY SA 3.0

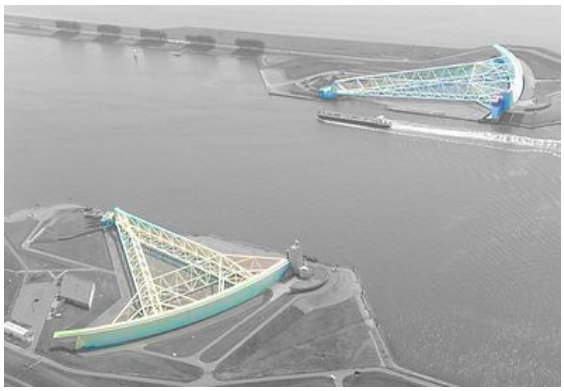

caixa transversal Foto de Eszter Simonfi CC BY SA 30

PARTS. Part més baixa a l'interior d'una nau.

cala *n f*

TERRA. Entrada petita del mar en una costa rocosa i abrupta, que respon a un accident tectònic, a un esfondrament o a l'envaïment d'un canyó.

Nota: La majoria de cales són més llargues que no amples i més pròpies de paisatges calcaris.

cala *n f*
veg. **ansa** *n f*

calabrot *n m*
sin. **gúmena** *n f*; **llibant** *n m*; **maroma (PV)** *n f*; **sima** *n f*

CAPS. Corda molt gruixuda per a amarrar les naus grans.

calabrotar *v tr*
sin. **acalabrotar** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Reforçar amb calabrots l'amarratge d'un vaixell.

calabrotar *v tr*

CAPS. Formar un calabrot (amb els caps que el constitueixen).

calabruix *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació en forma de grans blancs i opacs constituïts per una barreja de neu i gel, que es trenquen en caure a terra.

calada *n f*

VELA. Acció de calar les veles, les xarxes.

calada *n f*

ESPORT. Acció i efecte d'enfonsar la pala involuntàriament a l'aigua.

Nota: Una calada frena el bot, el fa caure i li fa perdre enfilació.

calador *n m*
veg. **calafat** *n m*

cala Foto de Brocken Inaglory CC BY SA 3 0

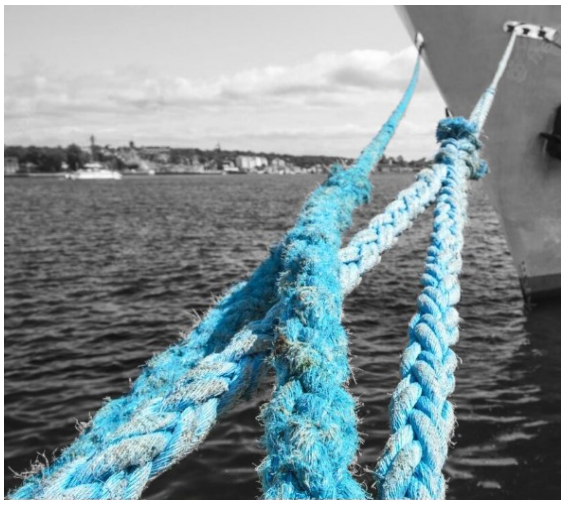

calabrot

calafat Foto de l'autor CC BY SA 4.0

calador/ caladora (PV) *n m,f*

EN MAR. Persona responsable de llargar la xarxa en mar.

calafat *n m/f*
veg. **calafatador/ calafatadora** *n m,f*

calafat *n m*
sin. **calador** *n m*; **ferro d'estopar** *n m*; **rampló** *n m,* **parel·la (Alg)** *n f*

FUSTA. Tros de barra de ferro afuada en un dels caps i amb cabota en l'altre, emprat pels calafats, pels boters, per a introduir l'estopa, la bova, a les juntures de les taules de la nau, de les dogues de la bota.

Nota: Són calafats el ferro de canal, el de rebotir, el de reprendre i el d'obrir.

calafat (PV) *n m*
veg. **mestre d'aixa/ mestra d'aixa** *n m,f*

calafatador/ calafatadora *n m,f*
sin. **calafat** *n m,* **calafato (Alg)** *n m*

EN TERRA. Persona que té per ofici de calafatar naus.

calafatament *n m*

MANTENIMENT. Acció i efecte de calafatar.

calafatar *v tr*
sin. **calafatejar** *v tr*; **donar estopa** *v intr*; **estopejar** *v tr*

MANTENIMENT. Tapar amb estopa els coments de les posts o taules dels vaixells i de les embarcacions menors de fusta i cobrir-los després amb una capa de brea a fi d'impedir-hi el pas de l'aigua.

calafatejar *v tr*
veg. **calafatar** *v tr*

calafato (Alg) *n m*
veg. **calafatador/ calafatadora** *n m,f*

calamarsa *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació en forma de grans de glaç arrodonits i mig transparents, amb un diàmetre inferior als 10 mm, que es formen per congelació de l'aigua continguda dins d'un núvol de tempesta, i que no es trenquen en caure a terra.

calamarsada *n f*
sin. **granissada** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació en forma de calamarsa, especialment si és abundant.

calafatador Jaume Tinus a la seva drassana Foto de l'autor CC BY SA 4.0

calament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Indemnització pagada antigament per qui rep en préstec un vaixell, eixàrcies, etcètera.

calanca *n f*

TERRA. Cala petita i estreta de parets escarpades, acabada en cul-de-sac.

calandrela (Alg) *n f*
veg. **boira** *n f*

calar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau o un altre cos flotant, tenir una determinada distància des de la superfície fins al fons.

calar *v tr*

ESPORT. Enfonsar la pala involuntàriament a l'aigua.

Nota: Una acció de calar frena el bot, el fa caure i li fa perdre enfilació.

calar (PV) *v tr*

VELA. Arriar un masteler, una verga, etc. de manera que rellisqui per dins d'una anella que el guia en el seu moviment.

calat *n m*

PARTS. Distància entre el punt més baix de la carena d'una nau i la línia de flotació.

calat *n m*
sin. **calat d'aigua** *n m*; **fondària** *n f*; **profunditat** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distància des de la superfície de la mar, d'un riu o d'un estany navegables fins al fons.

calat d'aigua *n m*
veg. **calat** *n m*

calat de dàrsena *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Calat a la zona arrecerada del port, a l'indret destinat a la càrrega i descàrrega de les embarcacions.

calat operatiu *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Calat del port, en el qual poden circular els vaixells sense afectar el fons i sense ésser-ne afectats o obstruïts.

calcanyol (Alg) *n m*
veg. **carquinyol** *n m*

calcés *n m*
sin. **catxés (Alg)** *n m;* **galzer (CD)** *n m*; **galzers** *n m*; **galzés (CD)** *n m,*

PARTS. Part superior d'un pal major, del masteler de gàbia, o del masteler de goneta

calcés *n m*
sin. **aglà (IB)** *n m*

PARTS. Bossell que va a l'extrem superior de l'arbre de les naus, sota la galeta.

calculador/ calculadora *n m,f*

EN TERRA. Persona encarregada d'efectuar els càlculs de les puntuacions per establir els resultats finals d'una competició.

caldaina (Alg) *n f*
veg. **caldera** *n f*

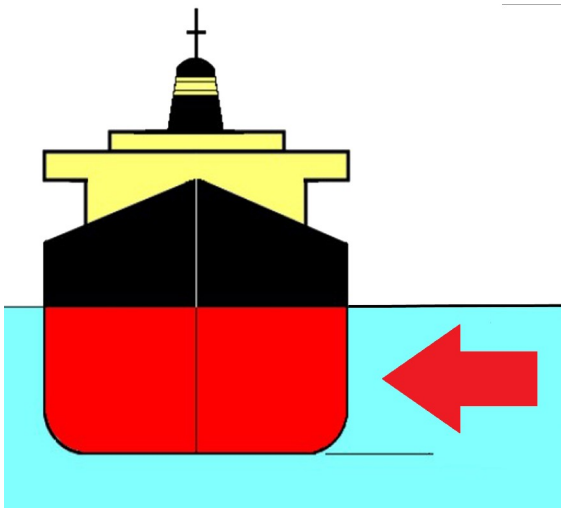

calat

calcés Foto de l'autor CC BY SA 4.0

caldera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

caldera *n f*
sin. **caldaina** (Alg)

PARTS. Recipient metàl·lic de parets resistents per a fer bullir aigua i produir el vapor destinat a moure un motor d'un vaixell de vapor.

caldera *n f*
veg. **bullidor** *n m,*

calderer/calderera *n m,f*

EN TERRA. Persona que fa o ven calderes i perols.

caleta *n f*
sin. **caló** *n m*; **esparagol** *n m*

TERRA. Entrant petit i arrecerat de la costa, sovint dins un entrant o badia més gran.

calibrador *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument que serveix per a calibrar.

calibrar *v tr*

INSTRUMENTS I CARTES. Establir una correspondència entre unes magnituds elegides com a patrons i unes altres magnituds a avaluar, mesurar.

calima (PV) *n f*
veg. **caloma (PV)** *n f*

calime *n f*

FUSTA. Taula del folre inferior dels costats d'una dorna, la que toca la quilla.

calitja *n f*
sin. **fumetxa (Alg)** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Opacitat lleu de l'aire deguda a la presència de partícules de pols o de sal que li donen l'aspecte fumós característic.

calitja *n f*
veg. **xafogor** *n f*

calm/ calma *adj*

ONADES. Encalmat, tranquil.

calma *n f*
sin. **calma blanca** *n f*; **calma podrida** *n f*; **calma xitxa** *n f*

VENT. Manca absoluta de vent i completa tranquil·litat de la mar.

calibrador Foto de Glenn McKechnie i Qurren CC BY SA 3 0

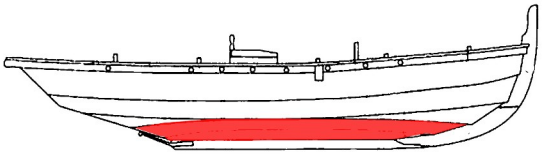

calime

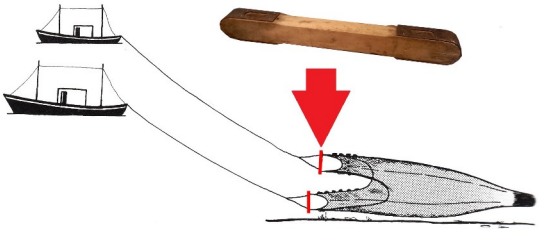

caló

Nota: Equivalent a força 0 a les escales de Douglas i de Beaufort. Vent amb velocitat inferior a 1 nus.

calma blanca *n f*
veg. **calma** *n f*

calma podrida *n f*
veg. **calma** *n f*

calma xitxa *n f*
veg. **calma** *n f*

calmeria (Alg) *n f*
veg. **bonança** *n f*

calmes de gener *n f pl*
veg. **minves de gener** *n f pl*

calmòries *n f pl*

VENT. Conjunt de dies de calma.

caló *n m*
veg. **caleta** *n f*

caló *n m*

PESCA. Pal rodó, de gruix proporcionat, i d'una vara de llarg, amb què es mantenen esteses les xarxes pels seus costats col·laterals.

caló (PV) *n m*

PESCA. Cordill prim que va a morir a una gassa i que evita que la xarxa es doblegui.

caloma (PV, Alg) *n f*
sin. **calima (PV)** *n f*

PESCA. Sap per amarrar les arts de pesca.

calxarxes *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra especialitzat en la instal·lació de xarxes d'obstrucció a l'entrada a un port o una rada.

cama de pobre *n f*
veg. **margarida** *n f*

cambra *n f*

PARTS. Part del vaixell destinada i habilitada per a l'allotjament i l'estada dels passatgers, capità o patró i oficials.

cambra d'aire *n f*

ESPORT. Conjunt de parts estanques d'un bot de rem situades sota les cobertes de proa i de popa.

cambra de derrota *n f*

PARTS. Departament, prop del pont de comandament del vaixell, on es guarden els cronòmetres, les cartes marines, els quaderns de bitàcola i uns altres aparells, llibres i documents relatius a la navegació.

cambra de màquines *n f*

PARTS. Departament del buc d'un vaixell separat per mampares que conté els motors, dipòsits de combustible i tota la maquinària d'aquest.

cambra de rescat *n f*

cambra Foto de l'autor CC BY SA 4.0

cambra de màquines

cambra hiperbàrica

sin. **campana de salvament (PV)** *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Tipus de campana de busseig creada únicament amb finalitat de rescat de tripulacions de submarins enfonsats, s'adapta hermèticament a l'escotilla de salvament d'aquests.

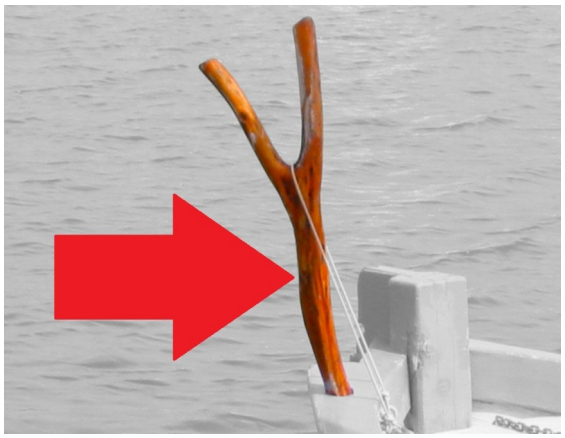

cameta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

cambra hiperbàrica *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Cambra pneumàtica que permet resistir a l'interior pressions superiors a l'atmosfèrica, utilitzada per a tractar persones que han sofert accidents de descompressió.

cambreta *n f*

PARTS. Cambra que solen tenir les fragates i corbetes sobre la coberta de l'alcàsser.

Nota: El terme cambreta té diferents usos a bord. Cambra situada a proa, coberta de l'alcàsser de les antigues fragates i corbetes, espai on es distribueixen les racions de menjar a la tripulació.

camelca (PV) *n f*
veg. **pimelga** *n f*

camell *n m*
veg. **alçacavall** *n m*

cameta *n f*
sin. **forca (CD)** *n f*

PARTS. Estri de fusta, ferro o acer inoxidable en forma de U que, aferrat a l'orla, serveix per a posar-hi els rems o recolzar-hi l'antena.

camí de rodolament *n m*
veg. **espigons de rodolament** *n*

camisa *n f*

PARTS. Revestiment tubular disposat a l'interior del cilindre que fa de superfície de lliscament del pistó.

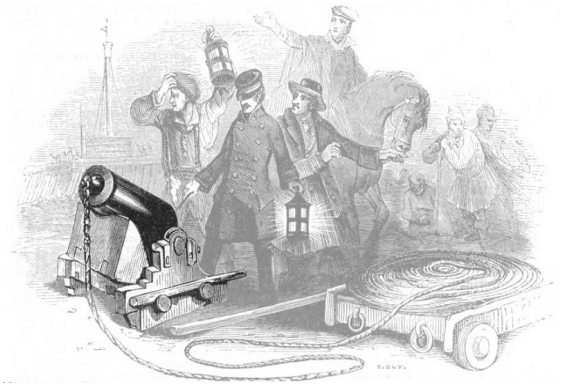

canó llançacaps Gravar de Johann Jacob Weber (DP)

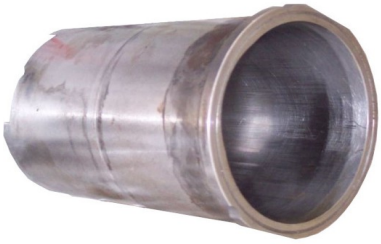

camisa Foto de Stahlkocher CC BY SA 3.0

campana Foto de l'autor CC BY SA 4.0

campana de busseig Fotos de Davidhv22 CC BY SA 4.0 i Henrik Sendelbach CC BY SA 3 0

camiseta *n f*

PESCA. Peça de cotó impregnada de nitrats i que es torna incandescent i fa una claror molt viva.

camp de boies *n m*

AIGUA. Zona propera a un moll de pilons amb boies plantades de manera que els vaixells cisterna puguin amarrar-hi i quedar immobilitzats mentre fan les operacions de càrrega i descàrrega.

camp de regata *n m*
sin. **àrea de regata** *n f*; **canal de regata** *n m*; **pista de regata [rem]** *n f*

ESPORT. Sector d'una àrea de competició dintre el qual es desenvolupa una regata.

campana *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Instrument de percussió, de metall, en forma de vas rodó, d'amplària creixent devers la boca, que va suspès boca avall i sona quan les parets són percudides per un badall a l'interior, i que és emprat en els vaixells per fer senyals acústics.

campana de bus (PV) *n f*
veg. **campana de busseig** *n f*

campana de busseig *n f*
sin. **campana de bus (PV)** *n f*

PARTS. Cambra d'aire tipus campana, penjada d'un cable, oberta per la part inferior, que es baixa sota l'aigua per a operar com una base o un mitjà de transport per a un o dos bussos.

campana de salvament (PV) *n f*
veg. **cambra de rescat** *n f*

cana *n f*

UNITATS DE MESURA. Mida pròpia de Catalunya, les Illes Balears i la Catalunya Nord, que equival a 8 pams, o a 6 peus, o a 2 passes, i a Barcelona és igual a 1,555 m.

canal *n f*

PARTS. Part de l'arbre d'una barca que va del banc d'arborar a la metxa.

canal *n m*
sin. **estret** *n m*

AIGUA. Vall excavat a terra per a posar en comunicació les aigües de rius, torrents, mars, etc., que constitueix generalment una via navegable.

canal de Midi Foto de Peter Gugerell CC BY SA 4.0

canal Foto de NASA Jonhson CC BY NC 2 0

canal d'enllaç (Canal de Corint) Foto de Alterego CC BY SA 3.0

canal *n m*

AIGUA. Via d'aigua natural o artificial d'extensió perceptible que, de manera periòdica o contínua, conté aigua corrent o connecta dues masses d'aigua.

canal *n m*

AIGUA. Part més profunda d'un corrent, d'una badia o d'un estret, a través de la qual circula el volum principal o el corrent d'aigua.

canal d'accés ***n m***

AIGUA. Canal a l'avantport i entrada d'un port que permet la circulació de vaixells de gran calat.

canal d'aigües braves *n m*

ESPORT. Canal artificial o semi-artificial amb obstacles naturals o posats expressament, un corrent de certa importància i una instal·lació per a regular el cabal de l'aigua, que s'utilitza per a la disputa de curses d'aigües braves.

canal d'aigües tranquil·les *n m*

ESPORT. Canal, generalment artificial, dividit en carrers i sense corrents importants, que s'utilitza per a la disputa de curses d'aigües tranquil·les.

canal d'enllaç *n m*

AIGUA. Canal que uneix dues mars o dos oceans per tal d'aconseguir rutes més curtes.

Nota: Exemples de canals d'enllaç: canal de Corint, canal de Suez i Canal de Panamà.

canal de gola *n m*

AIGUA. Zona més profunda d'una gola.

canal de navegació *n m*

TERRA. Canal que interromp el cinturó coral·lí d'un atol i que permet el pas entre la llacuna d'atol i la mar oberta.

canal de penetració *n m*

AIGUA. Canal de prou calat que permet als vaixells d'abastar zones on d'una altra manera no podrien arribar.

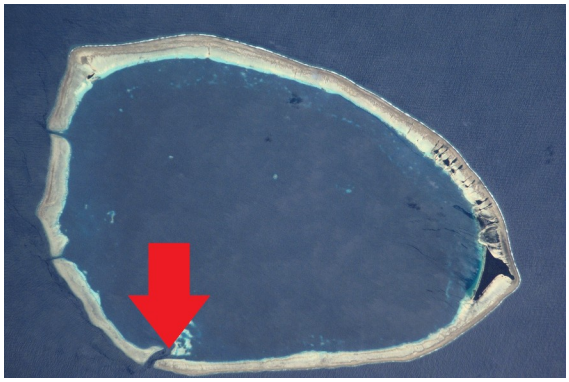

canal de navegació

canal de regata *n m*
veg. **camp de regata** *n m*

canal de remunta *n m*

AIGUA. Canal que l'aigua corrent obre en una platja oberta quan retorna a la massa d'aigua originària.

canal de substitució *n m*

AIGUA. Canal que reemplaça un tram de riu navegable.

canalís *n m*

PARTS. Canal format per uns llistons clavats en coberta i destinats a conduir a l'embornal les aigües que exhaureixin les bombes o procedents d'una altra part.

canalís *n m*

AIGUA. Depressió llarga i estreta de fons sorrenc o fangós que es troba entre mig d'un fons rocós a la mar o a un riu.

candalissa *n f*
PARTS. Cap que va cosit a la ralinga de la baluma d'una cangrea de cortina i serveix per amainar-la

candalissa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. En una embarcació, cap penjat a un pal o col·locat horitzontalment entre dos pals que duu amarrat un aparell per elevar càrregues molt pesants.

candeler *n m*

PARTS. Barra que, situada prop de la borda d'una

nau juntament amb d'altres, serveix per formar una mena de barana.

candonga *n f*
sin. **vela candonga** *n f*

TIPUS. Vela rectangular que porta un dels seus punys atangonat mitjançant una perxa muntada en diagonal i afermada a l'arbre amb una lligada prop de l'enfogonadura.

candonga *n f*

TIPUS. Vela de messana triangular, semblant a la bermudiana, que empraven les barques de mitjana i altres embarcacions d'aparell llatí amb temps dur.

candonga *n f*
veg. **vela candonga** *n f*

cànem *n m*
sin. **cannabis sativa** loc. Llat

CAPS. Planta anual dioica de la família de les cannabàcies, de fulles palmatisectes, amb les flors masculines disposades en panícula i les femenines en glomèrul, originària d'Àsia central i cultivada que s'utilitza i es prepara per fer lones i tota mena de caps.

cànem de Manila *n m*
veg. **abacà** *n m*

cangrea *n f*
veg. **vela cangrea** *n f*

cannabis sativa loc. Llat
veg. **cànem** *n m*

canó *n m*

PARTS. Peça d'artilleria que consta essencialment d'un tub de llargària relativament gran respecte al seu calibre, que acaba a la recambra i inclou la tanca i els mecanismes de foc i de punteria, la curenya o l'afust el sistema de recuperació i en alguns casos el tren de rodatge.

canó llançacaps *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Canó de petites dimensions utilitzat en el rescat de nàufrags i que serveix per a disparar un projectil especial que llança d'un cap.

cànem Foto de Barbetorte CC BY SA 3.0

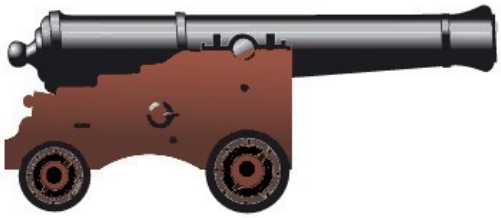

canó

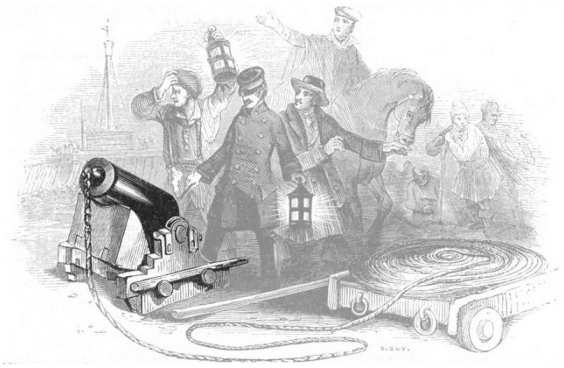

canó llançacaps Gravat de Johan jacob Weber (DP)

canoa *n f*

REM. Embarcació menor, lleugera, de forma allargada, punxeguda de proa i de popa, propulsada per pales i desproveïda de timó, de quilla i generalment també de vela.

Nota: El terme canot en francès és usat al Canadà.

canoa *n f*

ESPORT. Piragua, generalment de buc obert, sense

timó de peus per a un nombre variable de tripulants agenollats, propulsada amb pales simples.

canoa biplaça *n f*
sigla **C-2** *n f*

ESPORT. Canoa per a dos tripulants, de mides variables, utilitzada per a curses de pista, eslàloms o descensos.

canoa de quatre *n f*
sigla **C-4** *n f*

ESPORT. Canoa per a quatre tripulants de buc obert, amb una obertura mínima de 4,1 m, de 9 m d'eslora màxima, 75 cm de mànega mínima i 30 kg de pes mínim, utilitzada en aigües tranquil·les.

canoa de vela *n f*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada amb una canoa que consisteix a navegar utilitzant una vela com a mitjà de propulsió.

canoa monoplaça *n f*
sigla **C-1** *n f*

ESPORT. Canoa per a un tripulant, de mides variables, utilitzada per a curses de pista, eslàloms o descensos.

canoer/ canoera *n m,f*

EN MAR. Persona que tripula una canoa.

canoista *n m/f*

ESPORT. Piragüista que competeix amb una canoa.

canol *n m*

FUSTA. Peça de fusta de les quadernes que és entestada amb el cap superior del medís i continua apanyada amb l'estamenera, que les reforça.

cànon *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Preu públic pagat encontrapartida per la prestació d'un servei al públic, pel desenvolupament d'activitats industrials o comercials a l'àmbit portuari o bé per l'ocupació o aprofitament del domini públic portuari en virtut d'una concessió o autorització.

canoa

canoner Foto de K Krallis CC BY SA 3 0

canonada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conducte de forma tubular destinat al transport i al trasbalsament d'un vaixell a terra i viceversa, de fluids, i de matèries granulars i pulverulentes.

canonada *n f*

ESPORT. Senyal acústic propi d'una regata important per a advertir els participants que s'està hissant una bandera del CIS.

canoner *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra especialment concebut per a missions de vigilància de costes, rius i llacs, escorta de combois i bombardeig de territori costaner.

canot *n m*

VELA REM . Embarcació lleugera, d'esport, moguda a rem, a la vela o amb motor.

canotatge *n m*
veg. **piragüisme** *n m*

càntera (Alg) *n f*
veg. **càntir** *n m*

càntir *n m*

sin. **càntera (Alg)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Atuell portàtil de terrissa, de vidre o de metall, per posar-hi aigua o altres líquids, habitualment amb ansa, broc i galet.

càntir de bord *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càntir de forma plana amb molta base usat per dur l'aigua dolça a coberta.

càntir de borda *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càntir que s'afermava a les clares de la borda de la nau.

canto (PV) *n m*

PESCA. Costat d'un tel de xarxa.

canvi de tripulant *n m*

ESPORT. Acció i efecte de reemplaçar un tripulant d'un bot de rem de més d'un remer per un altre, com a conseqüència d'una lesió o una malaltia.

Nota: Els canvis de tripulants no poden afectar més de la meitat de la tripulació, i els tripulants substituïts després de la primera eliminatòria no poden tornar a competir.

canya de l'àncora *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Part de l'àncora situada entre l'anella i la creu.

canya de pescar *n f*

PESCA. Estri de pesca fluvial o marítima constituït bàsicament per una tija d'un cap de la qual penja un fil proveït a l'altre cap d'un ham o de diversos.

canya del rem *n f*

REM. Part més prima del rem.

canya del timó *n f*
veg. **arjau** *n m*

canyiqué (PV) *n m*

PESCA. Matèria vegetal de la qual es feien malletes de l'art del bou.

càntir de bord Foto de l'autor CC BY SA 4.0

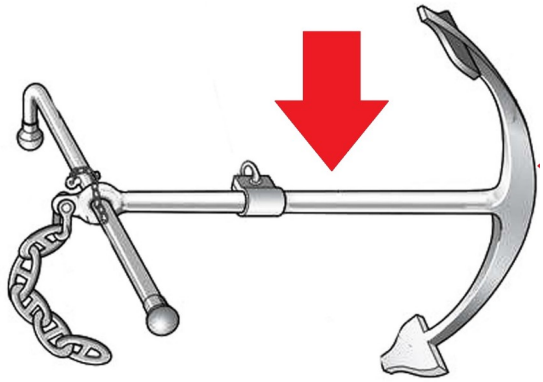

canya de l'àncora

canya de pescar Foto de Thomas-Soellner CC BY SA 4.0

canyó submarí *n m*
sin. **rec** *n m*

AIGUA. Entallament profund en la plataforma i el talús continentals, que forma una vall submarina estreta, de parets escarpades, que davalla cap a les planes abissals, i generalment correspon a la continuació d'un curs fluvial.

cap *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punta, extrem, d'una cosa, especialment l'extrem superior.

cap (Alg) *n m*
veg. **xicot** *n m*

cap *n m*

CAPS. Nom que reben totes les cordes que es fan servir a bord d'una nau.

caps sobre la coberta d'un vaixell

cap *n m*
sin. **angla** *n m*; **punta de terra** *n f*

TERRA. Punta de terra que entra mar endins.

cap de Creus Foto de Google Earth

cap a biendu (Alg) *n m*
veg. **osta** *n f*

cap d'amura *n m*

PARTS. Petit cap cosit al puny d'amura de la vela d'un patí de vela, modernament en forma de baga, on es ferma amb un grilló el cap de maniobra.

cap d'avarar *n m*
veg. **retenidor** *n m*

cap de flexor *n m*
veg. **tensor del flexor** *n m*

cap de grop *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Conjunt de núvols que anuncien tempesta congriada sobtadament.

cap de l'àncora *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Part superior de la canya de l'àncora, que té un forat on s'hi munta l'arganell.

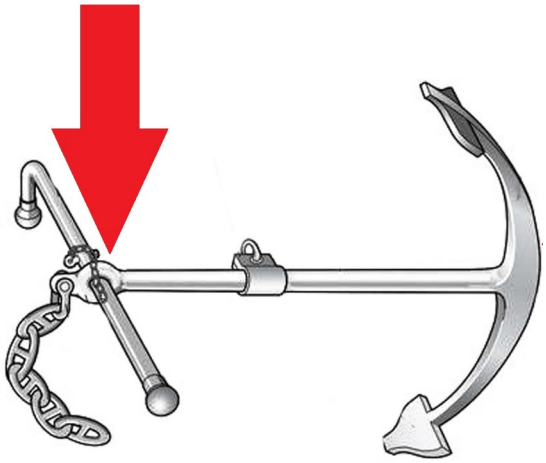
cap de l'àncora

cap de la cua d'ànec *n m*
veg. **tensor de la cua d'ànec** *n m*

cap de la ralinga *n m*
veg. **tensor de la ralinga** *n m*

cap de maniobra *n m*

ESPORT. Cadascun dels caps d'un patí de vela fixats al piano de pal i el piano de vela, que serveixen per a controlar la inclinació del pal o la posició i la tensió de la vela.

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra del pal del patí de vela que, en tensar-lo, fa inclinar el pal cap a popa.

cap de maniobra de popa *n m*
den. desest. **cap de pal endarrere** *n m*

cap de maniobra de proa *n m*
den. desest. **cap de pal endavant** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra del pal del patí de vela que, en tensar-lo, fa inclinar el pal cap a proa.

cap de mans *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap que és llançat a terra perquè la colla de palers pugui estirar-lo de terra estant i facilitar la maniobra de treure.

cap de màquines *n m/ f*

EN MAR. Persona que planifica, coordina i dirigeix el servei de la sala de màquines d'un vaixell, i supervisa els oficials de màquines i els altres tripulants que hi treballen.

cap de memòria *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra del pal del patí de vela que fixa els límits del moviment del pal cap a proa o cap a popa.

cap de moro (PV) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

cap de mort (CD) *n m*
sin. **barret (PV)** *n m*; **barretet** *n m*; **barrotet (CD)** *n m*; **cap de moro (PV)** *n m*; **caperó (PV)** *n m*; **capiró (IB)** *n m*; **capirol** *n m*; **cofa (Ros)** *n m*; **coroneta (Alg)** *n f;* **esclop (PV)** *n m*; **pic (PV)** *n m ;* **pinyó (CD)** *n m,*

PARTS. Peça de fusta que es munta al capdamunt de la roda de proa.

cap de penols *n m*
veg. **apagapenol** *n m*

cap de proa (Alg) *n m*
veg. **orsapop** *n m*

cap de regata *n m*

ESPORT. Bot de rem situat en primer lloc d'una cursa en un moment determinat del recorregut.

cap de remolc *n m*
sin. **sirga** *n f*

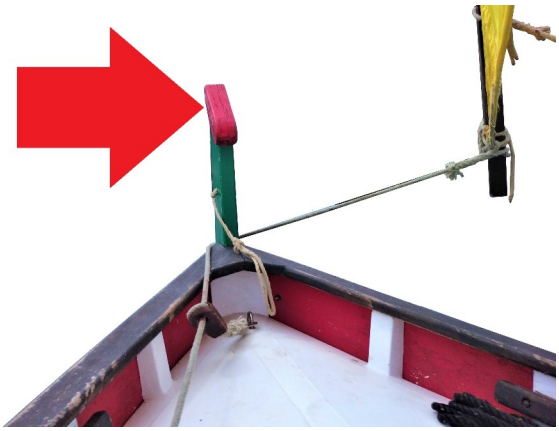

cap de mort Foto de l'autor CC BY SA 4.0

CAPS. Cap o cable del qual s'estira per a fer que una altra nau o un objecte es desplaci per l'aigua.

Nota: El terme sirga fa referència al cap usat per fer avançar una nau tibant des de terra.

cap de retinguda *n m*

CAPS. Cap de poca mena que reté el vaixell en posició per avarar i que es trenca per tracció en el moment de l'avarada.

cap de salvament *n m/f*

ESPORT. Persona encarregada de coordinar el servei de salvament en el transcurs d'una prova o una activitat esportiva.

cap de sant Pere *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap gros, amb una gassa a l'extrem, que es llança des de terra i que els mariners passen pel nas de la roda, per treure la barca des de terra en cas de temporal.

cap de varar *n m*
veg. **retenidor** *n m*

cap del suro (PV) *n m*
veg. **ralinga** *n f*

cap ferm *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Extrem d'un cap fet ferm, lligat a qualsevol lloc.

cap mitx *n m*

CAPS. Cap amb o sense ànima central format per diversos cordons de fibra naturals o per fils tèxtils sintètics amb filferros d'acer al seu interior que li donen una major resistència a la càrrega de ruptura.

cap sord *n m*

CAPS. Tros de cap curt que es fa servir per a coses de poca importància.

capa *n f*
sin. **faldilleta** *n f*

PARTS. Tros de lona enquitranada que envolta el pal d'una nau en la proximitat de la coberta i que, clavada a aquesta, impedeix que entri aigua per l'afogament.

capa *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gratificació que es dona al capità d'una nau mercant per les mercaderies que transporta.

caparrada (PV) *n f*
veg. **capcineig** *n*

capatàs/ capatassa *n m,f*

EN TERRA. Cap d'una colla de treballadors.

capbussar *v tr*
veg. **capcinejar** *v intr*

capbussar *v intr pron*
sin. **cabussar (PV i Alg)** *v intr pron,* **escabussar-se (TE)** *v intr pron,* **sumorçar (Alg)** *v intr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Enfonsar-se completament dins l'aigua, submergir-se.

capçal *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Peça de fusta adaptada a l'ungla de l'àncora de cep per a evitar de malmetre les taules del folre quan l'àncora anava trincada a l'amura.

capçal de tall *n m*

PARTS. Aparell muntat a l'extrem del braç de succió d'una draga que talla el terreny del fons marí o fluvial.

capçal del motor *n m*

cap mixt Imatge de cookes.co.nz

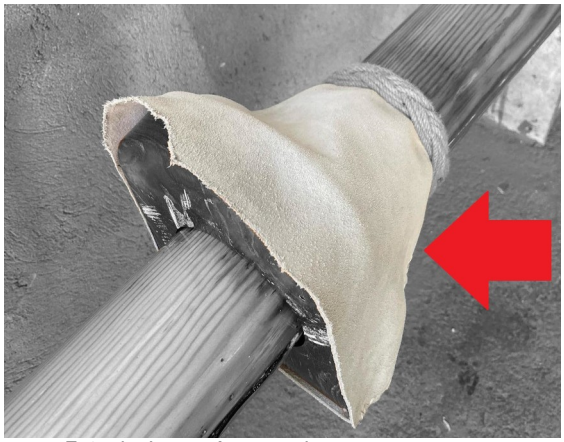

capa Foto de Jaume Amengual

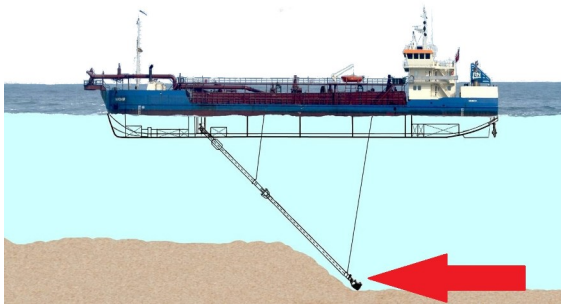

capçal de tall imatge de driza.me

veg. **culata** *n f*

capcineig *n m*
sin. **caboteig (IB)** *n m*; **caparrada (PV)** *n f*; **capficall (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de baixar la proa del vaixell a causa de les onades després de capficar-se, i també el conjunt dels dos moviments.

capcinejar *v intr*

sin. **cabotejar** *v intr*; **cabussar** *v intr*; **capbussar** *v tr*; **capficar** *v intr*; **escabussar (PV)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Baixar la proa del vaixell a causa de les onades després de capficar-se, i també el conjunt dels dos moviments.

capejar *v tr*
sin. **aguantar** *v tr*

VELA. Resistir un temporal navegant amb les veles plegades o amb poca vela i la barra del timó tota a sotavent per tal de resistir millor un temporal.

capellassa *n f*

PARTS. Entaulat en forma de cavallet amb el qual es defensa l'entrada de l'aigua en el combés.

Nota: El terme s'usa per qualsevol mena de construcció que protegeix dels ruixats d'aigua i permet la ventilació.

capellassa *n f*

PARTS. Tapadora de llauna o de fusta que preserva d'humitat la bitàcola i altres instruments.

caperó (PV) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

capfermar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fixar, lligar el xicot d'un cap en algun lloc.

capficall (PV) *n m*
veg. **capcineig** *n*

capficar *v intr*
veg. **capcinejar** *v intr*

capillo (Ros) *n m*
veg. **nas** *n m*

capiró (IB) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

capirol *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

capcineig

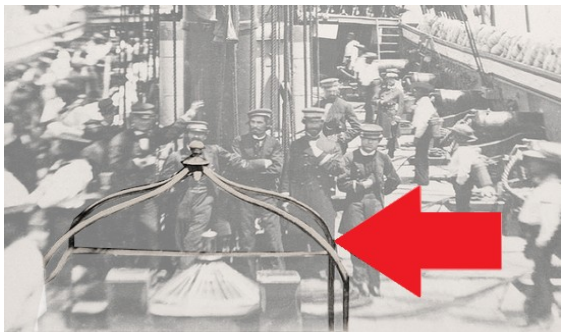

capellassa

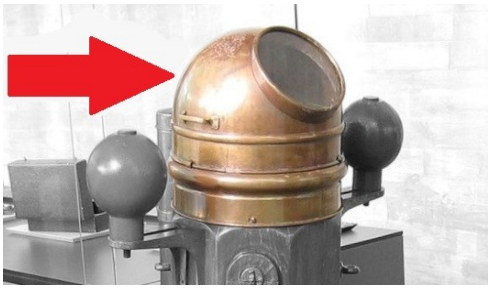

capellassa Foto de MARC912374 CC BY SA 4.0

capità/capitana *n m,f*

EN MAR. Persona que exerceix el comandament d'un vaixell o d'un remolcador, que transporti una embarcació no tripulada, i qualsevol altra persona, llevat del pràctic, a càrrec de la qual estigui l'embarcació.

capità de port/capitana de port *n m,f*

EN TERRA. Oficial de l'armada les atribucions del qual són la regulació de la navegació d'un port i la conservació de les instal·lacions nàutiques.

capità marítim/ capitana marítima *n m,f*

EN TERRA. Persona que exerceix el lideratge de totes les unitats administratives directament dependents de la Capitania Marítima, així com la direcció i coordinació dels districtes marítims integrats en l'àmbit geogràfic de la mateixa.

capmestre/ capmestra *n m,f*
veg. **contramestre/ contramestra** *n m,f*
capó *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap o cadena amb què es penja l'àncora per l'argolla al costat de la nau.

caps de revés *n m pl*

EIXÀRCIA MÒBIL. Conjunt de caps, escotes, amures i bolines, que no treballen en navegar de bolina.

Nota: Els caps de revés estan formats per les escotes de sobrevent, les amures i les bolines de sotavent.

car *n m*
sin. **cart** *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Part inferior de l'antena d'una embarcació, que queda a proa.

car de fora (PV) *n m*

VELA. En una embarcació llatina, expressió que indica la posició del car respecte al vent, la terra i el mar, i que posa de manifest que el vent ve de terra.

car de terra(PV) *n m*

VELA. Expressió que indica la posició del car respecte al vent, la terra i el mar, i que posa de manifest que el vent ve de mar.

cara *n f*

PARTS. Gassa molt reforçada de l'armatge d'una vela, que hi ha d'haver en el puny del car, per inserir-hi el penol del car.

cara de la fulla *n f*

ESPORT. Anvers de la fulla d'una pala, amb la qual s'efectua la força de la tracció.

càraba *n f*
sin. **carabo** *n m*

VELA. Embarcació de vela i rem típicament sarraïna dels segles XIV i XV, molt lleugera i de grans qualitats marineres, que arbora un arbre mestre on es llarga una vela llatina.

carabassa (PV) *n f*
veg. **bossell violí** *n m*

carabo
veg. **càraba** *n f*

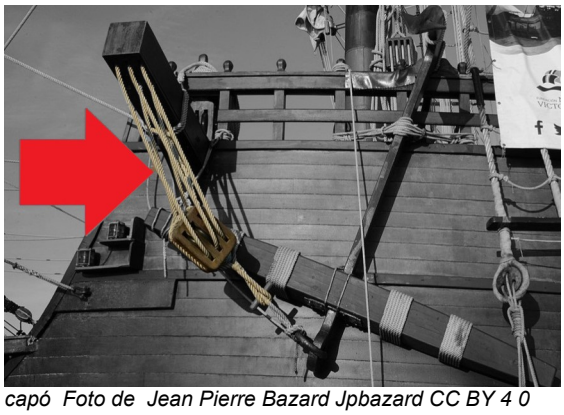

capó Foto de Jean Pierre Bazard Jpbazard CC BY 4 0

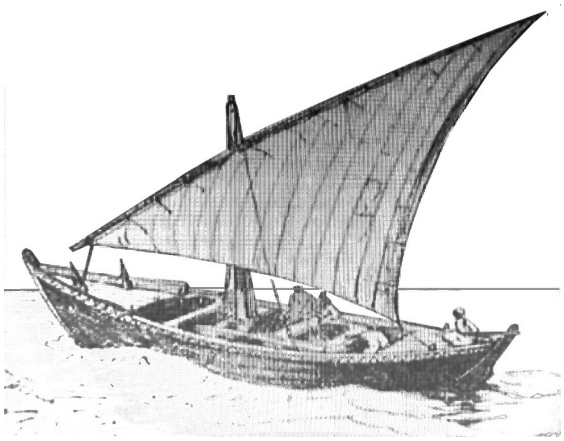

càraba

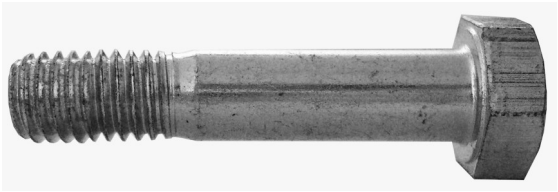

caragol Foto de Pavel Krok CC BY-SA 2.5

característica *n f*
veg. **llum característica** *n f*

caragol *n m*
sin. **cargol** *n m*; **pern** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Tija cilíndrica o cònica amb un sortint o filet de secció rectangular, triangular, etc., que dibuixa sobre la seva superfície una hèlice contínua, i que es fixa en el cos on penetra encaixant dins les espires en buit que ella mateixa s'obre o que porta la femella.

caramell *n m*

CAPS. Cap fi de cànem.

caramussal *n m*

caravel·la

VELA. Vaixell mercant turc de formes allargades i amb la popa molt elevada, que arborava dos arbres, major i mitjana, i bauprès.

caravel·la *n f*

VELA. Nau dels segles XIV al XVII, d'una sola coberta, de dos o tres arbres i veles llatines.

caravel·la rodona *n f*

VELA. Caravel·la que portava alguna vela rodona o quadrada.

carboner *n m*

MOTOR. Vaixell o barcassa destinats al transport de carbó.

carbonera *n f*

PARTS. Lloc del vaixell on es guarda el carbó.

carbonera *n f*

TIPUS. Vela d'estai major dels primers vaixells

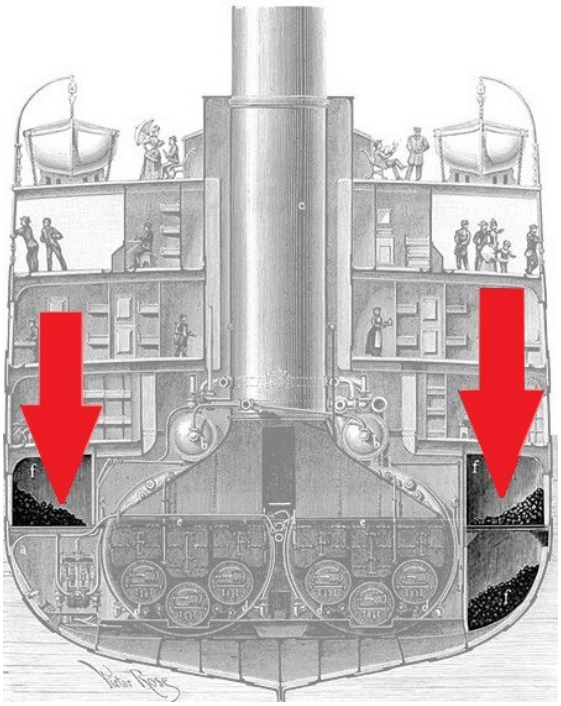

carbonera

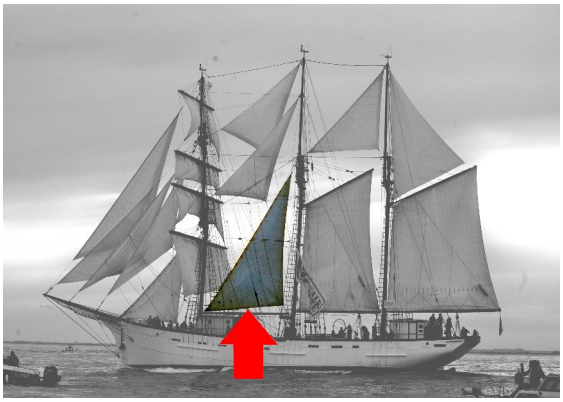

carbonera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

carda

de vapor que quedava situada prop de la xemeneia.

carda *n f*

FUSTA. Raspall proveït de pues d'acer curtes i atapeïdes que hom empra per a netejar les llimes.

carena *n f*

veg. **obra viva** *n f*

carenada *n f*
veg. **carenatge** *n m*

carenador *n m*

TERRA. Lloc a propòsit per a carenar embarcacions.

carenador/ carenadora *n m,f*

EN TERRA. Persona que en un escar treballa en la carena de les naus.

Nota: En les antigues naus de fusta a més de netejar l'obra viva d'aquestes, feien treballs com el folrat amb planxes de coure, o actualment l'aplicació de pintures antiincrustants.

carenar *v tr*
sin. **donar carena** *v tr*

MANTENIMENT. Reparar, calafatar, carenar el buc d'una nau.

carenat *n m*

PARTS. Part del buc d'una embarcació menor compresa entre les dues peces de fusta que van exteriorment al costat de la quilla i que serveixen perquè l'embarcació es mantingui dreta quan és en terra.

carenatge *n m*
sin. **carenada** *n f*

MANTENIMENT. Acció i efecte de reparar el buc d'una nau perquè pugui tornar a servir, donar carena a una nau.

cargadera (IB) *n f*
veg. **carregadora** *n f*

cargadera (PV) *n f*
veg. **sàgola** *n f*

cargol *n m*
veg. **caragol** *n m*

caripena (PV) *n m*
veg. **antena** *n f*

caro Foto de l'autor CC BY SA 4.0

carquinyol Foto de Arjau Cerbere

carraca Foto de Joseolgon CC BY SA 4.0

carlinga *n f*
veg. **paramola** *n f*

carlinga (CD) *n f*
veg. **forat de la metxa (PV)** *n m*

carlinga (PV) *n f*
veg. **paramola** *n f*

caro *n m*

REM. Embarcació de rem destinada a la pesca a l'art, proveïda de cinc bancs, sense arbre ni timó.

carquinyol *n m*
sin. **calcanyol (Alg)** *n m*

PARTS. Racó de la coberta de popa d'una barca, des d'on el patró dirigeix les maniobres.

carraca *n f*

EMBARCACIÓ. Nau vella.

carraca *n f*

VELA. Vaixell de gran tonatge del segle XIII, destinat al transport, amb veles quadres al trinquet i al major, i vela llatina al de mitjana.

càrrec (PV) *n m*
veg. **càrrec d'una nau** *n m*

càrrec d'una nau *n m*
sin. **càrrec (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de les mercaderies que hi són embarcades en una nau.

càrrega *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de les mercaderies disposades a ésser carregades en un vaixell o qualsevol altre element de transport.

càrrega *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de posar les mercaderies que cal transportar, al vaixell que ha de transportar-les.

càrrega a dojo *n f*
sin. **càrrega a granel** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega formada per materials, sòlids o líquids, sense envasar.

càrrega a granel *n f*
veg. **càrrega a dojo** *n f*

càrrega amb contenidors *n f*

càrrega a dojo Foto de Hervé Cozanet CC BY SA 3.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega de materials ficats a dins de contenidors de dimensions estàndard a fi de facilitar-ne el transport.

càrrega amb palets *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega de materials col·locats al damunt de palets a fi d'obtenir unitats de càrrega més grans i facilitar-ne la manipulació.

càrrega de sòlids a granel *n f*
sin. **càrrega de sòlids a lloure** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega formada per materials sòlids solts sense envasar, com ara grans o pólvores.

càrrega de sòlids a lloure *n f*
sin. **càrrega de sòlids a granel** *n f*

càrrega general *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega d'un vaixell formada per mercaderies diverses i heterogènies quant al seu embalatge i la seva procedència.

càrrega màxima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega límit que pot transportar un vaixell, segons la línia de màxima càrrega indicada al disc del francbord.

càrrega per aplecs *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega que es fa mitjançant l'aplec de les mercaderies en uns receptacles iguals, com els contenidors o els palets, cosa que permet tractar-les de manera unitària.

càrrega per arrossegament *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega transportada per tracció o per salts, que només afecta una porció d'aigua d'alguns decímetres i que comprèn la fracció de mida més gran dels sediments.

càrrega per funicular *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega que es fa mitjançant vagonetes que en capgiren el contingut sobre una guia per on va a parar, per gravetat, a la bodega del vaixell.

carregador *n m*

TERRA. Lloc apropiat per a atracar-hi embarcacions i procedir a embarcar mercaderies.

carregador/ carregadora n m,f

EN TERRA. Persona física o jurídica que en nom d'ella mateixa sol·licita el transport i davant la qual el transportista es fa càrrec de l'obligació de fer-lo.

carregador/ carregadora *n m,f*
veg. **estibador/ estibadora** *n m,f*

carregador lliure *n m*

TERRA. Instal·lació situada a mar oberta sense obres de recer i dotada de mitjans d'amarratge i de càrrega i descàrrega de materials a dojo, transportats per vaixells el tonatge del quals no els permet entrar al port.

carregadora *n f*
sin. **cargadera (IB)** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o aparell que treballa en sentit contrari a la drissa, per permetre d'arriar les perxes i les veles.

carregadora de l'antena *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Carregadora muntada per les grans llatines, que fa la mateixa funció que l'orsapop, amb l'objectiu de reforçar-ne l'acció.

carregadora del batallol *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Carregadora que fa la contra de la maniobra de la mura de la raca.

carregar *v tr*

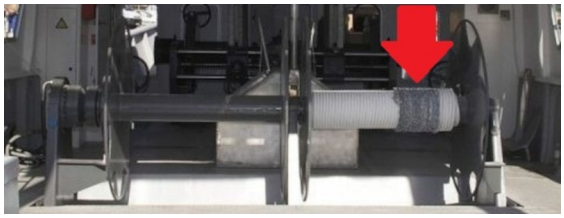

carretell

veg. **apagar** *v tr*

carregar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar les mercaderies que cal transportar, al vaixell que ha de transportar-les.

carrenyanc *n m*

AIGUA. Espai de mar deprimit, tancat per parets formades pels esculls o les planasses que l'envolten.

carrer auxiliar *n m*

ESPORT. Carrer destinat a l'escalfament dels piragüistes i al pas de les embarcacions dels jutges.

carrer de seguretat *n m*

ESPORT. Carrer situat en un costat del camp de regata, destinat al pas de l'embarcació arbitral i al personal autoritzat.

carrer exterior *n m*

ESPORT. Cadascun dels dos carrers situats als extrems laterals d'un camp de regata.

carrer interior

ESPORT. Cadascun dels carrers situats entre els dos carrers exteriors d'un camp de regata.

Nota: La denominació carrer interior generalment s'aplica als dos carrers centrals.

carretell *n m*

PESCA. Rodet del cabrestant on va enrotllat el cable de les xarxes en la pesca d'arrossegament..

carretó elevador *n m*
veg. **estibadora** *n f*

carril *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Rengle de garrutxos que van ferms a la caiguda de proa dels flocs i altres veles de tall.

carril d'escota *n m*
sin. **carro d'escota** *n m*

ESPORT. Perfil metàl·lic que serveix de guia per al desplaçament de la politja d'una escota.

carril de carenatge *n m*

TERRA. Carril col·locat al damunt d'un escar per treure i avarar amb el carro d'avarar les embarcacions que han de ser carenades.

carro *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Denominació popular de la figura que formen les set estrelles de l'Óssa Major

carro *n m*

ESPORT. Seient mòbil per a un remer, amb rodes a la part inferior, que llisca seguint l'eix longitudinal d'una embarcació.

Nota: El carro està subjectat a les guies per mitjà de les pestanyes. El carro s'utilitza en els bots de banc mòbil.

carro d'avarar *n m*

MANTENIMENT. Aparell que s'arma sota l'embarcació per avarar-la o pujar-la a la carena lliscant per sobre els carrils de carenatge.

carro d'escota *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. En el patí de vela, bossell corredor al llarg de la barra d'escota per mitjà d'una guia, al qual va fixat el bossell o politja del carro.

carro d'escota *n m*
veg. **carril d'escota** *n m*

carro d'escota *n m*

ESPORT. Politja d'un patí de vela dotada de moviment al llarg de l'escotera.

carrossa *n f*

carro d'avarar

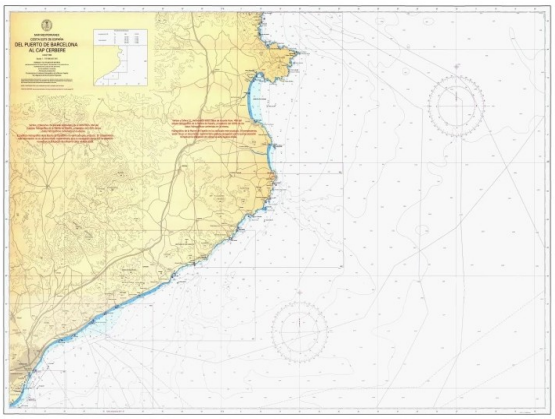

carta nàutica

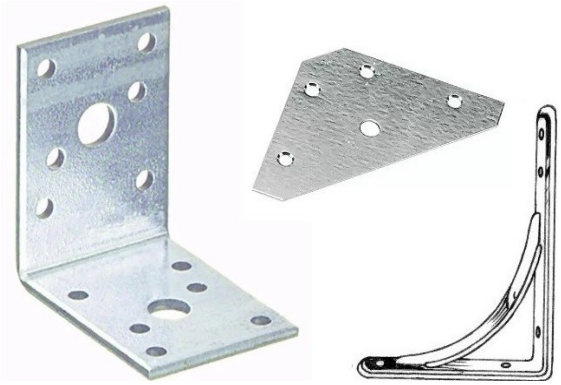

cartel·la

PARTS. Carcassa de ferro que sosté una lona, emprada per a protegir alguna cosa de la intempèrie.

cart *n m*
veg. **car** *n m*

carta de navegar *n f*
veg. **carta nàutica** *n f*

carta del temps *n f*
veg. **mapa meteorològic** *n m*

carril de carenatge

carta marina *n f*
veg. **carta nàutica** *n f*

carta nàutica *n f*
sin. **carta de navegar** *n f*; **carta marina** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Mapa en què es descriu la costa i que dóna referències de les aigües i llurs perills, així com dels fons i dels senyals (fars, balises).

carta sinòptica *n f*
veg. **mapa meteorològic** *n m*

cartel·la *n f*
sin. **escaire** *n m*

FUSTA. Peça triangular que serveix de reforç estructural.

càrter *n m*

PARTS. Caixa metàl·lica que cobreix un motor i protegeix un mecanisme de la pols i de l'aigua.

cartulari *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Còdex, i més rarament rotlle, on són transcrits íntegrament o abreujadament els documents pertanyents a una persona física o moral per tal d'assegurar-ne la conservació i facilitar-ne la consulta.

casa *n f*
veg. **clara** *n f*

casa del mar *n f*

TERRA. Edifici situat dintre o fora del recinte d'un port on es reuneixen els components de la confraria de pescadors i on també es poden fer subhastes de peix.

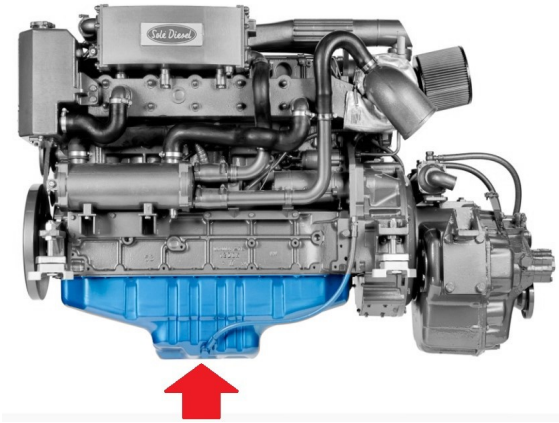

càrter Foto de Solediesel.com

caseta

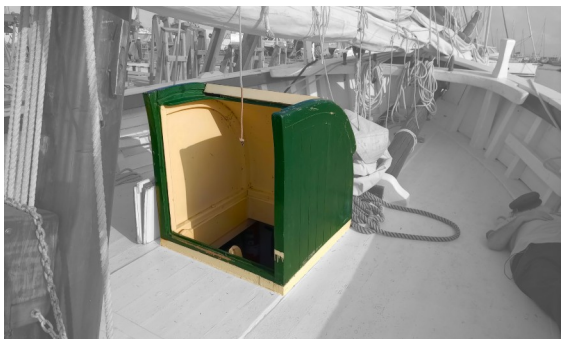

casetó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

casc (PV) *n m*
veg. **buc** *n m*

casc integral *n m*

ESPORT. Peça de material dur i resistent de l'equip d'un pilot o un copilot de motonàutica que s'utilitza per a protegir-se el crani, la cara i la mandíbula dels traumatismes cranials en cas d'accident.

caseta *n f*

PARTS. Petit departament a coberta per a guardar-

hi alguna cosa o oferir abric si fa mal temps.

casetó *n m*

PARTS. Construcció que sobresurt de la coberta que permet l'accés a la bodega d'un vaixell, que sol presentar la seva part de proa arrodonida.

cassanell *n m*
sin. **cabillot (Ros)** *n m*; **caçanell (IB)** *n m*; **cassavella** *n f*;, **cotxinel·lo (Alg)** *n m;* **sacanell** *n m*; **secanell** *n m,*

PARTS. Bastonet de fusta tornejada, que s'estreny al centre, emprat a la manera de passador per unir l'extrem d'un cap a una gassa d'un altre o a un ullet d'una vela.

cassavella *n f*
veg. **cassanell** *n m*

casseret (PV) *n m*

PESCA. Ves d'un artó.

cassoleta *n f*

PARTS. Peça de reforç del peu del pal, aproximadament semiesfèrica, amb una metxa al centre amb la qual el pal es fixa a la paramola.

castanyola *n f*

PARTS. Peça de fusta col·locada verticalment a la part interior de l'orla d'una nau que té, a l'extrem que sobresurt de la borda, una groera amb una rotllana per la qual es fa filar l'amura de la vela mestra.

castell *n m*
sin. **castell de popa** *n m*; **castell de proa** *n m*

PARTS. Part més elevada del pont a proa i a popa, en les naus antigues.

castell *n m*
veg. **arrumbada** *n f*

castell de popa *n m*
veg. **castell** *n m*

cassanell Foto de l'autor CC BY SA 4.0

cat Foto de Pline CC BY SA 3 0

castell de proa *n m*
veg. **castell** *n m*

castellet *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Bastida, generalment metàl·lica, situada damunt el cos flotant d'una boia, al capdamunt de la qual hi ha instal·lat el llum o l'element avisador.

cat *n m*
sin. **catboat** *n m*

VELA. Veler que arbora un pal molt a prop de proa amb una vela de tall, originalment veles cangrees o al terç.

catalana (Ros) *n f*

veg. **llatina** *n f*

catamarà *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació formada per dos bucs simètrics, acoblats per la banda.

catavent *n m*
veg. **tastavent** *n m*

catboat *n m*
veg. **cat** *n m*

catsescota (Alg) *n m*
veg. **botafora** *n m*

caterina *n f*
BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell gros, generalment metàl·lic, usat en les drisses de les vergues i en altres elements de l'eixàrcia mòbil.

catsar (Alg) *v tr*
veg. **cobrar** *v tr*

catram (Alg) *n m*
veg. **quitrà** *n m*

catúfol *n m*

PARTS. Cadascun dels recipients que, muntats sobre una corretja o cadena sense fi o sobre una roda, serveixen per a buidar el gra, el peix, etc., de les bodegues de les embarcacions, per a efectuar dragatges o per a transportar materials.

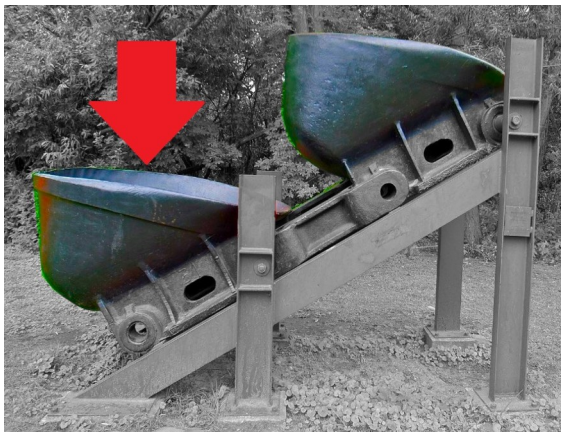

catúfol Foto de Flamenc CC BY SA 3.0

catxamarina *n f*

VELA. Embarcació de dos pals, cobertada, amb veles de terç i alguns flocs i gàbies volants en temps de bonança, típica del golf de Biscaia.

catxamarina

catxat/ catxada *adj*
veg. **escorat/ escorada** *adj*

catxés (Alg) *n m*
veg. **calcés** *n m*

catxola *n f*
sin. **garjola** *n f*

FUSTA. Peça corbada que és col·locada al costat de l'arbre de la nau i, formant parell amb una altra, serveix de suport als baus de les cofes.

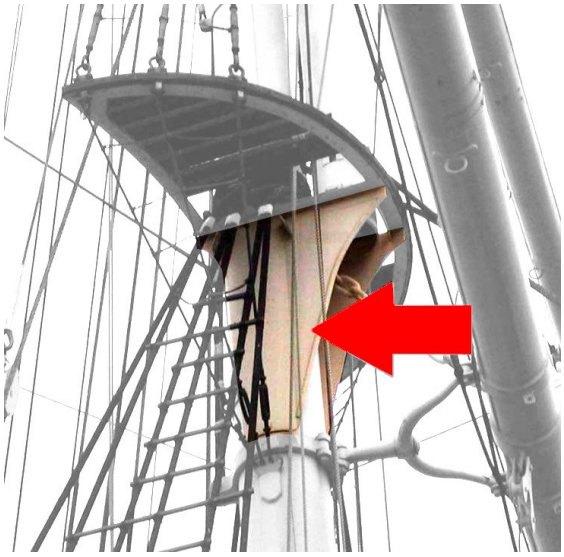

catxola Foto de Stan Shebs CC BY SA 3.0

caure *v tr*
veg. **abatre** *v intr pron*

caure *v intr*
sin. **abatir** *v intr pron*; sin. **abatre** *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, desviar-se del seu rumb.

caure *v intr*
veg. **anar a la ronsa** *v intr*

caure [a] *v intr pron*

ESPORT. Inclinar-se, un bot, a babord o a estribord per una acció incorrecta dels remers.

caure a teló *v tr*

VELA. Mantenir les veles desplegades en un dia d'absoluta calma de vent.

caure de carena *v intr*
sin. **tombar** *v tr*; **tombar de quilla** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Inclinar una embarcació sobre un dels seus costats fins que la quilla queda al descobert per sobre la superfície de l'aigua.

Nota: Quedar la nau surant amb la quilla fora de l'aigua.

caure de carena (PV) *v intr*
veg. **trabucar** *v tr*

caure el vent *v intr*

VENT. Minvar, el vent.

caure les veles *v intr*

VELA. Penjar, les veles d'una nau, desinflades, per manca de vent.

càustica *n f*

ONADES. En refracció de l'onatge, corba contra la qual els ortogonals adjacents de les onades refracten en un fons les línies de contorn del qual són corbes i tangents.

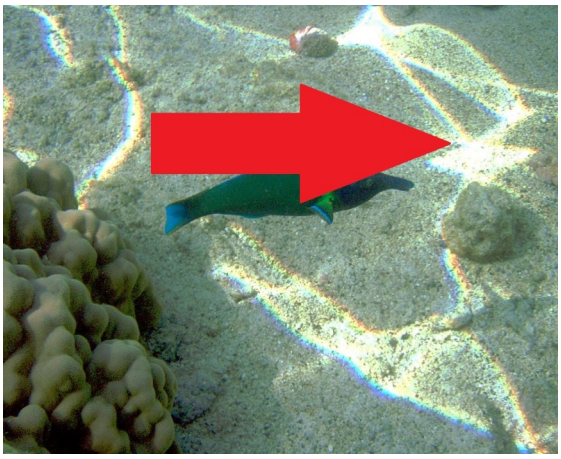

càustica Foto de Brocken Inaglory CC BY SA 3.0

cavitació Foto de Davidhv22 CC BY SA 4.0

cavallet *n m*
sin. **enverga** (Alg) ***n f***

CONSTRUCCIÓ. Peça horitzontal proveïda de quatre petges divergents que serveix, juntament amb unes altres d'iguals, per a sostenir el tauler o les posts d'una taula o banc provisional.

cavallet *n m*

ESPORT. Suport d'una embarcació, generalment de fusta i plegable, que la manté una mica aixecada de terra, utilitzat per fer-hi reparacions, netejar-la, etc.

cavilla (Alg) *n f*
veg. **clavilla** *n f*

cavitació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Formació de cavitats a l'interior d'una massa líquida en moviment, quan la pressió ateny valors prou baixos.

Nota: Sol afectar a diferents màquines com les hèlix i les bombes.

CDL (CD) *n m*
veg. **centre de resistència lateral** *n m*

cegar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Obstruir-se, un port o un curs d'aigua, amb sorra, terra o pedres.

celeritat d'ona *n f*
veg. **velocitat de propagació** *n f*

centelleig *n m*
veg. **llum característica** *n f*

centímetre cúbic *n m*
abrev. **cm^3** *n m*

UNITATS DE MESURA. Unitat de mesura de volum utilitzada per a mesurar la cilindrada d'un motor, que equival al volum d'un cub amb les arestes d'un centímetre de llargària.

centre de carena *n m*

PARTS. Centre de gravetat de la part submergida d'un vaixell.

centre de deriva lateral *n m*
veg. **centre de resistència lateral** *n m*

centre de gravetat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt d'un buc pel qual passa la resultant dels pesos de les molècules que el constitueixen.

centre de resistència lateral *n m*
sin. **centre de deriva lateral** *n m*
sigla **CDL (CD)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Centre de gravetat de la projecció del pla vertical longitudinal de la obra viva del vaixell.

centre meteorològic *n m*

TERRA. Recinte de recollida i difusió d'informació sobre les condicions meteorològiques relatives al desenvolupament d'una regata.

cep

cercapous Foto de Samuraiantiqueworld CC BY SA 3 0

centre vèlic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt d'aplicació de la resultant dels efectes del vent sobre les veles d'una embarcació.

cenyell (TE) *n m*
veg. **ralinga** *n f*

cenyida *n f*

VELA. Rumb que pren l'embarcació quan rep el vent per l'amura.

cenyida *n f*

ESPORT. Tram del recorregut d'una prova durant el qual un veler cenyeix.

cenyir *v intr*

VELA. Navegar endavant rebent el vent amb el menor angle que permet el velam, per la amura.

cep *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Peça de l'àncora que travessa la canya perpendicularment prop de l'arganell.

cercapous *n m*
sin. **arpis** *n m pl*

PESCA. Peça de ferro proveïda de crocs o ganxos i fixada a l'extrem d'una corda, que serveix per a pescar les coses que hagin caigut al fons d'un pou, d'una cisterna, etc.

Nota: L'arpis es un element semblant al cercapous on els ganxos van afermats a l'extrem d'un pal o una perxa.

cèrcol *n m*
veg. **congreny** *n f*

cèrcol de pistó *n m*
veg. **segment** *n m*

cèrcol salvavides *n m*
veg. **salvavides** *n m*

cernir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arreglar, posar ordre al caps.

certificat d'àncores i cadenes *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acreditació de l'homologació d'àncores i cadenes; document que garanteix que aquests aparells són adequats per a cadascun tipus d'embarcació.

certificat d'arqueig *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document que acredita l'operació d'arqueig del vaixell, indicant el valor del mateix.

certificat d'estiba *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acreditació on s'indica que la càrrega a bord del vaixell ha estat col·locada correctament i compleix normatives.

certificat d'origen *n m*

ciavoga Foto de Vanbasten 23CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document utilitzat per les empreses exportadores per a complir els requisits duaners, consulars o de crèdits documentaris que certifica l'origen de les mercaderies que s'exporten.

certificat de classificació *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Certificat expedit per una empresa classificació dels vaixells, en què es diu que un vaixell compleix els requisits tècnics establert en el corresponent Reglament de classificació de vaixells d'aquella empresa.

certificat de desratització *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Certificació que acreditat que s'han realitzat les operacions necessàries per exterminar les rates d'un vaixell.

certificat de francbord *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document emès per les autoritats competents o les societats classificadores de vaixells, en el qual es determina el francbord mínim assignat al vaixell, per tal d'evitar sobrecàrregues i avaries.

certificat de mesurament *n m*

ESPORT. Certificat expedit per un mesurador en què es fa constar la classe d'una embarcació.

certificat de navegabilitat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Certificat acredita que l'embarcació compleix les condicions exigides reglamentàriament, i dóna constància dels reconeixements efectuats, el tipus i la data del proper a realitzar.

certificat de pes *n m*

ESPORT. Certificat expedit per la comissaria de control en què es fa constar l'adequació d'un bot de rem al pes mínim de la seva modalitat.

certificat de seguretat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acreditació de les condicions de seguretat del vaixell, obligatori per salpar.

cesària *n f*
veg. **forat de pas** *n m*

ciar *v intr*
sin. **siar (CD)** *v intr,* **vogar de fatxa (Alg)** *v intr*

REM. Navegar enrere fent anar els rems o les hèlices en sentit oposat al d'avançar, especialment en el transcurs d'una ciavoga.

ciar *v tr*

VELA. En un patí de vela, el patinaire dret a proa, per davant del pal i amb la vela caçada, deixar que el patí de vela navegui enrere; fer popa.

ciavoga *n f*
sin. **sia-boga (CD)** *n f*

REM. Girada d'una embarcació dins el menor espai possible ciant amb els rems d'una banda i vogant amb els de l'altra.

ciavoga *n f*

ESPORT. Gir d'una piragua en una cursa de fons efectuat seguint la corba traçada per sis boies assenyalades amb banderes vermelles.

ciavogar *v intr*

REM. Girar, una embarcació, dins el menor espai possible ciant els rems d'una banda i vogant els de l'altra.

ciavogar *v intr*

MOTOR. Maniobra de revirar un vaixell de propulsió mecànica anant endavant i endarrere, alternativament.

ciavogar *v intr*

ESPORT. Girar, una piragua, seguint la corba traçada per sis boies assenyalades amb banderes vermelles, en una cursa de fons.

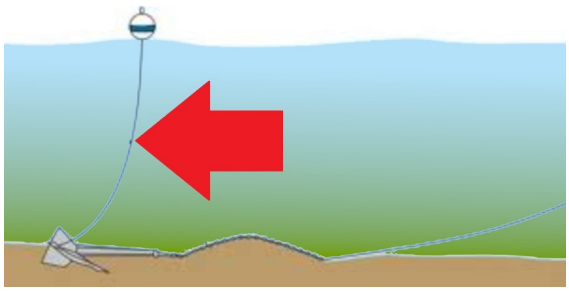

cigalot

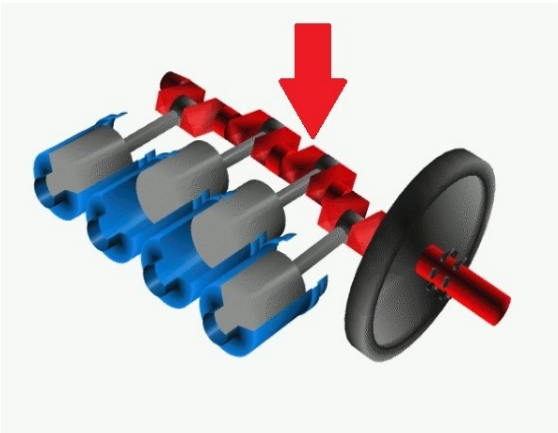

cigonyal

cicló *n m*

VENT. Tempesta caracteritzada pel moviment de rotació convergent i ascendent del vent al voltant d'una zona de baixes pressions a la qual ha estat atret violentament des d'una zona d'altes pressions.

cigala (PV) *n f*
veg. **arganell** *n m*

cigalot *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap prim que nua un dels xicots a un gaiatell i l'altre a la creu de l'àncora per abalisar-la i per desenrocar-la.

cigonya *n f*

PARTS. Colze que fa les funcions d'una manovella en un arbre de transmissió.

cigonya (PV) *n f*

FUSTA. Quaderna de les embarcacions molt estretes de mànega i altes de puntal.

cigonyal *n m*

PARTS. Peça d'un motor que converteix el moviment altern lineal del pistó en moviment circular.

cigonyar (PV) *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Marcar al terra la figura d'una quaderna perquè comprovar la seva curvatura en la seva construcció.

cilindrada *n f*

ESPORT. Capacitat del conjunt de cilindres d'un motor, que s'utilitza per a definir categories i classes en una competició de motonàutica.

Nota: La cilindrada d'un motor s'expressa calculada en centímetres cúbics.

cilindre *n m*

PARTS. Cambra ordinàriament cilíndrica dins la qual es mou un pistó.

cima *n f*

PARTS. Part més alta d'un arbre o d'un botaló.

cimar *v tr*
veg. **tombar** *v tr*

cimar *v tr*

VELA. Hissar una vela de tallant fins al cim del pal.

cimar (PV) *v intr pron*
veg. **engolfar** *v intr pron*

cimba *n f*

REM. Barca petita originàriament feta d'un sol tronc els extrems de la qual s'aixequen formant una corba ascendent.

Nota: La cimba és la barca mitològica amb la que Caront travessava el riu Aqueront o en altres versions la llacuna Estígia.

cimba de Luca Giordano (DP)

cinglar Foto de Serge OuachéeCC BY SA 3 0

cinta

cinta embreada Foto de USCGC CC BY SA 3 0

cinc *n m/f*

ESPORT. Remer situat en cinquena posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

cingla *n f*
den. desest. **cinxa** *n f*

PARTS. Cinta ampla fixada de bancada a bancada on el patinaire assegura els peus per mantenir l'equilibri i poder-se penjar per compensar l'excés d'escora del patí de vela.

cinglar *v tr*

NAVEGACIÓ. Vogar amb un sol rem posat al centre de l'espill.

cinta *n f*

FUSTA. Filada principal de l'entaulament d'una nau, més gruixuda que les altres, situada sota el trancanell des de la proa fins a la popa.

cinta embreada *n f*

CAPS. Lona que forma una tira estreta revestida d'una capa de brea usada per folrar els caps d'un vaixell.

cinta transportadora *n f*
veg. **transportador continu** *n m*

cintó *n m*

FUSTA. Tira de fusta, plàstic o un altre material que envolta els costats d'una embarcació per sobre el folre exterior per protegir-ne el buc, utilitzada especialment en remolcadors i altres embarcacions auxiliars.

cintra de quaderna *n f*
sin. **quaderna d'armar** *n f*

FUSTA. Mena de quaderna que és munta conjuntament amb la quilla per la construcció d'un buc tinglat, que un cop aquest acabat es retira.

circuit d'alimentació *n m*

PARTS. Conjunt dels tancs, les bombes, els tubs, etc., que tenen per finalitat subministrar l'aigua a les calderes d'una nau.

circulació litoral *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pauta de la circulació oceànica formada pels corrents litorals i pels corrents costaners.

cintra de quaderna Foto de Cat _ Simon Holman CC BY SA 4.0

cisalla

cistell

cisalla *n f*
sin. **tisores de llauna** *n f pl*; **tisores de planxa** *n f pl*

FUSTA. Tisores grans per a tallar en fred planxes de metall.

cisallament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deformació produïda en un cos per l'acció de forces que actuen a manera de cisalla.

cistell *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Recipient portàtil fet de vímets, de joncs, etc., entreteixits, generalment de base

oval o rectangular amb una ansa semicircular travessera a la meitat de la seva llargària.

civadera *n f*

TIPUS. Vela que s'enverga en una perxa creuada sota el bauprès, a fora del vaixell.

civadera *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Verga major del bauprès per a lligar-hi la vela quadra, coneguda amb el mateix nom.

Nota: Usada fins a la fi del s XVIII.

clara *n f*
sin. **casa** *n f,* **fulletes (Alg)** *n f pl*

PARTS. Espai que queda entre dues quadernes d'una embarcació.

claraboia *n f*

PARTS. Obertura feta al sostre o a la part alta d'una paret, generalment vidrada, per on entra la llum.

clarejar *v int*
sin. **albar (Alg)** *v int,* **espuntar (Alg)** *v int*

METEOROLOGIA. El dia, el cel, començar a tenir llum solar.

classe *n f*

ESPORT. Conjunt d'embarcacions que comparteixen unes determinades característiques estructurals.

classe internacional *n f*

ESPORT. Classe reconeguda per la Federació Internacional de Regates de Velers.

classe olímpica *n f*

ESPORT. Classe internacional autoritzada a competir en uns jocs olímpics.

clau *n f*
sin. **grampa** *n f*

PARTS. Peça metàl·lica que subjecta l'arbre

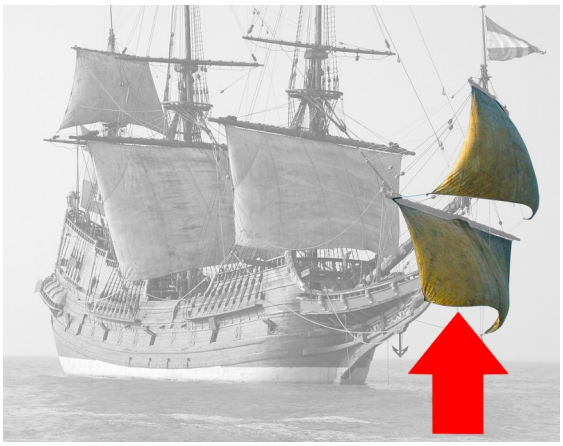

civadera i sobrecivadera

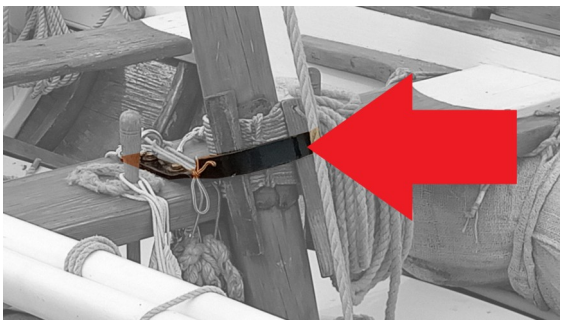

clau

clau Foto de Gelpgim22 CC BY SA 3 0

contra el banc d'arborar.

clau *n f*
veg. **taula de claus** *n f*

clau *n m*

ESPORT. Tija de metall, de llargària i de gruix variables, punxeguda de l'un extrem i amb una cabota a l'altre, que, feta entrar a cops de martell, serveix per a unir dues peces, per a suspendre-hi alguna cosa o per a fins

cofa Foto de Stan Shebs CC BY SA 3 0

ornamentals.

clau de l'arboradura (PV) *n f*
veg. **bauprès** *n m*

clau del bauprès *n f*

PARTS. Peça de fusta molt grossa, introduïda en els espatlons i amb un buit al mig, on s'endinsa l'extrem inferior del bauprès, que servix de lligam amb la proa.

clavaó *n f*

FUSTA. Conjunt dels claus clavats en un vaixell.

clavar (PV) *v intr pron*
veg. **embarrancar** *v intr*

clavar (Alg) *v tr*
veg. **negar** *v tr*

clavar el patí *v tr*
veg. **clavar la proa** *v tr*

clavar la pala *v intr*

ESPORT. En piragüisme, introduir la pala a l'aigua per efectuar una maniobra.

clavar la pala *v intr*

ESPORT. Introduir la pala a l'aigua per frenar un bot de rem.

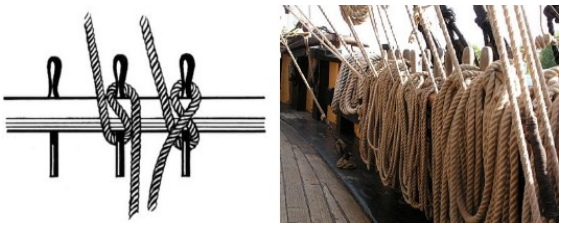

clavilla

clavilla Foto de 1 1111 CC BY SA 3.0

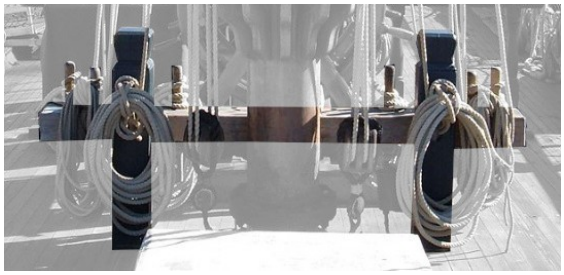

claviller Foto de BrokenSphere CC BY 3 0

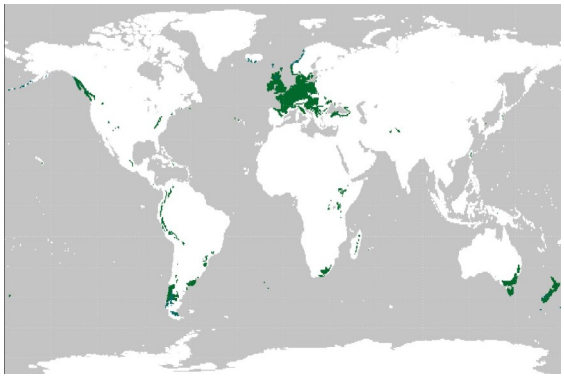

clima marítim

clavar la popa *v intr*
ESPORT. Introduir la popa a l'aigua, voluntàriament o involuntàriament, en passar una presa o un obstacle natural.

clavar la proa *v tr*
sin. **clavar el patí** *v tr*

VELA. Un patí de vela, amb vent fort per popa i molta mar, enfonsar la proa en l'onada que l'embarcació atrapa.

clavar la proa *v intr*

ESPORT. Introduir la proa a l'aigua, voluntàriament o involuntàriament, en acostar-se al contracorrent provocat per un obstacle.

clavar-se *v intr pron*
veg. **encallar** *v intr*

clavilla *n f*
sin. **cavilla (Alg)** *n f*

PARTS. Tros de fusta o de metall cilíndric o lleugerament cònic que s'introdueix en el claviller.

clavilla *n f*

PARTS. Maneta de la roda del timó.

clavilla *n f*

FUSTA. Tros de fusta o metall, cilíndric o lleugerament cònic, que s'introdueix en un forat fet en un objecte.

claviller *n m*

PARTS. Peça amb forats on van les clavilles d'una nau

clavillot *n m*
PARTS. Cadascun dels forats destinats a inserir-hi una clavilla.

clima marítim *n m*
sin. **clima oceànic** *n m*

METEOROLOGIA. Tipus de clima que pertany a la zona temperada, que es caracteritza per hiverns suaus i plujosos i estius frescos i relativament humits, es dona a la façana occidental dels continents, i se situa entre zones de clima mediterrani cap a la zona que s'aproxima a l'equador i les zones de clima polar a mesura que ens aproximem als pols.

clima oceànic *n m*
sin. **clima marítim** *n m*

clinòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a mesurar l'angle d'escora.

clinòmetre Foto de Por Jnn CC BY 2 1

clíper

coberts de l'antic moll de la fusta de Barcelona

clíper *n m*

VELA. Veler ràpid de línies molt fines i gran superfície vèlica concebut i emprat en el segle XIX.

clorinitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contingut de clor de

l'aigua de mar, expressat en grams de clor per quilogram d'aigua.

club nàutic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Associació esportiva de persones interessades per la mar i que s'organitzen per portar a terme una activitat nàutica determinada, d'acord amb les necessitats del port.

cm³ *n m*
veg. **centímetre cúbic** *n m*

cobert *n m*
sin. **rafal** *n m*

TERRA. Instal·lació portuària amb una coberta on poden estar o es poden tenir mercaderies i materials, a aixopluc de la pluja, i a recer de la intempèrie.

coberta *n f*

PARTS. Cadascuna de les plataformes que, fixes sobre els baus, s'estenen horitzontalment a tota la llargada, o en part, de l'eslora i la mànega d'un vaixell.

coberta baixa *n f*

PARTS. Coberta inferior del vaixell, on se solen instal·lar els allotjaments.

coberta correguda *n f*

PARTS. Coberta que segueix sense interrupció de popa a proa.

coberta d'arqueig *n f*

Coberta que tanca els espais de càrrega d'un vaixell.

cobertada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Càrrega que, degudament estibada i trincada, un vaixell transporta damunt la coberta superior.

cobrar *v tr*
sin. **caçar** *v tr,* **catsar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Recollir o estirar un cap, una cadena, un cable, un ormeig, etcètera.

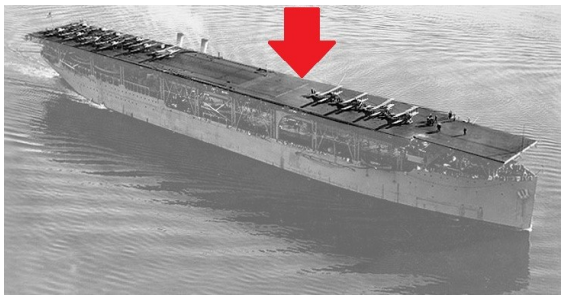

coberta correguda

coca Foto de I VollwertBIT CC BY SA 2 5

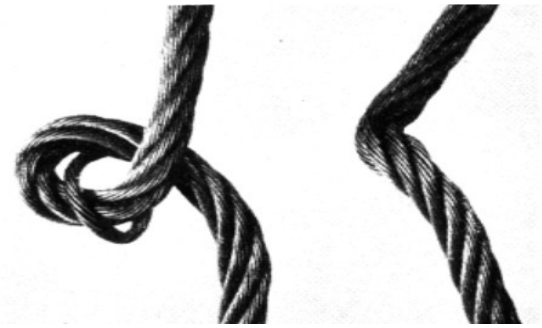

coca

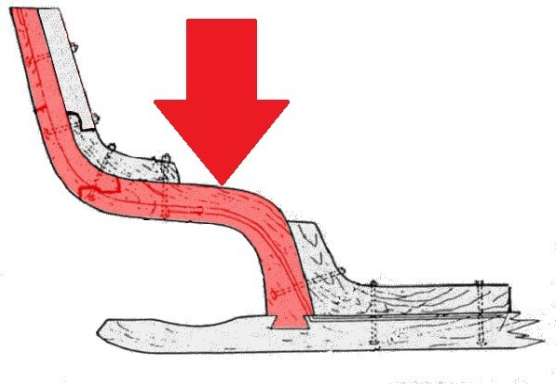

codast

cobrar *v tr*
veg. **xorrar** *v tr*

cobrebanyera *n f*

ESPORT. Faldó de lona, cautxú o neoprè d'una piragua ajustable a la cintura del piragüista i a la vora de la banyera, que serveix per a mantenir estanc l'interior de la piragua.

cobrijunta (PV) *n f*
veg. **tapajunts** *n m*

coca *n f*

VELA. Embarcació medieval de comerç i de guerra, curta, alta i molt ampla.

coca *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Deformació que pren un cable com a conseqüència d'haver estat mal enrotllat.

codast *n m*
sin. **roda de popa** *n f*

PARTS. Peça d'acer o de fusta amb la qual acaba la part de popa de la quilla i que es perllonga per l'obra morta.

codera *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra que es lliga a una boia, a un mort, a una àncora o a un altre vaixell situats enfora del moll, donada des de la proa o popa a fi de col·locar travesser el vaixell, mantenir-lo obert al moll, aguantar la popa en els atracaments o facilitar-ne la maniobra de sortida i, en general, mantenir-lo d'una manera determinada.

codi internacional de senyals *n m*
sin. **CIS** *sigla*

INSTRUMENTS I CARTES. Codi a què són sotmesos els senyals nàutics i que comprèn els senyals amb banderes, amb centelleigs, amb sons, amb veu, per radiotelegrafia, per radiotelefonia, amb els braços, amb semàfor i per Morse.

còdol *n m*
sin. **mac** *n m*; **palet** *n m*, **ginqueta (Alg)** *n f*

TERRA. Fragment de roca dura, de dimensions variables de 6 a 25 cm, que, per l'acció de les aigües i el rodolament, sol ésser llis i arrodonit.

codera de l'Aran Foto de World Sailing Experience

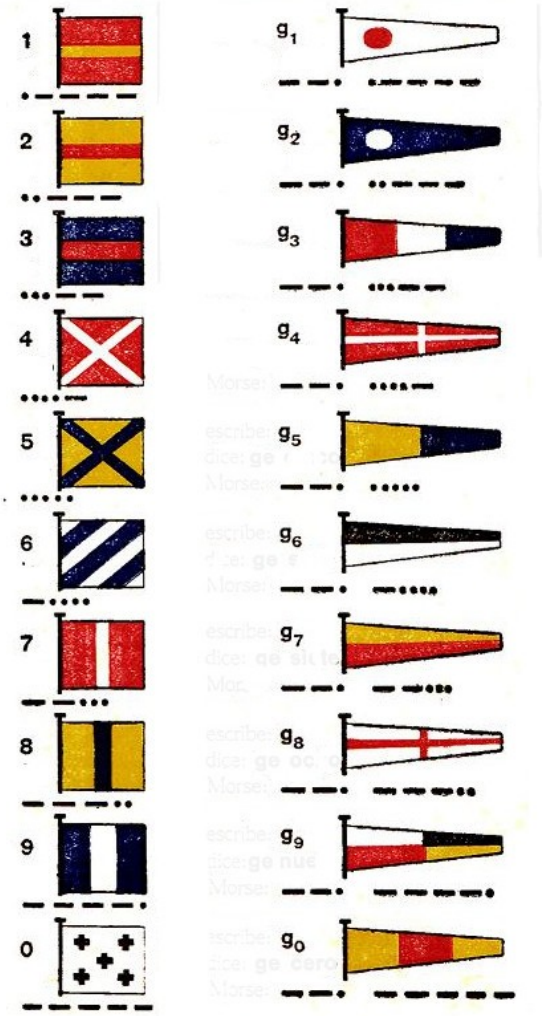

codi internacional de senyals marítims: números (l'alfabet es troba a la pàgina 76)

$$C = \frac{D^{2/3} \cdot V3}{P}$$

coeficient de l'almirallat (fórmula)

codolar *n m*

TERRA. Riba de mar on hi ha acumulats fragments de roca resultants de la disgregació i del

rodolament de la roca originària.

coeficient *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nombre emprat com a factor que expressa el valor d'un canvi o efecte sota determinades condicions.

coeficient d'alçària d'onada *n m*

ONADES. Coeficient entre l'alçària d'onada en un punt determinat i l'alçària de les onades a una profunditat de referència.

coeficient de l'almirallat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Coeficient utilitzat en les estimacions preliminars de la potència requerida en un nou disseny per assolir la velocitat desitjada.

Nota: Es presenta per la fórmula: on: D = desplaçament en tones, V = velocitat en nusos, P = potència a l'eix en kW.

coeficient de marea *n m*

MAREES. Coeficient que s'obté de dividir la semi-amplitud de la marea d'un dia qualsevol per la unitat d'alçària.

coeficient de refracció parcial *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Coeficient que s'obté de l'arrel quadrada de la ràtio de la distància entre dues ortogonals adjacents en les aigües profundes respecte de la seva distància en un punt donat més proper a la costa.

cofa *n f*

PARTS. Plataforma que es troba en la unió de l'arbre mascle amb el masteler, i que serveix per a assegurar-hi els obencs dels mastelers de gàbia, per a efectuar des d'allí algunes maniobres i com a lloc del guaita.

cofa (Ros) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

cofa (PV) *n f*
sin. **panali (Alg)** *n m*

PESCA. Cabàs de palangre.

coferdam *n m*

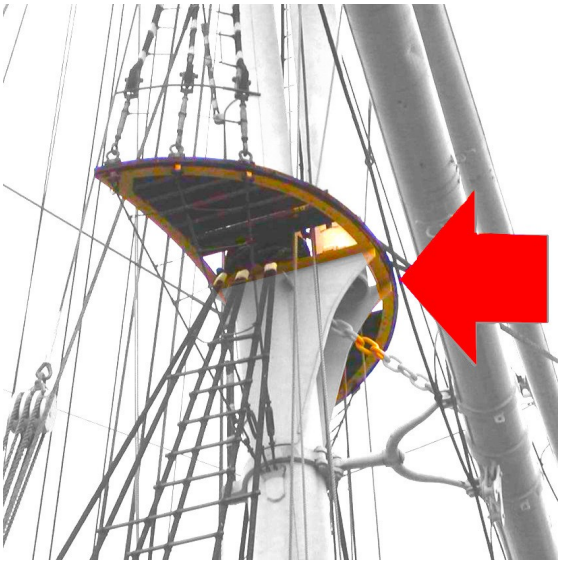

cofa Foto de Stan Shebs CC BY SA 3.0

coferdam Foto de Ciacho5 CC BY SA 4.0

coi Foto de Bill Nichols CC BY SA 4 0

PARTS. Compartiment de seguretat situat a l'interior d'un vaixell, ja sigui transversalment, entre dos tancs, o bé longitudinalment, al llarg de la línia de flotació, que en cas d'accident evita que hi hagi fuites a l'exterior, que entri aigua al vaixell o que les substàncies dels tancs puguin barrejar-se.

coi *n m*
sin. **llit de mariner (PV)** *n m*

PARTS. Hamaca que fa la funció de llit per als mariners.

Nota: El llit de mariner es diferència del coi en que té quatre llistons que fan de bastigi de la lona.

coixí *n m*

PARTS. Peça de fusta gruixuda, situada al peu del trinquet, on es recolza el bauprès.

coixí *n m*

PARTS. Peça de ferro on va engalzat el dau del timó.

coixí *n m*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Teixit de filàstica que solia posar-se sobre el bauprès i les vergues per evitar el frec amb les amures.

colgada de sol (Alg) *n f*
veg. **sol ponent** *n m*

colar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Vessar el metall fos del gresol al motlle.

coll *n m*

PARTS. Part més prima de l'arbre, com la situada sota el calcés.

coll *n m*

REM. Punt del rem, situat entre el guió i la canya, per on sol jugar dins l'estrop o en la forqueta.

coll *n m*

ESPORT. En piragüisme, part d'una perxa on es fixa la fulla.

coll de gaó *n m*

PARTS. Punt de la quilla on comença la roda.

coll de mar *n m*

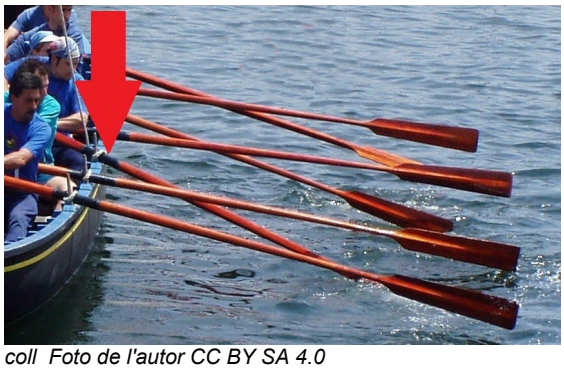

coll Foto de l'autor CC BY SA 4.0

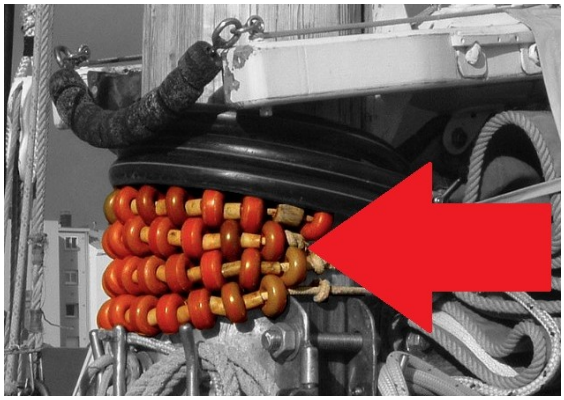

collar de raca Foto de Clipper CC BY 2 5

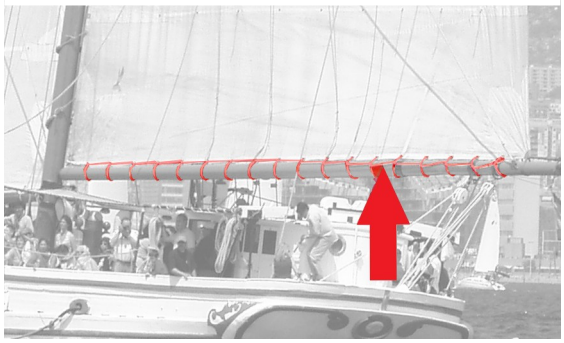

colobra Foto de l'autor CC BY SA 4.0

veg. **remolí** *n m*

colla *n f*

EN TERRA. Grup de palers d'una platja.

colla *n f*
sin. **brigada** *n f*; **treballada** *n f*

EN TERRA. Grup de treballadors del port que s'apleguen per a la càrrega i descàrrega de mercaderies.

collar *v tr*
sin. **engerlar** *v tr*; **embragar (PV)** *v tr;* **plegar**

a la colla *v tr,*

VELA. Caragolar la vela, plegar-la sobre la verga, botavara, masteler o antena i afermar-la-hi amb aferradors.

Nota: El terme engerlar fa referència a plegar la vela i lligar-la a l'antena.

collar de raca *n m*
sin. **anell** *n m*; **racament** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Anell, format per un o més bastards, que enfilen uns abartrells, usat per fermar una perxa a un pal i facilitar-ne el moviment vertical.

collarí *n m*

CONSTRUCCIÓ. Peça metàl·lica en forma de U usada en les mampares per a l'estancament del pas de la sobrequilla i dels dorments.

col·lector *n m*

PARTS. Conducció principal destinada a distribuir un fluid cap a conduccions secundàries o a rebre'l d'aquestes per a evacuar-lo.

collonet *n m*
veg. **mamella** *n f*

colobra *n f*

PARTS. Cap de poca mena que aferra el pujament d'una vela cangrea a la botavara, o el gràtil al pal.

colp de mar (PV) *n m*
veg. **cop de mar** *n m*

columna de roda del timó *n f*

PARTS. Puntal que fa parell amb un altre i suporta l'eix de la roda del timó.

columna del bauprès *n f*

PARTS. Peça robusta de fusta situada a ambdós costats de la contraroda dels velers.

columna del molinet *n f*

PARTS. Peça vertical que forma parell amb una altra i suporta els molinets de fusta.

colze Foto de Torsten Bätge CC BY SA 3 0

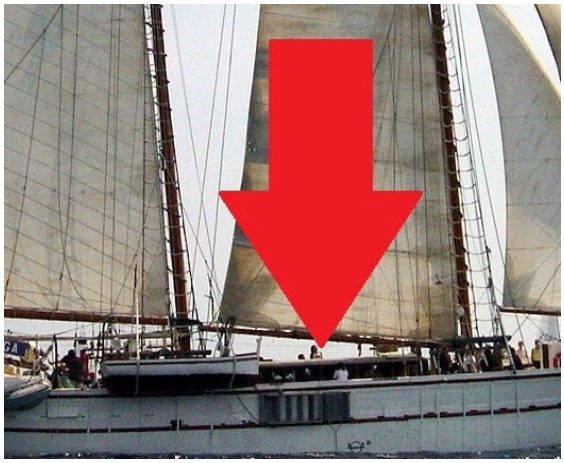

combés Foto de l'autor CC BY SA 4.0

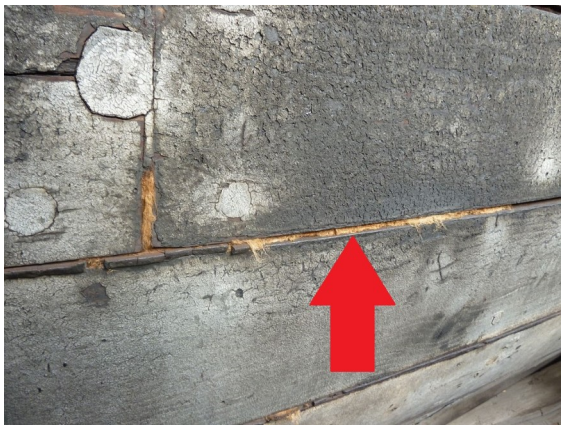

coment Foto de Andy Dingley CC BY SA 3 0

colze *n m*

CONSTRUCCIÓ. Angle que fan les canonades.

comandant general de la marina/ comandanta general de la marina *n m,f*

OFICIS MILITARS. Cap superior de totes les forces navals d'un territori concret.

comandant militar de marina/

comandanta militar de marina *n m,f*

OFICIS MILITARS. Oficial de la marina de guerra espanyola que comanda una província marítima.

comandar *v tr*
sin. **patronejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dirigir i controlar la maniobra o el funcionament d'un vaixell.

combés *n m*

PARTS. Espai de la coberta de les naus de vela comprès entre el pal major i el trinquet.

comboi *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Formació naval de vaixells mercantils escortats per vaixells de guerra, que, en temps de guerra, els protegeixen de possibles atacs enemics.

coment *n m*

FUSTA. Eixamplament de la part de fora de l'escletxa que hi ha entre les taules del buc, fet per tal de calafatar.

comís *n m*
sin. **decomís** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pèrdua d'un bé moble o immoble, de mercaderia o diner, en favor del fisc o de la persona perjudicada, ja sigui per raó de delicte, per infracció de contracte o per incompliment d'obligació.

comissar *v tr*
sin. **decomissar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Declarar caigut en comís un bé moble o immoble, una mercaderia o diner.

comissari/comissària *n m,f*

EN MAR. Persona que du a terme les funcions administratives de bord i té cura dels servicis de fonda.

comissió de control *n f*

ESPORT. Conjunt d'oficials situats a l'àrea d'embarcament que s'encarreguen de verificar la composició reglamentària de les tripulacions i l'equip, de donar els números de carrer i d'acompanyar els remers al control antidopatge.

compàs Foto de Rama CC BY SA 2 0

comissionista de duanes *n m,/f*
veg. **agent de duanes** *n m/f*

comitè d'eslàlom i de descens *n m*

ESPORT. Comitè encarregat de la direcció de les competicions d'eslàlom i de descens d'aigües braves.

comitè de regata *n m*

ESPORT. Comitè nomenat per l'autoritat organitzadora d'una regata que s'encarrega de controlar el desenvolupament de la prova.

companyia *n f*

OFICIS CIVILS. Conjunt de mariners que tripulen la parella del bou.

comparació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Diferència entre l'hora assenyalada pel cronòmetre magistral i l'assenyalada per l'acompanyant.

compartiment *n m*

PARTS. Cadascun dels espais en què es divideix el buc d'una embarcació mitjançant mampares.

compartiment de màquines *n m*
veg. **sala de màquines** *n f*

compartiment estanc *n m*

PARTS. Secció independent del buc d'un vaixell per evitar-ne l'enfonsament malgrat que s'inundi algun dels altres compartiments de la nau.

compàs *n m*
sin. **agulla nàutica** *n f*; **brúixola** *n f*; **búixola (Alg)** *n m;* **compàs nàutic** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument d'orientació basat en les propietats dels imants, emprat en els vaixells per tal de determinar la direcció del meridià magnètic.

compàs de sostre *n m*
sin. **agulla invertida** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Agulla nàutica de sostre o cambra, usada pels capitans per veure-hi el rumb sense sortir de la cabina.

compàs nàutic *n m*
veg. **compàs** *n m*

compensació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Operació d'anul·lar els desviaments magnètics que presenta l'agulla nàutica en cada rumb.

compensació de temps *n f*

ESPORT. Descompte aplicat al temps obtingut per cada participant en una regata per a velers pertanyents a classes diferents, amb la finalitat de contrarestar les diferències d'arqueig.

Nota: La compensació de temps permet aconseguir el temps compensat.

compensador/compensadora *n m,f*
sin. **arreglador/ arregladora** *n m,f*

EN TERRA. Persona que es dedica a compensar brúixoles o compassos.

compensar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reduir en part o del tot els desviaments magnètics de la brúixola o compàs.

competició de vela *n f*

ESPORT. Competició per a velers amb una estructura de regata.

comporta Foto de DeFacto CC BY SA 4.0

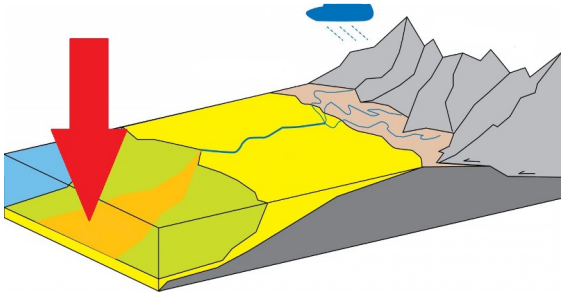

con submarí Imatge de Geologyanli CC BY SA 4.0

comporta *n f*

TERRA. Porta mòbil d'una resclosa que es col·loca a l'entrada dels ports on concorre una considerable amplitud de marea, a fi d'aconseguir un nivell d'aigua sensiblement constant a les dàrsenes, o als cursos dels rius per establir-hi una zona d'aigua arrecerada que permeti salvar desnivells existents a la superfície de dues zones d'aigua.

compressió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Exercir una pressió sobre un conducte, en un motor per tal de reduir el volum de fluid que hi circula.

compromès/ compromesa *adj*

ESPORT. Dit de l'embarcació que es troba en una situació de compromís.

compromís *n m*

ESPORT. Relació establerta entre dos o més competidors per l'acció del buc o l'equip d'un dels velers de tallar la línia imaginària que passa per la popa de l'altre.

comptapalades *n m*

ESPORT. Aparell manual o automàtic que s'utilitza per a calcular la voga.

con de difracció *n m*

AIGUA. Element de formigó que es submergeix formant fileres paral·leles a la platja perquè redueixi el component longitudinal de l'energia de l'onatge, transformant les onades obliqües a la platja en unes altres de gairebé paral·leles.

con deltaic *n m*

AIGUA. Con al·luvial situat a la desembocadura d'un riu, a la mar.

con submarí *n m*
sin. **con submarí pregon** *n m*; **conoide submarí** *n m*; **delta submarí pregon** *n m*; **ventall submarí** *n m*

AIGUA. Dipòsit sedimentari submarí en forma de con o de ventall, poc profund i principalment terrigen, situat al desguàs d'un canyó submarí o aigües enfora d'un sistema fluvial.

con submarí pregon *n m*
veg. **con submarí** *n m*

condensador de vapor *n m*

PARTS. Intercanviador de calor que permet reutilitzar el vapor de les màquines de vapor un cop condensat per l'acció de refredament d'aigua de mar.

conductor/ conductora*n m,f*
sin. **xofer/ xofera** *n m,f*; **xòfer/ xòfera** *n m,f*

EN TERRA. Persona que dirigeix la marxa d'un vehicle mecànic

coneixement *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document que el capità d'una nau signa i remet a l'armador, reconeixent les mercaderies carregades i les condicions del transport.

coneixement d'embarcament marítim *n m*
sin. **coneixement marítim** *n m*
sigla **B/L** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document normalitzat on es formalitza un contracte de transport marítim de mercaderies.

congelador refrigeratiu Foto de Sarah Klinge CC BY SA 4.0

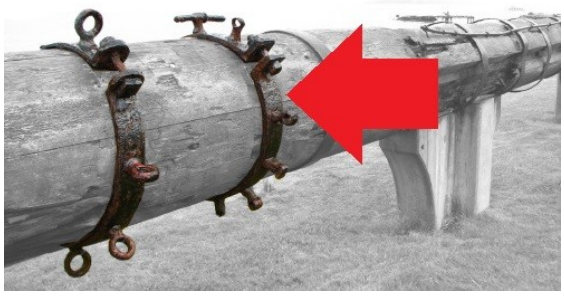
congreny Foto de Histarmar.com.ar

coneixement marítim *n m*
veg. **coneixement d'embarcament marítim** *n m*

conferència marítima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Associació de dues o més empreses navilieres que fan navegacions de línia regular, de cabotatge, exterior o extranacional en una o diverses rutes particulars, dins d'uns límits geogràfics determinats.

confraria de pescadors *n f*
sin. **pòsit** *n m*; **pòsit de pescadors** *n m*; **pòsit marítim** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Entitat de dret públic que agrupa les persones dedicades a la pesca marítima d'un determinat àmbit territorial i representa el sector pesquer davant l'administració.

confrontació *n f*

ESPORT. Regata oficial en què no hi ha un títol en joc.

confrontador/ confrontadora *n m,f*

EN MAR. Persona encarregada de fer la inspecció de les mercaderies d'un vaixell a fi de comprovar si coincideixen amb els documents que les emparen.

congelador refrigeratiu *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contenidor normalitzat destinat a transportar mercaderies refrigerades.

congreny *n f*
sin. **cèrcol** *n m*

PARTS. Argolla metàl·lica que estreny els pals, per reforçar-los o per fixar-hi algun element.

conoide submarí *n m*
veg. **con submarí** *n m*

consentir *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perdre consistència, resistència, fendre's lleugerament, a conseqüència d'un cop, una batzegada,el cordam o l'arboradura d'una nau.

consignar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trametre una mercaderia a un destinatari, servint-se d'un vaixell.

consignatari/ consignatària *n m,f*

EN TERRA. Persona o entitat que en els ports de mar representa l'armador d'un vaixell per a resoldre els assumptes relacionats amb la càrrega i el passatge.

cònsol de mar *n m*
sin. **cònsol de port (Alg)** *n m*

OFICI CIVIL. Magistrat que a les ciutats i a les viles mercantils catalanes exercia, conjuntament amb un altre, la jurisdicció, en la primera instància, sobre les causes marítimes i mercantils, juntament amb els defensors de la mercaderia, les corporacions de mercaders i llurs organismes de govern.

cònsol de port (Alg) *n m*
veg. **cònsol de mar** *n m*

consola *n f*

PARTS. Pupitre on es troben els comandaments de control d'una instal·lació electrònica o mecànica.

consolat de mar *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Jurisdicció especial que entenia en matèria mercantil i en afers marítims.

construcció naval *n f*

CONSTRUCCIÓ. Branca de la indústria que comprèn el projecte i la construcció de vaixells.

Nota: Dins la construcció naval els materials normalment empleats per a la construcció dels vaixells són d'acer, fusta, el plàstic reforçat amb fibra de vidre (GRP) i alumini; també en el passat es van construir vaixells de formigó.
Les embarcacions de fusta són construïdes normalment per mestres d'aixa tradicionals.

constructora naval *n f*

EN TERRA. Empresa constructora d'embarcacions.

contaminació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Disminució de la qualitat d'algun recurs per addició o barreja amb materials aliens, sovint com a resultat de l'activitat de l'home o d'altres organismes.

contaminació biològica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contaminació provocada per microorganismes patògens o per la modificació d'una biocenosi en introduir-hi espècies animals o vegetals inadequades.

contaminació orgànica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contaminació produïda per la modificació de les condicions naturals de les aigües a causa de la matèria orgànica, procedent sobretot dels nuclis urbans, que eutrofitza l'aigua i en consumeix l'oxigen dissolt.

contaminació química *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contaminació causada per les aigües residuals i pels vessaments de les indústries, i pot ser causada per metalls pesants, detergents, fertilitzants, etc.

contaminant *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que contamina.

contaminant *n m*
sin. **pol·luent** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Substància estranya que contamina un medi orgànic, aquàtic, aeri, etc.

contaminar *v tr*
sin. **pol·luir** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alterar les propietats d'un medi amb actuacions determinades o amb la incorporació de materials o radiacions que introdueixen modificacions de l'estructura i de la funció dels ecosistemes afectats.

contenidor *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Recipient de capacitats diverses, obert o tancat, utilitzat per al transport intermodal eficient de mercaderies, és un element clau del comerç internacional i compta amb unes mides estandarditzades.

contra *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. L'aparell d'un vaixell de vela que s'utilitza per aixecar, baixar, donar forma i controlar les veles d'un vaixell de vela, a diferència de l'aparell dempeus, que suporta el pal i el bauprès.

contraalmirall/ contraalmirallessa *n m,f*

OFICIS MILITARS. Oficial general de l'armada de grau immediatament inferior a vicealmirall.

contraamantina *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Segona amantina, posada provisionalment a una amantina permanent d'una verga o d'una botavara, per donar-li més reforç.

contraamura *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap gruixut que es dóna en ajuda de l'amura.

contraban *n m*
sin. **contrabando (Alg)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Introducció furtiva de mercaderies prohibides o per les quals hom no ha pagat els drets d'entrada.

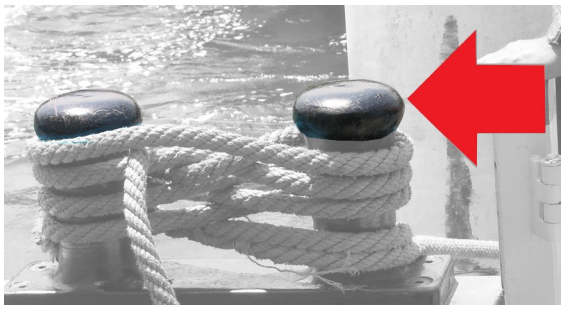

contrabita

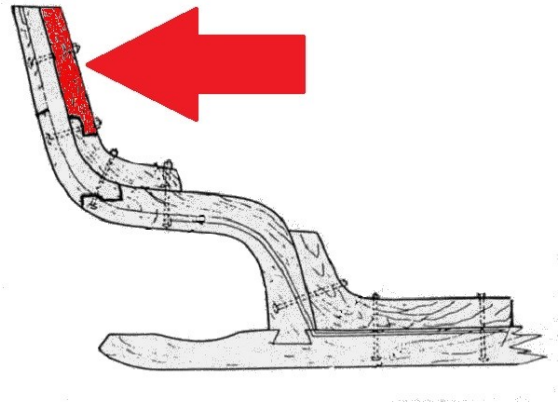

contracodast

contrabandista *n m*
sin. **contrabander (Alg)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Persona que fa el contraban.

contrabander (Alg) *n m*
veg. **contrabandista** *n m*

contrabando (Alg) *n m*
veg. **contraban** *n m*

contrabita *n f*

PARTS. Peça corba de les dues que tenen les bites.

contrabolina *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Segona bolina que es dóna en ajuda de la primera, quan se'n desconfia.

contrabraça *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Braça suplementària que es dóna a les vergues més grans, si escau, per reforçar les mateixes braces en cas de mal temps o quan cal bracejar la verga al màxim, en cenyida.

contrabraçola *n f*

PARTS. Peça que travessa les braçoles d'una escotilla de babord a estribord, i amb les quals forma el quadre de l'obertura de l'escotilla.

contracarena (PV) *n f*
veg. **sabata** *n f*

contracció *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Minva de volum que experimenta una fusta quan s'evapora l'aigua d'impregnació que contenen les cèl·lules.

contracodast *n m*

FUSTA. Peça de fusta o de ferro disposada paral·lelament per la part interior del codast, que serveix per a reforçar-lo.

contracorrent *n m*

ESPORT. Corrent que circula en sentit contrari al corrent principal.

contraderiva *n f*

NAVEGACIÓ. Direcció oposada al moviment predominant dels corrents i materials litorals.

contradic *n m*

TERRA. Dic secundari fet prop d'un de principal per reforçar-ne l'acció de recer i evitar l'entrada de sorra al port.

contradogal *n m*

CONSTRUCCIÓ. En el patí de vela, peça de cada part de l'embarcació que va des de la roda de la proa fins a la roda de la popa.

contradorment *n m*

FUSTA. Taula que fa de reforç del dorment per la part inferior.

contradrissa *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Segona drissa que es posa com a reforç de la primera, sigui com a ostaga d'una verga o com a drissa d'una vela de tallant.

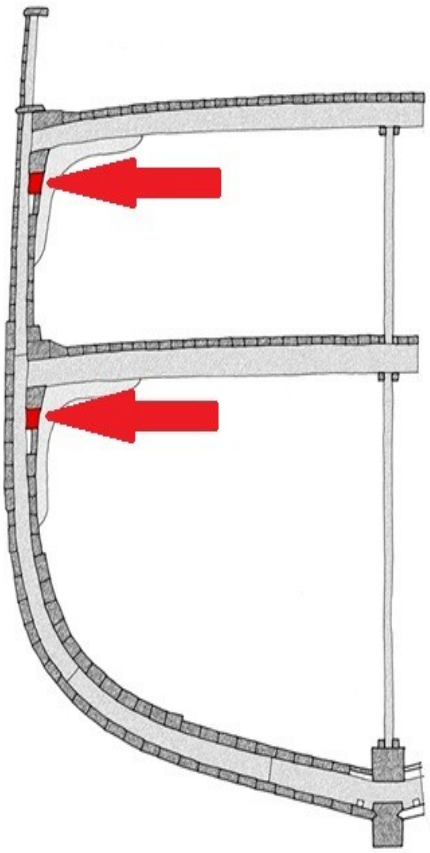

contradorment

contraescota *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que reforça l'escota.

contraestai *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cap gruixut que ajuda l'estai a sostenir el pal, portant-lo cap a proa.

contraestai de gàbia *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Contraestai que va de l'encapelladura del masteler major al calcés del mascle del trinquet.

contraestai de trinquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Contraestai que va de l'encapelladura del mascle al capirol de roda o al cos del bauprès.

contraestai de velatxo *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Contraestai que va de l'encapelladura del masteler al tamboret proer del bauprès.

contraestai major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Contraestai que va de l'encapelladura del pal mascle a unes anelles que hi ha a proa de l'enfogonament del trinquet, cadascun per una banda del pal.

contrafloc *n m*

TIPUS. Vela triangular que s'enverga al contraestai de velatxo i que va ferma a l'extrem del botaló, entre la trinqueta i el floc.

contramarxa *n f*

NAVEGACIÓ. Mètode d'evolució que segueix un estol format en línia de marcació quan vol canviar la marcació de manera que cap vaixell no hagi d'alterar la velocitat.

contramestre/contramestra *n m,f*
sin. **capmestre/capmestra** *n m,f*; **nostramo** *n m/f*

OFICIS CIVILS. A la marina mercant, persona que comanda directament els mariners, i a la marina militar els sotsoficial de maniobra.

contramitjana *n f*

ARBORADURA FIXA. Perxa o pal petit situat a popa del pal de mitjana i en què els navilis de gran port solen envergar una vela llatina.

contramoll *n m*

TERRA. Obra dels ports que es fa a la part contrària del moll, respecte de la que utilitzen les embarcacions per a amarrar, amb la finalitat de tancar-lo i servir-li d'auxiliar.

contra-paixima (Alg) *n f*
veg. **embó** *n m*

contrapalanqui *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Segon cap que serveix per reforçar el palanqui.

contrafloc Foto de l'autor CC BY SA 4.0

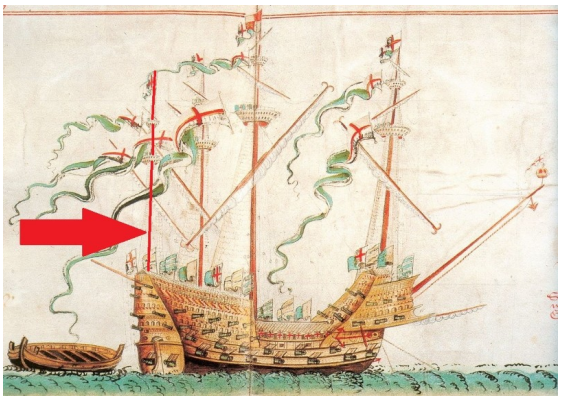

contramitjana

contraplacat Foto de De Bystander CC BY SA 3 0

contraplacat *n m*

FUSTA. Tauler elaborat contraplacant diverses fulloles, destinat a la fusteria i a la construcció de mobles.

contraquilla *n f*
veg. **sobrequilla** *n f*

contraroda *n f*
sin. **albitana** *n f*

PARTS. Peça de fusta que va ajustada a la roda, per dins el buc de la nau, per reforçar aquella.

Nota: La contraroda si és d'una sola peça rep el nom d'albitana.

contrast *n m*
veg. **rolada** *n f*

contratrancanell *n m*

PARTS. Taula gruixuda de coberta situada al costat de la taula de claus.

contravent *n m*

CONSTRUCCIÓ. Entre dos elements d'una estructura, tirants encreuats diagonalment per tal d'augmentar-ne la resistència al vent i als esforços laterals.

contravent *n m*

VENT. En predicció d'onada, vent que bufa en una direcció oposada a l'avanç de les ones oceàniques i que en general és un vent en contra.

contra trossa (PV) *n f*
veg. **osta** *n f*

control *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mecanisme o dispositiu per a controlar i regular una acció.

control de pas *n m*

ESPORT. Cadascun dels punts establerts en el recorregut d'una prova per a assegurar el seguiment de l'itinerari fixat per part de tots els participants.

Nota: Són controls de pas els controls volants.

control de qualitat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Supervisió de totes les operacions que ocorren en un procés per a detectar-hi errors i corregir-los.

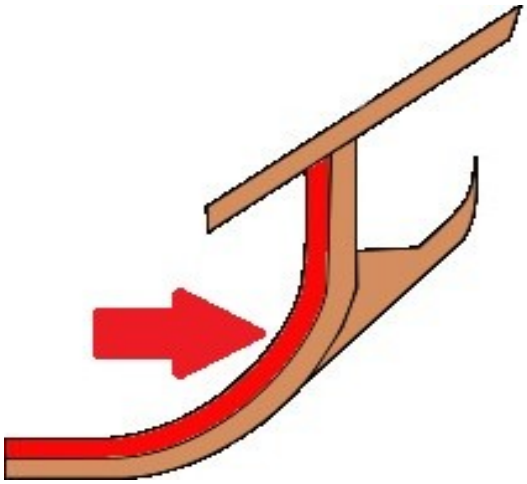

contraroda Imatge de Juan Villalobos CC BY SA 4.0

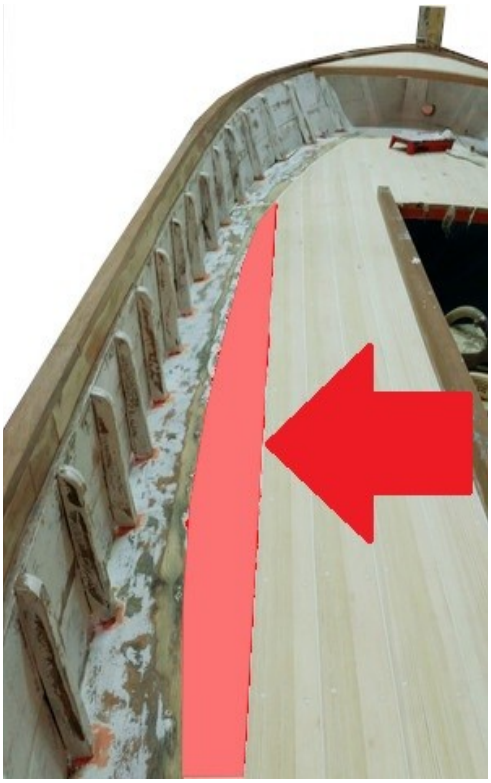

contratrancanell Foto de Sebastià Vidal

Nota: En nàutica fa referència al control de soldadura, gruixos, dimensions, materials, comportament de la màquina, etc.

controlador d'embarcacions/ controladora d'embarcacions *n m,f*

EN TERRA. Àrbitre encarregat de verificar el pes de les piragües i comprovar que la superfície dels bucs no ha estat alterada de manera antireglamentària.

controlador/controladora *n m,f*

EN TERRA. Persona encarregada de controlar.

contubal *n*
sin. **paixima (Alg)** *n f*

FUSTA. Peça llarga de reforç del buc que va de proa a popa a la part interior del costellam i a l'altura de la cinta.

convecció *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transport d'energia calorífica d'uns punts a uns altres d'un fluid per efecte del moviment d'aquest a causa de les diferències de densitat combinades amb l'acció de la gravetat.

conxar *v tr*

CAPS. Filar els caps d'una corda donant a les filàstiques i als cordons la torsió necessària.

cop (PV) *n m*

PESCA. Part final de certs arts amb forma de bossa.

cop de mar *n m*
sin. **colp de mar (PV)** *n m*

ONADES. Onada grossa que romp amb violència en topar contra la costa, contra una escullera, etc.

cop de timó *n m*

ESPORT. Moviment suau efectuat sobre el timó per a evitar la deriva d'un bot de rem.

copejada (PV) *adj*

PESCA. Amb forma de cop.

copilot *n m/f*

EN MAR. Pilot que assisteix el primer pilot.

copilot *n m,/f*

ESPORT. Esportista que practica la motonàutica o un esport de motor com a acompanyant d'un pilot d'una embarcació autopropulsada o un vehicle autopropulsat, respectivament, per a assistir-lo en tasques de conducció, orientació i mecànica.

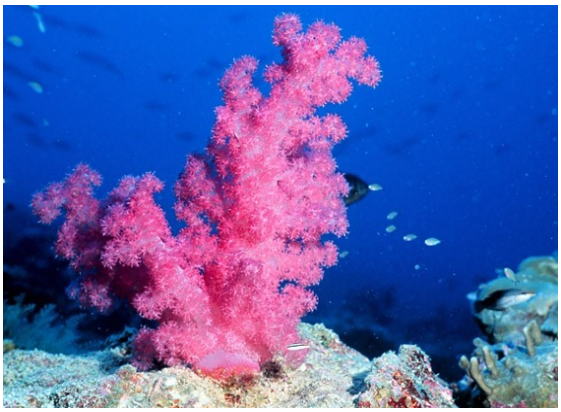

corall

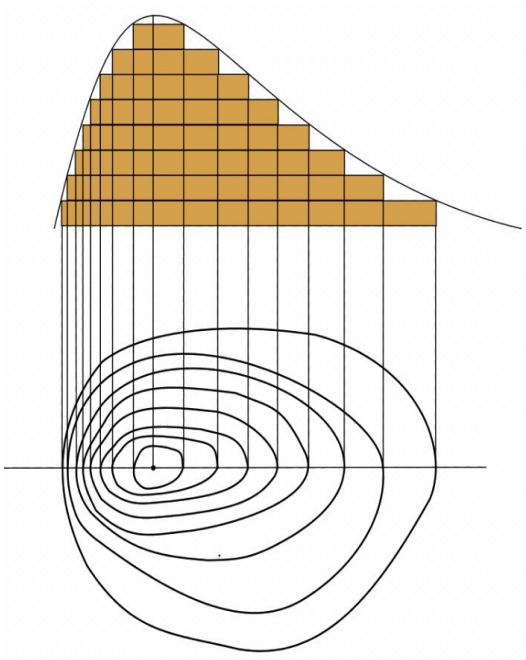

corba de nivell Imatge de Romary CC BY 2 5

copinya *n f*
veg. **balou** *n m*

còpol (Alg) *n m*
veg. **salabre** *n m*

corall *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cnidari marí proveït d'un esquelet calcari, que pot viure isolat o formar una colònia.

corba de nivell *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Línia en un mapa que representa els punts d'igual elevació respecte a un pla horitzontal de referència.

corba del pantoc *n f*

FUSTA. Cadascun dels extrems de la quilla, des dels quals arrenquen la roda i el codast.

corbadora *n f*

CONSTRUCCIÓ. Màquina emprada per a corbar planxes metàl·liques, constituïda per tres o quatre corrons de posició regulable, segons el diàmetre de la corba que hom vol obtenir.

corbata *n f*

ESPORT. Ruptura d'una piragua immobilitzada contra un obstacle per la pressió del corrent.

corbató *n m*

FUSTA. Peça de fusta que reforça la cinta de les embarcacions a la part de proa.

corbes hidrostàtiques *n f pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Representació gràfica mitjançant corbes de les característiques hidrostàtiques del buc d'un vaixell.

corbeta *n f*

MOTOR. Vaixell d'escorta, més petit que la fragata, dissenyat especialment per a la lluita antisubmarina i antiaèria i proveït d'armament similar al de la fragata i al del destructor.

Nota: Les corbetes a vela eren anomenades bricbarques i eren naus de tres o més arbres de tres peces i creuats excepte el de popa, que és de dues peces i com d'un pailebot.

corbeta (PV) *n f*
veg. **bricbarca** *n f*

corda *n f*

CAPS. Reunió de cert nombre de fils de cànem, d'espart, de materials sintètics, etc., torçats plegats formant un cos cilíndric, flexible, d'un gruix variable.

Nota: El terme corda és introduït en aquest diccionari malgrat que, generalment, en els vaixells i embarcacions s'usa habitualment el terme cap per referir-se a ella, com a terme genèric.

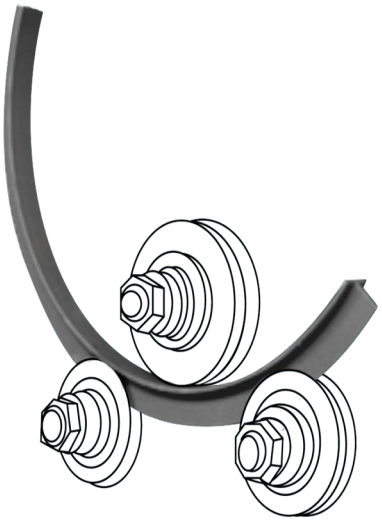

corbadora Dibuix de nargesa.com

corbeta

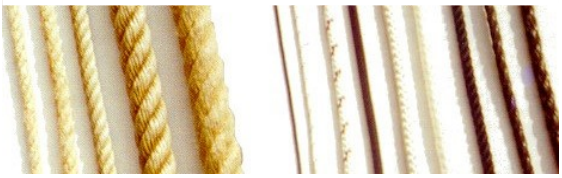

corda Foto de l'autor CC BY SA 4.0

corda (PV) *n f*

FUSTA. Peça grossa de fusta que va de popa a proa per davall dels baus, descansa sobre puntals i servix de reforç al buc contra la flexió longitudinal.

corda (PV) *n f*

PESCA. Unitat de mesura equivalent a 16 braces (29 m aproximadament).

corda (PV) *n f*

PESCA. Ormeig de pesca consistent en una corda, ancorada mitjançant un roc gros, que es manté suspesa d'un flotador vertical i tibant dins de l'aigua i que du un fil amb un ham enferit a mig aire.

corda de piano (CD) *n f*
veg. **piano (PV)** *n m*

corda de tracció *n f*

ESPORT. Corda de gran resistència fixada per un extrem a una embarcació ràpida i per l'altre a un esportista o al seu mitjà de sosteniment, que li permet desplaçar-se per arrossegament sobre l'aigua.

corda-mare (PV) *n f*

PESCA. Línia del palangre feta d'una llença de dos-cents o dos-cents cinquanta metres d'on naixen les filloles o braçolades.

cordam *n m*

CAPS. Conjunt de caps o cordes d'una nau.

cordejar (PV) *v tr*
veg. **sirgar** *v tr*

cordell (PV) *n m*
veg. **cordill** *n m*

corder/ cordera *n m,f*

EN TERRA. Persona que fabrica o ven caps.

cordeta de l'antena (PV) *n f*
veg. **osta** *n f*

cordill *n m*
sin. **cordell (PV)** *n m,* **espau (Alg)** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Fil gruixut inicialment de cànem i actualment també d'altres matèries, retort a dos, tres o quatre caps.

cordill enquitranat *n m*
veg. **merlí** *n m*

cordó *n m*

CAPS. Cordeta generalment d'estructura tubular feta amb diferents caps retorts o trenats, de cotó, de lli, de llana, de seda, etc., amb ànima o sense.

cordill Foto de Daniel Schwen CC BY SA 4.0

cordó

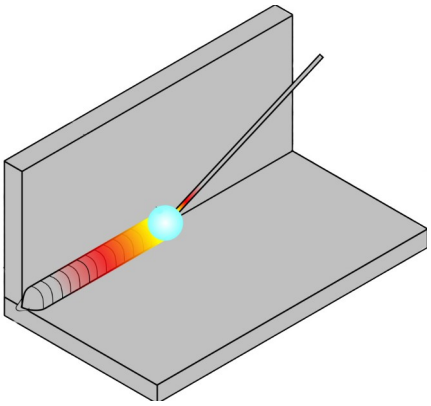
cordó de soldadura Imatge de Cdang CC BY SA 3 0

corn Foto de l'autor CC BY SA 4.0

cordó *n m*
veg. **mena** *n f*

cordó de soldadura *n m*

CONSTRUCCIÓ. Línia de material aportat pel procediment de soldadura .

cordó litoral *n m*
veg. **barra longitudinal** *n f*

corn *n m*
sin. **corna** *n f*; **fiscorn** *n m,* **tofa (Alg)** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Cargol marí o banya buidada, de gran mida, usada com a instrument de vent per fer senyals.

corna *n f*
veg. **corn** *n m*

cornaló (PV) *n m*
veg. **cornialó (PV)** *n m*

cornamusa *n f*
sin. **manegueta** *n f*

PARTS. Element d'amarratge de ferro o fusta, amb forma de T i ancorat per la base als molls o a la borda de les embarcacions, que serveix per a lligar-hi caps de corda i amarres.

cornar *v intr*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sonar, el corn o qualsevol instrument semblant.

corneta *n f*

PARTS. Banderola que acaba en dues puntes i té una escotadura angular, que se sol hissar al cim del pal.

cornial (PV) *n m*

PESCA. Obertura lateral de l'art.

cornialó (PV) *n m*
sin. **cornaló (PV)** *n m*

PESCA. Punta de la corona per a abocar el peix que hi ha al cóp de l'art del bou.

corona (PV)
sin. **saquet de pa (PV)** *n m*

PESCA. Remat del cóp on va a parar el peix.

cornamusa Foto de Von KMJ CC BY SA 3 0

corneta

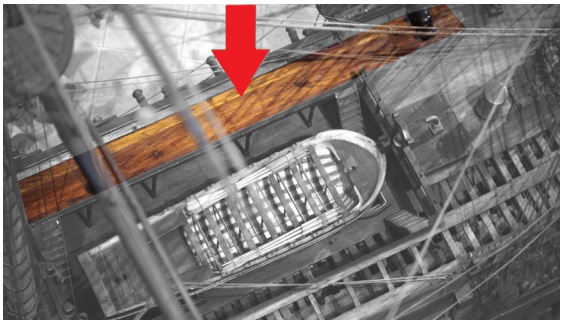

corredor Foto de Rama CC BY SA 2 0

coroneta (Alg) *n f*
veg. **cap de mort** *n m*

coronament *n m*

PARTS. Contorn superior de la coberta amb el qual aquesta acaba a popa formant un arc convex.

coronament del dic *n m*

TERRA. Part superior d'un dic.

coronejar (PV) *v tr*

PESCA. Surar per damunt de l'aigua un objecte que és submergit.

correcció *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Xifra variable que, sumada algebraicament a l'altura observada del Sol, a l'hora del cronòmetre o el rumb, servix per a calcular exactament la situació de la nau.

corredera (PV) *n f*
veg. **sàgola** *n f*

corredís *n m*
veg. **corredora** *n f*

corredor *n m*

PARTS. Peça de pas, llarga i estreta, en una nau, etc.

Nota: En embarcacions menors, taula que, a cada banda del llagut o d'un altre bastiment no cobertat, va de proa a popa perpendicular al costat, resseguint-lo per dins, i impedeix que en cas de temporal hi entri aigua.

corredor *n m*

PARTS. Galeria que es pot formar en la bodega d'una embarcació.

corredora *n f*
sin. **corredís** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per mesurar la velocitat d'una nau.

correguda (PV) *n f*

PESCA. Camí realitzat per a fer una calada arrossegant el bou.

corrent *n m*
sin. **correnta de banyo (Alg)** *n f*

CORRENTS. Massa fluida que es mou contínuament en una determinada direcció.

Nota: En una regata internacional de rem, la velocitat màxima permesa del corrent és de 6 m/min.

corrent d'alimentació *n m*

CORRENTS. Corrent litoral paral·lel a la costa que nodreix un corrent de ressaca.

corrent d'alta mar *n m*
veg. **corrent mar endins** *n m*

corrent d'arrossegament *n m*

CORRENTS. Moviment de l'aigua per la fricció d'aquesta amb el buc del vaixell.

corrent d'aspiració *n m*

corredora Foto de Lokilech CC BY SA 3 0

CORRENTS. Massa fluida que es mou davant de l'hèlix, que és la pròpia velocitat del vaixell.

corrent de convecció *n m*

CORRENTS. Moviment ascendent o descendent de l'aigua que es produeix quan la densitat de la capa superior excedeix la de la capa inferior a causa d'una diferència de temperatura.

corrent de densitat *n m*

CORRENTS. Corrent característic de zones estuarianes que es produeix quan dues masses d'aigua de diferent densitat entren en contacte.

corrent de deriva *n m*

CORRENTS. Corrent marí originat pel vent que, en principi, és superficial, però que pot actuar en profunditat seguint l'espiral d'Ekman.

corrent de flux *n m*

CORRENTS. Corrent mareal cap a la costa o per sobre del corrent precedent que normalment és degut a la pujada de la marea.

corrent de gradient *n m*

CORRENTS. Corrent que es produeix per les diferències de densitat de dues masses d'aigua degudes a la temperatura i la salinitat.

corrent de marea *n m*

CORRENTS. Corrent que es produeix a les zones amb amplitud de marea significativa i que es caracteritza per la periodicitat dels seus moviments longitudinals alternatius, els quals poden ser diürns o semidiürns, segons la marea astronòmica amb la qual va associat.

corrent de platja *n m*
veg. **corrent litoral** *n m*

corrent de reflux *n m*

CORRENTS. Corrent mareal que s'allunya de la costa o que passa per sota del corrent precedent, degut al descens de la marea.

corrent de terbolesa *n m*

CORRENTS. Corrent d'aigua carregat de materials en suspensió que es desplaça ràpidament pels pendents dels fons oceànics.

corrent general *n m*
veg. **corrent oceànic** *n m*

corrent litoral *n m*
sin. **corrent de platja** *n m*

CORRENTS. Corrent degut al trencament de les onades que actua a la zona de rompent i a les seves proximitats i provoca un transport sedimentari important.

corrent local *n m*

CORRENTS. Corrent que es produeix per l'acció del vent en una superfície limitada durant un temps determinat, i que hi causa un moviment de diferent intensitat i orientació segons la profunditat afectada.

corrent mar endins *n m*
sin. **corrent d'alta mar** *n m*

CORRENTS. Corrent que flueix des de la platja cap a la mar.

corrent marí *n m*

CORRENTS. Moviment, generalment no periòdic, d'una massa d'aigua de mar en un sentit determinat, que es pot produir a diferents capes de la mar, a diferents profunditats, o bé entre capes.

corrent oceànic *n m*
sin. **corrent general** *n m*

CORRENTS. Corrent marí de direcció força estable que es caracteritza per la seva extensió àmplia o fins i tot planetària, una velocitat moderada i un cabal important.

corrent orbital *n m*

CORRENTS. Moviment orbital de les partícules d'aigua dins l'onada.

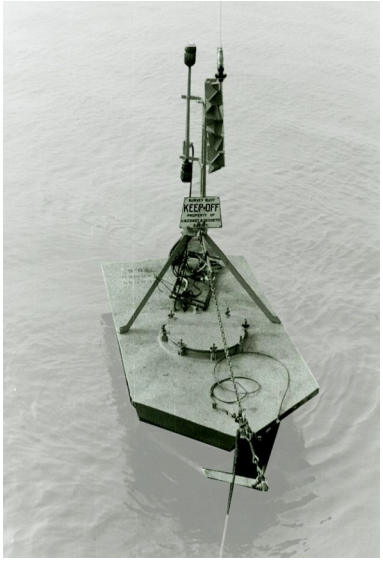

correntòmetre

corrent permanent *n m*

CORRENTS. Corrent que circula de manera permanent, independent de les marees i causes temporals, que inclou les descàrregues d'aigua d'un riu i els corrents que formen els sistemes circulatoris generals dels oceans.

corrent termohalí *n m*

CORRENTS. Corrent marí que es produeix quan es troben corrents amb variacions de salinitat o de temperatura, de manera que l'aigua que és més freda circula en un sentit determinat a prop de la superfície, i la més càlida però també més salada, en sentit contrari, per sota de la freda.

correntada *n f*

CORRENTS. Corrent d'aigua o d'aire de gran intensitat.

correnta de banyo (Alg) *n f*
veg. **corrent** *n m*

correntia *n f*

CORRENTS. Corrent d'aigua, especialment d'aigua de la mar.

correntòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a mesurar la velocitat i la direcció dels corrents marins que es basa en la combinació d'una hèlix per a mesurar la velocitat i un penell que orienta l'aparell en la direcció del corrent i que va referit a un indicador magnètic.

córrer a pal sec *v intr*

VELA. Navegar a favor de les ones i sense cap vela en cas de temporal.

córrer en popa *v tr*

VELA. Córrer una empopada.

córrer la mar *v tr*
veg **navegar** *v intr*

córrer les mars *v intr*
veg. **navegar** *v intr*

corriola (PV) *n f*
veg. **politja** *n f*

corró *n m*

CONSTRUCCIÓ. Cilindre que, posat sota una cosa de molt pes, serveix per a arrossegar-la amb més facilitat.

corró *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina per a pintar formada per un cilindre dur folrat de matèria absorbent que gira sobre un eix metàl·lic, el qual, torçat convenientment, també serveix de mànec.

corrosió *n f*

MANTENIMENT. Procés pel qual un material es deteriora a causa de factors externs.

corrosió galvànica *n f*

MANTENIMENT. Corrosió que es produeix en un metall que té un potencial electroquímic menor entre dos que són en contacte quan aquests són a la part submergida d'un vaixell.

Nota: La corrosió galvànica es contraresta connectant un ànode de sacrifici a les parts metàl·liques del buc.

cors *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Campanya que fa una nau mercant amb patent del seu govern, contra les naus de l'enemic.

corró

corrosió Foto de Thester11b CC BY SA 3 0

corsari/ corsària

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al cors d'una nau.

corsari/ corsària *n m,f*

OFICIS CIVILS. Persona que fa el cors.

corsioles (Alg) *n f pl*
veg. **braçola** *n f*

cos mort (PV) *n m*
veg. **obra morta** *n f*

cos mort (Alg) *n m*
veg. **mort** *n m*

cossia *n f*

PARTS. Passadís central d'una galera.

cossia *n f*

PARTS. Pla diametral d'una nau.

cossia (CD) *n f*
veg. **fileret** *n m*

costa *n f*

TERRA. Terra que voreja la mar.

costa abrupta *n f*
veg. **espadat** *n m*

costa brava *n f*

TERRA. Costa rocosa i abrupta que és producte de la intensa erosió de l'onatge contra un massís enlairat de roca dura que retrocedeix irregularment i forma penya-segats i cales.

costa d'acumulació *n f*

TERRA. Costa de pendents suaus formada per blocs, còdols, sorra i elements més fins, que descansen sobre una base rocallosa.

costa d'emersió *n f*

TERRA. Costa formada quan l'oscil·lació del nivell marí és negativa.

costa de submersió *n f*

TERRA. Costa formada quan l'oscil·lació del nivell marí és positiva.

costa rocallosa *n f*

TERRA. Costa que presenta un relleu escarpat que sol ésser precedit d'una plataforma d'abrasió.

costaner/ costanera *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la costa.

costat *n m*
veg. **banda** *n f*

costejar *v intr*
veg. **terrejar** *v intr*

costa rocallosa Foto de Lviatour CC BY SA 3 0

cotonia Foto de cambridge.org

costella *n f*
veg. **quaderna** *n f*

costellam *n m*
veg. **enramada** *n f*

costerejar (PV) *v intr*
veg. **terrejar** *v intr*

costura *n f*

CONSTRUCCIÓ. Seguit de reblons o cordó de soldadura que uneix dues planxes contigües dels vaixells metàl·lics.

cotejar *v tr*

INSTRUMENTS I CARTES. Comprovar unes senyes, per tal de situar-se en un punt exacte de la mar.

cotonia *n f*
sin. **lona** *n f*

PARTS. Teixit compost d'una barreja de cotó i cànem emprat en la confecció de veles.

cotxinel·lo (Alg) *n m*
veg. **cassanell** *n m*

cove *n m*
sin. **espasa (Alg)** *n f*

PESCA. Cistell gran, de fondària major que l'amplària, més ample de la boca que del fons, fet de vímets o canyes, que serveix per a posar el peix.

covenejar (PV) *v tr*

PESCA. Traure el peix del cóp amb un cove.

covenejar (PV) *v tr*

PESCA. Posar peix en coves.

crebant *n m*

MANTENIMENT. Deformació estructural del buc d'un vaixell que té els dos extrems, proa i popa, més baixos, i la part d'enmig corbada cap amunt.

crebantar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer perdre, un cop, una batzegada, etc., consistència o resistència a la quilla d'una embarcació

crebantat/ crebantada *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit de l'embarcació que, per un accident o una mala posició en quedar varada, presenta una deformació estructural del buc.

creixa *n f*
sin. **plena** *n f*

ONADES. Fet d'elevar-se el nivell de la mar o de les aigües d'un riu.

creixent *n m*

TERRA. Cada una de les acumulacions baixes de material de platja, separades per depressions, espaiades a intervals més o menys regulars al llarg de la platja baixa.

creixent Foto de Boomer Depp CC BY 2 0

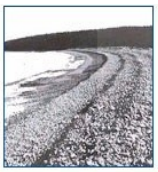

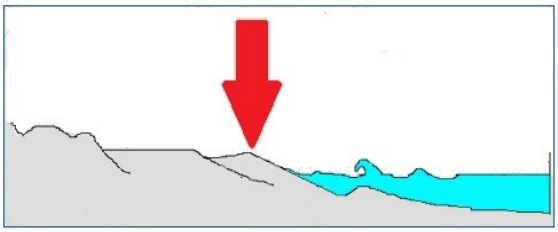

cresta de berma Imatge de www7.uc.cl

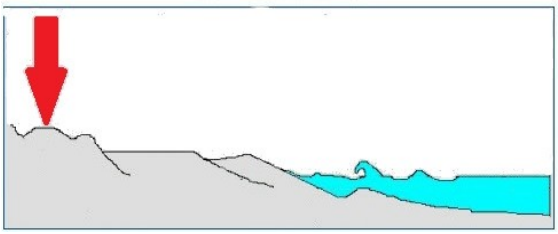

cresta de platja Imatge de www7.uc.cl

cremador *n m*

PARTS. Aparell que mescla un combustible amb aire o oxigen, i en controla la combustió, emprat en calderes, forns, fogons, etc.

cremador *n m*

VENT. Vent del nord-est (NE), que quan bufa a l'estiu és molt calent.

cresta d'una onada *n f*

ONADES. Part de l'onada per sobre del nivell d'equilibri, moment en què aquesta es trenca, i si fa vent, és coronada d'escuma.

cresta de barra *n f*

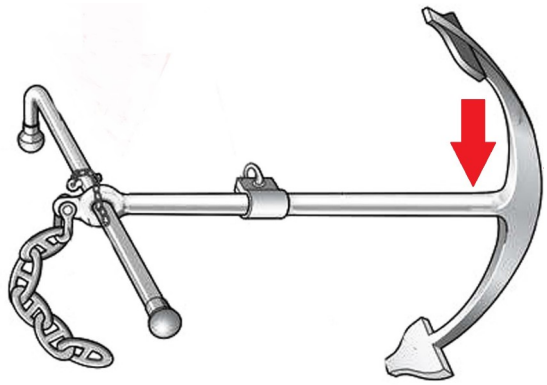

creu de l'ancora

TERRA. Part més elevada d'una barra.

cresta de berma *n f*
sin. **aresta de berma** *n f*

TERRA. Part superior del ressalt en forma d'esglaó que es pot formar a la part alta d'una platja pel dipòsit de graves, còdols, etc., duts per l'acció de les onades.

cresta de platja *n f*

TERRA. Coronació de la part més alta de la platja.

creu *n f*
veg. **vela rodona** *n f*

creu *n f*

PARTS. Punt mitjà de la verga de figura simètrica i de la vela que s'hi enverga.

Nota: En aparells llatins, punt on es creuen l'arbre i l'antena en una barca aparellada amb vela llatina, i on va col·locat l'estrop de la drissa per hissar la vela.

creu *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Punt en què s'uneix la canya de l'àncora amb els seus braços.

creuar *v tr*

NAVEGACIÓ. Navegar en totes direccions dins un espai determinat de mar, per protegir el comerç, bloquejar una costa, etc.

creuer *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra, d'un tonatge intermedi entre el del cuirassat i el del destructor, en el qual la velocitat i l'autonomia predominen sobre l'armament i la protecció.

creuer

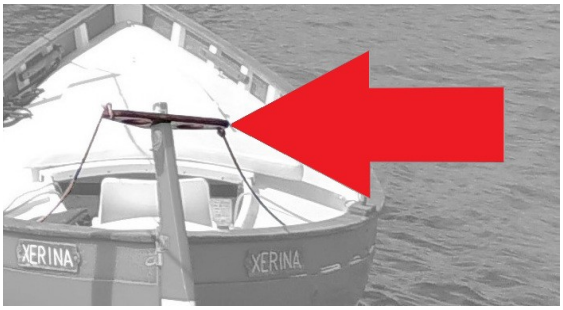

creuera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

creueta

creuer *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Viatge o passeig turístic a bord d'un vaixell

creuera *n f*
sin. **creueta** *n f*

PARTS. Element de maneig d'un timó, consistent en una barra plana fixada a la part superior de l'eix del timó.

Nota: En embarcacions esportives el timoner o un remer accionen la creueta per mitjà d'un cable del timó.

En un bot de rem sense timoner, forma part de la creueta la mira de timó.

creueta *n f*
veg. **creuera** *n f*

creueta *n f*

PARTS. Estructura perpendicular al pal i al pla de crugia, formada per barrots, que uneixen la part baixa del masteleret o masteler al masteler o pal mascle, i que serveix per afermar-hi els obenquells del masteleret o masteler i per donar prou obertura als obenquells i les burdes.

cric *n m*
veg. **gat** *n m*

crida general *n f*

ESPORT. Avís del vaixell del comitè a un regatista per mitjà de senyals acústics i senyals visuals per a indicar-li una determinada incidència, especialment que ha sortit abans d'hora.

Nota: Com a senyal visual d'una crida individual, s'utilitza la bandera X del CIS.

crocol (Alg) *n m*
veg. **gafa** *n f*

cronòmetre *n m*
sin. **cronòmetre nàutic** *n m*; **rellotge marí (PV)** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Rellotge prou precís per ser utilitzat com una base de temps portable fins i tot en un vaixell en moviment.

cronòmetre nàutic *n m*
veg. **cronòmetre** *n m*

crostam *n m*
veg. **betum** *n m*

crugia *n f*
veg. **línia de crugia** *n f*

crugia *n f*

PARTS. Espai central d'una embarcació presa de proa a popa.

Nota: En les galeres, espai comprès entre els bancs dels remers.

cronòmetre

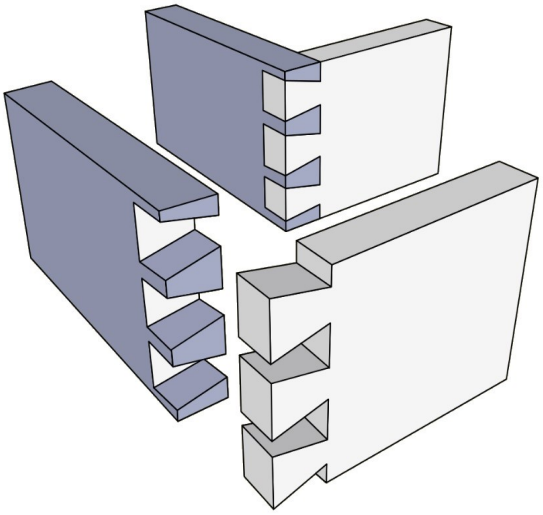

cua d'oreneta Imatge de Joinery-throughdovetail

CC BY SA 3 0

cua *n f*

ESPORT. Part posterior d'un esquí nàutic.

cua d'ànec *n f*
den. desest. **cua de pato** *n f*

PARTS. Eixample de la vela del patí de vela, per la

part del pujament, per donar-li més superfície i millorar la tracció del vent.

cuas d'estrefa (Alg) *n f*
veg. **llamp** ***n m***

cua d'orenella *n f*
veg. **cua d'oreneta** *n f*

cua d'oreneta *n f*
sin. **cua d'orenella** *n f*

FUSTA. Terminació d'una peça en forma de trapezi que s'encaixa o s'emmetxa en una altra.

cua de rata *n f*

CAPS. En nàutica, teixit fet a l'extrem d'un cap gruixut perquè no es desfili, que va disminuint el gruix.

cua de rata (PV) *n f*

PESCA. Ves de xàrcia més pròxim als calons de malla més ampla i de fil més gros.

cubicle *n m*

PARTS. Petit departament en una embarcació.

cuiner/ cuinera *n m,f*

EN MAR. Persona que té per ofici cuinar.

cuirassat *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra de gran tonatge en el qual l'armament i la protecció preponderen sobre la velocitat i l'autonomia.

cuixarro *n m*

CONSTRUCCIÓ. Corba que forma el buc a proa i a popa, des de la línia d'aigua fins a la cinta.

cuixarro *n m*

FUSTA. Taula del folre exterior que cobreix les peces de reforç i les extremitats corbades de les cintes, on acaba el folre de proa i de popa del buc del vaixell.

cuixera *n f*

cuirassat

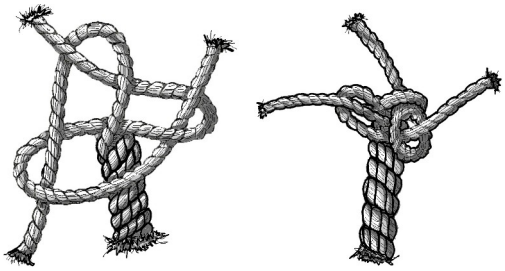

cul de porc Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

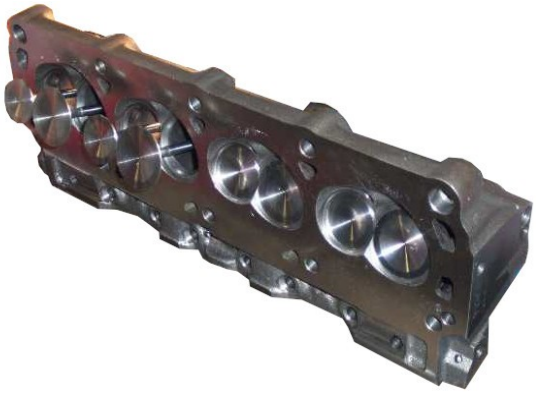

culata

PARTS. Cadascun dels suports de l'eix que reforcen la coberta i on queda assegut el cabrestant per hissar l'àncora.

cul de porc *n m*
sin. **gra d'ordi** *n m*; **mitja pinya** *n f*; **pinya de cul de porc** *n f*; **pinya senzilla** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus que es fa al xicot d'un cap perquè aquest no es desfili.

cular (PV) *v intr*

veg. **acular** *v intr*

culata *n f*

PARTS. Part de l'arbre d'una nau que va sota l'afogament.

Nota: Aquest terme també s'aplica a la part situada al darrere del botaló o de la botafora, que queda dins de l'orla de la barca.

culata *n f*
sin. **capçal del motor** *n m*; **tapa de cilindres** *n f*; **tapa del bloc del motor** *n f*

PARTS. Peça de ferro fos o d'alumini fos que va collada a la part superior del bloc del motor i tanca el cilindre.

culata *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Punta del botaló que va lligada damunt de la proa.

cullera *n f*

PARTS. Aparell que té la forma de recipient còncau obert situat a l'extrem del braç o de la ploma d'una màquina, el qual recull els productes esgrunats (grans, carbó, etc.), sense envasar, d'un munt i els descarrega en un altre indret.

culots *n m pl*

ESPORT. Pantalons arrapats i de camal curt de l'equip d'un remer, que cobreixen la cuixa.

cuny *n m*
veg. **tascó** *n m*

curricà *n m*
sin. **afiladero (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ormeig de pesca que s'usa amb la barca navegant i consisteix generalment en una corda resistent i llarga en un cap de la qual hom fixa un ham gros.

curs *n m*

AIGUA. Camí seguit pel corrent d'un riu.

cursa en línia *n f*

cullera Foto Port de Tarragona

cúter

ESPORT. Cursa de piragüisme d'aigües tranquil·les consistent a recórrer sense obstacles 500, 1.000, 5.000 o 10.000 m.

curta (PV) *n f*
veg. **quarter** *n m*

curtcircuit *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Connexió, voluntària o accidental, entre dos punts d'un circuit elèctric a través d'impedància molt petita, que dona lloc a un corrent molt elevat.

custòdia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei retribuït que presta l'empresa estibadora i que consisteix a guardar i vigilar les mercaderies durant l'estada al port.

cúter *n m*

VELA. Variant de balandra de línies molt fines amb dos o més flocs, que pot aparellar una vela major cangrea o bermudiana.

Nota: La forma de diferenciar entre un sloop i un cúter és la longitud de l'estai. En el sloop aquest arriba fins a l'extrem exterior del bauprès. Aquest ha de romandre sempre en posició i no es pot retreure.

D

dahabiya *n f*

VELA. Embarcació de buc llarg i estret, amb aparell llatí i una cambra sobre coberta que s'estén des de la mitjana fins a la popa, utilitzada en el transport de passatgers pel Nil.

dalinar (PV) *v intr*
veg. **sirgar** *v tr*

daliner/ dalinera *n m,f*
sin. **sirgador/ sirgadora** *n m,f*

EN MAR. Sirgador del davant, quan la sirga era estirada per més d'un sirgador, el qual s'ajudava amb el dalí.

dama (PV) *n f*
veg. **escàlem de forqueta** *n m*

dàrsena *n f*

TERRA. Indret protegit artificialment als ports, canals, etc., on les embarcacions poden estar-se i dur a terme amb tota seguretat les diverses operacions de càrrega i descàrrega.

dàrsena comercial *n f*

TERRA. Dàrsena destinada només a la càrrega i descàrrega de mercaderies.

dàrsena esportiva *n f*

TERRA. Dàrsena destinada a embarcacions de lleure.

dàrsena pesquera *n f*

TERRA. Dàrsena destinada a les embarcacions de PESCA.

dau *n m*

dahabiya Foto de Remih CC BY SA 4.0

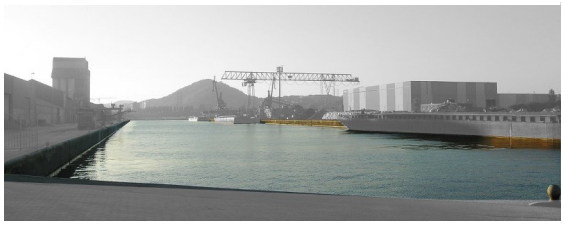

dàrsena Foto de Flamenc CC BY SA 3 0

dau Foto de Apodiksi CC BY SA 4.0

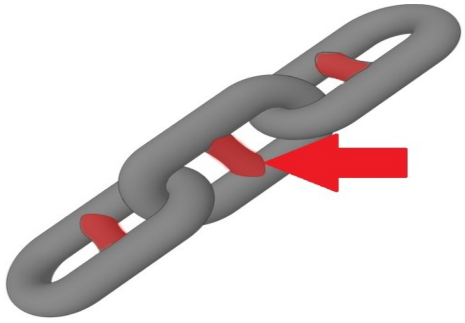

dau

VELA. Vaixell de vela tradicional de l'Oceà Índic a les costes de la península Aràbiga, el Pakistan, l'Índia i l'Àfrica Oriental amb una o més veles llatines.

dau *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça cúbica de llautó o de ferro per dins la qual passa un eix al qual serveix de suport en els bossells, els quadernals i la roda del timó.

dau *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Travesser que

coincideix amb l'eix menor d'una baula el·líptica.

davallar (Alg) *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

davant *n m*
sin. **devant (IB)** *n m*; **puja** *n f*; **trossa (PV)** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que, fixat al penol del car de l'antena d'una vela llatina i passant per davant de la roda i per la galotxa, permet fixar la posició del car en acció contraposada amb l'orsapop.

davant (PV) *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Aparell format per un bossell i un cap.

de conserva *adv*
veg. **navegar en conserva** *adv*

de dues proes *adj*

MOTOR. Dit d'una embarcació, els extrems de la qual són idèntics, que li permeten navegar en sentit oposats sense virar.

de popa rodona *adv*
veg. **a fil de popa** *adv*

de proa a popa *adv*

PARTS. En la direcció longitudinal de la nau.

decantació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Operació que consisteix a deixar dipositar-se les matèries contingudes en un líquid al fons a fi d'eliminar-les i recollir el líquid clarificat.

decaure *v intr*
veg. **abatre** *v intr pron*

decaure (PV) *v intr*
veg. **arribar** *v tr*

declinació d'un astre *n f*
sigla **δ** *n f*

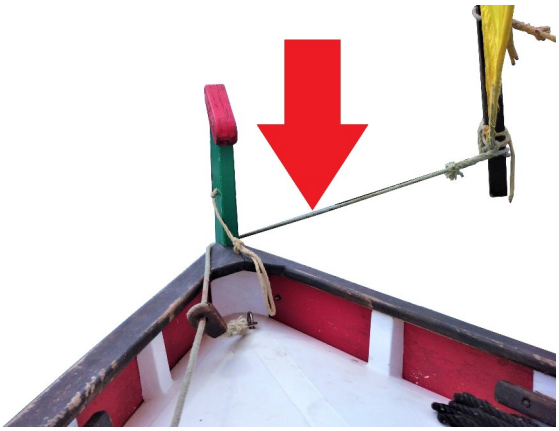

davant Foto de l'autor CC BY SA 4.0

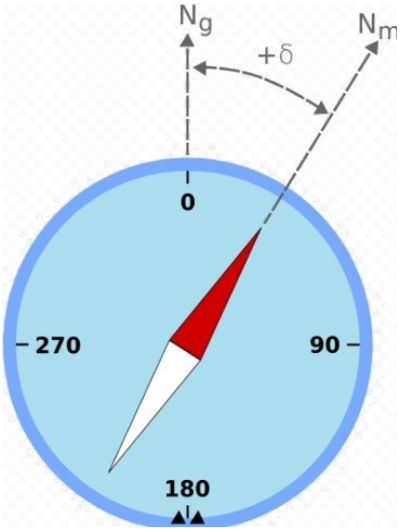

declinació magnètica Imatge de Odder CC BY SA 3.0

INSTRUMENTS I CARTES. Angle entre l'equador celeste i un astre, mesurat sobre el meridià celeste que passa per l'astre.

declinació magnètica *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Angle que forma la direcció del nord magnètic i la del nord geogràfic en un punt de la superfície terrestre.

decomís *n m*
veg. **comís** *n m*

decomissar *v tr*
veg. **comissar** *v tr*

decreció *n f*
sin. **amagriment** *n m*

TERRA. Fenomen de retrocés o pèrdua de sorra de

la platja a causa de l'erosió.

defensa *n f*
sin. **guarda** *n f*

PARTS. Peça de fusta en forma de mitja canya que va de proa a popa entre la taula d'embornals i el redó, o bé sobre el redó.

defensa *n f*
sin. **guarda (PV)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Element que es col·loca entre les embarcacions i el moll, o entre embarcacions abarloades, i que serveix per a esmorteir els cops entre aquestes, provocats per l'onatge o la inèrcia de les maniobres.

deflector *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Imant que es col·loca a certa distància del compàs per a corregir la influència de les peces de ferro presents en el vaixell.

degolladura (PV) *n f*

PARTS. Esquinç fet a una vela quan es degolla.

degollar *v tr*
sin. **esgarrar (Alg)** *v tr*

VELA. Esquinçar una vela intencionadament quan hi ha temporal, a fi d'evitar un perill imminent.

degollar (PV) *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Detenir la cadena de l'àncora travant-la arran de l'escobenc.

deixant *n m*
sin. **aigües d'una nau (PV)** *n f pl,* **estela (PV)** *n f;* **rastre** *n m;* **solc** ***(PV)*** *n m;*

ONADES. Solc que deixa una nau darrere seu.

deixar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Augmentar la distància entre una nau i la costa o qualsevol altre objecte.

deixar anar les amarres *v tr*
veg. **desatracar** *v tr*

defensa

deixant Foto de Edmont CC BY SA 3 0

delta Foto de Stephen Codrington CC BY 2 5

deixar per la popa *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau avançar i deixar distància pel seu darrere amb una altra nau que porti el mateix rumb.

delta *n m*

TERRA. Espai de terra, generalment de forma tendint a triangular, que els al·luvions d'un riu formen a la seva desembocadura a la mar.

delta de marea *n m*

TERRA. Delta format per un con al·luvial construït per la marea a la sortida d'una boca de mar oberta en un

cordó litoral que aïlla una llacuna.

delta submarí pregon *n m*
veg. **con submarí** *n m*

demora *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Direcció en què és situat un objecte respecte a un punt de la costa, a una embarcació, etc., definit per l'angle que forma aquesta direcció amb la línia nord-sud veritable.

demorar *v intr*

NAVEGACIÓ. Ésser situat en demora.

deposició *n f*
sin. **dipòsit litoral** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Material flotant deposat en el litoral per l'acció de les onades i del vent.

depressió de l'horitzó *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Angle que forma l'horitzó visual amb l'horitzó racional.

depuració d'aigües residuals *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament a què se sotmeten les aigües residuals de les poblacions o de les indústries a fi de separar-ne els elements perjudicials o de transformar-los de manera que restin inofensius.

depuradora *n f*
sin. **estació depuradora** *n f*

PARTS. Instal·lació en què se sotmeten a tractament les aigües residuals.

depurar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llevar les impureses, la toxicitat, etc. d'un abocament o transformar-lo per mitjans adequats.

derelicte *n m*

EMBARCACIÓ. Restes d'un vaixell naufragat o del que contenia.

derelicte

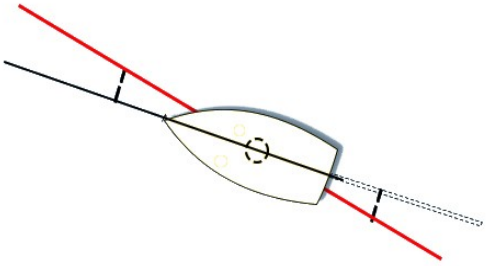

deriva

deriva *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Desviació d'una embarcació del seu rumb per efecte dels vents o dels corrents.

deriva *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desplaçament incontrolat d'un objecte flotant o submergit en l'aigua, causat per l'efecte dels vents o dels corrents.

deriva litoral *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transport i repartició dels elements sorrencs o terrígens que efectuen les onades quan incideixen contra la costa obliquament, cosa que produeix un moviment en ziga-zaga de cada element la resultant del qual és paral·lela a la costa.

derivar *v intr*
sin. **escarroçar (Alg)** *v intr*

NAVEGACIÓ. Una nau, desviar-se del rumb que havia de seguir, per efecte d'un corrent.

derivar *v intr*
veg. **anar a la ronsa** *v intr*

derramo *n m*

TIPUS. Mena de pollacra que es posa entre la vela i la coberta a fi d'aprofitar més el vent.

derrota *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Camí que segueix una embarcació per anar d'un lloc a un altre.

derroter *n m*

NAVEGACIÓ. Direcció seguida per una embarcació quan navega prop de la costa.

derroter *n m*
sin. **llibre de rumb** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre que informa de les característiques de la costa, els ports, la meteorologia i l'oceanografia, i també de dades que s'hi relacionen, d'importància per a la navegació.

derroter/ derrotera *n m,f*

EN MAR. Oficial o mariner encarregat de la derrota.

desabarrotar (PV) *v tr*
veg. **desestibar** *v tr*

desbolcada *n f*
veg. **adreçament** *n m*

desbolcar *v tr*
veg. **adreçar** *v tr*

desabordar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Separar dues naus que estaven abordades.

desabrigat/ desabrigada *adj*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Dit de l'ancoratge obert als vents i mars, o sense resguard contra ells.

desaferrar *v tr*

VELA. Deslligar els tomadors, els plegadors o els botafions que mantenen la vela degudament plegada i subjecta a la verga del vaixell.

desamarrar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Deixar anar les amarres d'una embarcació.

desamurar *v tr*

VELA. Deslligar la amura d'una vela.

desancorar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Llevar l'àncora o les àncores d'una nau.

desaparellar *v tr*
veg. **desarborar** *v tr*

desaquarterar *v tr*

VELA. Deixar d'aquarterar la o les veles.

desarborar *v tr*
sin. **desaparellar** *v tr*; **desguarnir (PV)** *v tr*; **desmantellar** *v tr*; **desormejar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desguarnir, rompre o abatre els arbres d'una nau.

desarborar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perdre, una nau, els seus arbres per accident.

desarmallar (PV) *v tr*
veg. **desemmallar** *v tr*

desatracada *n f*
sin. **desatracament** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció i efecte de desatracar.

desatracament *n m*
veg. **desatracada** *n f*

desatracar *v tr*
sin. **deixar anar les amarres** *v tr*
ANCORATGE I AMARRAMENT. Separar una embarcació de la vora d'una altra, del moll, o de qualsevol objecte on era atracada.

desballestador/desballestadora *n m,f*

EN TERRA. Persona que té l'ofici de desballestar embarcacions.

desballestament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de desballestar o de desballestar-se; l'efecte.

desballestar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desfer una embarcació totalment o parcialment, de forma que puguin ésser aprofitats els materials en bon estat.

desbarcar (Alg) *v tr*
veg. **desembarcar** *v tr*

desbastar *v tr*
veg. **escalabornar** *v tr*

desbolcada *n f*
veg. **adreçament** *n m*

desbolcar *v tr*
veg. **adreçar** *v tr*

descaçar *v tr*

VELA. Fer girar, el vent, la barca i treure-la fora del seu rumb.

descàrrega *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de treure la càrrega d'una nau.

descarregador *n m*

TERRA. Lloc apropiat per a atracar-hi embarcacions i procedir a desembarcar mercaderies.

descarregador/ descarregadora *n m,f*
veg. **estibador/ estibadora** *n m,f*

descarregador/ descarregadora *n m,f*
sin. **bastaix** *n m*; **faquí** *n m*

EN TERRA. Persona que té per ofici descarregar mercaderies.

descarregar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alliberar o alleujar d'una càrrega.

desballestament Foto de Naquib Hossain CC BY SA 2 0

descens *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada en aigües braves que consisteix a baixar per un riu, al llarg d'un recorregut mínim de 3 km, en el mínim temps possible.

descens *n m*

ESPORT. Regata de rem de llarg recorregut disputada seguint el corrent d'un riu, generalment segons un sistema de cursa contra rellotge.

descens de riu esportiu *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada en rius de grau I a III que consisteix a baixar al llarg d'un recorregut amb una sèrie d'obstacles, com ara corrents, ràpids, estretalls, etc., en el mínim temps possible.

descoberta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Inspecció diària de l'estat de l'aparellament d'un vaixell.

descoberta de l'horitzó *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reconeixement de l'horitzó que es fa a la sortida i a la posta del sol en els vaixells de vela.

desconxar *v tr*

CAPS. Desfilar els caps o fils d'una corda.

descosir *v tr*

VELA. Desfer la unió de dues peces: tendals, folres de vela, etc...

desdujar (PV) *v tr*

CAPS. Desplegar, desenrotllar una vela, una corda, una xàrcia, que estava dujada.

desembarcador *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Estructura a la vora d'un port o a la vora d'un riu o canal, de manera que es puguin atracar vaixells per carregar i descarregar càrrega o passatgers.

desembarcar *v tr*
sin. **desbarcar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar en terra alguna persona o alguna cosa traient-la de la nau o la barca on anava embarcada.

desembarcar *v intr*
veg. **desenrolar** *v intr*

desembarrancar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer surar de nou una embarcació que estava embarrancada.

desembocadura *n f*
sin. **boca** *n f*; **boca de mar** *n f*; **embocadura** *n f*; **gola** *n f*

TERRA. Lloc on un corrent d'aigua desguassa al mar, a un llac o a un altre corrent del qual és afluent.

desembocar *v intr*
sin. **esbocar (Alg)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Un riu, un canal, etc, desguassar en un altre, en un llac o en el mar.

desemmallar *v tr*
sin. **desarmallar (PV)** *v tr*

PESCA. Treure el peix de la xarxa on està emmallat.

desencallar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Treure un vaixell del lloc on està encallat.

desencapellar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Treure la gassa d'un cap del norai, el bol·lard, etc. on l'havien subjectat.

desembacador Foto de Richard Palmer CC BY SA 3 0

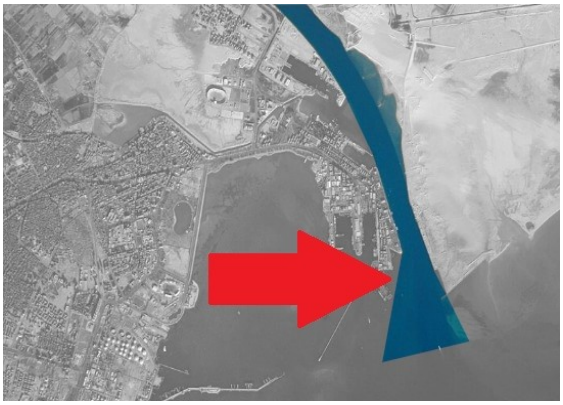

desembocadura

desencepar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Treure les voltes que (el cap o la cadena) han pres sobre el cep de l'àncora.

desenrolar *v intr*
sin. **desembarcar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Donar de baixa una persona de la tripulació de la nau.

desenvergar *v tr*

VELA. Deslligar una vela envergada.

desestiba *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de desfer l'estiba situada en un moll o en una embarcació i treure i desocupar la càrrega ja estibada.

desestibar *v tr*
sin. **desabarrotar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desfer l'estiba situada en un moll o en una embarcació i treure i desocupar la càrrega ja estibada.

desfogar *v intr*

VENT. El temps, l'estat de l'atmosfera, el vent, etc., millorar després d'haver esclatat la tempesta.

desfogar una vela *v intr*

VELA. Deixar anar les escotes d'una vela o degollar-la perquè no prengui massa vent.

desfonar *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trencar-se el fons, els costats o la coberta d'un vaixell per efecte d'una força exterior o d'un cop de mar.

desguarnir (PV) *v tr*
veg. **desarborar** *v tr*

desguàs *n m*
sin. **doll (CD)** *n m* sin. **doi (CD)** *n m*; **dull** *n m,* **leso (Alg)** *n m*

PARTS. Lloc per on es dona sortida a l'aigua fluent o empantanada.

Nota: En el patí de vela, desguàs situat a la punta de proa del patí de vela, per la coberta, que, havent-ne descargolat el tap -anomenat espitxa- i posat el patí de vela de cap per avall i aixecat de popa, permet de buidar l'aigua que pugui haver entrat en els flotadors.

desguassar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Buidar l'aigua del buc amb l'ajut de la sàssola, d'una banda o d'una bomba.

desigualtat anual *n f*

MAREES. Variacions més o menys periòdiques del nivell de l'aigua o de la velocitat del corrent de marea, que es produeixen amb els canvis de temporada, i que es deuen principalment a causes meteorològiques.

desigualtat de fase *n f*

MAREES. Variació de les marees o dels corrents mareals associada amb els canvis de fase de la Lluna en relació amb el Sol.

desigualtat diürna *n f*

MAREES. Diferència de velocitat entre el flux i el reflux diürn de dues corrents.

desllastar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Descarregar del seu llast una embarcació.

desmantellar *v tr*
veg. **desarborar** *v tr*

desobedient/ desobedienta *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que és lent a obeir el timó, ja sigui per defecte de construcció o per circumstàncies accidentals.

desormejar (PV) *v tr*
veg. **desarborar** *v tr*

despalmar *v tr*
veg. **espalmar** *v tr*

despatxar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar en ordre els documents i les formalitats exigibles a un vaixell per a fer-se a la mar.

desplaçament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pes del volum de l'aigua desplaçada per un vaixell que equival al pes de l'embarcació amb tot el que porti en un moment determinat, i que és mesurat en tones mètriques.

desplaçament d'alleujament *n m*
veg. **desplaçament en rosca** *n m*

desplaçament en llast *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desplaçament del vaixell proveït dels serveis, però sense càrrega comercial.

desplaçament en màxima càrrega *n m*
sin. **desplaçament màxim** *n m*; **desplaçament total** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desplaçament del vaixell quan la línia d'aigua és la línia de màxima càrrega permesa, per tant, és el desplaçament en rosca més el pes mort.

desplaçament en rosca *n m*
sin. **desplaçament d'alleujament** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desplaçament del vaixell quan surt del lloc de construcció i, per tant, va completament descarregat, sense pes mort.

desplaçament màxim *n m*
veg. **desplaçament en màxima càrrega** *n m*

desplaçament total *n m*
veg. **desplaçament en màxima càrrega** *n m*

desplaçar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'un vaixell, desallotjar un volum d'aigua igual al de la part del buc submergida, i el pes del qual és igual al pes total del vaixell.

desrissar (PV) *v tr*

VELA. Desfer els rissos de les veles perquè agafin més vent.

dessecació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'eliminar l'aigua d'un indret costaner, especialment a les maresmes.

dessecar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Eliminar l'aigua d'un indret costaner, especialment de les maresmes.

destapada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estiba feta en un moll de càrrega que, per les seves característiques, no necessita ser guardada sota cobert per no deteriorar-se durant el canvi de mode de transport.

destral *n f*
sin. **restal (Alg)** *n f*

FUSTA. Eina de tall formada per una fulla acerada proveïda d'un mànec de fusta, en angle recte, en el mateix pla de la fulla.

destrincar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar anar les trinques que subjectaven fortament, a bord, les mercaderies, els estris de marina.

destral catalana Foto Museu Valencià d'Etnologia CC 2 0

destructor Foto de ウツダー CC BY 2.1

destructor *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra, petit, ràpid i lleuger, però amb molt armament, més gran que una fragata però més petit que un cuirassat..

desventament *n m*

ESPORT. Acció d'un veler de situar-se a sobrevent d'un altre de manera que l'aparell propi li faci de pantalla contra el vent, per fer-li perdre velocitat.

desventar *v tr*
sin. **esventar (CD)** *v tr*

VELA. Situar-se, un veler, a sobrevent d'un altre de manera que l'aparell propi li faci de pantalla contra el vent, per fer-li perdre velocitat.

desviació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Angle que forma l'agulla nàutica amb el meridià magnètic per l'atracció de una massa de ferro o d'un altre imant.

desvirar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Donar voltes al torn d'un molinet o un argue en sentit contrari al que se li donà per virar un cap, un cable, etc.

devant (IB) *n m*
veg. **davant** *n m*

dia de marea *n f*

MAREES. Temps de rotació de la Terra respecte de la Lluna, o l'interval entre dos trànsits superiors successius de la Lluna per sobre el meridià d'un lloc d'aproximadament 24.84 hores solars (24 hores i 50 minuts) o 1'035 vegades el dia solar mitjà.

diablet (PV) *n m*
sin. **diablillo (PV)** *n m*

PESCA. Palangre d'ham i braçolada més menuda.

diablillo (PV) *n m*
veg. **diablet (PV)** *n m*

diagrama de refracció *n f*

ONADES. Diagrama que mostra les posicions de les crestes i les ortogonals en una àrea donada per a un període i una direcció específics d'onada d'aigua profunda.

diari de bord *n m*
sin. **llibre de bord** *n m*; **llibre de navegació** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre on el capità del vaixell apunta cada dia tots els detalls del viatge i que en constitueix l'historial, des de l'avarada fins que deixa de navegar.

dic *n m*
sin. **diga (Alg)** *n f*

TERRA. Mur que es construeix a la mar per contenir les onades i arrecerar un port, o per protegir de l'erosió les terres del litoral.

dic aïllat *n m*

TERRA. Dic construït en general paral·lelament a la costa, però apartat d'aquesta, sovint fet d'escullera.

dic d'escullera *n m*
sin. **escullera** *n f*

TERRA. Dic constituït per un nucli recobert per uns blocs grossos de pedra o de formigó, i de base molt ampla que en anar pujant s'estreny progressivament, de manera que produeix, en la seva massa, l'absorció de forma gradual de l'energia de l'onatge, i que a la part superior té un mur emergent que impedeix el pas de l'onada sobre el dic.

dic Foto de C Messier CC BY SA 4.0

dic aïllat

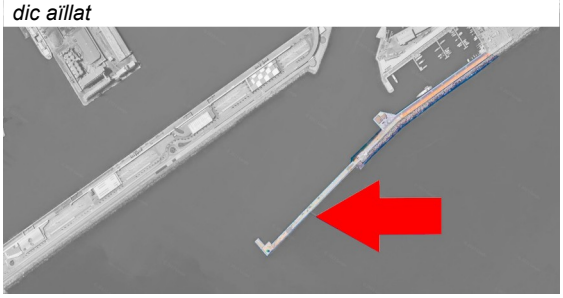
dic d'escullera de Barcelona Foto de Google Earth

dic de recer del port de Bilbao Foto de Google Earth

dic de carenar *n m*
veg. **dic sec** *n m*

dic de marea *n m*

TERRA. Dic sec construït on hi ha grans marees de manera que es buida naturalment.

dic de recer *n m*

TERRA. Dic situat de manera que rep les accions dominants de la mar i en protegeix el port.

dic de ribera *n m*
veg. **mota** *n f*

dic en talús *n m*

TERRA. Dic amb parament inclinat recobert generalment d'escullera.

dic flotant *n m*

TERRA. Dic constituït per una estructura metàl·lica en forma d'U que es pot enfonsar parcialment llastant-ne l'interior per fer-hi entrar una embarcació i deixar-la en sec fent-la surar posteriorment.

dic guia *n m*

TERRA. Dic situat a la desembocadura d'un riu que dirigeix el corrent.

dic perpendicular *n m*
sin. **espigó** *n m*

TERRA. Massís sortint fet de blocs de pedra, o de formigó, construït perpendicularment a la vora d'un riu, de la mar, etc., i que serveix per a protegir elements de la costa contra l'acció de les onades, canviar la direcció del corrent o protegir els marges.

dic sec *n m*
sin. **dic de carenar** *n m*

TERRA. Dic de forma rectangular i de poca grandària que es pot tancar hermèticament, servint-se d'unes comportes o bé d'una estructura flotant que es col·loca a l'entrada, i buidar per mitjà d'un bombament.

Nota: Les parets del dic són esglaonades de manera que facilitin l'apuntalament del vaixell i l'organització de les tasques de reparació.

dic submergit *n m*
sin. **atenuador d'onades** *n m*

TERRA. Dic construït d'obra, situat per sota del nivell de la mar, que serveix per a amortir l'onatge.

dic vertical *n m*

TERRA. Dic format per carreus o blocs molt grossos de ciment armat amb prou base i pes per a resistir l'esforç de bolcada i que té un parament vertical de cara a mar oberta, cosa que provoca la reflexió de l'onada i absorbeix solament l'energia de reflexió.

dièsel *n m*

dic flotant Foto Fabio Durieux Lopes CC BY 2 0

dic sec Foto de visitbayone.com

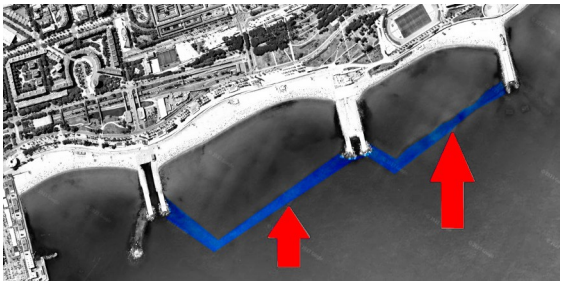
dics submergits de Barcelona Foto Google Earth

MOTOR. Embarcació que incorpora un motor dièsel.

diferència de desplaçaments *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Diferència de volum entre el desplaçament de proa i el de popa.

difracció de l'onatge *n f*

ONADES. Curvatura que prenen les crestes de les onades quan topen obliquament amb un obstacle natural (cap, illot, etc.) o artificial (dic, espigot, etc.) i el voregen mitjançant un canvi de direcció que n'esmorteeix la força.

difusió turbulenta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Manera de barrejar-se

un abocament, el cabal d'un curs d'aigua, etc. a la mar amb l'aigua marina, amb remolins i moviments dispersos a causa de l'acció del vent.

difusor *n m*

PARTS. Dispositiu on es desaccelera un corrent de fluid, a fi d'aconseguir un augment de la pressió, mitjançant un increment gradual de la secció, en forma d'embut.

difusor *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dispositiu situat al final d'un emissari submarí que serveix per a estendre el fluid afluent en totes direccions a les aigües de la mar.

diga (Alg) *n f*
veg. **dic** *n m*

dinàmica litoral *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de les accions i reaccions existents a la mar i als seus batents costaners.

dinghy *n m*
sin. **embarcació d'orsa** *n f pl*

VELA. Petita barca, a vela, rem o motot usada com a auxiliar d'un vaixell.

dioptra (PV) *n m*
veg. **alidada** *n f*

dipòsit *n m*
veg. **tanc** *n m*

dipòsit franc *n m*

TERRA. Lloc on es pot mantenir transitòriament mercaderies importades sense pagar drets de duana.

dipòsit litoral *n m*
veg. **deposició** *n f*

direcció d'onada *n f*

ONADES. Direcció en la qual una onada s'apropa.

direcció de deriva *n f*

dinghy Foto de RanchoRosco CC BY SA 3 0

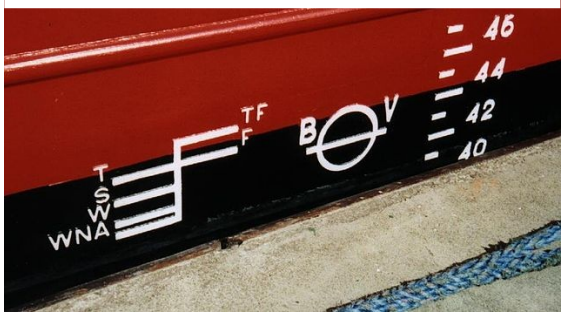

disc de francbord

CORRENTS. Direcció del moviment predominant d'un cos transportat per un corrent.

disc de francbord *n m*

PARTS. Disc que porten pintat al costat els vaixells per marcar el màxim calat amb què poden navegar.

disc de senyalització *n m*

ESPORT. En piragüisme, element en forma de disc que serveix als jutges de porta per a comunicar-se amb el jutge àrbitre i els seus assistents.

Nota: Són discos de senyalització els discos grocs i el disc vermell.

disc groc *n m*

ESPORT. En piragüisme, cadascun dels dos discos de senyalització de color groc, marcats l'un amb el número cinc i l'altre amb el cinquanta, amb què el jutge de porta indica un franqueig antireglamentari.

Nota: La utilització del disc groc marcat amb el número cinc o del disc groc marcat amb el número cinquanta depèn de la sanció atorgada a l'infractor.

disc vermell *n m*

ESPORT. En piragüisme, disc de senyalització de color vermell amb què el jutge de porta indica la desqualificació d'un competidor.

disparador *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ressort de ferro que es fixa a la gata de l'àncora per llançar-la a l'aigua en el moment precís d'escaure's l'embarcació al lloc d'ancoratge.

disparador d'avarada *n m*

CONSTRUCCIÓ. Dispositiu que engega sobtadament el mecanisme d'avarar un vaixell.

dispensador de gasolina *n m*
veg. **assortidor de combustible** *n m*

distància cresta-vall *n f*
veg. **alçària d'onada** *n f*

distància d'extinció *n f*

ONADES. Distància que arriben a recórrer les onades després de deixar la zona de generació fins que desapareixen.

distància entre eixos *n f*

ESPORT. Distància existent entre el centre d'un bot de rem i l'eix de l'escalemera o, en el rem en couple, entre els dos eixos de les escalemeres.

distintiu *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Bandera especial que s'hissa en una nau per a indicar la presència d'una persona a qui corresponen determinats honors.

distintiu de classe *n m*
veg. **ensenya** *n f*

distribució *n f*

ESPORT. Mecanisme que controla l'operació de les vàlvules, assegurant la correcta successió d'etapes d'un motor tèrmic.

distribució Stephenson *n f v*

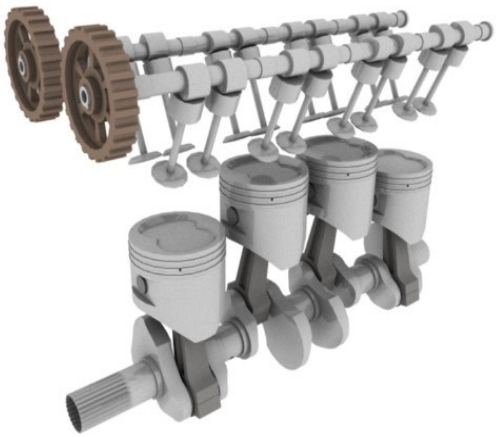

distribució Imatge de Wapcaplet CC BY SA 3 0

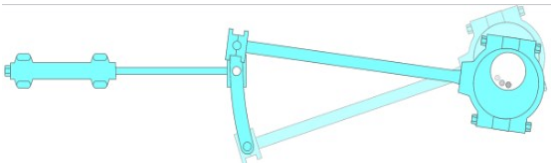

distribució Stepherson

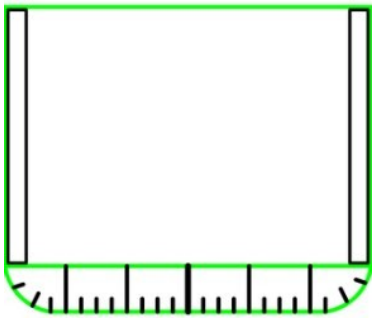

doble fons Imatge de Georgewilliamherbert CC BY SA 2.5

PARTS. Mecanisme de distribució de disseny simple que va ser àmpliament utilitzat a tot el món en diferents tipus de màquines de vapor format per dos elements excèntrics units a l'eix, amb el qual inverteix la marxa i es regula l'expansió de vapor.

doblar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una embarcació, passar per davant d'un cap, d'un promontori, etc., i posar-se a l'altre costat.

doblar *v tr*

ESPORT. Superar, una embarcació, una balisa en el transcurs d'una regata.

doble *n m*
veg. **doble scull** *n m*

doble buc *n m*
veg. **doble fons** *n m*

doble fons *n m*
sin. **doble buc** *n m*

PARTS. Doble buc aquells que posseeixen una barrera de separació doble al llarg de tota l'eslora de càrrega entre els tancs de càrrega i el mar.

doble scull *n m*
sin. **doble** *n m*
sigla **2x** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en couple que es practica amb un bot de rem d'uns 10 m d'eslora i 26 kg de pes mínim, tripulat per dos remers.

doc *n m*

TERRA. Zona d'un port que reuneix magatzems i altres instal·lacions relatives a la càrrega i descàrrega dels vaixells, la custòdia de les mercaderies, etc.

dofinera *n f*
veg. **arpó** *n m*

dogal *n m*
sin. **bragot (PV)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que, en donar una volta a la drissa arran de l'antena, volta també l'arbre de l'embarcació i, en passar per la bigota amb l'altre extrem, agafa la trossa.

dogre *n m*

VELA. Vaixell holandès de dos pals, major i mitjana, el primer amb dues veles rodones i el segon amb una cangrea i una goneta, que s'usava per a pescar arengs a la mar del Nord.

doi (CD) *n m*
veg. **desguàs** *n m*

doll (CD) *n m*
veg. **desguàs** *n m*

doll de vent *n m*
veg. **raig (PV)** *n m*

dogal Foto de l'autor CC BY SA 4.0

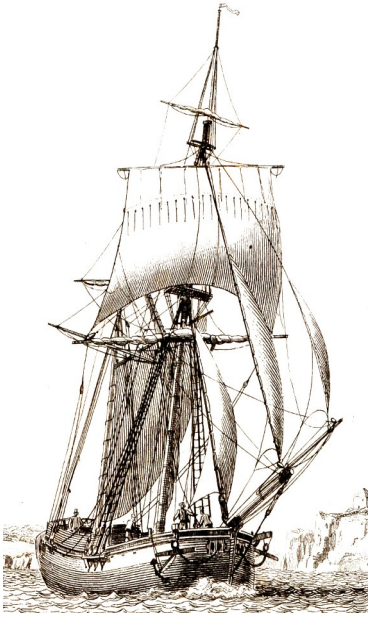

dogre

domini públic maritimoterrestre *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de béns de domini públic, que inclou la zona maritimoterrestre, les platges, les aigües continentals, el mar territorial i els recursos naturals de la zona econòmica i la plataforma continental.

donar amarres *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Llençar les amarres i encapellar-les per amarrar una embarcació.

donar carena *v tr*
veg. **carenar** *v tr*

donar estopa *v intr*
veg. **calafatar** *v tr*

donar la voga *v intr*

REM. Servir de norma als altres remadors en el maneig del rem, o en els temps de vogar, talment que tots es moguin al mateix ritme.

dorment *n m*
sin. **embocadura (Alg)** *n f*

FUSTA. Filada de fustes que serveixen de suport als baus.

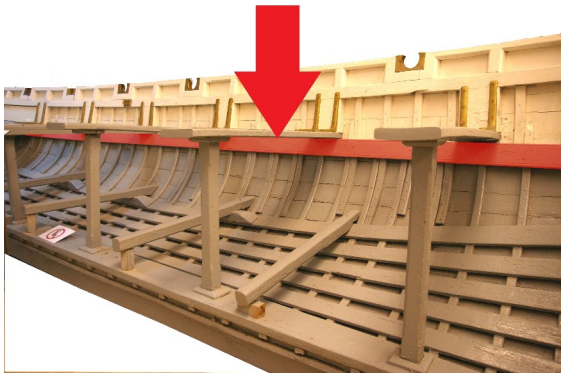

dorment Foto de l'autor CC BY SA 4.0

dormit *n m*

FUSTA. Peça que es col·loca sobre la quilla i que encaixa amb el peu de la varenga.

dorna *n f*

VELA. Barca petita de pesca típica de les Ries Baixes de Galícia, amb vela al terç i buc tinglat.

dorna Foto de Adrián Estévez CC BY SA 40

dory *n m*

REM. Barca de fons pla, de 5 a 7 m d'eslora, manejada per dues persones i usada pels pescadors dels bancs de Terranova en la pesca del bacallà, que porta bancades mòbils a fi d'estibar millor el peix.

dory Fotografia de Parsonsphotography bp CC BY SA 3

dos *n m/f*

ESPORT. Remer situat en segona posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: En el dos amb timoner, el dos sense timoner i el doble scull, el dos coincideix amb el marca. Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

dos amb *n m*
veg. **dos amb timoner** *n m*

dos amb timoner *n m*
sin. **dos amb** *n m*
sigla **2+** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en punta masculina que es practica amb un outrigger d'uns 11 m d'eslora i 32 kg de pes mínim, tripulat per dos remers i un timoner.

dos sense *n m*
veg. **dos sense timoner** *n m*

dos sense timoner *n m*
sin. **dos sense** *n m*
sigla **2-** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en punta que es practica amb un outrigger d'uns 10 m d'eslora i 27 kg de pes mínim, tripulat per dos remers.

draga *n f*

MOTOR. Vaixell proveït d'una eina, aparell o màquina que serveix per a excavar terrenys subaquàtics.

draga aspiradora *n f*
veg. **draga xucladora** *n f*

draga de catúfols *n f*

MOTOR. Draga mecànica que porta una cadena de catúfols muntada sobre un bastigi mòbil.

draga de cullera *n f*
sin. **draga de pala** *n f*

MOTOR. Draga mecànica que té una pala muntada a l'extrem d'un braç mòbil, i la descàrrega de la qual es fa inclinant o capgirant la cullera.

draga de pala *n f*
veg. **draga de cullera** *n f*

draga de succió *n f*
veg. **draga xucladora** *n f*

draga hidràulica *n f*
veg. **draga xucladora** *n f*

draga xucladora *n f*
sin. **draga aspiradora** *n f*; **draga de succió** *n f*; **draga hidràulica** *n f*

MOTOR. Draga formada per un braç amb un tub aspirant que va fins al fons marí sorrenc que cal dragar, on xucla la sorra amb l'aigua.

dragador /dragadora *n m,f*

EN MAR. Persona que treballa amb una draga.

dragalina *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Màquina emprada en el dragatge i l'excavació de terres, en la qual l'element excavador és una cullera que bascula penjada d'uns cables de sosteniment que llisquen d'una corriola fixada a l'extrem d'una ploma d'inclinació variable i que és accionada per uns altres cables, moguts des d'un torn situat a la base de la màquina.

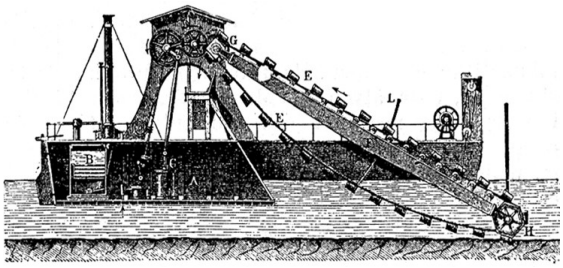

draga de catúfols

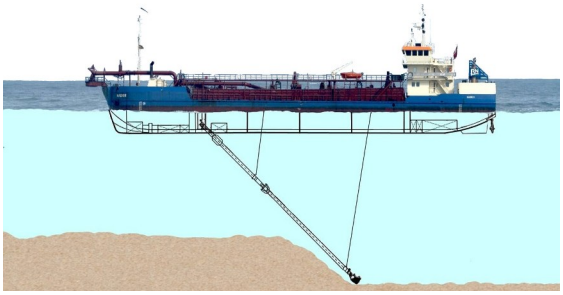

draga xucladora Imatge de driza.me

dragó Foto de Johann Nikolaus Andreae CC BY SA 2 0

dragamines *n m*
veg. **pescamines** *n m*

dragant (PV) *n m*
veg. **jou** *n m*

dragar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Treure del fons d'un port, d'un canal, etc., sorra, fang, pedres o uns altres materials amb una draga, a fi d'augmentar-ne la fondària, aprofitar els materials, fer tasques de neteja, etc.

dragó *n m*

VELA. Vaixell de vela de nou metres d'eslora màxima usat en regates.

Nota: Creat el 1929 amb ocasió d'un concurs organitzat pel Royal Yacht Club de Göteborg i dissenyada per l'enginyer naval noruec Johan Anker.

drakar *n m*

VELA. Vaixell lleuger, sense pont, utilitzat pels vikings en les seves expedicions, que portava la popa i la proa adornades amb figures fantàstiques.

drap (PV) *n m*
veg. **vela** *n f*

drassana *n f*

TERRA. Establiment vora la mar o vora un riu on són construïts i reparats els vaixells.

drassaner/ drassanera *n m,f*

EN TERRA. Persona encarregada de la custòdia i de l'administració de la drassana.

dret a lliure navegació *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dret a navegar fins i tot per la zona econòmica sempre que no s'hi practiquin activitats lucratives.

dret amarratge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Impost pagat als ports per la faena d'amarrar-hi una nau o pel fet de tindre-la-hi amarrada.

dret d'almirallat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dret introduït en el segle XVIII a Espanya per Felip V, que es cobrava en les duanes i ports sobre les embarcacions que hi entraven o sortien i sobre les mercaderies que duien.

dret d'apel·lació *n m*

ESPORT. Dret d'un regatista a apel·lar contra una decisió del comitè de protestes.

dret d'orsada *n m*

ESPORT. Dret d'un veler a orsar per tallar el pas a

Drakar Batar Foto de Sebastia Guzman

drassana Foto de massotnaval.com

un altre veler que intenti avançar-lo per sobrevent.

dret de pas *n m*

ESPORT. Dret d'un veler a passar davant d'un altre veler en cas de risc d'abordatge.

dret marítim *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de regles jurídiques referents als diversos drets i obligacions que afecten la navegació i, especialment, el transport de passatgers o de mercaderies en naus.

drissa *n f*
sin. **engineu (Ros)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o ormeig que serveix per hissar o arriar una verga, una vela, una bandera.

drissa de banderes *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap prim que serveix per hissar banderes.

duana marítima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Administració encarregada de despatxar les operacions d'entrada, sortida i trànsit de mercaderies, equips i mitjans de transport i, si s'escau, de percebre els drets establerts sobre determinades mercaderies a l'entrada i a la sortida dels ports d'un estat o d'impedir la circulació de productes prohibits.

duaner/ duanera *n m,f*

EN TERRA. Persona que treballa a la duana.

duja *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cadascuna de les voltes o formes circulars o oblongues de qualsevol cap que es recull en aquesta forma, o d'una vela enrotllada, cadena, etc.

duja (Bal) *n f*

PESCA. Part de l'ormeig de tresmall que queda fora de l'estiba en ser xorrat per desmallar el peix o reparar.

duja a l'holandesa *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Forma d'enrotllar un cap sobre una superfície formant una espiral.

duja d'estiba *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Manera de dujar un cap cal estibar-lo amb la resta de l'aparell.

duja de cornamusa *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Forma d'amarrar una duja a una cornamusa, usat per assegurar una drissa dujada a la seva cornamusa.

dujar *v tr*
sin. **acabdellar (Alg)** *v tr*

CAPS. Enrotllar una corda sobre ella mateixa.

dujar del dret *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Dujar un cap fent voltes en el sentit de gir del propi cap.

dull *n m*
veg. **desguàs** *n m*

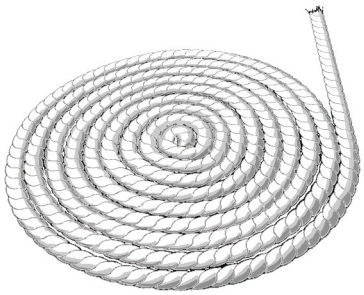

duja holandesa

duja d'estiba Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

duja de cornamusa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

durada *n f*

ONADES. En predicció d'onada, temps durant el qual el vent bufa aproximadament en la mateixa direcció sobre la zona de generació.

durada mínima *n f*

ONADES. Temps necessari perquè les condicions estables de les onades canviïn d'acord amb la velocitat del vent en una llargada de zona de fetch determinada.

E

E *n m*
veg. **est** *n m*

ecòmetre *n m*
veg. **sonda acústica** *n f*

ecosistema marí *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt estructurat de l'espai marí i de tots els organismes animals i vegetals que hi habiten.

edat de l'onada *n f*

ONADES. Ràtio de la velocitat de l'onada respecte de la velocitat del vent.

edat de la marea *n f*

MAREES. Temps que transcorre entre el pas de la Lluna pel meridià d'un lloc en concret, a la marea viva, i el moment en què es produeix la marea màxima següent.

efecte de retorn de les ones *n m*

ESPORT. Turbulència de l'aigua provocada pel xoc de les ones contra les ribes.

efemèride *n f*
sin. **almanac d'efemèrides** *n m*; **almanac nàutic** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Almanac nàutic o conjunt de taules astronòmiques que indiquen les diferents posicions que ocupen cada dia en el firmament uns determinats astres durant un interval de temps que sol ésser d'un any.

eix *n m*
sin. **eix de transmissió** *n m*; **fusell (PV)** *n m*

PARTS. Peça, generalment en forma de barra, que en un mecanisme acostuma a girar i que alhora suporta esforços parcialment de torsió i eventualment de flexió.

eix concèntric *n m*

96 2002 MAY 10, 11, 12 (FRI., SAT., SUN.)

UT	ARIES	VENUS −3.9		MARS +1.7		JUPITER −2.0		SATURN +0.1		STARS		
	GHA	GHA	Dec	GHA	Dec	GHA	Dec	GHA	Dec	Name	SHA	Dec
d h	° ′	° ′	° ′	° ′	° ′	° ′	° ′	° ′	° ′		° ′	° ′
10 00	227 37.2	151 33.2	N23 58.3	151 02.2	N23 44.9	124 05.5	N23 04.8	154 11.5	N21 13.0	Acamar	315 25.3	S40 17.8
01	242 39.7	166 32.3	58.7	166 02.9	45.1	139 07.5	04.7	169 13.6	13.1	Achernar	335 33.7	S57 13.5
02	257 42.1	181 31.5	59.1	181 03.5	45.3	154 09.5	04.7	184 15.8	13.1	Acrux	173 18.8	S63 06.9
03	272 44.6	196 30.7 . .	59.5	196 04.2 . .	45.4	169 11.5 . .	04.7	199 17.9 . .	13.1	Adhara	255 18.7	S28 58.7
04	287 47.1	211 29.9	23 59.9	211 04.8	45.6	184 13.5	04.6	214 20.1	13.2	Aldebaran	290 54.8	N16 30.8
05	302 49.5	226 29.1	24 00.3	226 05.5	45.8	199 15.5	04.6	229 22.2	13.2			
06	317 52.0	241 28.3	N24 00.6	241 06.1	N23 45.9	214 17.5	N23 04.5	244 24.3	N21 13.3	Alioth	166 27.8	N55 57.1
07	332 54.4	256 27.5	01.0	256 06.8	46.1	229 19.4	04.5	259 26.5	13.3	Alkaid	153 05.2	N49 18.2
08	347 56.9	271 26.6	01.4	271 07.4	46.3	244 21.4	04.5	274 28.6	13.3	Al Na'ir	27 54.7	S46 56.9
F 09	2 59.4	286 25.8 . .	01.8	286 08.1 . .	46.4	259 23.4 . .	04.4	289 30.8 . .	13.4	Alnilam	275 55.6	S 1 12.1
R 10	18 01.8	301 25.0	02.2	301 08.7	46.6	274 25.4	04.4	304 32.9	13.4	Alphard	218 04.7	S 8 40.2
I 11	33 04.3	316 24.2	02.5	316 09.4	46.8	289 27.4	04.4	319 35.0	13.5			
D 12	48 06.8	331 23.4 N24	02.9	331 10.0	N23 46.9	304 29.4	N23 04.3	334 37.2	N21 13.5	Alphecca	126 18.0	N26 42.4
A 13	63 09.2	346 22.6	03.3	346 10.7	47.1	319 31.4	04.3	349 39.3	13.5	Alpheratz	357 52.9	N29 05.9
Y 14	78 11.7	1 21.7	03.7	1 11.3	47.3	334 33.4	04.2	4 41.4	13.6	Altair	62 16.6	N 8 52.3
15	93 14.2	16 20.9 . .	04.0	16 12.0 . .	47.4	349 35.4 . .	04.2	19 43.6 . .	13.6	Ankaa	353 24.6	S42 17.6
16	108 16.6	31 20.1	04.4	31 12.6	47.6	4 37.4	04.2	34 45.7	13.7	Antares	112 36.7	S26 26.2
17	123 19.1	46 19.3	04.8	46 13.3	47.7	19 39.4	04.1	49 47.9	13.7			

efemèride

eix Imatge de Adrio.com

ESPORT. Sistema de modificació de la inclinació consistent en un eix fix al voltant del qual s'ajusta l'escalemera mitjançant un joc de dents.

eix de carrer *n m*

ESPORT. Cadascuna de les línies imaginàries d'un camp de regata traçades des del començament fins al final de cada carrer passant pel mig, que estan marcades amb plafons aeris.

eix de l'escalemera *n m*

ESPORT. Eix collat a un portant, al voltant del qual gira l'escalemera.

eix de transmissió *n m*
veg. **eix** *n m*

eix del timó *n m*

PARTS. Eix de rotació del timó muntat al codast de l'embarcació.

eixàrcia *n f*

EIXÀRCIA. Conjunt de caps i cables que, amb diferents aplicacions, són emprats a bord de les embarcacions.

eixàrcia de labor *n f*
veg. **eixàrcia mòbil** *n f*

eixàrcia ferma *n f*
veg. **eixàrcia fixa** *n f*

eixàrcia fixa *n f*
sin. **eixàrcia ferma** *n f*; **eixàrcia morta** *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Eixàrcia que té la funció de sostenir l'arboradura i que és fixa i habitualment no es manipula durant la navegació.

eixàrcia mòbil *n f*
sin. **eixàrcia de labor** *n f*; **eixàrcia volant** *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Eixàrcia que té la funció d'orientar i maniobrar les veles.

eixàrcia morta *n f*
veg. **eixàrcia fixa** *n f*

eixàrcia volant *n f*
veg. **eixàrcia mòbil** *n f*

eixint el sol (Alg) *n m*
veg. **alba** *n f*

eixir (en barca) (Alg) *v intr*
veg. **salpar** *v intr*

elastòmer *n m*

CONSTRUCCIÓ. Polímer tridimensional que és capaç de recuperar la seva forma inicial després d'haver experimentat deformacions considerables sota l'acció de forces externes.

electricista *n m/f*

EN TERRA. EN MAR. Persona que fa o repara instruments, maquinària, instal·lacions, etc., elèctrics.

electrobomba *n f*

PARTS. Bomba accionada per un motor elèctric incorporat.

elefant *n m*

CONSTRUCCIÓ. Quaderna major d'una embarcació.

eix del timó Foto de Brosen CC BY SA 2 5

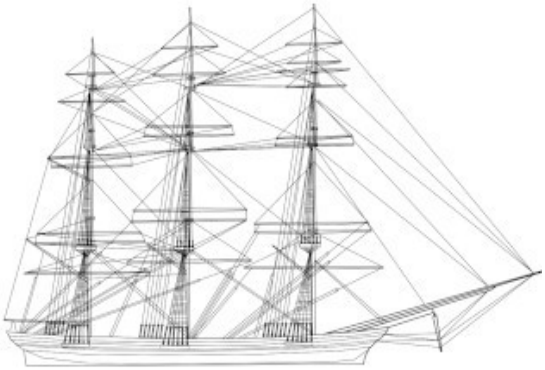

Eixàrcia Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

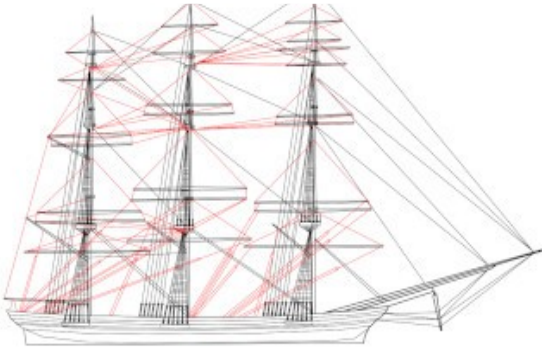

eixàrcia mòbil Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

embalar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Prendre velocitat.

embancadura (PV) *n f*

PARTS. Conjunt de bancs d'una embarcació de rem o de vela.

embancar (PV) *v intr pron*
veg. **embarrancar** *v intr*

embarbador (PV) *n m*
sin. **gorra de la roda (PV)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Mena de cap que sobreïx de l'orla per a lligar altres caps.

embarcació *n f*

EMBARCACIÓ. Denominació general de qualsevol construcció naval.

Nota: Segons la legislació espanyola una nau inferior a 24 metres d'eslora es considerada una embarcació, i superior a aquesta mesura un vaixell.

embarcació arbitral *n f*

ESPORT. Embarcació, generalment un catamarà amb motor, des de la qual el jutge àrbitre segueix una regata.

embarcació d'esbargiment *n f*
sin. **embarcació d'esbarjo** *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació que es fa servir amb finalitats lúdiques o esportives.

embarcació d'esbarjo *n f*
sin. **embarcació d'esbargiment** *n f*

embarcació d'orsa *n f pl*
veg. **dinghy** *n m*

embarcació d'orsa *n f*

ESPORT. Embarcació de vela lleugera proveïda d'una orsa.

embarcació de motor *n f*

MOTOR. Embarcació que es trasllada per mitjà de la propulsió que produeix un motor.

electrobomba

embarcació de rem *n f*
veg. **bot de rem** *n m*

embarcació de rems *n f*

REM. Embarcació que es trasllada per mitjà de l'acció dels rems.

embarcació de vela *n f*

VELA. Embarcació que es trasllada per mitjà de l'acció del vent sobre les veles.

embarcació menor *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació de menys de vint tones de desplaçament, generalment destinada a la navegació interior o a serveis auxiliars.

embarcada (PV) *n f*
veg. **embarcament** *n m*

embarcador *n m*

TERRA. Lloc destinat a l'embarcament i el desembarcament de persones o de mercaderies.

embarcador *n m*
veg. **àrea d'embarcament** *n f*

embarcador flotant *n m*

TERRA. Instal·lació sobre l'aigua que facilita l'accés des del moll a l'embarcació.

embarcament *n m*
sin. **embarcada (PV)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'embarcar o d'embarcar-se

embarcar *v tr*
sin. **envaixellar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar, fer pujar en una nau.

embarcar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Entrar com a tripulant d'una embarcació.

embargament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Retenció per un estat de vaixells d'un altre estat, o prohibició que surtin de port, com a mesura política, sanitària o de seguretat.

embargar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Retenir o ocupar per embargament.

embarrancar *v intr*
sin. **clavar (PV)** *v intr pron*; **embancar (PV)** *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Encallar-se una embarcació en un fons de roques o en un altre obstacle submarí.

embastida (TE) *n f*
veg. **bastida** *n f*

embat *n f*

ONADES. Cop que dóna l'onada a la riba, a la nau.

embat *n m*
veg. **marinada** *n f*

embicar *v tr*

VELA. Inclinar les vergues a una posició diferent de l'horitzontal

embó *n m*
sin. **ambó** *n m*

PARTS. Cadascun dels forats que hi ha al llarg de la buguera perquè s'escorri l'aigua que es fica a les clares.

embarcador flotant Foto Dsdugan CC BY SA 4.0

embó Foto de barquesdefusta.com

embó de puntera Foto de barquesdefusta.com

embó *n m*
veg. **embornal** *n m*

embó *n m*
sin. **contra-paixima** ***(Alg)*** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Taula que va entre la sobreparaia i el sotabocal en el folre d'una embarcació de fusta.

embó de puntera *n m*
sin. **embonet (Alg)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Taula que cal muntar en els llaguts de més mànega, que no és sencera i que acaba en punta.

Nota: Pot ser de proa o de popa.

embocadura *n f*
veg. **desembocadura** *n f*

embocadura (Alg) *n f*
veg. **dorment** *n m*

embocar *v tr*

NAVEGACIÓ. Entrar una embarcació en un port per la seva bocana, en un canal o en un pas estret.

emboirar *v tr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Omplir o cobrir de boira.

èmbol *n m*
sin. **pistó** *n m*

PARTS. Peça cilíndrica o disc que s'ajusta a les parets interiors d'un vas cilíndric i pot moure's alternativament cap a l'un i a l'altre extrem d'aquest, sia per a comprimir o enrarir un fluid, sia rebent-ne el moviment.

embonar *v tr*
sin. **tapar** *v tr*

FUSTA. Afegir embons al folre d'una nau.

embonet (Alg) *n m*
veg. **embó de puntera** *n m*

embornal *n m*
sin. **embó** *n m*; **imbornal (CD)** *n m,* **molinaro (Alg)** *n m*

PARTS. Cadascun dels forats de desguàs practicats a cada costat de la nau ran de coberta.

emborrascar *v intr pron*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Donar senyals de congriar-se una borrasca, amenaçar borrasca.

embragar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Passar una braga al voltant d'una càrrega.

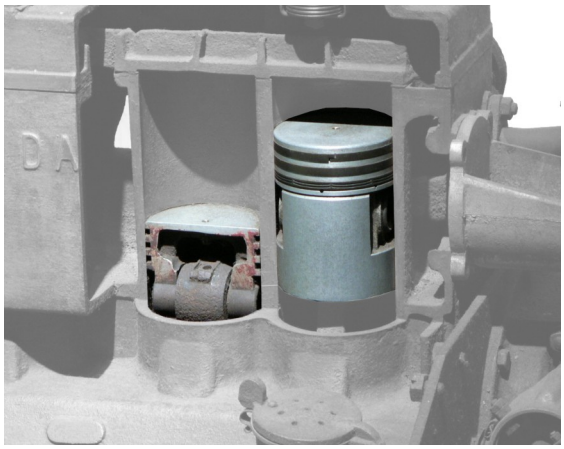
èmbol Foto de 60SX CC BY SA 3 0

embornal Foto de l'autor CC BY SA 4.0

embragar (PV) *v tr*
veg. **collar** *v tr*

embrancar *v intr pron*
veg. **enrocar** *v tr*

embravir *v tr*
veg. **encrespar** *v tr*

embrear *v tr*

MANTENIMENT. Pintar i revestir amb una capa de brea o quitrà en calent les juntures dels taulons del folre, o bé les taules de la coberta després de calafatejar-les, per fer-les impermeables al'aigua.

embrogar (Alg) *v intr*
veg. **negrejar** *v intr*

emergir *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Quelcom, sortir d'un líquid en què estava immergit.

emersió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sortida a la superfície

després d'haver estat dintre l'aigua.

emmallar *v intr pron*
sin. **amallar (Alg)** *v intr pron;* **armallar (PV)** *v intr pron,*

PESCA. Un peix, quedar agafat a les malles de la xarxa.

emmarar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, anar molt mar enfora.

empalar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fer l'estesa de pals per avarar o treure la barca.

empalmament (PV) *n m*
veg. **entolladura** *n f*

empalmar (PV) *v tr*
veg. **entollar** *v tr*

empalomadura *n f*

PARTS. Cosida feta amb fil i agulla que uneix l'armatge a la vorera del drap de la vela cada 3 cm tot el seu llarg.

empalomar *v tr*

VELA. Passar la paloma pel rumb i lligar-la al monyo de popa.

empalomar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cosir la ralinga a la vela.

empastellar *v tr*

MANTENIMENT. Canviar una part de la quilla i les escues.

empavesada *n f*

PARTS. Petita orla que hi ha al damunt de la batallola de la part de popa.

empavesada

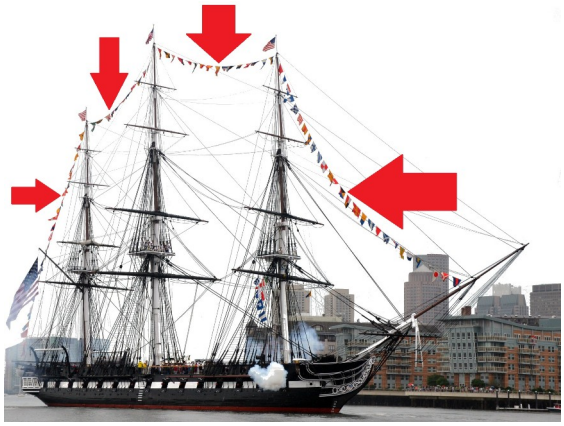
empavesada

Nota: També rep el nom d'empavesada la defensa que es feia amb lona encerada per defensar de la intempèrie els cois de la marineria que anaven col·locats dins de la batallola.

empavesada *n f*
sin. **pavesada** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Drap, bandera o gallardet amb què s'adornen les bordes, cofes, etc., d'una nau.

empavesar *v tr*
sin. **engalanar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ornar una nau amb draps, banderes, gallardets, etc.

Nota: Antigament empavesar un vaixell era envoltar-lo amb els pavesos, escuts llarg i oblongs,

empenar (PV) *v tr*
veg. **marroquinar** *v tr*

empenyedor *n m*

MOTOR. Embarcació especialment concebuda i construïda per a empènyer barcasses i embarcacions de navegació fluvial.

empènyer *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer avançar una embarcació empenyent-la una altra per la popa.

empopada *n f*

NAVEGACIÓ. Acció del vent i les onades sobre la nau en bufar de popa a proa.

empopar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, calar més de popa.

emproar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Calar més de proa, una nau.

empostat (PV) *n m,*
veg. **paiol** *n m*

empostissat (PV) *n m*
veg. **paiol** *n m*

emproar *v intr*

NAVEGACIÓ. Posar la proa del vaixell encarada al vent, a la marea, al corrent o a un objecte determinat.

empunyadura *n f*
veg. **puny** *n m*

empunyidura *n f*
veg. **puny** *n m*

en candela *adv*

ARBORADURA FIXA. En posició vertical, un arbre d'una embarcació.

en conserva *adv*
veg. **navegar en conserva** *adv*

en fatxa *adv*

VELA. Fer bracejar les veles d'una nau de manera que unes rebin el vent per la cara de proa i les altres per la cara de popa, per tal que la nau es mantingui aturada.

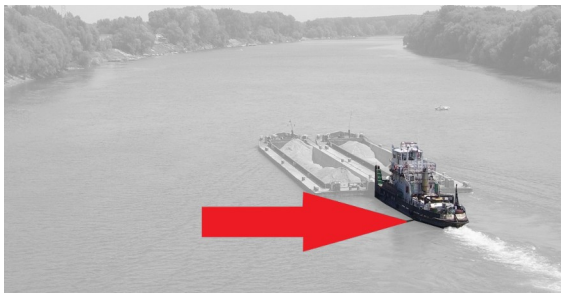

empenyedor Foto de BeroeszCC BY SA 3 0

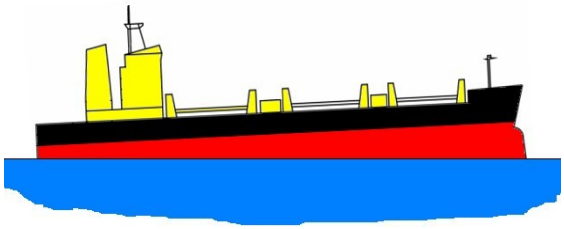

empopar

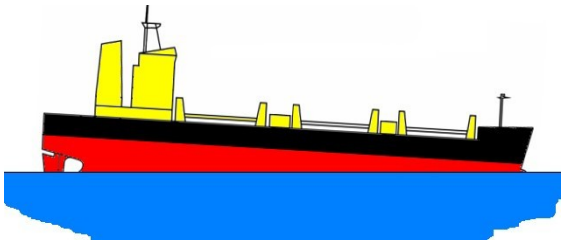

emproar

enfitorar (Alg) *v tr*
veg. **fitorar** ***v tr***

en terra *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cap a la banda de terra..

enarborar *v tr*
sin. **arborar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Hissar dalt de tot d'un pal d'una nau una bandera o alguna altra cosa.

encaix *n m*

Forat o entrant fet en una peça de fusta per poder-la unir a una altra proveïda d'una metxa o d'una espiga que hi encaixa.

encaixament *n m*
veg. **acoblament** *n m*

encallador (PV) *n m*

AIGUA. Lloc on poden encallar les naus.

encallar *v intr*
sin. **clavar-se** *v intr pron*; **escarar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, restar immobilitzada entre roques o baixos

Nota: Encallar es diferent de embarrancar, doncs en el segon cas s'hi afegeix la violència de l'acció.

encalmar-se *v intr pron*

ONADES. Posar-se, la mar, en calma.

encapelladura *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Lloc de l'arbre o masteler d'una nau on es reuneixen els caps que el sostenen.

encapellar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Enganxar la gassa d'un cable o d'un cap a un norai, a un bol·lard i en general a un element marítim fix.

encavalcament *n m*

CONSTRUCCIÓ. Acció de posar parcialment una xapa sobre una altra en construcció naval.

encendre una vela *v intr*

VELA. Maniobrar l'aparell d'una vela de manera que s'ompli de vent.

encepar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Posar cep a una àncora.

encepar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Clavar el ruixó al fons de la mar.

encepar-se *v intr pron*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Embolicar-se accidentalment, el cap o la cadena, amb el cep de l'àncora fondejada de manera que li impedeix de treballar bé.

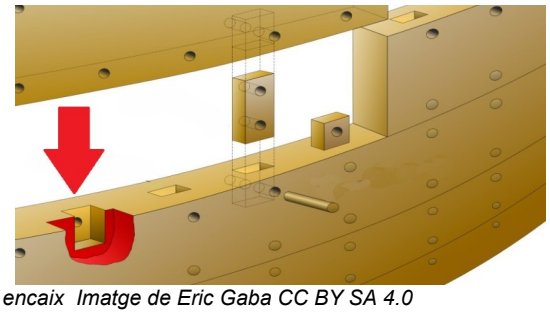

encaix Imatge de Eric Gaba CC BY SA 4.0

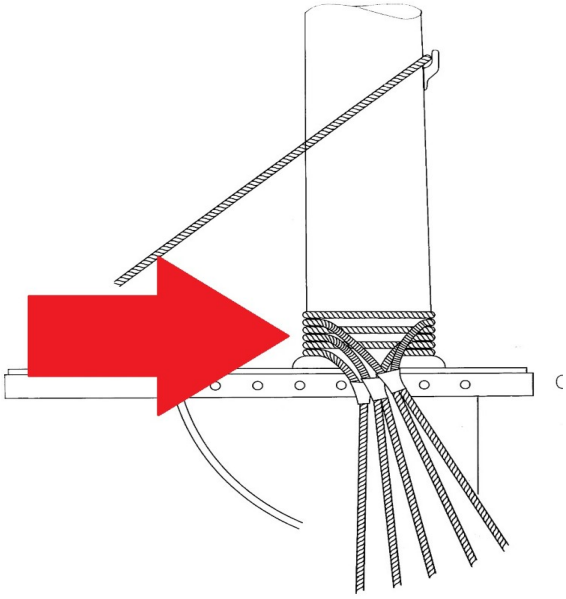

encapelladura Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

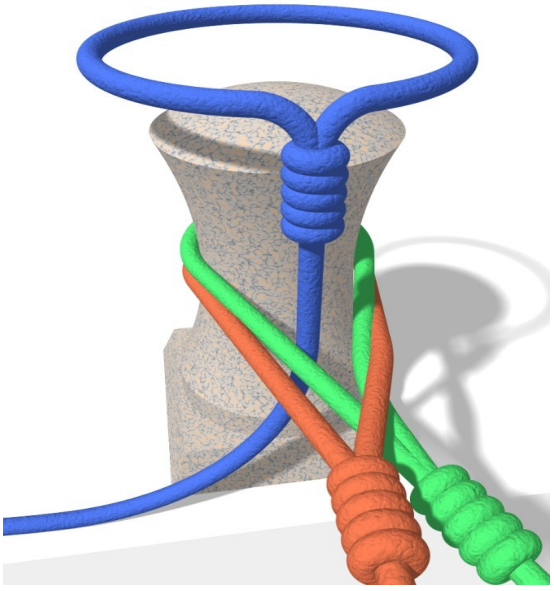

encapellar Imatge de Peo CC BY SA 3 0

encerat *n m*

PARTS. Tela impermeabilitzada amb una cera, o diferents productes impermeabilitzants, usada per a aixoplugar mercaderies, escotilles, escales, etc.

encigonyar *v tr*

FUSTA. Clavar les estameneres als medissos.

encimunsar (PV) *v tr*
sin. **ensimolsar (PV)** *v tr*

PESCA. Cosir els vessos d'una xarxa, l'un al costat de l'altre.

encintar *v tr*

FUSTA. Posar les cintes en una nau.

enclità (TE) *n m*
veg. **quitrà** *n m*

encodillar (PV) *v tr pron*

PESCA. Doblegar-se la xarxa en mar.

encolar *v tr*

FUSTA. Enganxar amb cola, adhesiu.

encostellada (PV) *n f*

FUSTA. Barca en construcció quan ja s'han posat les estameneres i els medissos sobre la quilla.

encrespar *v tr*
sin. **embravir** *v tr*

ONADES. Alçar o alçar-se onades a la mar.

encreuament dels rems *n m*

ESPORT. Fet d'encavalcar-se els dos gallons dels rems en un bot de couple.

encuixar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fermar i lligar l'àncora arran de l'orla quan es navega.

ENE *n m*
veg. **est-nord-est** *n m*

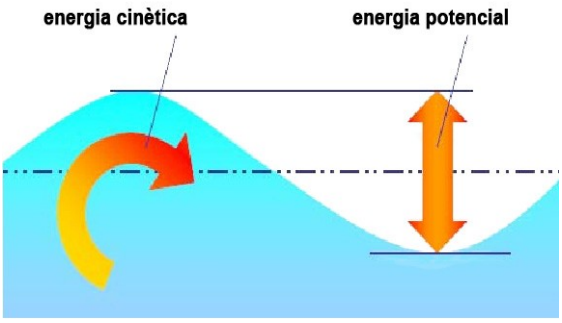

energia de l'onatge Imatge de semantic scholar CC BY SA 4.0

energia de l'onatge *n f*

ONADES. Energia composta per l'energia potencial, generada per la massa de fluid elevada per sobre del nivell de la mar, i per l'energia cinètica, produïda per la velocitat de les partícules líquides associades al moviment.

energia mareomotriu *n f*

MAREES. Energia hidràulica que s'obté a partir de les marees, aprofitant l'ascens i descens del nivell de l'aigua del mar per fer moure turbines que accionen generadors elèctrics.

energia potencial *n f*

ONADES. En una ona oscil·latòria, energia que resulta de l'elevació o depressió de la superfície de l'aigua des del nivell no alterat.

enfaixament *n m*

CAPS. Acció i efecte d'enfaixar.

enfaixar *v tr*

CAPS. Enrotllar al voltant de l'arbre, d'un rem, etc., un cap, un cordill, etc., formant diferents espires i de manera que en tapi un tros a tall de faixa.

enferir *v tr*
sin. **enjoncar (PV)** *v tr,* **enjuncar (PV)** *v tr*

VELA. Envergar una vela, i preparar-la per a ésser hissada.

enferir *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ajuntar la cadena de l'àncora mitjançant un grilló.

Nota: També s'usa per assegurar l'ancora a bord amb un cap.

enferir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Presentar l'una contra l'altra dues peces que es volen unir.

enfilació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de senyals lluminosos situats a la costa i d'elements geogràfics que, vistos des de mar endins, serveixen com a guia per a les embarcacions.

enfilació *n f*

ESPORT. Trajectòria ideal de l'interior de cada carrer d'un camp de regata paral·lela als marges que el delimiten i equidistant de tots dos.

enfilar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alinear dues senyes.

enfilar *v tr*

ESPORT. Acostar, el timoner o el proer, un bot de rem a l'enfilació.

enfilar-se *v tr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Situar-se sobre una enfilació.

enfloc *n m*
veg. **amantina** *n f*

enfloc (PV) *n m*
veg. **amant** *n m*

enfogonadura *n f*
veg. **enfogonament** *n m*

enfogonament *n m*
sin. **afogonadura** *n f*; **enfogonadura** *n f*; **fogonadura (IB)** *n f*

PARTS. Forat de la coberta d'una nau i forat, generalment circular, que hi ha al banc d'arborar de

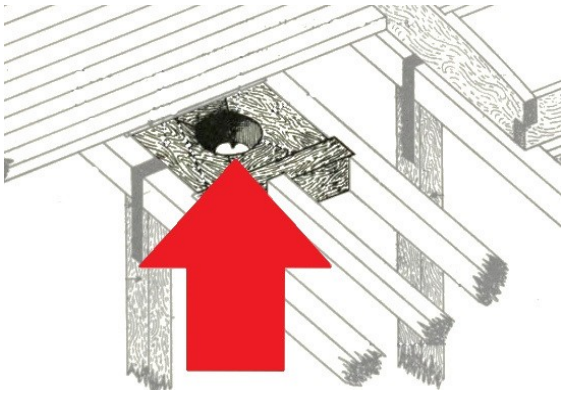

enfogonament

enfogonament del botaló Foto de Assoc. Arjau Cerbere

enformador

certes embarcacions menors, per on passa l'arbre.

Nota: També rep aquest nom el entrant semicircular al mig de la part posterior del banc d'arborar d'una barca, on va repenjat el pal subjectat amb la clau.

enfogonament del botaló *n m*
sin. **forat del botaló** *n m*

PARTS. Forat rodó practicat en l'orla de la proa d'una barca, a la banda d'estribord, per on passa el botaló.

enfonsar *v intr pron*
sin. **afonar** *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar cap el fons

enfora *adv*
sin. **banda de fora (CD)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cap a la banda de fora, cap a l'horitzó.

enforat/ enforada *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Situat enfora.

enformador *n m*

FUSTA. Eina de fuster, d'ebenista i de torner, consistent en una làmina rectangular de ferro acerat tallant en un dels seus caps i unida per l'altre a un mànec de fusta.

enfrenar (PV) *v tr*
sin. **afrenellar (PV)** *v tr*; **enfrenellar (PV)** *v tr*

PESCA. Unir les peces de xarxa amb les frenes.

enfrenellar (PV) *v tr*
veg. **enfrenar (PV)** *v tr*

engalanar *v tr*
veg. **empavesar** *v tr*

engalgar *v tr*
ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarrar a la creu d'una àncora un cap prim amb un ancorot en la mateixa direcció per reforçar-la en cas de mal temps o massa corrent.

engarjolar *v tr*

FUSTA. Voltar el coll d'un pal de nau amb la catxola.

engassar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fermar mitjançant una gassa feta al xicot d'un cap.

engassar *v tr*
veg. **estropar** *v tr*

engavonada (Alg) *n f*
veg. **recer** *n m*

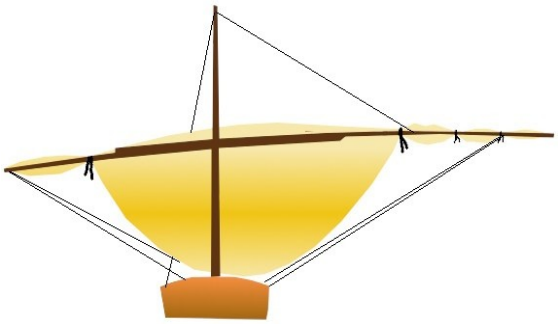

engerlar Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

engegar *v tr*

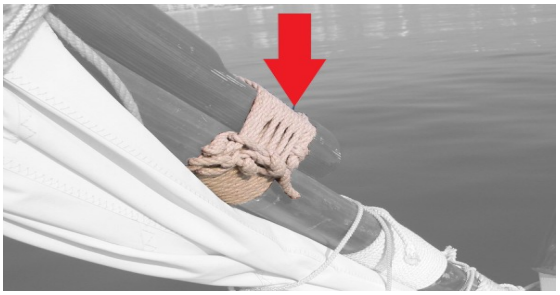

enginya Foto de l'autor CC BY SA 4.0

veg. **arrencar** *v tr*

engerlar *v tr*
veg. **collar** *v tr*

engerlar *v tr*
sin. **arrissar a la bruta (IB)** *v intr*; **arrissar en coa (IB)** *v intr*

VELA. Maniobra de reduir la superfície de la vela llatina en cas de mal temps subjectant els seus extrems al car o la pena amb els botafions, cingles, etc..

engineu (Ros) *n m*
veg. **drissa** *n f*

enginya *n f*
sin. **arritzadura (Alg)** *n f;* **lligada (IB)** *n f,*

NUSOS I ENTOLLADURES. Qualsevol de les lligades que fermen el car amb la pena.

enginyer naval/ enginyera naval *n m,f*

EN TERRA. Persona que, dins la indústria naval, es dedica a la invenció, al perfeccionament i al disseny d'embarcacions.

engolfar *v intr pron*

sin. **cimar (PV)** *v intr pron*

NAVEGACIÓ. Endinsar-se en la mar, fins a perdre de vista la riba.

engolfar (PV) *v tr*

PESCA. Donar forma arrodonida i semiesfèrica a una xarxa o una vela.

engolfar (PV) *v tr pron*

PESCA. Endinsar-se el peix o qualsevol altre objecte dins el cóp.

engranatge *n m*

PARTS. Sistema de rodes dentades que transmeten moviment una a l'altra fent entrar les dents que engranen.

engratau *n m*
veg. **enreixat** *n m*

enjòlit *adv*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ancorat a mercè de les onades.

enjoncar (PV) *v tr,*
veg. **enferir** *v tr*

enjuncar (PV) *v tr*
veg. **enferir** *v tr*

enlairar *v tr*
veg. **aixecar** *v tr*

enmig *n m*

PARTS. Nom de la segona faixa de ris en una vela llatina que en tingui tres.

ennuvolat (Alg) *adj*
veg. **rúfol** *adj*

enquitranar *v tr*

MANTENIMENT. Untar o impregnar de quitrà.

engranatge

enramada

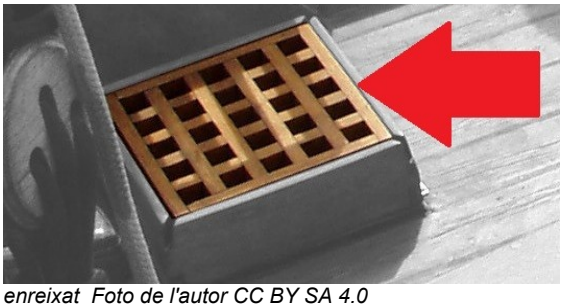

enreixat Foto de l'autor CC BY SA 4.0

enramada *n f*

FUSTA. Conjunt de peces transversals en forma de costella que conformen una embarcació, que s'estenen des de la quilla cap als dos costats, tenen forma d'U o V, i formen la base de l'estructura del vaixell, aportant rigidesa i resistència.

enreixat *n m*
sin. **engratau** *n m*

PARTS. Conjunt de llistons encreuats perpendicularment o obliquament i subjectats els uns amb els altres, que serveix per a cobrir o protegir les parts d'un vaixell per on es passa sovint, com passarel·les, escales, etc., o el fons d'embarcacions petites.

enriostar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Assegurar una estructura amb riostes.

Nota: En els vaixells es solen enriostar els baus.

enrocar *v tr*
sin. **embrancar** *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Enganxar l'àncora, un ormeig de pesca, una corda, etc., en una roca del fons.

enrolador/ enroladora *n m,f*

EN TERRA. Persona que enrola mariners per un vaixell.

enrolament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'enrolar o d'enrolar-se; l'efecte.

enrolar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Allistar, inscriure, en un rol.

enrotllador *n m*

PARTS. Dispositiu que permet enrotllar una vela de tall sobre el seu estai tant per reduir-ne la seva superfície, com per guardar-la completament enrotllada.

ensal (Bal) *n m*

PESCA. Fil que lliga la xarxa a la ralinga del tresmall.

ensenya *n f*
sin. **distintiu de classe** *n m*

ESPORT. En les veles d'embarcacions de regates, dibuix distintiu de la classe, tipus d'embarcació, pintat a la part superior de la vela.

enseuar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Untar de greix fos dels animals remugants per millorar la lubrificació.

ensimolsar (PV) *v tr*
veg. **encimunsar (PV)** *v tr*

entalla *n f*

FUSTA. Tall parcial i ample fet al cantell d'una

enrotllador Foto de Robert Neff CC BY SA 2 0

ensenya de RVLR Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

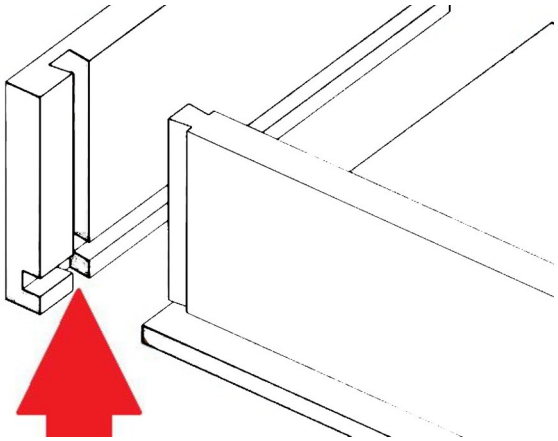

entalla Idibuix de l'autor CC BY SA 4.0

peça, generalment perquè hi encaixi una altra peça.

entaulament *n m*
veg. **folre** *n m*

entaular *v intr pron*

VENT. El vent, persistir en una direcció determinada

entaular (PV) *v tr*

MANTENIMENT. Canviar o afegir un tros de taula en el buc d'una embarcació.

entena (CD) *n f*
veg. **antena** *n f*

enterrat/ enterrada *adj*
sin. **banda de terra (CD)** *adj*

entolladura *n f*
sin. **ampuguera** *n f*; **empalmament (PV)** *n m;* **entolladurta de llagosta** *n f;* **llagosta** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Entreteixit que es fa amb els caps de corda per unir-los sense fer nus ni lligada.

entolladura de llagosta *n f*
veg. **entolladura** *n f*

entollament *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Acció d'entollar dos caps de corda entrellaçant els seus cordons.

entollar *v tr*
sin. **empalmar (PV)** *v tr*; **entullar (PV)** *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Unir dos caps de corda entreteixint els cordons de l'un amb els de l'altre.

entravessar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar-se un vaixell de través, a la capa, en fatxa.

entrecoberta *n f*
sin. **entrepont** *n m*

PARTS. Espai que hi ha entre coberta i coberta d'un vaixell.

entremig *n m*

FUSTA. Peça que cobreix l'espai que hi ha entre la part superior del dorment i la taula de claus als extrems dels baus.

entrenament d'aigua *n m*

ESPORT. Entrenament de remers efectuat dintre un bot de rem que consisteix a treballar conjuntament les qualitats tècniques i físiques i la sincronització de la tripulació.

entolladura Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

entrecoberta Foto de Clipper CC BY 2 5

Nota: Són entrenaments d'aigua l'entrenament de resistència, l'entrenament en piràmide i el rem tècnic.

entrenament de compensació *n m*

ESPORT. Entrenament de remers efectuat poc abans d'una prova o una competició que consisteix a executar sèries d'exercicis d'alta intensitat amb recuperacions llargues.

entrenament de resistència *n m*

ESPORT. Entrenament d'aigua en què es cobreix un nombre relativament elevat de quilòmetres amb una intensitat i una voga constants per a mantenir el pols elevat durant una llarga estona.

entrenament de terra *n m*

ESPORT. Entrenament de remers efectuat fora de l'aigua que consisteix en l'execució de curses i d'exercicis de resistència, força i flexibilitat.

entrenament en piràmide *n m*

ESPORT. Entrenament d'aigua en què s'executen sèries d'exercicis amb canvis de ritme creixents i decreixents durant una distància o un temps determinat per a millorar la resistència.

entrenament tècnic *n m*
sin. **rem tècnic** *n m*

ESPORT. En rem, entrenament d'aigua en què es fan exercicis per a perfeccionar l'estil i l'economia d'esforç d'un remer.

entrepenes *n f*
veg. **vela entrepenes** *n f*

entrepont *n m*
veg. **entrecoberta** *n f*

entullar (PV) *v tr*
veg. **entollar** *v tr*

envair aigües *v intr*

ESPORT. Entrar, un bot de rem, en un carrer que no és el propi, totalment o parcialment.

Nota: Una acció d'envair aigües pot comportar la desqualificació dels participants.

envaixellar *v tr*
veg. **embarcar** *v tr*

envelar *v tr*

VELA. Posar vela o veles; guarnir de veles.

envelar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cobrir amb veles un indret per resguardar-lo del sol, de la intempèrie.

enverga *n f*

PARTS. Cadascun dels caps de corda primets que van fixos al gràtil d'una vela de creu i serveixen per a envergar-la al nervi d'envergament.

enverga (Alg) ***n f***
veg. **cavallet** *n m*

envergadura *n f*

PARTS. Amplària d'una vela envergada.

envergar *v tr*
sin. **botafionar (PV)** *v tr*

equador Imatge de Thesevenseas CC BY SA 3.0

VELA. Lligar a una verga

envestir *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Adreçar la barca cap a la platja amb una forta estropada, passant per damunt dels colls de les ones d'un temporal, per arribar a la platja i poder avarar la barca sense danys.

envestir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar impetuosament a l'encontre d'un altre vaixell, anar a topar-hi.

Nota: Tècnica militar d'atac de les antiques galeres.

enviada *n f*

PESCA. Barca petita que s'usava per portar el peix a terra en la pesca amb artó.

epòxid *n m*

CONSTRUCCIÓ. Compost orgànic que conté un cicle de tres baules format per dos àtoms de carboni i un d'oxigen, molt reactiu usat com a pintura naval pel seu poder protector a l'oxidació.

equador *n m*
sin. **línia equinoccial** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Paral·lel màxim del cercle màxim de l'esfera terrestre tots els punts del qual equidisten dels dos pols.

equador magnètic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Línia corba que discorre en les proximitats de l'equador geogràfic, unint els punt de declinació magnètica

equador tèrmic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Zona de màximes temperatures compresa entre els 5º i els 10º nord segons les estacions de l'any.

equip *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'objectes i pertrets que fan falta perquè un vaixell pugui anar-se'n en mar.

equip de manteniment de vida *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Conjunt de material que permet reconstituir les condicions normals de vida (temperatura, oxigen, pressió, aliments, evacuació de residus, etc.).

equip salvavides *n m*

ESPORT. Equip constituït principalment per una armilla salvavides, un xiulet, una bomba de buidatge i bengales, que s'utilitza per a resoldre un perill o per a avisar d'una situació de perill.

equipar (PV) *v tr*
veg. **armar** *v intr*

equipatge *n m*
veg. **tripulació** *n f*

ergòmetre *n m*

ESPORT. Aparell simulador de la tècnica de palada, utilitzat pels remers en l'entrenament de terra i en tests de tipus físic.

esbatir (Alg) *v tr*
veg. **batre** *v tr*

esberlar *v tr*
veg. **xapar** *v tr*

escabussar (PV) *v intr*
veg. **capcinejar** *v intr*

esbocar (Alg) *v intr*
veg. **desembocar** *v intr*

esboco (Alg) *n m*
veg. **boca** *n f*

ergòmetre

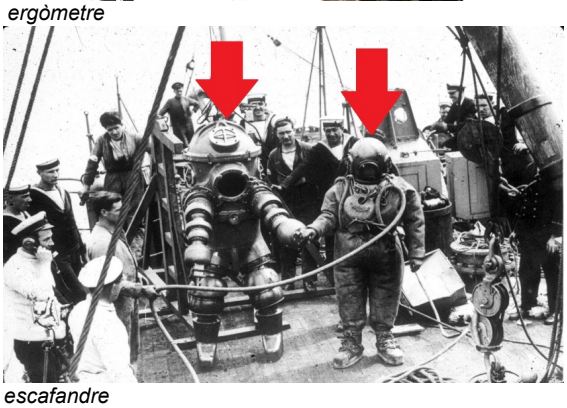
escafandre

escaire

esca (Alg) *n f*
veg. **esquer** *n m*

escafandre *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'aparells que permeten al bus de romandre submergit a l'aigua amb una certa autonomia.

escafandrer/ escafandrera *n m,f*
veg. **bus** *n m/f*

escafandrisme (PV) *n m*
veg. **submarinisme** *n m*

escafandrista (PV) *n m/ f*
veg. **bus** *n m/f*

escaire *n m*

FUSTA. Instrument format per dos regles

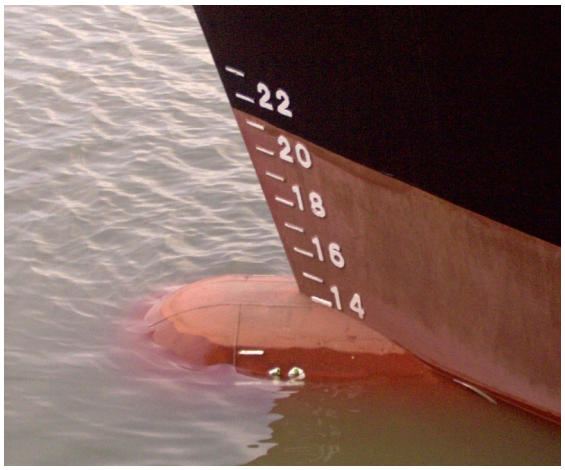

escala de calat

perpendiculars entre ells formant una L o una T, usat per a traçar línies perpendiculars o paral·leles.

escaire *n m*
veg. **cartel·la** *n f*

escala *n f*
sin. **escala d'avarar (CD)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Conjunt de dues barres de fusta unides per travessers que s'empra com a base per a varar i treure embarcacions petites.

escala *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Port o indret on toca una embarcació per efectuar-hi un embarcament o un desembarcament.

escala *n f*

CONSTRUCCIÓ. Aparell, generalment portàtil, que consisteix en dues peces paral·leles o lleugerament convergents unides a intervals per travessers i que serveix per a pujar o baixar, una persona, d'un nivell a un altre.

escala d'avarar (CD) *n f*
sin. **escala** *n f*

escala de Beaufort *n f*

VENT. Escala numèrica de dotze graus per a estimar la força del vent, basada en els efectes del vent sobre la superfície terrestre i el mar.

Nota: Els números corresponen a: 0) calma, 1) ventolina, 2) vent fluixet, 3) vent fluix, 4) vent moderat, 5) vent

Valor escala	Vent sostingut 10 minuts (nusos)	Terme
0	<1	Calma
1	1-3	Ventolina
2	4-6	Vent fluixet
3	7-10	Vent fluix
4	11-16	Vent moderat
5	17-21	Vent fresquet
6	22-27	Vent fresc
7	28-33	Vent fort
8	34-40	Temporal
9	41-47	Temporal fort
10	48-55	Temporal molt fort
11	56-63	Tempesta
12	>64	Huracà

escala de Beaufort

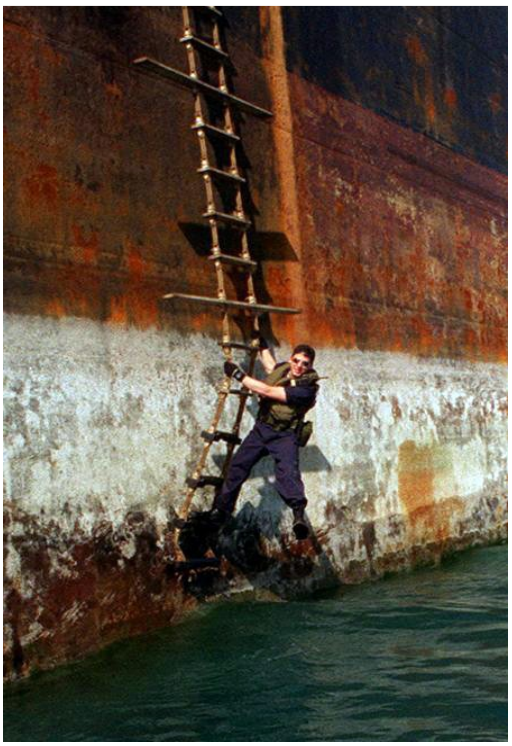
escala de corda

Grau	Alçada onades	Terme
0	0 m	Mar plana o llisa
1	0 a 0,1 m	Mar arrissada
2	0,1 a 0,5 m	Marejol
3	0,5 a 1,25 m	Maror
4	1,25 a 2,5 m	Forta maror
5	2,5 a 4 m	Maregassa
6	4 a 6 m	Mar brava
7	6 a 9 m	Mar desfeta
8	9 a 14 m	Mar molt alta
9	> 9 m	Mar enorme

escala de Douglas

fresquet, 6) vent fresc, 7) vent fort, 8) temporal, 9) temporal fort, 10) temporal molt fort, 11) temporal violent i 12) huracà.

escala de calat *n f*

PARTS. Cadascuna de les diferents línies pintades a la roda de proa, a la popa i l'alçada de la quaderna mestre que serveixen per mesurar el calat dels vaixells.

escala de cambra *n f*

PARTS. Escotilla elevada i amb finestres a la coberta del vaixell , amb una escala que porta a sota i l'escotilla d'entrada amb quarter a les cabines principals.

escala de corda *n f*
sin. **escala del pràctic** *n f;* **escala de vent** *n f*

PARTS. Escala que en lloc de muntants rígids té dues cordes paral·leles a les quals van subjectes els travessers i que, col·locada verticalment a un costat del vaixell, és emprada pels mariners i el pràctic per a pujar-hi i baixar-ne quan aquell és fora del moll.

escala de Douglas *n f*

ONADES. Escala que divideix els estats de la mar en deu graus estandarditzats per tal d'oferir una informació precisa sobre l'onatge i les alçàries d'onades.

escala de gat *n f*

PARTS. Escala formada per una sèrie de barrots de ferro, en forma d'ansa, clavats horitzontalment un damunt l'altre en el parament d'una paret.

escala de marees *n f*

MAREES. Instrument per a mesurar el nivell de les aigües de la mar, construït amb un pal vertical, dividit en decímetres i centímetres.

escala de vent *n f*
veg. **escala de corda** *n f*

escala del pràctic *n f*
veg. **escala de corda** *n f*

escala reial *n f*

PARTS. Escala, generalment amb barana, que s'instal·la inclinada al costat del vaixell, i que fan servir els passatgers i els tripulants per embarcar i desembarcar.

escala de gat

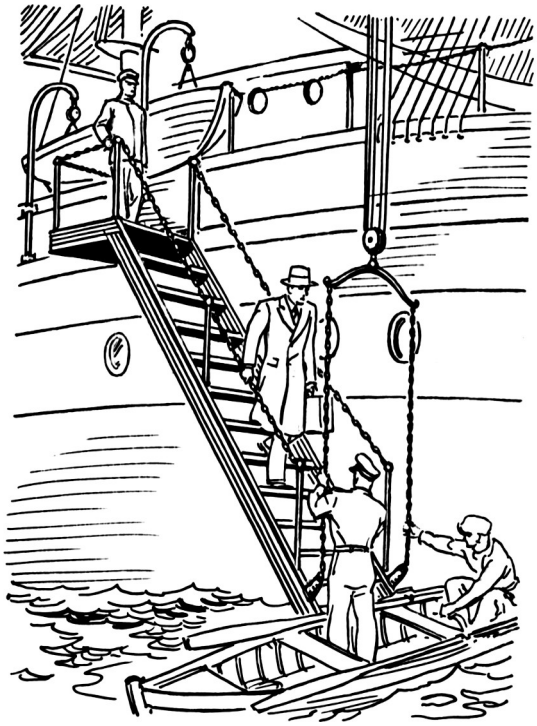

escala reial

escalabornar *v tr*
sin. **desbastar** *v tr*

FUSTA. Treure, amb una eina tallant, les parts més bastes i sobrants d'una fusta, de metall, especialment com a inici de l'afaiçonament d'un objecte.

escalaixament *n m*
veg. **blancall** *n f*

escalaixar-se *v intr pron*

ONADES. Esclatar en escuma, una onada, abans d'arribar a la platja.

escalamot (CD) *n m*
veg. **escalemot** *n m*

escalaró (Ros) *n m*
veg. **galotxa** *n f*

escàlem *n m*
sin. **escalmó (Ros, Alg)** *n m,* **escalm (Alg)** *n m,* **escàlim (TE)** *n m*

PARTS. Tija vertical, fixada al forat de l'escalemera, a proa, de la qual s'arma el rem mitjançant l'estrop.

escàlem de forqueta *n m*
sin. **dama (PV)** *n f*; **forquilla (IB)** *n f*

PARTS. Escàlem en forma de U que serveix de suport del rem mitjançant un estrop o un topall.

escalemera *n f*
sin. **nòdula (Alg)** *n f*

PARTS. Peça de fusta enganxada a l'orla d'una embarcació proveïda d'un forat on es fixa l'escàlem.

escalemera *n f*

ESPORT. Peça de plàstic situada a l'extrem exterior del portant, per mitjà de la qual el rem transmet la força al bot de rem.

escalemot *n m*
sin. **barraganet** *n m*; **barragot (PV)** *n m,;* **botana (PV)** *n f*; **braganell (PV)** *n m ;* **escalamot (CD)** *n m,;* **escalmot (Alg)** *n m,*

PARTS. Qualsevol dels peus drets equidistants que sostenen l'orla sense arribar fins a la soleta, en les embarcacions.

Nota: La diferència entre escalemot i barraganet sol donar-se en què el primer està empernat a l'estamenera mentre el segon sol ser supletori, o en el cas dels vaixells d'acer soldat a la coberta de la nau.

escales reials *n f pl*

TERRA. Graonada ampla que permet accedir des del moll fins al nivell del mar per embarcar o desembarcar amb més facilitat d'embarcacions menors i auxiliars.

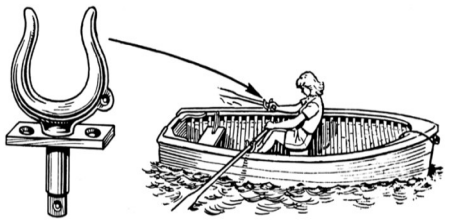

escàlem de forqueta Dibuix de CC Wikien

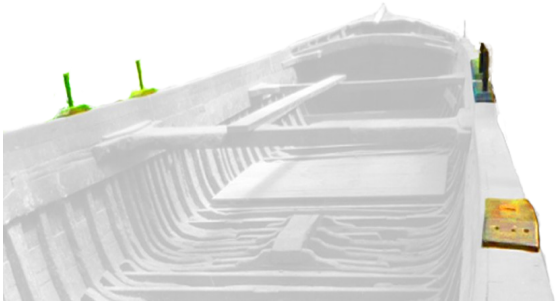

escàlem i escalemera Foto de Joan Pujol

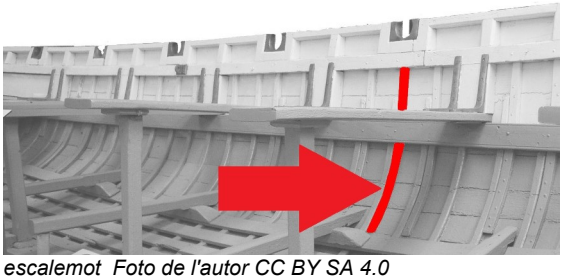

escalemot Foto de l'autor CC BY SA 4.0

escales reials del port de Cambrils

escàlim (TE) *n m*
veg. **escàlem** *n m*

escalm (Alg) *n m*
veg. **escàlem** *n m*

escalmó (Ros, Alg) *n m*
veg. **escàlem** *n m*

escalmot (Alg) *n m*
veg. **escalemot** *n m*

escaló *n m*

TERRA. Parament vertical del moll.

escaló (PV) *n m*
veg. **puny del car** *n m*

escampavies *n m*
veg. **guardacostes** *n m*

escampavies *n m*

VELA. Veler lleuger armat, destinat a fer reconeixements de cales poc fondes, descobertes, avançades, etcètera.

escandall *n m*
sin. **bala (PV)** *n f*; **sonda** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Peça de plom posada a l'extrem d'una corda prima i que serveix per a determinar la profunditat de la mar, d'un riu, etc., en un punt determinat.

escandallar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Amidar la profunditat d'una massa d'aigua mitjançant l'escandall o un altre instrument.

escandalosa *n f*
veg. **vela escandalosa** *n f*

escanyagossos *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus escorredor amb què s'obté una gassa que es pot ajustar.

escabussar-se (TE) *v intr pron*
veg. **capbussar-se** *v intr pron*

escat (Alg) *n m*
veg. **escar** *n m*

escar *n m*
sin. **escat (Alg)** *n m;* **varador** *n m,*

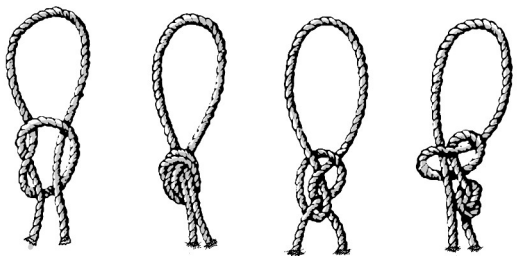
escanyagossos Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

escar del Port Marina de Palamós Foto de l'autor CC BY SA 4.0

escora Foto de Quim Bosch

TERRA. Lloc a propòsit per avarar i treure les naus.

escarar *v tr*
veg. **encallar** *v intr*

escarpament de platja *n m*

TERRA. Pendent quasi vertical al llarg de la platja causat per l'acció de les onades, l'altura del qual pot variar des d'uns pocs centímetres fins a 1 m o més, segons l'acció de les onades i la natura i composició de la platja.

escarroçar (Alg) *v intr*
veg. **derivar** *v intr*

esclop *n m*

REM. Embarcació de fons pla pròpia del golf de Roses.

esclop (PV) *n m*

veg. **cap de mort (CD)** *n m*

escoa *n f*
veg. **escua** *n f*

escoa-lau (Alg) *n m*
veg. **escua** *n f*

escobenc *n m*

PARTS. Cadascun dels forats circulars o el·líptics practicats a l'un i a l'altre costat de la roda per on passen les cadenes de les àncores i els caps que serveixen per a amarrar l'embarcació.

escoll (Alg) *n m*
veg. **escull** *n m*

escollat *n m*
sin. **formatget (PV)** *n m*

PARTS. Rebaix de l'orla a banda i banda de la proa d'un llagut o d'una barca.

escora *n f*

PARTS. Puntal amb què es manté dreta una embarcació quan està en sec

escora *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Inclinació lateral d'una embarcació, provocada per l'acció del vent, la mar o per un canvi de posició dels tripulants o dels pesos de bord.

escorar *v intr*
sin. **anar de gairó (CD)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, inclinar-se lateralment.

escorar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Apuntalar una embarcació amb escores.

escorat/ escorada *adj*
sin. **catxat/ catxada** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que té escora.

escota *n f*

escota Foto de l'autor CC BY SA 4.0

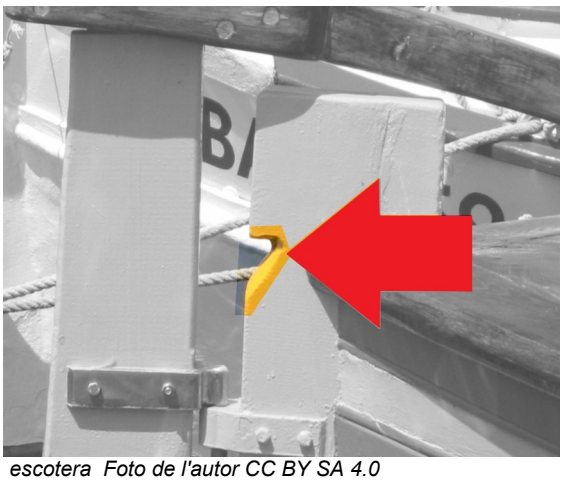
escotera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

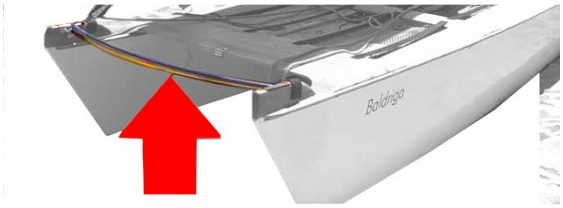

escotera Foto de Martí Llaberia

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap lligat al puny inferior d'una vela que serveix per a caçar-la o amollar-la.

escotadura (CD) *n f*
veg. **escotera** *n f*

escotera *n f*
sin. **escotadura (CD)** *n f*

PARTS. Obertura al costat d'una nau per on passa l'escota major o de trinquet per on passa l'escota major o de trinquet.

escotera *n f*

PARTS. Petita incisió de forma rodona que es troba a la part superior del codast i que serveix per fer-hi passar l'escota en embarcacions petites d'aparell llatí.

escotera *n f*
sin. **barra d'escota** *n f*

PARTS. Barra de tub d'acer, fixada entre les dues aletes d'escota del patí de vela, que serveix de guia al carro d'escota.

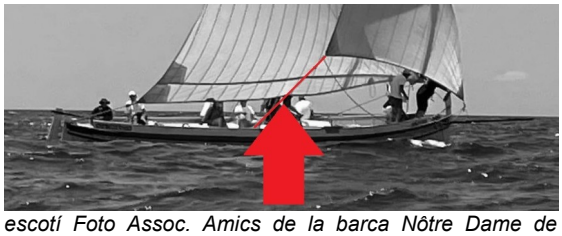

escotí Foto Assoc. Amics de la barca Nôtre Dame de Consolation.

escotí *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Escota del floc.

escotí *n m*
sin. **escotina (PV)** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Escota d'una vela rodona que queda entre dues vergues.

escotilla *n f*

PARTS. Obertura practicada en diversos punts de la coberta d'una nau, per a accedir a una bodega de càrrega.

escotilló *n f*

PARTS. Escotilla petita que generalment és a popa de l'embarcació.

escotina (PV) *n f*
veg. **escotí** *n m*

escoua *n f*
veg. **escua** *n f*

escova *n f*
veg. **escua** *n f*

escua *n f*
sin. **escoa** *n f*; **escoua** *n f*; **escova** *n f*, **escoa-lau (Alg)** *n m*

PARTS. Qualsevol de les dues peces de fusta que van al costat de la quilla en la part exterior del buc de les embarcacions menors, perquè la nau es mantingui dreta quan està en terra.

escuderia *n f*

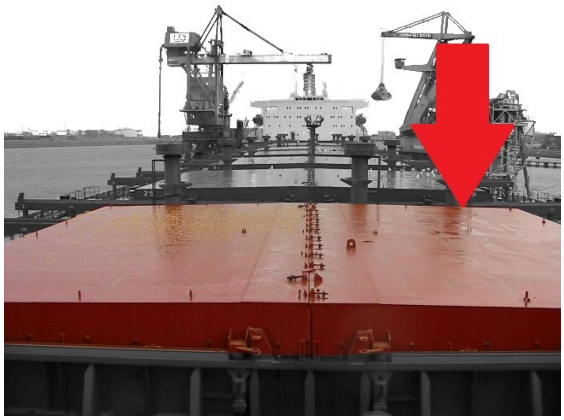

escotilla

escotilló Foto de l'autor CC BY SA 4.0

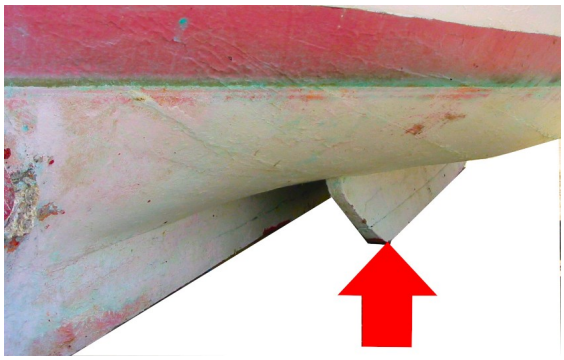

escua Foto de l'autor CC BY SA 4.0

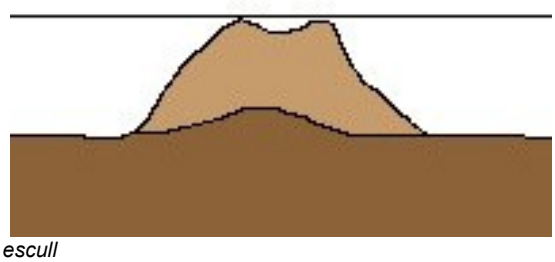

escull

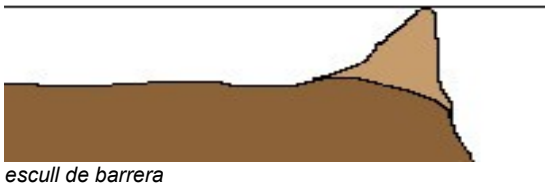

escull de barrera

ESPORT. Conjunt de pilots, personal tècnic i embarcacions autopropulsades que formen part d'un mateix equip.

escull *n m*
sin. **bau (CB)** *n m*; **faralló** *n m*; **lloa** *n f*; **niell** *n m*; **prim (PV)** *n m,* **escoll (Alg)** *n m,* **forter (Alg)** *n m*

AIGUA. Roca a flor d'aigua o a molt poca distància de la superfície de l'aigua.

escull barrera *n m*

AIGUA. Escull que es forma sobre alts fons submergits o procedeix d'esculls de franja i es troba separat de la costa a una distància i una profunditat variables.

escull de franja *n m*

AIGUA. Escull coral·lí format sobre una plataforma litoral i que es troba, per tant, adossat a la costa.

escullar *v intr pron*

NAVEGACIÓ. Una nau, esclafar-se contra un escull.

escullera *n f*
veg. **dic d'escullera** *n m*

escullera *n f*
sin. **trencaonades (PV)** *n m*

TERRA. Obra feta amb pedres grosses o grans blocs de ciment tirats a l'aigua, per formar un dic de defensa contra les onades, per servir de fonament a un moll o per protegir una obra contra l'acció dels corrents, i a la costa contra l'erosió marina.

escuma *n f*

ONADES. Conjunt de bombolles que es formen a la superfície de les crestes de les onades quan rompen.

escut (PV) *n m*
veg. **mirall de popa** *n m*

esdernegar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trencar en trossos petits d'una cosa.

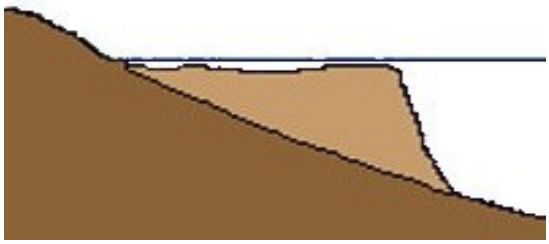

escull de franja

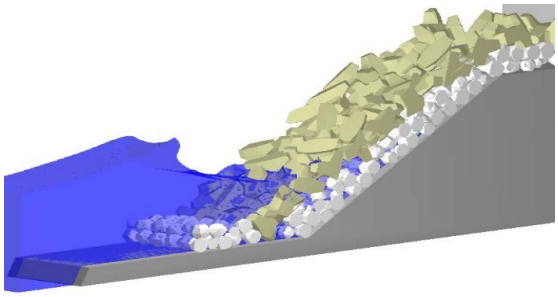

escullera

escuma

eslinga

esdernegar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer malbé.

esgarrar (Alg) *v tr*
veg. **degollar** *v tr*

esglaó *n m*

TERRA. Inflexió en el pendent del perfil de la platja que es localitza en la part submergida pròxima a la línia de costa, originada per l'acció deles onades.

esgotar *v tr*
sin. **abuidar (TE)** *v tr;* **agotar (Alg)** *v tr;* **buidar** *v tr,*
den. desest. **atxicar** *v tr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Buidar completament, fins a la darrera gota un recipient, una nau,...

esgúbia (Alg) *n f*
veg. **gúbia** *n f*

eslàlom *n m*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic consistent a cobrir en el mínim temps possible un recorregut en ziga-zaga entre sis boies disposades en dos grups de tres, un per cada costat del camp.

eslàlom *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme practicada en aigües braves que consisteix a cobrir en el mínim temps possible un recorregut en ziga-zaga entre diversos obstacles naturals o artificials i un mínim de vint portes.

eslinga *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cable amb una gassa a cada extrem, utilitzat en operacions de càrrega.

eslingar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Agafar o subjectar alguna cosa amb un estrop per hissar-la.

eslora *n f*

PARTS. Llargària del buc d'una nau.

eslora d'arqueig *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aquella que s'obté comparant l'eslora màxima total amb l'eslora de flotació, i ens permet conèixer l'arqueig de la nau.

eslora de registre *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Eslora amb la que el vaixell o l'embarcació són inscrits en el Registre oficial de vaixells.

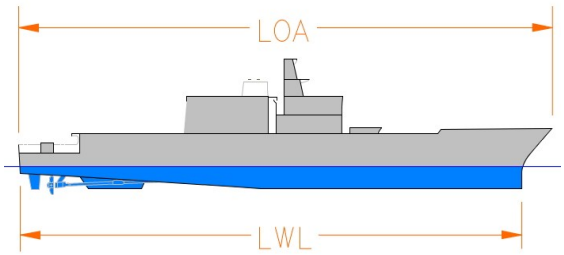

eslora de flotació W eslora total LOA

esmorteïdor Foto de Avsar Aras CC BY SA 3 0

espadat

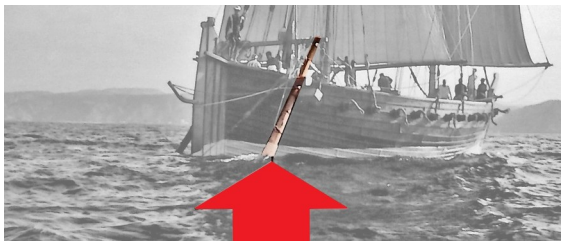
espadella

eslora en flotació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llargària de la part submergida de l'embarcació..

eslora entre perpendiculars *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distància entre la perpendicular de proa i la de popa mesurada a nivell de la superfície de flotació de màxima càrrega.

eslora total *n f*

sigla **LOA** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Longitud màxima del buc d'un vaixell mesurada paral·lelament a la línia de flotació.

esmorteïdor *n m*
sin. **amortidor** *n m*

MOTOR. Dispositiu per a esmorteir les oscil·lacions de les molles de suspensió d'un vehicle, d'un MOTOR.

esmorteïment *n m*
sin. **atenuació** *n f*

ONADES. Disminució de l'amplitud d'una ona durant la seva propagació des de l'origen.

espadat *n m*
sin. **costa abrupta** *n f*

TERRA. Vessant d'un terreny costaner amb una forta inclinació, la formació del qual és deguda a l'erosió o a la tectònica.

espadella *n f*
sin. **balona (PV)** *n f*; **platós** *n m*

PARTS. Rem de més llargària i resistència que la resta, que hom col·loca al coronament de popa i que s'empra com a timó.

espai marítim *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Zona en què es pot dividir l'extensió marina.

espaiximar (Alg) *v tr*
veg. **acanalar** *v tr*

espalmador/ espalmadora *n m,f*

EN TERRA. Persona que té per ofici espalmar les naus.

espalmador *n m*

TERRA. Lloc on netejar la cara exterior del buc d'una nau i pintar.

espalmar *v tr*
sin. **despalmar** *v tr*

MANTENIMENT. Netejar el buc d'una nau i enseuar-

espàtula

lo perquè navegui més lleugera i més de pressa.

espanyoleta (Alg) *n f*
veg. **barca de mitjana** *n f*

esparagol *n m*
veg. **caleta** *n f*

esparcina *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Corda gruixuda per a amarrar o per a varar naus.

esparver *n m*
veg. **rall** *n m*

espasa (Alg) *n f*
veg. **cove** *n m*

espatller/ espatllera *n m,f*

EN MAR. Remer situat a popa de l'embarcació, que marca el compàs de la boga.

espatló (PV) *n m*

PARTS. Cadascuna de les dues peces, corbades en la part superior formant el buit del bauprès i rectes de la mitat en avall amb una espuntada a baix.

espàtula *n f*

ESPORT. Part anterior d'un esquí corbada cap amunt per a facilitar el desplaçament sobre l'aigua sense enfonsar-s'hi.

espau (Alg) *n m*
veg. **cordill** *n f*

especa *n f*
veg. **perpal** *n m*

espectre de l'onada *n m*

ONADES. Expressió gràfica o matemàtica que mostra la distribució de l'energia de les onades com una funció de freqüència d'ona.

espectre direccional *n m*

ONADES. Expressió gràfica o matemàtica de la relació de les alçàries de les ones amb els seus períodes i les seves direccions.

espectre escalar *n m*

ONADES. Expressió gràfica o matemàtica de la relació de les alçàries de les ones amb els seus períodes.

espentador, espentadora (PV) *n m,f*
sin. **esquenapelat/esquenapelada (CB)** *n m,f*

EN TERRA. Persona que es dedica a espentar les barques en l'avarada des de la platja.

esperllongar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Donar més llargada.

esperó *n m*
veg. **acrostoli** *n m*

espetera (PV) *n f*
veg. **boguera (PV)** *n f*

espi *n m*
veg. **espinàquer** *n m*

espia *n f*
sin. **sirga** *n f*

CAPS. Cap o estatja que serveix per hissar d'un cap ferm en una àncora, norai o un altre objecte fix, per fer caminar la nau en direcció a aquest.

espiada *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap i ruixó llançat en el moment de treure per facilitar la posterior varada.

espiga *n f*

PARTS. Part més alta i prima d'un pal piol, d'un masteler o d'un masteleret.

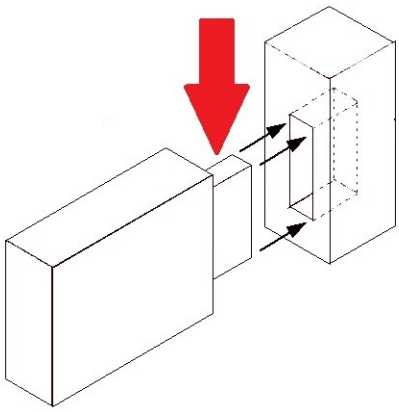

espiga Dibuix de l'autor CC BY SA 4,0

espigó de palplanxes Foto de Flixradio.cat

espiga *n f*

PARTS. Final de proa d'un botaló enter a partir del nervi del petifloc.

espiga *n f*

FUSTA. Petita tija de ferro, de fusta, etc., destinada a entrar a encaix en un forat.

espiga de gratanúvols *n f*

PARTS. Part més alta d'un masteleret doble.

espigó *n m*

PARTS. Puny de pena d'una vela llatina.

espigó *n m*

PARTS. Part cilíndrica de l'arbre situat entre la galeta i el calcés.

espigó *n m*

PARTS. Penol de la pena.

espigó *n m*
veg. **dic perpendicular** *n m*

espigó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

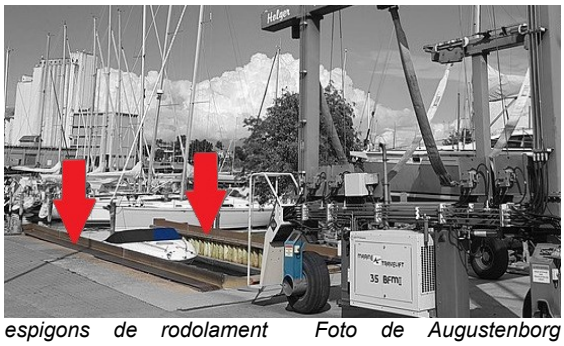

espigons de rodolament Foto de Augustenborg Yachthavn CC BY SA 4.0

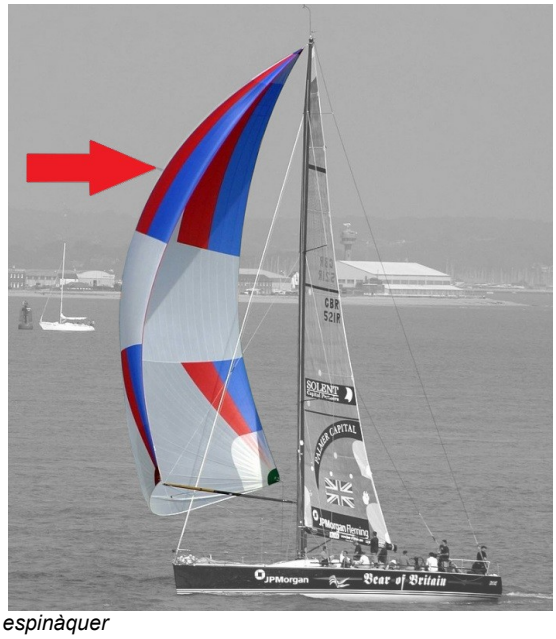

espinàquer

espigó d'endegament *n m*

TERRA. Espigó col·locat de manera que el llit tingui una direcció, un camí, adequats.

espigó de caixes de ciment armat *n m*

TERRA. Espigó que consisteix en un seguit de grans caixes de ciment armat, de forma normalment cúbica o cilíndrica.

espigó de caixes metàl·liques *n m*

TERRA. Espigó que consisteix en un seguit de grans caixes metàl·liques, de forma normalment cúbica o cilíndrica,que s'omplen de pedres i sorra i que poden anar cobertes de formigó o asfalt.

espigó de palplanxes *n m*

TERRA. Espigó les parets del qual són fetes d'uns perfils allargats d'acer o formigó proveïts d'una punta que permet de clavar-los al terreny i que, units l'un al costat de l'altre, serveixen per a barrar el pas de l'aigua..

espigó de riba *n m*

TERRA. Espigó dirigit en el mateix sentit que el corrent o els corrents.

espigó impermeable *n m*

TERRA. Espigó a través del qual la sorra no pot passar.

espigó permeable *n m*

TERRA. Espigó amb obertures prou grans que permeten el pas de quantitats apreciables de càrrega litoral.

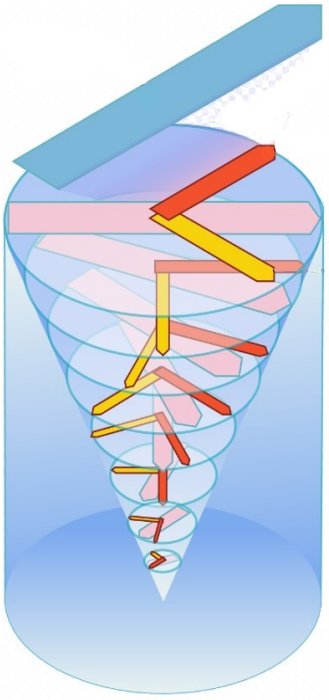

espiral d'Ekman

espigons de rodolament *n m pl*
sin. **camí de rodolament** *n m*

MANTENIMENT. Espigons paral·lels per on es mou el pòrtic elevador per treure i avarar embarcacions de l'aigua.

espill *n f*
veg. **mirall de popa** *n m*

espina *n f*
veg. **quilla** *n f*

espina (IB) *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cosit vertical de devers un metre de llargada que es fa a la vorera de popa sobre el puny d'escota d'una vela llatina, amb puntades obliqües encreuades, de manera que imita la forma d'una espina de peix .

espinàquer *n m*
sin. **baló (PV)** *n m*; **espi** *n m*

TIPUS. Vela triangular de molta bossa emprada per a navegar amb vents llargs o de popa.

espiral d'Ekman *n f*

ONADES. Espiral logarítmica que resulta de dibuixar sobre un pla els extrems dels vectors representatius de les direccions i velocitats absolutes de translació que adquireixen les onades a diferents profunditats per l'acció superficial del vent.

espitxa *n f*
veg. **falca** *n f*

espitxa *n f*
veg. **pitja** *n f*

esponjar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de buidar d'aigua una barca amb l'ajut d'una esponja.

esport nàutic *n m*

ESPORT. Cadascun dels esports consistents a desplaçar-se sobre la superfície de l'aigua amb una embarcació o un altre mitjà de sustentació.

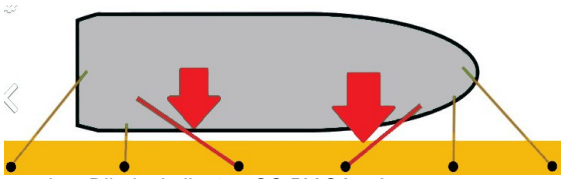

espring Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

Nota: Per exemple, són esports nàutics la vela, el surf de vela, l'esquí nàutic, la motonàutica, el rem i el piragüisme.

espring *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra que, donada cap a proa si el punt ferm a bord és a popa i cap a popa si el punt ferm a bord és a proa, té la funció principal d'impedir que una embarcació es mogui en el sentit longitudinal.

espuntar (Alg) *v int*
veg. **clarejar** *v intr*

esquadra *n f*
sin. **estol (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reunió de vaixells de guerra sota les ordres d'un almirall.

esquena d'ase *n f*

PARTS. Coberta amb molta brusca.

esquenapelat/ esquenapelada (CB) *n m,f*
sin. **espentador/espentadora (PV)** *n m,f*

esquer *n m*
sin. **esca (Alg)** *n f*

PESCA. Menjar que serveix per a atraure el peix.

esquerda *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Obertura longitudinal més o menys pregona que es produeix a la terra, en un mur, en un cos dur.

esquí *n m*

ESPORT. Llenca de material dur, amb la punta anterior lleugerament corbada cap amunt i un sistema de subjecció al peu mitjançant una fixació, que serveix per a lliscar sobre l'aigua.

Nota: L'esquí es divideix principalment en tres parts, que són l'espàtula, el patí i la cua. Els esquís s'utilitzen en la pràctica de l'esquí nàutic, en nombre d'un o de dos.

esquí de genolls *n m*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic practicat amb una planxa de genolls que consisteix a fer salts i acrobàcies aprofitant el deixant de l'embarcació ràpida.

Nota: L'esquí de genolls es considera un esport d'aventura.

esquí de riu *n m*

ESPORT. Esport d'aventura practicat amb uns esquís especials que consisteix a fer un descens per aigües braves ajudant-se d'un rem de doble pala.

esquí nàutic *n m*

ESPORT. Esport nàutic consistent a lliscar mantenint l'equilibri sobre la superfície de l'aigua, generalment damunt d'un esquí o dos, arrossegat per una embarcació ràpida per mitjà d'una corda de tracció.

Nota: Són modalitats d'esquí nàutic l'eslàlom, l'esquí de genolls, l'esquí-surf, les figures, els peus nus i els salts.

esquí-bob *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a navegar amb un esquí-bob mantenint l'equilibri.

esquí-bob *n m*

ESPORT. Flotador cilíndric allargat generalment per a un màxim de sis persones assegudes en filera, proveït d'unes nanses a la part superior per a agafar-s'hi i d'un flotador també allargat a cada banda, que és arrossegat per una embarcació ràpida en aigües tranquil·les.

Nota: L'esquí-bob s'utilitza en la pràctica de l'esquí-bob.

esquí-pneumàtic *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a navegar amb un esquí-pneumàtic mantenint l'equilibri.

esquí-pneumàtic *n m*

ESPORT. Flotador per a una persona asseguda amb les cames al centre, consistent en una cambra de pneumàtic recoberta d'una funda i proveïda de dues

esquif Kate

nanses, que és arrossegat per una embarcació ràpida en aigües tranquil·les.

Nota: L'esquí-pneumàtic s'utilitza en la pràctica de l'esquí-pneumàtic.

esquí-surf *n m*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic practicat amb una planxa d'esquí-surf que consisteix a fer salts i acrobàcies aprofitant el deixant de l'embarcació ràpida.

Nota: L'esquí-surf es considera un esport d'aventura.

esquiador aquàtic/ esquiadora aquàtica *n m,f*

veg. **esquiador nàutic/ esquiadora nàutica** *n m,f*

esquiador nàutic/ esquiadora nàutica *n m,f*

sin. **esquiador aquàtic/ esquiadora aquàtica** *n m,f*

ESPORT. Esportista que practica l'esquí nàutic.

esquif *n m*

REM. Bot de servei petit, lleuger i de rem, que portaven a bord els vaixells de vela.

esquif *n m*

REM. Bot de banc fix de rem en couple d'uns 7,5 m d'eslora i 14 kg de pes mínim, tripulat per un remer.

esquif *n m*

ESPORT. Outrigger de rem en couple d'uns 8 m d'eslora i de 14 kg de pes mínim, tripulat per un remer.

Nota: L'esquif s'utilitza en la pràctica de l'esquif.

esquif *n m*

ESPORT. Modalitat de rem que es practica amb un esquif.

esquifista *n m/ f*
sin. **remer d'esquif/ remera d'esquif** *n m,f*

ESPORT. Remer que practica l'esquif.

esquimotatge *n m*

ESPORT. Tècnica de navegació en cas de bolcada consistent a provocar un gir de la piragua al voltant de l'eix longitudinal, amb l'ajut de la pala o de les mans, que s'utilitza per a recuperar la posició de navegació.

ésser sobre la proa *v tr*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Ésser, un vaixell, més calat del que és normal sobre la proa.

est *n m*
sigla **E** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó sensible per on surt el sol en els equinoccis i el vent que ve d'aquell punt.

est-nord-est *n m*
abrev. **ENE** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància entre l'est i el nord-est.

estabilitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualitat d'un vaixell a recobrar l'equilibri perdut a causa de la càrrega, l'onatge o el vent.

estabilitzador (PV) *n m*
veg. **batanga** *n f*

estaca *n f*

TERRA. Pal amb punta en un extrem per a clavar-lo a terra que suporta la tracció de les amarres d'una embarcació.

estacada *n f*

TERRA. Obra de defensa formada per fileres d'estaques de fusta, metall o formigó que serveix per a protegir els marges d'un moll o d'un amarrador, o per a canalitzar el corrent en un curs d'aigua.

estacada Foto de l'autor CC BY SA 4.0

estacada d'amarrada Foto de Google Earth

estació de mesurament

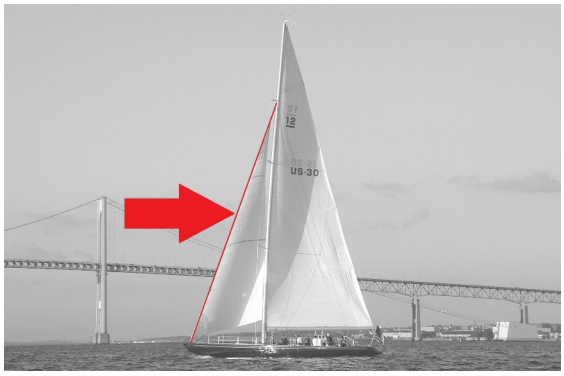
estai

estacada d'amarrada *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Obra formada per una o més estaques lligades amb tirants sobretot pel seu cap, clavades al fons de la mar, que resisteixen bé les estrebades horitzontals, i que serveixen especialment d'amarradors de vaixells.

estació de marea *n f*
veg. **estació mareològica** *n f*

estació de mesurament *n f*
sin. **boia meteorològica** *n f*; **boia**

oceanogràfica *n f*

MAREES. Estació destinada a prendre dades sobre les dimensions de les onades, els seus períodes i les direccions en què es traslladen.

estació de referència *n f*

MAREES. Estació en la qual es fan prediccions diàries independents en taules de corrents o de marees de les quals s'obtenen les prediccions corresponents per a les altres estacions mitjançant factors de correcció.

estació depuradora *n f*
veg. **depuradora** *n f*

estació mareològica *n f*
sin. **estació de marea** *n f*

MAREES. Estació destinada a mesurar les marees per obtenir-ne dades concretes.

estació marítima *n f*

TERRA. Conjunt d'edificis i instal·lacions portuàries destinades a la càrrega i descàrrega de mercaderies al servici dels passatgers.

estai *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cadascun dels caps o cables que sostenen longitudinalment un pal en una embarcació.

estai de cabeça *n m*

ESPORT. Estai subjectat al topall del pal.

estai de contrafloc *n m*
veg. **nervi del contrafloc** *n m*

estai de gàbia *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura del masteler major al calcés del mascle del trinquet.

estai de galop *n m*
sin. **estai de sobre de proa** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que ve de l'encapelladura de l'espiga més alta d'un pal.

estai de galop de popa *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteler de messana al tamboret del major o del major de popa, en les goletes de tres o més pals.

estai de galop de proa *n m* (núm. 6)
EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de

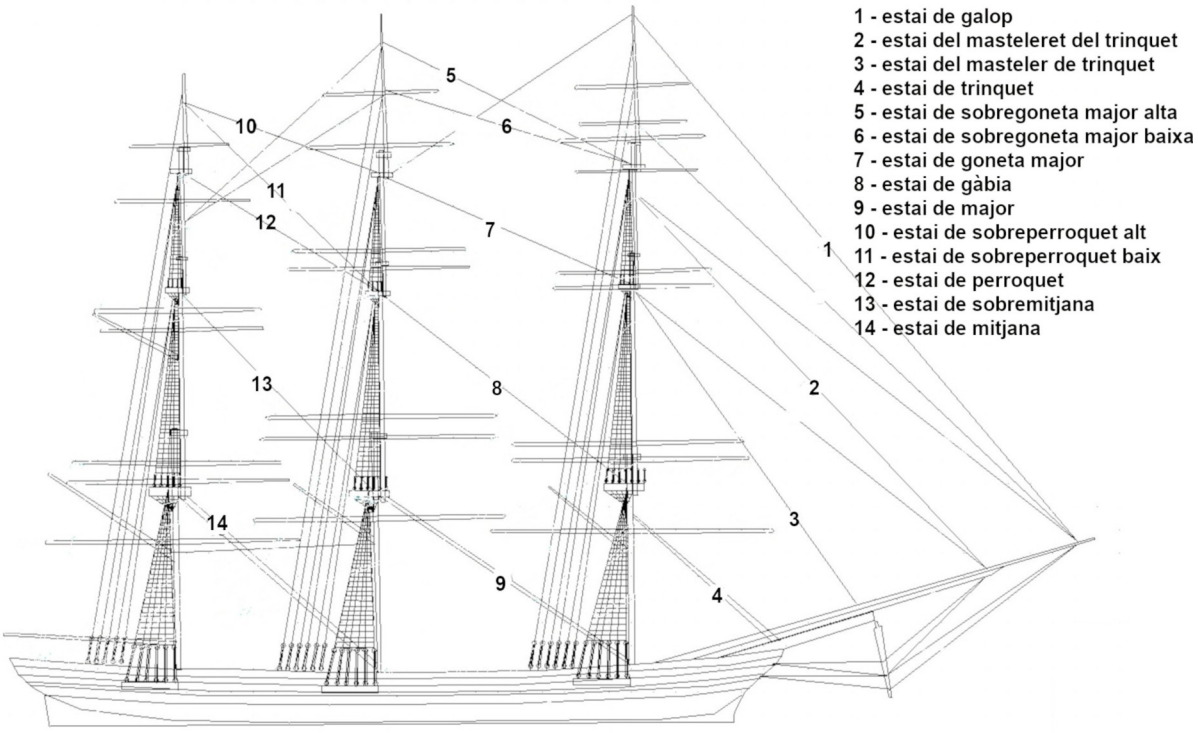

estais d'una fragata

dalt de l'espiga del masteler del trinquet al penol de fora del botaló de floc, en les goletes de tres o més pals.

estai de galop major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteleret al tamboret del trinquet, en les goletes de tres o més pals.

estai de goneta de proa *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret del trinquet a la mitjania del botaló de floc, en les naus d'aparell de creu o mixt.

estai de goneta major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret major al tamboret del velatxo.

estai de masteler de mitjana *n m*
veg. **estai de sobremitjana** *n m*

estai de masteler de proa *n m*
sin. **estai de masteler del trinquet** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteler del trinquet al penol de fora del botaló de floc, en les goletes de tres o més pals.

estai de masteler del trinquet *n m*
veg. **estai de masteler de proa** *n m*

estai de messana *n m*
veg. **estai de mitjana** *n m*

estai de mitjana *n m*
sin. **estai de messana** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va del tamboret de mitjana a la base del pal major.

estai de masteler de trinquet *n m*
veg. **estai de velatxo** *n m*

estai de perroquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret de mitjana al tamboret de gàbia.

estai de popa Foto de ArnoWinter CC BY 3 0

estai de popa *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que solen tenir els balandres, que va de l'extrem superior de l'arbre al coronament de popa.

estai de sobregoneta *n m*

EIXÀRCIA FICA. Estai que va de l'encapelladura del masteleret del trinquet al penol del masteleret del major.

Nota: Poden trobar-se dos estais de sobregoneta, el alt, que va al penol i el baix que va a la creu de la verga més alta.

estai de sobre de proa *n m*
veg. **estai de galop** *n m*

estai de sobremitjana *n m*
sin. **estai de masteler de mitjana** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteler de messana al tamboret del major, en les goletes de tres o més pals.

estai de sobreperroquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de dalt de l'espiga del masteleret de mitjana al calcés del masteler del major.

estai de trinquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura del mascle del trinquet al capirol de roda o al cos del bauprès.

estai de velatxo *n m*
sin. **estai de masteler de trinquet** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura del masteler al tamboret proer del bauprès.

estai del masteler major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Estai que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteler major al tamboret del trinquet, en les goletes de tres o més pals.

estai major *n m*

ARBORADURA FIXA. Estai que va de l'encapelladura del pal mascle del major a l'enfogonament del trinquet.

estai volant *n m*
veg. **burda volant** *n f*

estai volant *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Estai susceptible de ser amollat en banda, que duen les grans llatines a l'arbre mestre.

estaiar *v tr*

EIXÀRCIA FIXA. Fermar o tesar un arbre mitjançant un estai .

estamenal (Alg) *n m*
veg. **estamenera** *n f*

estamenera *n f*
sin. **antenemera (PV)** *n f*; **botana** *n f*; **estamenal (Alg)** *n m;* **estamera (PV)** *n f;*, **singló (PV)** *n m*

FUSTA. Peça de fusta que va pernada al medís i puja pel costat de l'embarcació fins a la coberta per formar la carcassa del buc.

Nota: Juntament amb el medís, compon la quaderna d'una embarcació.

estamera (PV) *n f*
veg. **estamenera** *n f*

estampa *n f*
veg. **mirall de popa** *n m*

estanc/ estanca *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tancat hermèticament.

estanyar *v tr*
sin. **estrenyir (Alg)** *v tr*

FUSTA. Negar en aigua de mar una barca

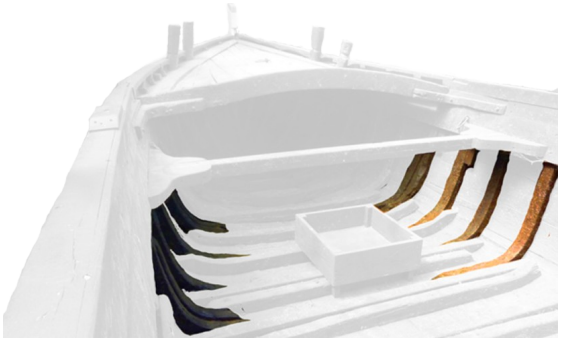

estamenera Foto de Joan Pujol

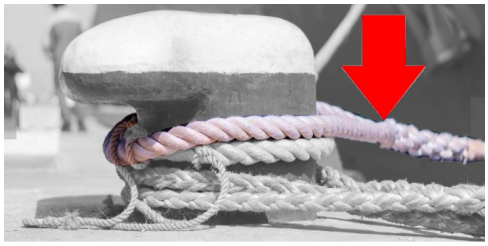

estatja en un bol·lard

fondejada a fi d'inflar la fusta, per evitar que faci aigua després d'haver estat una temporada llarga avarada o a l'assecador.

estar a la veu *v intr*
sin. **passar la veu** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trobar-se un vaixell a una distància que permeti parlar de viva veu amb un altre vaixell.

estar al paire *v intr*
veg. **pairar** *v intr*

estar en banda *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estar, un cap en una nau, fluix, sense tensió, sense treballar.

estaria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Termini estipulat pel contracte de noli o pel costum d'un port per a les operacions de càrrega i descàrrega d'un vaixell.

estat del vent *n m*

VENT. Descripció de les condicions de vent en un punt durant un temps en el qual es pot considerar que els factors que afecten el vent, generació i dissipació, es mantenen en equilibri.

estatja *n f*
sin. **batalla (Alg)** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Corda gruixuda d'amarrar naus al moll.

Nota: També rebia aquest nom la corda lligada a l'arpó amb la qual es pescaven les balenes.

estela (PV) *n f*
veg. **deixant** *n m*

estel de tracció *n m*

ESPORT. Estel de grans dimensions, de vela allargada i lleugerament corba, controlat per mitjà d'unes cordes i una barra de direcció, que permet aprofitar la força del vent per a desplaçar-se sobrel'aigua.

Nota: L'estel de tracció s'utilitza en la pràctica del surf d'estel.

estel polar *n m*
sin. **estel·la de tramuntana (Alg)** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Estel de l'Ossa Menor situat prop del pol nord de l'hemisferi celeste.

estel·la de tramuntana (Alg) *n f*
veg. **estel polar** *n m*

estella morta *n f*

FUSTA. Part de les estameneres que sosté l'obra morta d'una embarcació.

estenedor de xarxes *n m*

TERRA. Instal·lació de cordes, filferros, etc., amb elements de suport, destinats a eixugar i a reparar les xarxes.

estepa *n f*
veg. **anguila** *n f*

estepa (PV) *n f*
veg. **grada** *n f*

estiba *n f*
sin. **estiva (Alg)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Col·locació de la càrrega a bord.

estel de tracció Foto de Manuel González Olaechea

CC BY SA 4.0

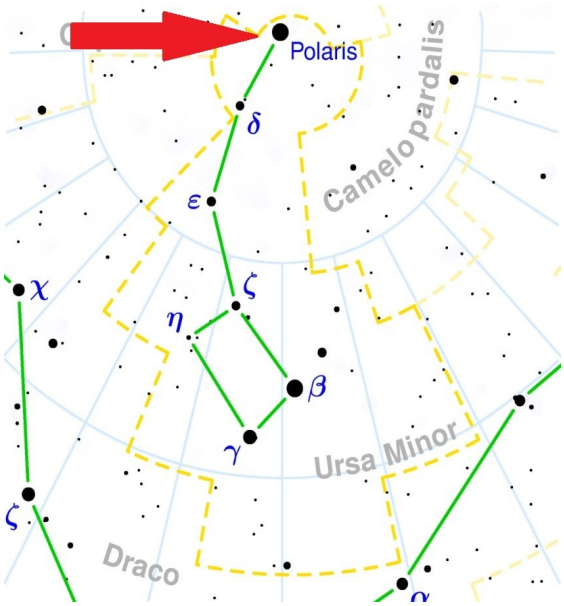

estel polar

estibadora

estiba perduda *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Percentatge de volum de la bodega que no pot ésser ocupada per la mercaderia.

estiba trencada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estiba que ha estat desfeta o descarregada d'un vaixell.

estibador/ estibadora *n m,f*
sin. **carregador/ carregadora** *n m,f*; **descarregador/ descarregadora** *n m,f*

EN TERRA. Persona física o jurídica a càrrec directe de la qual es fan les operacions d'estiba, desestiba, càrrega, descàrrega, trasllat, transbord, recepció, lliurament o qualsevol altra operació de manipulació de la mercaderia.

estibadora *n f*
sin. **carretó elevador** *n m*; **toro mecànic** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aparell per al transport, l'estiba i l'emmagatzematge que permet apilar objectes en una o més tongades.

estibar *v tr*
sin. **estivar (Alg)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Carregar una embarcació de mercaderies, provisions, etc. de manera que ocupin el menor lloc possible, tenint cura que es pugui treure la càrrega que correspon a cada port sense necessitat de moure'n la resta i separant les mercaderies que són incompatibles.

estima *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Càlcul aproximat de la posició de la nau basat en les distàncies recorregudes en cada rumb des del punt de partença o des de l'última posició determinada mitjançant observacions o triangulacions.

estirassa (Alg) *n f*
veg. **ressaca** *n f*

estiva (Alg) *n f*
veg. **estiba** *n f*

estivar (Alg) *n f*
veg. **estibar** *n f*

estoc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Quantitat d'una mercaderia que hi ha en magatzem, en el mercat, en un moment donat.

estol (PV) *n m*
veg. **esquadra** *n f*

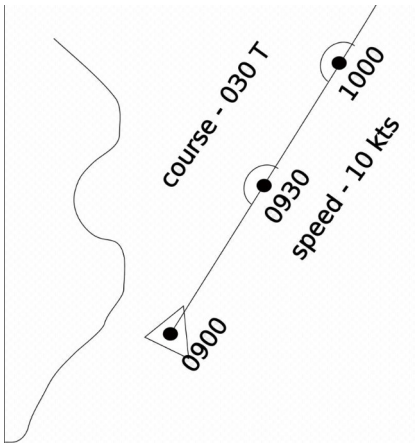

estima

estopa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

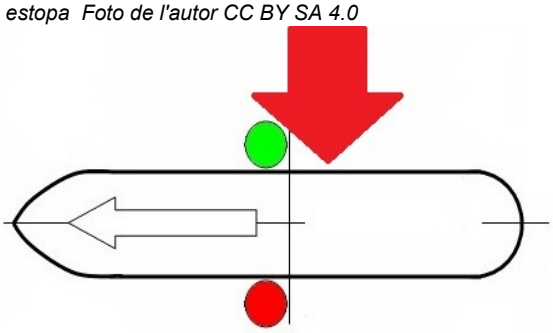
estribord Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

estopa *n f*

FUSTA. Conjunt de filaments de rebuig resultants de l'operació de pentinar el lli o el cànem que hom posa entre les taules del folre per calafatar el buc i la coberta d'una embarcació.

estopejar *v tr*
veg. **calafatar** *v tr*

estoret *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ventall d'espart del fogó de carbó de bord.

estrasa (Alg) *n f*
veg. **llistó** *n m*

estrebada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estirada brusca per a fer moure algú o alguna cosa envers si.

estrellera *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Aparell de drissa format per un conjunt de politges i caps que serveix per assegurar l'arbre anant amb vent fresc.

estrènyer *v tr*
sin. **serrar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer que diferents coses o parts d'una cosa estiguin més acostades ocupant un espai més petit.

estrenyir (Alg) *v tr*
veg. **estanyar** *v tr*

estret *n m*
veg. **freu** *n m*

estret *n m*
veg. **canal** *n m*

estretall *n m*

TERRA. Passatge estret d'un riu com a conseqüència de la presència d'un obstacle natural.

estria *n f*
sin. **batura (Alg)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Solc a la superfície d'una cosa.

estribord *n m*

PARTS. Costat dret d'una embarcació mirant de popa a proa.

estrop *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Lligada de cap que subjecta l'arbre al banc d'arborar en un aparell llatí.

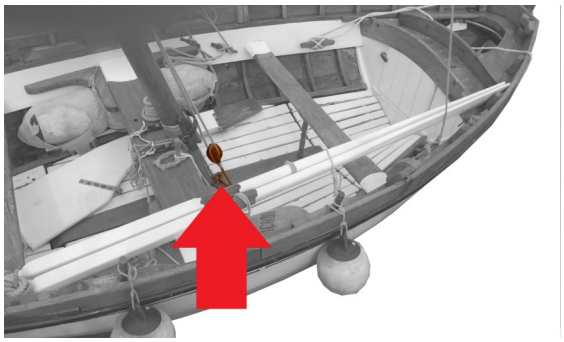

estrop Foto de l'autor CC BY SA 4.0

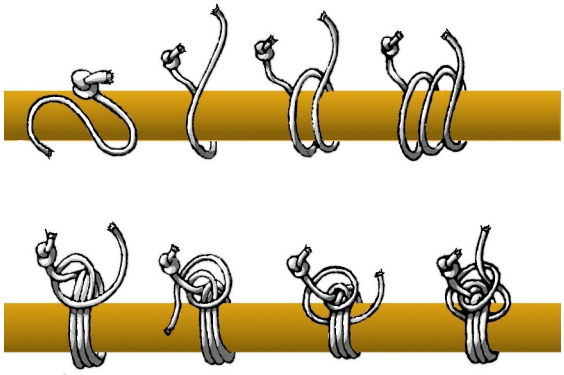

estrop de rem Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

estrop *n m*
sin. **braga** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tros de corda nuat o entollat pels dos caps i utilitzat per fermar el rem a l'escàlem i per a embragar els fardells que han d'ésser embarcats o desembarcats.

estrop (PV) *n m*
veg. **estrop de l'antena** *n m*

estrop (PV) *n m*

PESCA. Mena de corretja d'espart de tres dits d'ample amb una ralinga a la punta amb la qual els pescadors tesaven per eixugar la xàvega.

estrop de l'antena *n m*
sin. **braga (PV)** *n f*; **estrop (PV)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Estrop petit de cap, folrat de cuir, per suspendre-hi l'antena de l'amant de la drissa.

estrop de la drissa *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Estrop enfilat per sota la paramola que té fermat el bossell de retorn de l'aparell de

la drissa de l'antena.

estrop de rem *n m*
sin. **llampera (PV)** *n f*

REM. Anella feta de corda que ferma el rem a l'escàlem.

estropada *n f*

REM. Recorregut de la pala del rem dins de l'aigua.

estropada *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Moviment fort, sobtat i violent, que fa una cadena o un cap que té la funció d'amarrar la nau, per efecte de la maror o del vent.

estropada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arrencada que porta una nau, sobretot si és considerable.

estropar *v tr*
sin. **engassar** *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Posar l'estrop a un rem, a un bossell, a un quadernal, etc.

estropera *n f*

PARTS. Tros de cuir que es posa damunt l'escalemera per evitar que hi fregui el rem en vogar.

estructura dual *n f*

CONSTRUCCIÓ. Sistema constructiu de vaixells en el qual es construeixen les zones de proa i popa amb sistema transversal, i a zona central, amb estructura longitudinal.

estructura longitudinal *n f*

CONSTRUCCIÓ. Mètode de construcció de vaixells en què s'utilitzen marcs transversals grans i molt espaiats juntament amb membres longitudinals lleugers i molt espaiats.

estructura sandvitx *n f*

CONSTRUCCIÓ. Procediment empleat de la construcció en vaixells construïts amb plàstic reforçat amb fibra de vidre (GRP), consistent en disposar dos capes de laminat de plàstic reforçat amb fibra, separats

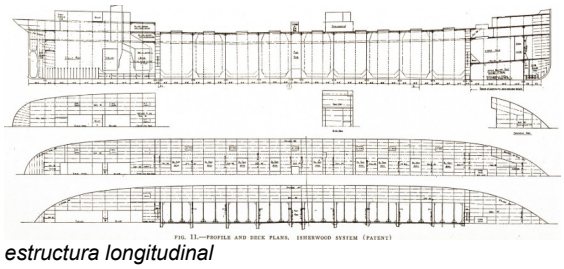

estructura longitudinal

estructura sandvitx

estuari Foto de Google Earth

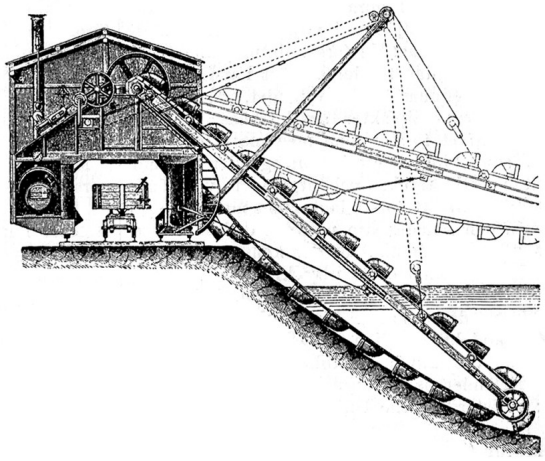

excavadora contínua de roda de catúfols

per un nucli central de material lleuger com escuma de poliuretà o altres per augmentar el mòdul resistent de la conjunt.

estructura transversal *n f*

CONSTRUCCIÓ. Estructura de la construcció tradicional d'embarcacions on les quadernes s'uneixen en angle recte a la quilla, a una distància d'entre elles de 61 i 91 cm.

estuari *n m*

TERRA. Secció àmplia terminal d'un riu afectada per les marees, cosa que provoca un cert nivell de salinitat de les aigües.

esventar (CD) *v tr*
veg. **desventar** *v tr*

ETD *n f*
veg. **hora de sortida prevista** *n f*

europe *n f*

ESPORT. Embarcació per a un tripulant de 3,35 m d'eslora i 1,73 m de mànega, amb una superfície vèlica de 7 m².

evacuar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moure les mercaderies entre el vehicle que fa el transport terrestre i el punt on s'inicien o s'acaben les accions de càrrega i descàrrega del vaixell o de l'emmagatzematge del port.

excavadora contínua de roda de catúfols *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Màquina proveïda d'un braç llarg i potent pel qual corre una cinta transportadora i a l'extrem del qual hi ha una roda amb catúfols que quan recullen productes solts d'un munt els aboquen sobre la cinta.

exponent de càrrega *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relació entre el pes mort i el desplaçament màxim.

exterior *adj*

ESPORT. Dit de l'embarcació situada a fora de la zona compresa entre la balisa al voltant de la qual ha de virar i una altra embarcació, en el transcurs d'una regata.

Nota: Per a l'embarcació més pròxima a la balisa s'utilitza l'adjectiu interior.

extinció de les onades *n f*

ONADES. Canvi experimentat per les onades després de deixar el fetch i passar a través d'una zona de calma o de vent més lleuger, cosa que en provoca una disminució significativa de l'altura i un increment significatiu de la longitud.

extintor

extintor *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Aparell que conté un agent extintor que pot ser projectat i dirigit sobre un foc per l'acció d'una pressió interna, la qual es pot aconseguir per mitjà d'una compressió prèvia permanent, per una reacció química o per l'alliberament d'un gas auxiliar.

extracció *n f*

ESPORT. En rem i piragüisme, moment d'una palada intermedi entre la fase aquàtica i la fase aèria, corresponent al moviment de fer sortir la pala de l'aigua.

F

faç (PV) *n m*
sin. **faç divina (PV)** *n f*

PESCA. Embut de jonc amb entrador cap a l'interior d'una nansa.

faç divina (PV) *n f*
veg. **faç (PV)** *n m*

façana marítima *n f*
sin. **front marítim** *n m*

TERRA. Conjunt d'elements de primera línia de la costa visibles des de la mar.

factor d'estiba *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Percentatge de volum de la bodega que pot ser ocupada per una mercaderia determinada.

faixa *n f*

PARTS. Cap que ferma l'arbre al banc d'arborar o al claviller en els gussis aparellats amb vela llatina.

faixa *n f*

PARTS. Superfície que s'estén sobre un espai llarg i estret pintada exteriorment en el costat de la nau des de proa a popa.

faixa *n f*

PARTS. Tira de lona que es cus a la vela per reforçar-la.

faixa de rissos *n f*
sin. **bena de la faixa de rissar (PV)** *n f*

PARTS. Tira de lona o material de característiques semblants que es cus a la vela per reforçar-la. on van els botafions de ris.

façana marítima Foto de Jorge Franganillo CC BY SA 3 0

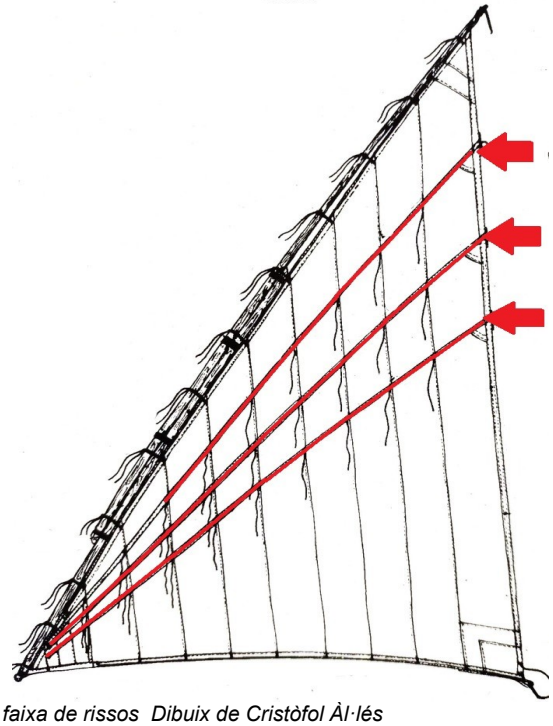

faixa de rissos Dibuix de Cristòfol Àl·lés

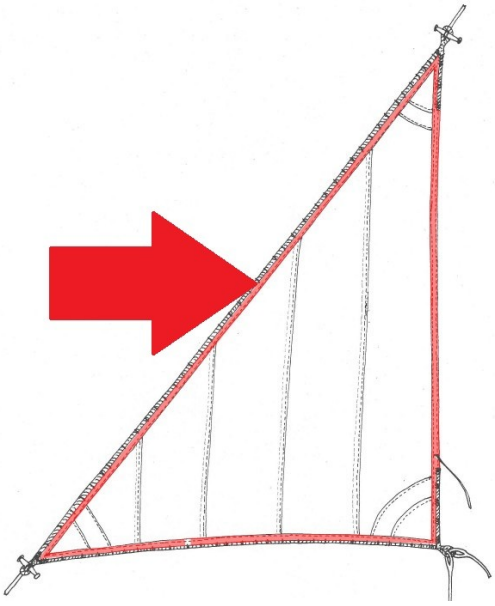

faixó Dibuix de Cristòfol Al·lés

faixa enmig (CD) *n f*
veg. **mig** *n m*

faixa petit *n f*
veg. **petit** *n m*

faixa tercerol *n f*
veg. **tercerol** *n m*

faixam (Alg) *n m*
veg. **enramada** *n f*

faixó *n m*

PARTS. Vorada d'una vela.

falanga (Alg) *n m*
veg. **pal d'avarar** *n m*

falca *n f*
sin. **puntera (CD)** *n f*

PARTS. Taula de fusta que forma l'orla d'un llagut i d'altres embarcacions de pesca, o bé l'orla que hi ha tocant a l'escollat de proa o de popa.

Nota: Puntera fa referència a la falca de proa.

falca *n f*

PARTS. Taula de fusta que es posa encaixada entre els macarrons de l'orla d'una barca quan no cal fer ús dels rems i serveix per fer l'orla més alta.

falca *n f*
sin. **espitxa** *n f*; **pitja** *n f*; **tascó** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Tascó o altre objecte emprat per a falcar.

falca *n f*

ESPORT. Tros de cautxú semirígid que s'utilitza en aigües braves per a omplir determinats espais buits de la banyera d'una piragua, amb l'objectiu de subjectar el cos del piragüista i esmorteir les sotragades.

falca de la clau *n f*
veg. **tascó** *n m*

falcado *n m*

REM. Petita embarcació de pesca pròpia de les Rias Baixas a Galícia.

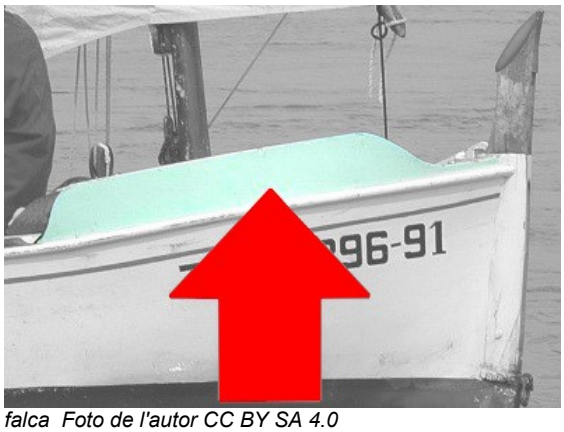

falca Foto de l'autor CC BY SA 4.0

falca Foto de l'autor CC BY SA 4.0

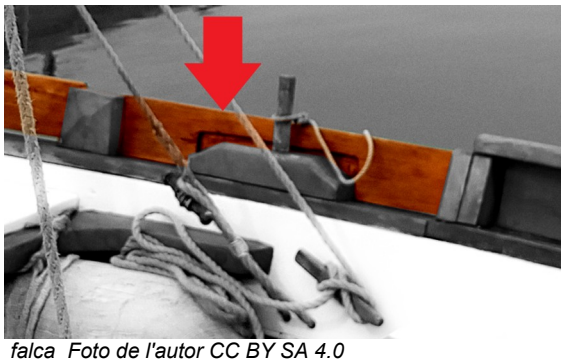
falca Foto de l'autor CC BY SA 4.0

falcafort *n m*

CONSTRUCCIÓ. Tauló que porten les barques clavat sobre la regala de popa a proa.

Nota: El falcafort era l'antiga orla que muntaven el falutxos per evitar que els mariners caiguessin al'aigua.

falcar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Introduir una o més falques, especialment en l'escletlla que hi ha entre l'arbre i l'enfogonament, per evitar que aquest balli o vagi baldera.

falcatge *n m*

ESPORT. Acció de subjectar el cos d'un piragüista d'aigües braves a la banyera d'una piragua omplint-ne determinats espais buits amb trossos de cautxú semirígid.

falda *n f*
veg. **pujament** *n m*

faldar *n m*
veg. **pujament** *n m*

faldilleta *n f*
veg. **capa** *n f*

faldó *n m*

PARTS. Part baixa de la vela que fa falda.

faldona *n f*
sin. **sobranguera** *n f*

TIPUS. Vela estireganyada per l'ús.

fallar una porta *v intr*

ESPORT. Errar un intent de franquejar una porta en la direcció i l'ordre establerts.

falsa amarra *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra destinada a subjectar-hi embarcacions menors.

falsa quilla *n*
veg. **sabata** *n f*

falsa trossa *n f*
veg. **abartell** *n m*

faltar (PV) *v intr*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Soltar-se, cedir o trencar-se una corda, un aparell, una àncora, etc.

falua *n f*

REM. Embarcació de transport de càrrega i passatgers entre els marges del riu Tajo, aparella dues veles llatines triangulars.

falua *n f*

falua Foto de l'autor CC BY SA 4.0

falua

faluca Foto de Marc Ryckaert CC BY 3 0

REM. Galiota d'un sol ordre de rems destinada a l'ús de personatges de categoria.

faluca *n f*

VELA. Embarcació tradicional de vela de fusta utilitzada a la Mediterrània oriental, especialment al llarg

del Nil i en aigües protegides del Mar Roig, el seu aparell consta d'una o dues veles llatines.

falutx *n m*
veg. **barca de mitjana** *n f*

fanal *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Caixa que té una o més cares de vidre, dins la qual es posa un llum, una espelma, una bugia a l'abric del vent.

Nota: A bord d'una nau prenia el nom de l'ús a que va destinat: fanal de fondeig, fanal de senyals, fanal de bitàcola, fanal de popa. Actualment són substituïts per llums elèctrics.

fanalera (PV) *n f*

PARTS. Suport d'un fanal de reglament d'una nau.

fanalot (PV) *n m*

PESCA. Pesquera que feia servir un fanal submarí per a atraure el peix.

faquí *n m*
veg.**descarregador/ descarregadora** *n m,f*

far *n m*
sin. **farell** *n m*; **farola** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Torre amb una llanterna al cim erigida als indrets ostensibles de les costes, o als esculls, perquè qui l'albiri de la mar estant es pugui situar tant de nit com de dia, i resolgui, així, un problema de navegació costanera.

far aeromarítim *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far destinat a l'orientació de les embarcacions i de les naus aèries.

far catadiòptric *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far que és una combinació del far catòptric i del diòptric.

far catòptric *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far que només utilitza miralls per propagar la llum per reflexió.

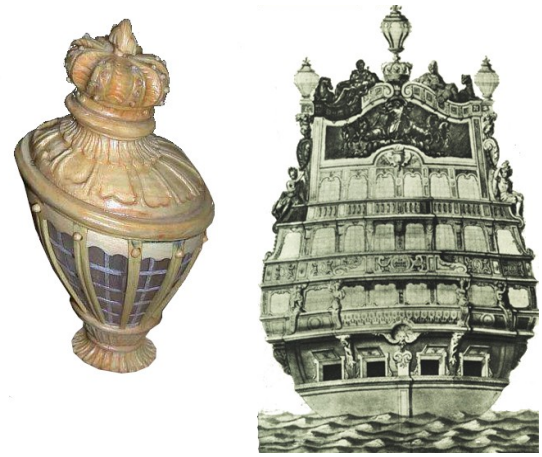

fanal Foto de M. Chauche i Gerard Delacroix CC BY SA 3 0

far de Cabo Vilano Foto de l'autor CC BY SA 4.0

far de recalada *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far la llum del qual, amb un temps meteorològic mitjà, és vista mar endins fins a un determinat nombre de milles marines i no més enllà, i que, per tant, serveix per a navegar prop de la costa o acostar-s'hi.

far de situació *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far situat a la costa destinat a indicar la proximitat d'una ciutat o qualsevol altre punt de la costa que serveixi d'orientació als navegants.

far diòptric *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Far que utilitza lents esglaonades de Fresnel per propagar la llum per refracció.

faralló *n m*

AIGUA. Roca més o menys aguda que sobresurt del nivell del mar, generalment pròxima a la costa.

faralló *n m*
veg. **escull** *n m*

farell *n m*
veg. **far** *n m*

farola *n f*
veg. **far** *n m*

faroner/ faronera *n m,f*
sin. **torrer/ torrera** *n m,f*

EN TERRA. Persona que cura d'un far.

fase aèria *n f*
sin. **recuperació** *n f*

ESPORT. Fase segona d'una palada, corresponent al moviment de desplaçament del rem o la pala en l'aire per a preparar una nova palada.

fase aquàtica *n f*
sin. **passada** *n f*

ESPORT. Fase primera d'una palada, corresponent al moviment d'impuls del rem o la pala

fatxejar *v intr*
sin. **paltejar (PV)** *v intr*

VELA. Mantenir un vaixell quasi aturat, si és de vela, fent que les veles es contrarestin els efectes.

fatxejar *v intr*
veg. **posar-se en fatxa** *v intr*

fauna abissal *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fauna que habita les grans profunditats marines.

federació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Unió de societats, clubs que tenen un fi comú, en una de superior que les representa.

far diòptric foto de Rama CC BY SA 3 0

femella

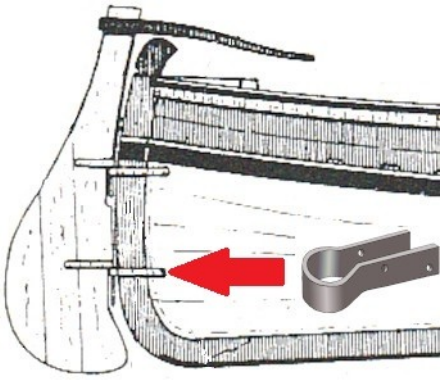

femellot Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

femella *n f*

CONSTRUCCIÓ. Peça rodona, quadrada o sisavada, que té un forat roscat per a muntar-la en un caragol de rosca.

femella *n f*

CONSTRUCCIÓ. Peça que presenta un forat en què penetra o encaixa una altra peça.

femellot *n m*

PARTS. Anella del joc jussà de la ferramenta del timó, que va al timó i casa amb l'agulla.

fer aigües *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Entrar aigua en una nau.

fer baix *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tocar fons.

fer baldeio *v intr*
veg. **aigualejar** *v tr*

fer banda *v intr*
sin. **penjar-se** *v intr pron*

VELA. Amb els peus assegurats entre la barra i la cingla, estirar-se el patinaire fora la borda de sobrevent per compensar l'excés d'escora d'una embarcació.

fer bona proa *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Seguir el rumb, una nau, que li permetrà d'arribar al punt de destinació previst.

fer colzera *v tr*
sin. **acoderar** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Restar ancorada una embarcació amb quatre àncores, dues a proa i dues a popa.

fer el car (CD) *v tr*
veg. **tombar** *v tr*

fer escar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Aplanar i anivellar la sorra de la platja perquè s'hi puguin assentar bé els pals que sostenen les barques quan són fora de l'aigua.

fer ferm *v tr*
sin. **afermar** *v tr*; **assegurar (PV)** *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligar, cordar, subjectar, etc., d'una manera segura i sòlida una cosa.

fer gat *adv*
sin. **a barbes de gat** *adv*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Restar ancorada una embarcació amb dues àncores per la proa, formant un angle de 90 a 120 graus, de manera que la direcció del vent, el corrent o la marea segueixin la direcció de la bisectriu de l'angle format.

fer la serra *v intr*

ESPORT. Moure's, un bot de rem, fent petits sotracs, com a conseqüència d'una aturada en el moment de l'atac o d'una recuperació massa ràpida.

fer mola *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Plegar un cap fent duges.

fer mola (CC) *v intr*

PESCA. Apilar les peces del sardinal.

fer peu d'ànec *v intr*
veg. **ancorar a peu d'ànec** *v tr*

fer proa a *v intr*
sin. **fer proa** *v intr;* **posar proa a** *v intr;* **proisar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dirigir la nau a un lloc.

fer proa a la mar *v intr*
sin. **fer proa al vent** *v intr;* **fer testa (Alg)** ***v intr***

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar en sentit contrari de les onades o del vent.

fer proa al vent *v intr*
veg. **fer proa a la mar** *v intr*

fer regates *v intr*

ESPORT. Participar en curses de regularitat o de velocitat per a embarcacions.

fer sotsobre *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trabucar-se, una

embarcació.

fer surf *v intr*
veg. **surfejar** *v intr*

fer tenda *v intr*
sin. **fer tendal** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Muntar la tenda a proa.

fer tendal *v intr*
veg. **fer tenda** *v intr*

fer testa (Alg) *adv*
veg. **proa a la mar** *adv*

fer trajo *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cavar la sorra de la platja per facilitar la fusa o l'avarada.

fer ull *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estimar un pes o una mesura sense ajut d'estris.

fer un esquimotatge *v intr*

ESPORT. Recuperar la posició de navegació després d'una bolcada per mitjà d'una tècnica consistent a provocar un gir de la piragua al voltant de l'eix longitudinal, amb l'ajut de la pala o de les mans.

fer una corbata *v intr*

ESPORT. Trencar-se, una piragua, per haver quedat immobilitzada com a conseqüència de la pressió del corrent contra un obstacle.

fer vela *v intr*
sin. **oferir la vela (CD)** *v intr*

VELA. Hissar la vela.

fer vuits *v intr*

ESPORT. Desplaçar-se, una piragua, lateralment cap a la banda on s'efectua la palada, com a conseqüència dels cops de pala del piragüista en forma de 8 en l'aigua.

fer-se a la mar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Abandonar la costa i emprendre la navegació.

fer-se a la vela *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sortir d'un indret d'ancoratge i posar-se a navegar amb les veles desplegades.

fer-se fora *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar mar endins.

ferm *n m*

VELA. Punt extrem de l'escora d'una nau a partir del qual hi ha perill de bolcar.

ferm *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Veu de comandament donada en el moment en què cal deixar de filar un cap, cadena, amarra, etc., i amarrar-lo.

ferm *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que no es mou perquè està amarrat.

ferm *n m*

CAPS. Part d'una corda, peça, etc., on es fa ferma.

ferramenta *n f*

MANTENIMENT. Conjunt de ferros, peces metàl·liques, accessoris fixos, etc. d'una embarcació de vela.

ferri *n m*

MOTOR. Vaixell especialment concebut per al transport de trens, vehicles i persones d'una banda a l'altra d'un riu o d'un llac, o per un braç estret de mar.

ferro *n m*
veg. **ruixó** *n m*

ferro d'estopar *n m*
veg. **calafat** *n m*

ferso (Alg) *n m*

veg. **ves** *n m*

fetch *n m*

ONADES. Zona del mar on es generen ones per l'acció d'un vent que té una direcció i una velocitat constants.

fetch mínim *n f*

ONADES. Distància mínima en la qual les condicions d'estat permanent de les onades es desenvolupen per a un vent de velocitat donada que bufa durant un període de temps determinat.

fibla *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En un port, punt de la xarxa de distribució d'aigua situat al moll i que permet que les embarcacions s'hi connectin per proveir-se d'aigua.

fibló *n m*
veg. **mànega** *n f*

fibra de vidre *n f*

CONSTRUCCIÓ. Filament obtingut per extrusió del vidre, emprat en la moderna construcció d'embarcacions.

fibra òptica *n f*

CONSTRUCCIÓ. Fibra formada per diverses capes de compostos del silici, de diàmetre molt petit, que té la propietat de transmetre la llum a grans distàncies amb molt poca atenuació, emprada en telecomunicacions.

figuerot *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Pal de treure més gran que la resta, que usen les barques de bou o de llum.

figures *n f pl*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic consistent a efectuar una seqüència de girs, derrapades i salts amb un esquí curt i ample.

fil d'empalomar *n m*
veg. **fil de veles** *n m*

ferri Foto de Pedro Rebolledo Rubilar CC BY 2 5

fibra de vidre

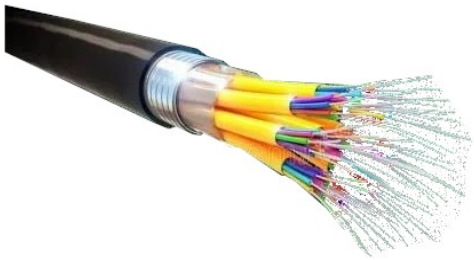
fibra òptica Foto de fibraoptica.com.es .com CC BY SA 4.0

filaberquí

fil d'Espanya (Alg) *n m*
veg. **pèl de cuca** *n m*

fil d'estopa *n m*

FUSTA. Fil que s'usa per a omplir els coments en calafatar les embarcacions.

fil de veles *n m*
sin. **fil d'empalomar** *n m*

PARTS. Fil prim i fort, de cànem, emprat per a

cosir veles.

filaberquí *n m*

FUSTA. Trepant consistent en una tija metàl·lica de doble colze, amb un agafador rodó entremig que giravolta quan es fa rodar amb la mà, un extrem de la qual conté el portabroques i l'altre un pom rodó adaptable al palmell de la mà.

filada *n f*
sin. **andana** *n f*; **traca** *n f*

FUSTA. Filera de posts o de planxes metàl·liques dels folres o de les cobertes d'una embarcació.

filar *v intr*

VELA. Navegar en bones condicions i circumstàncies

filar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar anar progressivament un cap, cadena, amarra, etc., que està treballant.

filar *v tr*
veg. **amollar** *v tr*

filàstica *n f*

CAPS. Fil gruixut de cànem a un sol cap, enquitranat, destinat a usos marítims.

Nota: També s'anomena filàstica a un cap trenat d'espart o de nervi de vaca, emprat per fer els estrops dels rems, els botafions de ris i d'altres lligades.

fileret *n m*

PARTS. Fil que recorre el caient de popa d'una vela llatina o d'una vela de tallant, per evitar que flamegi.

fileret *n m*
veg. **ànima** *n f*

fileret *n m*
sin. **cossia (CD)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Fusta en forma de biga, col·locada al cantell damunt les llates i la bancada als dos costats llargs de l'escotilla de la barca.

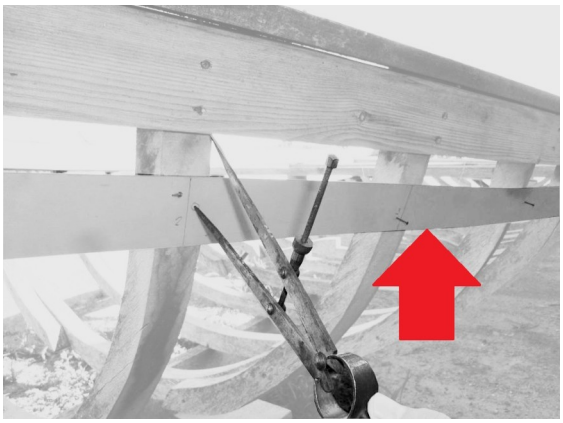

fisca (mesurant amb el compàs) Foto de Josep Amorós

filet (CD) *n m*
veg. **ànima** *n f*

fillola (PV) *n f*
veg. **braçolada (PV)** *n f*

filtre *n m*

PARTS. Aparell utilitzat per a separar d'un líquid o un gas les partícules que duu en suspensió.

final directa *n f*

ESPORT. Final disputada sense cap eliminatòria prèvia perquè el reduït nombre de competidors ho fa innecessari.

finestra *n f*

PARTS. Rectangle de niló o vinil transparent que té la vela a la part de baix per permetre la visibilitat del patró a sotavent.

finn *n m*

ESPORT. Embarcació per a un tripulant de 4,5 m d'eslora i 1,68 m de mànega, amb una superfície vèlica de 10 m².

fiord *n m*

TERRA. Braç de mar llarg i estret, de fondària considerable, entre muntanyes de gran pendent, que penetra terra endins, característic de les costes escandinaves.

fisca *n f*

FUSTA. Regla llarga i fina, però entre cinc i deu

centímetres d'ample per senyalitzar la rufa d'una taula del folre del vaixell.

fisca (PV) *n f*

PESCA. Xarxa més grossa i més clara que va a la part baixa de l'art del bou.

fiscorn *n m*
veg. **corn** *n m*

fitar *v tr*
sin. **amollonar** *v tr*; **mollonar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar les fites o mollons que senyalen els límits d'una zona.

fitorar *v tr*
sin. **afitorar** *v tr,* **enfitorar (Alg)** *v tr*

PESCA. Clavar la fitora a un peix, un mol·lusc, etc..

fitxa d'homologació *n f*

ESPORT. Document en què es fan constar totes les característiques tècniques que permeten identificar un model d'embarcació autopropulsada determinat.

Nota: La fitxa d'homologació és necessària per a participar en una prova.

flamar *v intr*
sin. **flamejar** *v intr*

VELA. Batre la vela quan l'embarcació es troba a fil de roda.

Nota: També es diu d'onejar o agitar-se, una bandera, un gallardet.

flamejar *v intr*
veg. **flamar** *v intr*

flamejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Onejar o agitar-se, una bandera, un gallardet.

flanc *n m*

PARTS. Costat, part lateral d'una nau.

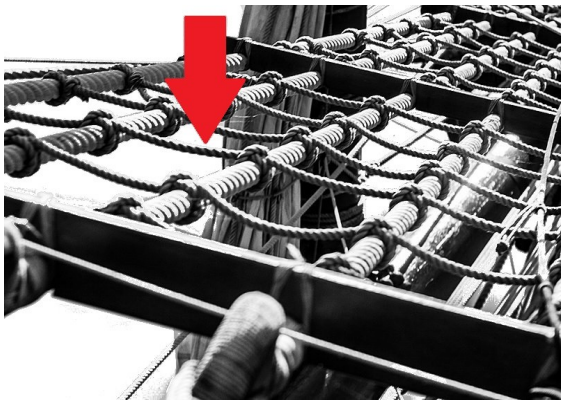

fletxadura Foto de Christian Collins CC BY SA 4.0

fleix *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cinta de metall o de plàstic estreta i prima que es doblega fàcilment i que serveix per a lligar les bales de determinades mercaderies.

fletxa abissal *n f*

AIGUA. Cresta sedimentària abissal, de grans dimensions, que la forma i la modifica l'acció dels corrents marins del seu voltant.

fletxa creixent *n f*
sin. **hemitómbol** *n m*

AIGUA. Fletxa que es forma al recer d'un baix o d'una estructura mar endins (trencaonades, illa, aflorament rocós) per les onades que hi refracten o difracten i que pot créixer fins a convertir-se en un tómbol que uneix l'estructura amb la terra ferma.

fletxa litoral *n f*

TERRA. Cordó litoral format per l'acumulació de material detrític, que recolza sobre un sortint de costa o sobre una illa, a l'embocadura d'un riu o a l'interior d'una badia o d'un estuari.

fletxadura *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Cap, pal o barrot metàl·lic, travesser, que es fixa als obencs perquè faci d'escaló.

flexor *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. En el patí de vela, cable que estira perpendicularment l'estai de proa des de l'alçadade la creueta per donar curvatura al pal i millorar la tensió de

la vela.

floc *n m*
sin. **foc** *n m*

TIPUS. Vela triangular hissada a proa del trinquet.

Nota: En una fragata, un bergantí, una goleta, etc., vela que s'amura al pont intermedi entre el cim del botaló i el tamboret del bauprès.

floc de capa *n m*

TIPUS. Floc de dimensions reduïdes i molt resistent utilitzada en cas de mal temps.

floc gros (CD) *n m*

TIPUS. Floc més gran que usat conjuntament amb la vela llatina d'hivern desplaça el centre vèlic vers la proa.

floc menjavents (CD) *n m*
veg. **menjavents** *n m*

floc menjavents (CD) *n m*
veg. **pollacrí** *n m*

floc petit *n m*
veg. **floc volant** *n m*

floc pollacra (CD) *n m*
veg. **pollacra** *n f*

floc segon *n m*

TIPUS. Segon floc que en alguns vaixells s'hissa entre el floc principal i el contrafoc, fent ferma la seva amura a mig botaló, o bé es desplega sobre una raca per amurar-lo més o menys fora.

floc volant *n m*
sin. **floc petit** *n m*

TIPUS. Floc que s'aparella sobre l'estai de galop de proa i que pren el vent per sobre de la resta de flocs.

flofloc *n m*

TIPUS. Vela de tall que s'aparella entre el floc i el contrafloc en algunes fragates i grans velers.

flonc (PV) *n m*

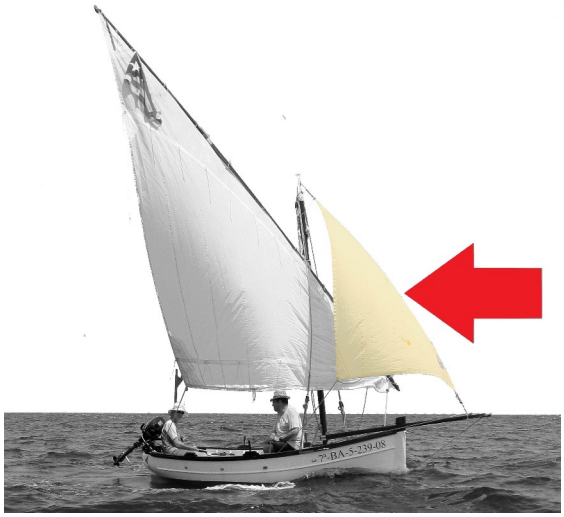

floc Foto de Xavier Corredor

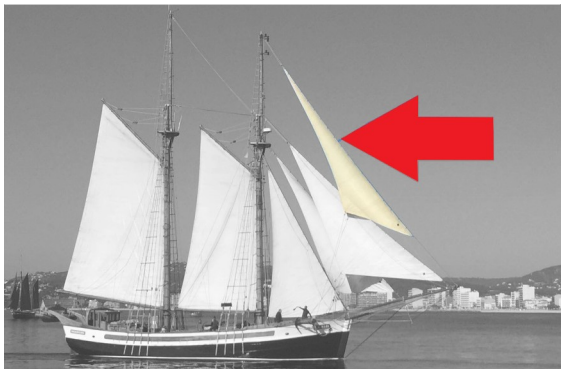

floc volant

veg. **amant** *n m*

flota *n f*
sin. **marina** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de totes les naus dependents d'un únic comandament o adscrites a un determinat servei.

flota *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt dels vaixells mercants, pesquers, de guerra, esportius, etc., d'un mateix armador, d'un estat, etc.

flotabilitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualitat de ser capaç de surar.

flotable *adj*

ESPORT. Dit de l'embarcació capaç de sostenir-se a la superfície de l'aigua. .

flotació *n f*

ESPORT. Acció d'un cos de sostenir-se a la superfície de l'aigua.

flotador *n m*

PARTS. Cadascun dels dos cossos allargats d'un patí de vela, situats longitudinalment un a babord i l'altre a estribord, que serveixen per a mantenir-lo sobre la superfície de l'aigua.

flotador Foto Club Patí Català de Calafell

flotador *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Objecte flotant, massís o inflat d'aire, que hom empra per a sostenir damunt l'aigua una persona, un aparell que, tot sol, s'enfonsaria, etc.

flotador *n m*
veg. **suro** *n m*

flotar *v intr*
veg. **surar** *v intr*

flotilla *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt orgànic d'uns quants vaixells semblants, no gaire grans, units sota un sol comandament.

fluència *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fenomen que presenten certs materials elàstics, com l'acer, de deformar-se plàsticament, sense cap augment apreciable de l'esforç de tracció al qual són sotmesos, quan assoleixen el límit de comportament elàstic.

fluixa *n f*

PESCA. Ormeig de pesca format per un cordill o fil amb un plom i, a pocs mil·límetres, un ham.

flux *n m*
veg. **marea entrant** *n f*

flying-dutchman *n m*

ESPORT. Embarcació per a tres tripulants de 6,05 m d'eslora i 1,68 m de mànega, amb una superfície vèlica

flying-dutchman Dibuix de VYGO CC BY-SA 3 0

de 17 m².

foc *n m*
veg. **floc** *n m*

focus *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Conjunt d'elements d'un far que fan de font lluminosa alimentada per qualsevol mena d'energia.

fogonadura (IB) *n f*
veg. **enfogonament** *n m*

fogoner/ fogonera *n m,f*

EN MAR. Persona que té cura del foc, del fogar, d'una màquina de vapor, d'un aparell qualsevol de calefacció.

foli *n m*
sin. **indicatiu de matrícula** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Conjunt alfanumèric que individualitza cada vaixell o embarcació de les altres, essent, per tant, únic, que a l'estat espanyol va pintat a ambdues amures de l'obra morta.

Nota:El foli o indicatiu de Matrícula ha d'anar pintat o fixat en les dues amures, a la màxima altura possible de la línia de flotació, i la seva grandària és suficient, en relació amb les dimensions del vaixell o embarcació, perquè pugui ser fàcilment identificat a la mar, amb color blanc sobre cascos foscos i negre sobre cascos clars. No s'estableixen mesures precises per a les embarcacions menors de 24 metres. Per als vaixells d'esbarjo més grans de 4 metres s'estipula que l'alçada de les lletres i dels números sigui d'almenys 15 cm i l'amplada mínima del traç almenys de 2 cm. El terme foli és recollit i usat oralment a bona part dels ports de Catalunya.

folrar *v tr*

FUSTA. Col·locar i clavar les taules de fusta o les planxes d'acer sobre les quadernes d'una nau per a bastir-hi el buc.

folrat en diagonal *n m*

FUSTA. Tècnica de revestiment del folre mitjançant taules disposades al límit que formen un angle de 5 graus respecte a la quilla.

folrat longitudinal *n m*

FUSTA. Tècnica de revestiment del folre mitjançant taules disposades de proa a popa de l'embarcació.

folrat mixt *n m*

FUSTA. Tècnica de revestiment del folre mitjançant el qual les taules estan disposades tan de forma longitudinal com transversal.

folrat transversal *n m*

FUSTA. Tècnica de construcció del folre on les taules van muntades perpendicularment a la quilla, en direcció als costats de babord i estribord.

folre *n m*
sin. **entaulament** *n m*; **forro (PV)** *n m*

FUSTA. Conjunt de planxes de coure o de taulons clavats damunt les quadernes, amb què es revesteix el buc.

Nota: En una embarcació de vela, el folre és exterior i interior, mentre que en un bot de rem és només exterior.

foli Foto de l'autor CC BY SA 4.0

folre de coure Foto de Remi Jouan CC BY SA 3 0

folre de coberta *n m*

PARTS. Conjunt de taules que van clavades damunt les llates i constitueixen la coberta de l'embarcació.

fondària *n f*
veg. **calat** *n m*

fondària *n f*
veg. **profunditat** *n f*

fondejador *n m*
veg. **ancoratge** *n m*

fondejar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Practicar la maniobra necessària per tal que la nau, l'almadrava o la boia, quedi subjectada al fons amb seguretat.

fondejat/ fondejada *adj*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Dit d'un vaixell o embarcació que es troba ancorat.

fonera *n f*

AIGUA. Depressió al fons de la mar o en un gran llac.

fons *interj*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Ordre que dóna el capità d'una nau durant la maniobra de fondeig per ordenar que es llancin l'àncora o les àncores a la mar.

fons *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distància vertical entre la cara superior de la mar i la superfície sòlida que hi ha a sota.

fons *n m*

TERRA. Part més interior d'un port.

fons *n m*
veg. **llit marí** *n m*

fons (PV) *n m*
veg. **obra viva** *n f*

fons marí *n m*
veg. **llit marí** *n m*

fons ondulat *n m*

AIGUA. Textura del fons marí, formada per ondulacions més petites que les barres però més grans que les del fons arrissat, que es produeix fora de fase amb qualsevol onada de gravetat superficial que hi sigui associada.

font *n f*

TERRA. Zona costanera que produeix o aporta sorres i, en general, sediments i partícules sòlides, tals com són les lleres fluvials, els penya-segats en retrocés, les zones amb corrents de vents o els elements calcaris com ara les petxines.

font d'alimentació *n f*
sin. **alimentador** *n m*

forabord Foto de Clemens Peiffer CC BY 2 5

MOTOR. Aparell o sistema que forneix l'energia que cal per al funcionament d'un motor, d'un dispositiu o d'un equip, elèctric o electrònic.

forabord *n m*

PARTS. Motor amovible que va fixat a l'espill de popa de certes embarcacions lleugeres o esportives.

foraborda *n m*

ESPORT. Embarcació autopropulsada per mitjà d'un forabord usada en motonàutica, generalment petita i lleugera.

foradada *n f*

TERRA. Forat natural o artificial que travessa una massa rocosa.

foradar *v tr*

VELA. Fer un forat un patí de vela en el flotador d'un altre a causa d'un abordatge.

foranell *n m*

VENT. Vent suau que ve de fora, de l'horitzó.

forària *n f*

AIGUA. Indret de mar lluny de la costa, ben endins.

forat de l'arganell *n m*

PARTS. Forat que hi ha a l'escollat de l'orla, arran de la roda, per enfilar-hi l'arganell de llevar palangres.

forat de la metxa (PV, Alg) *n m*
sin. **carlinga (CD)** *n f;* ***tinter*** *n m*

PARTS. Forat d'una paramola on es munta l'ungla.

forat de pas *n m*
sin. **cesària** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Obertura temporal que es practica al costat de la grans vaixells utilitzats durant la construcció o gran reparacions a l'entrada i a sortida de treballadors i equips petit, i que es tapa abans de l'avarada.

forat del botaló *n m*
veg. **enfogonament del botaló** *n m*

forca (CD) *n f*
veg. **cameta** *n f*

força ascensional *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Resultat de forces ascendents exercides per l'aigua sobre un cos submergit o que sura, que és igual al pes de l'aigua desplaçada per aquest cos.

forcat *n m*

PARTS. Cavitat del buc de la barca a proa, sota el senó.

forcat (CD) *n m*
veg. **asta** *n f*

forejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una embarcació, navegar molt separada de la costa.

forja *n f*

CONSTRUCCIÓ. Conjunt d'operacions de conformació dels metalls en calent a cops de martell o per mitjà de successives compressions entre dues superfícies dures.

formatget (PV) *n m*
veg. **escollat** *n m*

forniment *n m*

FUSTA. Quadernes de la punta de proa i de popa.

forqueta *n f*
veg. **asta** *n f*

forquilla (IB) *n f*
veg. **escàlem de forqueta** *n m*

forro (PV) *n m*
veg. **folre** *n m*

fort *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap principal d'ancoratge.

forter (Alg) *n m*
veg. **escull** *n m*

forta maror *n f*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre 1,25 m i 2,5 m d'alçària, que es correspon amb el grau 4 de l'Escala de Douglas.

fortuna *n f*
sin. **bafonyo (Alg)** *n m,* **fortunal (Alg)** *n m*

ONADES. Tempesta, especialment en el mar.

Nota: Una fortuna és un esdeveniment que pot passar durant un viatge per mar, per circumstàncies relacionades amb l'estat de la mar i el vent . El Conveni de Brussel·les de 25 agost 1924 eximeix transportista de càrrega marítima de la seva responsabilitat sense la necessitat d'estar en la presència d'un esdeveniment de força major .

fortuna (PV) *n f*
veg. **vela de capa** *n f*

fortunal (Alg) *n m*
veg. **fortuna** *n f*

fossar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Embarcar aigua a bord en el moment d'avarar la barca a la mar.

fotre a mar *v tr*
veg. **tirar per la borda** *v tr*

fragata *n f*

VELA. Nau de tres o més arbres de tres peces, tots creuats.

fragata *n f*

MOTOR. Destructor petit creat pels aliats durant la Segona Guerra Mundial per tal de protegir combois i fer serveis de patrulla.

francbord *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reserva de flotabilitat d'una embarcació, determinada per la distància entre la línia que indica la màxima càrrega autoritzada, fixada per alguna de les entitats oficials asseguradores, i la part superior de la coberta principal.

frangent (Alg) *n m*
veg. **onada** *n m*

franja costanera *n f*

TERRA. Franja de terrenys contigus a la mar, la dimensió de la qual varia segons la disciplina que l'estudiï.

franqueig *n m*
sin. **pas** *n m*

ESPORT. En piragüisme, acció de travessar el pla d'una porta.

franquejar *v tr/prep*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar una embarcació en franquícia.

franquejar *v tr*

ESPORT. En piragüisme, travessar el pla d'una porta.

franquia *n f*

NAVEGACIÓ. Posició òptima d'una nau a l'hora d'eixir d'un port o d'un lloc, d'ancoratge a fi de prendre un rumb determinat.

fragata Shtandart Foto de l'autor CC BY SA 4.0

fragata Foto de De Mil CC BY 4 0

francbord Foto Associació Orsapop de Torredembarra

franquícia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Exempció que es concedeix a una embarcació perquè no pagui drets per les mercaderies que introdueix al port o per les que en treu.

frau *n f*
veg. **freu** *n m*

frena (PV) *n f*
veg. **xicot** *n m*

frena (PV) *n f*
veg. **batafió (PV)** *n m*

frenell *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Barbiquell de botaló.

frenell *n m*

CAPS. Cap o corda curta que serveix per a lligar, i que s'usa per fermar els rems dins l'embarcació.

frenellar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarrar amb frenells

freqüència de palades *n f*
veg. **voga** *n f*

fresa *n f*

FUSTA. Eina rotativa de tall emprada en el fresatge, formada per diferents arestes tallants disposades regularment al voltant del seu eix de rotació.

fresc *n m*

VENT. Vent que permet als velers dur totes les veles

fresc *n m*
veg. **vent fresc** *n m*

freu *n m*
sin. **afrau** *n f*; **estret** *n m*; **frau** *n f*

AIGUA. Braç de mar entre dues terres.

fricció interna *n f*
veg. **viscositat** *n f*

front d'ona *n m*

ONADES. Part de l'envolupant d'una ona, compresa entre el punt inicial de la dita envolupant i el punt on aquesta assoleix el valor màxim.

front marítim *n m*
veg. **façana marítima** *n f*

front portuari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de tots els ports d'un estat, d'una regió o d'una zona delimitada geogràficament o políticament.

frontera marítima *n f*

fresa

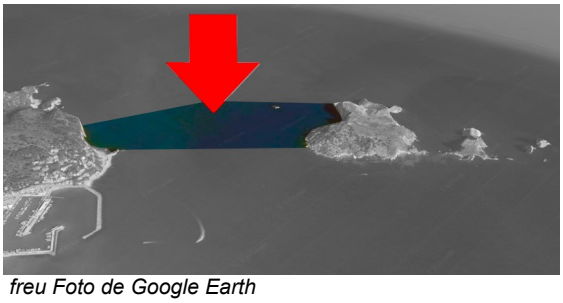
freu Foto de Google Earth

frontis

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia de mar endins on acaba la zona econòmica.

frontis *n m*

PARTS. Part de la façana de popa compresa entre el jou principal i el coronament.

fuga *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fet d'escapar-se un fluid per una esquerda, un forat, etc.

fulletes (Alg) *n f pl*
veg. **clara** *n f*

fumetxa (Alg) *n f*
veg. **calitja** *n f*

fulminant (PV) *n m*
veg. **pistó (PV)** *n m*

fundent *n m*

CONSTRUCCIÓ. Producte químic usat en un procés de soldadura i en la fabricació de plaques electròniques i altres components electrònics.

furgadora (PV) *n f*

PESCA. Pal amb un drap blanc a la punta per a espantar el peix i fer que encabís el cóp.

fusa *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Període final i crític de la varada durant el qual un cap de la nau ja sura mentre l'altre encara és a terra, i acaba quan la nau queda del tot ensurada.

fusa (PV) *n f*
veg. **avarada** *n f*

fusell *n m*

PARTS. Arbre del timó.

fusell (PV) *n m*
veg. **eix** *n m*

fusta *n f*

VELA. Embarcació estreta, lleugera i ràpida, de poc calat, impulsada per rems i vela, en essència, una petita galera.

fusta (PV) *n f*
veg. **lleny** *n f*

fusta d'entrada *n f*

ESPORT. Post situada entre les dues guies d'un bot de banc mòbil, que serveix per a posar-hi el peu en embarcar.

fusta de la pedalina *n f*

ESPORT. Part d'una pedalina consistent en una planxa d'inclinació regulable i amb desplaçament horitzontal.

Nota: A la fusta de la pedalina van fixades les sabatilles.

fusta per a embalatge *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fusta, generalment de poca qualitat, utilitzada per a aguantar i protegir la càrrega en vaixells.

fuster/ fustera *n m,f*

ESPORT. Persona d'un equip encarregada de tenir a punt els bots de rem i el material necessari per a una prova.

fuster/ fustera *n m,f*

EN TERRA. Persona que per ofici fa objectes de fusta, treballa la fusta.

G

gàbia *n f*

PARTS. Garita que es col·locava en l'arbre d'una nau en el lloc de la cofa, on es posava el guaita.

gàbia *n f*

TIPUS. Vela rodona situada immediatament a sobre de la major, en els aparells de creu.

Nota: Les gàbies es classifiquen, segons que siguin senzilles o dobles, en la gàbia baixa i la gàbia alta.

gàbia doble *n f*

TIPUS. Conjunt format per les veles de la gàbia alta i baixa desproveïdes de rissos i usades substituint una única vela.

gabier/ gabiera *n m,f*

EN MAR. Mariner encarregat de la maniobra a les vergues i altres parts altes de l'arboradura.

gabieta *n f*
veg. **arganell** *n m*

gabieta *n f*

PARTS. Indret situat a proa de la nau, sobre la coberta, on es col·loca un mariner.

gafa *n f*
sin. **botador (PV)** *n m,* **crocol (Alg)** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Pal d'uns 2 m de llargària, amb un ganxo o dos en un extrem, emprat per ajudar a atracar i a desatracar les embarcacions.

gafa (PV) *n f*

FUSTA. Barra grossa, amb un ganxo en l'extrem, que s'usa per a corbar fustes al foc.

gàbia

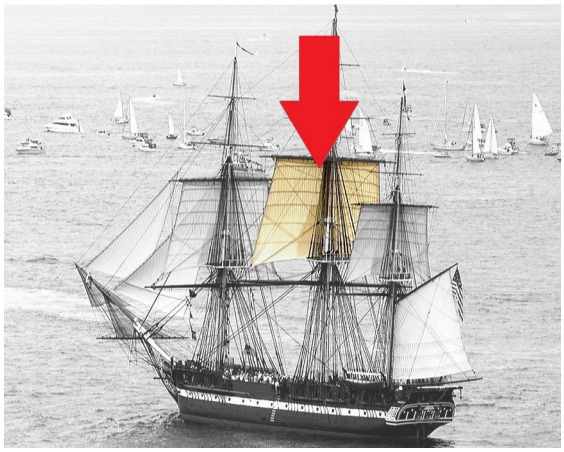

gàbia

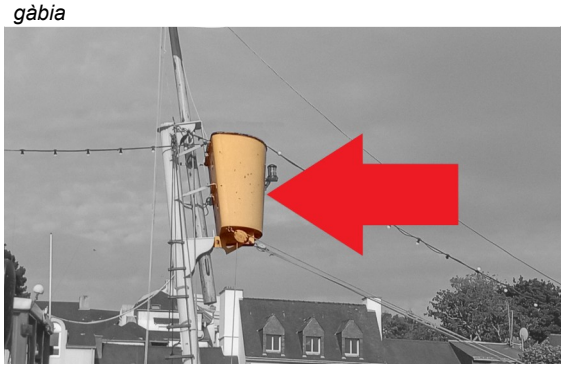

gabieta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

gafa

gaia *n f*

PARTS. Peça de roba tallada al biaix que s'afegeix a cada costat de les veles trapezials.

gaiatell *n m*
sin. **boia de l'àncora** *n f;* **boia de suro** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Boia lleugera destinada a indicar la posició d'una àncora fondejada recentment, d'un torpede, o de qualsevol altre objecte o ormeig de pesca.

galaverna *n f*

REM. Beina de fusta fixada a la part del rem que frega al costat de la barca en remar.

galera *n f*

REM. Vaixell llarg, estret i relativament baix, amb proa molt afuada, ormejat de veles llatines o quadres i que tenia com a element principal de propulsió els rems, que en portava fins a més de trenta per banda, manejats cada un per dos o tres galiots.

galeria *n f*

PARTS. Balcó que els navilis de guerra de l'època de la vela portaven a l'extrem de popa de la coberta.

galerna *n f*

VENT. Temporal sobtat i violent amb fortes ràfegues de vent de l'oest al nord-oest que sol fuetejar la Mar Cantàbrica i les seves costes, en general a la primavera i la tardor.

galeta *n f*
sin. **bola (PV)** *n f;* **galleta (PV)** *n f*; **salpador** *n m*;

PARTS. Peça rodona o virolla que es posa a l'extrem superior dels arbres de les naus.

galeta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pa sense llevat, cuit dues vegades, perquè s'eixugui i duri molt de temps usat antigament al vaixells com a aliment bàsic de la tripulació.

galga *n f*
veg. **àncora de galga** *n f*

galera Foto de Myriam Thyes CC BY SA 3 0

galeria Foto de Takeaway CC BY SA 3 0

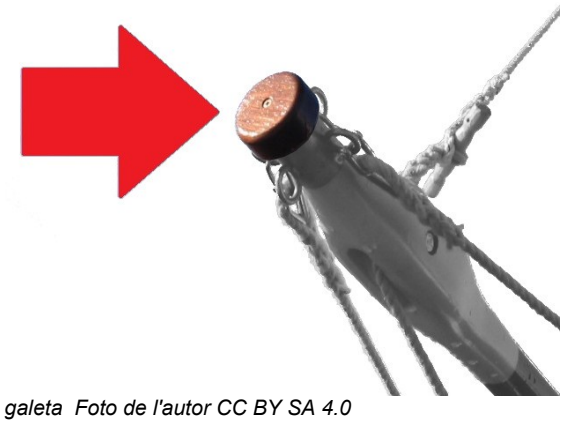

galeta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

galeta

galiassa

galga *n m*

FUSTA. Regla, plantilla o patró que serveix per traçar les línies i fixar les dimensions segons les quals s'han de llaurar les peces en diverses arts i oficis mecànics.

galiassa *n f*

VELA. Nau de guerra més grossa que la galera, amb una sola coberta, que arborava tres pals amb veles llatines i que duia fins a trenta-dos remers per banda i vuit canons.

gàlib *n m*

CONSTRUCCIÓ. Plantilla amb què els fusters de ribera i els mestres d'aixa fan totes les quadernes d'una nau.

gàlib *n m*

CONSTRUCCIÓ. Forma del buc d'una nau.

galibar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Afaiçonar valent-se del gàlib.

galió *n m*

VELA. Vaixell de càrrega o de guerra, gros, alterós, sense rems, amb tres o quatre arbres de veles generalment quadres.

Nota: Un galió generalment tenia 40 m de llarg, 40 canons, de tres a cinc pals, amb veles generalment quadrades, tot i que n'hi havia de vela llatina com les galiasses i una dotació de 800 tripulants. La relació entre mànega i eslora era entre 1:3 i 1:4. La seva forma, amb castells a proa i popa era perquè, en cas d'abordatge, els tiradors tinguessin millor posició.

galió *n m*

galió

galió Foto de Fundació Nao Victoria

galiota catalana

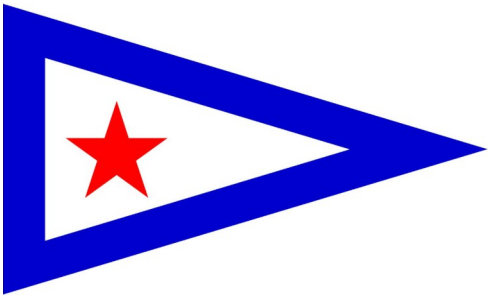

gallardet

VELA. Embarcació de cabotatge gallega d'uns 13 m d'eslora i unes 20 tones de desplaçament que navega per les Rias Baixas.

galiot *n m*

EN MAR. Persona condemnada a remar a les galeres.

galiota *n f*

REM. Galera petita, de setze a vint rems per banda i d'un a tres homes per rem, que arborava un sol pal amb vela llatina.

galiota *n f*

PARTS. Peça de fusta o d'acer col·locada a la boca de l'escotilla i agafada a la braçola, que serveix per a descans i sosteniment dels quarters o tapes amb què aquella es tanca.

galiota *n f*

CONSTRUCCIÓ. Barra de fusta que, en el sentit de popa a proa, descansa sobre els paraescuts i serveix de sosteniment dels quarters.

gall *n m*
sin. **natel·lo (Alg)** *n m* , **orza de suro (Alg)** *n f*

PESCA. Flotador de suro o altre material, amb un pal amb una banderola, un fanal encès, una campaneta o un reflector de radar, que serveix, lligat al cap d'un ormeig, per a assenyalar on és calat aquest.

gallardet *n m*

PARTS. Tira volant llarga i estreta que disminueix fins a acabar en punta i que es posa al cim dels pals de la nau com a insígnia, avís, etcètera.

galleda *n f*
veg. **bujol** *n m*

galleta (PV) *n f*
veg. **galeta** *n f*

galló *n m*
sin. **aguió (PV)** *n m*

PARTS. Part del rem, de secció quadrada i més gruixuda que la canya, que hi ha a continuació del puny o maneta.

galló Foto de l'autor CC BY SA 4.0

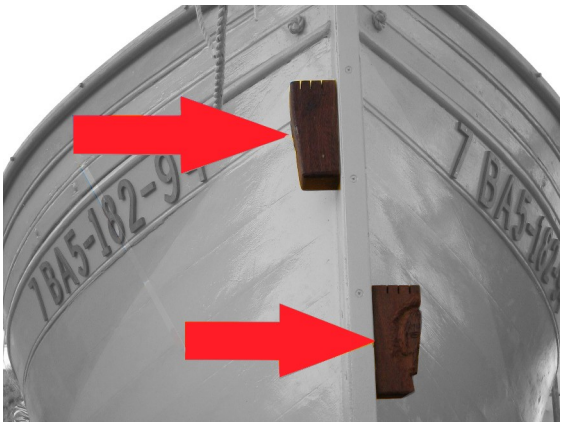

galotxa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

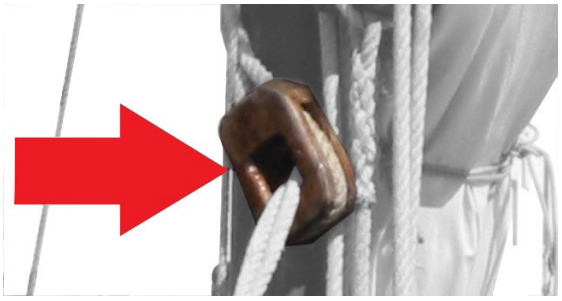

galotxa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

galó *n m*

FUSTA. Bordó que ressegueix la part exterior del buc d'una nau.

galó *n m*

UNITATS DE MESURA. Unitat anglosaxona de capacitat, equivalent a 4,54596 litres al Regne Unit i a 3,78542 litres als Estats Units.

galop *n m*

PARTS. Espigó, part més prima de l'extrem superior d'un masteler.

galotxa *n f*
sin. **tascó** *n m*, **escalaró (Ros)** *n m*; **taquet (Ros)** *n m*

PARTS. Peça que hom clava als costats de la roda d'una barca gran i que serveix d'esglaó per poder-hi pujar des de la platja.

galotxa *n f*
sin. **bigota d'amura (CD)** *n f*; **bigota de la trossa** *n f*; **bigota del davant (CD)** *n f*; **guardamenes** *n f*; **moca del davant (Ros)** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Anella de fusta o de metall fixada pel seu perímetre a un cap destinada a fer lliscar o servir de guia d'un altra cap que passa pel seu interior.

galta (IB) *n f*

PARTS. Placa de fusta, col·locada a banda i banda a la part superior de la pala del timó, que li dona pes i evita que suri.

galtera *n f*

PARTS. Peça foradada que es posa a proa i a popa de l'espigó de l'arbre d'una barca o d'un llagut, perquè per dins hi passi l'enflonc.

galtera *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça lateral d'un bossell.

galzador *n m*
veg. **ribot acanalador** *n m*

galzer (CD) *n m*
veg. **calcés** *n m*

galzers *n m*
veg. **calcés** *n m*

galta

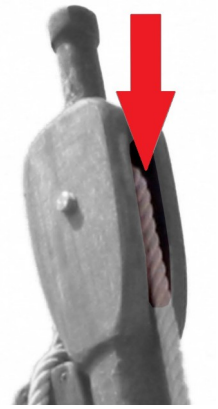
galtera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

gamela Foto de Certo Xornal CC BY SA 2 0

galzés (CD) *n m*
veg. **calcés** *n m*

galzet *n m*
sin. **topall** *n m*

PARTS. Porció superior del pal d'una nau, de secció rectangular.

gambera (PV) *n f*
veg. **barca peixcadora (PV)** *n f*

gambosí (PV) *n m*
sin. **gambosinet (PV)** *n m*

PESCA. Tipus de gamba petita.

gambosinet (PV) *n m*
veg. **gambosí (PV)** *n m*

gambota *n f*

FUSTA. Peça de fusta o de ferro calada en espiga sobre el jou principal que, juntament amb altres, sosté el quadre de popa d'una embarcació.

gamela *n f*

REM. Petit vaixell costaner gallec i del nord de Portugal de fons pla, proa i popa planes, utilitzat en la pesca de proximitat o com a vaixell auxiliar d'un de més gran.

gàngaro (Alg) *n m*
veg. **gànguil** *n m*

gànguil *n m*

MOTOR. Embarcació que té obertures amb portes a la part inferior de la bodega i flotadors laterals, que es fa servir per a portar els llots i les matèries que treuen les dragues, mar endins, on les llencen.

gànguil *n m*
sin. **gàngaro (Alg)** *n m*

PESCA. Antic art de pesca per arrossegament que consisteix en una bossa de xarxa sostinguda per un cèrcol de ferro, emprat per a agafar gambes i peix petit.

ganivet *n m*

PARTS. Tros de lona tallat de forma obliqua que hom afegeix a la vorada de les veles per eixamplar-les gradualment des dels punys del gràtil fins als del pujament.

gansalla *n f*

PARTS. Anella o rotllana de fil, de cordill o d'una altra matèria prima i flexible que reforça l'ullet.

ganxo *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Eina de metall o de matèria dura i de forma corbada acabada en punta, que usa l'obrer portuari per a agafar un sac, una bala, etc.

gànguil

gànguil

ganxo Foto del Museu Marítim de Barcelona

ganxo de remolc Foto de Mafrey

ganxo de remolc *n m*

PARTS. Ganxo dissenyat especialment per enganxar una corda de remolc; té un disparador de potència allibera el vaixell remolcat ràpidament.

ganya *n f*

FUSTA. Peça que reforça la unió de la roda de proa amb l'amura d'una nau.

gaó *n m*
sin. **gaú (Ros)** *n m,* **gavó (Alg)** *n m*

PARTS. Part de la carena d'una embarcació de platja que va de les escues fins a proa o fins a popa.

garbí *n m*
sin. **llebeig** *n m*

VENT. Vent que bufa del sud-oest (SO), originat pel gir de la marinada a la tarda en alguns sectors de la costa catalana.

garbí *n m*
veg. **marinada** *n f*

garbinada *n f*

VENT. Ventada forta de garbí.

garbinada de primavera *n f*
veg. **vent de la Passi (CB)***n m*

garbinejar *v intr*

VENT. Fer vent de garbí.

garbinejar *v intr*

VENT. Tendir, un vent, a venir del sud-oest (SO).

garjola *n f*
veg. **catxola** *n f*

garlanda *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Defensa feta amb corda nuada al voltant d'un tros de cap o de roba, més gruixut en el centre que en els extrems, on té formades gasses per a amarrar-la on convingui.

garlí *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap que forma el palanqui.

garlopa *n f*
sin. **bigota del mostatxo** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Anella de ferro per on es passa el mostatxo que ferma el botaló.

garlanda

garlopa

garlopí Foto de Aerolin55 CC BY SA 3.0

garlopa *n f*

CONSTRUCCIÓ. Eina de tall afinat, del grup dels ribots, grossa, amb un agafador per a la mà, per obrar, planejar i adreçar la fusta.

garlopí *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina de tall afinat, del grup dels ribots, emprada per desbastar la fusta.

garrejar *v intr*
sin. **llaurar** *v intr*; **rastrejar** *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Recular, un vaixell fondejat, arrossegant l'àncora, que no ha quedat ben fixada al fons o ha estat arrencada per la força del vent o de la mar.

Nota: Emprat impròpiament pels patinaires quan, en la maniobra d'aguantar el patí, aquest perd sobrevent a causa de la força del vent o del corrent.

garrofa *n f*
veg. **ungla** *n f*

garrot *n m*
sin. **matzocu (Alg)** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Pal fort més o menys llarg, especialment el que serveix per a fer més forta una lligada passant-lo per sota el lligam i donant-li una o més voltes que prenguin corda.

garrutxo *n m*

PARTS. Mosquetó o anella de fusta o de metall que, amb uns altres de semblants, és cosit al gràtil o caiguda de proa de les veles de tall per envergar-les a estais, nervis o pals.

garrutxo *n m*
sin. **gassa de garrutxo** *n f;* **gassa d'un cordó** *n f*; **poa (PV)** *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Anella de corda que es fa en la ralinga de caiguda per prendre cada faixa de rissos, subjectar les bolines, etc.

garucu *n m*

VELA. Embarcació àrab del Golf Pèrsic destinada a la pesca o a la navegació de cabotatge, la seva eslora és de trenta-cinc a seixanta peus, té molta màniga, poc calat, fons plans i els grans porten dos pals amb veles al terç i els més petits només un.

gas d'escapament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gas generat en les reaccions de combustió del carburant dels motors dels vaixells, embarcacions, submarins, etc.

gasoil *n m*
sin. **petroli (TE)** *n m*

PARTS. Líquid inflamable, incolor o lleugerament groguenc, que s'obté en la destil·lació del petroli i és usat com a carburant i com a combustible.

gasolina *n f*
PARTS. Líquid fàcilment inflamable, incolor, que s'obté per destil·lació del petroli, entre 60 °C i 200 °C, i s'usa com a carburant.

garrutxo

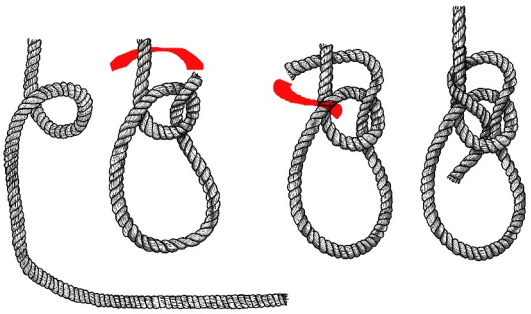
gassa de mà Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

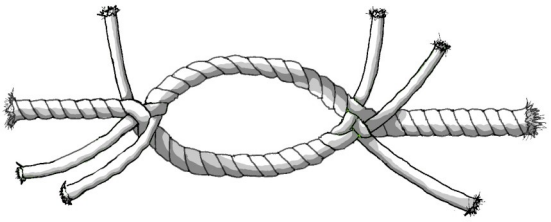
gassa doble d'encapelladura Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

gasolinera (PV) *n f*

MOTOR. Embarcació menor, esportiva o utilitària impulsada amb motor de combustió interna.

gassa *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Baga o llaç que es fa al xicot d'un cap per enganxar-lo o encapellar-lo en algun indret o algun objecte, sovint un bossell o una bita.

gassa *n f*
veg. **baga** *n f*

gassa d'amant *n f*
veg. **gassa de mà** *n f*

gassa d'un cordó *n f*
veg. **garrutxo** *n m*

gassa de garrutxo *n f*
sin. **garrutxo** *n m*

gassa de mà *n f*
sin. **aix de guia** *n m*; **as de guia (PV)** *n m*; **gassa d'amant** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus per encapellar un cap a una estaca, bol·lard o norai, o per lligar a una argolla.

gassa doble d'encapelladura *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Gassa que es fa al si d'un cap.

Nota: Es talla un cap en dos, i prenent la grandària de la gassa que es vulgui fer, així es posa la punta d'un dels caps sobre el ferm de l'altre; es passen les puntes entre els cordons com s'ha dit parlant de la gassa: això forma l'encapelladura en el si del cap. S'usa per a coronés, vents de botalons, etc.

gassó *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Baga, sacsó, que hom fa a un cap per disminuir-ne la llargària sense haver-lo de tallar.

gassó *n m*
veg. **margarida** *n f*

gat *n m*
sin. **cric** *n m*; **grill** *n m*; **manota** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Màquina que, posada sota una cosa que es vol aixecar, permet de fer-ho sense gran esforç.

gat d'embarcació (PV) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

gat de mar (PV) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

gat de nau (PV) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

gata *n f*

PARTS. Pescant que serveix per a penjar l'àncora al costat o a l'orla de l'embarcació.

gata *n f*

gat

gata Foto del Museu Marítim de Barcelona

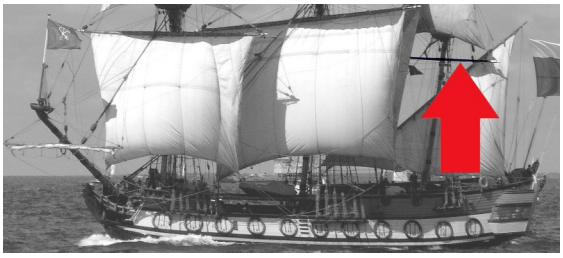

gata

gatzoll Foto de Jaume Amengual

ARBORADURA FIXA. Verga del pal de mitjana que no porta vela.

gata *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap de corda o cadena de poc més d'una braça, que a un extrem té un guardacaps i a l'altre un ganxo gran per a enganxar-hi les ungles de l'àncora i penjar-la al costat de la nau amb un aparell.

gatera *n f*

PARTS. Forat de la caixa de cadenes a través d'un tub de ferro, de la coberta o de l'orla per on surten les cadenes per sostenir l'àncora.

gavó (Alg) *n m*
veg. **gaó** *n m*

gatzell (IB) *n m*
veg. **gatzoll** *n m*

gatzoll *n m*
sin. **gatzell (IB)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Eina tallant corba, proveïda d'un mànec més o menys llarg, emprada per a lliurar els caps o xarxes embolicades a l'hèlix d'una embarcació menor. .

gaú (Ros) *n m*
veg. **gaó** *n m*

gavarra *n f*
veg. **barcassa** *n f*

gavarrer/ gavarrera *n m,f*

EN MAR. Tripulant d'una gavarra.

gebre *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Cristalls de glaç que en temps fred la boira diposita principalment sobre superfícies verticals, a les puntes i a les arestes dels objectes, i poden formar gruixos considerables que creixen de cara al vent.

gel *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Aigua que es troba en fase sòlida.

gel *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fred intensíssim.

gelada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Formació de cristalls de glaç damunt les herbes i damunt els objectes mals conductors de la calor, deguda al refredament d'aquests durant les fortes radiacions nocturnes.

gènova

gelar *v tr*
veg. **glaçar** *v intr*

gelar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer un fred intensíssim.

gelcoat *n m*

CONSTRUCCIÓ. Polímer a base de resines especials de polièster amb pigments i additius que li donen propietats específiques, s'utilitza per a l'acabat exterior de l'estructura de l'embarcació construïda amb fibra de vidre (PRF) o carboni.

gèlid/ gèlida *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fred com el glaç.

gelor *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fredor intensa, qualitat de gèlid.

gelós/ gelosa *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'una barca, que s'inclina amb facilitat i no aguanta vela o se'n va a la banda.

generació d'onatge *n f*

ONADES. Creació d'onades per causes naturals o per mitjans mecànics.

gènova *n m*

TIPUS. Floc de grans dimensions que s'aparella als velers quan fa bon temps.

gent de mar *n f*

EN MAR. Mariners, pescadors.

gibrell *n m*

PARTS. Recipient gran on es posa el ranxo.

gigre *n m*

PARTS. Llevador que porten a bord les barques de bou per a cobrar l'ormeig.

gigre *n m*

PARTS. Torn petit que serveix per tesar drisses i escotes.

gigre *n m*
veg. **molinet** *n m*

gilló (Alg) *n m*
veg. **guió** *nm*

gimelga *n f*
veg. **pimelga** *n f*

ginqueta (Alg) *n f*
veg. **còdol** *n m*

gir de 720° *n m*

ESPORT. Virada de dues voltes completes imposada a un veler sancionat durant una regata amb una penalització alternativa.

girar (Alg) ***v intr***
veg. **rolar** *v intr*

gigre

giroscopi

girador *n m*

PARTS. Eina o estri que s'empra per a girar l'eix d'una embarcació durant les tasques de manteniment.

giratori *n m*
veg. **llevavoltes** *n m*

giró (PV) *n m*

PESCA. Ves anterior al cóp amb forma de falca perquè augmente l'alçada donant forma a la bossa de l'art.

giró (Alg) *n m*
veg. **guió** *n m*

girocompàs *n m*
veg. **agulla giroscòpica** *n f*

girocompàs *n m*
veg. **giroscopi** *n m*

giroscopi *n m*
sin. **agulla giroscòpica (PV)** *n f*; **girocompàs** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell emprat en l'orientació de naus i d'aeronaus, que consisteix essencialment en una roda que gira a gran velocitat sobre un eix que descansa sobre un parell de suports susceptibles de moure's en una o més direccions.

git *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de llançar a l'aigua part de la càrrega d'un vaixell per tal de salvar-lo.

gitar *v tr*
sin. **alleugerir la càrrega** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llançar a l'aigua (part de la càrrega d'un vaixell) per tal de salvar-lo.

glaçar *v intransitiu*
sin. **gelar** *v intr*

METEOROLOGIA. Solidificar-se l'aigua dels reguerons, de les basses, etc., per un refredament de l'aire ambient.

globo (PV) *n m*

PESCA. Llum muntat a la carena de la barca usat per l'art de llum.

glop (TE) *n m*
veg. **grop** *n m*

gnomònic/ gnomònica *adj*
INSTRUMENTS I CARTES. Que té un sistema de projecció el punt origen en el centre de l'esfera i el pla de projecció en una tangent a l'esfera.

gnomònic/ gnomònica *adj*

INSTRUMENTS I CARTES. Que una carta nàutica es basa en el sistema de projecció gnomònica.

GNSS
veg. **navegació per satèl·lit** *n f*

goa *n f*

goleta Elbe

veg. **gúa** *n f*

gola *n f*
veg. **desembocadura** *n f*

gola *n f*
veg. **grau** *n m*

gola (PV) *n f*

PESCA. Obertura de la boca dels arts i vessos entre el casseret i el goleró del bou.

gola de marea *n f*

TERRA. Entrant natural format i mantingut per la marea que flueix i reflueix.

gola del port *n f*
veg. **bocana** *n f*

gola secundària *n f*

TERRA. Canal secundari que passa cap a la costa o a través d'una barra de gola o de riu.

goleró (PV) *n m*

PESCA. Ves de xàrcia més espessa que fa d'entrada a la corona del bou.

goleta *n f*

VELA. Nau de dos o més arbres de dues peces que només arma veles de tall.

goleta *n f*

FUSTA. Eina de fuster, del grup dels ribots, amb el tall corbat convenientment per fer goles.

golf *n m*

AIGUA. Porció de mar voltada parcialment de TERRA.

golf (PV) *n m*
sin. **regolf (PV)** *n m*

PESCA. Forma rodona i parcialment esfèrica que es dona a una xarxa o una vela.

golfada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Marejada i mal temps que provenen d'un golf.

gòndol *n m*

PARTS. Anella fixada a la part superior de la roda de popa d'una barca, que casa amb l'agullot del timó.

góndola *n f*

REM. Embarcació llarga, estreta, de poc fons, alta de popa i de proa, usada en els canals de Venècia.

goneta *n f*

TIPUS. Vela situada damunt del velatxo i de la gàbia.

goneta de proa *n f*

TIPUS. Vela situada sobre el velatxo en el pal trinquet.

Nota: Poden haver dues gonetes. La baixa que sol ser de verga fixe i l'alta que sol ser volant.

goneta major *n f*

TIPUS. Vela quadrada situada al pal major immediatament sobre la gàbia.

Nota: S'anomena goneta de proa la situada en el

góndola Foto de gnuckx CC BY 2 0

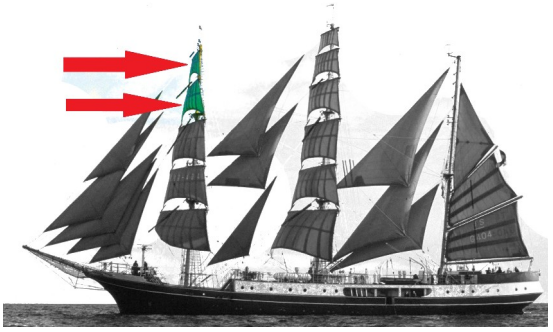

gonetes alta i baixa de proa Foto de Winfried Huber CC BY SA 2 5

gonetes majors alta i baixa Foto de Winfried Huber CC BY SA 2 5

trinquet i goneta major la del pal major. Pot ser senzilla o doble: goneta baixa i goneta alta, respectivament.

gongo *n m*

PARTS. Peça de bronze o llautó en forma d'argolla que va fixada a la roda de proa i serveix per fixar el barbiquell del botaló o l'aparell de treure la barca.

gorra de la roda (PV) *n f*
veg. **embarbador (PV)** *n m*

gosso (Alg) *n m*
veg. **llagut** *n m*

govern *n m*

PARTS. Timó d'una nau.

govern *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de governar una nau.

govern *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acte d'obeir el timó.

governall *n m*
veg. **arjau** *n m*

governall *n m*
veg. **timó** *n m*

governar *v tr*
sin. **marejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dirigir el timó d'una nau.

governar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Obeir, el timó, la nau.

GPS *n m*
veg. **sistema de posició global** *n m*

gra d'ordi *n m*
veg. **cul de porc** *n m*

grada *n f*
sin. **estepa (PV)** *n f*

TERRA. Estructura de fusta, de ferro o de ciment armat, en forma de pla inclinat, sobre la qual es construeix o carena els vaixells a les drassanes.

gradació dels rius *n f*

ESPORT. Escala de classificació dels trams d'un riu segons el grau de dificultat que presenten.

Nota: La gradació dels rius distingeix entre grau I, grau II, grau III, grau IV, grau V, grau VI i grau VII.

gradient *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Referent a vents o corrents, ratio d'increment o de disminució de la velocitat, normalment en sentit vertical.

gradient barològic *n m*

grada Foto de Peripitus CC BY SA 4.0

INSTRUMENTS I CARTES. Màxim pendent barològic en un punt, mesurat en mil·límetres de mercuri per grau terrestre.

gradient subaquàtic *n m*

AIGUA. Pendent del fons de la mar.

graella *n f*
sin. **grella** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Entrellat de pals per aixecar una embarcació.

graella de sortida *n f*

ESPORT. En motonàutica, sector d'un circuit destinat a acollir les embarcacions participants en una cursa just abans del començament, d'acord amb un ordre establert prèviament.

grampa *n f*
veg. **clau** *n f*

gràmpola *n f*

PARTS. Anella del joc sobirà de la ferramenta del timó que va al codast i casa amb l'agullot.

gran cabotatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cabotatge d'abast internacional.

gran iot *n m*
sin. **megaiot** *n m*

MOTOR. Vaixell recreatiu, de vela o de motor, i d'eslora superior als 25 metres.

granalla *n f*

CONSTRUCCIÓ. Metall reduït a partícules més o menys esfèriques.

granera *n f*

PARTS. Obertura practicada a la part superior de l'arbre d'una embarcació on va col·locat el bossell per on passen els caps per hissar l'antena o la verga.

granissada *n f*
veg. **calamarsada** *n f*

grapa *n f*

FUSTA. Peça de ferro o altre metall doblegada en les seves extremitats, amb què es mantenen unides fustes, pedres, papers, teixits, o bé que fixa un fil conductor, un cable, a un suport.

gratacels *n f*
veg. **gratanúvols** *n f*

gratanúvols *n f*
sin. **gratacels** *n f*; **sobre (PV)** *n m*

TIPUS. Vela petita que les naus d'aparell de creu més velades hissen a sobre de les sobregonetes.

gratí (Alg) *n m*
veg. gràtil ***n m***

gràtil *n m*
sin. **caient de proa** *n m*; **caiguent de proa (IB)** *n m,* **gratí (Alg)** *n m*

PARTS. Costat d'una vela per on aquesta s'enverga a l'antena, al pic, a la verga, al nervi o a l'estai.

Nota: El terme caient de proa fa referència al costat d'una vela àurica entre el puny de boca i el puny d'amura.

gràtil de l'escota *n m*
veg. **pujament** *n m*

grau *n m*

TERRA. Port de mar.

grau *n m*

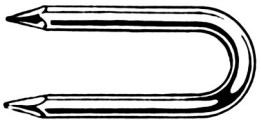

grapa

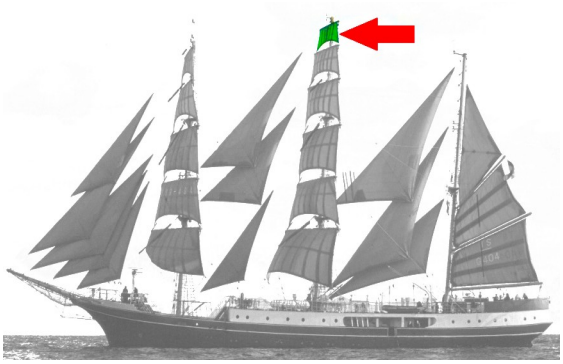

gratanúvols Foto de Winfried Huber CC BY SA 2 5

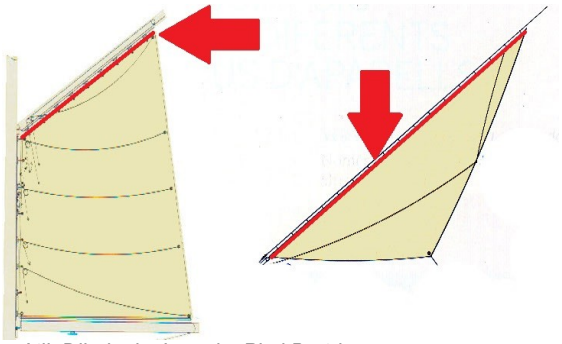

gràtil Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

TERRA. Punt de la riba que serveix de desembarcador.

grau *n m*
sin. **gola** *n f*

TERRA. Via d'aigua curta i estreta que connecta una badia, una albufera, o una massa similar d'aigua amb una massa d'aigua principal més grossa.

grau I *n m*

ESPORT. En piragüisme, primer grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a
àrees de navegació fàcil, d'aigua encalmada o amb molt poc corrent, com ara un torrent, un llac, un pantà o el curs inferior d'un riu.

Nota: En les aigües de grau I tenen lloc les competicions d'aigües tranquil·les.

grau II *n m*

ESPORT. En piragüisme, segon grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees de navegació moderadament difícil, amb corrents d'una certa velocitat, petits ràpids i algunes pedres, com ara el curs mitjà inferior d'un riu.

Nota: En les aigües de grau II tenen lloc els descensos de riu esportius.

grau III *n m*

ESPORT. En piragüisme, tercer grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees de navegació difícil, amb un corrent fort, onatge regular, ràpids, roques, etc., com ara el curs mitjà superior d'un riu.

Nota: En les aigües de grau III, juntament amb les de grau IV i grau V, tenen lloc les competicions d'aigües braves. Per competir-hi, és obligatori l'ús de cobrebanyera, casc i armilla salvavides.

grau IV *n m*

ESPORT. En piragüisme, quart grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees de navegació molt difícil, amb un corrent fort, ràpids llargs i difícils de passar, onatge irregular, etc., com ara el curs superior de rius cabalosos.

Nota: En les aigües de grau IV, juntament amb les de grau III i grau V, tenen lloc les competicions d'aigües braves. Per competir-hi, és obligatori l'ús de cobrebanyera, casc, armilla salvavides i bosses d'aire.

grau V *n m*

ESPORT. En piragüisme, cinquè grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees de navegació extremament difícil, amb un corrent fort i de gran velocitat, ràpids llargs i difícils de passar, onatge violent, remolins, salts d'aigua alts, etc.

Nota: En les aigües de grau V, juntament amb les de grau III i grau IV, tenen lloc les competicions d'aigües braves. Per competir-hi, és obligatori l'ús de cobrebanyera, casc, armilla salvavides i bosses d'aire.

grau VI *n m*

ESPORT. En piragüisme, sisè grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees d'aigües braves d'alt risc, caracteritzades per la presència d'obstacles pràcticament infranquejables.

grau VII *n m*

ESPORT. En piragüisme, setè grau de dificultat en la gradació dels rius, que s'assigna a àrees que presenten obstacles molt perillosos, no aptes per a la competició.

grilló

grilló

grauera *n f*
veg. **escotera** *n f*

gregal *n m*

VENT. Vent que ve del nord-est (NE).

gregalada *n f*

VENT. Ventada forta de gregal.

gregalejar *v intr*

VENT. Fer vent de gregal.

gregalejar *v intr*

VENT. Tendir, un vent, a venir del nord-est (NE).

grella *n f*
veg. **graella** *n f*

gresa *n f*
veg. **alefrís** *n m*

grill *n m*
veg. **gat** *n m*

grilló *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça de ferro, acer inoxidable o bronze en forma d'arc aproximadament semicircular que es clou passant un pern pels forats que hi ha a cada extrem de l'arc, la qual serveix per a subjectar ferramentes, guardacaps, bossells, etc.

grilló *n m*
sin. **manilló (Alg)** *n m*
den. desest. **grillet** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça de ferro en forma d'U amb els extrems roscats, que permet de lligar fortament dos cables per la pressió que exerceix un tancador que hom fixa per mitjà de dues femelles.

grímpola *n f*

PARTS. Banderí lleuger utilitzat per a indicar la direcció del vent.

gripia (Alg) *n f*
veg. **orinc** *n m*

grissor (PV) *n f*

PESCA. Color que pren l'aigua de la mar de dia en passar les moles d'agulla.

groera *n f*

PARTS. Forat o obertura en un bastiment que allotja una politja.

groera *n f*
sin. **anyell (CD)** *n m*; **llibi** *n m*; **muixera** *n f*; **niell** *n m*

PARTS. Obertura situada a la part inferior del medís a banda i banda de la quilla, que permet la circulació lliure de l'aigua entre les clares.

grog *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Beguda feta amb aigua

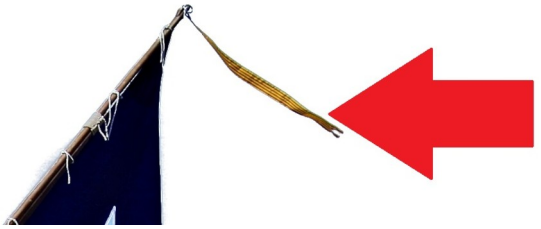

grímpola foto de Xavier Corredor

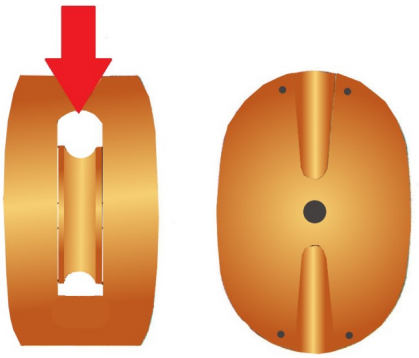

groera Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

grog (tassa)

generalment calenta a la qual s'afegeix un licor fort, normalment rom, i llimona.

grop *n m*
sin. **gropada** *n f*, **glop (TE)** *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nuvolada tempestuosa congriada sobtadament.

grop d'aigua *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Cop d'aigua.

grop de vent *n m*

VENT. Ventada.

gropada *n f*
veg. **grop** *n m*

gropejar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer mal temps, no de manera continuada sinó irregularment.

gropejar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Formar-se una nuvolada tempestuosa.

gropitxol *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Grop petit.

grua automòbil *n f*

MOTOR. Conjunt d'automòbil i grua que fàcilment es trasllada d'un lloc a un altre del port.

grua de moll *n f*
veg. **grua pòrtic** *n f*

grua fixa *n f*

TERRA. Grua de moll no desplaçable.

grua flotant *n f*
sin. **pontó grua** *n m*

MOTOR. Càbria muntada sobre un vaixell o un pontó que permet la càrrega i descàrrega de grans pesos entre el vaixell i el moll.

grua mòbil *n f*

TERRA. Grua muntada sobre una vagoneta mòbil que es mou seguint uns carrils situats al llarg del moll.

grua portacontenidors *n f*

TERRA. Grua destinada al trasllat de contenidors des del moll al vaixell i viceversa, utilitzant sistemes verticals de càrrega i descàrrega.

grua pòrtic *n f*
sin. **grua de moll** *n f*; **pòrtic** *n m;* **pòrtic elevador** ***n m***

MANTENIMENT. Carretó pòrtic amb un sistema de translació sobre pneumàtics que permet avançar sobre dos espigons perpendiculars al moll i entre els quals se situa l'embarcació que ha de ser hissada mitjançant corretges, estrops, etc., que l'abracen pel dessota del buc, i que serveix també per a fer el trasllat de l'embarcació a un lloc sec.

grua flotant Foto de Jonn Leffmann CC BY SA 3.0

grua pòrtic Foto de GH Cranes

grua semipòrtic *n f*

TERRA. Grua amb uns peus o muntants que recolzen sobre el moll i uns altres que recolzen sobre edificacions frontereres, com ara coberts.

gruista *n m/f*
sin. **operador de grua / operadora de grua** *n m,f*

EN MAR; EN TERRA. Persona que s'ocupa de manejar una grua.

grumeig *n m*
sin. **brumeig (PV, Alg)** *n m*

PESCA. Allò que es tira en un indret del mar per tal d'atreure els peixos.

grumejar *v intr*
sin. **bromejar (PV)** *v intr,* **brumejar (Alg)** *v intr*

PESCA. Tirar menjar en un indret del mar per atreure els peixos.

grumet *n m/f*
sin. **gat d'embarcació (PV)** *n m*; **gat de mar (PV)** *n m*; **gat de nau (PV)** *n m*; **marmitó (PV)** *n m*; **mussi (CD)** *n m*; **noi/ noia** *n m,f*; **xiquet de a bordo (PV)** *n m*

EN MAR. Persona jove que, en qualitat d'aprenent, ajuda els mariners en les diverses tasques que es duen a terme a bord d'un vaixell.

grup d'ones *n f*

ONADES. Sistema d'onades la direcció, la longitud d'ona, l'alçària i l'amplitud de les quals només varien lleugerament.

grup de malla *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus format per dues gasses de mà unides pel si, com formant una cadena.

grup doble de calabrot *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus doble d'ajuda especialment adequat per als calabrots i caps molt pesant que són massa gruixuts i massa rígids per permetre nusos més comuns, són senzills de desfer fins i tot després de suportar una càrrega pesada,o després de passar algun temps al'aigua.

grup empiolat *n m*
sin. **grup português** *n m*; **grup sevillà** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Grup de dues malles lligades als xicots de dos caps usat per permetre el seu pas per guies, ulls de bossells, etc...

grup português *n m*
veg. **grup empiolat** *n m*

grup sevillà *n m*
veg. **grup empiolat** *n m*

gúa *n f*
sin. **bua** *n f*; **bua** *n f*; **goa** *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat de mesura de longitud equivalent a quatre pams , 77,72 cm, usada per amidar naus.

guaira *n f*

grup de malla Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

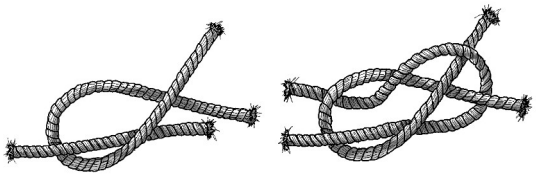

grup doble de calabrot Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

grup empiolat Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

veg. **vela guaira** *n f*

guaita *n m/f*

EN MAR. Persona que vigila amb l'esguard, sovint des de la cofa d'un vaixell.

gual *n m*

AIGUA. Paratge de la mar on es pot fondejar.

guanyar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar al lloc que hom pretén.

guanyar temps *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar cap a la costa abans que arribi el mal temps, la tempesta.

guarda *n f*
veg. **defensa** *n f*

guarda (PV) *n f*
veg. **defensa** *n f*

guardacadena *n m*

PARTS. Barrot o llistó de fusta clavat al cantell de les taules de guarnició d'una nau per a subjectar les cadenes de les bigotes.

guardacadenot *n m*

PARTS. Peça de fusta plana empernada a la part de fora de la soleta, a babord i a estribord, que té forats per on passen els cadenots.

guardacalor *n m*

PARTS. Construcció de planxes de ferro o d'un altre material, que serveix de resguard contra els corrents d'aire, especialment a una cambra de calderes, per impedir el contacte massa brusc de l'aire fred amb les calderes.

guardacaps *n m*
sin. **redànxa (Alg)** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça de fusta o de metall destinada a protegir una gassa del fregadís del cap que hi passa per dins.

guardacostes *n m*
sin. **escampavies** *n m,* **barquilla (TE)** *n f*

EMBARCACIÓ. Vaixell cuirassat encarregat de vigilar les costes per impedir-hi el contraban i el comerç fraudulent.

Nota: El terme en català escampavies fa referència més concretament a un veler lleuger armat, destinat a fer reconeixements de cales poc fondes, descobertes, avançades, etcètera.

guardainfant (PV) *n m*

PARTS. Reforç de fusta que es posava entorn del cabrestant per a augmentar-ne la circumferència.

guardamà *n m*
veg. **marxapeu (PV)** *n m*

guardamà *n m*

MANTENIMENT. Eina usada pels velers que consisteix en una mena de guant sense dits i el palmell reforçat amb un cuir gruixut, un bocí de planxa de metall, etc., emprada per poder fer força amb l'agulla quan es cus i protegir la mà del frec del fil.

guardamenes *n f*
veg. **galotxa** *n f*

guardamolls *n m/f*

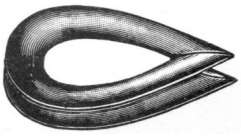

guardacaps Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

guardamà Foto de l'autor CC BY SA 4.0

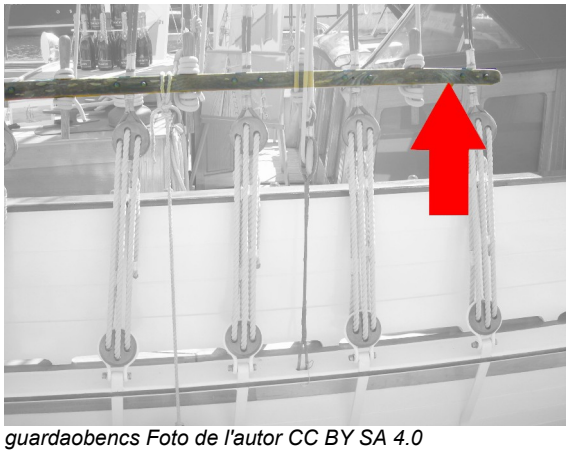

guardaobencs Foto de l'autor CC BY SA 4.0

EN TERRA. Persona que exerceix funcions de control i vigilància en un port.

guardaobencs *n m*
sin. **tirant** *n m*

PARTS. Barreta de ferro o de fusta col·locada a la cara de dalt de les bigotes superiors, en què es trinquen els obencs per subjectar-los a distàncies convenients i evitar que s'entregirin.

guardapesca *n m*

MOTOR. Vaixell ràpid de tonatge reduït, encarregat de vigilar per tal de fer complir les lleis, les vedes i els reglaments relatius a la pesca.

guardapunys *n m*

PARTS. Reforç que es fa a la ralinga de la vela a la

zona del puny.

guardaveles *n m pl*
veg. **apagaveles** *n m pl*

guardí *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap o cadena que surt de cada un dels dos extrems de la creuera del timó i serveix per governar.

Nota: També rep el nom de guardí el cap d'on es suspenen les portes d'artilleria d'un vaixell.

guàrdia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei de vigilància que es porta a terme des del pont, a coberta, a la cambra de màquines, etc., en el transcurs de la navegació.

guarniment (PV) *n m*

CAPS. Conjunt dels caps amb els quals van guarnides les veles d'una nau.

guarnir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar a un aparell, a un arbre, etc. d'un vaixell tots els caps i els accessoris necessaris per al seu funcionament.

gúbia *n f*
sin. **esgúbia (Alg)** *n f*

FUSTA. Eina de tall afinat, del grup dels enformadors, amb fulla d'acer de secció corbada, de diverses formes i mides, i amb mànec de fusta

guerxar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Girar el vaixell sobre les amarres quan està fondejat.

guia *n f*
veg. **tulina** ***n f.***

guia *n f*
sin. **guia del mort** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap fixat per un xicot al moll, usat per recuperar l'amarra que està submergida i fixada a un mort, quan el vaixell o l'embarcació amarra de punta.

guardí Foto de l'autor CCB Y SA 4.0

gúbia Foto de Auckland Museum CC BY SA 4.0

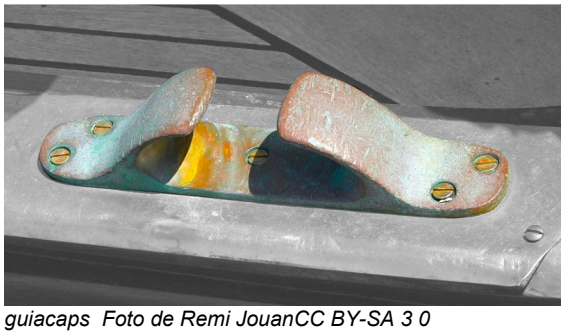
guiacaps Foto de Remi JouanCC BY-SA 3 0

guia *n f*
sin. **rail** *n m*

ESPORT. Cadascun dels dos carrils d'un bot de banc mòbil per on llisca el carro.

guia (PV) *n f*
veg. **guiacaps** *n m*

guia de la ralinga *n f*

PARTS. Canal longitudinal de tota la llargada del pal, per la cara de popa, de secció en forma d'u tancada, per on es passa la ralinga i serveix per hissar la vela i mantenir-la fixada al pal.

guia del mort *n f*
veg. **guia** *n f*

guiacaps *n m*
sin. **guia (PV)** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Peça fixada a la coberta o l'orla d'una nau, amb un forat o una canal que serveix per fer que un cap o una amarra segueixi el recorregut convenient.

guieró *n m*

PARTS. Mena de politja, inclosa en el postam de l'orla dels vaixells de vela quadra, per la qual passa l'escota de la vela trinqueta o de gàbia.

guieró *n m*

PARTS. Forat pel qual es fa passar el cap de la trava en el penol de la pena.

guieró de l'entena (CD) *n m*
veg. **bastard** *n m*

guilleume *n m*

FUSTA. Eina de tall afinat, del grup dels ribots, estreta, usada per fer o retocar calcés.

guilleume d'engalzar *n m*
veg. **ribot acanalador** *n m*

guimbarda *n f*

FUSTA. Eina de tall que consisteix en un tac de fusta, generalment amb un mànec a cada extrem, que té un forat al centre per allotjar una fulla d'acer o un enformador fixat amb un tascó, que s'usa per igualar, planejar, polir regates, canals i trets de camp.

guinda *n f*

PARTS. Altura de l'arboradura d'una nau des de la línia de surada.

guindalessa *n f*
veg. **guindaressa** *n f*

guindaleta *n f*
CAPS. Corda de cuir o cànem de 2 a 3 cm de gruix.

guindamaina *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Senyal d'amistat que es fan dos vaixells en el mar, arriant o hissant repetides vegades llurs banderes o veles altes.

guindar *v tr*
veg. **hissar** *v tr*

guilleume

guimbarda Foto de Simon A. Eugster CC BY SA 3.0

guindola d'arboradura

guindaressa *n f*
sin. **aparell d'hissar (CD)** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Sistema de politges que formen part de l'aparell d'hissar l'antena d'una barca.

guindaressa *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell de set traus que forma part de l'aparell d'hissar l'antena.

guindaressa *n f*
sin. **guindalessa** *n f*

CAPS. Cap gruixut i amb ànima que sol usar-se per a les ostagues de les drisses i per a altres funcions que requereixen caps resistents.

guindaste *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Conjunt de dues peces de fusta treballades a escaire, establertes horitzontalment sobre muntants a la coberta al voltant dels pals i proveïdes de clavilles per a amarrar els caps de maniobra.

guindola *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Salvavides que disposa d'un cap surant de, com a mínim, 27,5 m i una llum Holmes que s'activa automàticament en contacte amb l'aigua.

guindola d'arboradura *n f*
sin. **cadira del nostramo** *n f*

MANTENIMENT. Petita plataforma triangular que fa de bastida per a pintar, rascar, etc., en l'arbre d'una nau, del qual se suspèn horitzontalment per les puntes.

guindolera (PV) *n f*

PESCA. Cap que cus la culata o part posterior del bou.

guinyada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alteració momentània de la derrota quan el timoner no manté el rumb.

guinyar *v tr*

VELA. Acció de fer aletejar la pala del timó en barques petites durant una virada per, en fer avançar la nau, el vent canviï d'amura més ràpidament.

guinyar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer guinyades una nau.

guió *n m*
sin. **gilló (Alg)** *n m,* **giró (Alg)** *n m*

REM. Part estreta d'un rem entre el galló i la pala.

guitarra *n f*

PARTS. Conjunt de petits llistons clavats a banda i banda de la botavara, amb uns foradets pels quals passen els amants del ris.

gussi Foto de l'autor CC BY SA 4.0

gúmena *n f*
veg. **calabrot** *n m*

gunwale
sin. **bordó** *n m*

gussi *n m*
sin. **bussi (PV)** *n m*; **xaica** *n f*

REM. Petita embarcació de pesca i esbarjo semblant a un llagut petit, la roda de proa i la de popa de la qual sobresurten per damunt de l'orla i, a l'interior, consta d'una petita coberta a proa, bancs de vogar i un senó a popa.

H

hadal *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que viu en les més grans profunditats oceàniques.

halar *v tr*
sin. **llavorar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cobrar un cap manualment.

halar (PV) *v tr*
veg. **xorrar** *v tr*

ham *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Peça de metall corbada que, penjada d'un fil i proveïda d'esquer, serveix per a pescar.

hangar *n m*

TERRA. Lloc cobert, tancat o no, emprat per a guardar-hi mercaderies, vehicles, barques, etc.

hangar d'hivernada *n m*

TERRA. Hangar especialment dissenyat per desar-hi embarcacions esportives i de lleure durant l'hivern.

haver-hi molta mar *v intr*

ONADES. Fer mala mar.

hèlice *n*
sin. **hèlix** *n f*

PARTS. Aparell mecànic de propulsió format per un eix amb diverses pales corbades de superfície helicoïdal, utilitzat en vaixells, aeronaus, etc..

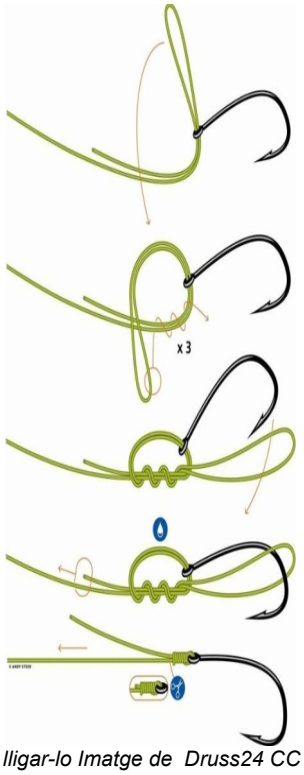

ham, nus per lligar-lo Imatge de Druss24 CC BY SA 3.0

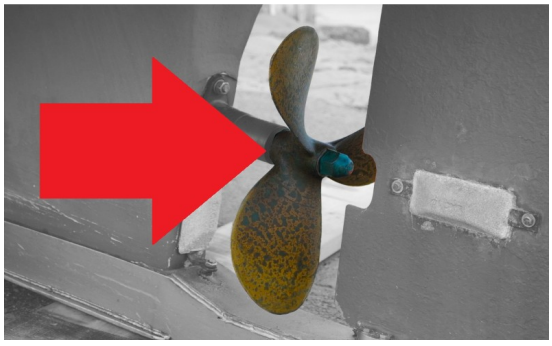

hèlice

heliògraf

heliògraf *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Telègraf òptic que produeix senyals lluminosos d'intensitat variable per reflexió dels raigs solars en un mirall pla, generalment mòbil i que s'utilitza per a fer senyals entre vaixells o entre aquests i la costa.

hèlix *n f*
veg. **hèlice** *n f*

hemisferi *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Meitat de les dues en què queda dividida una esfera per un pla que passa pel seu centre.

hemitómbol *n m*
veg. **fletxa creixent** *n f*

hibernació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estada d'una embarcació dins d'un port o un edifici per a passar-hi l'hivern.

hidroala *n m*
veg. **hidròpter** *n m*

hidroavió *n m*

MOTOR. Avió apte per a envolar-se i amarar sobre la superfície de l'aigua.

hidrobob *n m*

ESPORT. Flotador cilíndric allargat generalment per a un màxim de sis persones assegudes en filera i proveïdes d'un rem, completat per un flotador també allargat a cada banda, que és impulsat pel corrent en aigües braves.

Nota: L'hidrobob s'utilitza en la pràctica de l'hidrobob.

hidrobob *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a fer un descens per un riu amb un hidrobob mantenint l'equilibri.

hidrodinàmica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de la hidràulica i de la mecànica de fluids que estudia el moviment dels líquids amb relació a les forces que el produeixen.

hidrobob

hidroplà

hidròfon *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument que serveix per a detectar els sons subaquàtics i per a determinar la direcció d'on provenen.

hidrografia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ciència que estudia les aigües existents sobre la superfície terrestre, particularment dels corrents fluvials i de les seves característiques, i en un sentit més ampli comprèn a més l'estudi dels oceans i les mars i dels llacs.

hidroplà *n m*

MOTOR. Embarcació sense quilla, proveïda d'òrgans de sustentació hidrodinàmics que, a causa de la seva gran velocitat, navega lliscant damunt l'aigua.

hidròpter *n m*
sin. **hidroala** *n m*

MOTOR. Embarcació molt ràpida amb uns esquís a sota que, a partir de certa velocitat, mantenen el buc fora de l'aigua.

hidrostàtica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de l'estàtica de fluids que estudia l'equilibri dels líquids i dels cossos que hi són immersos parcialment o totalment.

hidrotrineu *n m*

ESPORT. Flotador consistent en una planxa en forma de trineu per a una persona estirada a sobre amb les cames submergides, que és impulsat pel corrent en aigües braves.

Nota: L'hidrotrineu s'utilitza en la pràctica de l'hidrotrineu.

hidrotrineu *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a fer un descens per un riu amb un hidrotrineu mantenint l'equilibri.

hinterland *n m*
veg. **rerepaís** *n m*

hiperbòlic/ hiperbòlica *adj*

INSTRUMENTS I CARTES. Que determina, un sistema de radionavegació, la posició de la nau en funció de la diferència de distància a dos o més punts fixos on hi ha emissores sincronitzades.

hipotalàssica (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Art de moure's sota de l'aigua.

hissar *v tr*
sin. **aguindar (Alg)** *v tr;* **alçar** *v tr*; **guindar** *v tr*; **guindar (PV)** *v tr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer pujar enlaire una vela, l'antena, una bandera, etc. estirant la corda de la qual penja.

histiodromia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Art de navegar amb veles.

hidròpter

home a l'aigua *interj*
sin. **a banyo (Alg)** *interj*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Veu que comunica que una persona ha caigut a l'aigua, amb l'objectiu d'iniciar les maniobres necessàries per al salvament.

home d'agulla (Alg) *n m*
veg. **xarxaire** *n m*

home de llumera (Alg) *n m*
veg. **llumero (PV)** *n m*

home de mar (PV) *n m*
veg. **mariner/ marinera** *adj*

home de rem (Alg) *n m*
veg. **remer/ remera** *n m,f*

home granota (PV) *n m*
veg. **submarinista** *n m/f*

homologació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'autoritzar alguna cosa que compleix els requisits establerts oficialment.

hora de sortida prevista *n f*
sigla **ETD** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Hora en què un vaixell ha anunciat que salparà.

horitzó *n m*

TERRA. Part de la superfície terrestre limitada per aquesta línia.

horitzó *n m*
sin. **horitzó marí** *n m*

AIGUA. Línia que limita la superfície de mar que hom pot veure depenent de l'altura en què es trobi.

horitzó artificial *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Superfície plana horitzontal i reflectora, emprada per a observar altures d'astres quan no es pot veure l'horitzó del mar.

horitzó marí *n m*
veg. **horitzó** *n m*

horitzó visible *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Superfície cònica formada per les rectes que, partint de l'ull de l'observador situat a una certa altura, són tangents a la superfície de l'esfera terrestre.

huracà *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 12 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat per sobre dels 64 nusos.

huracanat/ huracanada *adj*

VENT. Que té la violència d'un huracà.

horitzó

I

iarda *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat anglesa de longitud, equivalent a 0,914 metres.

iceberg *n m*

AIGUA. Massa de glaç d'aigua dolça de grans dimensions, fragmentada d'una glacera o d'una barrera glacial, que sura pel mar a la deriva dels corrents marins.

illa *n f*
sin. **isola (Alg)** *n f*

TERRA. Porció de terra voltada d'aigua per tots costats.

illa plataforma *n f*

TERRA. Illa feta d'escullera i coronada d'una plataforma plana de formigó que es construeix a unes desenes de metres de la costa amb el propòsit que s'hi faci una fletxa de materials aportats per les onades que uneixi l'illa a la platja.

illot *n m*
sin. **isolot (Alg)** *n m*

TERRA. Illa molt petita.

imada *n f*

CONSTRUCCIÓ. Conjunt de filades de fusta disposades en sentit longitudinal a cada banda de la quilla en el procés de construcció de la nau, que serveix per a la fusa.

imants directors *n m pl*

INSTRUMENTS I CARTES. Conjunt d'imants de l'agulla nàutica disposats de manera que poden girar lliurement en el pla horitzontal i orientar-se sempre en la direcció nord-sud magnètica.

iceberg Imatge de Uwe Kils CC BY SA 4.0

illa plataforma Foto de Google Earth

imbornal (CD) *n m*
veg. **embornal** *n m*

immersió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de ficar dins un líquid.

impermeable *n m*
sin. **roba d'aigua** *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Peça de vestir amb mànigues, i llarga fins més o menys avall de les cames, que es porta sobre el vestit ordinari, feta amb roba que no permet el pas d'un fluid a través seu.

impulsor *n m*

PARTS. Part giratòria d'una bomba, ventilador, compressor rotatiu o propulsor, que impulsa el fluid.

in *n m*
veg. **polzada** *n f*

inclinació *n f*

ESPORT. Desviació de l'eix d'una escalemera respecte a la vertical en la direcció de proa a popa, que determina l'angle de la pala del rem amb la vertical durant la passada.

inclinació lateral *n f*

ESPORT. Desviació de l'eix d'una escalemera respecte a la vertical en la direcció de babord a estribord.

incombustible *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Incapaç de combinar-se amb l'oxigen per a donar lloc al fenomen de la combustió .

indicador *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part d'un equip electrònic en el qual dades obtingudes pel receptor es presenten per a observació visual, generalment en forma de pantalla o esfera.

indicador de direcció *n m*

ESPORT. Cadascun dels dispositius verticals de 5,5 m d'alçària pintats amb tres franges grogues i negres que se situen darrere de cada pontó de sortida per a indicar el centre del carrer, amb l'objectiu de determinar l'enfilació dels bots de rem.

indicador de rumb *n m*

ESPORT. En regates de vela, pissarra petita situada en el vaixell del comitè que es mostra als regatistes en cas d'un canvi de recorregut per a indicar-los quin és el nou.

indicatiu de matrícula *n m*
veg. **foli** *n m*

inductor *n m*
veg. **bobina** *n f*

inèrcia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Resistència de la matèria a modificar el seu estat de repòs o de moviment.

infermer/ infermera *n m,f*

EN TERRA, EN MAR. Persona que té cura dels malalts o dels ferits complint les prescripcions del metge.

inflar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Omplir la vela de vent.

inflar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. La nau, botir-se en la mar quan es produeixen grans onades.

inscripció marítima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Registre que duen les autoritats de marina de tots els que es dediquen a la navegació o a indústries de mar, sense el qual no es pot navegar.

insígnia *n f*

PARTS. Senyal o divisa que muntada al capdamunt del pal major serveix per indicar el grau de la persona de mana la nau.

inspecció *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Confrontació de la mercaderia transportada per un vaixell amb les dades que figuren als documents corresponents.

inspector/ inspectora *n m,f*

EN TERRA. Persona que té al seu càrrec la inspecció i la vigilància d'una cosa

instal·lació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'aparells, de conduccions, d'edificis, etc., adreçats a oferir un servei.

instal·lació de desllastat *n f*

PARTS. Instal·lació constituïda per les bombes del vaixell mateix, especialment dels petroliers, o per una

instal·lació fixa o flotant independent i les corresponents conduccions fins a terra, destinada a rebre l'aigua de llast contaminada per productes oliosos i depurar-la abans d'abocar-la a la mar.

instal·lació marítima *n f*

TERRA. Conjunt constituït per les instal·lacions de treta i de reparació naval, les destinades al transbordament de mercaderies, passatgers o pesca i els embarcadors marítims.

instal·lació nàutica *n f*
veg. **instal·lació nauticoesportiva** *n f*

instal·lació nauticoesportiva *n f*
sin. **instal·lació nàutica** *n f*

TERRA. Instal·lació a la costa destinada a atendre les necessitats de les embarcacions esportives i de lleure.

instal·lació pesquera *n f*

TERRA. Instal·lació a la costa destinada a atendre les necessitats de les embarcacions de pesca i les activitats que se'n deriven.

instal·lació portuària *n f*

TERRA. Conjunt d'obres civils d'infraestructura, d'edificació o superestructura, com també el conjunt d'instal·lacions mecàniques i xarxes tècniques de servei ubicades al port i destinades a facilitar el tràfic portuari.

instruccions de regata *n f pl*

ESPORT. En regates de vela, document en què el comitè d'organització fa constar les normes d'una regata determinada.

instrument de reflexió *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Denominació genèrica de tot instrument que, basant-se en les lleis de la reflexió de la llum sobre espills plans, s'utilitza a bord de les naus per a mesurar certs angles.

insubmergible *adj*

ESPORT. Dit de la piragua que compleix les condicions necessàries per a no enfonsar-se completament

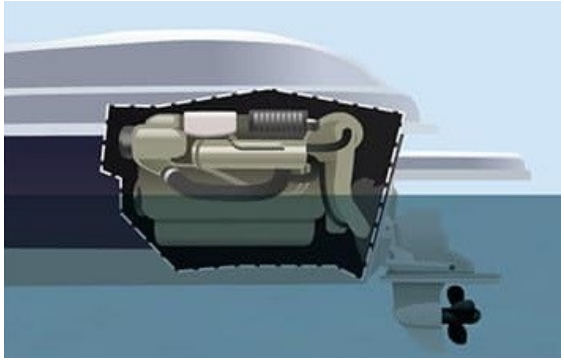

intraforabord

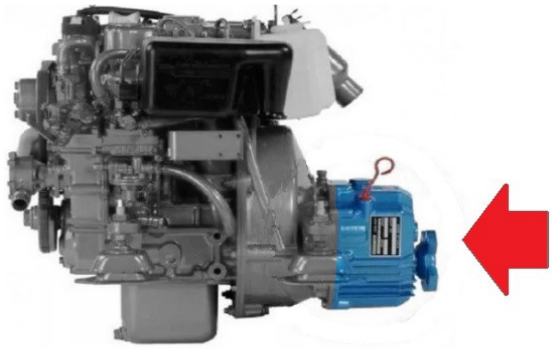

inversor

interior *adj*

ESPORT. En regates de vela, dit de l'embarcació situada a dintre de la zona compresa entre la balisa al voltant de la qual ha de virar i una altra embarcació.

intrabord *n m*

PARTS. Motor instal·lat a l'interior de l'embarcació en un compartiment específic sobre la bancada.

intraforabord *n m*

PARTS. Motor instal·lat a l'interior de l'embarcació per la part interior de l'espill però connectat a una part propulsora situada a l'exterior de l'espill.

inversor *n m*

PARTS. Dispositiu que duen les naus de motor per canviar el sentit de gir de l'arbre de cua i de l'hèlice, la qual cosa permet de navegar cap enrere.

inyola (PV) *n f*
veg. **nyinyola (PV)** *n f*

iol *n m*

REM. Bot de banc mòbil ample i pesant, amb les escalemeres fixades a la banda, tripulat per dos, quatre o vuit remers.

iol *n m*

VELA. Veler d'esbarjo amb un aparell format bàsicament per un arbre mestre i un petit arbre de mitjana posat a popa del timó, ambdós amb veles de tall.

iola *n f*

REM. Embarcació al servei del capità d'una nau, oberta, elegant, de línies fines, amb espill a popa, rasa, propulsada amb rems armats en punta i governada amb timó.

iola *n f*

ESPORT. Aparell d'una embarcació format per un pal major, situat a proa, i un segon pal de mitjana petit més pròxim a la popa.

ioleta *n f*

REM. Iol construït per a un sol remer.

iot *n m*

MOTOR. Embarcació amb què es practica la navegació esportiva i d'esbargiment.

isòbara *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Línia que uneix en un mapa els punts que enregistren una pressió atmosfèrica igual, després de reduir-la al nivell del mar.

isòbata *n f*
sin. **línia batimètrica** *n f*

AIGUA. Línia que uneix els punts del subsòl o dels fons oceànics situats a una mateixa profunditat respecte a un pla de referència.

isobàtic/ isobàtica *adj*

AIGUA. Relatiu o pertanyent a les isòbates.

isocarena (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Carena d'igual volum en una nau o un altre cos que sure.

iol

iola

iot Foto de Vicenc Salvador CC BY SA 3 0

isola (Alg) *n f*
veg. **illa** *n f*

isolot (Alg) *n m*
veg. **illot** *n m*

istme *n m*

TERRA. Llengua de terra que uneix una península amb un continent, o dos continents entre si.

J

jaient *n m*
veg. **bussarda** *n f*

jangada *n f*

EMBARCACIÓ. Rai gran mogut amb rems o veles, usat a l'Amèrica del Sud.

jaqueta curta *n f*
veg. **marinera** *n f*

jaqueta de pes *n f*

ESPORT. Armilla proveïda de butxaques per a posar-hi pesos, que s'utilitza per a contrarestar l'escora d'una embarcació.

jardí *n m*

PARTS. Comuna de bord en els vaixells antics, que generalment sobresortia de la part alta de les aletes.

Joan de Narbona (CB) *n m*
veg. **tramuntana** *n f*

Joanet de ventall *n m*

VENT. Personificació festiva donada a qualsevol vent.

joc de rems *n m*

REM. Conjunt de rems d'una embarcació.

joc de veles *n m*
veg. **velam** *n m*

jonc *n m*
sin. **junc (PV)** *n m*

jangada

jonc Foto de Bernard Gagnon CC BY SA 3 0

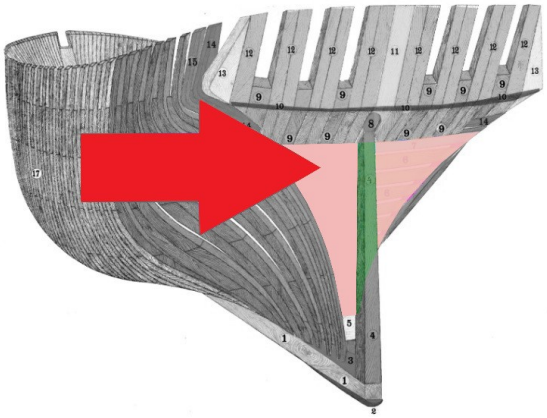

jou

VELA. Embarcació proveïda de veles, pròpia dels mars de la Xina.

jou *n m*
sin. **dragant (PV)** *n m*

FUSTA. Peça de fusta que reforça la popa per la

part inferior del buc.

junc (PV) *n m*
veg. **jonc** *n m*

junta d'estanquitat *n f*

PARTS. Junta que es col·loca entre dues peces fixes, o en la zona de contacte entre dues peces amb moviment relatiu, per a assegurar, respectivament, l'estanquitat de la unió o la del dispositiu de què formen part.

junyir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acostar dues embarcacions o dues bandes de qualsevol cosa o objecte dins la mar.

jurat de regata *n m*

ESPORT. En regates de vela, jurat que forma part d'un comitè de protestes.

Nota: Un jurat de regata generalment està constituït per una sola persona.

jurat de regata *n m*

ESPORT. En rem, jurat encarregat de rebre les reclamacions de les tripulacions, signar els resultats i prendre una decisió sobre les incidències d'una regata.

jurat internacional *n m*

ESPORT. Jurat de regata reconegut internacionalment per a dirigir regates internacionals o olímpiques.

jutge *n m*

EN TERRA. En el segle XVIII i començament del XIX, funcionari pertanyent a l'armada reial que tenia a càrrec seu la inspecció directa en les escoles de nàutica civil.

jutge d'embarcament/ jutjessa d'embarcament *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, àrbitre encarregat de controlar l'equip de les piragües i els competidors, sobretot amb relació a les mesures de seguretat.

jutge de 25 m/ jutgessa de 25 m *n m,f*

junta d'estanquitat

ESPORT. En piragüisme, àrbitre d'una cursa en línia encarregat d'indicar al jutge de sortida, amb una bandera vermella, el trencament d'una pala dintre els límits de la zona de 25 m.

jutge de ciavoga/ jutgessa de ciavoga *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, àrbitre d'una cursa de fons encarregat de controlar la correcció de les virades.

jutge de porta / jutgessa de porta *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, àrbitre encarregat de controlar el pas dels competidors per les portes situades al llarg del recorregut d'una prova.

jutge de recorregut/ jutgessa de recorregut *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, àrbitre encarregat de dirigir una cursa, comprovar que el recorregut estigui lliure d'obstacles i supervisar-ne la senyalització.

jutge de regates/ jutgessa de regates *n m,f*

ESPORT. En vela, persona qualificada per a formar part d'un comitè de regata.

jutge de sector/ jutgessa de sector *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, àrbitre encarregat de dirigir una competició d'eslàlom en un tram concret del recorregut.

K

K-1 *n m*
veg. **caiac monoplaça** *n m*

K-1 d'eslàlom *n m*

ESPORT. Caiac monoplaça de 4 m d'eslora mínima, 60 cm de mànega mínima i 9 kg de pes mínim, utilitzat per a eslàloms.

K-1 de descens *n m*

ESPORT. Caiac monoplaça de 4,5 m d'eslora mínima, 60 cm de mànega mínima i 10 kg de pes mínim, utilitzat per a descensos.

K-1 de pista *n m*

ESPORT. Caiac monoplaça de 5,2 m d'eslora màxima, 51 cm de mànega mínima i 12 kg de pes mínim, utilitzat en aigües tranquil·les.

K-2 *n m*
veg. **caiac biplaça** *n m*

K-4 *n m*
veg. **caiac de quatre** *n m*

karamusal *n m*

VELA. Antic vaixell mercant turc de tres arbres i amb una popa molt alta.

Nota: El terme karamusal ve del turc, i concretament de kàr mùsil literalment portador de comerç.

ketx (PV) *n m*
veg. **quetx** *n m*

kevlar *n m*

CONSTRUCCIÓ. Polímer, concretament una poliamida de fibres estan basades en poliparafenilè tereftalamida, molècula rígida que facilita aconseguir una configuració de cadena totalment estesa, recta, usat en la fabricació de caps i veles de regates.

karamusal

L

laborar *v intr*
veg. **llavorar** *v intr*

laminació *n f*
veg. **laminatge** *n m*

laminatge *n m*
sin. **laminació** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Operació de sotmetre l'acer, l'alumini a una deformació plàstica entre dos cilindres o més, per tal d'obtenir una làmina o un perfil laminat.

lascar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar anar una mica un cap, un cable o una cadena, de l'aparell d'una nau, que està treballant.

lates (Alg) *n f pl*
veg. **llata** *n f*

latitud *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Distància d'un lloc a l'equador mesurada per l'arc de meridià que va des del dit lloc a l'equador.

lau (Alg) *n m*
veg. **banda** *n m*

lés (Ros) *n m*
veg. **ves** *n m*

leso (Alg) *n m*
veg. **desguàs** *n m*

limbe *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Vora del cercle graduat que porten alguns instruments de mesura.

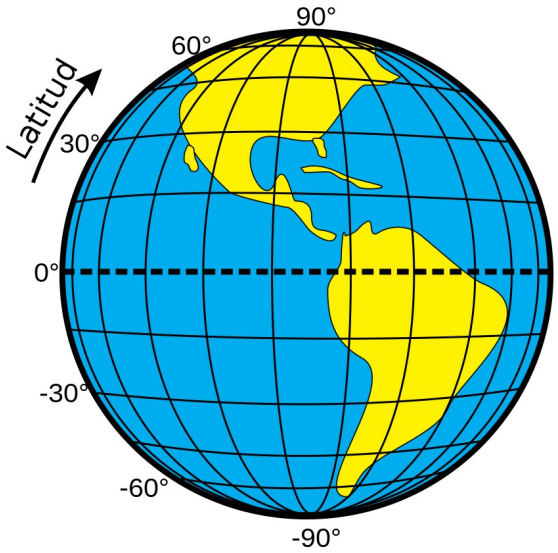

latitud Imatge de Djexplo CC BY SA 4.0

límit de ressaca *n m*

CORRENTS. Punt de retorn de la ressaca més allunyat de la línia de costa per a un nivell de marea donat.

lingot *n m*
sin. **llengot** *n m*; **llingot** *n m*

PARTS. Peça metàl·lica obtinguda per emmotllament que sol portar com a llast una nau.

línia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nom que rep l'equador equinoccial terrestre.

línia andesítica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Zona de transició entre el Pacífic central i el seu marge occidental delimitada per arcs insulars.

línia batimètrica *n f*
veg. **isòbata** *n f*

línia cotidal *n f*

MAREES. Línia imaginària que uneix els punts d'una costa on la plenamar o la baixamar tenen lloc a la mateixa hora.

línia d'aigua *n f*
veg. **línia de surada** *n f*

línia d'aigua *n f*

MAREES. Línia de frontera entre la terra i la mar que es mou segons la marea o unes altres fluctuacions del nivell de l'aigua.

línia d'alleujada *n f*

PARTS. Línia de flotació quan el vaixell va sense càrrega.

línia de 25 m *n f*

ESPORT. En piragüisme, conjunt de dues boies afilerades d'una cursa en línia situat paral·lelament a la línia de sortida, a 25 m de distància.

línia de 500 m *n f*

ESPORT. En rem, conjunt de boies afilerades d'un camp de regata situat paral·lelament a la línia de sortida, a 500 m de distància.

línia de 1.000 m *n f*

ESPORT. En rem, conjunt de boies afilerades d'un camp de regata situat paral·lelament a la línia de sortida, a 1.000 m de distància.

línia de 1.500 m *n f*

ESPORT. En rem, conjunt de boies afilerades d'un camp de regata situat paral·lelament a la línia de sortida, a 1.500 m de distància.

línia de baixamar *n f*

MAREES. Intersecció del nivell mitjà de la mar durant la baixamar amb la costa.

línia de baixamar escorada *n f*

MAREES. Línia que senyala el límit entre mar i terra en la baixamar màxima viva equinoccial.

línia de base *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia des de la qual s'amida l'amplada de la mar territorial de cada estat.

línia de base recta *n f*

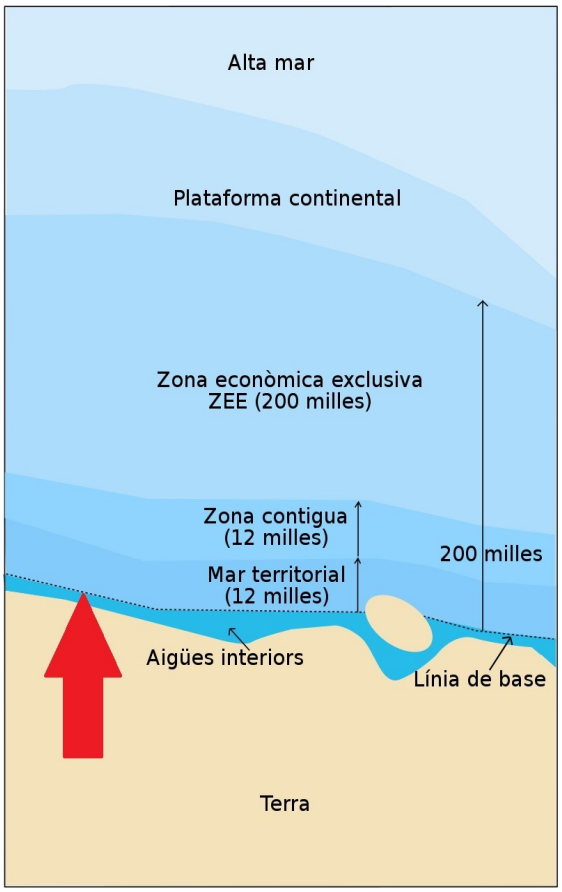

línia de base Imatge de Sjoel CC BY SA 4.0

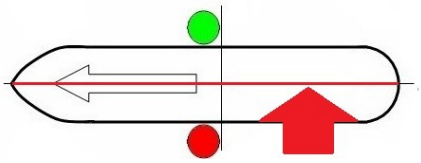

línia de crugia Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia de base obtinguda unint els punts de la costa que surten més enfora: promontoris, caps, illes, illots.

línia de bolina *n f*

NAVEGACIÓ. Recta que forma un angle de sis quartes amb la direcció del vent, a un costat o a l'altre d'aquesta.

línia de càrrega *n f*
veg. **línia de surada superior** *n f*

línia de costa *n f*

TERRA. Perfil de contacte entre la costa i la mar,

que pot presentar diverses formes, segons el tipus de costa.

línia de crugia *n f*
sin. **crugia** *n f*; **pla de crugia** *n f*

PARTS. Eix longitudinal de l'embarcació de proa a popa.

línia de fila *n f*

NAVEGACIÓ. Formació naval simple en què les naus naveguen l'una darrere de l'altra.

línia de flotació *n f*
sin. **línia de surada** *n f*

PARTS. Línia determinada per la intersecció de la superfície lliure de l'aigua amb la superfície del buc d'una embarcació.

línia de front *n f*

NAVEGACIÓ. Formació naval simple en què les naus naveguen l'una al costat de l'altra.

línia de marcació *n f*

NAVEGACIÓ. Formació naval simple en què les unitats ocupen punts d'una recta que forma un angle.

línia de mira *n f*

ESPORT. En rem, línia recta imaginària d'un carrer traçada longitudinalment cap a la qual els remers dirigeixen un bot de rem en enfilar-lo o propulsar-lo.

línia de morros *n f*

TERRA. Línia trencada que uneix els punts més sobresortints dels dics i espigons d'un port.

línia de navegació *n f*
veg. **línia de surada superior** *n f*

línia de posició *n f*

TERRA. Línia a prop del límit de la remunta d'onades de tempesta que marca el límit terrestre dels dipòsits al·luvials.

línia de revellament *n f*

PARTS. Cadascuna de les línies de doble curvatura traçades sobre el costat del buc d'una nau en la projecció longitudinal de la part que està per damunt de la línia de flotació superior.

línia de revés *n f*

NAVEGACIÓ. Línia de bolina del bord contrari a aquell a què es refereix.

línia de rompent *n f*

ONADES. Línia seguint els punts on trenquen les onades quan arriben prop de la platja.

línia de seguretat *n f*
veg. **andarivell** *n m*

línia de surada *n f*
sin. **línia d'aigua** *n f,* **banyaixuga (Alg)** *n f*

PARTS. Intersecció de la superfície d'un cos que sura amb la cara del líquid on sura.

línia de surada *n f*
veg. **línia de flotació** *n f*

línia de surada superior *n f*
sin. **línia de càrrega** *n f*; **línia de navegació** *n f*

PARTS. Línia de flotació quan la nau va amb la càrrega màxima.

línia de tancament de badia *n f*

TERRA. Línia recta que uneix els dos punts sortints dels extrems d'una badia.

línia de testes *n f*

FUSTA. Línia de rellevament assenyalada per la vora superior externa de les testes de les quadernes.

línia de vida *n f*
veg. **andarivell** *n m*

línia equinoccial *n f*
veg. **equador** *n m*

línia ortogonal *n f*
sin. **raig d'onada** *n m*

ONADES. En un diagrama de refracció de l'onatge, línia perpendicular a les crestes que indica la direcció de propagació de l'onatge.

líquids a doll *n m pl*
sin. **líquids a granel** *n m pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Productes que són transportats de manera homogènia en estat líquid, i que poden ésser manipulats de manera contínua (productes petroliers, gasos liquats, aigua, olis, etc.).

líquids a granel *n m pl*
veg. **líquids a doll** *n m pl*

litoral *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la vora de la mar.

litoral *n m*

TERRA. Franja de terreny a la zona de contacte entre la terra i la mar.

llaç *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cap que en un extrem té un ull per on passa l'altre extrem, que escorrent-se en estirar-lo, fa petita la baga i serveix per agafar, per subjectar.

llaç de seguretat *n m*

ESPORT. Llaç de subjecció del taló d'una sabatilla a la pedalina que dona una certa llibertat de moviment al taló, pensat per a poder-se desfer de la sabatilla en cas de bolcada.

llaçada *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Banda amb què se cenyeix alguna cosa formant llaç.

llaçada de calafat *n f*
veg. **balç de calafat** *n m*

llaçar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lligar amb un o més llaços.

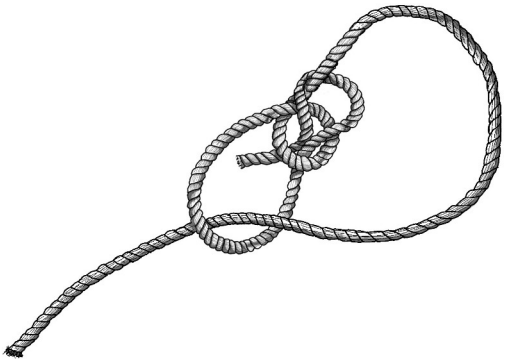

llaç Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

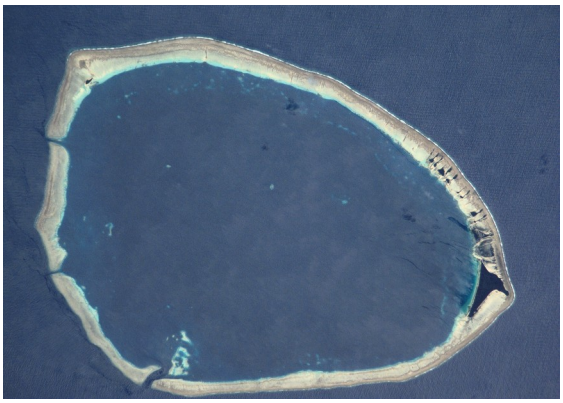

llacuna d'àtol

llagoster Foto de l'autor CC BY SA 4.0

llacuna d'atol *n f*

TERRA. Llacuna encerclada per atols i illes de corall.

llacuna litoral *n f*
veg. **albufera** *n f*

llagosta *n f*

veg. **entolladura** *n f*

llagoster *n m*

MOTOR. Embarcació destinada a la pesca de llagostes.

llagut *n m*
sin. **llaüt** *n m,* **gosso (Alg)** *n m*

VELA. Bastiment català no cobertat, amb corredors o sense, no gaire gran, de dues rodes, d'aparell llatí d'un sol arbre inclinat endavant i al bell mig de la carena, amb capirol, rems, etc., i destinat a la pesca o al tràfec.

llagut de foc *n m*
veg. **bot de llum** *n m*

llagut viatger (IB) *n m*
veg. **barca de mitjana** *n f*

llama *n f*

PARTS. Part del car i part de la pena d'una embarcació de vela llatina per on s'ajunten i es lliguen les enginyes.

llamar *v tr*

VELA. Fer córrer les llames de l'antena per ajustar-les a la longitud del gràtil de la vela.

llamp *n m*
sin compl. **cuas d'estrefa (Alg)** *n f,* **raio (Alg)** ***n m,*** **saeta (Alg)** n f

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Descàrrega elèctrica, acompanyada d'una resplendor instantània, que es produeix entre dos núvols, entre diferents parts d'un mateix núvol o bé entre un núvol i la terra o la mar.

llamp (PV) *n m*

PESCA. Lluentor de la mola de peix en remoure l'aigua.

llampada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Esclat de llum viu i instantani.

llampar *v tr*

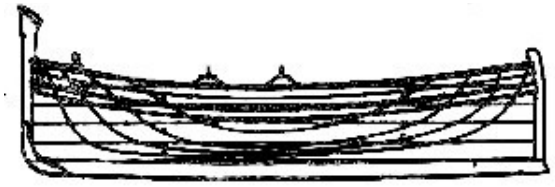

llagut

llama Foto de l'autor CC BY SA 4.0

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Tocar, un llamp, algú o alguna cosa.

llampar *v tr*
veg. **llampegar** *v intr*

llampàs *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fregall de filàstiques lligades per un extrem per mitjà d'un cap en forma de gassa, per on hom l'agafa, utilitzat per a netejar o eixugar el vaixell.

llampasa (Alg) *n f*
veg. **pimelga** *n f*

llampec *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Resplendor viva i instantània produïda per un llamp.

llampegadissa *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Seguit de llampecs i mal temps de manera prolongada.

llampegar *v intr*
sin. **llampar** *v tr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Radiacions lluminoses que acompanyen una descàrrega elèctrica que té lloc dins un núvol, entre dos núvols o entre un núvol i el TERRA.

llampera (PV) *n f*

veg. **estrop** *n m*

llampó *n m*
sin. **llampuc** *n m*; **llampuga** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Llampec llunyà del qual no se sent el tro.

llampuc *n m*
veg. **llampó** *n m*

llampuga *n f*
veg. **llampó** *n m*

llampugar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer llampons.

llampuguera (PV) *n f*

PESCA. Art copejat per a capturar peix, especialment la llampuga.

llanada *n f*

MANTENIMENT. Estri que consisteix en un mànec de fusta en un cap del qual va lligat un manyoc de llana i serveix per enquitranar les embarcacions i per posar-hi pega, antigament servia també per netejar les peces d'artilleria desprès d'haver-les disparades.

llançacaps *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Aparell per llançar extrems de caps a gran distància, usat en casos de salvament de nàufrags.

llançament *n m*
veg. **avarada** *n f*

llançament *n m*

CONSTRUCCIÓ. Inclinació de la roda de proa o popa d'una nau.

llançar (PV) *v tr*
veg. **avarar** *v tr*

llançar una nau *v intr*

llançacaps

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Portar una nau del lloc on ha estat construïda fins a la mar.

llançat (PV) *n m*

FUSTA. Part més aprimada de la part anterior i posterior, arran de la quilla, del buc d'una embarcació.

llançatorpedes *n m*

PARTS. Aparell emprat per a llançar torpedes.

llantenya (Alg) *n f*
veg. **llanterna** *n f*

llanterna *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Cimbori de vidre que enclou l'òptica d'un far.

llanterna *n f*
sin. **llantenya (Alg)** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Petit llum de butxaca format per una capsa, on van allotjats una pila o més o acumuladors recarregables, una bombeta elèctrica amb un reflector lluminós i un interruptor.

Nota: Antigament una llanterna era un fanal de mà amb una cara de vidre i una ansa fixada ordinàriament en la cara oposada.

llantió *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Aparell que contribueix a aguantar la botafora afermada a l'espigó de l'arbre de mitjana.

llantió (Alg) *n m*
veg. **lluerna** *n f*

llanxa *n f*
sin. **alanxa (Alg)** *n f*

MOTOR. Embarcació menor amb superfície llisa a popa i sense arboradura, sovint destinada al servei d'un port o d'un vaixell, però mai a la pesca.

llanxa antisubmarina *n f*

MOTOR. Llanxa ràpida destinada a combatre submarins, que va armada només amb càrregues de profunditat i metralladores per a defensar-se dels avions.

llanxa canonera *n f*

REM. Llanxa proveïda de canó, morter o obús emprada en combats a curta distància.

llanxa de regates *n f*

ESPORT. Llanxa que s'utilitza amb finalitats esportives.

llanxa ràpida *n f*

MOTOR. Llanxa de petit tonatge i poca autonomia, amb un motor de gran potència que li dóna molta velocitat.

llanxa torpedinera *n f*
sin. **torpediner** *n m*

MOTOR. Llanxa ràpida més grossa i menys veloç que la llanxa antisubmarina; que va armada amb torpedes, càrregues de profunditat i metralladores o canons antiaeris.

llanxada *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Càrrega que porta una llanxa.

llanxer/ llanxera *n m,f*

EN MAR. Persona que mena una llanxa.

llarg *n m*

VELA. Tram del recorregut en què els velers naveguen per l'aleta.

llantió Foto de Bricbarca

llanxa

llanxa torpedinera

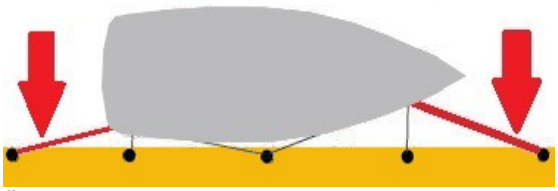
llarg

llarg *n m*

VELA. Rumb que pren l'embarcació quan rep el vent més a popa de l'aleta.

llarg *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra que treballa des de la proa en direcció endavant i des de la popa en direcció enrere.

llargada de cresta *n f*

ONADES. Longitud de l'onada al llarg de la seva cresta.

llargada de fetch *n f*

ONADES. Abast del fetch.

llargar *v tr*

VELA. Deixar anar els rissos i estendre la porció de vela que subjectaven.

llargar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Afluixar un cap, desplegar una vela, deixar anar un remolc,... del tot, o de cop.

llascar (Alg) *v tr*
veg. **amollar** *v tr*

llast *n m*
sin. **saorra (Alg)** *n f*

PARTS. Conjunt de pedres, trossos de ferro, sorra, etc., que es posen al fons de la nau per fer baixa el centre de gravetat i donar-li una major estabilitat.

Nota: El llast es classifica, segons la durada de la seva utilització, en llast fix i llast mòbil.

llast d'alçacavall *n m*
sin. **llast de camell** *n m*

PARTS. Llast compost de sacs de sorra o d'un altre material fàcilment renovable per poder-ne prescindir a voluntat.

llast de camell *n m*
veg. **llast d'alçacavall** *n m*

llast fix *n m*

PARTS. Llast mínim necessari perquè l'embarcació mantingui un bon equilibri tot i estar descarregada.

llast fix Foto Associació Arjau Cerbere

llast mòbil *n m*

PARTS. Llast incorporat de manera provisional en una embarcació.

llastar *v tr*
sin. **llastrar** *v tr*; **sorrar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar llast a una embarcació, a un tub de descàrrega d'un petrolier o una boia per donar-li estabilitat.

Nota: L'acció de llastar una embarcació s'ha de fer sense posar-ne en perill l'estabilitat.

llastrar *v tr*
veg. **llastar** *v tr*

llata *n f*
sin. **lates (Alg)** *n f pl;* **llatra (IB)** *n f,;* **llató (CD)** *n m*

FUSTA. Bau que sosté el corredor.

Nota: Usat generalment en plural. Sol ser més petit que els altres i s'intercala entre els fonamentals per tal de lligar els costats i reforçar la coberta.

llatina *n f*
sin. **catalana** *n f*

VELA. Barca aparellada amb vela llatina.

llató (CD) *n m*
veg. **llata** *n f*

llatra (IB) *n f*
veg. **llata** *n f*

llaurar *v intr*
veg. **garrejar** *v intr*

llaurar *v tr*

sin. **rastrejar (PV)** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Arrossegar-se l'àncora pel fons de la mar perquè no ha quedat ben aferrada al fons.

llaüt *n m*
veg. **llagut** *n m*

llaüt coster (IB) *n m*
veg. **barca de mitjana** *n f*

llaüt de l'art (PV) *n m*
sin. **llaüt de la tarrafa (PV)** *n m*

PESCA. Barca que transportava l'artó.

llaüt de la tarrafa (PV) *n m*
veg. **llaüt de l'art (PV)** *n m*

llautet dels farols (PV) *n m*
veg. **bot de llum** *n m*

llavorar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Un cap o un cable, treballar per un bossell

llavorar *v intr*
sin. **laborar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Treballar, un aparell, cap, cadena, etcètera.

llavorar *v tr*
veg. **halar** *v tr*

llebeig *n m*
veg. **garbí** *n m*

llebetjada *n f*

VENT. Ventada forta de llebeig.

llebetjol *n m*

VENT. Vent fluix de llebeig.

llegany *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Núvol prim que deixa

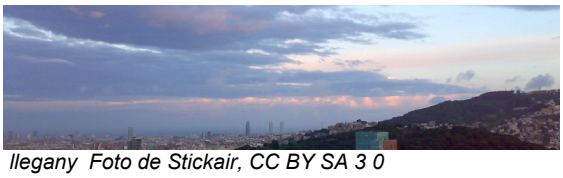
llegany Foto de Stickair, CC BY SA 3 0

passar amb intermitències els rajos de sol.

lleganyós/ lleganyosa *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Cobert de lleganys.

llegua marina *n f*
sin. **llegua moderna** *n f*

UNITATS DE MESURA. Mida emprada en marina, equivalent a 5,55 quilòmetres i igual a 3 milles.

llegua moderna *n f*
veg. **llegua marina** *n f*

llenç *n m*

PARTS. Tela de lli o de cànem especial per fer veles.

llenç de cotonia *n m*

PARTS. Llenç de cotó i cànem usat sovint per la fabricació de veles.

llenç de vitre *n m*

PARTS. Llenç de cànem i lli usat sovint per la fabricació de veles.

llença *n f*

PESCA. Ormeig de pescar consistent en una corda llarga que es cala amb un pedrat al fons i un suro al capdamunt i que té un o més hams lligats a la part més submergida.

llançador d'amarra *n f*
veg. **tulina** *n f*

llenegador (CD) *n m*
veg. **rampa** *n f*

llengot *n m*
veg. **lingot** *n m*

lleny *n f*
sin. **fusta (PV)** *n f*

VELA. Nau medieval de rems més ample, plana i curta que la galera, que solia arborar una vela llatina.

llepó (PV) *n m*
veg. **llim** *n m*

llépol (PV) *n m*
veg. **llim** *n m*

lletra nacional *n f*

ESPORT. Lletra cosida o enganxada a la vela major d'un veler que n'indica la nacionalitat.

llevant *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Est.

llevant *n m*

VENT. Vent que ve de l'est, que porta pluja.

llevantada *n f*

VENT. Ventada forta de llevant.

llevantejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar en direcció a llevant.

llevantejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Passar, una alineació d'embarcacions, no ben bé per un dels punts presos com a senyal, sinó decantant un poc cap a llevant.

llevantejar *v intr*

VENT. Fer vent de llevant.

llevantejar *v intr*

VENT. Tendir, un vent, a venir de l'est.

lleny

llevavoltes

llevantí/ llevantina *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. De llevant.

llevantí/ llevantina *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. De les costes orientals de la Mediterrània.

llevantol *n m*

VENT. Llevant fluix.

llevar *v tr*
veg. **arrencar** *v tr*

llevar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fer pujar a bord l'àncora, el ferro o el ruixó d'una embarcació fondejada, per tal d'emprendre la navegació.

llevavoltes *n m*
sin. ***giratori*** *n m*
BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Grilló constituït per dues bagues giratòries al voltant del pern d'unió que es col·loca a la cadena de fondeig per evitar que es cargoli

sobre ella mateixa.

llibant *n m*

CAPS. Corda gruixuda d'espart.

llibant *n m*
veg. **calabrot** *n m*

llibertat de navegació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llibertat dels mars en virtut de la qual un estat té el dret de navegar per l'alta mar.

llibertat dels mars *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Principi de dret internacional, que tradicionalment establix que el mar és un bé comú obert a tots els estats, tinguin litoral marítim o no, sotmès al dret internacional.

llibi *n m*
veg. **groera** *n f*

llibre d'avaries *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document on s'especifiquen les falles patides per un vaixell en un accident o incident mecànic.

llibre de bord *n m*
veg. **diari de bord** *n m*

llibre de bord *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre registre en el qual es fa constar la quantitat i natura de les mercaderies i el nom dels passatgers, si en porta.

Nota: No s'ha de confondre amb el diari de bord.

llibre de derrota *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre que hi ha a la cambra de derrota d'un vaixell en el qual cada oficial apunta totes les incidències quan ha acabat la guàrdia.

llibre de fars *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Publicació que conté les característiques dels llums i senyals de boira en les costes i ports que el llibre comprèn.

llibre de Mao *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre que conté els diferents règims de fer la feina a escarada dels obrers portuaris, els règims dels quals varien segons el producte que calgui manipular.

llibre de navegació *n m*
veg. **diari de bord** *n m*

llibre de navegació *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre segellat per l'autoritat marítima que ha de dur qualsevol nau i en el qual el comandant registra tots els detalls del viatge.

llibre de radiosenyals *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Publicació que porte les característiques dels radiosenyals utilitzats pels navegants.

llibre de rumb *n m*
veg. **derroter** *n m*

llibreta d'Inscripció marítima *n f*
sin. **cartilla** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document oficial que té una doble funció, de document d'identitat del marí, i de registre dels embarcaments i desembarcaments del posseïdor.

llicència de navegació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Document d'autorització administrativa que les embarcacions més petites de 20 tones de registre brut han de tenir per a navegar.

lligada *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Conjunt de voltes donades amb un cap a coses diverses reunint-les subjectes.

lligada (IB) *n f*
veg. **enginya** *n f*

lligar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Estacar, afermar o aferrar quelcom per mitjà d'un cap.

lligar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fer una lligada a l'extrem d'un cap per evitar que es desconxi.

llim *n m*
sin. **llepó (PV)** *n m*; **llépol (PV)** *n m*

PESCA. Fang relliscós.

llima *n f*

CONSTRUCCIÓ. Eina que consisteix en una barra d'acer endurit al tremp, de secció rectangular, triangular, rodona, etc., amb la superfície dentada o estriada, que s'usa per a desgastar i allisar els metalls i altres matèries dures.

llimera *n f*

PARTS. Forat practicat al buc de la nau per a deixar passar el cap del timó.

llimerol *n m*

CORRENTS. Corrent marí superficial que, a més profunditat, sol ser de direcció contrària.

llingot *n m*
veg. **lingot** *n m*

llinya *n f*

PESCA. Cordill d'una canya de pescar, en l'extrem inferior del qual va subjecte l'ham.

llinyola *n f*
sin. **nyinyola** *n f,* **ninyol (Alg)** *n m*

FUSTA. Cordill de cànem impregnat d'una barreja de mangra i aigua que és utilitzat per marcar les fustes que s'han de serrar o els arbres del bosc que han d'ésser abatuts per construir embarcacions.

lliscament *n m*

ESPORT. En rem, desplaçament suau i de gran amplitud d'un bot de rem en la recuperació.

lliscar *v intr*

llima

llinyola Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

llistó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ESPORT. En rem, desplaçar-se, un bot de rem,

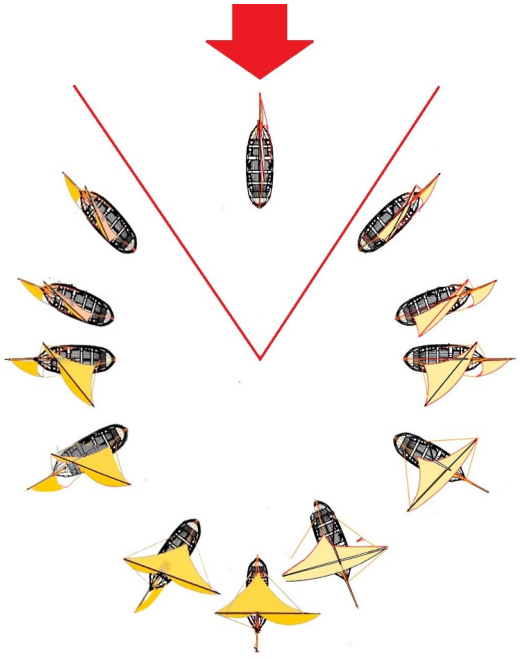

llit de vent Imatge de l'autor CC BY SA 4.0

suaument i amb gran amplitud en la recuperació.

llistó *n m*
sin. **estrasa (Alg)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Estreta cintura exterior en forma de

mitja canya que porten algunes barques lleugerament per sobre del nivell de la coberta, que assegura una petita protecció del buc contra topades al costat.

llit *n m*
sin. **mare** *n f*

AIGUA. Depressió del terreny per on passa l'aigua d'un riu.

llit de mariner (PV) *n m*
veg. **coi** *n m*

llit de vent *n m*

VELA. Angle mort que forma el vent a proa de les embarcacions de vela i es troba en les tres o quatre primeres quartes a cada costat de proa.

llit marí *n m*
sin. **fons** *n m*; **fons marí** *n m*

AIGUA. Superfície sòlida sobre la qual hi ha l'aigua de la mar.

llitera *n f*

PARTS. Concavitat on va allotjat un llit fix per tres de les seves bandes, al costat i entre les mampares del buc, amb fons de taules.

lliure a popa *adv*

ESPORT. Dit del veler situat darrere una línia imaginària projectada des de la popa d'un altre veler perpendicularment a la crugia d'aquest segon veler.

lliure a proa *adj*

ESPORT. Dit del veler respecte al qual un altre veler està lliure a popa.

lloa *n f*
veg. **escull** *n m*

llondro *n m*

VELA. Nau de rems i veles llatines més petita que la galiota i la sagetia.

llongada *n f*

TERRA. Vorera de la mar, on la superfície de

llondro

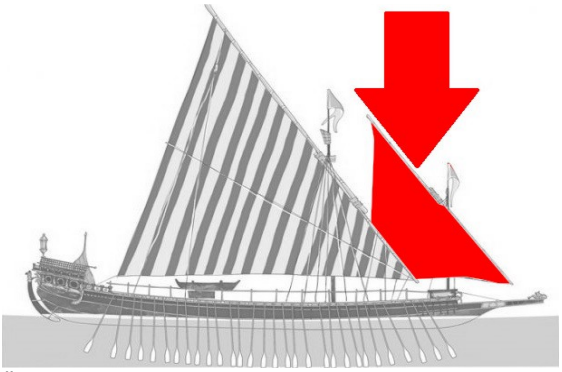
llop

l'aigua s'ajunta ambla terra.

llop *n m*

TIPUS. Segona de les veles de les galeres grans.

llop de mar *n m*

EN MAR. Vell marí intrèpid amb molta experiència.

llotja de mar *n f*

TERRA. Edifici on es reuneixen els comerciants i pescadors per fer els seus contractes i negocis de vendre peix, de nolis, d'assegurances marítimes, etc.

lluerna *n f*
sin. **llantió (Alg)** *n m*

PARTS. Escotilla, generalment amb vidres i frontisses que serveix per donar llum i ventilació a l'interior de la nau.

9 **llum (PV)** *n m*
sin. **llumereta (Alg)** *n f*

PESCA. Fanal, antigament de carburo i actualment elèctrics, que porten els bots de llum.

llum característica *n f*
sin. **aparença** *n f*; **característica** *n f*; **centelleig** *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Codi descriptiu que serveix per identificar en les cartes nàutiques, o per observació a simple vista, un determinat senyal lluminós d'ajuda a la navegació marítima, com poden ser els fars, els vaixells far, les enfilacions, les balises, les boies o les llums de port i serveix per reconèixer-les i diferenciar-les visualment entre elles.

llum centellejant *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum que parpelleja a intervals regulars amb una freqüència de 120 flaixos o més per minut.

llum d'abast *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum blanca de popa d'un vaixell amb un angle de visió de 135 graus.

llum d'Aldis *n m*
sin. **projector de senyals** *n m*; **reflector de senyals** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu que lliura un senyal visual (comunicació òptica) generalment utilitzant codi Morse.

llum de bengala *n f*
sin. **bengala** *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Mescla de sofre, nitrat de potassi, sulfur d'antimoni i uns altres compostos, generalment col·locada a l'interior d'un recipient cilíndric de metall, fusta o cartró, la qual en cremar-se emet llum.

llum de cap *n m*
sin. **llum del cap del pal** *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum blanca amb un angle de visió de 225º graus orientada cap a proa. Es pot veure, doncs, de proa i dels costats, però no de popa. Sol estar situada al punt més elevat del vaixell, però no necessàriament. Els vaixells de motor de més de 50 metres en porten dues, generalment una cap a proa i l'altra cap a popa.

lluerna

Description	Characteristic	Chart Abbreviation
Alternating		Alt. R.W.G.
Fixed		F.
Flashing		Fl.
Group flashing		Gp Fl.(2)
Occulting		Occ.
Group occulting		Gp Occ(3)
Quick flashing		Qk.Fl.
Very quick flashing		V.Qk.Fl.
Isophase		Iso.
Morse		Mo.(letter)

llum característic

llum d'Aldis

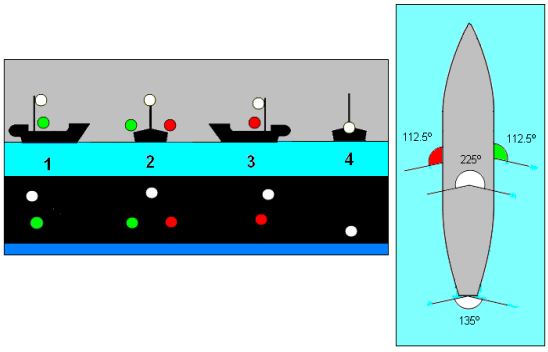

llums de situació Imatge de Claudio Elias (DP)

llum de navegació *n f*
veg. **llum de situació** *n m*

llum de situació *n m*
sin. **llum de navegació** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Cadascun dels llums que, d'acord amb el reglament internacional per a prevenir abordatges a la mar, han de portar obligatòriament les embarcacions i els hidroavions per tal d'assenyalar llur presència durant la nit.

llum del cap del pal *n m*
veg. **llum de cap** *n m*

llum tot horitzó *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum amb un angle de visió de 360 graus. Pot ser blanc, vermell o verd. En funció del seu nombre, la seva combinació de colors i la seva posició relativa marquen la condició de navegació del vaixell.

llumereta (Alg) *n f*
veg. **llum** *n m*

llumero (PV) *n m*
sin. **home de llumera (Alg)** *n m*

PESCA. Pescador responsable de encendre i mantenir encesos els llums del bot de llum.

llums de costat *n m pl*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llums que es veuen només per a cada costat, en un angle de 112,5 graus. Vermella pel costat de babord i verda pel d'estribord.

llums de navegació *n m pl*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llums que mostra un vaixell a la mar de nit o amb visibilitat restringida en compliment del reglament internacional per a prevenir els abordatges en la mar.

llums del port *n m pl*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Balises lluminoses instal·lades a diversos punts d'un port per tal de senyalitzar-lo a fi que les embarcacions que s'hi acostin el tinguin localitzat.

llunada (IB) *n f*
veg. **allunament** *n m*

lorxa

LOA *n f*
veg. **eslora total** *n f*

lona *n f*
veg. **cotonia** *n f*

longitud *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arc de l'equador comprès entre els dos punts en què és intersecat pel meridià d'un lloc donat i el meridià primer, avui el de Greenwich.

longitud d'atracada *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Longitud d'un moll apta perquè les embarcacions hi atraquin.

longitud d'ona *n f*

ONADES. Distància horitzontal entre punts similars en dues onades consecutives, mesurada perpendicularment a la cresta.

longitudinal *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Paral·lel i proper a la costa.

lorxa *n f*

VELA. Barca lleugera i ràpida, de menys port i eslora que el jonc, que navega a vela i rem, i s'empra en la navegació de cabotatge a la Xina i també a allunyar vaixells més grans dins de la badia.

loxodromia *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Corba traçada sobre una superfície esfèrica, que forma angles iguals amb tots els meridians.

loxodròmic/ loxodròmica *adj*

INSTRUMENTS I CARTES. Relatiu o pertanyent a la loxodromia.

lua *n f*

PARTS. Cara de sotavent de la vela.

lubaix *n m*
veg. **barba** *n f*

lubricant *n m*
veg. **lubrificant** *n m*

lubrificant *n m*
sin. **lubricant** *n m*

PARTS. Oli, greix, etc., que s'interposa entre les parts d'un mecanisme per disminuir la fricció.

lugre *n m*

VELA. Veler petit de dos o tres pals amb veles al terç, gàbies volants i un o més flocs que es dedicava al tràfic comercial del canal de la Mànega.

lugre

M

mà d'estribord *n f*

ESPORT. Mà d'un remer de rem en couple que porta el rem d'estribord.

mà de babord *n f*

ESPORT. Mà d'un remer de rem en couple que porta el rem de babord.

mà de tracció *n f*

ESPORT. Mà d'un piragüista que agafa la part inferior d'una pala, corresponent al braç que exerceix la força de la tracció.

mà exterior *n f*

ESPORT. Mà d'un remer de rem en punta situada més a prop de l'escalemera.

mà interior *n f*

ESPORT. Mà d'un remer de rem en punta situada més a prop de l'eix central del bot de rem.

mà superior *n f*

ESPORT. Mà d'un piragüista que agafa la part superior de la pala.

mac *n m*
veg. **còdol** *n m*

maça *n f*

FUSTA. Eina consistent en un tros de ferro travessat per un mànec llarg i prim de fusta, emprada per a picar pedra.

macarró *n m*
sin. **sobrebordó (PV)** *n m*

maça

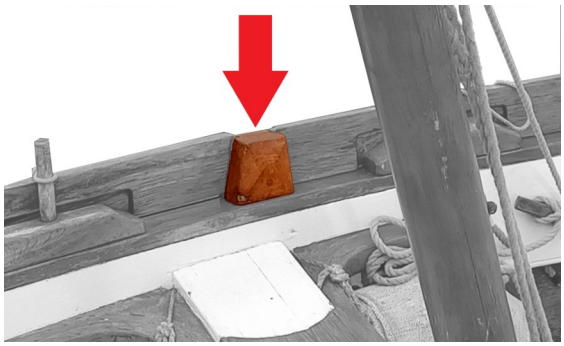

macarró Foto de l'autor CC BY SA 4.0

PARTS. Peça col·locada verticalment a l'interior dels costats de certs bastiments menors, que sobresurt de la soleta per tal d'aguantar les falques.

maceta *n f*

CONSTRUCCIÓ. Martell gruixut com l'usat pels mestres de cases.

maçola *n f*
sin. **matola (Alg)** *n m*

FUSTA. Maça gruixuda de mànec curt que usen els calafats.

madrava *n f*
veg. **almadrava** *n f*

maestra (PV) *n f*
sin. **bola (PV)** *n f*; **bombilla (PV)** *n f*; **burló (PV)** *n m*

PESCA. Estri esfèric de goma i, antigament, de cristall situat al centre de la tressa del suro perquè el bou tinga més alçada.

maestral (Alg) *n m*
veg. **mestral** *n m*

maestralada (Alg) *n f*
veg. **mestralada** *n f*

maestralol (Alg) *n m*
veg. **mestraló** *n m*

magatzem *n m*

TERRA. Local situat a la zona d'operacions terrestres portuàries destinat a guardar-hi primeres matèries, productes semielaborats o mercaderies acabades, i també a desar-hi veles, motors, accessoris, estris de pesca etc. dels mariners i pescadors.

magatzem climatitzat *n m*

TERRA. Magatzem a la zona d'operacions terrestres portuàries construït amb parets aïllants i amb instal·lacions destinades a mantenir-hi una determinada temperatura necessària per a la conservació del que s'hi ha d'emmagatzemar.

magatzem de trànsit *n m*

TERRA. Magatzem a la zona d'operacions terrestres portuàries on, durant un període breu, es dipositen les mercaderies en l'intermedi entre la descàrrega d'un mitjà de transport i la càrrega en un altre mitjà.

maixella *n f*
sin. **obricoll** *n m*

PARTS. Cadascuna de les dues peces que formen una boca de cranc, que serveix per unir i articular una perxa a un pal, de manera que aquest pot girar i es pot moure en sentit vertical.

maixina *n f*
veg. **molinet** *n m*

major *n m*
veg. **vela major** *n f*

major *n m*
sin. **pal major** *n m*

ARBORADURA FIXA. Pal de més guinda dels vaixells que n'arboren dos o el central dels que en tenen tres o més.

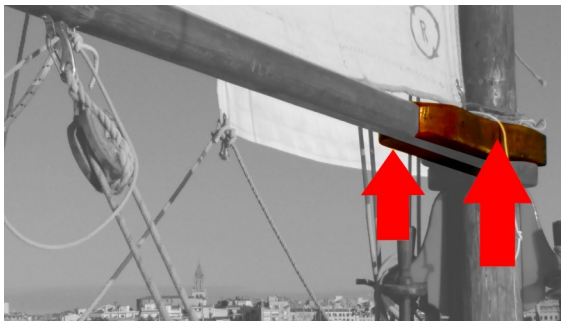
maixella Foto de l'autor CC BY SA 4.0

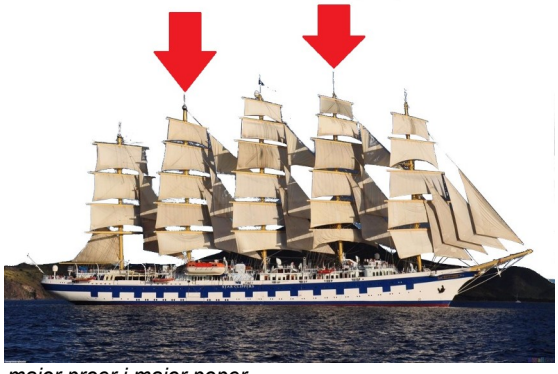
major proer i major poper

major poper *n m*
sin. **pal major poper** *n m*

ARBORADURA FIXA. En els vaixells de quatre i cinc pals, el que es troba a proa del de mitjana.

major proer *n m*
sin. **pal major proer** *n m*

ARBORADURA FIXA. En els vaixells de quatre i cinc pals, el que es troba a popa del trinquet.

majordom/ majordoma *n m,f*

EN MAR. Persona que dirigeix, instrueix i assigna personal que realitza funcions com ara preparar i servir els àpats, assegurant-se que siguin deliciosos i nutritius; a més, supervisa la neteja i el manteniment de les cabines dels oficials i de les àrees dels departaments i botigues de recepció, emissió i inventari.

majorista *n m/ f*

EN TERRA. Comerciant que ven mercaderies a l'engròs.

mal de mar *n m*
veg. **mareig** *n m*

mala mar *n f*
sin. **mar agitada** *n f*; **mar de sards** *n f*; **mar esvalotada** *n f*; **mar grossa** *n f*

ONADES. Mar molt agitada per grans ONADES.

males aigües *n f pl*

CORRENTS. Situació en què la intensitat i la direcció del corrent varia i canvia segons la profunditat.

malla *n f*
sin. **mig coll (Alg)** *n m;* **mig nus** *n m* **nus simple** *n m,* **nus rodó** *n m,*

NUSOS I ENTOLLADURES. Volta que es dona al xicot d'un cap, que envolta un ferm, passant-lo per dins del seu si.

malla *n f*

PESCA. Obertura quadrada o rombal formada pels fils d'una xarxa.

malla *n f*

PESCA. Teixit de xarxa.

malla escorredora *n f*
sin. **nus de remolc** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus senzill usat per amarrar i desamarrar amb facilitat i rapidesa d'una argolla o un punt cilíndric.

malla escorredora (IB) *n f*
veg. **volta d'escota** *n f*

malleta *n f*

CAPS. Cap gruixut de cànem compost de quatre cordons i una ànima, o cable que serveix per a arrossegar l'art de bou, donar fons a l'àncora, etc.

mamella *n f*
sin. **collonet** *n m*; **mamelló** *n m*; **paramar** *n m*

PARTS. Petit dibuixet de relleu fet damunt una taula del buc de la nau, o dues peces de fusta sobreposades sobre la cinta, cap a popa, i on cada mestre d'aixa deixava la marca per assenyalar l'autor i la mestrança on s'havia bastit la barca.

mamelló *n m*
veg. **mamella** *n f*

malla Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

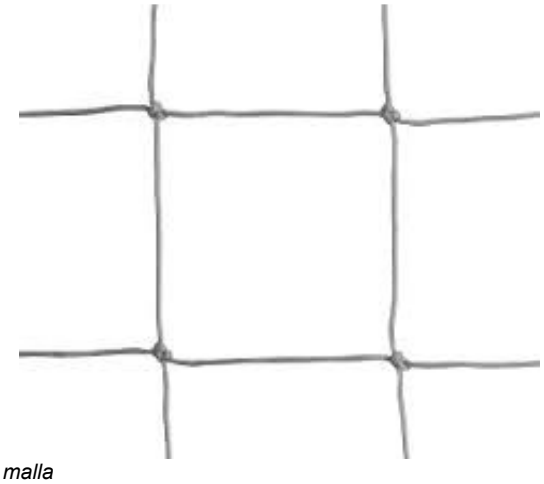
malla

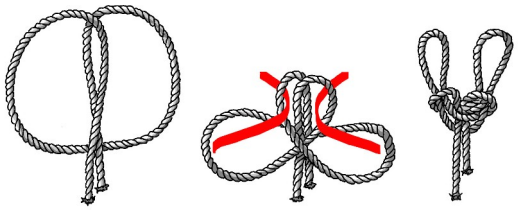
malla escorredora Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

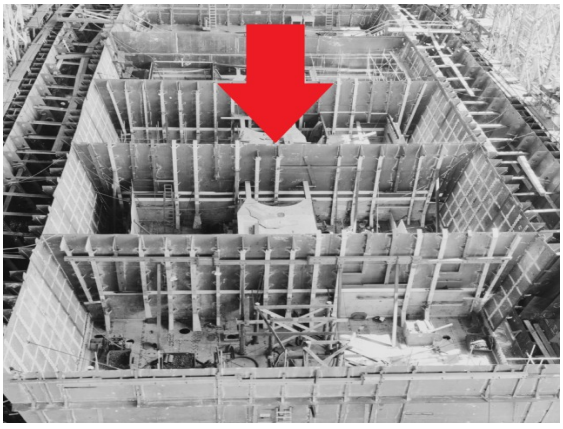
mampara

mampara *n f*
sin. **paretia (PV)** *n f*

PARTS. Envà de fusta o de ferro, enrigidor de l'embarcació i amb el qual són separats i tancats els diferents compartiments d'una nau.

mampara de col·lisió *n f*

PARTS. Partició transversal col·locada a la proa de la vaixell que sol estar a popa de la part llançada endavant

on no si pot no tenir cap cabina de la tripulació a la proa d'ella.

mampara estanca *n f*

PARTS. Mampara que detura l'aigua.

manc/ manca *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una embarcació mancada de rems.

mancar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Deixar-se anar, cedir o rompre's, un cap, un aparell, una àncora, etcètera.

mancar *v intr*

VENT. Caure, minvar el vent.

mànec *n m*
veg. **puny** *n m*

mànega *n f*

PARTS. Amplària d'una embarcació.

mànega *n f*

PARTS. Tub llarg i flexible de lona, de cautxú, de cuir, etc., per a conduir, trasbalsar, llançar en una direcció determinada, líquids.

mànega *n f*
sin. **fibló** *n m*

VENT. Tornado que es forma sobre la superfície de l'aigua i sovint s'esvaeix en arribar a terra.

mànega d'entrenament *n f*

ESPORT. Part d'un eslàlom prèvia al començament de la prova oficial en què els participants cobreixen el recorregut complet per entrenar-se i conèixer-ne les característiques.

manegot *n m*

PARTS. Tubs de ventilació que surten a coberta.

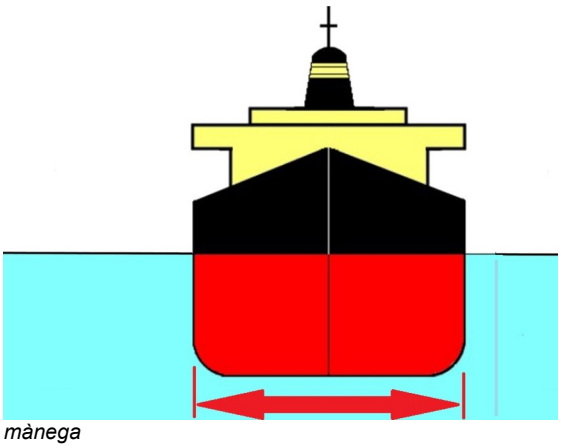

mànega

manega Foto de Thiemo Schuff CC BY SA 3.0

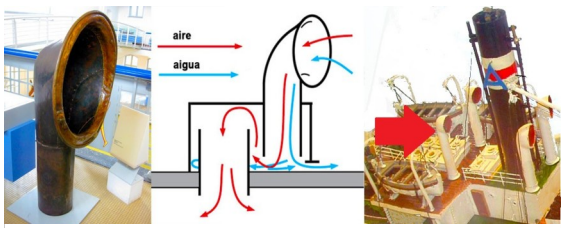

manegot

manegueta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

Nota: Actualment s'usen en els velers de creuer uns dispositius tèxtils que acompleixen la mateixa missió quan el vaixell és ancorar, anomenats "fantasmes".

manegueta *n f*
sin. **berlina (CD)** *n f,* **monagueta (Alg)** *n f*

PARTS. Peça de fusta o metàl·lica, amb dos braços

horitzontals curts, que va fixada als escalemots de l'embarcació i que serveix per amarrar-hi els caps.

manegueta *n f*
veg. **cornamusa** *n f*

maneta *n f*

PARTS. Peça metàl·lica en forma de L que serveix per accionar els petits cabrestants que permeten hissar i caçar les veles.

maneta *n f*
veg. **puny** *n m*

maneta (PV) *n f*
veg. **arjau** *n m*

mangra *n m*
sin. **almànguena (PV)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Òxid de ferro vermell, terrós, usat en la pintura de vaixells.

manifest *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Document que el capità d'un vaixell ha de presentar a la duana quan arriba a un port i en el qual consta el detall de la càrrega.

maniguet *n m*

PARTS. Peça tubular que serveix per a envoltar solidàriament una altra peça o per a acoblar dues barres o dos tubs.

manilla (PV) *n f*
veg. **maneta** *n f*

manilló (Alg) *n m*
veg. **grilló** *n m*

maniobra *n f*

EIXÀRCIA. Conjunt de tots els caps i tots els aparells d'una nau.

maniobra *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de manejar les embarcacions, de donar-los totes les posicions i els moviments de què són capaces, mitjançant les veles, les

maneta

màquines, el timó, l'àncora, les amarres, etc.

maniobra *n f*

ESPORT. Conjunt d'operacions executades amb la pala per a provocar un determinat moviment de la piragua.

maniobra d'abatre *n f*

VELA. Desviació per causa del vent o del corrent.

maniobra d'anar a la ronsa *n f*

NAVEGACIÓ. Acció de deixar-se portar pel corrent.

maniobra d'ancorar *n f*
sin. **maniobra de fondejar** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció de deixar l'embarcació quieta i lligada a una àncora, mort, boia, etcètera.

maniobra d'embocar *n f*

NAVEGACIÓ. Maniobra que consisteix a dirigir la barca cap a un lloc concret, un port, un riu, etcètera.

maniobra d'orsa *n f*

VELA. Maniobra que consisteix a dirigir la barca cap a sobrevent

maniobra de bordejar *n f*

VELA. Navegació que consisteix a fer bordades.

maniobra de caure *n f*

VELA. Maniobra que consisteix a dirigir la popa cap a sotavent.

maniobra de descaçar *n f*

VELA. Maniobra que fa l'embarcació en fer una guinyada a causa de la força del vent i quan no es pot seguir el rumb.

maniobra de filar *n f*

NAVEGACIÓ. Maniobra que consisteix a enfilar el rumb rigorosament a un punt de referència situat en terra.

maniobra de fondejar *n f*
veg. **maniobra d'ancorar** *n f*

maniobra de guinyar *n f*

VELA. Maniobra de canvi de rumb sense que el vent canviï de banda.

maniobra de guinyar *n f*

VELA. Acció d'aletejar el timó perquè el veler prengui arrencada, durant o després de virar.

maniobra de prohissar *n f*

VELA. Acció d'hissar la vela a fil de roda.

maniobra de salpar *n f*

NAVEGACIÓ. Acció de començar la navegació.

maniobra de tombar *n f*

VELA. Maniobra de canvi de costat de la vela i l'antena en un aparell de vela llatina.

maniobra de virar *n f*

NAVEGACIÓ. Fer girar una embarcació per canviar de direcció.

maniobra de virar en rodó *n f*

VELA. Maniobra de canvi de rumb, de manera que el vent canviï de banda per la popa.

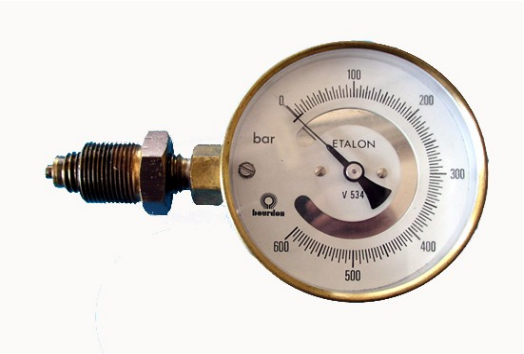

manòmetre Foto de Romary CC BY SA 2 5

maniobra de virar per avant *n f*

VELA. Maniobra de canvi de rumb, de manera que el vent canviï de banda per la proa.

maniobrabilitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualitat de maniobrable.

manòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a mesurar la pressió d'un fluid.

manota *n f*
veg. **gat** *n m*

mantasino (Alg) *n m*
veg. **pujament** *n m*

manuella (PV) *n f*
veg. **arjau** *n m*

manuella (PV) *n f*
veg. **perpal** *n m*

manxa *n f*

PARTS. Barra que, aplicada a un torn, un molinet, etc., en nombre variable, serveix per a fer-lo voltar imprimint-li un moviment alternatiu de dalt a baix i de baix a dalt.

mapa *n m*

PARTS. Got i agulla del timó.

mapa *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Representació sobre una superfície plana de la superfície de la Terra o d'una part d'ella segons una escala donada

Nota: Tenen un ús bàsicament en terra, els mapes del mar són les cartes marines.

mapa *n f*
sin. **marres (Alg)** *n f pl*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Braç d'una àncora o d'un ruixó que ix de la creu i acaba en forma de llança.

mapa batimètric *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Mapa que representa el fons submarí mitjançant corbes de nivell anomenades isòbates, que corresponen a cotes expressades en valors negatius, comptats a partir de la superfície de la mar.

mapa hidrogràfic *n*

INSTRUMENTS I CARTES. Mapa temàtic que representa, fonamentalment, els cursos dels rius i les superfícies de l'aigua.

mapa meteorològic *n m*
sin. **carta del temps** *n f*; **carta sinòptica** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Carta o mapa que mostra la distribució de les condicions meteorològiques sobre una àrea determinada en un temps determinat.

maqueta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reproducció d'un vaixell, d'una embarcació, a escala reduïda i en tres dimensions.

màquina *n f*
veg. **motor** *n m*

màquina de regruixar *n f*
veg. **regruixadora** *n f*

màquina de rem *n f*

ESPORT. Estructura situada en una piscina d'entrenament, amb carros regulables i rems sense portants de pala perforada, que permet fer palades sense avançar.

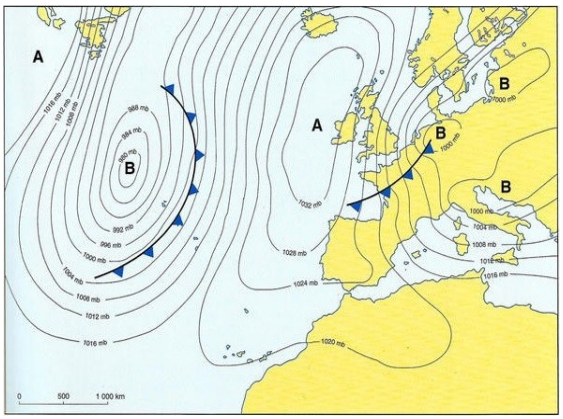

mapa meteorològic

maquina de xorrar *n f*
veg. **gigre** *nm*

maquinista *n m/f*

EN MAR. Oficial de la marina mercant especialitzat en màquines i motors.

mar *n m/f*
sin. **aigua (TE)** *m f*

AIGUA. Massa d'aigua salada que cobreix una gran part de la superfície de la terra.

mar agitada *n f*
veg. **mala mar** *n f*

mar amainada *n f*
veg. **bonança** *n f*

mar arrissada *n f*

ONADES. Mar amb onades de menys de 10 cm d'alçària, que es correspon amb el grau 1 de la Escala de Douglas.

mar blanca *n f*
veg. **mar podrida** *n f*

mar bonança *n f*
veg. **bonança** *n f*

mar brava *n f*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre els 4 i els 6 m d'alçària, que es correspon al grau 6 de l'Escala de Douglas.

Nota: Grau 6 d'acord amb la terminologia adoptada per l'Escala Douglas, que classifica l'estat de la mar en 10 categories o graus prenent com a referència la grandària de les onades.

mar calma *n f*
veg. **bonança** *n f*

mar continental *n f*

AIGUA. Mar gairebé tancada i només comunicada amb els oceans mitjançant estrets, amb una salinitat, una temperatura i uns corrents específics.

mar costanera *n f*

AIGUA. Mar àmpliament oberta als oceans i que es caracteritza per una gran amplitud de marea.

mar crua *n f*

VENT. Mar moguda amb vent de ple.

mar de capa *n f*
veg. **mar desfeta** *n f*

mar de dones *n f*
veg. **bonança** *n f*

mar de fons *n f*
sin. **mar de fora** *n f*; **mar de lleva** *n f*; **mar de lluny** *n f*; **mar forana** *n f*; **mar llarguera** *n f*

ONADES. Mar amb onades que són degudes a vents llunyans o vents que ja han minvat.

mar de fora *n f*
veg. **mar de fons** *n f*

mar de llamp *n f*

ONADES. Mar agitada sobtadament.

mar de lleva *n f*
veg. **mar de fons** *n f*

mar de lluny *n f*
veg. **mar de fons** *n f*

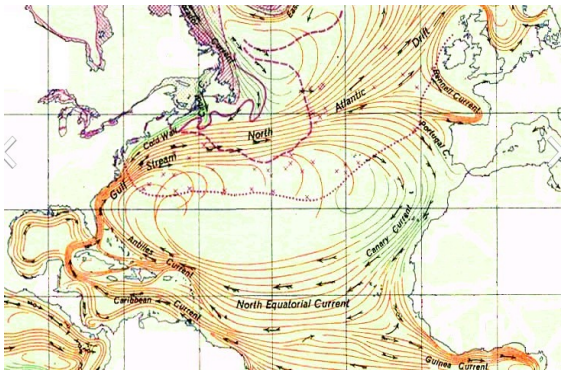

mar dels sargassos

mar de revògit *n f*

ONADES. Mar que, revoltant un cap, regolfa dins la badia.

mar de sards *n f*
veg. **mala mar** *n f*

mar dels sargassos *n m*

AIGUA. Regió allargassada al mig de l'Atlàntic Nord, on hi sura gran quantitat de sargàs, voltada pels corrents oceànics: a l'oest, hi té el corrent del Golf, al nord el corrent de l'Atlàntic Nord, a l'est el corrent de les Canàries i al sud el corrent Nord-equatorial.

mar desfeta *n f*
sin. **mar de capa** *n f*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre els 6 i els 9 m d'alçària, que es correspon al grau 7 de l'Escala de Douglas.

mar encrespat *n m*

ONADES. Moviment del mar molt accidentat, amb grans onades i sense tempesta.

mar endins *adv*

AIGUA. Direcció des de la costa cap a la mar.

mar enorme *n f*

ONADES. Mar amb onades de més de 14 m, corresponent al grau 9 de l'escala de Douglas.

mar espessa *n f*

ONADES. Mar en què les onades són molt seguides.

mar esvalotada *n f*
veg. **mala mar** *n f*

mar forana *n f*
veg. **mar de fons** *n f*

mar grossa *n f*
veg. **maregassa** *n f*

mar grossa *n f*
veg. **mala mar** *n f*

mar interior *n f*

TERRA. Llac molt extens, d'aigües salades o salabroses, situat terra endins per causes paleogràfiques o tectòniques, i sense comunicació amb l'oceà.

mar llarga *n f*

ONADES. Mar en què les onades són molt amples però molt baixes.

mar llarguera *n f*
veg. **mar de fons** *n f*

mar llisa *n f*
sin. **mar plana** *n f*

ONADES. Mar sense onades, es correspon al grau 0 de l'escala de Douglas.

mar mànega *n f*

AIGUA. Braç de mar o d'oceà llarg i normalment més ample i extens que un estret que forma un canal entre una illa i el continent, o que connecta dues grans masses, com una mar i l'oceà o dues parts de la mateixa massa d'aigua.

mar molt alta *n f*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre els 9 i els 14 m d'alçària, que es correspon al grau 8 de l'Escala de Douglas.

mar oberta *n f*

AIGUA. Zona marítima no arrecerada.

mar picada *n f*

ONADES. Mar en què les onades esclaten amb força i són curtes i freqüents.

mar plana *n f*
veg. **mar llisa** *n f*

mar podrida *n f*
sin. **mar blanca** *n f*

ONADES. Mar completament plana i transparent.

mar ruada *n f*

ONADES. Mar tranquil·la en la qual es veuen petites rues o onades baixes.

mar territorial *n m*
sin. **aigües jurisdiccionals (PV)** *n f pl*; **aigües territorials** *n f pl*; **zona marítima** *n f*

TERRA. Espai marítim de domini públic sotmès a la sobirania d'un estat i determinat per la zona de mar més propera a les costes, delimitada internament per les aigües interiors i que s'estén fins a una distància acordada segons els tractats internacionals.

mar vella *n f*

ONADES. Mar en què les onades són conseqüència d'un vent ja calmat.

marassera (PV) *n f*
sin. **marsera (PV)** *n f;* **masera (PV)** *n f*

PESCA. Ormeig per la captura de l'alatxa.

marc (PV) *n m*

PARTS. Part del timó on va fixat l'arjau i que sosté el tascó.

marca *n f*
sin. **senya** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt fix a la costa, en un baix, etc., que serveix de senyal per a conèixer la situació d'un vaixell, o com a referència indicadora d'un perill.

marca *n f*

ESPORT. Remer situat més cap a popa en un bot de rem, visible per la resta de remers, que s'encarrega de donar la voga.

Nota: En el dos amb timoner, el dos sense timoner i el doble scull, el marca coincideix amb el dos, i en el quatre amb timoner, el quatre sense timoner i el quatre scull, amb el quatre. Són marques el marca d'estribord i el marca de babord.

marca cardinal *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca de mar, boia o altra estructura flotant o fixa, utilitzada en el pilotatge marítim per indicar la posició d'un perill i la direcció de l'aigua segura.

marca d'aigua *n f*

ESPORT. Traça que es forma a l'aigua en passar-hi el REM.

marca d'aigües navegables *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca que serveix per a indicar la navegabilitat de les aigües que té al seu voltant i la fi d'un canal navegable.

Nota: Està formada per d'una balisa esfèrica, una agulla o espiga, amb franges verticals vermelles i blanques, i una bola esfèrica vermella a la part superior. En la foscor emet llum blanca, en fases de 10 segons, en isofase, en mode d'ocultació, o marcant la lletra A en codi Morse.

marca d'anivellació *n f*

TERRA. Marca fixa d'elevació coneguda, propera a una estació mareològica i que es pren com a referència en l'elaboració de dades mareals.

marca d'estribord *n f*

ESPORT. Marca d'un bot de rem en punta que dona la voga als remers d'estribord.

Nota: Si un dels dos marques, el marca d'estribord o el marca de babord, està situat més cap a popa que l'altre, fa funcions de marca per a tota la tripulació, i l'altre, només per als remers de la seva banda.

marca de babord *n f*

ESPORT. Marca d'un bot de rem en punta que dona la voga als remers de babord.

Nota: Si un dels dos marques, el marca d'estribord o

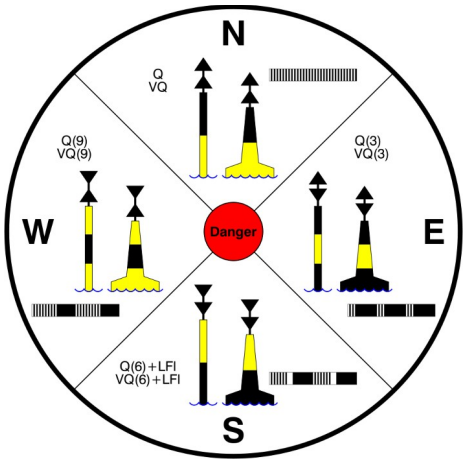

marca cardinal

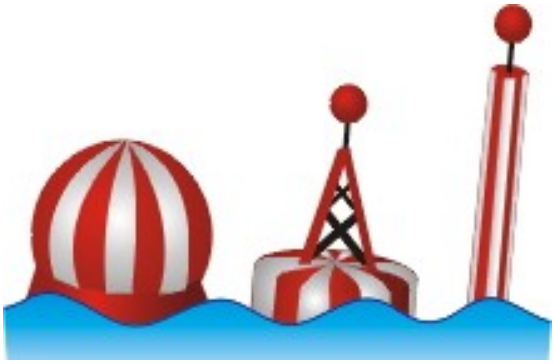
marca d'aigües navegables

marca de perill aïllat Foto de l'autor CC BY SA

el marca de babord, està situat més cap a popa que l'altre, fa funcions de marca per a tota la tripulació, i l'altre, només per als remers de la seva banda.

marca de límit *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca que serveix per a indicar els límits naturals dels canals navegables, els perills, els naufragis, els obstacles, etc., a fi d'orientar la navegació en una zona com ara l'entrada a port.

marca de perill aïllat *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca que

es posa a sobre d'un perill de dimensions petites i que és envoltat d'aigües navegables pertot.

marca de remunta *n f*

MAREES. Marca formada per una ratlla ondulada i prima de sorra fina, fragments de mica i trossos d'algues, que deixa la remunta quan retrocedeix des del seu límit més alt de moviment sobre la platja baixa.

marca especial *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca que serveix per a indicar una zona o una configuració especial, la naturalesa exacta de la qual és descrita a la carta o en un altre document nàutic.

marca lateral *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca de color que serveix per a senyalitzar les vores d'un canal per tal de facilitar-hi la navegació dels vaixells.

Nota: El sistema d'abalisament marítim IALA (International Association of Lighthouse Authorities) o AISM (Associació Internacional de Senyalització Marítima) és una norma internacional dictada per estandarditzar les característiques de la clapada que delimita canals navegables i les seves aigües adjacents per tal d'unificar criteris. Hi ha dos sistemes al llarg del món, el sistema A aplicat a Europa, Àfrica, Oceania i Àsia exclosos el Japó, Corea i les Filipines. El sistema B aplicat a Amèrica del Sud, Central i Nord a més dels tres països asiàtics abans esmentats.

marcació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Angle que forma la línia proa-popa de la nau amb la visual a un objecte.

marçada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Cop d'aigua, de vent, etc., propi del mes de març.

marcador de ritme/ marcadora de ritme *n m,f*

ESPORT. Piragüista de proa d'una piragua de més de dos tripulants, que s'encarrega de marcar el ritme de les palades i de manejar el timó.

marcar *v intr*

ESPORT. Fer, un membre de la tripulació, de marca.

marcejar *v intr*

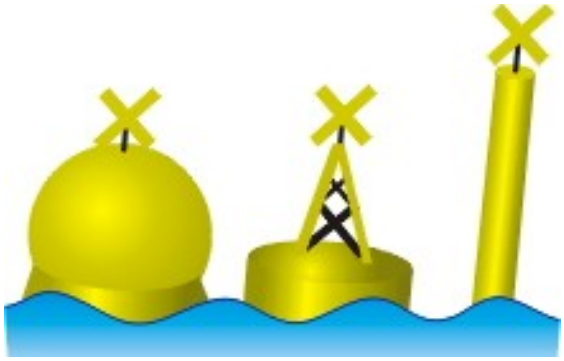

marca especial

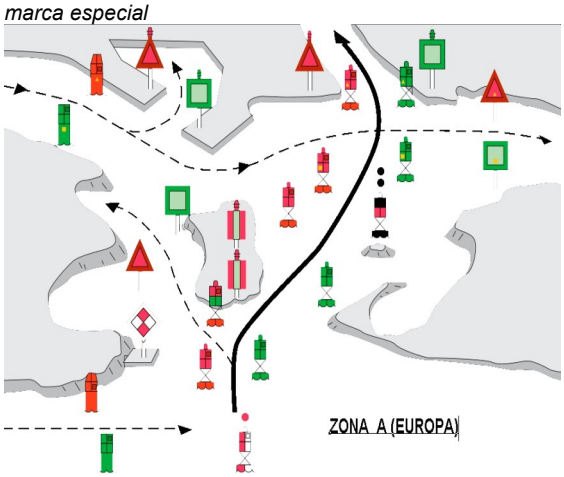

marques laterals de la Zona A (Europa) Imatge de Denelson83 CC BY-SA 3 V2

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer el temps variable propi del mes de març.

madera (Alg) *n f*
veg. **quaderna** *n f*

madrava (TE) *n f*
veg. **almadrava** *n f*

mare *n f*
veg. **llit** *n m*

mare (CD) *n f*
sin. **paral·lela (CD)** *n f*

PARTS. Cadascun dels dos suports paral·lels que descansen sobre les quadernes sobre els quals es munta el motor d'una embarcació.

mare (PV) *n f*
veg. **ànima** *n f*

mare del timó *n f*

PARTS. Part superior del fusell del timó on la canya o l'arjau s'ajusta amb l'arbre del timó.

marea *n f*

MAREES. Moviment alternatiu d'ascens i descens del nivell de les aigües de l'oceà, degut a les atraccions combinades de la Lluna i el Sol.

marea atmosfèrica *n f*

MAREES. Variació de la pressió atmosfèrica terrestre deguda a les accions del Sol i de la Lluna.

marea baixa *n f*
veg. **baixamar** *n f*

marea de quadratura (PV) *n f*
veg. **marea morta** *n f*

marea diürna *n f*

MAREES. Marea amb plenamar i baixamar en un dia de marea.

marea entrant *n f*
sin. **flux** *n m*

MAREES. Fase de la marea durant la qual té lloc la pujada d'aigua.

marea meteorològica *n f*

MAREES. Variació del nivell mitjà de la mar, a causa de l'acció del vent i de les pulsacions de pressió atmosfèrica.

marea mixta *n f*

MAREES. Marea que durant un mes lunar presenta un caràcter alternativament diürn i semidiürn.

marea morta *n f*
sin. **aigües mortes** *n f pl*; **marea de quadratura (PV)** *n f*

MAREES. Marea de poca amplitud que es produeix a les fases de quart creixent i de quart minvant, quan la Lluna i el Sol es troben en quadratura i, per tant, les dues atraccions gravitatòries són perpendiculars, i quan en un lloc es dóna la marea alta respecte a la Lluna i es dóna alhora la marea baixa respecte al Sol, i viceversa.

marea (marea alta i baixa del mateix lloc) Foto de Aeroid CC BY SA 4.0

marea roja Foto de MarufishCC BY-SA 2.0 v2

marea negra *n f*

MAREES. Capa erràtica d'olis pesants que cobreix la superfície de la mar o d'aigües continentals a causa d'abocaments de petroli o bé per l'erupció de pous petrolífers mar endins.

marea quieta *n f*

MAREES. Estat de la mar quan el seu nivell roman invariable durant un temps determinat, tant a la plenamar com a la baixamar.

marea roja *n f*

MAREES. Acumulació, en una àrea marina, d'un nombre suficient de dinòfits per a fer que l'aigua es torni vermellosa i a vegades tòxica per als organismes filtradors, per als peixos, etc.

marea semidiürna *n f*

MAREES. Marea amb dues plenamars i dues baixamars durant un dia de marea amb una desigualtat diürna relativament petita.

marea viva *n f*

MAREES. Marea alta de gran amplitud que s'esdevé quan les atraccions gravitatòries de la Lluna i del Sol actuen en la mateixa direcció.

mareal *adj*

MAREES. Relatiu o pertanyent a la marea.

maregassa *n f*
sin. **mar grossa** *n f*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre els 2,5 i els 4 m d'alçada, corresponent al grau 5 de l'escala de Douglas.

Nota: Grau 5 d'acord amb la terminologia adoptada per l'Escala Douglas, que classifica l'estat de la mar en 10 categories o graus prenent com a referència la grandària deles onades.

maregassa *n f*

ONADES. Mar grossa i somorta que queda després dels temporals.

mareig *n m*
sin. **mal de mar** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Malestar amb ganes de treure i rodaments de cap, com el que produeix el moviment d'una nau agitada per les ones.

marejada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cop de mar.

marejada (PV) *n f*
veg. **maror** *n f*

marejar *v tr*

VELA. Anar girant les veles d'una nau segons els canvis que fa el vent.

marejar *v tr*
veg. **governar** *v tr*

marejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Causar mareig.

marejar *v tr*

mareògraf Foto de Luc Van Braekel CC BY SA 2 0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar en moviment una nau, governar-la i dirigir-la.

marejar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Corrompre's, l'aigua potable de bord.

marejar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sofrir avaries, les mercaderies d'una nau.

marejar-se *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sofrir mareig.

marejat/ marejada *adj*
sin. **oiat/ oiada** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al mareig.

marejol *n m*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre els 10 i els 50 cm d'alçada, que es correspon al grau 2 de l'escala de Douglas.

mareny *n m*
veg. **maresma** *n f*

mareògraf *n m*

sin. **mareòmetre** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell format per un flotador acoblat a la ploma d'un enregistrador que dibuixa sobre un gràfic les variacions del nivell de la mar, especialment les degudes a les marees.

mareograma *n m*

MAREES. Gràfic traçat per un mareògraf que indica les pujades i baixades de la marea.

mareòmetre *n m*
veg. **mareògraf** *n m*

maresma *n f*
sin. **mareny** *n m*; **maresme** *n m*; **marjal** *n f*

TERRA. Terreny planer pantanós, localitzat a territori litoral, darrere una fletxa o qualsevol entrant costaner com ara un golf, una badia o un estuari.

maresma salada *n f*

TERRA. Maresma inundada periòdicament per aigua salada i utilitzada per treure sal per evaporació.

maresme *n m*
veg. **maresma** *n f*

mareta *n f*

ONADES. Moviment lleu de les ones de la mar bonança.

margarida *n f*
sin. **cama de pobre** *n f*; **gassó** *n m;* **nu margarita (Alg)** ***n m***

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus que es fa per escurçar provisionalment una corda o perquè deixi de treballar una certa part massa gastada.

marge *n m*
veg. **riba** *n f*

marge *n m*

TERRA. Terreny elevat que voreja un llac, la mar, un riu o un canal.

maresma Foto de Odiel de Jose A CC BY SA 2 0

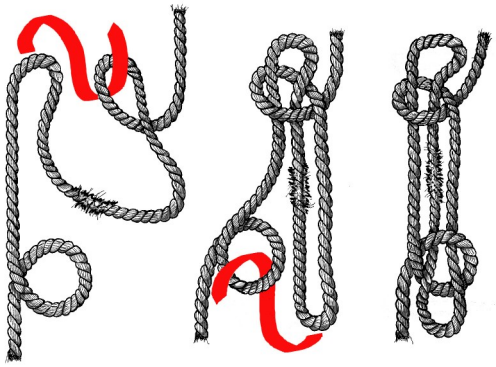

margarida Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

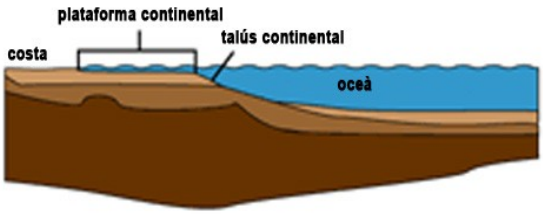

marge continental

marge continental *n m*

AIGUA. Zona submarina situada a la vora dels continents on es transporta la major part dels sediments resultants de l'erosió del continent.

marge d'escullera *n m*

TERRA. Capa d'escullera repenjada sobre un talús natural posada per protegir-lo de l'erosió.

marí/ marina *n m,f*

EN MAR. Persona que té per professió navegar, especialment els tripulants de vaixells de guerra i els oficials o els pilots de vaixells mercants.

marina *n f*
veg. **flota** *n f*

marina *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de les forces navals d'un país, del personal que les tripula.

marina *n f*

TERRA. Sector de costa més o menys accidentat i cobert de vegetació.

marina (PV) *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de persones dedica des a les tasques marineres.

marina de guerra *n f*
sin. **armada** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de la flota d'un estat destinada a operacions militars.

marina mercant *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de la flota d'un estat destinada al comerç marítim i al transport de passatgers.

marina seca *n f*
veg. **port sec** *n m*

marinada *n f*
sin. **embat** *n m*; **garbí** *n m*

VENT. Brisa tèrmica que bufa de la mar cap a la terra del sud - sud-oest (SSO).

Nota: Per la orientació del litoral català els vents tèrmics diürns solen ser de garbí, d'aquí que el nom del vent s'usi com a sinònim.

marinar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Intervenir o aficionar-se a les coses de la mar.

marinatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Art de navegar.

marinejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tenir l'aire o la manera pròpia dels mariners o de les coses de la mar.

marinera Fotografia de l'autor CC BY SA 4.0

marinejar *v intr pron*

VENT. Rebre la marinada.

marinenc/ marinenca *adj*
veg. **mariner -a/ marinera** *adj*

marinenc/ marinenca *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. De mar.

mariner/ marinera *adj*
sin. **home de mar (PV)** *n m*; **marinenc/ marinenca** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la mar o a la gent de mar.

mariner/ marinera *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que és apte per navegar bé en males condicions de mar.

mariner/ marinera *n m,f*
sin. **nauta** *n m/f*

EN MAR. Tripulant d'un vaixell que participa en les maniobres i l'activitat que s'hi duu a terme.

mariner d'aigua dolça/ marinera d'aigua dolça *n m,f*

EN MAR. Persona que ha navegat poc i sempre amb el mar en bones condicions.

marinera *n f*
sin. **jaqueta curta** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Peça de vestir de roba gruixuda amb mànigues, que cobreix el tronc fins a la cintura, que usen els mariners i els pescadors.

Nota: Fabricada amb tela de cotó gruixuda per evitar el vent. Sol tenir coll i ser oberta fins el pit. Aquesta obertura pot tancar-se mitjançant un botó interior o un cordat creuat per evitar accidents amb els caps i les xarxes. Sovint porten una o dues butxaques cosides al seu interior a nivell del pit.

marineria *n f*

OFICIS CIVILS. Conjunt de mariners d'una nau, d'una companyia de navegació.

marinejar *v intr*

VENT. Bufar la marinada.

marinesc/ marinesca *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Propi del mariners.

mariscador/ mariscadora *n m,f*

EN MAR. Persona que recull o cultiva marisc.

mariscadora (IB) *n f*

REM. Barca de rem d'uns 25 pams, amb rodes de proa i popa semblants i quaderna mestra gairebé plana al fons, mig cobertada, amb dos bancs per remar i senó a popa.

mariscar *v intr*
sin. **marisquejar** *v intr*

PESCA. Agafar marisc.

marisqueig *n m*

PESCA. Acció de mariscar.

marisquejar *v intr*
sin. **mariscar** *v intr*

marítim/ marítima *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al mar.

mariscadora Dibuix de Cristòfol Al·lés

marisqueig

marjal *n f*
veg. **maresma** *n f*

marmitó (PV) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

marmitó/ marmitona *n m,f*

EN MAR. Persona que s'encarrega de la neteja de la cuina i, especialment, de rentar, eixugar i desar els estris i atuells.

maroma (PV) *n f*
veg. **calabrot** *n m*

maror *n f*
sin. **marejada (PV)** *n f*; **marutxell (PV)** *n m*

ONADES. Mar amb onades que oscil·len entre 0,5 i 1,25 m d'alçària, que es correspon al grau 3 de l'Escala de Douglas..

marraixera (PV) *n f*
sin. **mussolera (PV)** *n f*; **palangre**

d'emperador (PV) *n m*

PESCA. Palangre de superfície destinat a la captura de marraixos i peix bestinal.

marroquinar *v tr*
sin. **empenar (PV)** *v tr;* **plegar a la marroquina** ***v tr***

VELA. Plegar cap a proa la vela llatina.

marsera (PV) *n f*
veg. **marassera (PV)** *n f*

martell *n m*
veg. **mística** *n f*

martell *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina que consisteix en una cabota de ferro o d'acer fixada formant creu a un mànec que el travessa per un ull, i serveix per a clavar claus, batre metalls, etc.

martellet (CD) *n m*

PARTS. Punt d'amura d'una vela mística.

marres (Alg) *n f pl*
veg. **mapa** *n m*

marutxell (PV) *n m*
veg. **maror** *n f*

marxapeu (PV) *n m*
sin. **guardamà** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap gruixut que, sostingut per uns estreps sota les vergues, bauprès, etc., serveix perquè els mariners hi caminin durant les maniobres.

mascaret *n m*

MAREES. Elevació brusca de la marea en la qual l'aigua que avança estuari amunt presenta un front abrupte d'altura considerable.

mascaró de popa (PV) *n m*

PARTS. Figura decorativa, sovint policromada, que va en la part posterior d'una nau.

marroquinar Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

martell

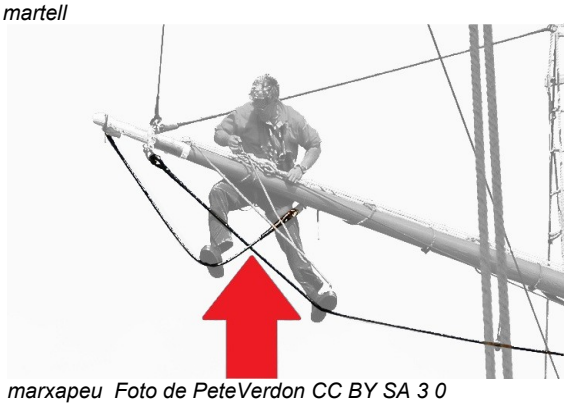

marxapeu Foto de PeteVerdon CC BY SA 3 0

mascaró de proa *n m*
sin. **polena (Alg)** *n f*

PARTS. Figura que es posa com a adornament a la part alta del tallamar d'una nau.

mascle *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS.. Peça que en forma de tija s'introdueix en el forat d'una altra.

masera (PV) *n f*
veg. **marassera (PV)** *n f*

masqueta *n f*

FUSTA. Cadascuna de les peces corbes que subjecten la part alta del tallamar al buc.

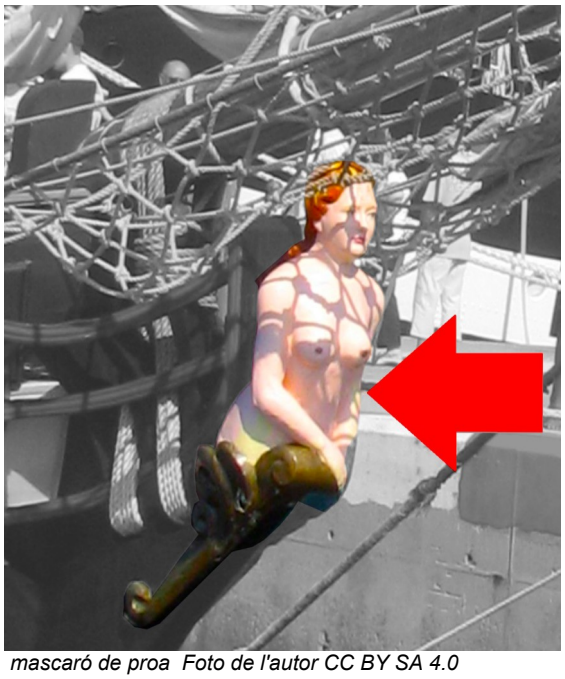

mascaró de proa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

masquiar (Alg) *v intr*
veg. **bordejar** *v intr*

massís *n m*

CONSTRUCCIÓ. Peça de fusta que es col·loca sobre la quilla on s'hi encaixen els medissos.

masteler *n m*

ARBORADURA FIXA. Pal menor de l'arbre d'una nau que s'afegeix al capdamunt de l'arbre mascle.

masteler de gàbia *n m*

ARBORADURA FIXA. Masteler del pal major d'un vaixell d'aparell rodó.

masteler de velatxo *n m*

ARBORADURA FIXA. Masteler del pal trinquet d'un vaixell d'aparell rodó.

masteleret *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Perxa o pal menor situat sobre del masteler i unit a ell per la creueta i el tamboret.

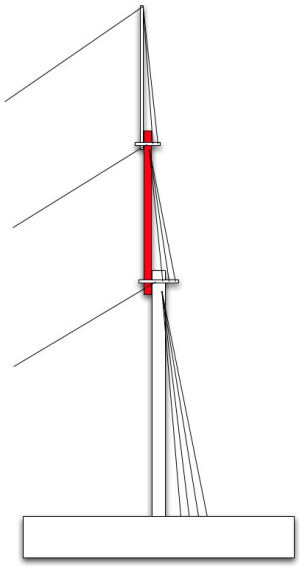

masteler

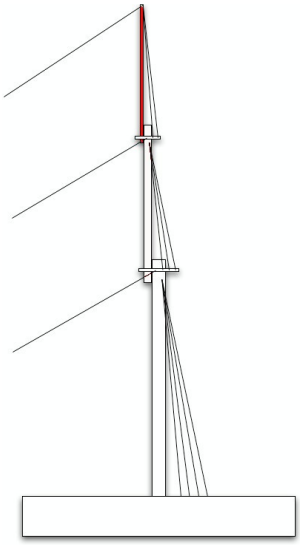

masteleret

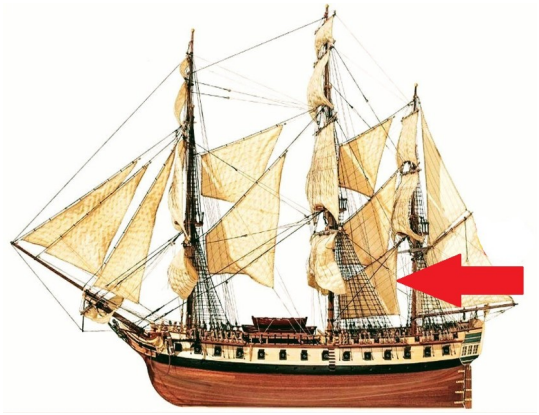

mata-soldats

màstic *n m*

CONSTRUCCIÓ. Pasta feta d'ingredients diversos, com argila, litargiri i oli de llinosa, que s'endureix amb el temps i serveix per a tapar forats, esquerdes, junts, etc.

mata-soldats *n m*

TIPUS. Vela d'estai de mitjana.

matar *v tr*

PESCA. Agafar peix.

material continental *n m*

TERRA. Conjunt de sorra, còdols i, en general, de matèries existents a la mar procedents de terra ferma.

material flotant *n m*

AIGUA. Qualsevol element o estri auxiliar situat flotant a les aigües d'un port.

matola (Alg) *n m*
veg. **maçola** *n m*

matrícula *n f*
veg. **matrícula de vaixells** *n f*

matrícula de vaixells *n f*
sin. **matrícula** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Registre que es porta a les comandàncies de marina, en què consten els propietaris, les classes, les dimensions, etc., de les naus mercants de llur demarcació.

matxina *n f*
veg. **molinet** *n m*

matxota (Alg) *n f*
veg. **roquer** *n m*

matzara (Alg) *n m*
veg. **pedral** *n m*

matzocu (Alg) *n m*
veg. **garrot** *n m*

maüix *n m*

maüix Foto del Museu Marítim de Mallorca

medís Foto de Joan Pujol

FUSTA. Eina del mestre d'aixa que consisteix en un ferro angular, amb un extrem eixamplat i una escotadura al mig, emprada per treure l'estopa vella dels coments.

mecànic mariner/ mecànica marinera *n m,f*

EN MAR. Mariner responsable del bon funcionament del motor i les instal·lacions d'una embarcació.

mecànic naval / mecànica naval *n m,f*

AIGUA. Sots-oficial destinat al cos de maquinistes de l'Armada o de la marina mercant.

medi litoral *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de condicions ambientals a la vora de la mar.

medi marí *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part del medi aquàtic que presenta nombrosos factors que actuen diferentment sobre els organismes que hi habiten i que han fet que aquests presentin adaptacions a les onades, al color de l'aigua, a la fluïdesa del medi i a la disminució de pes, al diferent grau de salinitat, de pH i de pressió a la superfície i al fons.

medil (PV) *n m*
veg. **medís** *n m*

medís *n m*
sin. **medil (PV)** *n m*; **varenga** *n f*, **paranya (Alg)** *nf*

FUSTA. Peça corbada que es fixa transversalment sobre la quilla i que és la base de les quadernes d'un buc.

megàfon *n m*
sin. **botzina** *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Instrument de metall en forma de trompeta, amb embocadura, que serveix per a parlar de lluny.

megaiot *n m*
veg. **gran iot** *n m*

melvera (PV) *n f*
sin. **tunària (PV)** *n f*

PESCA. Art de pesca de deriva i superfície de 10 a 12 peces de cinquanta metres per la pesca de la melva, el boníto, la tonyineta i la serviola.

mena *n f*
sin. **cordó** *n m*

CAPS. Cadascun dels feixos de filaments que formen part d'una corda torçada.

Nota: Serveix per diferenciar caps del mateix diàmetre: Un cap de tres menes, de quatre menes,...

mena *n f*

CAPS. Gruix d'una corda que s'expressa amb la mesura en mil·límetres de la seva circumferència.

menjavents *n m*
sin. **floc menjavents (CD)** *n m*

TIPUS. Floc d'una barca de mitjana o d'un llagut.

menjavents *n m*
veg. **pollacrí** *n m*

mercatorià/ mercatoriana *adj*

INSTRUMENTS I CARTES. Relatiu o pertanyent a la projecció cilíndrica del mapa de la terra, d'escala constant al llarg de l'equador.

megàfon Foto de l'autor CC BY SA 4.0

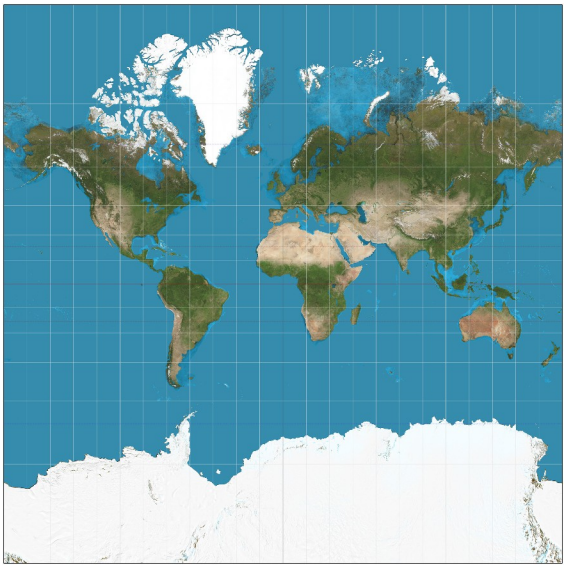

mercatorià (mapa)

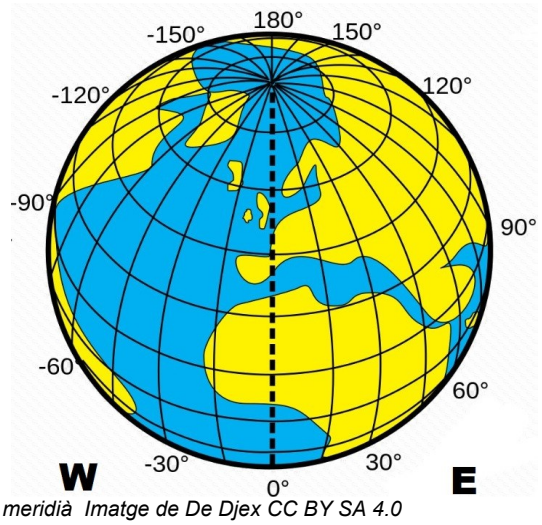

meridià Imatge de De Djex CC BY SA 4.0

meridià *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. La meitat del cercle imaginari que volta la Terra, des del pol Nord al pol Sud.

meridià *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Al migdia, relatiu a l'hora del migdia.

meridià celeste (d'un lloc) *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cercle màxim de l'esfera celeste que passa pels pols i el zenit del dit punt.

meridià de Greenwich ***n m***
sin. **Meridià inicial (PV)** *n m*; **primer meridià** ***n m***

INSTRUMENTS I CARTES. Meridià que passa per l'observatori anglès de Greenwich, adoptat actualment com a origen de les longituds geogràfiques, o sigui, el de 00° 00′ 00″ de longitud.

meridià inferior *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Semicercle del meridià d'un lloc que té per extrems els pols celestes i conté el nadir d'aquest lloc.

meridià inicial (PV) *n m*
veg. **meridià de Greenwich** *n m*

meridià local *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Meridià celeste que conté el zenit i el nadir del lloc geogràfic considerat.

meridià magnètic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cadascuna de les línies isògones compreses entre els dos pols magnètics dela terra.

meridià superior *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Semicercle del meridià d'un lloc que té per extrems els pols celestes i conté el zenit d'aquest lloc.

meridional *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al sud

merlí *n m*
sin. **cordill enquitranat** *n m*

CAPS. Cordill enquitranat de poca mena, formada per dues o tres filàstiques, usada per cosir i folrar caps i cables.

merlí

messa (PV) *n f*
veg. **vela mitjana** *n f*

messana *n f*
veg. **mitjana** *n f*

messana (PV) *n f*
veg. **vela mitjana** *n f*

mestral *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nord-oest.

mestral *n m*
sin. **maestral (Alg)** *n m*

VENT. Vent que ve del nord-oest (NO).

mestralada *n f*
sin. **maestralada (Alg)** *n f*

VENT. Ventada forta de mestral.

mestralejar *v intr*

VENT. Fer vent de mestral, del nord-oest (NO).

mestraló *n m*
sin. **maestralol (Alg)** *n m*

VENT. Mestral fluix.

mestrança *n f*

TERRA. Conjunt de tallers i els seus operaris on es construeixen i reparen els muntatges de les peces d'artilleria, els seus accessoris, els efectes movibles dels vaixells de guerra, etc.

mestre d'aixa/ mestra d'aixa *n m,f*
sin. **calafat (PV)** *n m*

EN TERRA. Menestral que a les drassanes projecta i construeix tota mena d'embarcacions de fusta.

mestre d'una nau/ mestra d'una nau *n m,f*

EN MAR. Persona que pilota la nau, segon en importància després del capità.

mestre veler/ mestra velera *n m,f*

EN TERRA. Persona que coneix, entén i dirigeix el tall i la forma de tota classe de veles.

mestre (PV) *n m*
veg. **arbre mestre** *n m*

mesurador/ mesuradora *n m,f*

ESPORT. Persona encarregada de comprovar l'adequació de les mesures d'un veler inscrit en una prova a la normativa de la seva classe.

mesurament *n m*

ESPORT. Comprovació de l'adequació de les mesures d'un veler a la normativa de la seva classe, efectuada a tots els participants en una regata.

metacentre *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt d'intersecció entre la vertical que passa pel centre de pressió d'un cos que sura en desequilibri i l'eix que contenia el centre de gravetat i el centre de pressió quan aquest cos estava en equilibri.

metacèntric/ metacèntrica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al metacentre.

metaner *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega, generalment de grans dimensions, adaptat al transport de gas natural liquat a una temperatura de -160 °C.

metaner Foto de De Pline CC BY SA 3 0

metge/ metgessa *n m,f*

EN MAR; EN TERRA. Persona que està legalment autoritzada per a professar i exercir la medicina.

metre (PV) *v tr*
sin. **metre l'art (CC)** *v tr*

PESCA. Carregar l'art de pesca dins la barca.

metre l'art (CC) *v tr*
veg. **metre (PV)** *v tr*

metxa *n f*

PARTS. Part de l'arbre de la nau que queda dins el forat que hi ha a la paramola.

metxa *n f*

ESPORT. Part d'un pal d'una embarcació que queda sota coberta.

metxa (CD) *n f*
veg. **ungla** *n f*

mig *n m*

TIPUS. El floc més petit de tots.

mig *n m*
sin. **faixa enmig (CD)** *n f*

PARTS. Segona faixa de ris d'una vela llatina.

mig coll (Alg) *n m*
veg. **malla** *nf*

mig nus *n m*
veg. **malla** *nf*

migdia *n m*

sin. **migjorn** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Mig del dia, hora en què el Sol passa pel meridià.

migdia *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sud.

migdia *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part meridional d'una contrada.

migjorn *n m*
veg. **migdia** *n m*

migjorn *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sud.

migjorn *n m*
veg. **sud** *n m*

migjorn *n m*

VENT. Vent que ve del sud.

migjornada *n f*

VENT. Ventada forta de migjorn.

migjornejar *v intr*

VENT. Fer vent de migjorn.

migjornejar *v intr*

VENT. Tendir a venir, un vent, del sud.

migjornell *n m*

VENT. Migjorn fluix.

milla marina *n f*
sin. **millo marí (Alg)** *n m*

UNITATS DE MESURA. Unitat de mesura de distàncies utilitzada sobretot en navegació marítima, equivalent a un minut de meridià i que té una longitud de 1.852 metres.

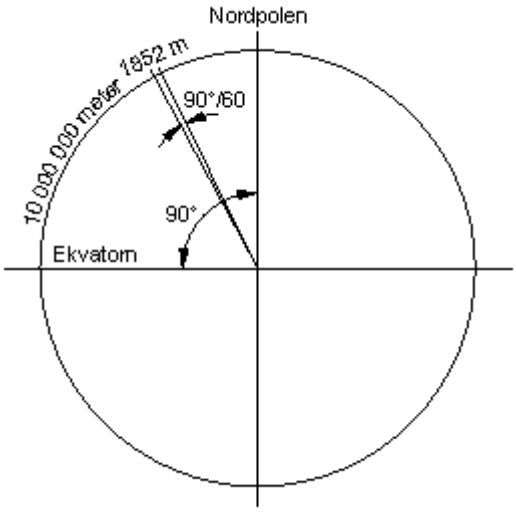

milla marina Dibuix de Wiki CC

millo marí (Alg) *n m*
veg. **milla marina** *n f*

minador *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra destinat a col·locar mines submarines.

minar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Col·locar mines explosives en una àrea marítima.

mini *n m*

CONSTRUCCIÓ. Mineral, òxid de plom, de fórmula Pb_3O_4, que cristal·litza en el sistema tetragonal, és de color vermell i és emprat en la fabricació de vidre de plom i de pintures protectores per a ferro i acer.

minva *n f*

MAREES. Descens del nivell de la mar per sota del normal.

minves de gener *n f pl*
sin. **calmes de gener** *n f pl,* **seques de gener (Alg)** *n f pl*

MAREES. Disminució del nivell ordinari de l'aigua de la mar durant el temps bonancenc que sol fer pel mes de gener.

miquejar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Ploure poc i lentament.

mira de timó *n f*

ESPORT. Part de la creueta d'un bot de rem sense timoner consistent en una peça rígida, generalment metàl·lica i d'uns 20 cm de llargària, fixada al mig de la creueta mirant cap a l'interior del bot i amb inclinació a babord o estribord segons el moviment de l'eix del timó, que s'utilitza per a comprovar la posició de la pala.

mirador (PV) *n m*

EN MAR. Pescador l'encarregat de dirigir les operacions que anava a proa de l'embarcació, o bé podia ser el mateix patró.

mirall (CB) *n m*
sin. **aquascope** *n m*; **bathyscope** *n m*

PESCA. Dispositiu de visió submarina que elimina l'enlluernament de la superfície del mar i permet veure el que la claredat de l'aigua i la llum permetin del fons marí.

mirall d'aigua *n m*
veg. **aigua arrecerada** *n f*

mirall de popa *n m*
sin. **escut (PV)** *n m*; **espill** *n f*; **estampa** *n f*

PARTS. Superfície llisa de la popa dels velers en la part estreta del buc, damunt de la qual s'escriu el nom de la nau i la localitat on s'ha matriculat.

místic *n m*

VELA. Vaixell antic, semblant al xabec, de tres arbres, que arma veles místiques als pals trinquet i major.

mística *n f*
sin. **martell** *n m*

TIPUS. Tipus de vela llatina que té el puny d'amura escapçat, de manera que el penol del car no arriba fins a la roda de proa.

mitja lluna *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Anella de metall en forma de C, que va al cap de la botavara i permet que, girant la botavara, s'hi cargoli la vela en recollir-la.

mitja pinya *n f*

mirall Foto de Yanajin33CC BY SA 3 0

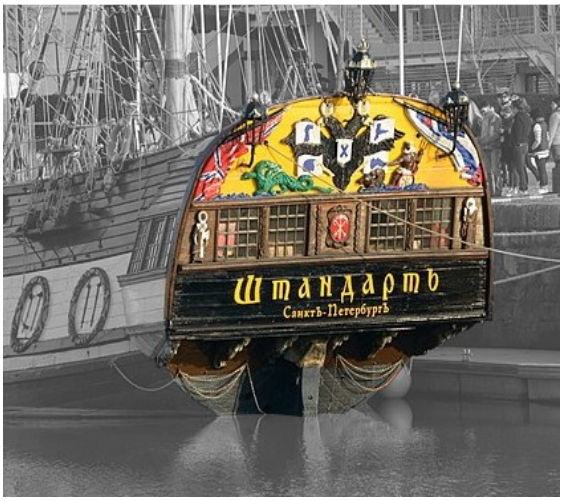

mirall de popa de la fragat a Shtandarth Foto de Jean Pierre Bazard CC BY SA 4.0

mitja lluna Foto de proboat.co.uk

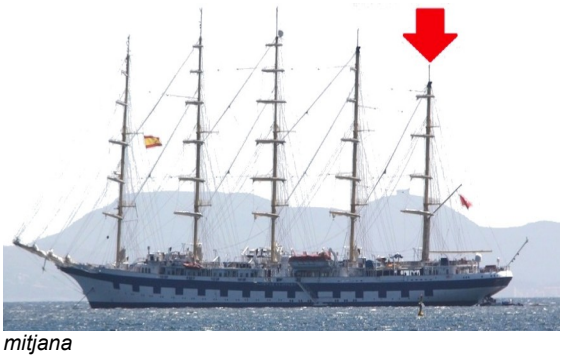

mitjana

veg. **cul de porc** *n m*

mitjana *n f*

sin. **messana** *n f*

PARTS. Arbre més proper a la popa d'un vaixell que tingui dos o més pals, si és el de menys guinda.

mitjana *n f*

TIPUS. Vela de tallant que s'arma en el pal de mitjana.

mitjana *n f*

TIPUS. Vela rodona més baixa del pal de mitjana d'una fragata o d'un gran veler.

mitjana *n f*

ARBORADURA FIXA. Arbre més proper a la popa en un vaixell de tres o més pals.

moc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Barra que penja del tamboret del bauprès que serveix per obrir prou les barbades.

moc *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. En les barques de mitjana, cap que fa ferm el botaló de proa a la part exterior de la roda.

moc (PV) *n m*
veg. **barbiquell** *n m*

moca del davant (Ros) *n f*
veg. **galotxa** *n f*

moderar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Afluixar la marxa.

mola *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Cap que hom ha caragolat formant duges que es van sobreposant.

mola (PV) *n f*

PESCA. Corda del bolig.

mola de peix *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gran quantitat de

moc Foto de l'autor CC BY SA 4.0

molinet Foto de Hervé Cozanet CC BY SA 3 0

mola Foto de l'autor CC BY SA 4.0

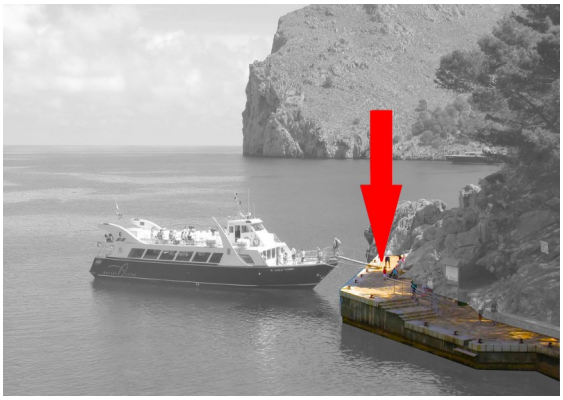

moll

peixos que van plegats.

molador/ moladora *n m,f*

EN MAR. Persona que, a mesura que rep el cap, el va disposant en forma de mola.

molar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Caragolar un cap formant una mola.

molinaro (Alg) *n m*
veg. **embornal** *n m*

molinet *n m*
sin. **gigre** *n m,* **maixina** *n f*; **matxina** *n f*

PARTS. Torn horitzontal que hi ha a la proa de les naus que serveix per llevar les àncores, trempar i cobrar les amarres.

moll *n m*

TERRA. Obra construïda a la vora de la mar o d'un riu navegable condicionada per facilitar l'embarcament i el desembarcament de persones i mercaderies i que consisteix en una plataforma allargada que limita les dàrsenes, disposada al llarg de la ribera o avançant artificialment cap al'aigua.

moll adossat *n m*

TERRA. Moll condicionat a la banda interior del dic o del contradic d'un port.

moll contradic *n m*

TERRA. Moll adossat al cos d'un contradic.

moll convencional *n m*

TERRA. Moll no condicionat per rebre càrregues especials com ara vehicles, carburants, etc.

moll d'atracada *n m*

TERRA. Moll condicionat perquè les embarcacions puguin situar-se a tocar del parament.

moll d'espera *n m*

TERRA. Moll condicionat perquè les embarcacions hi amarrin de manera provisional, mentre esperen accedir a un amarrador o a un altre servei del port.

moll d'inflamables *n m*

TERRA. Moll condicionat perquè s'hi carreguin i descarreguin productes inflamables.

moll de blocs *n m*

TERRA. Moll de gravetat construït amb blocs prefabricats de formigó, generalment col·locant-los sobre una plataforma d'escullera.

moll de caixes *n m*

TERRA. Moll de gravetat construït amb caixes flotants de formigó armat, fàcils de moure per la seva flotabilitat, que s'omplen amb àrids o amb formigó en massa fins a aconseguir les condicions necessàries d'estabilitat.

moll de càrrega *n m*

TERRA. Moll condicionat per a la càrrega i descàrrega de mercaderies.

moll de flotació *n m*

TERRA. Moll condicionat perquè no hi arribin les fluctuacions de les marees mitjançant la regulació amb rescloses.

moll de gravetat *n m*
sin. **moll massís** *n m*

TERRA. Moll construït amb materials pesants perquè pugui resistir inamovible la pressió de l'aigua.

moll de palplanxes *n m*

TERRA. Moll format per recintes de palplanxes que, un cop s'han omplert amb àrids o formigó en massa, es comporta com un moll de gravetat.

moll de pedra *n m*

TERRA. Moll construït amb pedres i parament de carreus.

moll de ribera *n m*

TERRA. Moll construït seguint la ribera de la mar.

moll massís *n m*
veg. **moll de gravetat** *n m*

moll pesquer *n m*

TERRA. Moll condicionat per amarrar-hi les embarcacions de pesca i dotat de les instal·lacions necessàries per a aquesta activitat.

moll transversal *n m*

TERRA. Moll construït en sentit aproximadament perpendicular al dels molls generals d'un port, i que, en conseqüència, divideix parcialment el mirall d'aigua d'aquest port.

mollatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Històricament, dret imposat per la utilització del moll per les embarcacions.

mollonar *v tr*
veg. **fitar** *v tr*

moment flector *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Suma algèbrica dels moments, respecte a l'eix neutre de la secció d'una biga, de totes les forces exteriors situades en un costat de la secció.

monagueta (Alg) *n f*
veg. **manegueta** *n f*

monago (Alg) *n m*
veg. **bitó** *n m*

monitor *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra, de cuirassa gruixuda, artilleria grossa i buc poc alterós, que es destinava principalment a la defensa i a l'atac de les costes i de les vies fluvials.

monobotella *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bloc format per una sola botella d'aire comprimit, que l'escafandrista es col·loca a l'esquena.

monoesquí

monoesquí *n m*

ESPORT. En esquí nàutics, llenca de material dur, amb la punta anterior lleugerament corbada cap amunt i un sistema de subjecció als peus mitjançant dues fixacions convencionals, situades l'una darrere l'altra.

Nota: El monoesquí s'utilitza en la pràctica del monoesquí.

monoesquí *n m*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic practicada sobre un monoesquí.

monotip *n m*

VELA. Embarcació de regates que forma part d'un conjunt d'unitats idèntiques.

monòxil *adj*

REM. Dit de la canoa de fusta feta d'una sola peça.

monsó *n m*

VENT. Vent que bufa entre un continent i l'oceà pròxim quan hi ha un escalfament diferencial fort entre un i l'altre i forma part de la circulació general atmosfèrica.

mordassa amb molles *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Dispositiu o instrument format per dues peces que, actuant a manera de tenalles, serveixen per a subjectar un objecte, un cap i sostenir-lo entre elles.

morenell (PV) *n m*
veg. **mornell (PV)** *n m*

mornell (PV) *n m*
sin. **morenell (PV)** *n m*

PESCA. Nansa per a capturar morenes.

morralla *n f*

PESCA. Peix menut que treu l'artet.

morro *n m*

TERRA. Extremitat d'un dic situada a la mar.

morro *n m*
sin. **morrot** *n m*

TERRA. Rocam que entra a la mar o que en sobresurt.

morrot *n m*
veg. **morro** *n m*

mort *n m*
sin. **ancorell** *n m,* **cos mort (Alg)** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Objecte pesant que es lliga a un ormeig de pesca, quan es deixa calat, o a una embarcació per tal que no es mogui.

Nota: Reben també aquest nom les estaques que es claven al fons del mar i que serveixen de suport a pantalans o passeres.

morta *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Estaca o pal clavat i mig enterrat a la sorra de la part alta de la platja, on està enganxada amb una cadena la pasteca que guia el cap del palanqui de treure.

mosquetó *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Fermall metàl·lic en forma d'anella que es tanca automàticament mitjançant una molla.

mossa *n f*

FUSTA. Peça gruixuda de fusta, amb un buit semicircular per encaixar-ne una altra que, amb l'ajut de tascons, serveix per subjectar peces que s'hagin de picar o treballar amb l'aixa.

mort

mosquetó Foto de M. Gimmerthal CC BY SA 3.0

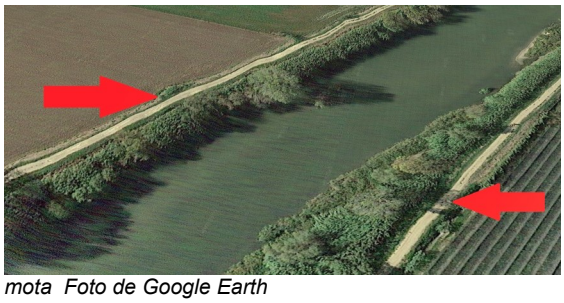

mota Foto de Google Earth

mostatxo Foto de l'autor CC BY SA 4.0

mossegar *v tr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sofrir una corda alguna pressió entre dos objectes o coses, que impedeixen el seu lliure curs.

mostatxo *n m*

sin. **vent** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cadena o corda que assegura el penol del bauprès a l'amura fent com d'obenc.

mostatxo de la vela (CD) *n m*

PARTS. Reforç, habitualment de pell, del faldar de la vela llatina que va del puny del car fins el tercer o quart escalemot.

mota *n f*
sin. **dic de ribera** *n m*

TERRA. Dic de terra, natural o artificial, que forma un cordó a ambdós costats d'un curs d'aigua.

motí *n m*
sin. **aixecament** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tumult o aixecament de la tripulació o el passatge contra el comandament d'un vaixell.

moto aquàtica *n f*

ESPORT. Embarcació de poc calat autopropulsada per a una o dues persones assegudes o dretes, que es governa amb un manillar.

motonau *n f*

MOTOR. Vaixell propulsat per motors de combustió interna.

motonàutic/ motonàutica *adj*

ESPORT. Relatiu o pertanyent a la motonàutica.

motonàutic/ motonàutica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la motonàutica.

motonàutica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Esport practicat amb llanxes motores.

motonàutica *n f*

ESPORT. Esport nàutic consistent a desplaçar-se sobre l'aigua amb una embarcació autopropulsada.

Nota: Són modalitats de la motonàutica els ral·lis, la resistència i la velocitat.

moto aquàtica Foto de Adrián Cerón CC BY SA 4.0

motonàutica

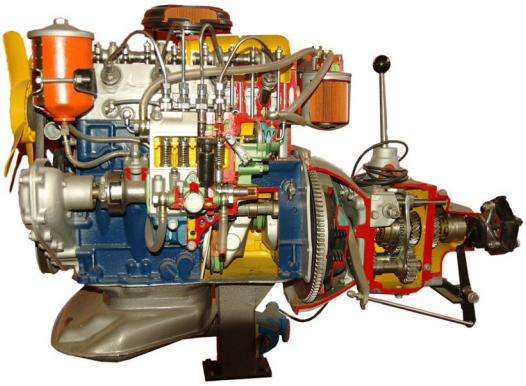

motor dièsel (obert per formació) Foto de Luc Viatour, CC BY SA 3 0

motor *n m*
sin. **màquina** *n f*

ESPORT. Part d'una embarcació autopropulsada que genera l'energia necessària per al desplaçament a partir de la utilització del combustible.

motor dièsel *n m*

MOTOR. Aparell generador de força que dona moviment a una màquina que funciona per l'acció de l'aire comprimit que encén, sense necessitat de guspira elèctrica, el combustible injectat a la cambra de combustió.

motorista naval *n m/f*

Persona que té el mateix grau i feina que el mecànic naval.

motoveler *n m*

VELA. Vaixell de vela, habitualment de dos pals, que originàriament no incorporava motor i a meitat del

segle XX el muntà, dedicat habitualment al cabotatge.

muixera *n f*
veg. **groera** *n f*

mujol *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Torn d'un argue.

muleta *n f*

VELA. Petita embarcació fluvial no cobertada emprada a l'Ebre, al port dels Alfacs, etcètera.

muleta *n f*

VELA. Tipus d'embarcació portuguesa amb molta rufa, que arbora dos o tres pals inclinats cap a proa i que va aparellada amb veles llatines.

muleta *n f*

VELA. Barqueta de poca capacitat, intermèdia entre el gussi i la barca de palangre, destinada a la pesca del verat, utilitzada en les costes de la Comunitat Valenciana i de Tarragona.

multibuc *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació constituïda per més d'un buc.

muntador de vaixells/muntadora de vaixells *n m,f*

EN TERRA. Persona que dissenya, prepara, acobla i munta les peces, generalment metàl·liques i de gran pes, de les estructures o carcasses dels vaixells.

muntant *n m*

FUSTA. Peça de fusta, de pedra, de ferro, etc., de certs aparells o construccions, posada verticalment, sobre la qual van muntats el travesser o els travessers.

muntanya submarina *n f*

AIGUA. Elevació del fons de l'oceà, d'una alçada superior a 1.000 m i amb un cim d'extensió limitada.

mur costaner *n m*

motoveler Margaret Foto Associació El Moll d'Arenys de Mar

muleta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

muleta portuguesa Foto de GualdimG CC BY SA 4.0

sin. **mur de ribera** *n m*

TERRA. Mur que separa les àrees de terra de les de mar dissenyat bàsicament per a evitar l'erosió i els altres danys causats per l'acció deles onades.

mur de defensa *n m*

TERRA. Mur que reté la terra o impedeix que sigui arrossegada, a la vegada que la protegeix de l'acció de les onades.

mur de ribera *n m*
veg. **mota** *n f*

mur emergent *n m*

TERRA. Part del dic construïda sobre l'escullera, de parament vertical de cara a la mar i esglaonada de cara a terra, i de la qual hi ha un tros que sobresurt de la mar.

mura *n f*
veg. **amura** *n f*

mura *n f*

PARTS. Quart puny d'una vela llatina de martell o mística.

mura *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o aparell que serveix per caçar qualsevol vela cap a proa.

mura *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. En una vela llatina de martell o mística, cap que aferma el puny d'amura a la clavilla de l'orla o al violí.

murada *n f*

PARTS. Part interior del costat d'una embarcació.

murada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nuvolada espessa que tapa una part de l'horitzó.

murgonal (PV) *n m*
veg. **penol** *n m*

musclera *n f*
sin. **viver** *n m*

EMBARCACIÓ. Estructura flotant o fixada composta d'un entramat de grans bigues de fusta, flotadors de grans dimensions i cordes perpendiculars que pengen de les bigues que s'enfonsen dins l'aigua i on hi creixen els musclos i altres espècies marines.

Nota: A la península ibèrica h ha muscleres a Catalunya i Galícia.

mussi (CD) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

musclera (antigues muscleres del port de Barcelona) Foto del Museu Marítim de Barcelona

mussolera (PV) *n f*
veg. **marraixera (PV)** *n f*

mylar *n m*

PARTS. Teixit plàstic lleuger i transparent però molt fort que s'empra en la fabricació de gènoves i alguns espinàquers.

N

nadar (Alg) *v intr*
veg. **nedar** *v intr*

nadir *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt de l'esfera celeste diametralment oposat al zenit, situat exactament sota els peus de l'observador.

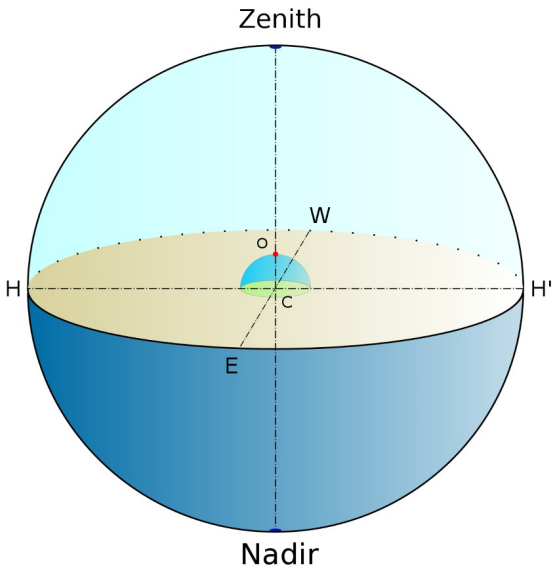

nadir

nansa *n f*

PARTS. Agafall de corda, correntment folrat amb un tub de plàstic per evitar que segui les mans, fixat entre els dos ancoratges de l'estai de proa, i deixant el dull al mig, que serveix per carregar el patí de vela a pes de braços.

nansa *n f*
sin. **nansó (PV)** *n m,* **nassa (Alg)** *n f*

PESCA. Ormeig de pesca fet de malla de jonc, vímet, canya, etc., que consisteix en una peça en forma de cúpula la base de la qual va unida a una altra peça en forma d'embut, dirigida cap a l'interior de la primera, per on entra el peix.

nansa Fotografia de l'autor CC BY SA 4.0

nansó (PV) *n m*
veg. **nansa** *n f*

Narbona (CB) *n m*
veg. **tramuntana** *n f*

narcotraficant *n m/f*
veg. **traficant de droga** *n m/f*

nas *n m*
sin. **capillo (Ros)** *n m*; **pinyó** *n m*; **pinyó de proa** *n m*

PARTS. Part superior de la roda de proa que supera la coberta.

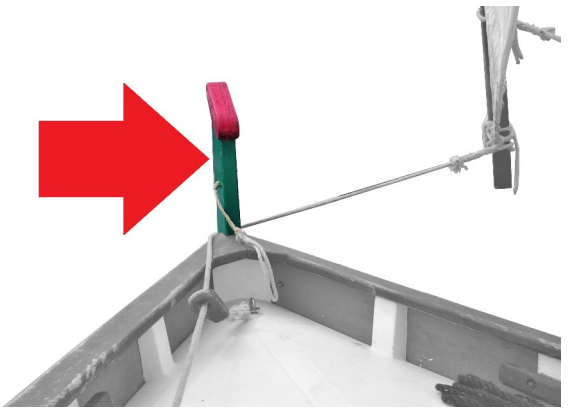
nas Foto de l'autor CC BY SA 4.0

nassa (Alg) *n f*

veg. **nansa** *n f*

natel·lo (Alg) *n m*
veg. **gall** *n m*

nau *n f*
veg. **vaixell** *n m*

nau *n f*

EMBARCACIÓ. Embarcació amb coberta i sense rems.

nau *n f*

VELA. Antic vaixell generalment de tres pals, de buc molt alt, amb castell de proa, aparell rodó a l'arbre de trinquet i major, i aparell llatí a l'arbre de mitjana.

Nota: La nau era un vaixell lleugerament més gran que el lleny.

nau de reparacions *n f*

ESPORT. Local que s'utilitza per a reparar piragües.

nàufrag/nàufraga *n m,f*
sin. **nàufreg/ naufraga (PV)** *n m,f*

EN MAR. Persona que ha sofert un naufragi.

naufragar *v intr*
veg. **anar-se'n a fons** *v intr pron*

naufragar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perdre's, anar a fons, una nau i les persones que anaven en una nau naufragada.

naufragi *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Accident d'un vaixell en ruta que l'impedeix navegar, i que pot acabar amb l'enfonsament de la nau.

nàufreg/ nàufrega (PV) *n m/f*
veg. **nàufrag/ nàufraga** *n m,f*

naumàquia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En l'antiguitat romana,

nau

naumàquia

espectacle representant un combat naval.

nauta *n m/f*
veg. **tripulant** *n m/f*

nauta *n m/f*
veg. **mariner/ marinera** *n m,f*

nàutic/ nàutica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la navegació.

nàutica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ciència i art de navegar.

nàutica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sabata lleugera, generalment de pell, flexible i amb sola de goma, amb un cordó que es lliga en la part davantera.

nautòfon *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sirena que fan servir les estacions costaneres i els vaixells far quan hi ha boira.

nauxer *n m*

EN MAR. Mariner d'alta graduació que dirigia la maniobra d'una embarcació de vela i era el segon de bord.

nauxeria *n f*

EN MAR. Ofici de nauxer.

naval *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a les naus.

navegabilitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualitat de navegable.

Nota: Conjunt de qualitats d'un vaixell gràcies a les quals pot navegar bé i amb seguretat.

navegabilitat *n f*

ESPORT. Qualitat d'una embarcació d'estar en condicions de ser utilitzada.

navegable *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit de l'indret per on hom pot navegar, prou pregon i ample perquè s'hi pugui navegar.

navegable *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que està en condicions de navegar.

navegació *n f*

NAVEGACIÓ. Conjunt de tècniques que permeten d'establir la ruta que ha de seguir la nau per tal de traslladar-se a qualsevol punt de la superfície de la mar.

navegació *n f*

NAVEGACIÓ. Acció de navegar.

nautòfon Foto de Peter J. Markham CC BY 2 5

navegació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transport marítim.

navegació astronòmica *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Tècnica de navegació que utilitza els astres per a conèixer-ne la posició d'un vaixell sobre el globus terrestre.

navegació costanera *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegació sense per perdre des vista de la costa i utilitzant les referències que aquesta proporciona al vaixell.

navegació d'altura *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa per alta mar.

navegació de cabotatge *n f*
sin. **cabotatge** *n m,* **anar costa costa (Alg)** *n m*

NAVEGACIÓ. Navegació que, sense ser navegació interior, es fa entre ports o punts situats a zones en què un estat exerceix la sobirania, els drets sobirans o la jurisdicció.

navegació de gran altura *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa sense limitació de mars ni distàncies a la costa, fora de la zona compresa en la navegació d'altura.

navegació de línia regular *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa subjecta a itineraris, freqüències d'escales, tarifes i condicions de transport, establertes prèviament.

navegació electrònica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tècnica actual de navegació que usen els vaixells i les persones, basada en tecnologia alimentada per electricitat, que inclou la navegació per satèl·lit, la radionavegació i la navegació per radar.

navegació esportiva *n f*

NAVEGACIÓ. Conjunt d'activitats esportives que tenen com a base la navegació en les seves diverses formes: rem, vela i MOTOR.

navegació exterior *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa entre ports o punts situats a zones en què un estat exerceix la sobirania, els drets sobirans o la jurisdicció i ports o punts situats fora d'aquestes zones.

navegació extranacional *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa entre ports o punts situats fora de les zones en què un estat exerceix la sobirania, els drets sobirans i la jurisdicció.

navegació interior *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa íntegrament dins l'àmbit d'un port determinat o d'unes altres aigües interiors.

navegació local *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa amb embarcacions de fins a 10 tones de registre brut sempre que no superin els 50 CV de potència efectiva del seu equip propulsor, fora d'aigües arrecerades, sense perdre de vista en cap moment la costa o dintre dels límits de la província marítima.

navegació loxodròmica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tècnica de navegació que serveix per mantenir un rumb constant en navegar mantenint un angle constant a la intersecció de cada meridià.

navegació mercantil *n f*

NAVEGACIÓ. Navegació que es fa mitjançant les embarcacions destinades al transport comercial.

navegació noble *n f*

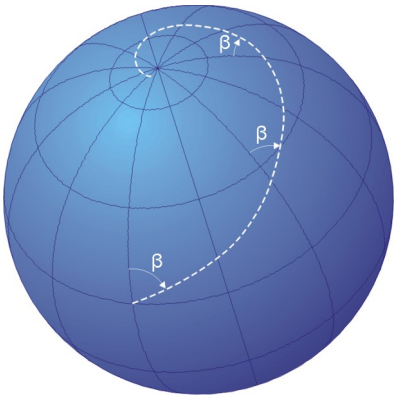

navegació loxodròmica Imatge de Alvesgaspar

CC BY-SA 2.5

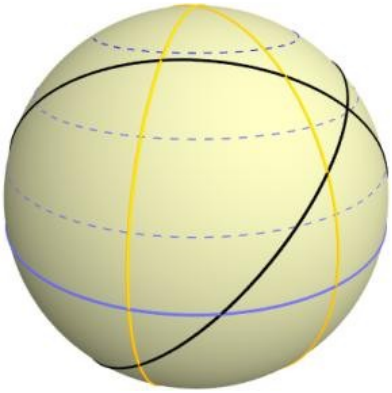

navegació ortodròmica

ESPORT. En vela, navegació practicada amb esforç i habilitat respectant l'esportivitat.

navegació ortodròmica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tècnica de navegació que segueix la distància més curta entre dos punts, és a dir, és la que segueix un cercle màxim.

navegació per estima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tècnica de navegació on s'estima la posició del vaixell, utilitzant elements bàsics: brúixola pel rumb, corredora per la velocitat i cronòmetre, sense utilitzar el cel i els astres com a referència.

navegació per inèrcia *n f*

NAVEGACIÓ. Sistema de navegació que utilitza les forces d'inèrcia induïdes pel moviment d'un vehicle per a determinar-ne la localització i poder deduir el rumb.

navegació per radar *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tècnica de navegació que usa de sistemes de radar capaços de localitzar i identificar objectes a distància per a la navegació amb seguretat dels vaixells.

navegació per satèl·lit *n f*
sigla **GNSS**

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tecnologia basada en satèl·lits que proveeix d'informació de posicionament geoespacial a una escala global.

navegació tradicional n m

NAVEGACIÓ. Tècnica de navegació, habitualment a la vela o al rem, que es fa en embarcacions equipades amb aparells sense cap mena d'ajudes mecàniques, elèctriques o electròniques, de la mateixa manera que es feia un centenar o mes anys enrere.

navegant *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que navega.

navegant *n m/f*

EN MAR. Persona que navega.

navegar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar, viatjar, amb una nau.

navegar a desquartalant (IB) *v intr*
veg. **navegar a un desquarterar** *v intr*

navegar a favor del vent *v intr*
veg. **navegar de popa** *v intr*

navegar a fil de roda *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En la direcció definida per la roda del vaixell, és a dir, la determinada per l'eix que va de proa a popa.

navegar a l'orsa curta *v intr*

VELA. Navegar amb l'orsapop afermat a la manegueta de proa de sobrevent.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a l'orsa curta i a la bona Foto de Quim Bosch

navegar a l'orsa llarga Foto de l'autor CC BY SA 4.0

navegar a la bruta Foto de Quim Bosch

navegar a l'orsa llarga *v intr*

VELA. Navegar amb l'orsapop afermat a la manegueta de popa de sobrevent.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la bona mà *v intr*
sin. **anar carregats de seny** *v intr*

VELA. Navegar a la vela amb l'antena i la vela al costat de sotavent de l'arbre.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la bruta *v intr*
sin. **navegar a la dolenta (CD)** *v intr*

VELA. Navegar a la mala amb els rissos fets i sense llamar l'antena.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la capa *v intr*

VELA. Navegar amb les veles plegades o amb poca vela i la barra del timó tota a sotavent per tal de resistir millor un temporal.

navegar a la capa correguda *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar a la capa amb una certa arrencada.

navegar a la colla *v intr*

VELA. Navegar amb la vela plegada i caragolada amb l'antena abatuda i estintolada a la cameta.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la dolenta (CD) *v intr*
veg. **navegar a la bruta** *v intr*

navegar a la llarga *n f*
veg. **navegar fent ala de pebrot** *v intr*

navegar a la mala *v intr*
sin. **navegar sobre l'arbre** *v intr*

VELA. Navegar amb la vela i l'antena sobre l'arbre al costat de sobrevent.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la neta *v tr*
sin. **anar a la neta** *v intr*

VELA. Navegar amb l'antena de la mateixa mesura que la longitud dels rissos, recollint el drap sobrant i encapellant l'antena a la gassa corresponent.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la colla Foto de l'autor CC BY SA 4.0

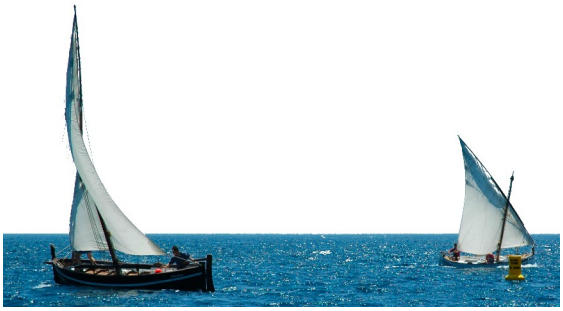

navegar a la mala Foto de l'autor CC BY SA 4.0

navegar a la valenciana Foto de Quim Bosch

navegar a la quadra (IB) *v intr*
veg. **navegar de través** *v intr*

navegar a la sirga *v intr*
veg. **sirgar** *v tr*

navegar a la valenciana *v intr*

VELA. Navegar a la bruta a l'orsa llarga i amb vent de popa amb l'antena en posició horitzontal i l'escota passada per la cameta.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar a la vela *v intr*

VELA. Navegar amb les veles desplegades.

navegar a ull de vent *v intr*
veg. **navegar de bolina** *v intr*

navegar a un desquarterar *v intr*
sin. **navegar a desquartalant (IB)** *v intr*

VELA. Navegar, un veler, amb la proa formant un angle de 75 º amb el vent.

navegar a vessar *v intr*

VELA. Navegar amb l'antena i la vela al capdamunt de l'arbre.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar al car *v intr*
sin. **navegar fent ala de mosca** *v intr*

VELA. Navegar a la mala amb el car separat de la roda.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar amb la vela assegurada *v intr*

VELA. Navegar amb la vela un xic abatuda, amb l'orsapop afermat cap a popa i els vents de la quadra cap a popa.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar amb la vela baixa *v intr*

VELA. Navegar amb la vela a mig arbre o prop de la coberta, amb el ris petit fet per aguantar el vent fort.

navegar amb rumbs oposats *v intr*

NAVEGACIÓ. Recórrer dos vaixells rutes paral·leles però en sentit oposat.

navegar cenyint el vent *v intr*
veg. **navegar de bolina** *v intr*

navegar contra el vent *v intr*
veg. **navegar de bolina** *v intr*

navegar de bolina *v intr*
sin. **navegar a ull de vent** *v intr*; **navegar**

navegar amb la vela baixa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

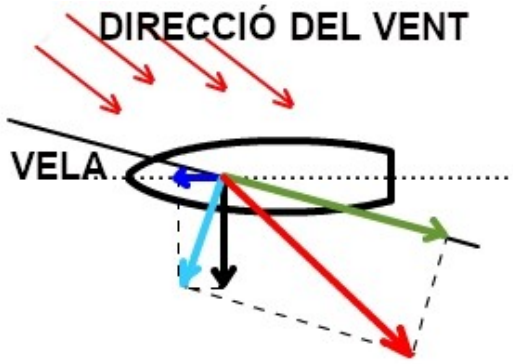

navegar de bolina

cenyint el vent *v intr*; **navegar contra el vent** *v intr*

VELA. Acció de navegar contra el vent, vers sobrevent, en tot un rang entre 60° i 37 ° d'angle real respecte al vent.

navegar de mitja popa (IB) *v intr*
veg. **navegar per l'aleta** *v intr*

navegar de popa *v intr*
sin. **navegar a favor del vent** *v intr*; **navegar de popa redó (IB)** *v intr*; **navegar de popa rodona** *v intr*; **navegar en rodó** *v intr*

VELA. Navegar amb el vent per la popa.

navegar de popa redó (IB) *v intr*
veg. **navegar de popa** *v intr*

navegar de popa rodona *v intr*
veg. **navegar de popa** *v intr*

navegar de través *v intr*
sin. **navegar a la quadra (IB)** *v intr*

VELA. Navegar, un veler, amb la proa formant un angle de 90 º amb el VENT.

navegar en conserva *adv*
veg. **de conserva** *adv;* **en conserva** *adv*

NAVEGACIÓ. Navegar dues o més naus plegades, per ajudar i defensar-se mútuament.

navegar en creu *v intr*

VELA. Navegar amb el vent en popa a l'orsa llarga i l'antena horitzontal.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar en rodó *v intr*
veg. **navegar de popa** *v intr*

navegar fent ala de mosca *v intr*
veg. **navegar al car** *v intr*

navegar fent ala de pebrot *v intr*
sin. **navegar a la llarga** *n f*

VELA. Navegar al llarg, a la bona mà i amb l'orsapop afermat cap a popa.

Nota: Manera de navegar amb aparell llatí.

navegar per l'aleta *v intr*
sin. **navegar de mitja popa (IB)** *v intr*

VELA. Navegar disposant les veles per aprofitar el vent que arriba per l'aleta

navegar sobre l'arbre *v intr*
veg. **navegar a la mala** *v intr*

navei *n m*

REM. Embarcació rudimentària, de riu, que consistia en dues bigues lligades, assegut damunt les quals el pescador remava i tirava les xarxes.

naveta *n f*

EMBARCACIÓ. Nau petita.

navegar en creu Foto de Quim Bosch

navili

navili *n m*
sin. **navili de línia** *n m*

VELA. Vaixell de vela, de guerra, generalment de tres pals, que era aparellat de fragata, amb dues bateries o més per banda, i amb seixanta canons o més.

navili de línia *n m*
veg. **navili** *n m*

navilier/ naviliera *n m,f*

EN TERRA. Persona encarregada de representar un vaixell al port on aquest es troba.

navilier/ naviliera *n m,f*

EN TERRA. Persona o entitat propietària d'un vaixell, o de més d'un, que l'explota en nom propi i per compte propi, o que no essent-ne propietari en fa l'explotació comercial.

navilier/ naviliera *n m,f*
sin. **armador/ armadora** *n m,f*

NE *n m*
veg. **nord-est** *n m*

nebulós/ nebulosa *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Velat per núvols o boires.

nebulositat *n f*
veg. **nuvolositat** *n f*

nedada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fet de nedar durant un temps més o menys llarg.

nedant *n m*
veg. **obra viva** *n f*

nedar *v intr*
sin. **nadar (Alg)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sostenir-se i avançar dins l'aigua per mitjà de certs moviments dels membres.

negar *v tr*
sin. **afogar** (Alg i CB)*;* **anegar (Alg)** *v tr;* **clavar (Alg)** *v tr;* **ofegar** *v tr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cobrir d'aigua.

negar-se *v intr pron*
sin. **ofegar-se** *v intr pron,* **afogar (Alg)** *v intr*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Asfixiar per immersió en un líquid, en el mar.

negrejar *v intr*
sin. **embrogar (Alg)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer-se fosc, de nit.

negrer *n m*

VELA. Vaixell que servia per a fer el tràfic de negres destinats a l'esclavitud.

negrer *n m*

EN MAR. Home que feia tràfic de negres.

negror *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Espessor de núvols negres en el cel que sol ésser senyal de gropada.

nervi *n m*
veg. **ànima** *n f*

nervi *n m*

PARTS. Corda gruixuda o cable metàl·lic que va d'un penol a l'altre d'una verga i serveix per a assegurar l'envergadura de les veles.

nervi *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Corda o cable metàl·lic al qual són envergats i pel qual corren els flocs i les veles d'estai quan són hissats o arriats.

nervi de floc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Nervi que va de l'encapelladura superior del masteler al botaló i serveix per envergar-hi el floc.

nervi de petifloc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Nervi que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret al penol de fora del botaló i serveix per envergar-hi el petifloc.

net *n m*

AIGUA. Paratge de mar desproveït d'alguers i d'esculls.

neteja de port *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Imposició de les ordenances reials de l'armada, de Carles III, per les quals s'exigia a totes les naus, amb vista a la seguretat dels ports, que mantingueren netes les aigües.

nevero (PV) *n m*

EN MAR. Mariner encarregat de davallar a la nevera de l'embarcació per estibar-hi les caixes de peix.

niell *n m*
veg. **groera** *n f*

niell *n m*

AIGUA. Roca en la mar que fa com un petit illot.

niell *n m*
veg. **escull** *n m*

ninyol (Alg) *n m*
veg. **llinyola** *n f*

nivell *n m*

CONSTRUCCIÓ. Aparell per a comprovar l'horitzontalitat d'una línia o d'un pla, per a tirar visuals horitzontals que serveixen per a determinar la diferència d'altura entre dos punts.

nivell *n m*

ESPORT. Estabilitat de les bandes d'un bot de rem respecte a la línia de flotació.

nivell d'aigua *n m*

ESPORT. En piragüisme, grau d'elevació de la superfície de l'aigua.

nivell d'equilibri *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pla tangent a la superfície de la mar en repòs, particularment quan no té ondulacions ni corrents.

nivell de base de l'onatge *n m*

ONADES. Profunditat màxima per sota de la qual se suposa que els sediments ja no es poden moure o quedar en suspensió pels corrents de l'onatge.

nivell màxim probable de l'aigua *n m*

ONADES. Nivell màxim que pot assolir la remunta de les onades en un punt concret, calculat a partir d'una combinació de factors variables i que s'utilitza en projectes i previsions.

nivell mitjà de la mar *n m*

MAREES. Mitjana temporal a llarg termini del nivell de la superfície lliure de la mar, en la qual es filtren les variacions de nivell degudes a l'onatge.

nivell mitjà de la mar *n m*

nivell

MAREES. Nivell orientatiu de la mar que s'obté prenent la mesura de totes les plenamars i de totes les baixamars durant una llunació, és a dir, durant 29,53 dies.

nivell mitjà de marea *n m*

MAREES. Altura mitjana entre la de la plenamar mitjana i la de la baixamar mitjana, presa en un lloc concret de la mar.

nivell zero *n m*
veg. **pla zero** *n m*

NNE *n m*
veg. **nord-nord-est** *n m*

NNW *n m*
veg. **nord-nord-oest** *n m*

node *n m*

ONADES. Punt d'una ona estacionària en què el moviment vertical és nul i la velocitat horitzontal és màxima.

nòdula (Alg) *n f*
veg. **escalemera** *n f*

noi / noia *n m,f*
veg. **grumet** *n m/f*

noli *n m*
sin. **nòlit** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Preu estipulat pel lloguer d'una embarcació o per a un transport de mercaderies per la mar, que pot ésser establert segons la durada del transport, el volum que ocuparan les mercaderies a l'embarcació o les característiques de les mercaderies.

noliejador/ noliejadora *n m,f*

EN TERRA. Persona natural o jurídica a la disposició de la qual és posada una embarcació per tal d'efectuar un transport de mercaderies, especialment quan el tracte és fet mitjançant pòlissa de transport o de noli.

noliejament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contracte mercantil de dret marítim pel qual el propietari d'una embarcació o el seu representant legal la lloga totalment o en part per al transport de persones o de càrrega.

noliejament a preu fet *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Noliejament mitjançant el qual el propietari d'una embarcació acorda transportar una quantitat determinada de càrrega establerta d'un port a un altre per una suma de diners acordada.

noliejament per temps *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Noliejament el preu del qual es calcula per la durada del contracte.

noliejament per viatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Noliejament mitjançant el qual es contracta un viatge només d'anada entre ports específics, amb una càrrega concreta, a un percentatge especificat de noli.

noliejament sense dotació *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Noliejament mitjançant el qual el propietari lloga l'embarcació per a un període de temps determinat, sense tripulació, ni assegurances, etc.

noliejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llogar una embarcació per transportar mercaderies o persones.

noliejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Concertar un contracte de transport marítim de mercaderies, especialment mitjançant una pòlissa.

nòlit *n m*

norai

veg. **noli** *n m*

nombre de Froude *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nombre sense dimensions que intervé en mecànica de fluids i que relaciona les forces d'inèrcia amb les de gravetat.

Nota: Serveix de criteri de similitud per a dos escolaments geomètricament semblants.

nombre de Reynolds *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nombre sense dimensions, emprat en dinàmica de fluids, que en caracteritza l'escolament per una conducció i expressa el quocient entre la força d'inèrcia i la de viscositat.

norai *n m*
sin. **orai (TE)** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Peça de ferro de fosa o d'acer de forma cilíndrica i de vegades amb un voraviu tot al voltant de la part superior verticalment al moll, en la qual se subjecta l'amarra donada des del vaixell.

nord *n m*

GEOGRAFIA. Punt cardinal que cau a l'esquerra

mirant a llevant.

nord-est *n m*
abrev. **NE** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent que arriba d'una distància igual del nord que de l'est.

nord-nord-est *n m*
abrev. **NNE** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància entre el nord i el nord-est.

nord-nord-oest *n m*
abrev. **NNW** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància del nord que del nord-oest.

nord-oest *n m*
abrev. **NW** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància del nord que de l'oest.

nordejar *v intr*

NAVEGACIÓ. Fer rumb cap al nord.

nordejar *v intr*

VENT. El vent, canviar cap al nord.

nostramo *n m/f*
veg. **contramestre/ contramestra** *n m,f*

nostramo *n m*

OFICIS CIVILS. Patró d'una embarcació, segons la denominació emprada pels tripulants.

nostramo (PV) *n m/f*

EN MAR. Mariner revestit d'una certa autoritat, que no arriba a la categoria d'oficial.

nou *n f*

PARTS. Part de l'hèlix d'una nau per la qual és fixada a l'arbre motor i de la qual surten les pales.

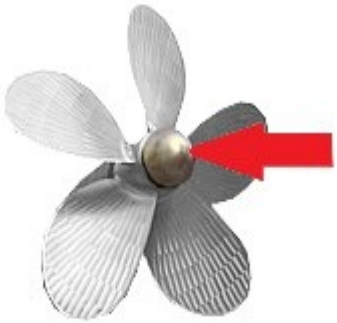

nou Foto de Toto-tarou CC BY SA 3 0

nu (Alg) *nm*
veg. **nus** *n m*

nuador/ nuadora *n m,f*
sin. **nugador/ nugadora** *n m,f*

EN MAR. Persona que fa nusos i uneix o lliga fent nusos.

nuar *v tr*
sin. **nugar** *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Fer un nus o nusos en un o més caps.

nuc (PV, CB) *n m*
veg. **nus** *n m*

nugador/ nugadora *n m,f*
veg. **nuador/ nuadora** *n m,f*

nugar *v tr*
veg. **nuar** *v tr*

nu margarita (Alg) *n m*
veg. **margarida** *n f*

numerats (CD) *n m pl*

FUSTA. Numeració, amb caràcters aràbics (1, 2, 3,...), de les quadernes des de la mestra a la proa.

número d'equip de vaixell *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Número, obtingut en funció de les dimensions del vaixell, que determina, tal com estableix la normativa de les empreses de classificació, nombre i pes dels ancoratges disponibles pel vaixell, el nombre i la mida de les canyes de les àncores, dels elements de amarratge, etc.

número d'identificació del buc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Numeració d'identificació alfanumèrica permanent i únic de catorze dígits emès a tots els vaixells marins d'Europa fixat de forma permanent al seu buc.

Nota: Un exemple de número d'identificador de buc pot aparèixer com a "GB-ABC00042-A8-99", on "GB" és el codi de país ISO 3166-1 , "ABC" seria el codi d'identitat del fabricant (MIC) de l'Acme Boat Company; "00042" seria el quaranta-segon casc construït per l'organització; "A8" seria el gener de 1998 per a la data en què es va col·locar la quilla al mes més proper i "99" s'indicaria com l'any 1999 com a any del model particular. Els mesos es denoten amb A...L per gener...desembre

número de balisa *n m*

ESPORT. En vela, número assignat a cada balisa del recorregut d'una regata.

número de carrer *n m*

ESPORT. En rem i piragüisme, número assignat a cada embarcació que participa en una cursa, segons el carrer per on competeix.

número de vela *n m*

PARTS. Matrícula d'una embarcació de regates, pintada a la part alta de la vela per sota de l'ensenya.

número IMO *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Un identificador únic per als vaixells, els armadors registrats i les empreses gestores.

nu pla (Alg) *n m*
veg. **nus pla** *n m*

nus *n m*
sin. **nuc (CB, IB i PV)** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Entrellaçament estret de les parts d'un o més caps, que, en estirar un dels extrems, ordinàriament s'estreny encara més.

nus *n m*
sin. **nu (Alg)** *nm*

UNITATS DE MESURA. Unitat marina de velocitat, equivalent a una milla marina per hora (1.852 m per hora).

número IMO Foto de William Murphy CC BY-SA 2

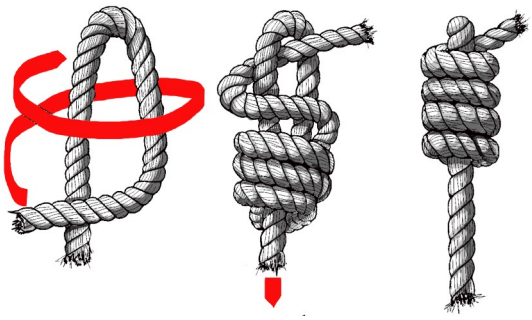
nus de frare Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

nus de pescador Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0°

nus de calafat *n m*
veg. **balç de calafat** *n m*

nus de frare *n m*
sin. **nus de monja** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus que es fa passant més d'una vegada el cap de la corda o cordill, de manera que sigui molt difícil de desfer o d'afluixar.

nus de monja *n m*
veg. **nus de frare** *n m*

nus de pardal *n m*
veg. **ballestrinca** *n f*

nus de pescador *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus d'estructura simètrica que consisteix en dos nusos simples, cada un lligat a la part central de l'altre.

nus de remolc *n m*
veg. **malla escorredora** *n f*

nus de remolc *n m*
veg. **malla escorredora** *nf*

nus de Savoia *n m*
veg. **nus doble** *n m*

nus de teixidor *n m*
veg. **volta d'escota** *n f*

nus de vuit *n m*
veg. **nus doble** *n m*

nus doble *n m*
sin. **nus de Savoia** *n m*; **nus de vuit** *n m;* **vuit** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus de bucle que es pot fer de mig corda, fàcil d'aprendre i es deslliga amb relativa facilitat, fins i tot després d'haver estat posat en tensió.

nus mariner *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Unió sòlida, fàcil tant de fer com de desfer, de dos caps o d'un sobre ell mateix.

nus pla *n m*
sin. **nu pla (Alg)** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus d'enllaç antic i simple que s'usa per assegurar una corda al voltant d'un objecte,

nus rodó *n m*
veg. **malla** *n m*

nus simple *n m*
sin. **malla** *n m*

núvol *n m*
sin. **núvola (Alg)** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Agregat de diminutes gotes d'aigua o de cristalls de glaç formats per la condensació o la sublimació del vapor d'aigua contingut en l'atmosfera, que a causa de la difusió de la llum apareix generalment com una massa blanquinosa.

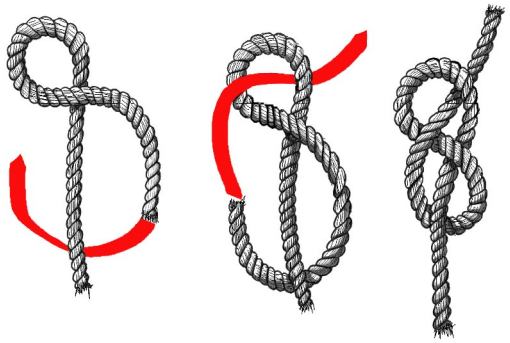

nus doble Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

nus pla Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

núvola (Alg) *n f*
veg. **núvol** *n m*

nuvolada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Massa de núvols, especialment quan presenten un cert desenvolupament vertical.

nuvolós/ nuvolosa *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Cobert o format de núvols.

nuvolositat *n f*
sin. **nebulositat** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Extensió del cel cobert de núvols.

NW *n m*
veg. **nord-oest** *n m*

nyinyola *n f*
veg. **llinyola** *n f*

nyinyola (PV) *n f*
sin. **inyola (PV)** *n f*

PESCA. Cap curt que amarra les peces de xarxa.

O

obenc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Cap o cable que sosté el pal en sentit transversal, anant de la part alta d'aquest a la borda.

obenc de mitjana *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenc que va de l'encapelladura del mascle del pal de mitjana a la borda o a la taula de guarnició.

obenc del trinquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenc que va de l'encapelladura del mascle a la borda o a la taula de guarnició.

obenc major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenc que va de l'encapelladura del mascle del major a la borda o a la taula de guarnició.

obencadura *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Conjunt d'obencs d'un arbre o d'una nau.

obenquell *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenc que subjecta un masteler a la cofa corresponent.

obenquell de gàbia *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura del masteler a la cofa del pal major.

obenquell de goneta de proa *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la creueta del pal trinquet.

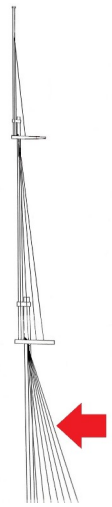

obenc Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

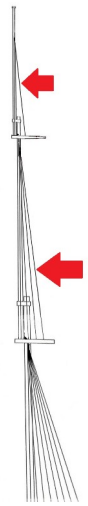

obenquell Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

obenquell de goneta major *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la creueta del pal major.

obenquell de mitjana *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura del masteler a la cofa del pal de mitjana.

obenquell de perroquet *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura de la meitat alta del masteleret a la creueta del pal de mitjana.

obenquell de velatxo *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Obenquell que va de l'encapelladura del masteler a la cofa del trinquet.

oberta *n f*

PARTS. Obertura d'un llagut limitada lateralment pels corredors i travessada pels bancs on s'asseuen el remitgers.

oberta (PV) *n f*

PESCA. Part del bol que no s'acaba de tancar.

obra civil *n f*

TERRA. Conjunt dels dics, molls i dragatges en les obres portuàries.

obra d'atracada *n f*

TERRA. Obra feta al port amb la intenció de facilitar-hi les maniobres d'atracada de les embarcacions.

obra de defensa *n f*

TERRA. Obra feta a la zona maritimoterrestre destinada a protegir de l'acció de l'aigua de la mar els terrenys costaners.

obra marítima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Les obres fetes a la mar, com ara les de protecció del litoral contra l'erosió, les de fixació de les dunes, les de defensa i engrandiment de les platges, les de construcció de dics i molls.

obra morta *n f*
sin. **cos mort (PV)** *n m*

PARTS. Part del buc d'un vaixell compresa entre la línia de flotació a màxima càrrega i la borda, i tot el que hi ha a sobre d'aquesta.

obra viva *n f*
sin. **carena** *n f*; **fons (PV)** *n m*; **nedant** *n m*

PARTS. Part del buc d'un vaixell compresa entre la línia de flotació a màxima càrrega i la quilla.

obricoll *n m*
veg. **maixella** *n f*

oberta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

obra morta/ obra viva Foto de l'autor CC BY SA 4.0

obrir *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Separar un vaixell del lloc on està atracat.

obrir *v tr*

TÈCNIQUES. Fer accessible alguna cosa.

obrir *v tr*

FUSTA. El calafat, eixamplar els coments per tal de poder-hi introduir l'estopa.

obrir (PV) *v intr pron*

NAVEGACIÓ. Perdre la seua alineació i semblar que se separen l'una de l'altra.

obrir (PV) *v intr pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desagregar-se, desconjuntar-se,trencar-se, les peces que constituïxen el buc, tot permetent l'entrada de l'aigua al seu interior.

observació *n f*

oceà antàrtic

INSTRUMENTS I CARTES. Mesura, efectuada pel pilot d'una embarcació, que permet la determinació de la posició i del rumb.

obstacle artificial *n m*

ESPORT. En piragüisme, obstacle constituït per elements artificials, sovint materials d'obra.

Nota: Per exemple, és un obstacle artificial la presa.

obstacle natural *n m*

ESPORT. En piragüisme, obstacle constituït per elements naturals, sovint roques, tolls, fosses o troncs.

obstrucció *n f*

ESPORT. En rem, falta consistent a envair aigües.

occident *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Part de la Terra que mira a ponent.

oceà *n m*

AIGUA. Massa total d'aigua salada que cobreix el 71 % de la superfície terrestre.

oceà antàrtic *n m*
sin. **oceà Glacial Antàrtic** *n m*

AIGUA. Massa total d'aigua salada situada a la zona del pol sud que envolta el continent antàrtic.

oceà àrtic

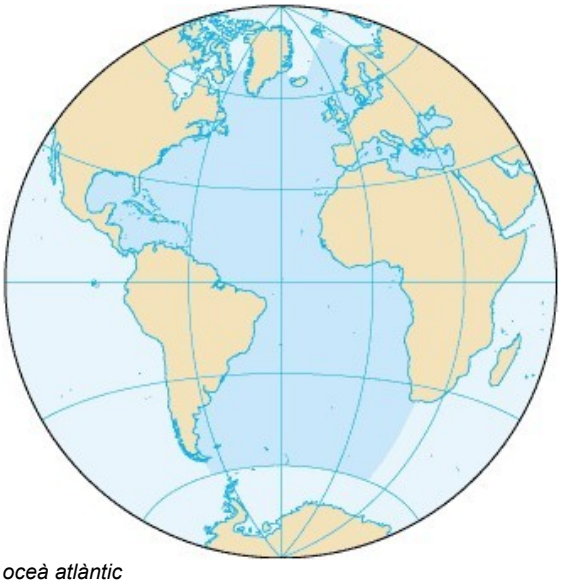

oceà atlàntic

oceà àrtic *n m*
sin. **oceà Glacial Àrtic**

AIGUA. Massa total d'aigua salada situada a la zona del pol Nord, és el menor i el menys profund dels oceans mundials.

oceà atlàntic *n m*

GEOGRAFIA. Massa total d'aigua salada entre Amèrica -a l'oest- i Europa i Àfrica -a l'est.

oceà Glacial Antàrtic *n m*
veg. **oceà antàrtic** *n m*

oceà Glacial Àrtic
veg. **oceà àrtic** *n m*

oceà índic *n m*

AIGUA. Massa total d'aigua salada que està limitada al nord pel sud de l'Àsia, a l'oest per la península Aràbiga i l'Àfrica, a l'est per la península de Malacca, les illes de la Sonda i Austràlia, i al sud per l'Antàrtida.

oceà pacífic *n m*
sin. **Pacífic** *n m*

AIGUA. Massa total d'aigua salada des del mar de Bering, al nord de l'Àrtic, fins als marges gelats de l'Antàrtida al Sud i des d'Indonèsia fins a la costa de Colòmbia, és el cos d'aigua més gran del món.

oceànic/ oceànica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a l'oceà.

oceanògraf/ oceanògrafa-a *n m,f*

EN MAR. Persona versada en oceanografia.

oceanografia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ciència que estudia els oceans.

oceanografia física *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Branca de la física que estudia els oceans.

oceanogràfic/ oceanogràfica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a l'oceanografia.

oceanologia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Ciència que estudia els fenòmens biològics i geològics de les mars i els oceans, emprant els coneixements fisicoquímics més adients.

octa *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat de mesura de la nuvolositat que correspon a una vuitena part de la volta celeste.

oceà índic

oceà pacífic

octant

octant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument de reflexió, anàleg al sextant, el sector del qual és d'una vuitena part del cercle.

Nota: Fou inventat per Jhon Hadley i Thomas Godfrey al S. XVIII.

octant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Vuitena part d'un cercle compresa en un angle de 45°.

octant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Regió de l'espai de les vuit que determinen els tres plans de coordenades en un sistema de coordenades cartesianes.

òcul (PV) *n m*
veg. **ull de bou** *n m*

ocultació *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum intermitent dels fars quan la durada del període de llum és igual o més gran que la durada de la foscor.

oest *n m*
sin. **ponent** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó sensible per on es pon el sol en els equinoccis i vent que ve d'aquest punt.

oest-nord-oest *n m*
abrev. **ONO** *n m*; **WNW** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància entre l'oest i el nord-oest.

oest-sud-oest *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Punt de l'horitzó i vent a igual distància de l'oest que del sud-oest.

ofegar *v tr*
veg. **negar** *v tr*

ofegar-se *v intr pron*
veg. **negar-se** *v intr pron*

oferir la vela (CD) *v intr*
veg. **fer vela** *v intr*

oficial/ oficiala *n m,f*

EN MAR. Persona que ha fet qualsevol de les carreres que es cursen a les escoles de nàutica i a les escoles navals i pertany a la marina mercant o a la de guerra.

oficial de derrota/ oficiala de derrota *n m,f*

EN MAR. Oficial d'un vaixell responsable del traçat dels rumbs d'una ruta.

oficial de complement/oficiala de complement *n m,f*

EN TERRA. Oficial que obté la seva graduació sense haver cursat la formació completa en una escola naval amb l'objecte de prestar serveis d'oficial subaltern temporalment.

oiat/ oiada *adj*
veg. **marejat/ marejada** *adj*

oleoducte submarí *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conducció submarina destinada a transportar el petroli cru i els seus derivats, des dels camps petrolífers als ports d'embarcament, o des dels ports de desembarcament o els camps productors a les refineries.

ombra geomètrica *n f*

ONADES. En teoria de difracció de l'onatge, àrea marcada pel traçat de línies rectes paral·leles a la direcció en la qual les ones s'aproximen a través dels extrems d'una estructura protectora, diferenciant-se de l'àrea protegida en el sentit que els efectes de difracció i refracció modifiquen els paràmetres de l'ona.

ometre una porta *v intr*

ESPORT. En piragüisme, cometre una falta consistent a deixar de passar una porta del recorregut.

Nota: Una acció d'ometre una porta es penalitza amb cinquanta punts.

ompliment *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Operació d'estibar mercaderies en un contenidor.

ona *n f*
sin. **onda (Alg)** *n f*

ONADES. Moviment oscil·latori de les aigües de la mar en sentit ascendent i descendent.

ona de costat *n f*

ESPORT. Ona provocada per la proa d'una piragua en el transcurs d'una cursa en línia, que serveix a un piragüista situat al costat i una mica més enrere per a fer avançar l'embarcació.

ona de popa *n f*

ESPORT. Ona en forma de V provocada per la popa d'una piragua en el transcurs d'una cursa en línia, que serveix a un piragüista situat al costat i una mica més enrere per a fer avançar l'embarcació.

ona de proa *n f*
veg. **bigotis** *n m pl*

ona defallida *n f*

ONADES. Ona que segueix una altra ona molt més grossa i és més petita i menys violenta.

Nota: Acostuma a ser la tercera, quan fa una llargada forta.

onada *n f*
sin. **frangent (Alg)** *n m,* **ondada (Alg)** *n f;* **tràngol (TE)** *n m*

ONADES. Ona, especialment d'una certa grandària.

onada de proa *n f*
veg. **bigotis** *n m pl*

onades *n f pl*

ONADES. Successió continuada d'ones, a la mar.

onatge *n m*
sin. **oneig (PV)** *n m*

ONADES. Successió d'onades que es forma en qualsevol extensió d'aigua per l'acció del vent.

onda (Alg) *n f*
veg. **ona** *n f*

ondada (Alg) *n f*
veg. **onada** *n f*

oneig *n m*

ONADES. Acció i efecte d'onejar.

oneig (PV) *n m*
veg. **onatge** *n m*

onejar *v intr*

ONADES. Fer ones, la superfície agitada d'un líquid.

ONO *n m*
veg. **oest-nord-oest** *n m*

operació americana *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Operació portuària que consisteix a baixar les mercaderies utilitzant dos puntals alhora a fi d'augmentar la potència de sosteniment i d'evitar oscil·lacions perilloses.

operador de moll/ operadora de moll *n m,f*

EN TERRA. Persona professionalment capacitada sota la direcció de la qual l'entitat implicada efectua la manipulació de mercaderies, especialment les perilloses.

operador de grua/ operadora de grua *n m,f*
veg. **gruista** *n m/f*

òptica *n f*
sin. **òptica del focus** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Conjunt d'aparells lumínics que permeten propagar el senyal de llum dels fars i les balises.

òptica d'horitzó *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Òptica que es fa servir a les balises i als fars d'abast curt o mitjà.

òptica de Fresnel *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Òptica de far formada per un conjunt de lents esglaonades en forma d'anelles diòptriques i catadiòptriques que fan convergir la

llum en un focus per emetre senyals.

òptica de reflectors *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Òptica de far formada per focus.

òptica del focus *n f*
veg. **òptica** *n f*

òptica giratòria *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Òptica que gira a l'entorn de la làmpada i que es fa servir als fars d'abast mitjà o llarg.

optimist *n m*

ESPORT. Veler de regates consistent en un monotip per a un tripulant de 2,40 m d'eslora i 1,15 m de mànega, amb una vela tarquina.

orai (TE) *n m*
veg. **norai** *n m*

oratge *n m*
sin. **oreig** *n m*

VENT. Vent, especialment vent terral.

oratge (PV) *n m*
veg. **temps** *n m*

oratgell *n m*
sin. **oratjol** *n m*

VENT. Vent de terra.

oratjol *n m*
veg. **oratgell** *n m*

oratjol *n m*
veg. **ventijol** *n m*

oratjós/ oratjosa *adj*

VENT. De vent.

oreig *n m*

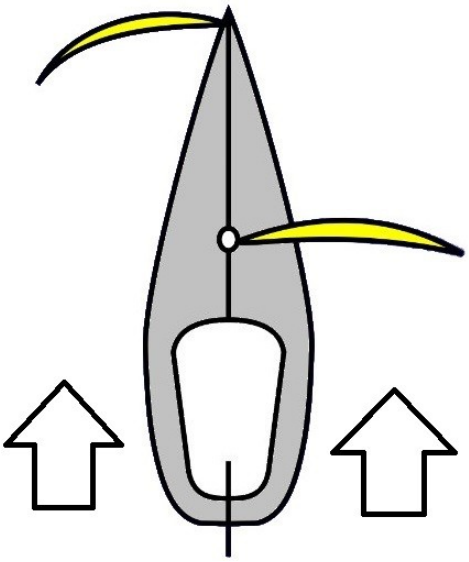

orelles de mul Imatge de Predatorix CC BY SA 3 0

veg. **oratge** *n m*

oreig *n m*
veg. **ventijol** *n m*

orejada *n f*

VENT. Acció d'orejar o d'orejar-se.

orejar *v tr*

VENT. Exposar a l'acció del vent.

orejar-se *v intr pron*

VENT. Rebre l'acció de l'aire.

orella *n f*

PARTS. Porció lateral de la boca d'una botavara.

orelles de burro (CD) *n f pl*
veg. **burro** *n m*

orelles de llebre *n m pl*
veg. **orelles de mul** *n m pl*

orelles de mul *n m pl*
sin. **orelles de llebre** *n m pl*; **orelles de ruc** *n m pl*

VELA. Posició de les veles d'una embarcació de dos pals quan són l'una a babord i l'altra a estribord.

orelles de ruc *n m pl*
veg. **orelles de mul** *n m pl*

orelleta *n f*

PARTS. Anella petita metàl·lica fixada al buc, destinada a fermar-hi caps de poca importància.

organitzador de la competició/ organitzadora de la competició *n m,f*

EN TERRA. Àrbitre encarregat de supervisar les curses i controlar el compliment del programa previst i del reglament en qüestions com ara les mesures de les piragües.

orient *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de la Terra que mira a llevant.

orientar *v tr*

VELA. Disposar les veles perquè prenguin vent.

orientar *v tr*

INSTRUMENTS I CARTES. Determinar i marcar, en una carta o en un pla, la direcció nord-sud per a conèixer la situació de cadascuna de les parts respecte als quatre punts cardinals.

orinc *n f*
sin. **gripia (Alg)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap amarrat per un extrem a l'anella del ruixó i per l'altre a una boia petita que tant serveix per abalisar l'àncora com per desenrocar-la.

orincar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Afermar un cap per un extrem a una boia i per l'altre a l'àncora.

orla *n f*
sin. **orlo (Alg)** *n m*

PARTS. Barana d'una embarcació, part dels costats que ultrapassa el ras de la coberta.

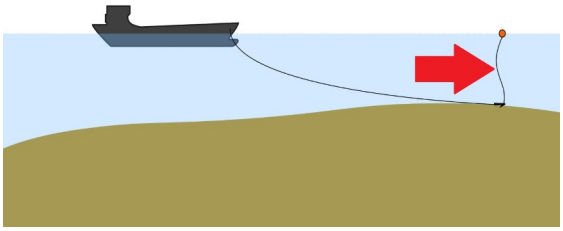
orinc Imatge de Pompilos CC BY-SA 4.0

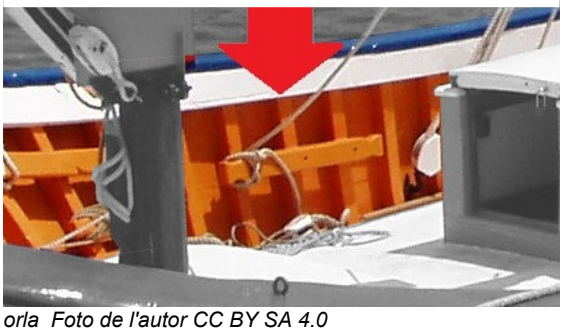
orla Foto de l'autor CC BY SA 4.0

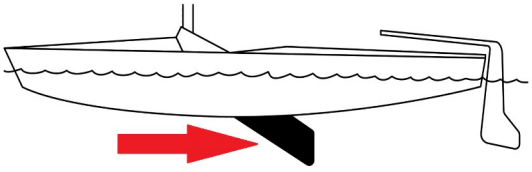
orsa

orlo (Alg) *n m*
veg. **orla** *n f*

ormeig *n m*
veg. **aparell** *n m*

ormeig *n m*
atraços (Alg) *n m pl*

PESCA. Estri de pescar, com un art, una canya, un palangre, etc.

ormejar *v tr*
veg. **aparellar** *v tr*

orri (PV) *n m*

PESCA. Tirar el peix directament damunt la coberta i als corredors sense ordenar-lo.

orsa *n f*

PARTS. Planxa que algunes embarcacions de vela duen sota la carena, o al costat, per tal de no caure a

sotavent i augmentar l'estabilitat.

orsa *n f*

NAVEGACIÓ. Acció i efecte d'orsar

orsa abatible *n f*
sin. **orsa mòbil** *n f*

PARTS. Orsa que es fixa a la caixa d'orsa a voluntat, pròpia d'una embarcació de vela lleugera.

Nota: És una orsa abatible l'orsa de sabre.

orsa curta *n f*

NAVEGACIÓ. Maniobra amb vela llatina o el car de l'antena és proper a la roda de proa i l'orsapop fermat a sobrevent a la manegueta de sobrevent de proa.

orsa de sabre *n f*

PARTS. Orsa abatible per a una embarcació petita proveïda d'un sistema de fixació de beina.

orsa llarga *n f*
NAVEGACIÓ. Maniobra amb vela llatina o el car de l'antena és allunyat a la roda de proa i l'orsapop fermat a sobrevent a la manegueta de sobrevent de popa.

orsa lateral *n f*

PARTS. Tauló ovalat amb l'extremitat inferior més grossa que la superior que duen alguns tipus de velers que permet aguantar la deriva quan deixa caure en l'aigua l'orsa de sotavent.

orsa mòbil *n f*
veg. **orsa abatible** *n f*

orsada *n f*

VELA. Acció d'orsar.

orsada (PV) *n f*

PESCA. Alçada d'una xarxa.

orsapop *n m*
sin. **sobretrossa (PV)** *n f,* **cap de proa (Alg)** *n m*

orsa lateral Foto de l'autor CC BY SA 4.0

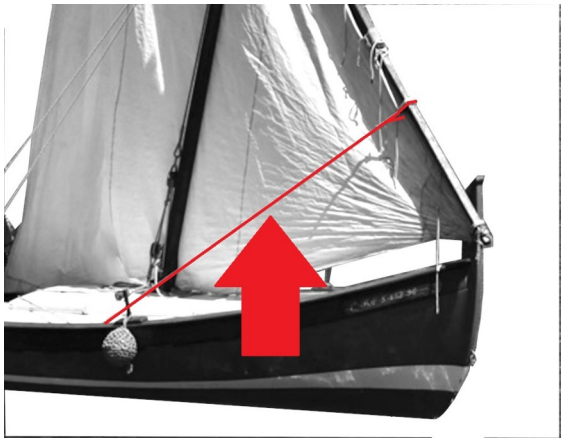
orsapop Foto de l'autor CC BY SA 4.0

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap amb el qual hom porta cap a popa el car d'una antena, que treballa al contrari que el davant.

orsar *v intr*
sin. **anar a l'orsa** *v tr*; **orsejar** *v intr*; **puntejar (PV)** *v intr*

VELA. Portar la proa de la nau cap a sobrevent.

orsejar *v intr*
veg. **orsar** *v intr*

orsera (PV) *n f*

PESCA. Cap de la xarxa de sardinal que va fins l'embarcació

ortodromia *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Ruta representada sobre una carta mercatoriana per un arc de cercle màxim.

ortodromia *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Arc de cercle màxim sobre una superfície esfèrica.

orza de suro (Alg) *n f*
veg. **gall** *n m*

osta *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cadascun dels caps que hom encapella al pic d'una aurica, amb l'objectiu de subjectar-lo en les brandades.

osta *n f*
sin. **contra trossa (PV)** *n f;* **cordeta de l'antena (PV)** *n f,*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que serveix per subjectar la pena de l'antena d'una vela llatina durant les empopades.

osta *n f*
sin. **cap a biendu (Alg)** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o cable que evita que un puntal de càrrega es desplaci lateralment.

ostaga *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Amant de la drissa de certes veles quadrades.

outrigger *n m*

REM. Bot de banc mòbil de competició de mànega molt reduïda, tripulat per dos, quatre o vuit remers.

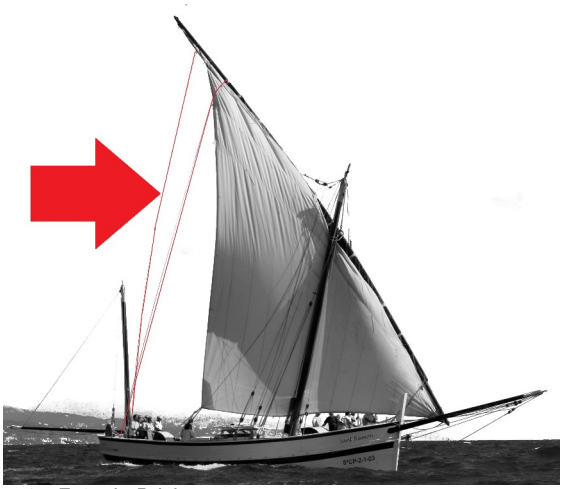
osta Foto de Bricbarca

P

Pacífic *n m*
veg. **oceà pacífic** *n m*

pacotilla *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gèneres que els tripulants d'una nau poden embarcar per llur compte i sense pagar noli.

pagaia *n f*

REM. Petit rem de pala ampla.

pagaia *n m*
sin. **pala** *n f*

REM. Instrument llarg i prim que s'introdueix per un dels extrems o bé, alternativament, per tots dos a l'aigua, utilitzat com a mitjà de propulsió.

Nota: La pala està formada per una perxa i una o dues fulles. Les pales s'utilitzen per a la propulsió de les piragües. Són pales la pala simple i la pala doble.

pailabot (CD) *n m*
veg. **pal** *n m*

pailebot *n m*
sin. **paquebot (PV)** *n m*; **paquet (PV)** *n m*

VELA. Goleta els arbres de la qual tenen tots la mateixa alçària i només va aparellada amb veles de tall.

paiol *n m*
sin. **pols (IB)** *n m pl,* **empostat (PV)** *n m,* **empostissat (PV)** *n m*

PARTS. Empostissats de fusta o plataformes llevadisses que reposen sobre les quadernes o els medissos.

pairar *v intr*
sin. **estar al paire** *v intr*

pagaia Foto de l'autor CC BY SA 4.0

pailebot Foto del Museu Marítim de Barcelona

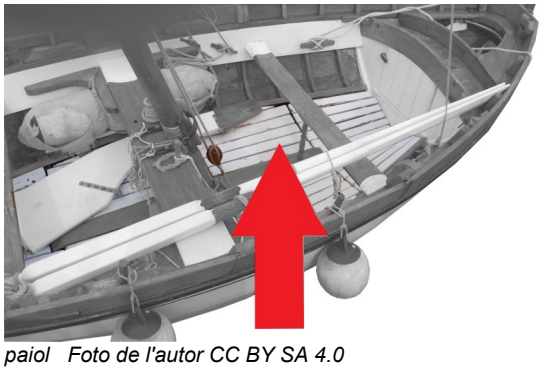

paiol Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estar aturada, la nau, poca estona.

paire *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de pairar.

paixima (Alg) *n f*
veg. **contubal** *n m*

pal *n m*
veg. **arbre** *n m*

pal *n m*

ARBORADURA FIXA. Cadascun dels arbres metàl·lics o de fusta que, disposats perpendicularment, o amb poca obliqüitat, a la quilla, serveixen per a sostenir els elements propis per a la maniobra de les veles, per a moure la càrrega o per a suportar les antenes de ràdio, hissar banderes, establir llocs d'observació, etc.

pal *n m*
veg. **pal d'avarar** *n m*

pal *n m*

ESPORT. En piragüisme, cadascuna de les dues barres verticals de plàstic o un altre material que delimiten lateralment una porta.

pal (PV) *n m*
veg. **perpal** *n m*

pal a popa *n m*
den. desest. **pal endarrere** *n m*

VELA. Posició del pal del patí de vela quan és inclinat més cap a popa.

pal a proa *n m*
den. desest. **pal endavant** *n m*

VELA. Posició del pal del patí de vela quan és inclinat més cap a proa.

pal agolerat (CD) *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre que presenta un angle inclinat vers la popa.

pal d'avarar *n m*
sin. **falanga (Alg)** *n f;* **pailabot** ***n m;*** **pal** ***n m;*** **parat (PV)** *n m,*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Pal de fusta de secció rectangular sobre el qual es fan lliscar les embarcacions per avarar-les.

pal de messana *n m*
veg. **pal de mitjana** *n m*

pal de mitjana *n m*
sin. **arbre d'artimó** *n m*; **arbre de mitjana** *n m*; **pal de messana** *n m*

ARBORADURA FIXA. Pal d'un quetx o una iola més pròxim a la popa.

pal de proa *n m*

PARTS. Pal situat a la proa dels gran vaixells cisterna i mercants de gran eslora que incorpora una cabina per a un guaita que ajuda en les maniobres a l'oficial de pont.

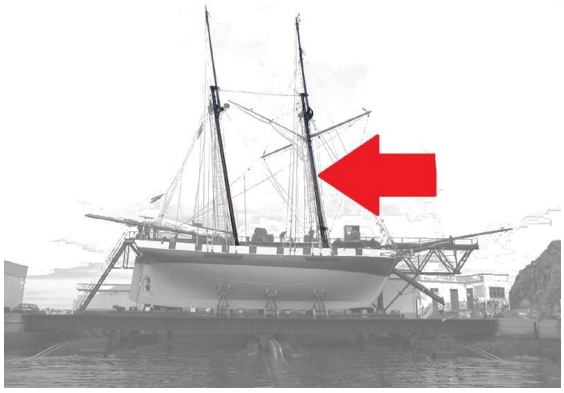
pal agolerat

pal d'avarar Foto de Associació A tot drap de Sant Pol de Mar

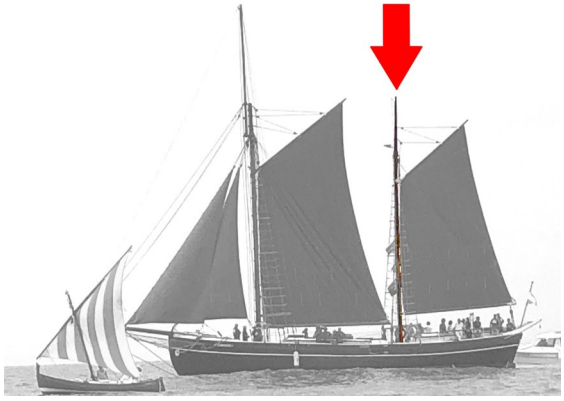
pal de mitjana Foto de l'Associació Patí Català de Calafell

pal de proa

pal en candela *n m*

ARBORADURA FIXA. Pal completament perpendicular a la línia de flotació.

pal estintolat (CD) *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre d'una embarcació amb inclinació vers la proa.

pal i fusa *adv*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Posar el darrer pal d'avarada en el moment final i crític de la varada durant el qual un cap de la nau ja sura mentre l'altre encara és a terra, i acaba quan la nau queda del tot ensurada.

pal major *n m*
veg. **major** *n m*

pal major *n m*
veg. **arbre major** *n m*

pal major poper *n m*
veg. **major poper** *n m*

pal major proer *n m*
veg. **major proer** *n m*

pal piol *n m*

ARBORADURA FIXA. Pal d'una sola peça.

pal trinquet *n m*
veg. **trinquet** *n m*

pala *n f*
sin. **pena del timó (Alg)** *nf*

PARTS. Part més ampla del timó, que està submergida en l'aigua.

pala *n f*
sin. **paleta (PV)** *n f*

PARTS. Cadascun dels elements propulsius constitutius d'una hèlice, que surten o són fixats al nucli o cos central.

pala *n f*

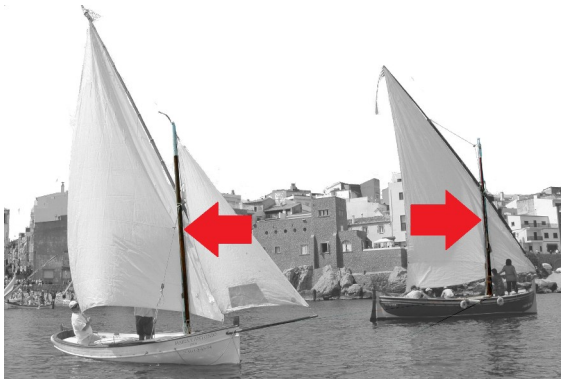

pal en candela Foto de Quim Bosch

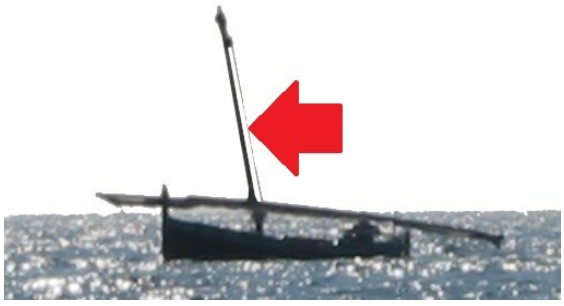

pal estintolat Foto de l'autor CC BY SA 4.0

pala Foto de l'autor CC BY SA 4.0

REM. Part del rem que se submergeix a l'aigua facilitant el punt de recolzament a la propulsió.

pala *n f*
veg. **pagaia** *n m*

pala de reserva *n f*

ESPORT. Pala que només s'utilitza en comptes d'una altra en cas de necessitat.

pala doble *n f*

ESPORT. Pala amb una fulla a cada extrem de la perxa.

Nota: Les pales dobles s'utilitzen en la navegació amb caiac.

pala simple *n f*

ESPORT. Pala amb una fulla a un extrem de la perxa i una empunyadura a l'altre extrem.

Nota: Les pales simples s'utilitzen en la navegació amb canoa.

palabordons *n m pl*

PARTS. Defenses de fusta col·locades verticalment a l'amplada de l'orla per la part exterior del buc de les naus.

palada *n f*

REM. Moviment que, en vogar, es fa amb el rem estant la seva pala submergida a l'aigua.

Nota: La palada està formada per l'atac, la fase aquàtica, l'extracció i la fase aèria, i, en rem, també pel passamans.

palada falsa *n f*

ESPORT. Palada errònia feta a l'aire, sense tocar l'aigua.

palanca *n f*

PARTS. Barra per a fer girar a braç l'argue.

palanca *n f*
sin. **passarel·la** *n f*

PARTS. Pont petit i estret, que serveix de comunicació entre un vaixell i el moll o la platja.

palanca *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Instal·lació permanent que consta d'una passarel·la feta de taulons que facilita amarrar embarcacions de punta, tant en un port com a indrets arrecerats de la costa.

palanca *n f*
sin. **planxa (PV)** *n f*

pala doble

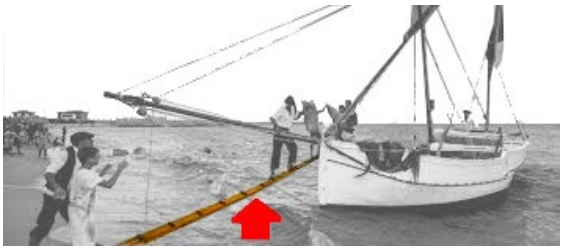

palanca Foto Associació el Moll d'Arenys de Mar

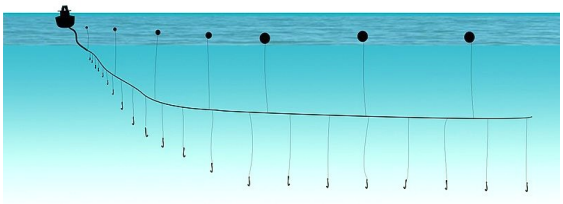

palangre

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Passera feta de taulons entre la nau i el moll.

palanca del canvi de marxa *n f*

MOTOR. Palanca del motor d'una embarcació que permet actuar sobre un canvi de marxes de tipus manual..

palanca flotant *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Passarel·la que s'instal·la als ports, normalment de maig a octubre, a fi de tenir una quantitat més elevada d'amarradors, per satisfer l'increment de demanda estiuenca.

palanca interior *n f*

ESPORT. Distància existent entre l'extrem del galló i el topall d'un rem.

palangre *n m*

PESCA. Art de pesca que consisteix essencialment en una llarga corda, la mare, d'on pengen una munió de cordetes o braçolades proveïdes d'un ham.

palangre d'emperador (PV) *n m*
veg. **marraixera (PV)** *n f*

palangrer *n m*

MOTOR. Embarcació preparada per a pescar amb palangre.

palanqueta *n f*
veg. **pota de cabra** *n f*

palanqui *n m*
veg. **aferraveles** *n m*

palanqui *n m*
sin. **aferravela** *n m*; **xafaldet** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap o aparell per a carregar els punys d'escota d'una vela baixa de creu.

palanqui *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Aparell per a treure embarcacions format per dos bossells amb la corda corresponent.

paleig *n m*

ESPORT. En piragüisme, acció i efecte de fer avançar una piragua per mitjà de palades alternatives o simultànies, segons la modalitat, a babord i estribord.

palejar *v intr*

ESPORT. Fer palades alternatives o simultànies, segons la modalitat, a babord i estribord per fer avançar una embarcació.

Nota: Són maneres de palejar les accions de palejar per l'esquerra i palejar per la dreta.

palejar per l'esquerra *v intr*

ESPORT. Palejar amb palades per babord.

palejar per la dreta *v intr*

ESPORT. Palejar amb palades per estribord.

paler / palera *n m,f*
sin. **paleret (PV)** *n m*

palanqui Foto Museu de la Pesca de Palamós

EN TERRA. Persona encarregada de de netejar i arranjar les barques quan són a terra i de posar els pals de les barques per avarar-les i treure-les de la mar.

paler eixut/ palera eixuta *n m,f*

EN TERRA. Persona de la colla d'avarar.

paler mullat/ palera mullada *n m,f*

EN TERRA. Persona encarregada de posar el figuerot abans que la barca quedi totalment avarada.

paler/ palera *n m,f*

EN MAR. Persona que en les naus de vapor, abasta els fogoners de carbó necessari per les calderes i llença les escòries produïdes.

paleret (PV) *n m*
veg. **paler/ palera -a** *n m,f*

palet *n m*
veg. **còdol** *n m*

paleta (PV) *n f*
veg. **pala** *n f*

palla marina (Alg) *n f*
veg. **alga marina** *n f*

pallet *n m*
veg. **pallol** *n m*

pallet *n m*
veg. **pallol** *n m*

pallifossar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Avarar una barca.

pallol *n m*

PARTS. Cadascun dels compartiments de la bodega d'una embarcació on són desats els queviures, les municions, les eines, etc.

pallol *n m*
sin. **pallet** *n m*; **panyol** *n m*; **rebost** *n m*

PARTS. Lloc d'una embarcació on es guarden les veles, els aliments, municions, estris, eines, etc.

Nota: ca. Pallet fa referència exclusivament al compartiment on es guarden les veles.

palmejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desplaçar una embarcació menor entre dues posicions pròximes fent força amb les mans contra elements exteriors fixos.

paloma *n f*

PARTS. Part central o creu d'una verga on es col·loquen els bossells i quadernals de les drisses.

paloma *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap que es passa pel rumb de la barca per facilitar la maniobra de treure-la de la mar.

palomar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Cosir la ralinga a la vela.

palplanxa *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perfil allargat d'acer o formigó, proveït d'una punta que permet de clavar-lo a terra i que l'un al costat de l'altre serveixen per a barrar el pas de l'aigua.

paltejar (PV) *v intr*
veg. **fatxejar** *v intr*

pam *n m*

UNITATS DE MESURA. Mesura equivalent a la vuitena part d'una cana, que són 19,43 cm aproximadament.

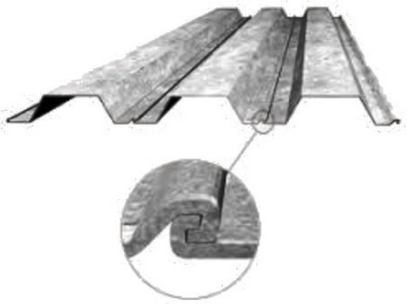

palplanxa

pàmfil *n m*

VELA. Vaixell de guerra, propulsat per rems o veles, semblant a la galera, usat en el Mediterrani en diferents èpoques, amb dos castells i dos pals amb veles llatines.

pampallugueig *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Llum intermitent dels fars quan la durada del període de llum és més petita que l'interval de foscor.

panali (Alg) *n m*
veg. **cofa** *n f*

panna *n f*

FUSTA. Post que forma part del pla d'una embarcació menor.

pantasana (PV) *n f*
sin. **pantesana (PV)** *n f*

PESCA. Xarxa que arribava fins al sòl i que voltava completament el peix com una mena de bolig o d'agullera, però de xàrcia més clara.

pantesana (PV) *n f*
veg. **pantoc** *n m*

pantoc *n m*

PARTS. Part corbada del buc d'una nau compresa entre cada costat i el fons.

pantocada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cop fort que rep el pantoc d'una nau en superar la cresta d'una onada gran i

caure de nou al'aigua.

pany *n m*

PESCA. Ves d'una xarxa.

panyar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Clavar els medissos i les estameneres quan es construeix una embarcació.

panyol *n m*
sin. **pallol** *n m*

papafiga *n f*

TIPUS. Cadascuna de les dues veles majors, la major i la trinquet, quan una embarcació navega només amb aquestes.

paquebot *n m*

MOTOR. Antic vaixell correu i de passatgers, de propulsió mecànica.

paquebot (PV) *n m*
veg. **pailebot** *n m*

paquet *n m*

ESPORT. En rem, volum d'aigua que pot aixecar un remer amb la pala.

paquet (PV) *n m*
veg. **pailebot** *n m*

parada de descompressió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'un escafandrista d'interrompre momentàniament l'ascensió per a eliminar l'excés de nitrogen dissolt en els teixits i fluids orgànics, amb la finalitat d'evitar possibles accidents.

paraescut *n m*

PARTS. Peça de fusta que, juntament amb una altra i disposades totes dues transversalment, limita una escotilla.

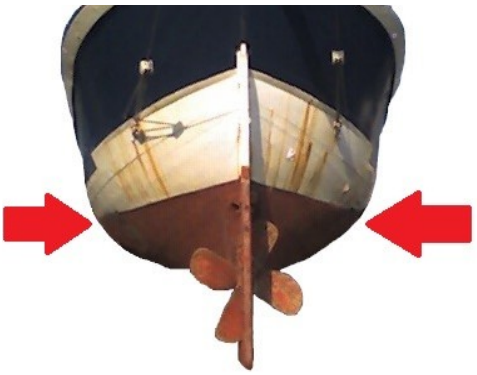

pantoc Foto de l'autor CC BY SA 4.0

paquebot Foto de Beyond My Ken CC BY SA 4

paraescut Foto de Arjau Cerbere

paraia Foto de Barques de fusta.com

paraia *n f*
sin. **paralla** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Taula del folre d'una embarcació que va de la proa a popa entre la quilla i la sobreparaia, o l'escua, si l'embarcació en duu.

paranya (Alg) *nf*
veg. **medís** *n m*

paralla *n f*
veg. **paraia** *n f*

paral·lel *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cercle que resulta de tallar una esfera, una superfície de revolució, la Terra, etc., per un pla perpendicular a l'eix.

paral·lela (CD) *n f*
veg. **mare (CD)** *n f*

paramar *n m*
veg. **mamella** *n f*

paramar *n m*

ESPORT. Prolongació vertical de la banda d'un bot de rem cap a la coberta de proa, que serveix per a evitar l'entrada d'aigua dintre l'embarcació.

paramitjal *n m*

CONSTRUCCIÓ. Fusta disposada amb d'altres al pla del fons d'una embarcació mercant, damunt les quals són posades i estibades les mercaderies perquè no es mullin.

paramitjal (IB) *n m*
veg. **paramola** *n f*

paramola *n f*
sin. **ancoratge del pal** *n m*; **carlinga** *n f*; **paramitjal (IB)** *n m*; **peramola (PV)** *n f*; **premola (PV)** *n f*; **sabata (CD)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Post on descansa la base de l'arbre d'un bastiment.

paramola del bauprès *n f*

PARTS. Fusta, tauló on s'assenta o encaixa la base del bauprès.

parantza (Alg) *n f*
veg. **bou** *n m*

parat (PV) *n m*
veg. **pal d'avarar** *n m*

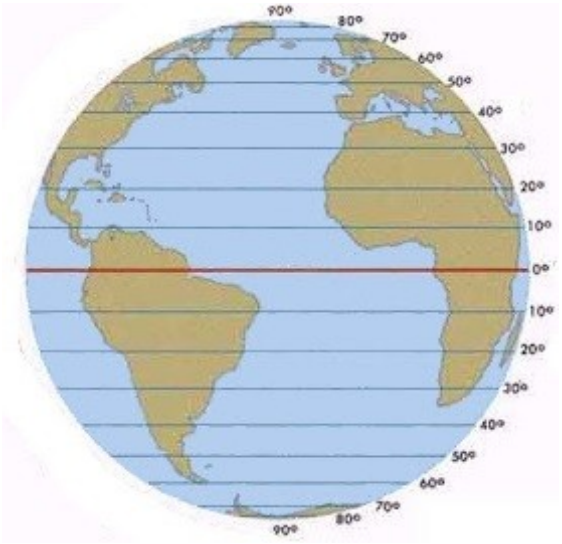

paral·lel

paramola Foto de l'autor CC BY SA 4.0

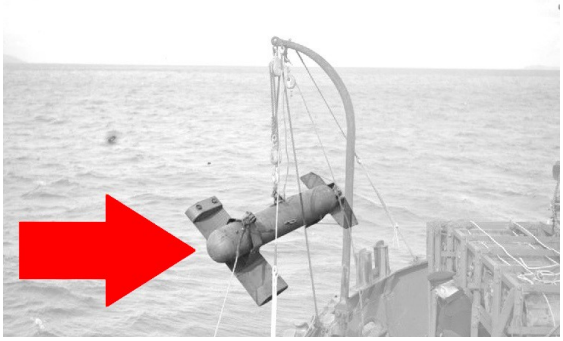
paravana

paravana *n f*

MOTOR. Tipus de submarí planador remolcat usat pels vaixells dragamines.

parel·la (Alg) *n f*
veg. **calafat** *n f*

parell d'estabilitat *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Parell de forces del qual depèn l'estabilitat del vaixell que branda, format per la força de gravetat i per la força de sustentació.

parella *n f*

PESCA. Conjunt de dues barques que treballen amb el mateix ormeig, especialment amb el bou.

parelló (PV) *n m*
veg. **barca de bou** *n f*

paretia (PV) *n f*
veg. **mampara** *n f*

parrella *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cap accessori que dóna la volta per tota l'arboradura de les embarcacions de pesca grans, destinat a estendre-hi les veles quan es mullen, la roba de la tripulació, etc.

part *n f*

PESCA. Quantitat variable de diners que percep cada tripulant d'una barca de pesca com a pagament per la seva feina, que resulta de repartir en parts iguals l'import obtingut, després de deduir-ne el cost del menjar i del carburant i de separar-ne la part de l'armador.

part implicada *n f*

ESPORT. En vela, conjunt de participants en una regata que poden ser penalitzats pel comitè de protestes com a conseqüència de la resolució d'una protesta.

part interessada *n f*

ESPORT. En vela, conjunt de participants en una regata que poden ser afavorits o perjudicats per la decisió del comitè de protestes com a conseqüència de la resolució d'una protesta o bé que hi tenen un interès personal.

pas *n m*

TERRA. Depressió allargada que serveix de via de trànsit per a l'aigua i els sediments.

pas *n m*
veg. **franqueig** *n m*

passabuc

pas abissal *n m*

AIGUA. Pas al fons marí que enllaça dues conques oceàniques.

pas de marea *n m*

TERRA. Pas litoral excavat als sediments pel moviment alternatiu de la marea.

passa *n f*

CAPS. Corda fina que es fa servir per fer-ne de més gruixudes, per folrar caps, cosir veles i lones, etcètera.

passabraç *n m*
veg. **passamans** *n m*

passabuc *n m*

FUSTA. Peça que comunica l'interior del buc d'un vaixell amb l'exterior i que permet el pas de l'aigua de dintre cap enfora o a l'inrevés.

passacavall *n m*

REM. Transbordador de fons pla que serveix principalment per a passar cavalls d'una banda a l'altra del riu.

passada *n f*
veg. **fase aquàtica** *n f*

passador *n m*

ESPORT. Peça d'una escalemera que tanca l'obertura de pas del rem.

passamà *n m*

PARTS. Peça llarga i llisa que es col·loca en una barana en la part on es posa la mà per a emparar-se.

passamà *n m*

PARTS. Corda o llistó de fusta posat en qualsevol lloc fent la funció d'una barana.

passamans *n m*
sin. **passabraç** *n m*

ESPORT. En rem, moment d'una palada en què el remer estira els braços mantenint el tronc enrere amb els rems fora de l'aigua.

passar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Travessar una embarcació una línia imaginària, tal com l'equador, un rumb, etc.

passar el bot *v intr*

ESPORT. En rem, anar, les marques d'aigua que deixa el proa, més enllà de la popa d'un bot de rem en l'atac següent.

passar la maniobra *v intr*

NAVEGACIÓ. Passar els caps dels aparells i d'altres llocs per on han de passar per tal d'efectuar una maniobra.

passar la veu *v intr*
veg. **estar a la veu** *v intr*

passarel·la *n f*
veg. **palanca** *n f*

passatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Preu que es paga per ser transportat en una embarcació.

passatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de passatgers d'una nau.

passatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Justificant d'haver pagat el dret de passatge.

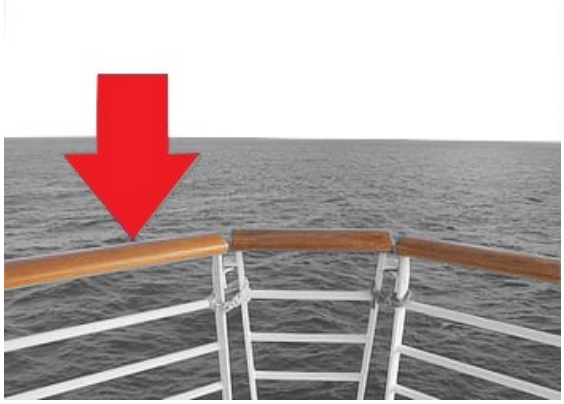

passamà

passatge *n m*

TERRA. Pas estret entre roques, amb la mar enmig i navegable.

passatge innocent *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trànsit pacífic de vaixells mercants estrangers per la mar territorial d'un país, sense autorització prèvia, que no perjudica l'ordre ni la seguretat de l'estat costaner, sense incloure-hi els submarins ni el dret de pesca.

passavant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Document expedit amb caràcter provisional pel cònsol d'un port estranger, que permet l'habilitació de bandera del seu estat a un vaixell des del port d'expedició del document, en el qual ha estat efectuada la seva compra, fins al moment del seu abanderament.

passeig marítim *n m*

TERRA. Via d'una certa amplada situada a tocar de la platja.

pasteca *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell una de les cares o galtes del qual es pot obrir i deixar així la politja al descobert.

pastell *n m*
sin. **busca** *n f*

PARTS. Peça inferior de la pala del timó.

pastell *n m*

CONSTRUCCIÓ. Suplement que es posa a la quilla o escues quan estan desgastades pel frec de l'acció d'avarar i treure.

pastera *n f*

REM. Barca petita i de fons pla, sense quilla.

pastera *n f*
veg. **beta** *n f*

patatxo *n m*

VELA. Embarcació de vela, de dos pals, emprada en navegació de cabotatge en les costes cantàbriques.

Nota: També es dona aquest nom a l'emprada a les esquadres per a portar avisos, per a guardar l'entrada dels ports i com a escampavies.

patatxo *n m*

VELA. Embarcació de vela, de dos pals, que era utilitzada en les esquadres per a portar avisos, per a guardar l'entrada dels ports i com a escampavies.

patent *n f*
veg. **patent de sanitat** *n f*

patent *n f*
veg. **pintura antiincrustant** *n f*

patent de cors *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Llicència, avui en desús, atorgada per un govern a favor d'un capità mercant i la seva tripulació, per tal que puguin navegar al cors i fer actes d'hostilitat contra l'enemic.

patent de navegació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Document lliurat per les autoritats de marina que autoritza un vaixell per a la navegació.

patent de sanitat *n f*
sin. **patent** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Document que expressa l'estat sanitari d'un port i que han de dur els vaixells que salpen després d'haver-hi recalat.

pasteques Foto de DuaneDuane CC BY SA 4.0

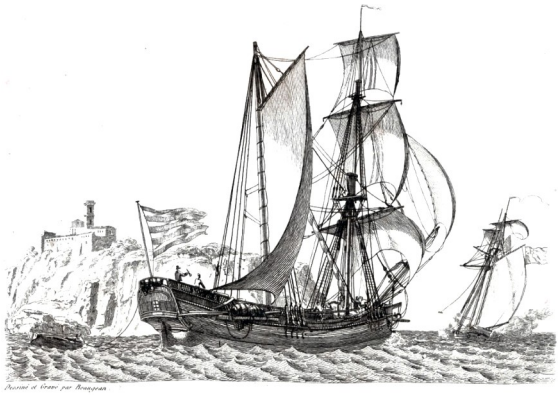

patatxo

patí de rems Foto de l'autor CC BY SA 4.0

patí *n m*
sin. **patinador (PV)** *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació formada per dos flotadors paral·lels units per dos o més travessers, que es propulsa per mitjà d'una o més pales dobles, utilitzada per a fer passejos pel mar, pels llacs.

patí *n m*

ESPORT. Part central més estreta d'un esquí nàutic.

patí català *n m*
veg. **patí de vela** *n m*

patí de pedals *n m*
sin. a**quacicle** *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació semblant a un patí, però propulsada per unes rodes de pales accionades per pedals.

patí de pedals Foto de De Vitaly CC BY 2 5

patí de vela *n m*
sin. **patí català** *n m*

VELA. Embarcació, de tipus catamarà, desproveïda de timó, formada per dos flotadors units per cinc travessers, anomenats bancades, i proveïda d'una vela, en substitució de la pagaia doble com a sistema de propulsió.

Nota: El patí de vela és governat pel cos del tripulant en canviar de posició. El pes del patí de vela és inferior al 100 kg i les seves característiques, reglamentades pels clubs nàutics catalans el 1943, són 5,50 m d'eslora i 6,50 m d'alçada del pal, arborat a 4,50 m de la popa, damunt el pont de la bancada de proa. Aparella una vela de ganivet sense botavara, de caients de popa i de proa de 6,10 m i de gràtil d'escota de 3,60 m. Els bucs d'un patí de vela són els flotadors. El patí de vela s'utilitza en la pràctica del patí de vela.

patí de vela Foto de l'Associació Patí Català de Calafell

patí de vela *n m*

ESPORT. Disciplina de vela lleugera practicada amb un patí de vela.

patinador (PV) *n m*
veg. **patí** *n m*

patinaire *n m/f*
sin. **patinista** *n m/f*

EN MAR. Persona que fa navegar, que governa un patí de vela; patró d'un patí de vela.

patinista *n m/f*
sin. **patinaire** *n m/f*

patró/patrona *n m,f*

EN MAR. Persona que pot comandar una embarcació de pesca, de tràfec o d'esbarjo, de tonatge limitat dins d'una porció de mar també limitada.

patró/ patrona *n m,f*

ESPORT. En vela i motonàutica, membre d'una tripulació que actua com a responsable de l'embarcació.

patrona *n f*

VELA. Nom que es donava a la galera d'una flota de dignitat immediatament inferior a la de la capitana.

patronejar *v tr*
veg. **comandar** *v tr*

patronejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Portar el timó d'una embarcació o dirigir les maniobres a bord.

patrulla *n f*

ESPORT. Grup de tres piragües d'un mateix equip que competeixen en descens i en eslàlom contra altres grups.

patruller *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra de poc tonatge, bona velocitat i autonomia, armat amb canons automàtics, metralladores pesants i míssils mar-mar, destinat a la vigilància i al control de les aigües territorials.

patruller

pavelló *n m*
veg. **bandera** *n f*

pavelló *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera que duu hissada un vaixell per indicar l'estat a què s'ha acollit.

pavelló de conveniència *n m*

PARTS. Bandera d'un país diferent de l'armador, per tal de beneficiar-se de la legislació fiscal.

pavellons de conveniència

pavelló neutral *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Bandera o ensenya d'un estat o país neutral durant un conflicte bèl·lic, que va hissada en els vaixells o bé pintada ben visible a ambdós costats del buc.

pavesada *n f*
veg. **empavesada** *n f*

peça *n f*

CONSTRUCCIÓ. Tall de fusta que va de proa a popa, muntada sobre la quilla d'una embarcació per reforçar-la.

peça *n f*

PESCA. Xarxa quadrangular destinada a la captura de peix.

peça d'escullera *n f*
veg. **bloc** *n m*

peça de claus (IB) *n f*
veg. **taula de claus** *n f*

peça de recanvi *n f*
sin. **recanvi** *n m*

MANTENIMENT. Peça intercanviable que es manté en un inventari i s'utilitza per a la reparació o la renovació d'unitats o equips avariats.

pedalina *n f*

ESPORT. En rem, conjunt d'elements mòbils sobre els quals un remer recolza els peus per donar-se impuls quan rema.

pedral *n m*
sin. **matzara (Alg)** *n m*

PESCA. Pedra que serveix per a fixar o mantenir submergit un ormeig o per a assegurar una boia.

pega *n f*
sin. **potim (PV)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Barreja de resina de pi i quitrà, de color negre, feta per fusió, que en estat pastós i calent serveix per calafatar peces del buc, quilles, rodes i folre.

pega *n f*
veg. **brea** *n f*

pegar (PV) *v intr*

PESCA. Anar el peix contra una xarxa que està aturada.

peixater/ peixatera *n m,f*

EN TERRA. Persona que ven peix.

peixe *n m*

PARTS. Costura d'una vela feta sobre un tros de lona tallat obliquament que s'afegeix a les seves vorades per eixamplar-la.

peixquera (PV) *n f*
veg. **barca peixcadora (PV)** *n f*

pèl de cuca *n m*
sin. **pèl de seda** *n m,* **fil d'Espanya (Alg)** *n m*

PESCA. Fibra molt resistent i brillant, actualment de plàstic monofilament, que per un cap es lliga a l'ham i per l'altre al cap del fil d'una canya de pescar, fluixa d'ham, etc.

pèl de seda *n m*
veg. **pèl de cuca** *n m*

pela *n f*

PESCA. Pell, escorça de l'arbre alzina surera.

Nota: En tractar-se d'un material que sura sobre l'aigua té diferents usos sobretot en pesca.

pelàgic/ pelàgica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que habita a la mar o als llacs, fins els 200 metres de fondària, en contrast amb el litoral i el fons.

pèleg *n m*
veg. **alta mar** *n f*

pellicot *n m*
veg. **pellingot** *n m*

pellingot *n m*

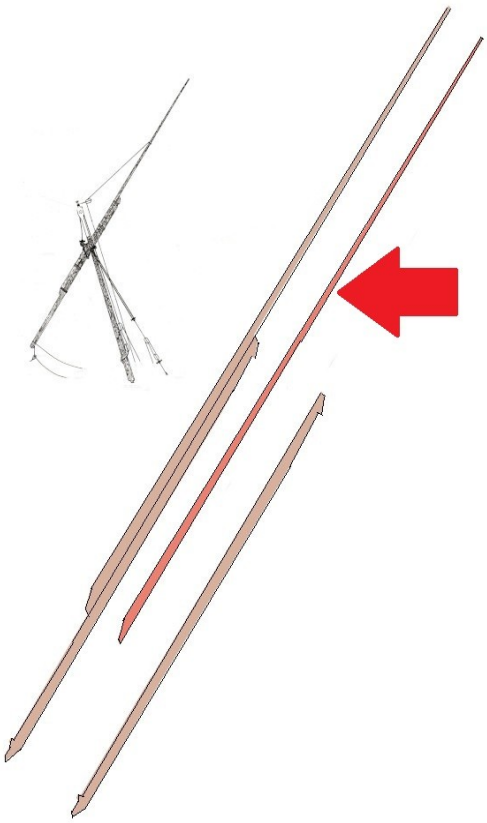

pena Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

sin. **pellicot** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Drap vell.

pena *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Peça superior de l'antena d'una embarcació que queda a popa.

pena del timó (Alg) *nf*
veg. **pala** *n f*

penalització alternativa

ESPORT. En vela, penalització imposada pel comitè de protestes en substitució d'una desqualificació en el transcurs d'una prova, d'acord amb les instruccions de regata.

penalització de percentatge *n f*

ESPORT. En vela, penalització consistent a fer perdre un nombre de llocs en la classificació d'una regata equivalent a un vint per cent dels velers participants.

pendent d'onada *n m*

ONADES. Ràtio entre l'altura d'ona i la longitud

d'ona.

pendent de la platja *n m*

TERRA. Inclinació de la superfície de la platja.

penell *n m*

PARTS. Aparell que serveix per a assenyalar la direcció del vent.

penell

penjador de rems *n m*

ESPORT. Objecte fixat a la paret d'un hangar que consisteix en una estructura proveïda de diverses barres horitzontals, utilitzat per a desar-hi els rems.

penjant *n m*

AIGUA. Pendent molt pronunciat d'una roca, d'un roquisser submarí.

penjar-se *v intr pron*
veg. **fer banda** *v intr*

penol *n m*
sin. **murgonal (PV)** *n m*

PARTS. Cadascun dels extrems d'una perxa.

pentecontora *n f*

REM. Embarcació gran i resistent, que armava cinquanta rems, 25 rems per banda, i amb una vela trapezoidal o triangular.

Nota: Del grec *pentekontoros*, cinquanta.

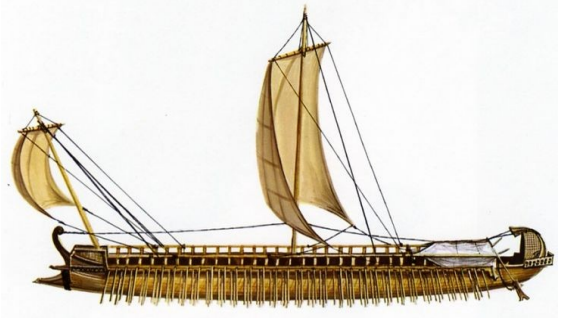

pentecontora

penya-segat *n m*

TERRA. Escarpament rocallós de pendent bastant fort, tallat en la línia de contacte entre la terra i el mar.

penyal *n m*

TERRA. Penya aïllada.

peramola (PV) *n f*
veg. **paramola** *n f*

perdre el govern *v tr*
sin. **perdre el timó** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perdre el domini d'una embarcació, que queda a plena voluntat de la mar, per efecte del temporal o d'avaria.

perdre el rumb *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perdre l'orientació fins al punt que resulta difícil tornar-se a orientar.

perdre el timó *v tr*
veg. **perdre el govern** *v tr*

perfil *n m*

CONSTRUCCIÓ. Barra metàl·lica o d'altres materials, de secció obtinguda per laminatge, extrusió o estiratge.

perfil de platja *n m*

TERRA. Intersecció de la superfície del sòl amb un pla vertical, que es pot estendre des del cim de la línia de dunes fins al límit amb la mar.

perigeu *n m*

MAREES. Punt de l'òrbita d'un satèl·lit de la Terra, ja sia la Lluna o bé un satèl·lit artificial, en el qual la separació entre tots dos cossos pren el seu valor més petit.

perill nou *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perill per als navegants, com ara un banc de sorra o un escull que encara no figura en les publicacions nàutiques.

període *n m*

ONADES. Temps de durada d'un cicle complet d'un fenomen altern.

període d'ona significativa *n m*

ONADES. Període arbitrari que normalment és pres com el període del terç d'ones més altes d'un grup d'onades determinat.

període de crestes *n m*

ONADES. Període de temps comprès entre dues crestes consecutives.

període de marea *n m*

MAREES. Període de temps comprès entre dues crestes consecutives d'una ona de marea.

periple *n m*

NAVEGACIÓ. Viatge de circumnavegació, generalment amb retorn al punt de sortida.

periscopi *n m*

PARTS. Aparell per a observar objectes situats fora del camp de visió directa, constituït bàsicament per un tub vertical que té a cada extrem dos miralls o dos prismes de reflexió total.

permeabilitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualitat de permeable.

permeable *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que deixa passar un gas o un líquid a través dels seus porus.

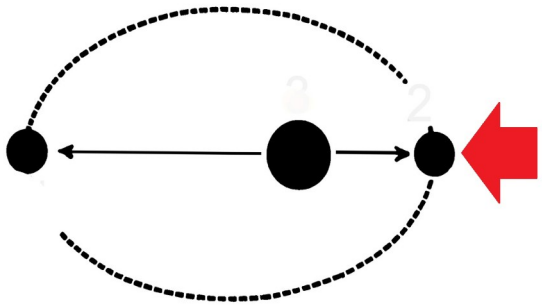

perigeu

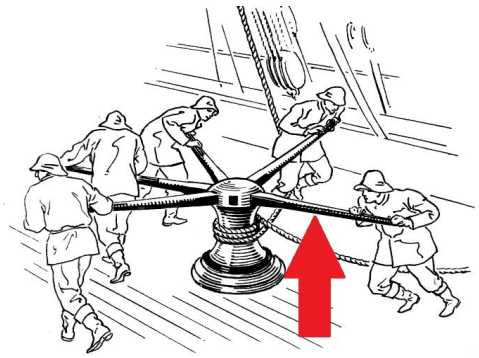

perpal

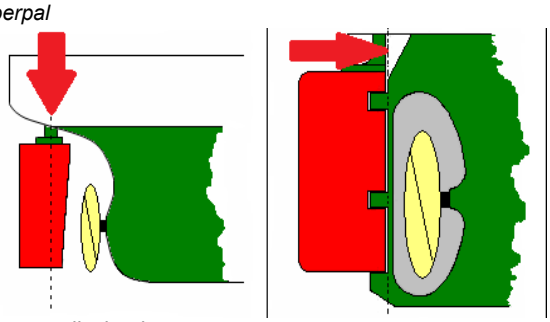

perpendicular de popa

pern *n m*
veg. **caragol** *n m*

perpal *n m*
sin. **banya (PV)** *n f*; **especa** *n f*; **manuella (PV)** *n f*; **pal (PV)** *n m*

PARTS. Barra de fusta o ferro que s'usa per fer girar el cabrestant.

perpendicular de popa *n f*
sigla **PPP** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia vertical, la seva posició queda definida en funció de la forma de la popa del vaixell, en els vaixells amb timó i hèlix en el pla diametral, o de crugia, aquesta passa per la cara de popa del codast de popa, mentre que en els vaixells amb timó compensat en el pla diametral, coincideix amb l'eix del timó.

perpendicular de proa *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia vertical traçada per la intersecció de la màxima flotació amb el tallamar de proa de la roda d'un vaixell.

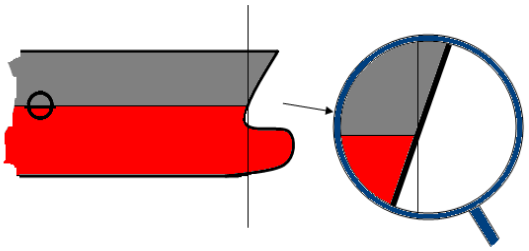

perpendicular de proa

perpendicular mitjana *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia vertical equidistant entre la perpendicular de proa i la perpendicular de popa usada com a referència de les coordenades longitudinals i per la mesura del calat mitjà.

perroquet *n m*

TIPUS. Vela que se situa damunt la vela de sobremitjana.

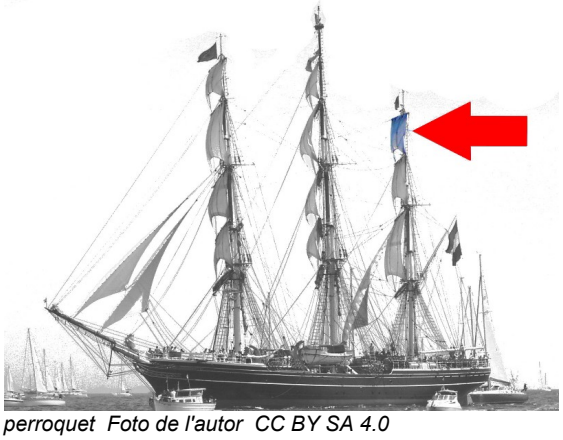

perroquet Foto de l'autor CC BY SA 4.0

perxa *n f*
sin. **buja (IB)** *n f*

PARTS. Vara o tija que suporta el puny de pic d'una vela tarquina.

perxa *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Vara o tija accessòria de l'arboradura d'una nau, com ara les vergues, les botavares, els pics, els botalons d'ales i rastreres, les antenes i els tangons.

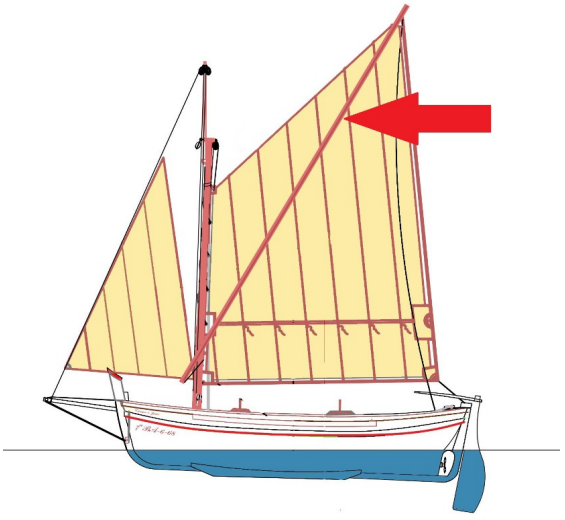

perxa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

perxa *n f*

REM. Bastó llarg emprat per impulsar una embarcació petita pitjant al fons d'un estany som, d'un canal, etcètera.

perxa *n f*
sin. **berlinga** *n f*

FUSTA. Fusta curta i de poc diàmetre, utilitzada especialment per a la construcció de pals, antenes i tangons, destinats a petites embarcacions.

perxa *n f*

ESPORT. En piragüisme, part més llarga i estreta d'una pala, que permet maniobrar-la.

perxa de raier Foto del Museu Valencià CC BY SA 2 0

perxador/ perxadora *n m,f*

EN MAR. Persona que es dedica a perxar.

perxar *v tr*

REM. Fer avançar una embarcació exercint una pressió al fons de l'aigua per mitjà d'una perxa.

pes mort *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Suma dels pesos màxims de la càrrega que pot transportar un vaixell, més el del combustible, l'aiguada, la tripulació, els queviures i el passatge i el seu equipatge.

pesador/ pesadora *n m,f*

EN TERRA. Persona que verifica o enregistra el pes de les mercaderies que s'han de transportar, vendre, comprar, etc.

pesca *n f*

PESCA. Conjunt d'activitats i de tècniques per a capturar peixos, crustacis, mol·luscos i altres animals aquàtics.

pesca a l'encesa *n f*

PESCA. Pesca en què s'empra un llum per a atreure el peix i conduir-lo prop de la platja, on és pescat amb una xàvega.

pesca artesanal *n f*

PESCA. Tipus de pesca que utilitza mètodes tradicionals de pesca, especialment amb embarcacions de menys de 12 metres d'eslora, les pesqueries no superen les 24 hores.

pesca costanera *n f*
sin. **pesca litoral** *n f*

PESCA. Pesca marítima practicada prop de la costa amb embarcacions de poc tonatge.

pesca d'altura *n f*

PESCA. Pesca marítima practicada en alta mar i amb embarcacions de gran tonatge.

pesca esportiva *n f*
sin. **pesca recreativa** *n f*

PESCA. Pesca no professional.

pesca fluvial *n f*

PESCA. Pesca practicada en aigües continentals, com rius, rierols, regats, embassaments, llacunes i aiguamolls.

pesca industrial *n f*

PESCA. Pesca per aconseguir peix pel consum no humà, sinó per a altres usos, com les farines i l'oli de peix.

pesca litoral *n f*
veg. **pesca costanera** *n f*

pesca marítima *n f*

PESCA. Pesca practicada en el mar.

pesca recreativa *n f*
veg. **pesca esportiva** *n f*

pescador/ pescadora *n m,f*
sin. **pescaire** *n m/ f*

EN MAR. Persona que es dedica a la captura de peix dels rius, els llacs o el mar.

pescaire *n m/f*
veg. **pescador/ pescadora** *n m,f*

pescamines *n m*
sin. **caçamines** *n m*; **dragamines** *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra especialment concebut per a detectar i destruir o inutilitzar mines mitjançant rastreig, i proveït de bussos o d'equips especials.

pescant *n m*

PARTS. Barra que, fixada a la coberta i a un costat o popa del vaixell, permet sostenir o hissar i arriar bots, moure càrregues, etcètera.

pescant de gata *n m*

PARTS. Peça de fusta situada a les amures que sobresurt de l'orla del vaixell, on s'aferren els vents i els mostatxos del bauprès.

pescar *v tr*

PESCA. Agafar peix traient-lo de l'aigua.

pescar a la fluixa *v intr*

PESCA. Pescar amb un ormeig de pesca format per un cordill o fil amb un plom i, a pocs mil·límetres, un ham.

pesos lleugers *n m pl*

ESPORT. Categoria establerta segons el pes dels tripulants que correspon, en categoria masculina, a tripulacions amb un pes mitjà màxim de 70 kg, excloent-ne el timoner, i un pes màxim per tripulant de 72,5 kg i, en categoria femenina, a tripulacions amb un pes mitjà màxim de 57 kg, excloent-ne la timonera, i un pes màxim per tripulant de 59 kg.

pesquer *n m*
veg. **vaixell de pesca** *n m*

pesquera *n f*

PESCA. Paratge, indret, de la mar, d'un riu, on abunda el peix.

pestanya *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Extrem del braç d'una àncora, sota de la part plana de l'ungla de la qual forma part o a la qual fa de suport.

pestanya *n f*

ESPORT. En rem, cadascuna de les dues peces d'un carro que el mantenen fixat a les guies, utilitzades per a evitar que caigui en bolcar el bot de rem o en treure'l de l'aigua.

petifloc *n m*

TIPUS. Vela triangular situada entre el floc volant i el floc.

petit *n m*
sin. **faixa petit** *n f*

PARTS. Tercera faixa de ris, la més allunyada del gràtil i la que redueix més superfície vèlica.

petroli (TE) *n m*
veg. **gasoil** *n m*

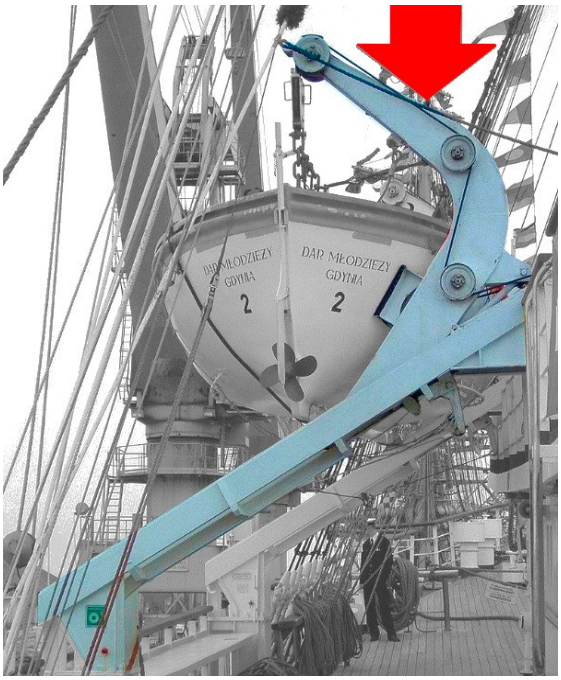

pescant

pescant de gata

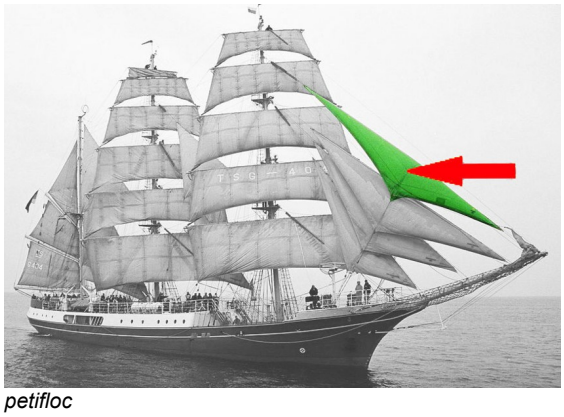
petifloc

petrolier

petrolier *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega concebut i construït per al transport de combustibles líquids no envasats prèviament.

petxina *n f*

PARTS. Gran peça d'acer de forma còncava encastada al costat del vaixell, que serveix per allotjar les ungles de l'àncora i per protegir el buc del pas de la cadena de l'àncora.

petxina d'aspiració *n*
veg. **pressa d'aigua** *n f*

peu *n m*
sin. **peu de pal** *n m*

PARTS. Part més baixa de l'arbre, que descansa sobre la paramola.

peu *n m*

UNITATS DE MESURA. Longitud exactament igual a 0,3048 metres.

peu de gall *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap que està ferm per cadascun dels seus xicots i que es tesa per algun punt del si.

peu de gall *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Gassa formada per un cap passat per embornals al voltant de dos escalemots.

peu de pal *n m*
veg. **peu** *n m*

peu de porc *n m*
veg. **pota de cabra** *n f*

peu de roda *n m*

PARTS. Peça corbada de fusta que uneix la roda de proa amb la quilla en les embarcacions de fusta.

peus nus *n m pl*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic consistent a lliscar directament amb els peus sobrel'aigua.

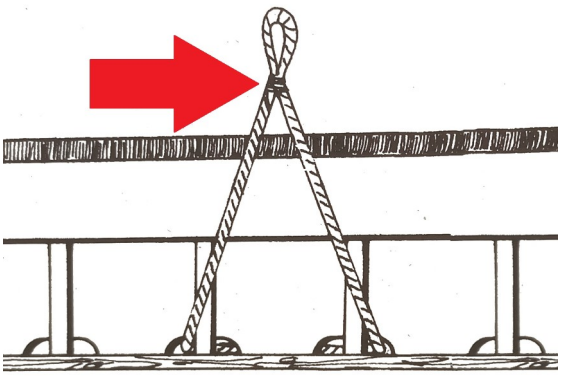

peu de gall Dibuix de Cristòfol Al·lés

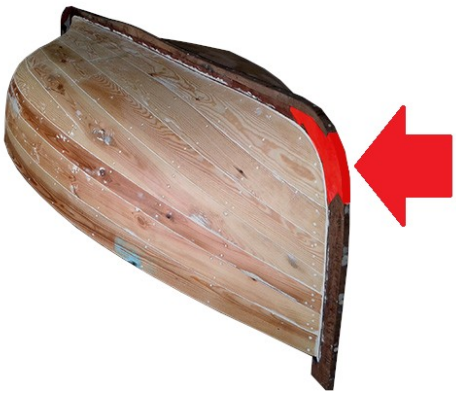

peu de roda Foto de Barquesdefusta.com

piano (PV) *n m*
sin. **corda de piano (CD)** *n f*

PESCA. Filferro de la busarda per a resistir la força de la tonyina.

piano de la vela *n m*

PARTS. Parella de llistons fixats a les barres d'entre la segona bancada i la tercera del patí de vela, sobre els quals es fixen els ponts i les mordasses dels caps de maniobra de vela; piano de proa.

piano de popa *n m*
veg. **piano del pal** *n m*

piano del pal *n m*
sin. **piano de popa** *n m*

PARTS. Parella de llistons fixats a les barres d'entre la tercera bancada i la bancada de popa del patí de vela, sobre els quals es fixen els ponts i les mordasses dels caps de maniobra del pal.

Nota: El piano de pal serveix de suport als ponts i als caps de maniobra corresponents al pal.

pic *n m*
sin. **pic d'aurica** *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Antena d'una cangrea.

pic (PV) *n m*
sin. **cap de mort (CD)** *n m*

pic d'aurica *n m*
veg. **pic** *n m*

pic de popa *n m*

PARTS. Tanc situat en la secció més estreta de la popa del vaixell, usat per a llast o per a aigua dolça.

pic de proa *n m*

PARTS. Tanc situat en la part baixa i més estreta de la proa del vaixell.

pic fix *n m*

ARBORADURA FIXA. Verga en la qual hom enverga el gràtil d'una vela cangrea de cortina.

pic mòbil *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Verga en la qual hom enverga el gràtil d'una vela cangrea, maniobrada per una drissa de boca, una drissa de pic i una carregadora.

piganya *n f*
sin. **pinyapeu** *n m*

PARTS. Pallol de popa, on el patró recolza els peus quan serva la barca assegut a la banqueta.

pilar *n m*

TERRA. Element vertical de suport, que descansa sobre un fonament.

piló *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Construcció de pedra i ciment situada sempre arran de mar, a la costa, de forma troncocònica a sobre de tot, que té una argolla de ferro o bé una pedra grossa perquè els caps dels vaixells s'hi amarrin.

pic Foto de l'autor CC BY SA 4.0

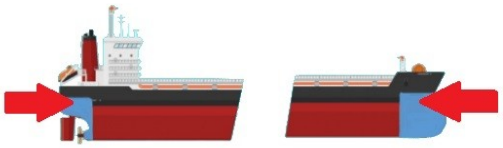

pic de popa/ pic de proa

pilot automàtic

pilot *n m/f*
veg. **timoner/ timonera** *n m,f*

pilot *n m/f*

EN MAR. Persona que pot menar per totes les mars del món una nau mercant que no excedeixi cert tonatge, sota les ordres del capità.

pilot *n m/f*

ESPORT. Esportista que practica la motonàutica com a conductor d'una embarcació autopropulsada.

pilot automàtic *n m*
sin. **sistema d'autogovern** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Equip utilitzat en els vaixells per mantenir el curs elegit sense una constant intervenció humana.

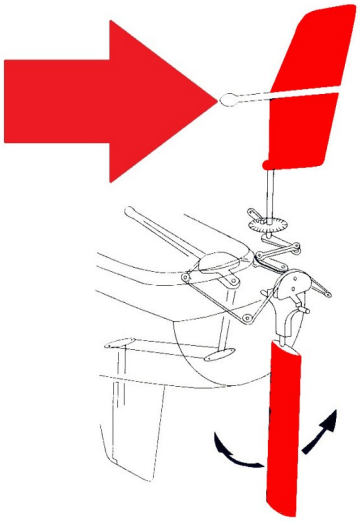

pilot de vent

pilot automàtic de penell
veg. **pilot de vent**

pilot de proves *n m/f*

ESPORT. Pilot especialitzat en proves de prototipus nous o que han sofert una reestructuració important, per a verificar-ne les qualitats tècniques i el comportament.

pilot de vent *n m*
sin. **pilot automàtic de penell; timó de vent** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Mena de pilot automàtic que funciona per la pressió del vent sobre una pala que és connectada a un timó supletori dels velers.

pilotar *v tr*
sin. **timonejar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer de pilot d'una embarcació, dirigir-la.

pilotatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de pilotar un vaixell.

pilotí *n m/f*

EN MAR. Aprenent o ajudant de pilot.

pimelca (CD) *n f*
veg. **pimelga** *n f*

pimelga Foto de l'autor CC BY SA 4.0

pinaça

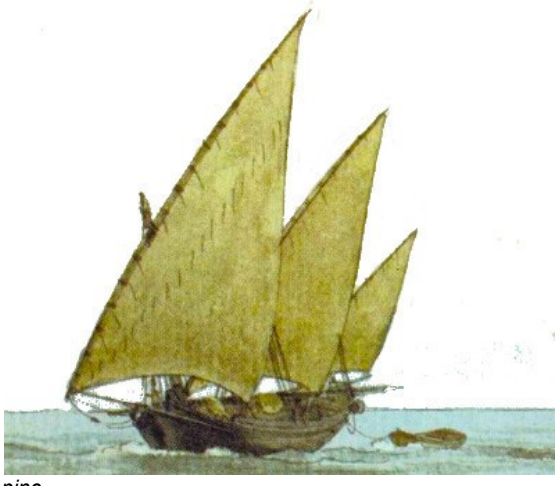

pinc

pimelga *n f*
sin. **camelca (PV)** *n f*; **gimelga** *n f*; **pimelca (CD)** *n f*; **quimelca (CD)** *n f*, **llampasa (Alg)** *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Peça de fusta que reforça per la part inferior l'antena de les barques aparellades amb vela llatina que munten antenes molt llargues.

pinaça *n f*

VELA. Vaixell fet de fusta de pi que ha variat a través dels segles en la seva forma i mitjà de propulsió, des dels rems i la vela al motor de vapor, usat bàsicament com a vaixell d'enllaç entre d'altres dins una flota.

pinc *n m*

VELA. Embarcació de vela, semblant al xabec però de línies menys fines, que fou molt emprada a la mar Mediterrània.

pinça *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Accessori de grua situat a l'extrem de la ploma format per dos o més braços que serveix per a pinçar càrregues com ara troncs.

pinça d'elevació *n f*
veg. **aparell de subjecció** *n m*

pintor/ pintora *n m,f*

EN TERRA. Persona que es dedica al revestiment amb pintura de l'interior i l'exterior de parets, portes, finestres i altres superfícies d'edificis, carrosseries d'automòbils, etc.

pintura antiincrustant *n f*
sin. **patent** *n f*

MANTENIMENT. Pintura que impedeix l'acumulació de cargolí, verdet, etc. en les superfícies del vaixell situades sota l'aigua.

Nota: És un producte molt tòxica en el medi marí.

pinya *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus fet al cap d'una corda teixint els seus blens.

pinya de cul de porc *n f*
veg. **cul de porc** *n m*

pinya de rosa *n f*
sin. **puny de mico** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Pinya que es fa a l'extrem d'una corda, tot donant-li forma de pom boterut.

pinya senzilla *n f*
veg. **cul de porc** *n m*

pinça

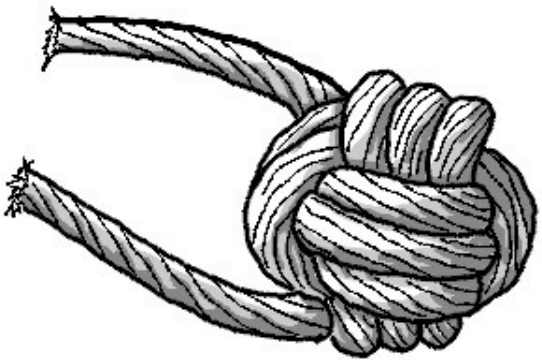

pinya de rosa dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

pinyapeu *n m*
veg. **piganya** *n f*

pinyó *n m*
veg. **nas** *n m*

pinyó (CD) *n m*
veg. **cap de mort (CD)** *n m*

pinyó de proa *n m*
veg. **nas** *n m*

piol *n m*
sin. **tiple** *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Arbre d'una sola peça perpendicular a la quilla.

piola *n f*

CAPS. Cap prim de cànem format per dues o tres filàstiques usat per fer lligadures i acabats altres caps de més mena.

piquet *n m*

PARTS. Part sobirana de la roda de proa d'un llagut de l'Ebre.

piragua *n f*

REM. Embarcació estreta, llarga i molt lleugera, amb les línies longitudinals del buc convexes, que es propulsa per mitjà de pales.

Nota: Són piragües les canoes i els caiacs. La piragua s'utilitza en la pràctica del piragüisme.

piragüisme *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Esport nàutic que consisteix a navegar amb piragua, canoa o caiac en aigües tranquil·les o en aigües vives.

piragüisme *n m*
sin. **canotatge** *n m*

ESPORT. Esport nàutic consistent a desplaçar-se amb una piragua per aigües tranquil·les o per aigües braves.

Nota: Són modalitats del piragüisme les aigües braves, les aigües tranquil·les, el descens, el descens de riu esportiu, l'eslàlom, el piragüisme acrobàtic, la canoa de vela i el caiacpolo. El piragüisme es considera un esport d'aventura.

piragüisme acrobàtic *n m*

ESPORT. Modalitat de piragüisme en aigües braves consistent a executar figures i acrobàcies amb un caiac per superar els corrents, els salts i els ràpids d'un riu.

piragüista *n m/f*

ESPORT. Esportista que practica el piragüisme.

piragüista d'equip *n m/f*

ESPORT. Piragüista d'una tripulació de més d'un membre.

piragüista individual *n m/f*

ESPORT. Piragüista d'una tripulació d'un sol membre.

piragua Foto de Laida kanoak

piragüístic/ piragüística *adj*

ESPORT. Relatiu o pertanyent al piragüisme.

piròscaf *n m*
sin. **vapor** *n m*

piscina d'entrenament *n f*

ESPORT. En rem, piscina de xamfrans arrodonits, amb cabal d'aigua en circulació i sovint amb miralls en una paret per a corregir els moviments, que s'utilitza per a exercitar-se en l'estropada.

pista de regata [rem] *n f*
veg. **camp de regata** *n m*

pistó *n m*
veg. **èmbol** *n m*

pistó (PV) *n m*
sin. **fulminant (PV)** *n m*

PESCA. Explosiu usat per atordir el peix.

pitja *n f*
veg. **falca** *n f*

pitja *n f*
sin. **espitxa** *n f*

FUSTA. Clavilla de fusta de forma troncocònica, que serveix per a taponar els forats fets en les peces o els taulons i l'orifici de desguàs dels bots.

Nota: En el patí de vela és el tap del dull.

pitxola *n f*

TIPUS. Vela mestra de dimensions reduïdes, que duen les barques de mitjana, muntada a una segona antena

com a recanvi de la mestra, de lona molt revinguda, i que s'empra per a vents durs.

pixar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desguassar l'aigua d'una barca avarada traient el dull.

pla *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Superfície real o imaginària relativa a uns punts, fenòmens o objectes situats o esdevinguts a una mateixa altura o distància respecte a un determinat pla o nivell de referència estable.

pla d'aigua *n m*

ESPORT. En rem, superfície d'un llac, un canal o una altra massa d'aigua que s'utilitza com a camp de regata.

pla de crugia *n f*
veg. **línia de crugia** *n f*

pla de flotació *n m*

ESPORT. En piragüisme, secció del buc d'una piragua corresponent al pla delimitat per la línia de flotació de cada costat.

pla de la porta *n m*

ESPORT. Pla imaginari delimitat pels pals d'una porta, que el piragüista ha de travessar amb el cos per a franquejar-la.

pla de referència *n m*
veg. **pla zero** *n m*

pla de regata *n m*

ESPORT. En rem, conjunt d'instruccions relatives a la tàctica que l'entrenador dona a la tripulació d'un bot per a una cursa determinada.

pla del recorregut *n m*

ESPORT. En piragüisme, document en què consta una representació gràfica del recorregut d'un eslàlom, amb indicacions sobre l'ordre i la situació de les portes, la direcció que s'ha de seguir, etc.

pitxa

pla inclinat *n m*
veg. **rampa** *n f*

pla vèlic *n m*

ESPORT. Disposició de la superfície vèlica d'una embarcació d'acord amb les condicions d'un moment determinat de la navegació, com ara la força del vent o la tècnica dels tripulants.

pla zero *n m*
sin. **nivell zero** *n m*; **pla de referència** *n m*

TERRA. Pla horitzontal respecte del qual es referencien les escandallades, les elevacions de terreny o les elevacions del nivell de l'aigua.

placa *n f*

ESPORT. En piragüisme, cadascun dels plafons numerats per totes dues cares i situats a la part superior de les portes, que indiquen l'ordre de franqueig.

placa de numeració *n f*

ESPORT. Cadascun dels plafons rectangulars que indiquen el número de carrer d'un competidor.

Nota: En rem, la placa de numeració va fixada al porta-número.

placa de senyalització *n f*

ESPORT. En piragüisme, cadascun dels plafons distribuïts al llarg d'un recorregut de descens que indiquen la presència d'obstacles.

plaça en sec *n f*

TERRA. Espai fora de l'aigua ocupat per una embarcació.

placer *n m*

AIGUA. Fons uniforme i sorral no gaire allunyat de la costa.

placer *n m*

AIGUA. Paratge de la mar on abunda la pesca.

plafó aeri *n m*

ESPORT. En rem, cadascun dels plafons suspesos d'un cable situats a intervals de 500 m al llarg del recorregut d'un carrer, que serveixen per a indicar-ne el centre.

Nota: Els plafons aeris no són obligatoris en totes les regates.

plana *n f*

CONSTRUCCIÓ. Ribot per a polir emprat pels mestres d'aixa, pels boters.

plana *n f*

TERRA. Pla d'erosió horitzontal o amb un pendent lleuger que s'inclina cap a la mar.

plana (Alg) *n f*
veg. **baix** *n m*

plana costanera *n f*

TERRA. Plana formada per un estrat horitzontal o suaument inclinat de materials clàstics enfront de la costa, que generalment correspon a una franja del fons de la mar que ha emergit en un període geològic recent.

plana de marea *n f*

AIGUA. Plana pantanosa o fangosa especialment en un estuari que és coberta i descoberta per la pujada i la baixada de la marea.

planar *v intr*
den. desest. **planejar** *v intr*

VELA. Una embarcació amb vent favorable, aprofitar l'onada per agafar velocitat.

planassa *n f*

plana

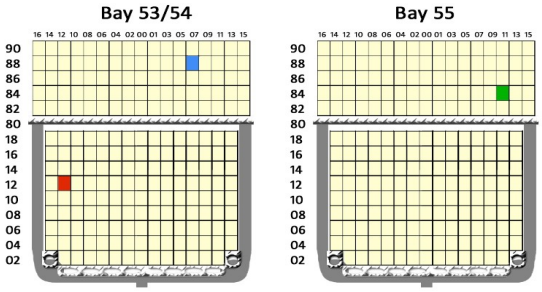

plànol d'estiba Imatge de W.carter, CC BY-SA 4 0

AIGUA. Gran extensió de terra plana, especialment al fons de la mar, que constitueix una elevació.

planatge *n m*

ESPORT. Acció de navegar evitant al màxim la resistència a la fricció de l'aigua, amb l'objectiu d'augmentar la velocitat de desplaçament.

plàncton *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Comunitat biòtica formada per tots aquells organismes que es troben en suspensió en el si de les aigües dolces, salabroses o marines.

planejar *v tr*

FUSTA. Fer plana o llisa la superfície o les superfícies (d'una peça de fusta) passant-hi la plana, el ribot, la garlopa o treballant-la amb la planejadora o màquina d'obrar o planejar.

planejar *v intr*

ESPORT. Navegar evitant al màxim la resistència a la fricció de l'aigua, amb l'objectiu d'augmentar la velocitat de desplaçament.

plànol *n m*

CONSTRUCCIÓ. Representació d'una màquina, d'una obra arquitectònica o d'enginyeria, etc., amb dibuixos de l'estructura i la forma generals o de cada part o peça, i de

la distribució o les proporcions del conjunt.

plànol d'estiba *n m*

CONSTRUCCIÓ. Plànol d'un vaixell mercant on s'assenyala com distribuir la seva càrrega.

plànol de distribució general *n m*

CONSTRUCCIÓ. Plànol que defineix la disposició exterior i interior d'un vaixell i la seva habitabilitat.

plànol de flotació *n m*

CONSTRUCCIÓ. Plànol que representa la secció d'un vaixell per la seva línia de flotació.

plànol de formes *n m*

CONSTRUCCIÓ. Plànol on es defineixen les línies que donaran la forma del buc d'un vaixell en les seves diferents seccions.

Nota: Habitualment el plànol de formes es composta de tres dibuixos: el pla horitzontal on queda assenyalada la línia d'aigua, la secció longitudinal on es marquen les distàncies que definiran les corbes de la secció transversal.

planta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Perfil d'una massa d'aigua tal com el determina la línia que marca el nivell d'equilibri.

planxa *n f*

CONSTRUCCIÓ. Làmina més o menys gruixuda, especialment de metall.

planxa (PV) *n f*
veg. **palanca** *n f*

planxa d'aigua *n f*

MANTENIMENT. Empostissat sostingut per bigues i caixons que serveix de suport als calafats que han netejar i pintar el buc d'una nau sense treure-la de l'aigua.

planxa d'esquí-surf *n f*

ESPORT. En esquí nàutic, post curta de material lleuger per a una persona dreta, amb fixacions de bota, preparada per a lliscar sobre la superfície de l'aigua.

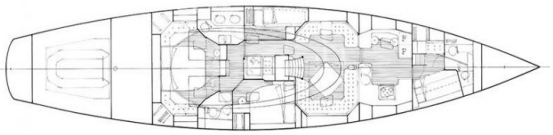

plànol de distribució general

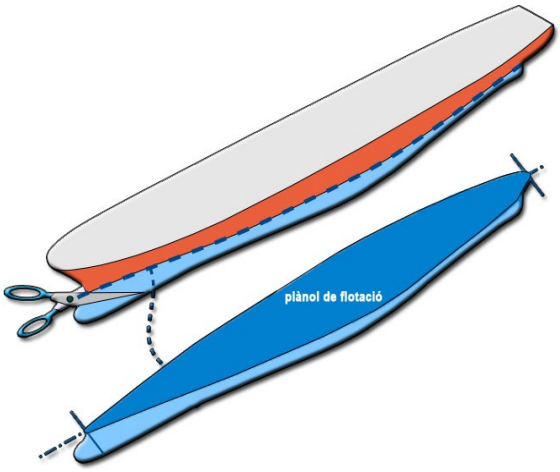

plànol de flotació Imatge de Mecaflux

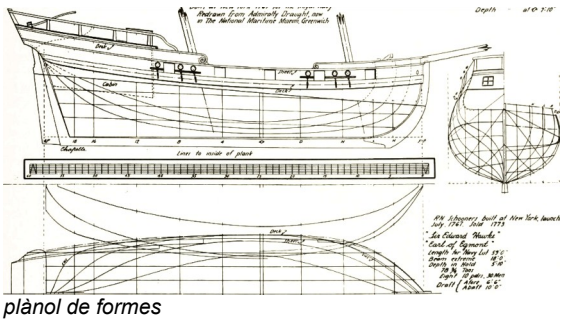

plànol de formes

Nota: La planxa d'esquí-surf s'utilitza en la pràctica de l'esquí-surf.

planxa de genolls

ESPORT. En esquí nàutic, post ampla i encoixinada per la part superior per a una persona agenollada, proveïda d'unes cintes per a subjectar les cames, que està preparada per a lliscar sobre la superfície de l'aigua.

Nota: La planxa de genolls s'utilitza en la pràctica de l'esquí de genolls.

planxa de surf *n f*

ESPORT. En la pràctica del surf, post de dimensions variables per a una persona dreta, preparada per a lliscar sobre la superfície de l'aigua.

Nota: La planxa de surf s'utilitza en la pràctica del surf i del surf aeri. És una planxa de surf la planxa de surf pla.

planxa de surf d'estel *n f*

ESPORT. En la pràctica de surf, Post curta i estreta de material lleuger per a una persona dreta, amb fixacions de bota i preparada per a lliscar sobre la superfície de l'aigua.

Nota: La planxa de surf d'estel s'utilitza en la pràctica del surf d'estel.

planxa de surf pla *n f*

ESPORT. Planxa de surf de dimensions reduïdes, sobre la qual l'esportista recolza només la part superior del tronc.

Nota: La planxa de surf pla s'utilitza en la pràctica del surf pla.

planxa de vela *n f*

ESPORT. Embarcació per a una persona dreta agafada a la botavara, que està constituïda per una planxa, un pal de base articulada i una vela triangular amb botavara.

Nota: La planxa de vela s'utilitza en la pràctica del surf de vela i el surf de vela sobre neu.

planxa de vela Lechner A-390 *n f*

ESPORT. Planxa de vela de 3,9 m d'eslora i de 7,3 m² de superfície vèlica, en categoria masculina, i 6,8 m², en categoria femenina.

planxa de vent *n f*

MANTENIMENT. Bastida penjada al costat d'un vaixell per tal que hi puguin treballar els homes que l'han de netejar, pintar, etc.

plaqueta d'inclinació *n f*

ESPORT. En rem, part de determinats models d'una escalemera que serveix per a regular la inclinació.

plàstic reforçat amb fibra de vidre *n m*
sigla **RPFV**

CONSTRUCCIÓ. Material compost, concretament, un plàstic reforçat amb fibra de vidre.

plataforma *n f*

planxa de surf

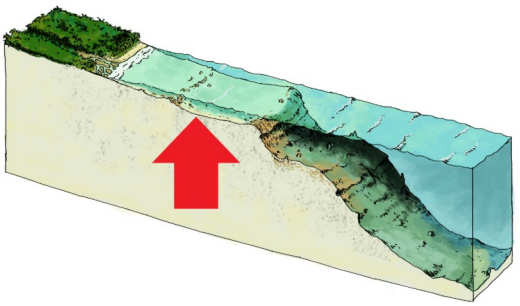

plataforma continental Dibuix de Paleo Miguel CC BY SA 4.0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Superfície plana i horitzontal més elevada que el sòl circumdant, com la que termina un terraplè, un reducte.

plataforma continental *n f*

AIGUA. Zona marginal dels continents coberta per les aigües marines i que s'estén des de la línia de baixamar fins al talús continental a una profunditat aproximada de 200 m.

plataforma costanera *n f*

TERRA. Plataforma formada pel sòl i el subsòl de l'avant platja i la platja.

plataforma d'abrasió *n f*

TERRA. Plataforma produïda per l'acció dinàmica de l'onatge i per la marea on aquesta és forta, al capdavall dels penya-segats a les costes braves.

plataforma de càrrega *n f*

TERRA. Dispositiu mòbil en la superfície del qual es pot agrupar les mercaderies que constitueixen una unitat de càrrega, per emmagatzemar-les o transportar-les amb l'ajuda d'aparells mecànics.

plataforma de gel flotant *n f*
veg. **barrera antàrtica** *n f*

plataforma fixa *n f*

AIGUA. Plataforma destinada a fer operacions d'exploració o d'explotació de recursos naturals marítims o bé a unes altres activitats, sempre que tingui el seu emplaçament sobre el llit marí.

plataforma insular *n f*

TERRA. Plataforma emergent al voltant d'una illa que s'estén des de la línia de baixamar fins al talús continental, on hi ha una baixada marcada o amb força pendent cap a les grans profunditats.

plataforma petroliera *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estructura tabular que s'eleva per sobre la superfície del mar i disposa dels equipaments necessaris per a extreure petroli.

platja *n f*

TERRA. Riba sedimentària i planera del mar, d'un llac o d'un riu gran, formada generalment de sorra o de grava.

platja aixecada *n f*

TERRA. Antiga platja que assenyala la posició d'una antiga línia de costa.

platja alimentadora *n f*

TERRA. Platja eixamplada artificialment que serveix per a alimentar platges en direcció de deriva mitjançant els corrents o les forces litorals naturals.

platja amb suport *n f*
sin. **platja recolzada** *n f*

TERRA. Platja situada entre la línia de costa i un obstacle natural o artificial que fa de barrera.

platja arrecerada *n f*

TERRA. Platja situada de manera que es troba poc sotmesa als vents i als temporals.

platja barra *n f*

TERRA. Platja formada a les lleres de poc cabal

plataforma petroliera Foto de Divulgação Petrobras CC BY 3 0

on penetra l'onatge i crea una barra de sorra on trenquen les ones.

platja de doble suport *n f*

TERRA. Platja situada entre dos caps o dos espigons.

platja de sorra *n f*

TERRA. Platja constituïda sobretot per sorra.

platja encaixada *n f*

TERRA. Platja generalment petita situada en un entrant de la costa o entre dues barres litorals.

platja fondal *n f*

TERRA. Platja que davalla dintre la mar amb força pendent.

platja oberta *n f*

TERRA. Platja sense espigons ni, en general, elements que la protegeixin.

platja pedrosa *n f*

TERRA. Platja formada per palets i còdols en abundància.

platja progradant *n f*

TERRA. Platja que s'engreixa i avança.

platja recolzada *n f*
veg. **platja amb suport** *n f*

platja retrogradant *n f*

TERRA. Platja que decreix i va retrocedint.

platja seca *n f*

TERRA. Zona de la platja que no és mullada per l'aigua de la mar oles onades.

platja submergida *n f*

AIGUA. Zona de la platja banyada sempre per la mar des del baterell de les onades fins a la fondària que pot ser afectada per l'onatge.

platós *n m*
veg. **espadella** *n f*

platós *n m*
veg. **baiona** *n f*

plegador *n m*

PARTS. Tros de lona emprat per lligar i aferrar la vela.

plegar a la colla *v tr*
veg. **collar** *v tr*

plegar a la marroquina *v tr*
veg. **marroquinar** *v tr*

plegar veles *v tr*
veg. **amainar** *v tr*

plegatge *n m*

CONSTRUCCIÓ. Operació de plegar.

plena *n f*

ONADES. Llom d'una ona.

plena *n f*
veg. **creixa** *n f*

plena *n f*

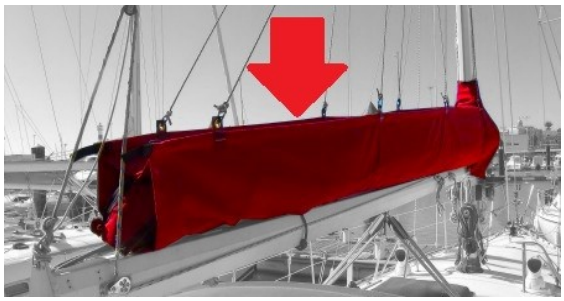

plegador Foto de papillon. com

ONADES. Pujada d'una onada, que s'aprofita per a aixecar la barca en treure-la a terra.

plenamar *n f*
sin. **algües plenes (Alg)** *n f pl*

MAREES. Altura màxima assolida per la marea.

plenamar alta *n f*

MAREES. La més alta de les dues plenamars de qualsevol dia de marea.

plenamar alta mitjana *n f*

MAREES. Altura mitjana de les plenamars altes durant un període de diversos anys.

plenamar baixa *n f*

MAREES. La més baixa de les dues plenamars d'un dia mareal.

plenamar de marees vives ordinàries *n f*

MAREES. Pla zero o de referència mareal que surt en algunes publicacions britàniques.

plenamar mitjana *n f*

MAREES. Altura mitjana de les plenamars durant un període d'uns quants anys.

plenamar viva mitjana *n f*

MAREES. Altura mitjana de les plenamars que tenen lloc en condicions de marea viva.

plom *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Tros de plom lligat a l'extrem d'una corda o d'un cordill per a sondar, per a assenyalar la direcció vertical.

plom *n m*

PESCA. Tros de plom enganxat a una xarxa de pescar.

ploma *n f*
sin. **puntal** *n m*

PARTS. Grua simple ubicada a la coberta dels vaixells de càrrega, constituïda generalment per una perxa o pal articulat per la seva part inferior a la coberta o a un arbre i proveït d'aparell a l'altre extrem, que permet d'aixecar pesos, especialment per a treure càrrega de la bodega.

plomada *n f*

ESPORT. En rem, instrument compost per un tros de material pesant i un cordill que el suporta en un extrem, que s'utilitza per a ajustar la inclinació d'una escalemera.

plovisqueig *n m*
sin. **algüeta(Alg)** *n f,* **bodina (Alg)** *n f,* **borriment (TE)** *m n*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació en forma de gotes petites i nombroses.

pluja *n f*
sin. **aigua del cel (Alg)** *n f,* **aigua de pluja(Alg)** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Precipitació de gotes d'aigua, provinent de la condensació del vapor d'aigua de l'atmosfera.

plujós/ plujosa *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Abundant en pluges, en què plou freqüentment.

pneumàtica *n f*
veg. **bot pneumàtic** *n m*

poa (PV) *n f*
veg. **garrutxo** *n m*

poblador (PV) *n m*

PESCA. Sistema de pesquera semblant a la

ploma Foto de Hunini CC BY SA 4.0

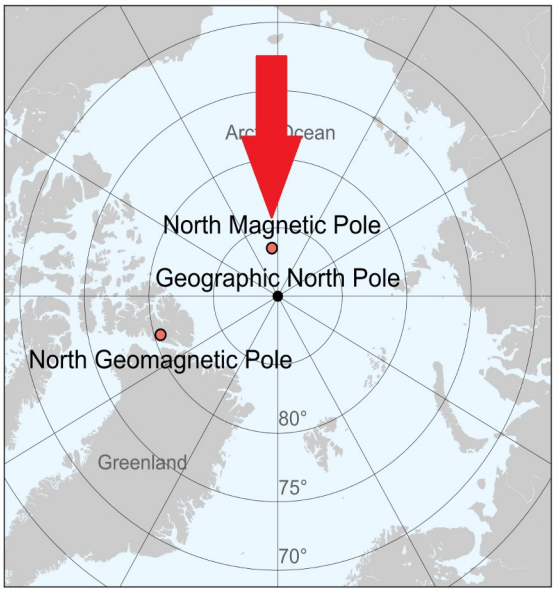

pol magnètic Imatge de Cavit CC BY SA 4.0

llampuguera i a l'artó, en el qual posaven dins l'aigua una branca de pi amb una panna perquè el peix hi anàs a sospalmar-se i després li feien bol.

pol *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Extremitat de l'eix d'una esfera, d'una superfície de revolució.

pol d'il·luminació *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt de l'esfera terrestre les coordenades geogràfiques del qual tenen els mateixos valors que les coordenades horàries d'un astre.

polena (Alg) *n f*
veg. **mascaró de proa** *n m*

pol magnètic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt hipotètic situat cap a cada una de les extremitats d'un imant, on es produiria el camp magnètic perquè hi hauria concentrada tota la massa magnètica de l'imant.

polaccone (Alg) *n m*
veg. **pollacra** *n f*

poletja (Alg) *n f*
veg. **politja** *n f*

pòlissa *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document justificatiu d'un contracte d'assegurança, de noli, del vaixell, dels passatgers,...

pòlissa d'almirallat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document pel qual s'acreditava l'elecció del capità que, amb el nom d'almirall, prenia el comandament de l'expedició en cas de navegar en conserva o d'haver de coalitzar-se amb vista a la defensa mútua.

pólissa de noli *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pòlissa d'assegurança de les mercaderies transportades en una nau.

pòlissa de transport *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document en el qual és atorgat un contracte de noli.

polissó/ polissona *n m,f*

EN MAR. Persona que s'embarca clandestinament en un vaixell sense satisfer el preu del passatge.

politja *n f*
sin. **corriola (PV)** *n f,* **poletja (Alg)** *n f,* **rondana (PV)** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cilindre de poca altura que pot girar al voltant d'un eix concèntric amb el seu eix geomètric, té una canal buidada tot al llarg de la seva superfície lateral per on es fa passar un cap que es manté tibat, i serveix per canviar la direcció d'una força, transmetre un moviment, guiar un cable, etcètera.

politja *n f*

ESPORT. Peça d'un timó de peu que guia els cables del timó des de la creueta fins a la pedalina del remer.

politja

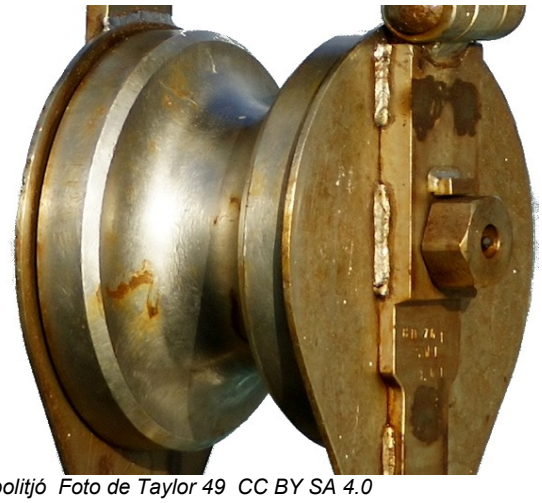

politjó Foto de Taylor 49 CC BY SA 4.0

pollacra

politjó *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Roda d'una politja, especialment d'una politja petita.

pollacó *n m*
veg. **puny del car** *n m*

pollacra *n f*

VELA. Nau de dos arbres de dues peces, encreuats.

pollacra *n f*
sin. **bolacó (Alg)** *n m;* **polaccone (Alg)** *n m;* **floc pollacra (CD)** *n m*; **triangle (PV)** *n m,*

TIPUS. Vela triangular que va a proa d'alguns llaguts i algunes barques.

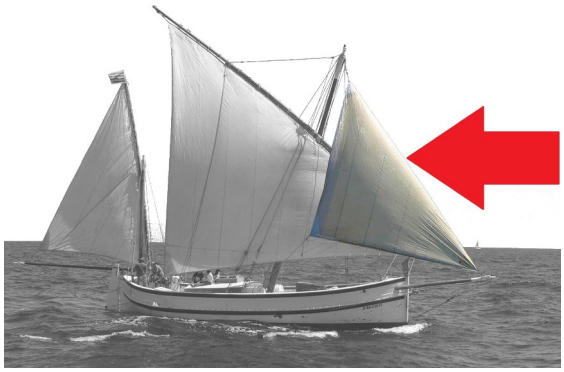
pollacra Foto de l'autor CC BY SA 4.0

pollacra al derramo *n f*

TIPUS. Pollacra que es posa per sota del pujament de la vela per aprofitar el vent que passa entre el pujament i la coberta.

pollacra barca *n f*

VELA. Embarcació de vela de tres pals, el trinquet i el major de pollacra, i el de mitjana de goleta.

pollacra en xampa *n f*
sin. **xampa (CD)** *n f*

TIPUS. Pollacra que es posa en cada extrem de la vela llatina, una al penol del car i l'altra al penol de la pena, utilitzant botalons o tangons per atangonar els punys del car d'aquesta, quan es navega a la valenciana.

pollacra goleta *n f*

VELA. Embarcació de vela de dos o tres pals, el trinquet de pollacra, i el major i el de mitjana, en les pollacres goleta de tres pals, de goleta.

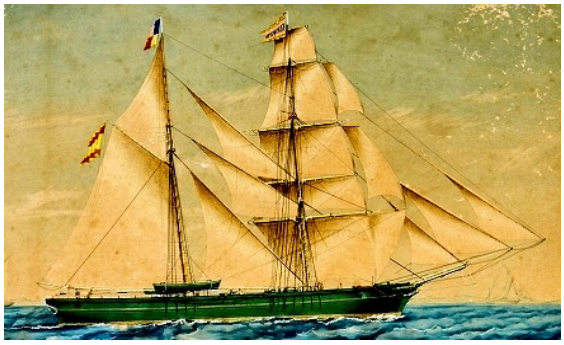
pollacra goleta Imatge del Museu Marítim de Barcelona

pollacrí *n m*
sin. **floc menjavents (CD)** *n m*; **menjavents** *n m*

TIPUS. Pollacra petita.

pol·luent *n m*
veg. **contaminant** *n m*

pol·luir *v tr*
veg. **contaminar** *v tr*

pols (IB) *n m pl*
veg. **paiol** *n m*

polsim *n m*

ONADES. Ruixim d'aigua de la mar, quan polseja.

polzada *n f*
abrev. **"** *n m*; **in** *n m*

UNITATS DE MESURA. Unitat anglosaxona de longitud, equivalent a 25,4 mil·límetres.

ponent *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Oest.

ponent *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Banda de ponent.

ponent *n m*
veg. **oest** *n m*

ponent *n m*

VENT. Vent que ve de l'oest.

ponentada *n f*

VENT. Ventada forta de ponent.

ponentejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar en direcció a ponent.

ponentejar *v intr*

VENT. Fer vent de ponent.

ponentejar *v intr*

VENT. Tendir a venir, un vent, de l'oest.

ponentí/ ponentina *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. De ponent.

ponentol *n m*
sin. **vent de banyo (Alg)** *n m,* **vent de jornada (Alg)** *n m*

VENT. Ponent fluixet.

pont *n m*
sin. **cabina** *n f*; **pont de comandament** *n m*

PARTS. Cabina en la part més alta de la superestructura d'un vaixell des d'on es donen les ordres i on hi ha els aparells de navegació

pont *n m*

PARTS. Sobrebancada arquejada fixada pels extrems a la bancada de proa del patí de vela, i al mig del qual va fixada la paramola o ancoratge del pal.

pont *n m*

ESPORT. En rem, peça corba de determinats models d'escalemera que enllaça la part superior de l'eix de l'escalemera amb la base.

pont de comandament *n m*
veg. **pont** *n m*

pont del piano *n m*

PARTS. Petita guia fixada al piano del patí de vela per la qual passa el cap de maniobra.

pont del Open Arms Foto de l'autor CC BY-SA 4 0

pont transbordador de Portugalete Foto de Ebaki CC BY SA 4.0

pontó

pont flotant *n m*
veg. **pontó** *n m*

pont transbordador *n m*

TERRA. Estructura metàl·lica construïda sobre una via de navegació, a una altura suficient que permet el pas de les embarcacions, que mitjançant uns carrils i un bastiment amb rodes transborda persones i mercaderies.

pontana (PV) *n f*
veg. **pontona** *n f*

pontó *n m*
sin. **pont flotant** *n m*

EMBARCACIÓ. Pont constituït per barques o flotadors sobre l'aigua units per una o més posts que serveixen de passera.

pontó *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació vella ancorada o amarrada a un port, a la qual s'ha tret els pals, que és emprada com a magatzem, escola, presó, etc.

pontó *n m*

MOTOR. Nau de fons pla usada per al servei de ports, per passar rius i per construir ponts.

pontó *n m*

MOTOR. Barcassa de fons pla i de proa i popa també planes d'usos diversos que es fa servir per al transport de mercaderies dins el port o per a emmagatzemar mercaderies quan no hi ha magatzems disponibles.

pontó *n m*

ESPORT. Passarel·la generalment flotant que prolonga l'extensió de la terra ferma dintre l'aigua, utilitzada per a embarcar i desembarcar d'un bot de rem i per a amarrar-hi altres embarcacions.

Nota: Són pontons el pontó d'embarcament, el pontó de cerimònies, el pontó de reparacions i el pontó de sortida.

pontó basculador *n m*

MOTOR. Pontó utilitzat en la construcció d'esculleres que pot inclinar-se lateralment per deixar anar per una banda la càrrega dels materials que transporta.

pontó d'embarcament *n m*

ESPORT. Pontó situat a l'embarcador, que serveix per a facilitar l'embarcament i el desembarcament dels remers i els jutges.

pontó de cerimònies *n m*

ESPORT. En rem, pontó de 55 a 60 m de llargada i de 4 a 6 m d'amplada, situat davant la tribuna, que serveix per a efectuar el lliurament de medalles als guanyadors.

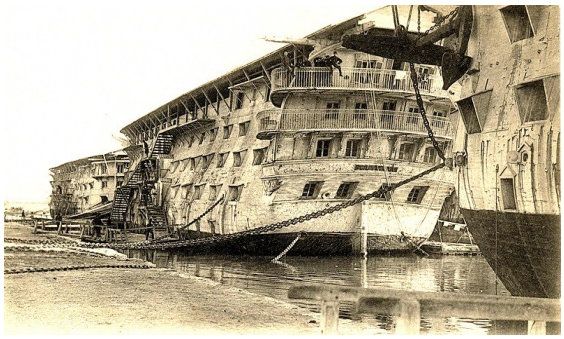

pontó Foto de Wiki CC

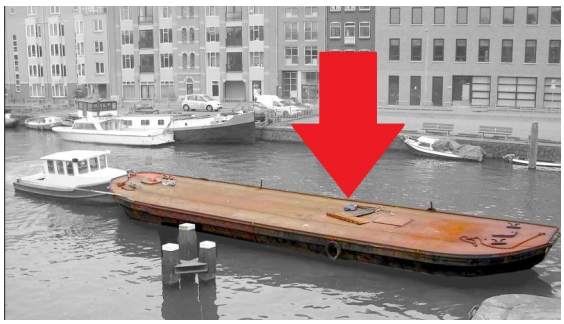

pontó Foto de Wesko CC BY-SA 3 0

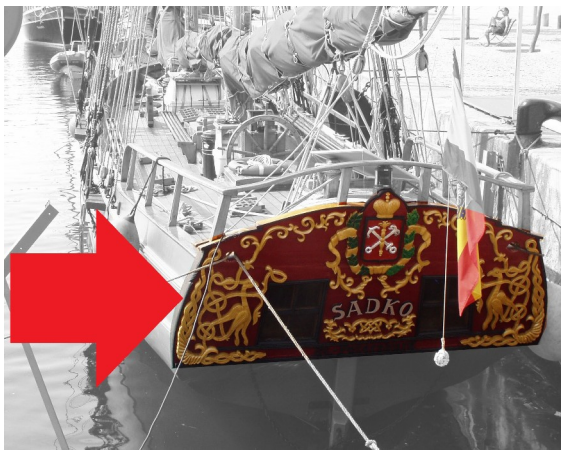

popa d'escut Foto de l'autor CC BY SA 4.0

pontó de reparacions *n m*

ESPORT. En rem, pontó situat a la zona de sortida, que serveix per a reparar les avaries dels bots de rem durant els primers 100 m d'una cursa.

pontó de sortida *n m*

ESPORT. En rem i piragüisme, pontó mòbil situat darrere la línia de sortida.

Nota: Els pontons de sortida són l'indret on se situen els pontoners per a l'execució de la seva tasca.

pontona Foto de Juan Emilio Prades CC BY SA 4.0

pontó de tombar *n m*

EMBARCACIÓ. Pontó proveït de grues, cabrestants i aparells necessaris per a tombar de quilla una embarcació ancorada al seu costat per a carenar-la.

pontó grua *n m*
veg. **grua flotant** *n f*

pontona *n f*
sin. **pontana (PV)** *n f*

MOTOR. Embarcació de fons pla emprada com a transbordador a l'Ebre.

pontoner/ pontonera *n m,f*

OFICIS CIVILS. Persona que té cura del govern d'un pontó.

pontoner/ pontonera *n m,f*

ESPORT. En rem i piragüisme, cadascun dels assistents d'un alineador situats en un pontó de sortida que s'encarreguen de subjectar la popa d'un bot de rem o una piragua a la línia de sortida i de deixar-la anar en el moment de començar la cursa.

popa *n f*

PARTS. Part posterior del buc d'una nau.

popa d'escut *n f*

PARTS. Popa plana.

popa de cul de mona *n f*

PARTS. Popa arrodonida amb el codast endinsat.

popa de dos cossos *n f*

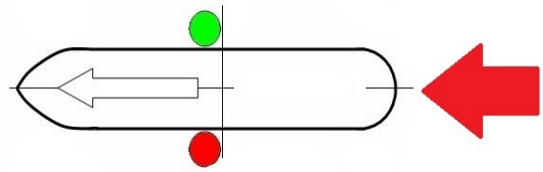
popa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

PARTS. Popa que consta de dues parts, la que acaba al codast i la que correspon a l'orla, que sobresurt i acaba en un ventall amb la soleta arrodonida.

popa de quadre *n f*

PARTS. Popa, semblant a la de dos cossos, que acaba en una secció plana trapezial, la qual normalment duu pescants de bot.

popa de dos cossos Foto de l'autor CC BY SA 4.0

popa de quadre Foto de l'autor CC BY SA 4.0

popa rodona *n f*

PARTS. Popa d'un sol cos acabada en el codast i proveïda d'una soleta arrodonida.

popa rodona *n f*

VELA. Rumb que pren una embarcació quan rep

el vent just per la popa.

poper/ popera *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la popa.

port *n m*

TERRA. Abric natural o artificial en una costa o a la riba d'un riu disposat per servir de recés a les naus i per a les operacions de tràfic, d'armament, o d'embarcament i desembarcament de persones.

port *n m*

TERRA. Ciutat o vila que té un port, on poden anar les naus a carregar i descarregar mercaderies.

port artificial *n m*

TERRA. Port que té la disposició natural de la costa modificada per l'home amb la construcció d'obres exteriors que n'arreceren les aigües.

port autònom *n m*

TERRA. Port que té personalitat jurídica pròpia, que actua en règim d'empresa mercantil i que la seva activitat està subjecta al dret privat.

port comercial *n m*

TERRA. Port que ofereix als vaixells les instal·lacions adequades per a poder efectuar les operacions d'embarcament i desembarcament de passatgers i de mercaderies, alhora que gaudeix de vies de comunicació i de mitjans de transport terrestre que permeten el trànsit de passatgers i mercaderies.

port concessionat *n m*

TERRA. Port de titularitat pública, la gestió del qual ha estat cedida a una persona física o jurídica, per mitjà d'una concessió administrativa.

port d'escala *n m*

TERRA. Port esportiu amb característiques i nivell de servei inferiors als de base o d'hivernada.

port d'hivernada *n m*

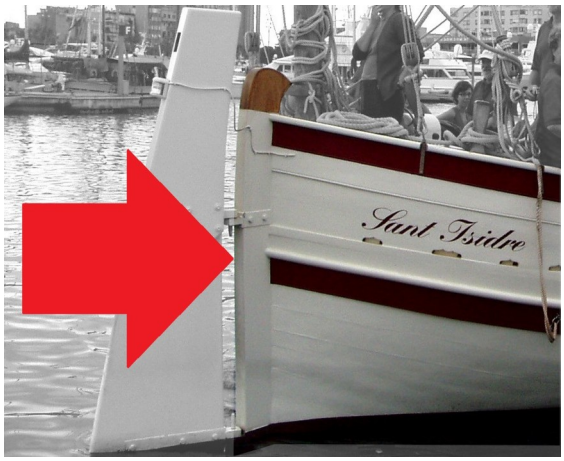

popa rodona Foto de l'autor CC BY SA 4.0

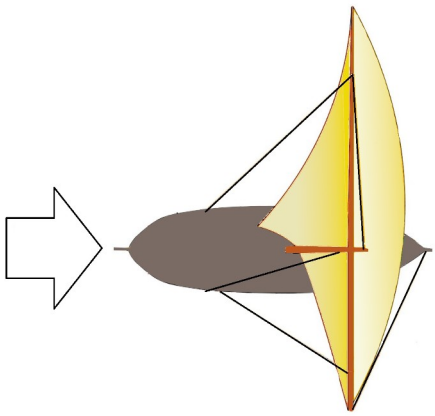

popa rodona Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0 de l'autor CC BY SA 4.0

TERRA. Port on s'estan els vaixells durant les èpoques de mal temps.

port de boies *n m*

AIGUA. Carregador lliure fet amb boies, situat a mar oberta i sense obres de recer.

port de destinació *n m*

TERRA. Port al qual es dirigeix el vaixell i on van destinats el passatge o la mercaderia que transporta.

port de matrícula *n m*

TERRA. Districte marítim on està registrat un vaixell o embarcació.

port de refugi *n m*

TERRA. Port que ofereix recer a les embarcacions sorpreses pel mal temps a la mar i que, per tant, no necessita les instal·lacions típiques de qualsevol altra mena de port; té, això sí, una entrada i una sortida fàcil, fins i tot amb mal temps.

port esportiu *n m*

TERRA. Port que serveix de base a la flota d'embarcacions esportives o d'esbargiment i que inclou la majoria d'instal·lacions de suport i auxiliars necessàries.

port fluvial *n m*
sin. **port interior** *n m*

TERRA. Port emplaçat a la ribera d'un riu.

port franc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Port que gaudeix de determinades exempcions o bonificacions de drets de duana, ja sigui d'una manera absoluta o pel que fa a unes mercaderies determinades.

port illa *n m*

TERRA. Port esportiu allunyat de la costa i que hi és unit per una passarel·la.

port interior *n m*
veg. **port fluvial** *n m*

port marítim *n m*

TERRA. Conjunt d'espais terrestres, aigües marítimes i instal·lacions que, situat a la ribera de la mar o de les ries, reuneix les condicions físiques naturals o artificials i d'organització que permeten les operacions de tràfic portuari amb l'autorització de l'Administració competent.

port militar *n m*
veg. **base naval** *n f*

port natural *n m*

TERRA. Port que ofereix recer a les embarcacions per la mateixa disposició natural de la costa.

port obert *n m*

TERRA. Port artificial que té un accés permanent, una comunicació constant amb la mar i és sotmès a fluctuacions de nivell.

port esportiu Marina Palamós

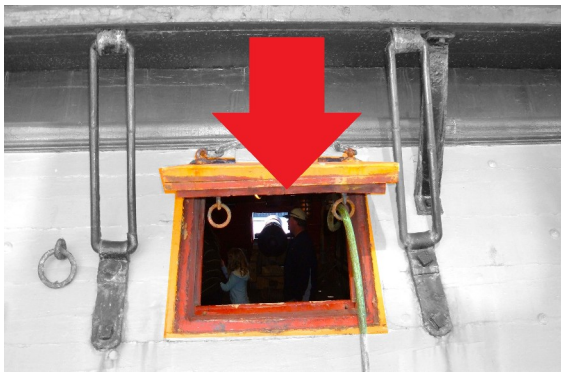
porta Foto de Wiki CC

port pesquer *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Port que serveix de base a flotes pesqueres i que, per tant, disposa de les instal·lacions que necessiten.

port sec *n m*
sin. **marina seca** *n f*

TERRA. Port on les embarcacions se situen en terra aparcades, en comptes d'estar-hi flotant.

port sec dividit *n m*

TERRA. Port sec en què una part de les embarcacions queden tretes prop de la vora de l'aigua i la majoria queden situades més a l'interior on hi ha, a més, la major part dels serveis.

port sec dividit en prestatgeries *n m*

TERRA. Port sec en què les embarcacions estan col·locades en estructures metàl·liques de compartiments.

port tancat *n m*

TERRA. Port artificial característic de paratges de

no gaire fons, el nivell del qual és mantingut per rescloses, i que, per tant, és accessible només a intervals.

porta *n f*
sin. **portalera** *n f*

PARTS. Obertura quadrangular feta als costats o a popa del buc d'una embarcació per a la ventilació, per introduir o treure càrrega, etcètera.

porta *n f*

PESCA. Planxa de fusta o de ferro, rectangular o ovalada, que, fent parella amb una altra, manté l'art obert lateralment, en la pesca de bou.

porta endavant *n f*

ESPORT. En piragüisme, porta amb els pals pintats amb franges horitzontals verdes i blanques, que s'ha de franquejar en la direcció del corrent del riu.

porta estanca *n f*

PARTS. Porta que tanca hermèticament.

porta omesa *n f*

ESPORT. En piragüisme, porta no franquejada segons l'ordre establert.

Nota: Una porta omesa es penalitza amb cinquanta punts.

porta remuntable *n f*

ESPORT. En piragüisme, porta amb els pals pintats amb franges horitzontals vermelles i blanques, que s'ha de franquejar contra corrent.

porta tallafocs *n f*

PARTS. Porta resistent al foc situada entre dos sectors d'incendi d'un edifici per a retardar l'avanç d'un incendi, possibilitant l'evacuació dels ocupants de forma segura i l'actuació dels equips de rescat i extinció.

portaaeronaus *n m*
veg. **portaavions** *n m*

portaautomòbils *n m*

MOTOR. Vaixell que serveix per a transportar

porta estanca

porta tallafocs Foto de Wolfmann, CC BY-SA 4 0

portaavions

automòbils.

portaavions *n m*
sin. **portaaeronaus** *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra de superfície, fortament blindat, concebut i construït per al transport, el

llançament i la recollida d'avions de guerra, els quals constitueixen el seu principal armament.

portacontenidors *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega especialment dissenyat per transportar contenidors.

portadora *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Recipient format per dogues de fusta, proveït de dos agafadors disposats als extrems del diàmetre gran de la boca, que serveix per transportar raïm o vi i, també, altres fruites, aigua, terra, etcètera.

portahelicòpters *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra especialment dissenyat per al transport, envol i aterratge d'helicòpters, per a la seva reparació, manteniment, etc.

portalera *n f*
veg. **porta** *n f*

portal·leta *n f*
sin. **portelleta (PV)** *n f*

PARTS. Planxa de ferro que serveix per a tapar un escobenc per evitar que entri aigua amb els cops de mar.

portaló *n m*

PARTS. Porta o obertura que dóna accés a una embarcació.

portant *n m*

ESPORT. En rem, cadascun dels conjunts de barres lleugeres d'acer, alumini o altres materials fixats a la banda exterior d'un bot de rem, que serveixen per a fixar els rems.

portanúmero *n m*

ESPORT. En rem, peça de plàstic situada a la proa o la popa d'un bot de rem, on es fixa la placa de numeració.

portell *n m*
veg. **ull de bou** *n m*

portella *n f*

portacontenidors Foto de Hummelhummel CC BY SA 3 0

portadora

PARTS. Obertura practicada al buc d'una nau, com qualsevol d'aquelles per on ixen els canons, o a popa d'una barca de mitjana, damunt del timó, que serveix per a pujar-lo i facilitar així la feina de traure la barca .

portelleta (PV) *n f*
veg. **portal·leta** *n f*

portes *n f pl*

PARTS. Quarters amb frontisses.

pòrtic *n m*
veg. **grua pòrtic** *n f*

pòrtic *n m*

TERRA. Estructura formada per quatre muntants travats amb un o uns quants elements al seu capdamunt, que forma la base de la grua de pòrtic.

pòrtic elevador *n m*
veg. **grua pòrtic** *n f*

pòrtic fix amb monocarril *n m*

TERRA. Pòrtic no traslladable que sosté un carril per on corre la grua i que serveix per a traslladar embarcacions petites des del magatzem fins a l'aigua del port.

portitxol *n m*

TERRA. Port petit.

portolà *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Carta nàutica que conté la situació geogràfica dels llocs més notables d'un port al qual és dedicat.

Nota: També usat per a les antigues cartes nàutiques dibuixades i il·luminades a mà sobre pergamí, que senyalaven els ports de mar per tal de facilitar la navegació de cabotatge.

portolà *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Col·lecció relligada de cartes nàutiques de ports.

ports *n m pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Despeses produïdes pel transport de mercaderies, màquines o bens materials.

portuari/ portuària *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al port.

portuguesa *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligada especial que es fa amb els hams que van fixats a la punta d'un filferro.

posar proa a *v intr*
veg. **fer proa a** *v intr*

posar-se en fatxa *v intr*
sin. **fatxejar** *v intr*

VELA. Mantenir una nau en fatxa.

posició *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt del cel, punt de la terra, d'un continent, etc., en què es troba un astre, un país, una persona, etc., especialment en relació amb els altres

portitxol Foto de Ports de la Generalitat

posició d'atac *n f*

ESPORT. En rem, posició consistent a flexionar les cames, inclinar el tronc endavant i estirar els braços, que s'utilitza per a fer l'atac.

posició de sortida *n f*

ESPORT. En piragüisme, lloc que ocupa un participant en la línia de sortida amb relació als altres en el moment de començar una cursa.

posició preferent *n f*

ESPORT. En motonàutica, primer lloc d'una graella de sortida, ocupat pel pilot que ha aconseguit el millor temps en l'entrenament per a determinar l'ordre de sortida.

posicionament dinàmic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu tècnic que controlant els motors i el timó d'un vaixell fa que aquest mantingui una posició fixa en el mar contra els corrents, el vent i l'onatge.

posicionar *v tr*

INSTRUMENTS I CARTES. Indicar, determinar, les coordenades geogràfiques d'una embarcació.

posidònia *n f*
veg. **alga de mar** *n f*

pòsit *n m*
veg. **confraria de pescadors** *n f*

pòsit de pescadors *n m*
veg. **confraria de pescadors** *n f*

pòsit marítim *n m*

veg. **confraria de pescadors** *n f*

posta *n f*

AIGUA. Badia o port on ancoren els vaixells de guerra que, sota el comandament d'un cap, estan prestant un servei.

pota d'aranya *n f*

PARTS. Barrot llarg que surt de la creueta obliquament cap a la popa.

pota de cabra *n f*
sin. **palanqueta** *n f*; **peu de porc** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina que consisteix en una tija de ferro amb una de les puntes aplanada, lleugerament corbada i amb una osca usada per desclavar puntes.

potència *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En un sistema físic, magnitud escalar que mesura el treball fet per un sistema en la unitat de temps.

Nota: La potència es mesura en Watts (W) o Cavalls de vapor (CV o HP).

potència *n f*

ESPORT. Mesura del treball efectuat pel motor d'una embarcació autopropulsada en el transcurs d'una unitat de temps determinada.

potència de fre *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Potència necessària per aturar una màquina o motor, per determinar el valor d'aquesta potència, cal conèixer la força que s'ha d'aplicar al fre o al dinamòmetre subjectat a l'eix o al volant d'una màquina.

potència de servei *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Potència que produeix la màquina de propulsió mentre navega per vaixell en condicions normals de navegació.

potència indicada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Potència teòrica d'un motor alternatiu si no té fricció en la conversió de l'energia del gas en expansió, pressió del pistó per desplaçament, en els cilindres.

pota de cabra

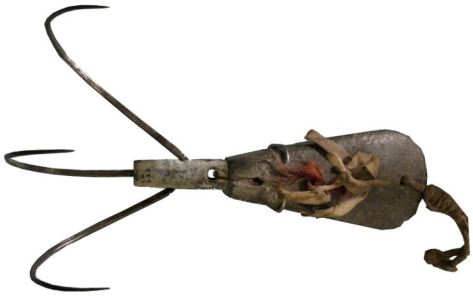
potera

potència màxima contínua *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Màxima potència que pot donar un motor contínuament durant com a mínim una hora.

potera *n f*

PESCA. Conjunt d'hams sense barbeta, lligats en corona, que serveix per a pescar pops, calamars, etc.

potim (PV) *n m*
veg. **pega** *n f*

pou *n m*

PARTS. Part de la bodega d'una embarcació que correspon verticalment a la de cada escotilla.

pou *n m*

CONSTRUCCIÓ. Distància entre el cantell de la borda i la coberta superior, en les embarcacions que no tenen combés.

pou *n m*

PESCA. Depòsit d'algunes barques de pesca per a conservar-hi el peix viu.

poval (TE) *n m*
veg. **bujol** *n f*

PPP *n f*
veg. **perpendicular de popa** *n f*

pràctic/ pràctica *n m,f*

EN MAR. Persona que, com a coneixedor d'un indret determinat de la costa, d'un port o d'un riu, embarca en una nau que ha de passar-hi per tal d'assessorar el capità.

pràctic de port/ pràctica de port *n m,f*

EN MAR. Pilot o capità de la marina mercant que dirigeix l'entrada i la sortida de vaixells d'un port.

practicatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Exercici de la professió de pràctic.

practicatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dret que paguen els vaixells pel servei que els fa el pràctic.

practicatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegació sota la direcció tècnica d'un pràctic.

prau *n m*

VELA. Embarcació tradicional malaia llarga, estreta. de poc calat i que es caracteritza per l'ús d'una batanga.

predicció d'onada *n f*

ONADES. Determinació teòrica de les característiques futures de les onades, normalment basant-se en fenòmens meteorològics observats o mesurats.

prefabricat *n m*

prau Dibuix de Von Pearson Scott Foresman (DP)

premsa hidràulica Foto de zz-machinery.com

premsaestopa Foto de Imnasa.com

CONSTRUCCIÓ. Sistema de construcció d'un vaixell consistent en la fabricació d'un conjunt estructural format per peces d'acer que s'acoblen i solden al taller o en una zona designada per a el prefabricat, i que posteriorment serà muntat en el seu conjunt al vaixell.

premola (PV) *n f*
veg. **paramola** *n f*

premsa *n f* 📷

CONSTRUCCIÓ. Màquina disposada de manera que, entre dues de les seves parts, pot agafar i comprimir alguna cosa, i serveix per a aplacar, esclafar, esprémer, estampar, imprimir, etc.

premsaestopa *n m* 📷

MANTENIMENT. Junta amb estopada impregnada de lubrificant que, en ajustar hermèticament a l'arbre de cua o a la botzina de l'hèlice, impedeix l'entrada d'aigua dins el buc.

prendre *v tr*

VELA. Rebre bé, la vela d'una embarcació, el VENT.

prendre amor *v intr*

VELA. Afluixar-se, un cap fermat i tibat per ambdós extrems, formant una corba lleugera a la vela.

prendre coca *v intr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Prendre voltes per si sol, un cap mal aclarit.

prendre corrida *v intr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Caragolar-se, un cap, sobre ell mateix.

prendre l'ona *v intr*
sin. **agafar l'ona** *v intr*

ESPORT. En piragüisme, avançar aprofitant l'ona de popa o l'ona de costat de la piragua situada davant.

prendre la mar *v intr*

NAVEGACIÓ. Començar una navegació.

prendre la mar *v intr*
veg. **anar a la mar** *v intr*

prendre per la lua *v intr*

VELA. Prendre vent, una vela, per la cara de sotavent.

pressa d'aigua

prendre rissos *v intr*

VELA. Rissar la vela, fer un ris.

prendre volta *v intr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Passar un cap per un punt fix, donant-li volta, per aguantar-lo quan treballa molt.

preparar l'atac *v intr*

ESPORT. Col·locar la pala del rem en posició vertical al final de la recuperació per a disposar-la adequadament per a l'atac.

presa *n f*

AIGUA. Obstacle artificial, generalment d'obra, que desvia l'aigua d'un riu o un estany, utilitzat per a permetre un canal artificial de cabal regulable.

presa d'aigua *n f* 📷
sin. **petxina d'aspiració** *n f*

PARTS. Obertura practicada a la part submergida del buc del vaixell amb l'objectiu de poder aspirar aigua de mar per refredar el motor i omplir els dipòsits de llast, a través d'un element metàl·lic de forma el·lipsoide obert en el sentit de la marxa utilitzat en algunes embarcacions amb motor de combustió per millorar l'efecte de la bomba de circulació d'aigua al condensador i intercanviadors de calor.

pressió *n f*

METEOROLOGIA. En física, força per unitat de superfície que és exercida perpendicularment sobre un cos.

pressió absoluta *n f*

METEOROLOGIA. Pressió que fa referenciar el seu zero respecte a un buit absolut, per tant és igual a la pressió relativa afegint la pressió atmosfèrica.

pressió atmosfèrica *n f*

METEOROLOGIA. Pressió exercida per l'aire a causa del seu pes.

pressió hidrostàtica *n f*

METEOROLOGIA. Pressió que exerceixen els fluids sobre els cossos a conseqüència del seu pes.

pressió relativa *n f*

METEOROLOGIA. Pressió que el seu zero de referència és la pressió de l'aire del medi ambient, per tant és igual a la pressió absoluta menys la pressió de l'atmosfera.

prester *n m*

VENT. Massa d'aire animada d'un ràpid moviment giratori que, quan s'origina a la mar, produeix una mànega d'aigua.

prim *n m*

FUSTA. Cadascuna de les dos peces més reduïdes de l'esquena d'un llaüt que, l'una a proa i l'altra a popa, van clavades als medissos.

prim (PV) *n m*
veg. **escull** *n m*

prima *n f*
sin. **a primera nit** *n f*

HORARI. Espai de temps des del capvespre fins a l'entrada de fosc.

primer meridià *n m*
veg. **meridià de Greenwich** *n m*

primera bancada *n f*

PARTS. Segona de les cinc bancades del patí de vela, primera després de la bancada de proa.

primo (Alg) *n m*
veg. **quilla** ***n f***

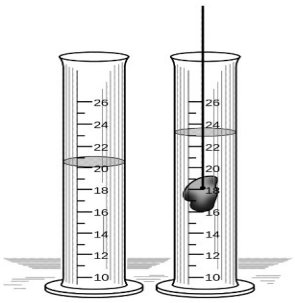

principi d'Arquímedes

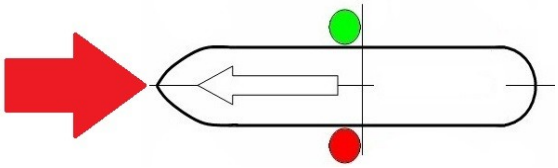
proa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

prims *n m pl*

PARTS. Parts més primes de proa i de popa d'una barca.

principi d'Arquimedes *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Principi físic que enuncia que tot cos submergit en un fluid experimenta una empenta vertical i cap amunt igual al pes de fluid desallotjat.

prisma de marea *n m*

MAREES. Quantitat total d'aigua intercanviada entre un estuari o un port i la mar oberta durant un cicle complet de marea, excloent-ne el flux d'aigua dolça.

proa *n f*
sin. **prova** *n f*

PARTS. Part davantera del buc d'una nau.

proa *n m/f*
veg. **proer/ proera** *n m,f*

proa a vent *adv*
sin. **fer testa (Alg)** *adv*

ESPORT. En vela, manera de maniobrar orientant la proa en la direcció del vent.

proa amb bulb *n f*

PARTS. Proa còncava inclinada endavant amb protuberància bulbosa , que exerceix la seva finalitat submergida dins l'aigua, evitant que es formi l'ona de proa.

proa de campana *n f*

PARTS. Proa còncava inclinada endavant.

proa de cullera *n f*

PARTS. Tipus de proa llançada, amb formes en V molt obertes, que presenten bones característiques marineres, encara que amb mal temps atenua poc el moviment de capcineig, i disminueix la capacitat de càrrega al terç de la proa.

proa de violí *n f*

PARTS. Proa còncava inclinada endavant que presenta una petita corba a la part superior amb centre dins de la nau.

proa invertida *n f*

PARTS. Proa en què el bulb de proa queda situat a la perpendicular de la línia de flotació de proa, formant una sola peça amb el casc.

proa llançada *n f*

PARTS. Proa que té la roda arquejada i sobresortint.

proa recollida *n f*

PARTS. Proa que té la roda vertical i forma un angle sobtat amb la quilla.

proa recta *n f*

PARTS. Proa vertical sobre la línia de flotació amb corba vers l'interior del vaixell a l'obra viva.

proer/ proera *n m,f*

EN MAR. Mariner, remer, pescador, etc., que va a la proa d'una nau.

proer/ proera *n m,f*
sin. **proa** *n m/f;* **remer de proa/ remera de proa** *n m,f*

ESPORT. Remer situat més cap a proa en un bot de rem.

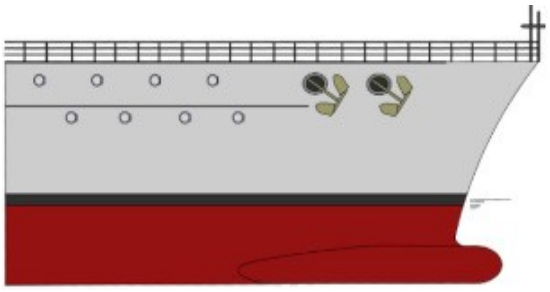

proa amb bulb Imatge de Rama CC BY SA 3 0

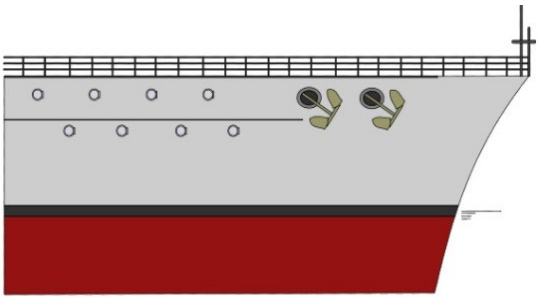

proa de campana Imatge de Rama CC BY SA 3 0

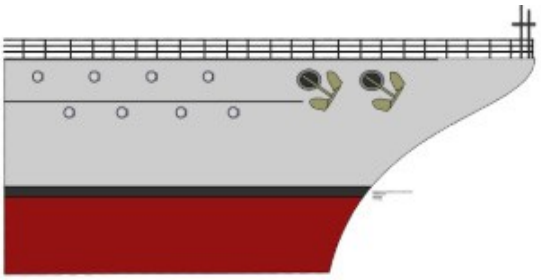

proa de violí Imatge de Rama CC BY SA 3 0

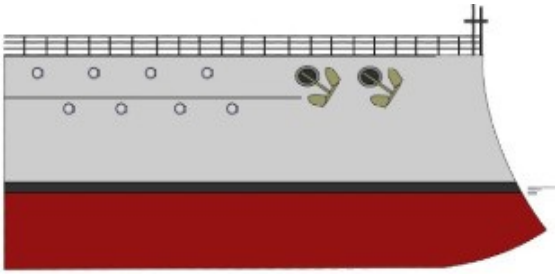

proa invertida Imatge de Rama CC BY SA 3 0

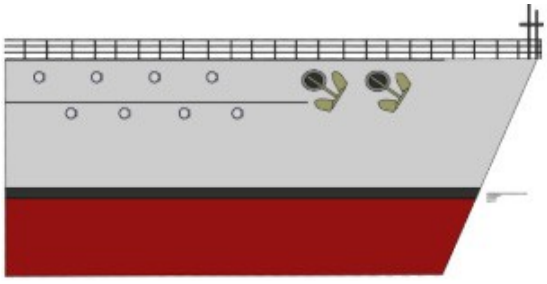

proa llançada Imatge de Rama CC BY SA 3 0

proés (Alg) ***n m***
veg. amarra ***n f***

profunditat *n f*
veg. **calat** *n m*

profunditat *n f*
sin. **fondària** *n f*

AIGUA. Distància vertical entre el llit de l'oceà i la superfície de l'aigua en repòs o bé entre aquest llit i un pla de referència específic.

profunditat crítica *n f*

AIGUA. Profunditat mínima en les parts navegables d'una via d'aigua que governa el calat màxim de les embarcacions que hi poden entrar.

profunditat de rompent *n f*

AIGUA. Profunditat, comptada a partir del nivell d'equilibri de l'aigua tranquil·la, en què una onada comença a rompre.

profunditat indefinida *n f*

AIGUA. Profunditat de l'alta mar en què el fons ja no influeix en les característiques de formació, propagació i extinció de les onades.

progradació *n f*

AIGUA. Creixement lateral d'un estrat o d'una formació sedimentària que tendeix a reblir una àrea més deprimida, fluvial, lacustre o marina amb un creixement vertical gairebé nul i que es dóna als deltes, als cons de dejecció fluvials, a les costes o als cons submarins abissals.

proís *n m*
veg. **amarra** *n f*

proisar *v intr*
veg. **fer proa a** *v intr*

projectista *n m/f*

EN TERRA. Persona que té per professió realitzar plans, vistes i càlculs complementaris d'un projecte.

projector *n m*

PARTS. Aparell que permet de projectar llum a

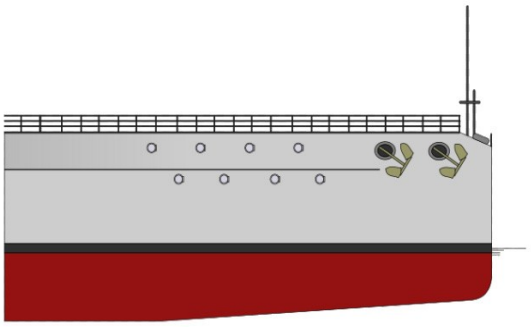

proa recta Imatge de Rama CC BY SA 3 0

projector Fotos de Interbom.com

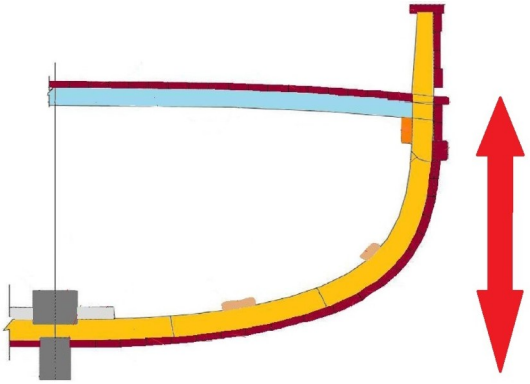

puntal Imatge de Vibi CC BY SA 3 0

gran distància situat a la proa dels vaixells i que és usat per distingir roques o altres obstacles a la navegació.

projector de senyals *n m*
veg. **llum d'Aldis** *n m*

promontori *n m*

TERRA. Formació de terreny d'altura considerable que penetra dins de la mar.

propagació d'ones *n f*

ONADES. Transmissió de les ones a través de l'aigua.

propel·lir *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer moure empenyent cap endavant.

propulsió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de propel·lir.

propulsor *n m*

PARTS. Hèlice o altre enginy que fa moure el vaixell.

protecció catòdica *n f*

CONSTRUCCIÓ. Tècnica per controlar la corrosió galvànica d'una superfície de metall convertint-la en el càtode d'una cel·la electroquímica.

protesta de mar *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document que fa el patró o capità d'un vaixell a fi de salvar la seva responsabilitat davant la possibilitat de casos fortuïts.

prova *n f*
veg. **proa** *n f*

provar (PV) *v tr*

PESCA. Constatar la direcció i la força del corrent i la marea de la mar.

província marítima *n f*
sin. **regió marítima (PV)** *n f*; **zona marítima (PV)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. A l'Estat espanyol, extensió del litoral que constitueix una unitat administrativa de primer grau, comandada per un capità de nau o de fragata que s'anomena comandant militar de marina.

provisió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de proveir un vaixell, especialment de reunir o aplegar una certa quantitat d'aliments, aigua, combustible, armament.

prunola *n f*

FUSTA. Peça de fusta on descansa la base de l'arbre de la barca, la paramola, i està subjecta als quatre medissos reis.

protecció catòdica Foto de Zwergelstern, CC BY SA 3 0

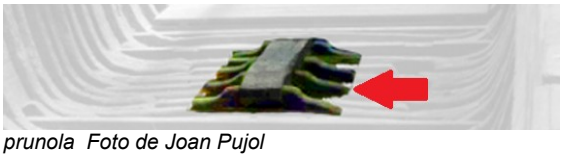

prunola Foto de Joan Pujol

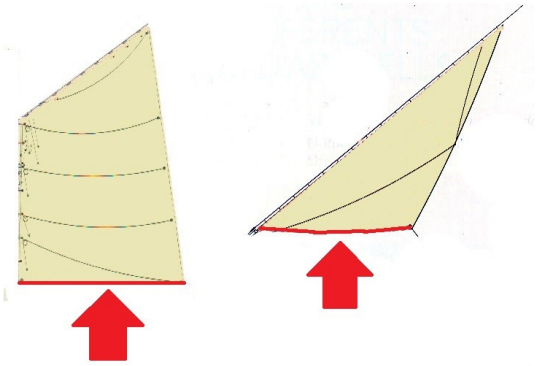

pujament Dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

puja *n f*
veg. **davant** *n m*

puja (PV) *n f*

CAPS. Corda lligada al car per a tirar la vela cap a la dreta.

pujament *n m*
sin. **falda** *n f*; **faldar** *n m*; **gràtil de l'escota** *n m*; **ralinga (PV)** *n f*, **mantasino (Alg)** *n m*

PARTS. Vora inferior d'una vela triangular.

pujar *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar per un riu corrent amunt, contra corrent.

pujar *v intr*

ESPORT. En rem, augmentar la voga.

pujar (PV) *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar mar endins, allunyar-se de la costa.

punt amfídrom *n m*

MAREES. Punt de la superfície de la mar en què és

nul·la l'amplitud de la marea i en què, al seu voltant, les línies cotidals giren en el sentit de les agulles del rellotge a l'hemisferi sud i en sentit contrari a l'hemisferi nord.

punt d'alineació *n m*

ESPORT. En rem, Zona situada en la prolongació d'una línia de sortida, que serveix a l'alineador i el jutge de sortida per a controlar l'alineació i la sortida dels bots.

punt d'atracada *n m*
veg. **atracador** *n m*

punt d'escua *n m*

CONSTRUCCIÓ. Punt de curvatura màxima de la quaderna mestra.

punt de recalada *n m*

TERRA. Punt de la costa on el vaixell es dirigeix com a final del seu viatge o que albira com a punt de referència per a continuar la navegació.

punt de ruptura *n m*

AIGUA. Punt de la costa en què les onades comencen a bolcar.

punt de temps de pas *n m*

ESPORT. En rem, cadascuna de les zones situades en els 500, els 1.000 i els 1.500 m del recorregut d'una prova, des d'on els jutges registren els temps de pas, la voga i altres dades.

Nota: El punt de temps de pas dels 500 m es fa servir de punt de sortida en la categoria cadet, i el dels 1.000 m, en la categoria infantil.

punta *n f*
veg. **xicot** *n m*

punta *n f*

TERRA. Colze de terra de poca extensió que avança dins la mar.

punta de terra *n f*
veg. **cap** *n m*

puntal Foto de Ross CC BY-SA 2

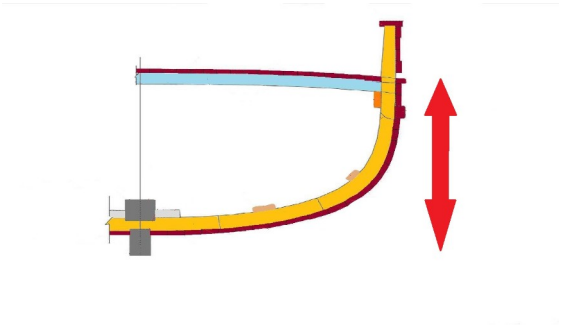
puntal Imatge de Vibi CC BY SA 3.0

punta del cap *n f*
veg. **xicot** *n m*

puntal *n m*

PARTS. Altura des de la quilla fins a les diverses cobertes, mesurada en el punt mitjà de l'eslora, especialment fins a la coberta principal.

puntal *n m*
veg. **ploma** *n f*

puntal *n m*

PARTS. Perxa de secció cilíndrica que per una punta es lliga a un dels pals del vaixell i pot ser moguda de babord a estribord i de dalt a baix i per l'altra punta se'n pot graduar la inclinació.

puntal *n m*

CONSTRUCCIÓ. Barra de fusta o metàl·lica que sosté, juntament amb d'altres, els baus de la coberta per llur part central.

puntal *n m*

CONSTRUCCIÓ. Element discontinu de suport del buc del vaixell situat en sec sobre la solera d'un dic sec o d'un carro d'avarar o de treure.

puntal (PV) *n m*

PARTS. Cadascun dels dos socs que van entre el pal i el banc d'arborar d'una barca i serveixen per a subjectar el pal i canviar-ne la inclinació.

puntallàs *n m*
veg. **botaló** *n m*

puntejar *v intr*
veg. **bolinejar** *v intr*

puntejar (PV) *v intr*
veg. **orsar** *v intr*

punter *n m*

VENT. Vent que bufa fort cap a proa.

puntera (CD) *n f*
veg. **falca** *n f*

punxó *n m*
FUSTA. Eina consistent en una tija cònica de ferro acabada en punxa, proveïda d'un mànec de fusta o d'un altre material, emprada per a fer forats petits o per a senyalar.

puny *n m*
sin. **empunyadura** *n f*; **empunyidura** *n f;*

PARTS. Angle d'una vela.

puny *n m*
sin. **agafador** *n m*; **mànec** *n m;* **maneta** *n f*; **manilla (PV)** *n f*

REM. Extrem cilíndric i prim d'un rem on es posa la mà a l'hora de vogar..

puny d'amarra *n m*
veg. **puny de boca** *n m*

punxó

puny Foto de l'autor CC BY SA 4.0

puny

puny d'amura *n m*

PARTS. Puny inferior i proer de les veles de tall.

puny d'escota *n m*

PARTS. Puny inferior d'una vela més allunyat del pal o l'estai on va envergada.

puny de boca *n m*
sin. **puny d'amarra** *n m*

PARTS. Puny de la vela cangrea que es troba prop del pal i de la boca de la botavara.

puny de drissa *n m*

PARTS. Puny superior d'una vela.

puny de galló *n m*

ESPORT. Peça de cautxú d'un rem de couple que cobreix el galló, utilitzat per a protegir les mans del remer.

puny de mico *n m*
veg. **pinya de rosa** *n f*

puny de pena *n m*

PARTS. Puny més alt d'una vela cangrea, que s'aferma al penol del pic i en una vela llatina al penol de la pena.

puny del car *n m*
sin. **escaló (PV)** *n m*; **pollacó** *n m*

PARTS. Puny d'una vela llatina que s'aferra al penol del car.

Q

quadern de bitàcola *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre de bord on són anotades les principals incidències de la navegació d'un vaixell.

quadern de fars *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Document on s'indiquen les diferents peculiaritats dels fars (color, període, ocultacions, forma, material, color de l'edifici, etc.), i també la seva situació.

quaderna *n f*
sin. **costella** *n f,* **madera (Alg)** *n f*

FUSTA. Conjunt del medís i l'estamenera, fixat transversalment a la carena, que constitueixen la carcassa del buc i que suporten el folre.

quaderna d'armar *n f*
veg. **cintra de quaderna** *n f*

quaderna mestra *n f*

CONSTRUCCIÓ. Quaderna central, element generatiu de l'estructura de l'embarcació.

quadernal *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell de més d'un ull.

Nota: Per extensió també s'usa el terme quadernal per bossells de més d'un ull.

quadra *n f*

PARTS. Mànega d'una embarcació en la quarta part de l'eslora.

quadra *n f*
veg. **vela rodona** *n f*

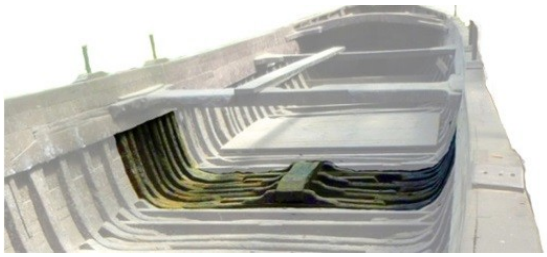
quaderna mestra Foto de Joan Pujol

quadrant

quadra *n f*

VENT. Direcció del vent de través.

quadrant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cadascuna de les quatre parts, de 90 graus, en què els quatre punts cardinals divideixen l'horitzó, la rosa dels vents o la brúixola, anomenades primer, segon, tercer i quart quadrant, començant a comptar des del nord en el sentit del moviment de les agulles d'un rellotge.

quadre *n m*
sin. **quadre de distribució** *n m*

PARTS. Conjunt d'aparells destinats al comandament, a la mesura, a la regulació, a la protecció, etc., de circuits elèctrics, juntament amb les connexions corresponents i els suports necessaris.

quadre de comandament *n m*

PARTS. Conjunt d'indicadors i d'altres instruments que són disposats a la vista del pilot d'un vaixell.

quadre de distribució *n m*

veg. **quadre** *n m*

quadre guia d'emergències *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document escrit en format cartell que es troba a bord d'un vaixell en llocs ben visibles, amb les indicacions a seguir en el cas de diferents emergències: abandonament del vaixell, incendi, home a l'aigua,...

quadrera (PV) *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Tros de fusta posat a flor d'aigua, en un moll, que serveix per a amarrar-hi barques.

quarantena *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Espai de temps que ha d'estar aïllada i vigilada una persona o una cosa portadora o possible portadora d'una malaltia contagiosa després d'un viatge marítim.

Nota: La bandera per avisar a un port que un vaixell es troba en quarantena és la L (Lima) de codi internacional.

quarta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cadascun dels rumbs o vents en què es divideix la rosa dels vents.

Nota: Equival a 11º 15'.

quartejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Marcar els rumbs d'una rosa dels vents.

quartejar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dir en veu alta ordenadament les diverses quartes o vents que formen la rosa dels vents.

quarter *n m*
sin. **curta (PV)** *n f*

PARTS. Tapa de fusta d'una escotilla.

quatre *n m/f*

ESPORT. Remer situat en quarta posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: En el quatre amb timoner, el quatre sense timoner i el quatre scull, el quatre coincideix amb el marca.

quarta

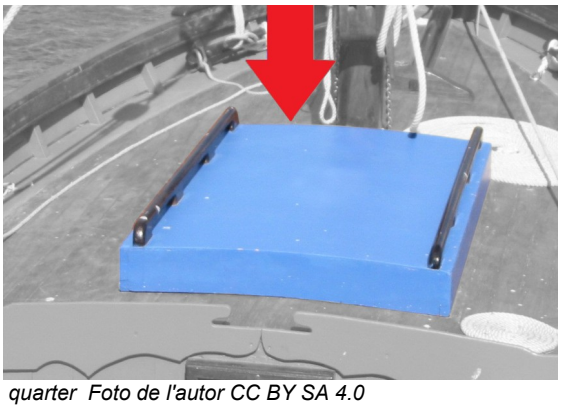
quarter Foto de l'autor CC BY SA 4.0

quetx

Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

quatre a la italiana *n m*

ESPORT. Bot de punta per a quatre remers muntat de manera que el segon i el tercer portant són a la mateixa banda.

quatre amb *n m*
veg. **quatre amb timoner** *n m*

quatre amb timoner
sin. **quatre amb** *n m*
sigla **4+** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en punta masculina que es practica amb un outrigger d'uns 14,5 m d'eslora i 51 kg de pes mínim, tripulat per quatre remers i un timoner.

quatre scull *n m*
sigla **4x** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en couple que es practica amb un outrigger d'uns 13,5 m d'eslora i 52 kg de pes mínim, tripulat per quatre remers.

quatre sense *n m*
veg. **quatre sense timoner** *n m*

quatre sense timoner *n m*
sin. **quatre sense** *n m*
sigla **4-** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en punta que es practica amb un outrigger d'uns 13,5 m d'eslora i 50 kg de pes mínim, tripulat per quatre remers.

quedar *v intr*

VENT. El vent, l'oneig, calmar-se.

queixalada *n f*

TERRA. Incisió feta per les onades en una costa d'emersió.

quetx *n m*
sin. **ketx (PV)** *n m*

VELA. Embarcació o petit vaixell d'aparell de tall, de dos pals, major i messana, situat darrere del principal però davant del timó,. amb velam àuric o bermudià i diversos flocs.

quetxmarí Foto de l'autor CC BY SA 4.0

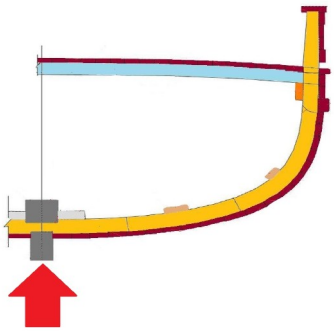

quilla Imatge de Vibi - CC BY SA 3 0

quilla de balanç Foto de Dj245CC BY SA 3 0

quetx *n m*
veg. **quetxmarí** *n m*

quetxmarí *n m*
sin. **quetx** *n m*

VELA. Vaixell de dos o tres pals amb veles al terç i flocs, que enverga gàbies volants amb vents fluixos típica de la Bretanya.

quilla *n f*
sin. **espina** *n f*, **primo (Alg)** *n m*
PARTS. Peça longitudinal disposada de proa a popa, a la part inferior del buc, i que pot ser considerada la base de tota l'estructura de l'embarcació i el seu eix longitudinal.

quilla de balanç *n f*
sin. **quilla de pantoc** *n f*

PARTS. Peça plana col·locada al llarg del pantoc en tota l'extensió de la secció prismàtica del buc, a fi de reduir l'efecte del balanç de les embarcacions.

quilla de bulb *n f*

PARTS. Quilla dels velers petits, composta d'un aleró prim i metàl·lic que aguanta a la part inferior una massa de llast de forma allargada.

quilla de pantoc *n f*
veg. **quilla de balanç** *n f*

quilla massissa *n f*

PARTS. Quilla formada per una peça sòlida d'acer de secció rectangular que sobresurt del buc i protegeix el buc en cas d'embarrancar.

quilla vertical *n f*

PARTS. Biga central col·locada sobre de la quilla horitzontal.

quillat *n m*
sin. **barca quillada (CD)** *n f*

VELA. Embarcació que es distingeix per tenir la proa i la popa en angle recte amb la quilla.

quimelca (CD) *n f*
veg. **pimelga** *n f*

quinal *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Obenc de més mena que els altres, que s'arma per ajudar a suportar l'esforç quan el temps ho fa necessari.

quinòccio *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Temporal de pluja i llamps sempre acompanyat de vent de tramuntana.

quinquerreme *n m*

REM. Embarcació de l'època romana comandada per cinc fileres de remers.

quilla de bulb

quillat

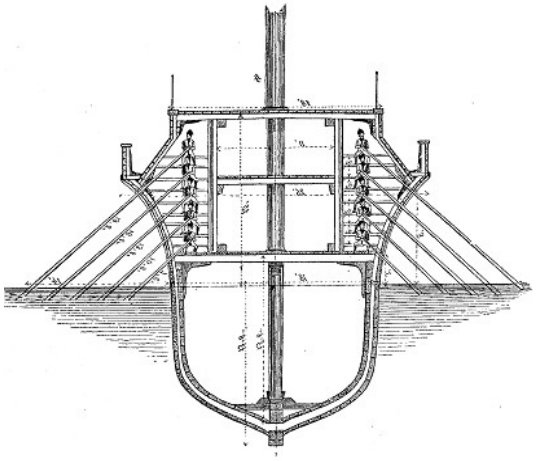

quinquerreme

quintant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument de reflexió, anàleg al sextant, el sectr del qual és d'una cinquena part del cercle.

quitrà *n m*

sin. **catram (Alg)** *n m,* **enclità (TE)** *n m*

MANTENIMENT. Líquid espès, viscós, de color fosc, bituminós, obtingut com a residu de la destil·lació destructiva del carbó, de la fusta, de la torba, de l'hulla, del petroli i d'altres materials d'origen vegetal, que s'usa en el calafatament dels vaixells i com a protecció de les eixàrcies de fusta.

R

rabeig *n m*

AIGUA. En piragüisme, es diu de la part d'un riu o d'un altre curs d'aigua on les aigües estan encalmades.

rabelo *n m*
sin. **vaixell de timó llarg** *n m*

VELA. Vaixell típic de Portugal.

rabelo

rabissa *n f*
sin. **revissa (PV)** *n f*; **simal (PV)** *n m*

CAPS. Cap prim que, en un des seus extrems, va lligat a un objecte per maniobrar o treballar amb ell: bossell, campana, boia, etc...

Nota: La rabissa també és el cap que subjecta el salvavides.

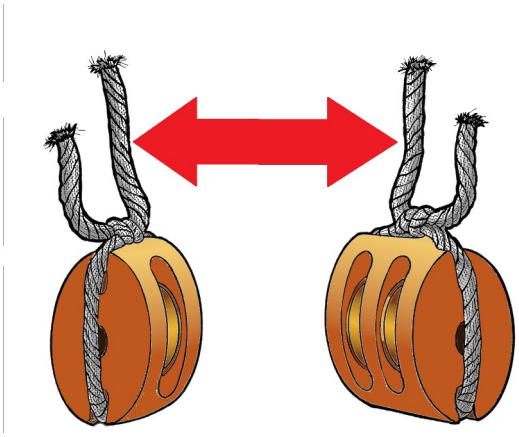
rabissa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

raca *n f*
sin. **rocambo (Ros)** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Anella que pot córrer al llarg d'un pal, d'un cap, etc., per subjectar-hi una antena, una verga o un altre objecte.

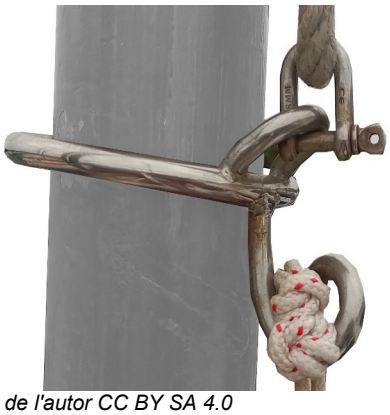
raca Foto de l'autor CC BY SA 4.0

racament *n m*
veg. **collar de raca** *n m*

racú *n m*

VELA. Barca de pesca gallega de popa arrodonida, de cinc metres d'eslora, que en un principi anava a rem i a vela i després es va adaptar a motor.

rada *n f*

AIGUA. Badia apta per a arrecerar-hi embarcacions.

radar

radar *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell que permet de localitzar i d'identificar un objecte tot avaluant-ne la

distància a què es troba, per mitjà d'ones radioelèctriques d'alta freqüència (microones).

radi de vents màxims *n m*

VENT. Distància des de l'ull de cicló, on la velocitat dels vents és aproximadament zero, fins al lloc on les velocitats dels vents són màximes.

radiobalisa *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Balisa que emet energia electromagnètica per definir la seva situació i permet d'advertir determinades característiques de la superfície terrestre, marcar una ruta aèria o indicar el camí que ha de seguir una embarcació.

radiofar *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Estació emissora de ràdio que envia de forma automàtica i contínua senyals com ajuda a la navegació.

radiofar circular *n m*
sin. **radiofar omnidireccional** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Radiofar que consisteix en una estació transmissora que emet, en totes les direccions, un senyal determinat durant un espai de temps amb una freqüència prèviament fixada.

radiofar direccional *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Radiofar que transmet un senyal determinat en una única direcció.

radiofar omnidireccional *n m*
veg. **radiofar circular** *n m*

radiofreqüència *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Freqüència de les ones radioelèctriques compresa en el marge entre algunes desenes de kilohertzs i desenes de gigahertzs.

radiogoniòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a determinar la direcció d'un emissor d'ones radioelèctriques, emprat en radiogoniometria.

radiogoniòmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. En vela, receptor d'ones

radiobalisa

radiogoniòmetre

radioelèctriques de determinats vaixells del comitè de regata, que s'utilitza per a determinar la direcció d'un emissor.

radiogoniometria *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Mètode per a determinar la direcció i la posició d'un emissor de ràdio.

radiograma *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Missatge transmès per radiotelegrafia.

radiolocalització *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Sistema que permet de localitzar un objecte o un obstacle qualsevol i determinar-ne la posició mitjançant ones radioelèctriques.

radionavegació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Navegació marítima o aèria basada en la utilització de dispositius radioelèctrics, emissors o receptors, bé instal·lats a terra, bé a bord de l'aeronau o de l'embarcació.

radiotelegrafia *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Sistema de comunicació telegràfica entre dos o més llocs mitjançant una transmissió amb ones radioelèctriques.

radiotelegrafista *n m/f*

EN MAR. Tècnic en radiotelegrafia.

rafal *n m*
veg. **cobert** *n m*

ràfega *n f*
sin. **ratxa** *n f,* **réfega (Alg)** *n f*

VENT. Augment sobtat i accentuat de la velocitat del vent durant un temps relativament curt.

rafegada *n f*
sin. **ratxada** *n f*

VENT. Ratxa forta.

ràfting *n m*

ESPORT. Pràctica esportiva que consisteix a baixar per aigües vives en un bot pneumàtic que generalment té capacitat per a unes vuit persones.

rager/ ragera *n m,f*
veg. **raier/ raiera** *n m,f*

rai *n m*

REM. Vehicle aquàtic, sovint de concepció primitiva, format per un conjunt d'elements flotants subjectats junts que no arriben a formar un cos únic estanc.

rai *n m*
sin. **barca solera** *n f*

REM. Barca formada per un conjunt de trams o lligats de troncs o bigues, subjectats paral·lelament els uns amb els altres amb redortes, que navega en els corrents d'aigua.

raier/ raiera *n m,f*

EN MAR. Persona que condueix des de la vorera bigues soltes d'arbre per un corrent d'aigua.

rai Foto de Alfredo Saints CC BY SA 2 0

rai Foto de l'autor CC BY SA 4.0

raier/ raiera *n m,f*
sin. **rager/ragera** *n m,f*

EN TERRA. Persona que construeix un rai i el mena riu avall muntada sobre seu.

raig *n m*

VENT. Quantitat de vent, molt de vent..

raig *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Ratlla lluminosa que apareix irradiant d'un cos lluminós.

raig (PV) *n m*
sin. **doll de vent** *n m*

VENT. Massa d'aire llançada a gran velocitat cap endarrere per la tovera, en la propulsió per reacció d'embarcacions.

raig d'onada *n m*
veg. **línia ortogonal** *n f*

raig de Júpiter (CD) *n m*

FUSTA. Tipus d'empalmament en fusta, usat en les quilles, que dóna continuïtat a dues peces traccionades.

raigs X *n m pl*
sin. **rajos X** *n m pl*

CONSTRUCCIÓ. Radiació electromagnètica de freqüència superior a la visible que, pel seu poder penetrant, és emprada per a comprovar la qualitat de les soldadures.

rail *n m*
veg. **guia** *n f*

raio (Alg) ***n m***
veg. **llamp** *n m*

rajos X *n m pl*
veg. **raigs X** *n m pl*

ralinga *n f*
sin. **armatge (IB)** *n m;* **rallinga (Ros)** *n f*

PARTS. Corda cosida a les vores d'una vela.

ralinga *n f*
sin. **cap del suro (PV); cenyell (TE)** *n m; n m*; **relinga del suro (PV)** *n f*; **tressa (PV)** *n f,*

PESCA. Corda on hi ha els ploms o els suros d'un art.

ralinga (PV) *n f*
veg. **pujament** *n m*

ralingar *v tr*
sin. **reclamar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Hissar una vela fins que les ralingues estiguin ben tibants.

ralingar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Cosir la ralinga a una vela.

rall *n m*
sin. **esparver** *n m*

PESCA. Ormeig de pesca que consisteix en una xarxa de forma circular guarnida de ploms en tot el seu perímetre i proveïda, al centre, d'una corda, que serveix

raig de Júpiter Foto de maderea.es

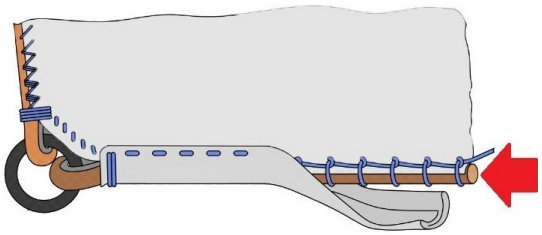

ralinga Dibuix de Auanika CC BY-SA 3

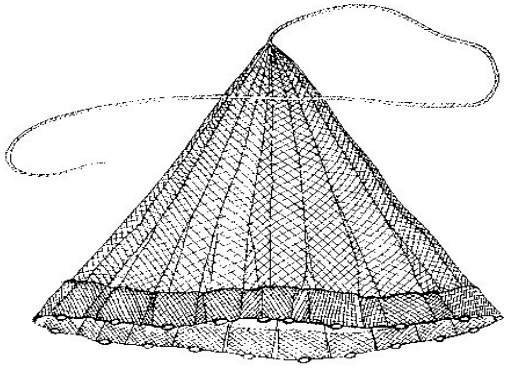

rall

per a tancar-lo i cobrar-lo.

Nota: L'esparver és una rall usat al riu.

rallar (PV) *v tr*

PESCA. Acció de tirar el rall.

ral·li *n m*

ESPORT. En motonàutica, cursa de llarga durada disputada per una mateixa zona sobre un itinerari generalment dividit en etapes i amb diversos controls per a assegurar el seguiment del recorregut.

rallinga (Ros) *n f*
veg. **ralinga** *n f*

ral·lis *n m pl*

ESPORT. Modalitat de motonàutica consistent a disputar ral·lis.

ramal (PV) *n m*

PESCA. Cap que va de la nansa a la boia.

ramal de la cadena (PV) *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Tall de cadena que va de l'àncora al cap de l'ancora perquè aquesta tingui més pes i resistència.

ramiola *n f*
veg. **remiola** *n f*

rampa *n f*
sin. **llenegador (CD)** *n m*; **pla inclinat** *n m*

TERRA. Pla inclinat, col·locat entre dues superfícies situades a diferent nivell, que es fa servir, especialment, per a poder-hi pujar i baixar càrregues tot reduint-ne esforços.

rampa de càrrega horitzontal *n f*

PARTS. Rampa que se situa entre el vaixell de càrrega horitzontal i el moll, perquè hi circulin els vehicles de rodes.

rampa flotant *n f*

TERRA. Rampa de fusta, l'extrem inferior de la qual descansa sobre flotadors mentre que l'extrem superior és penjat mitjançant unes frontisses de la vora del moll i que es fa servir com a escar.

ramplar *v tr*

MANTENIMENT. Posar estopa als coments amb el rampló, tot calafatant una barca.

rampló *n m*
veg. **calafat** *n m*

rampugoll *n m*
sin. **xuxo (CD)** *n m,* **atzirru (Alg)** *n m,* **tórtano (Alg)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Estri que serveix per a cercar caps i ormejos al fons del mar.

rampa flotant Foto de Lindley com

rampugoll Foto del Museu de la Pesca de Palamós

rasca

randa *n f*

PARTS. Caient d'una vela.

ranxo *n m*

PARTS. Cambra d'una nau destinada a la tripulació.

ranxo *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Menjar que es fa per a molts i que es redueix generalment a un sol plat, com el

que es dona als mariners.

ràpid *n m*

ESPORT. En piragüisme, part del recorregut d'un riu on el corrent augmenta de velocitat com a conseqüència d'una alteració del relleu.

rasca *n f*

VELA. Petita embarcació gallega de dos o tres arbres i veles llatines.

raspa *n f*

FUSTA. Eina semblant a una llima, de dents piramidals o còniques especialment sortints, que serveix per a rebaixar o allisar fusta, os, banya i altres cossos durs no metàl·lics.

rasqueta *n f*

MANTENIMENT. Eina emprada per a netejar la fusta, rascar la pintura vella, etc., que consisteix en una planxa triangular de ferro o d'acer, amb tall als caires i proveïda de mànec.

rastre *n m*
veg. **deixant** *n m*

rastrejar *v intr*
veg. **garrejar** *v intr*

rastrejar (PV) *v tr*
veg. **llaurar** *v tr*

rastrera *n f*

TIPUS. Ala del trinquet.

ratera *n f*

PARTS. Disc metàl·lic amb un forat al mig i una obertura al costat que es col·loca a les amarres per impedir el pas de les rates.

ratera (PV) *n f*

PESCA. Tipus de bou modificat propi de Vila Joiosa.

ratxa *n f*

raspa Foto de Simon A. Eugster C BY-SA 3 0

rasqueta

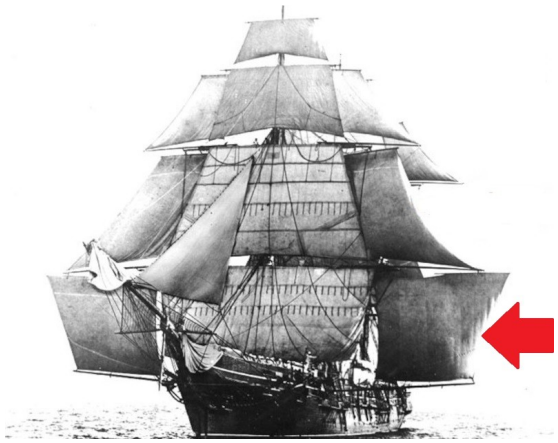

rastrera del USS Monongahela (1862) Foto de wiki CC

ratera

veg. **ràfega** *n f*

ratxada *n f*
veg. **rafegada** *n f*

ratxar (PV) *v intr*
veg. **ratxejar (CB)** *v intr*

ratxejar (CB) *v intr*
sin. **ratxar (PV)** *v intr*

VENT. Bufar, el vent, a ràfegues.

ratxeta *n f*

VENT. Ràfega no gaire forta.

ratxós/ ratxosa *adj*

VENT. Que procedeix a ràfegues.

ratxosament *adv*

VENT. A ràfegues.

reassegurança *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de prendre totalment o en part a càrrec seu un risc cobert per un altre assegurador, sense alterar l'assegurança inicial convinguda entre aquest i el seu assegurat.

rebaix *n m*

FUSTA. Part de la vora d'un plafó de fusta, d'una pedra, etc., en què s'ha disminuït el gruix.

rebentada (PV) *n f*

PESCA. Trencament de la xarxa per excés de pes del peix.

rebló *n m*

CONSTRUCCIÓ. Clau de ferro dolç o d'un altre metall mal·leable, de grossa cabota, al qual, un cop ficat en el forat corresponent, es forma una segona cabota batent o comprimint l'altre extrem, usat per a unir d'una manera definitiva entre si dues o més peces.

reblum de platja *n m*

TERRA. Material posat a una platja per tal d'alimentar les costes erosionades.

rèbol *n m*

CONSTRUCCIÓ. Tija d'acer afuada, sense punta, acabada en petit pla, emprada per a enfonsar completament els claus dins la fusta, cap i tot.

rebol (PV) *n m*

PESCA. Repetició d'un bol.

reboltó (PV) *n m*

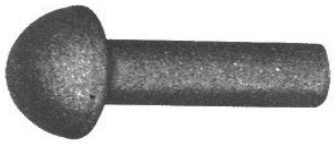

rebló

rèbol Museu de la Pesca de Palamós

PARTS. Part arquejada o angulosa de la popa d'una nau per damunt del timó.

rebost *n m*

PARTS. Lloc d'una nau on es guarden els aliments que no necessiten refrigeració.

rebost *n m*
veg. **pallol** *n m*

rebost *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Provisió de comestibles que es guarden en una nau.

rebotir *v tr*

MANTENIMENT. Polir el calafatament d'un buc.

rebuf *n m*
veg. **rebufada** *n f*

rebufada *n f*
sin. **rebuf** *n m*

VENT. Acció de rebufar.

rebufar *v intr*

VENT. Bufar, especialment el vent, amb gran força.

rec *n m*
veg. **canyó submarí** *n m*

recalada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de recalar una embarcació.

recalar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar, el vent o la mar, a un lloc on hi havia calma o l'aigua no hi arribava.

recalar *v intr*
sin. **aterrar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar una embarcació, després d'una navegació, a la vista d'un cap o un altre punt de la costa i a una distància que permet de reconèixer-lo i marcar-lo amb seguretat.

recalar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arribar el vent o la mar al punt on es troba una embarcació o a qualsevol altre lloc determinat, especialment si hi havia calma o l'aigua no hi arribava.

recalar (PV) *v intr*
veg. **arribar** *v intr*

recalcar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Escorar, un vaixell, una mica més després d'un gran balanceig.

recalmó *n m*

VENT. Disminució brusca de la velocitat del vent.

recanvi *n m*
veg. **peça de recanvi** *n f*

recer *n m*
sin. **redós** *n m*; **rudolso** *n m*, **engavonada (Alg)** *n f*

AIGUA. Lloc de la costa on no arriben els temporals ni en general l'agitació de la mar, i que és apte per al sojorn d'embarcacions.

recer artificial *n m*

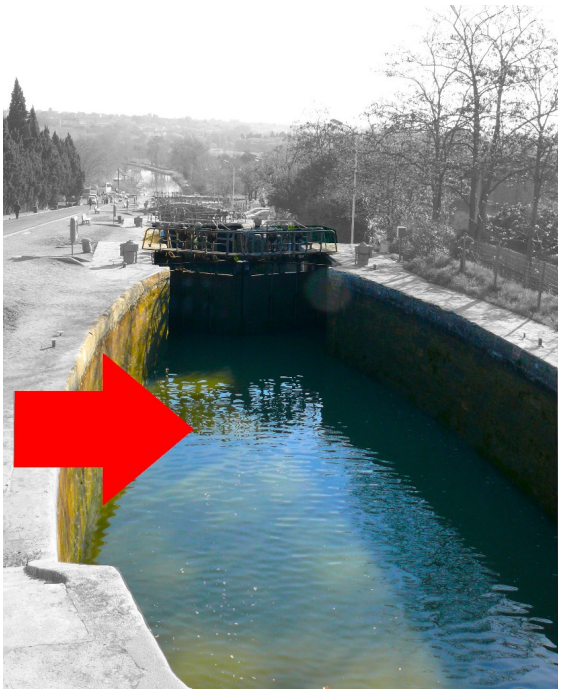

recinte de resclosa Foto de Ad MeskensCC BYSA 3 0

TERRA. Indret de la costa arrecerat per mitjà d'obres, com ara dics.

recinte de resclosa *n m*

AIGUA. Zona entre dues rescloses, on s'atura el vaixell per canviar de l'un nivell a l'altre, establerta a l'entrada d'un port en què el nivell d'aigua és variable a diferència de l'interior del mateix port en què el nivell ha de ser constant.

recinte portuari *n m*

TERRA. Zona terrestre i marítima sotmesa al govern i a l'administració d'un port.

reclamar *v tr*
veg. **ralingar** *v tr*

recolzada *n f*
sin. **recolze** *n m*

TERRA. Revolt que forma un riu, un canal, etc., que canvia considerablement de direcció.

recolzament *n m*

ESPORT. En piragüisme, acció d'utilitzar la pala com a element de suport sobre l'aigua per a equilibrar una piragua.

recolze *n m*
veg. **recolzada** *n f*

reconsideració *n f*

ESPORT. En vela, revisió efectuada pel comitè de protestes de la puntuació obtinguda per un veler en la classificació d'una regata, com a conseqüència d'una al·legació del veler afectat.

recorregut escurçat *n m*

ESPORT. En vela, recorregut d'una regata d'una llargada inferior a la prevista en començar a disputar-se, com a conseqüència sobretot de condicions meteorològiques adverses.

recorregut olímpic *n m*
sin. **triangle olímpic** *n m*

ESPORT. En vela, recorregut en forma de triangle senyalitzat amb tres balises que es compon de dos llargs i una empopada, utilitzat en una regata olímpica, .

recta d'altura *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Recta a la carta que representa un segment de loxodròmica que substitueix a l'arc del cercle d'altura pròxim a la situació d'estima que indica la posició d'un vaixell en el moment de fer l'observació.

rectificar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Sotmetre una peça, especialment d'acer trempat, a l'acció d'abrasius per millorar-ne la qualitat de la superfície.

recuita *n f*

CONSTRUCCIÓ. Tractament tèrmic al qual són sotmesos els metalls, destinat a disminuir-ne la duresa, reduir-ne les tensions internes o proporcionar-los una estructura favorable per a la mecanització, la deformació en fred, etc.

recuperació *n f*
veg. **fase aèria** *n f*

reda (Alg) *n f*
veg. **xarxa** *n f*

redànxa (Alg) *n m*
veg. **guardacaps** *nm*

redero (PV) *n m*
veg. **xarxaire** *n m/f*

redó *n m*
sin. **rodó (IB)** *n m*

FUSTA. Peça gruixuda i massissa de fusta que forma la part superior de l'obra morta.

redolar (PV) *v tr*
veg. **rodolar** *v tr*

redona (PV) *n f*
veg. **vela rodona** *n f*

redorta *n f*
veg. **retorta** *n f*

redós *n m*
veg. **recer** *n m*

redossar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Arrambar algú o alguna cosa a un objecte que li serveix de recer o redós.

redossar *v tr*
veg. **arrecerar** *v tr*

redreçar *v tr*
veg. **adreçar** *v tr*

redreçar *v tr*

ESPORT. En piragüisme, rectificar la direcció d'una piragua adoptada en un principi per dirigir-la cap a un altre punt.

reductor de velocitat *n m*
sin. **reductora** *n f*

PARTS. Aparell de transmissió acoblat al motor, que redueix la velocitat de gir de la sortida del cigonyal a fi que sigui convenient per a l'hèlice.

reductora *n f*

veg. **reductor de velocitat** *n m*

reembarcada *n f*
veg. **reembarcament** *n m*

reembarcament *n m*
sin. **reembarcada** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de reembarcar.

reembarcar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tornar a embarcar.

réfega (Alg) *n f*
veg. **ràfega** *n f*

referència de baixamar *n f*

MAREES. Línia que correspon a la mitjana de totes les baixamars o a la mitjana de baixamars vives i normalment serveix de línia de base de la mar territorial.

referència de plenamar *n f*

MAREES. Línia que correspon al punt fins al qual les plenamars altes poden arribar sense que hi hagi pertorbacions meteorològiques excepcionals.

refermar *v intr*

VENT. Tornar a bufar fort el vent.

reflector *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu destinat a modificar la distribució espacial del flux lluminós o electromagnètic d'una font, basat en el fenomen de la reflexió.

reflector de radar *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Reflector que modifica l'orientació del flux de microones.

reflector de senyals *n m*
veg. **llum d'Aldis** *n m*

reflector electrònic *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Reflector que rep les ones del radar del vaixell i retorna el senyal amplificat, a fi

reflector de radar

que els navegants coneguin la situació d'un punt concret.

reflexió de l'onatge *n f*

ONADES. Comportament de les onades que retornen poc o molt obliquament quan troben un obstacle en la seva trajectòria, ja sigui un dic, una illa, la mateixa platja o una altra superfície reflectora.

reflux *n m*

MAREES. Moviment descendent de la marea.

refoio (PV) *n m*
veg. **refoll (PV)** *n m*

refoll (PV) *n m*
sin. **refoio (PV)** *n m*

PESCA. Soroll i el moviment provocat per l'eixida d'una mola de peix a la superfície.

refracció de l'onatge *n f*

ONADES. Modificació de la direcció de propagació de les onades com a conseqüència d'una variació de la seva velocitat produïda per canvis de les profunditats de la mar o dels corrents.

refrescada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de refrescar o refrescar-se.

refrescar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Prendre un bany a la mar, sense nedar, mullant-se només els peus i les cames fins als genolls.

refrescar el vent *v intr*

VENT. Fer-se més fort el vent.

refugi *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lloc on hom es pot posar en seguretat.

refugi *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lloc on és protegida la fauna i és prohibit de pescar.

refugiar-se *v prep pron*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar-se en un lloc segur.

regala (CD, PV) *n f*
veg. **soleta** *n f*

regata *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cursa de regularitat o de velocitat per a embarcacions de vela.

Nota: Per exemple, en vela les regates es classifiquen, segons la distància de terra, en regates costaneres i regates d'altura, i, a més, també són regates les regates d'entrenament i les regates olímpiques, i, en rem, són regates la confrontació, el descens, la regata contra rellotge i la regata en línia.

regata contra rellotge *n f*

ESPORT. En rem, regata disputada segons un sistema de cursa contrarellotge.

regata costanera *n f*

ESPORT. En vela, regata disputada a prop de la costa o en aigües protegides, generalment de curta durada.

regata d'altura *n f*

ESPORT. En vela, regata disputada lluny de la costa.

regata d'entrenament *n f*

ESPORT. En vela, regata d'una competició important disputada abans de les proves definitives, que serveix als participants per a conèixer les condicions específiques del camp de regata i per a ajustar-hi els velers.

regata de final fort *n f*

ESPORT. En rem, tàctica d'una regata consistent a accelerar el ritme progressivament a partir dels 1.500 m i a fer l'atac definitiu en els últims 500 m.

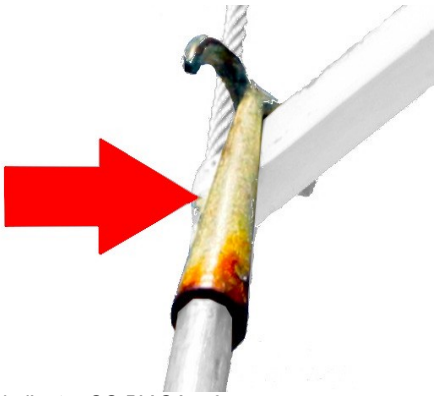

regató Foto de l'autor CC BY SA 4.0

regata de sortida forta *n f*

ESPORT. En rem, tàctica d'una regata consistent a intentar avançar els adversaris a la sortida i controlar-los durant la resta de la prova.

regata en línia *n f*

ESPORT. En rem, regata en què les tripulacions s'alineen davant dels pontons abans de la sortida.

regata olímpica *n f*

ESPORT. En vela, regata d'uns jocs olímpics, que consta de set proves per a cada classe olímpica.

regata regular *n f*

ESPORT. En rem, tàctica d'una regata consistent a intentar repartir l'esforç al llarg d'una prova segons les possibilitats físiques i tècniques de l'equip, i a augmentar la voga al final.

regatar (PV) *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Córrer, dues o més embarcacions, a veure quina passa davant de l'altra o les altres.

regatista *n m/f*

ESPORT. Esportista que participa en regates.

regató *n m*

PARTS. Punta de ferro armada a l'extrem de la gafa.

regeneració de platja *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció d'aportar sorra per mitjans artificials a fi de refer una platja que els temporals marins s'han emportat.

règim de l'onatge *n m*

ONADES. Conjunt de les circumstàncies i característiques de l'onatge en el transcurs del temps en una zona de la mar.

regió abissal *n f*

AIGUA. Zona marítima compresa entre 800 i 10.000 m de profunditat aproximadament, la qual es caracteritza per unes condicions ambientals especials: temperatura baixa i constant, pressió elevada, quietud de les aigües, fosca completa, manca de vegetació fotosintetitzadora, etc.

regió marítima (PV) *n f*
veg. **província marítima** *n f*

regir (PV) *v tr*
veg. **servar** *v intr*

registre *n m*

PARTS. Obertura proveïda de tapa que permet de tenir accés a l'interior d'una instal·lació, d'una màquina, d'un conducte, etc.

registre *n m*
veg. **arqueig** *n m*

registre de l'onatge *n m*

ONADES. Llibre on hi ha anotades dades de les característiques que ha tingut l'onatge en un lloc durant un interval de temps determinat.

registre de vaixells *n m*
veg. **registre marítim** *n m*

registre marítim *n m*
sin. **registre de vaixells** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Assentament administratiu d'una embarcació pel qual se li atorga una matrícula identificativa que conté dades sobre la seva tipologia i la província marítima de residència.

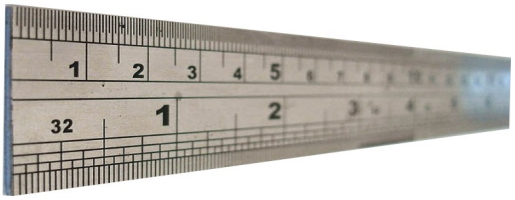

regle Foto de John HillCC BY SA 3 0

registre mercantil *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Registre on són inscrits els comerciants individuals o col·lectius, els vaixells, les aeronaus i certs documents que assenyala la llei.

regla de classe *n f*

ESPORT. En vela, regla relativa a la construcció i l'aparell d'una embarcació d'una classe determinada.

reglatge *n m*

ESPORT. Operació consistent a regular i adaptar els elements d'una embarcació a les condicions específiques d'una competició.

regle *n m*

CONSTRUCCIÓ. Instrument de plàstic, de metall o de fusta, llarg i dret, de secció quadrangular, generalment de poc gruix, que serveix per a traçar línies rectes.

regolf *n m*

ONADES. Remolí format per les onades i els corrents que regolfen.

regolf (PV) *n m*
veg. **golf (PV)** *n m*

regolfada *n f*

VENT. Fet de regolfar un corrent d'aire o una onada.

regolfar *v intr*

CORRENTS. Retrocedir, un corrent d'aigua o una onada, en topar amb un obstacle i formar un remolí.

regonéixer (PV) *v tr*

PESCA. Observar l'estat del parany, nansa, etc. per veure si hi ha peix.

regonéixer (PV) *v tr*

PESCA. Fer voltes a l'almadrava per trobar-hi la sortida.

regressió *n f*

TERRA. Retracció o contracció de la zona coberta per la mar en relació amb les terres emergides a causa d'un aixecament de les zones continentals, d'un descens generalitzat del nivell de la mar o d'una progradació.

regruixadora *n f*
sin. **màquina de regruixar** *n f*

FUSTA. Màquina elèctrica constituïda per un arbre on hi ha fixat un porta-fulles generalment de quatre ganivetes, contra el tall de les quals un rodet estriat fa avançar una peça de fusta que llisca sobre una taula, ajustable en alçada al gruix de la peça, per tal d'aplanar-ne la cara oposada a la que prèviament ha estat obrada.

regulador d'orsa *n m*

PARTS. Palanca, corda que permet moure i fixar la posició de l'orsa.

regulador de l'arbre *n m*

PARTS. Dispositiu situat a la paramola o a la coberta que permet moure la posició de l'arbre o la seva inclinació.

reial *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'una nau que té tres ponts i més de 120 canons.

reial *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit d'una galera que portava l'estendard del rei.

relinga del suro (PV) *n f*
veg. **ralinga** *n f*

relligar *v tr*

NUSOS I ENTOLLADURES. Trincar i fermar les drisses després d'hissar la vela.

regruixadora

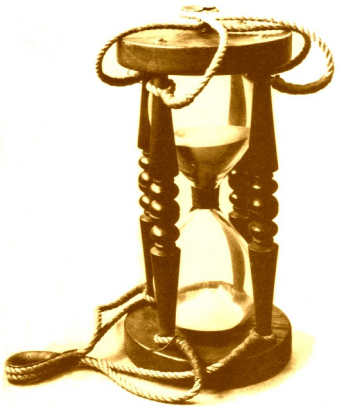

rellotge d'arena

rellotge d'arena *n m*
sin. **ampolleta** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Vas de vidre que té dos compartiments i en què l'arena que omple el superior tarda un temps determinat a passar a l'inferior.

rellotge de bitàcola *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Rellotge instal·lat en el pont o caseta de derrota d'un vaixell, pel qual es regeixen les guàrdies de mar.

rellotge marí (PV) *n m*
veg. **cronòmetre** *n m*

rem *n m*

PARTS. Instrument de vogar i de remar, consistent en una peça llarga i prima de fusta, amb un mànec en un extrem i una pala en l'altre, amb què es bat l'aigua.

rem *n m*

ESPORT. Esport nàutic consistent a desplaçar-se sobre l'aigua amb un bot de rem.

Nota: Són una categoria de les competicions de rem els pesos lleugers.

rem d'estribord *n m*

ESPORT. Rem marcat amb una cinta de color verd que està situat a estribord, corresponent a l'esquerra del remer.

rem de babord *n m*

ESPORT. Rem marcat amb una cinta de color vermell que està situat a babord, corresponent a la dreta del remer.

rem de couple *n m*

ESPORT. Cadascun dels dos rems d'uns 3 m de llargada i uns 2 kg de pes utilitzats per un mateix remer.

rem de punta *n m*

REM. Rem sense companyó a l'altre costat del banc.

rem de punta *n m*

ESPORT. Rem d'uns 3,8 m de llargada i uns 4 kg de pes.

Nota: El rem de punta s'utilitza en la pràctica del rem en punta.

rem de reserva *n m*

ESPORT. Rem que només s'utilitza en comptes d'un altre en cas de necessitat.

rem de trenta-quatre *n m*

PARTS. Gran rem utilitzat en els vaixells, fet per vogar més d'un home de peu estant a la coberta, que també s'emprava en les grans barques de mitjana i els quillats.

rem en couple *n m*
sin. **rem en scull** *n m*

ESPORT. Conjunt de modalitats de rem caracteritzades per la utilització de dos rems de couple per a cada remer.

rems Foto de l'autor CC BY SA 4.0

rem en punta *n m*

ESPORT. Conjunt de modalitats de rem caracteritzades per la utilització d'un rem de punta per a cada remer.

rem en scull *n m*
veg. **rem en couple** *n m*

rem parell *n m*

REM. Rem amb companyó a l'altre costat del banc.

rem tècnic *n m*
veg. **entrenament tècnic** *n m*

remada *n f*

REM. Acció de moure el rem o els rems per fer avançar un bot de rem en l'aigua.

remador/ remadora *n m,f*
veg. **remer/ remera** *n m,f*

remaire (PV) *n m/f*
veg. **remer/ remera** *n m,f*

remanent (PV) *n m*

PESCA. Ves de malla molt cega propi de la xàvega.

remar *v intr*
veg. **vogar** *v intr*

remar a babord *v intr*

ESPORT. Remar pel costat de babord d'un bot de rem de rem en punta.

remar a estribord *v intr*

ESPORT. Remar pel costat d'estribord d'un bot de rem de rem en punta.

remar llarg *v intr*

ESPORT. Remar aprofitant al màxim tota l'envergadura del remer en l'atac i en l'extracció per augmentar l'amplitud de palada.

remendar *v tr*
PESCA. Cosir i reparar una xarxa.

remer/ remera *n m,f*
sin. **home de rem (Alg)** *n m;* **remador/ remadora** *n m,f*; **remaire (PV)** *n m/f*; **vogador/ vogadora** *n m,f,*

EN MAR. Persona que rema.

remer d'esquif/ remera d'esquif *n m,f*
veg. **esquifista** *n m/f*

remer d'estribord/ remera d'estribord *n m,f*

ESPORT. Remer de punta que rema a estribord del bot de rem, corresponent a la seva esquerra.

remer de babord/ remera de babord *n m,f*

ESPORT. Remer de punta que rema per babord del bot de rem, corresponent
a la seva dreta.

remer de proa/ remera de proa *n m,f*
sin. **proer/ proera** *n m,f*

remig *n m*

PARTS. Espai entre banc i banc en una embarcació de rems.

rèmige *adj*

REM. Que serveix de rem.

remiola *n f*
sin. **alè de vent (Alg)** *n m;* **ramiola** *n f,*

VENT. Efecte del vent fluix o d'entrada quan

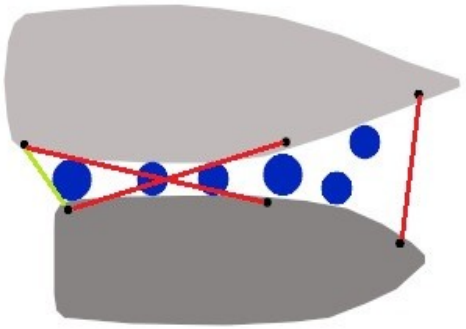

remolc abarloat Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

remolc en fletxa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

comença a estendre's a la superfície de la mar.

remitger/ remitgera *n m,f*

EN MAR. Tripulant d'una barca de pesca que va a parts amb el patró.

remitjar (Alg) *v tr*
veg. **arrecerar** *v tr*

remolar *n m/f*

EN TERRA. Persona que té cura de la fabricació i la conservació dels rems en una drassana.

remolc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cap, cable o cadena emprat per a remolcar una embarcació.

remolc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte d'una embarcació de fer avançar una altra embarcació darrere seu estirant-la amb caps o cadenes.

Nota: L'embarcació que efectua un remolc és un remolcador, i els caps o cadenes utilitzats són els remolcs.

remolc abarloat *n m*

MOTOR. Maniobra que consisteix a remolcar un vaixell situant-se el remolcador al seu costat i gairebé tocant-lo.

remolc en fletxa *n m*

MOTOR. Maniobra que consisteix a remolcar un vaixell mitjançant un o dos cables, de manera que resta a popa del remolcador i en la direcció del seu eix.

remolc en punta *n m*

MOTOR. Maniobra que consisteix a remolcar un vaixell situant-se el remolcador, o de vegades dos remolcadors, en posició perpendicular al vaixell de manera que empès aquest pel remolcador s'aconsegueix tant que faci un gir per la proa o per la popa, com que es mogui de través i s'acosti paral·lelament al moll, o bé subjectar-lo mentre s'asseguren les amarres.

remolcador *n m*

MOTOR. Nau destinada a remolcar altres naus.

Nota: Embarcació especialment concebuda i construïda per remolcar els vaixells, caracteritzada essencialment per l'especial resistència del seu buc, per la seva gran mànega en relació amb l'eslora, per la potència relativament gran dels seus motors, per la forma i el pas de les seves hèlixs, i per la instal·lació, en un punt molt pròxim al seu centre de gravetat, d'un ganxo o d'un altre element de fixació, per al cable de tracció o remolc, proveït d'un mecanisme que permet d'alliberar-lo ràpidament en cas de necessitat, i d'un gigre automàtic que desvira el cable quan la seva tensió és superior al límit d'elasticitat.

remolcador d'alta mar *n m*

MOTOR. Remolcador destinat a fer remolcs marítims en mar oberta i molt especialment auxiliar en alta mar vaixells en perill per qualsevol circumstància.

remolcador de port *n m*

MOTOR. Remolcador petit i potent que als ports ajuda en la maniobra d'atracada i desatracada de la resta de vaixells.

remolcament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contracte de transport marítim pel qual el capità d'un remolcador s'obliga a arrossegar un vaixell per un preu estipulat.

remolcar *v tr*
sin. **arrambar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer avançar darrere seu una embarcació estirant-la amb caps, cables o cadenes.

remolí *n m*

remolcador

remolí Foto de tempsapalamos.com

veg. **bullidor** *n m*

remolí *n m*

CORRENTS. Massa d'aire, d'aigua, etc., animada d'un ràpid moviment giratori.

remolí *n m*
sin. **coll de mar** *n m*; **xuclador** *n m*; **xuplador (PV)** *n m*

CORRENTS. Moviment circular d'aigua que es forma al costat d'un corrent principal quan aquest passa per obstacles sortints o quan dos corrents adjacents que es mouen en sentit contrari es troben.

remor *n f*

VENT. Soroll confús com el que s'alça d'una tempesta, de la mar, etcètera.

remoreig *n m*

VENT. Acció i efecte de remorejar.

remorejant *adj*

VENT. Que remoreja.

remorejar *v intr*

VENT. Alçar remor.

remunta *n f*

ONADES. Front d'aigua que avança sobre la platja baixa després que l'onada romp.

remuntar *v tr*

NAVEGACIÓ Recórrer un riu en direcció al seu origen.

repalejar *v intr*

ESPORT. En rem, er girar un rem sobre el seu eix en el transcurs de la sortida fins a deixar la pala plana, per evitar que topi durant la recuperació amb les marques d'aigua dels remers situats més a proa.

reparació *n f*
sin. **adob** *n m*

MANTENIMENT. Acció de tornar a posar en bon estat allò que ha sofert un dany, una destrucció parcial.

reparació en sec *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reparació d'una embarcació feta fora de l'aigua, en terra.

reparar *v tr*
sin. **adobar (Alg)** *v tr*

Tornar a posar en bon estat allò que ha sofert un dany, una dilapidació, una destrucció parcial.

repeu (PV) *n m*

PESCA. Tall de xarxa que s'usa per reparar un forat que ha perdut part del material.

replà *n m*

PARTS. En una escala, plataforma que hi ha, al cap d'un ram o sèrie d'esglaons.

resclosa bessona Foto de Stan Shebs, CC BY SA 3 0

reposagenolls *n m*

ESPORT. En piragüisme, bloc de cautxú esponjós disposat en el fons d'una canoa, que serveix per a recolzar-hi els genolls.

reposapeus *n m*

ESPORT. En piragüisme, bloc de fusta fixat a la popa d'una canoa o a la proa d'un caiac, que s'utilitza per a recolzar-hi un peu o tots dos segons el tipus d'embarcació.

reprendre *v tr*

FUSTA. Feina que realitza el calafat en introduir estopa als coments situats entre les taules del folre.

repunt *n m*

MAREES. Moment en què la marea és aturada i en disposició de pujar o de baixar.

repuntar (PV) *v intr*

MAREES. La mar començar a moure's perquè puja la marea.

rerepaís *n m*
sin. **hinterland** *n m*

TERRA. Regió situada al voltant d'un port que actua com a proveïdora de la majoria de les exportacions i consumidora de les principals importacions del port.

resclosa *n f*

TERRA. Construcció feta als ports tancats, a l'entrada de les dàrsenes, de la mateixa natura que les rescloses dels rius i dels canals, destinada a evitar el

descens de nivell en la dàrsena durant la baixamar i a protegir el port en la plenamar i en les tempestes.

resclosa bessona *n f*

TERRA. Conjunt de dues rescloses enllaçades que tenen forma i dimensions iguals.

resclosa d'esperó *n f*

TERRA. Resclosa que té les portes formant un diedre.

resclosa de neteja *n f*

TERRA. Resclosa d'un port situada de manera tal que quan se n'obre la comporta provoca un corrent d'aigua que arrossega els dipòsits sòlids que hi ha al fons.

resclosa quadrada *n f*

TERRA. Resclosa que només té una porta corredissa entre guies.

resclosa simple *n f*

TERRA. Resclosa que té una sola comporta.

reserva de flotabilitat *n f*

ESPORT. Cadascun dels compartiments estancs situats als extrems d'una canoa, l'un a proa i l'altre a popa, que serveixen per a assegurar-ne la insubmergibilitat.

reserva de flotabilitat *n f*

ESPORT. Cadascun dels compartiments estancs situats als extrems d'una embarcació, l que serveixen per a assegurar-ne la insubmergibilitat.

residu *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Element sobrer o que no s'aprofita procedent d'un tot que s'ha sotmès a una acció o a una transformació.

residu biodegradable *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Residu que pot transformar les seves característiques químiques per mitjà d'organismes vius, de manera que el seu substrat complex és canviat en substàncies més simples.

residu industrial *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Residu obtingut en una operació química, juntament amb el producte principal, o que resta després d'un tractament industrial, d'una transformació, etc.

residu no biodegradable *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Residu la constitució química del qual no és transformable en substàncies més simples per l'acció d'organismes vius.

residu tòxic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Residu que conté elements o compostos químics que fan emmalaltir els organismes vius o que els provoquen la mort.

residu urbà *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Residu generat pels nuclis de població i constituït principalment per les escombraries domèstiques i per les aigües de les clavegueres.

resistència *n f*

NAVEGACIÓ. Força que s'oposa a l'avanç d'una embarcació o d'un vaixell, que és la suma de les forces que oposen l'aire, l'aigua, els corrents i el vent.

resistència *n f*

ESPORT. Modalitat de motonàutica per equips de dos o més pilots consistent a disputar curses de circuit de llarga durada en què els participants han de completar el màxim nombre possible de voltes en un temps determinat, amb diversos relleus establerts durant la conducció.

Nota: Generalment, les curses de resistència són de tres, sis, dotze o vint-i-quatre hores.

respatller *n m*

ESPORT. En rem, suport vertical situat a la proa d'un bot, que serveix al timoner, estirat al fons, per a recolzar-hi el cap.

respirador *n m*

PARTS. Cadascun dels orificis practicats en la coberta de les embarcacions que permeten la ventilació dels compartiments interiors, dels pallols, dels tancs de combustible, etc.

respirador de superfície *n m*
sin. **tub respirador** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tub de material plàstic en forma de J, proveït en un dels extrems d'un broquet, que serveix per a respirar dintre l'aigua a poca profunditat.

respirador de superfície Foto de ttxpian.com

ressaca *n f*
sin. **estirassa (Alg)** *n f;* **rissaga** *n f,*

ONADES. Moviment de retrocés de l'aigua com el què ha avançat riba amunt després de desfer-se l'onada, o el del corrent d'aigua que es genera dins un port o una badia tancada, especialment de moviment vertical, semblant a la marea.

ressaca de dàrsena *n f*

ONADES. Descens del nivell de l'aigua de les dàrsenes tancades o poc obertes, generalment causat pel vent o pels canvis de pressió atmosfèrica.

ressaca de fons *n f*

ONADES. Ressaca que es produeix a prop del fons d'una avantplatja amb pendent causada pel retorn de l'aigua impulsada perles onades.

ressonància *n f*

ONADES. Fenomen consistent en la coincidència entre el període d'una ona o oscil·lació lliure i el d'una de forçada, la qual adquireix la màxima amplitud d'oscil·lació quan hi ha aquest fenomen.

ressonància de dàrsena *n f*

ONADES. Amplificació de l'oscil·lació de la superfície marina d'un recinte artificial o natural quan hi entren ones incidents que tinguin un període d'oscil·lació relacionat amb el període d'oscil·lació lliure del recinte.

rest *n m*

CAPS. Corda gruixuda d'espart.

restal (Alg) *n f*
veg. **destral** *n f*

restinga *n f*

TERRA. Fletxa litoral que, partint d'un extrem d'una badia, s'uneix amb una altra fletxa, formada a la part oposada, amb la qual cosa creen una barra contínua de sorra o cordó litoral que separa la badia de la mar oberta.

retardació de marea *n f*

MAREES. Espai de temps comprès entre l'hora teòrica de la plenamar i l'instant real en què té lloc a causa de factors diversos com la configuració de les costes, la desigualtat del fons o la profunditat de la mar.

retardació diària de marea *n f*

MAREES. Decalatge d'uns 50 minuts diaris que es produeix entre les fases de les marees.

retenidor *n m*
sin. **retenidor d'oli** *n m*

PARTS. Junta que impedeix la pèrdua de greix en un mecanisme.

retenidor *n m*
sin. **cap d'avarar** *n m*; **cap de varar** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Corda amb què, des de terra, es reté la barca en avarar-la.

retenidor d'oli *n m*
veg. **retenidor** *n m*

retinguda *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap o aparell que s'usa per a aturar el frec, balanceig o oscil·lació de qualsevol cosa.

retorçar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Torçar en excés.

retorn *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell fixat a un punt adequat per a canviar la direcció en què llavora una corda.

retorta *n f*

CAPS. Cap que lliga els troncs que formen un rai.

retrogradació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moviment de retracció terra endins de la línia de costa per efecte de l'erosió deles onades.

retropulsió *n f*

ESPORT. En piragüisme, acció de fer recular una piragua mitjançant palades de popa a proa.

retrospecció d'onada *n f*

ONADES. Estudi de cartes sinòptiques històriques per a calcular les característiques de les onades que probablement es van generar en un temps passat.

revenir *v tr*
sin. **aixopar (Alg)** *v tr*

FUSTA. Reinflar les taules del folre d'un buc en mullar-les després d'un llarg període de no haver estat a l'aigua.

revessa *n f*

CORRENTS. Corrent d'aigua que va al revés o en una altra direcció que el principal o dominant.

revestiment *n m*

TERRA. Capa de roques, formigó, etc. feta per protegir un escarpament, un terraplè, o una estructura costanera contra l'erosió causada per l'acció de les onades o dels corrents.

revestir *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Cobrir el folre d'un vaixell per protegir-lo, per realçar-lo.

revinguda *n f*

AIGUA. Crescuda forta del cabal d'un riu.

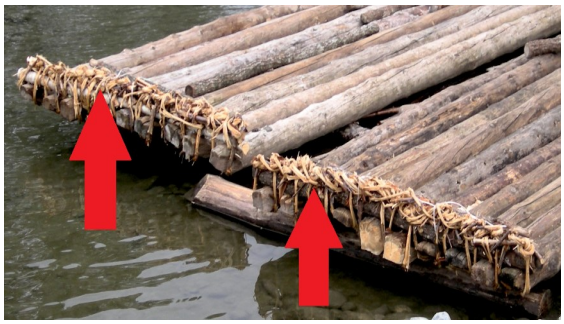

retorta Foto de l'autor CC BY SA 4.0

revestiment Foto de Door Henk Jan Verhagen CC BY SA 4.0

revirament *n m*

FUSTA. Angle que forma amb el pla transversal el pla d'una quaderna o d'una aleta revirada.

revirar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Desviar de la línia recta.

revirat/ revirada *adj*

CONSTRUCCIÓ. Dit de l'embarcació mancada de simetria dels costats per efecte de mala construcció.

Nota: També es diu de la quaderna o de l'aleta que no és simètrica respecte al pla longitudinal a causa d'una mala construcció.

revissa (PV) *n f*
veg. **rabissa** *n f*

revolcor *n m*

VENT. Canvi sobtat de la direcció del vent.

revolt (PV) *n m*

PESCA. Corba de xarxa al final de l'art per encabir-hi el peix.

revolt (PV) *n m*

PESCA. Recolze de la xarxa perquè el peix no pugui fugir de l'almadrava.

revolts *n m*

FUSTA. Mena de martell o estri que en un dels seus extrems té una punta llarga i prima, emprada pel mestre d'aixa per clavar els perns.

ria *n f*

AIGUA. Vall d'un riu engorjada, envaïda per la mar i afectada per les marees.

riba *n f*
sin. **marge** *n m*; **ribatge** *n m*

TERRA. Vora de la mar, d'un riu.

ribatge *n m*
veg. **riba** *n f*

ribera *n f*

AIGUA. Terra pròxima al riu o al mar

riberejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Recórrer la riba del mar, d'un riu.

riberenc/ riberenca *adj*

AIGUA. Relatiu o pertanyent als marges d'una massa d'aigua.

ribot *n m*

FUSTA. Eina que consisteix en un bloc de fusta molt dura, amb un forat o encaix per a allotjar la fulla i la contrafulla, fixades amb un tascó, que serveix per a aplanar, aprimar, allisar i sobretot polir tota mena de fusta massissa, emprada principalment per fusters i ebenistes.

ribot acanalador *n m*
sin. **acanalador** *n m*; **cadell** *n m*; **galzador** *n m*; **guilleume d'engalzar** *n m*

ribot Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ribot acanalador Foto de Rasbak CC BY SA 3 0

ribot corbat Foto del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí

FUSTA. Ribot que té el cos compost de dues peces, una de les quals separable de l'altra, amb tascons o espigues filetades, de manera que es poden eixamplar o estrènyer els encaixaments, segons l'amplària de l'enclava que s'ha de planejar.

ribot corbat *n m*
sin. **ribot de corbes** *n m*; **ribot voltat** *n m*

FUSTA. Ribot que té la sola corbada longitudinalment, però el tall recte, i que serveix per a rebaixar i aplanar una superfície corba.

ribot de corbes *n m*
veg. **ribot corbat** *n m*

ribot voltat *n m*

veg. **ribot corbat** *n m*

riera *n f*

TERRA. Curs d'aigua per on s'escolen intermitentment les aigües pluvials d'una conca.

rifadura *n f*

VELA. Efecte d'estripar-se una vela a causa de la violència del vent.

rifar-se *v intr pron*

MANTENIMENT. Estripar-se, una vela, una bandera, a causa de la violència del vent.

ringau *n m*
sin. **arrigau** *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap lligat a l'estrop del palanqui.

riosta *n f*

CONSTRUCCIÓ. Enrigidor, de forma semblant a una biga, que té funció de trava i evita, tot fent triangles, el moviment relatiu en el seu mateix pla dels elements d'una estructura quadrangular.

ris *n m*
sin. **botafió de ris** *n m*

PARTS. Cadascun dels petits caps que pengen arrenglerats a ambdues cares de la vela i que serveix per disminuir-ne la superfície quan fa molt de VENT.

ris de fons *n m*

PARTS. Ullet que es troba al damunt del puny d'escota sobre el caient de popa que serveix per tesar la vela aplanant-la en cas necessari.

risc *n m*

SEGURETAT. Contingència a la qual està exposat algú o alguna cosa, perill incert.

rissada *n f*

VELA. Acció de rissar.

rissaga *n f*
veg. **ressaca** *n f*

rifadura

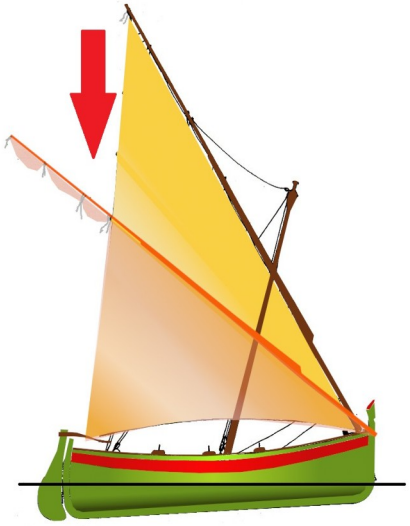

rissar Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

rissar *v tr*
sin. **arrissar (PV)** *v tr*

VELA. Disminuir la superfície lliure d'una vela lligant-ne una part amb els rissos.

ritme d'estropada *n m*
veg. **voga** *n f*

riu *n m*

AIGUA. Corrent natural d'aigua que va a parar a la mar, a un llac o a un altre riu, especialment el que, recollint l'aigua d'una conca de gran extensió o d'una vall de drenatge abundós, porta sempre AIGUA.

riu avall *adv*

ESPORT. En el mateix sentit que el sentit del moviment de l'aigua.

riu brau *n m*

ESPORT. En piragüisme, riu amb una dificultat de navegació de grau III, grau IV o grau V.

Nota: Els rius braus són aptes per a les competicions d'aigües braves.

riu esportiu *n m*

ESPORT. En piragüisme, riu amb una dificultat de navegació de grau I, grau II i, en alguns casos. grau III.

Nota: Els rius esportius són aptes per a les competicions de descens de riu esportiu.

riuada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Revinguda d'un riu.

ro-ro *n m*
veg. **vaixell de càrrega horitzontal** *n m*

roba d'aigua *n f*
veg. **impermeable** *n m*

rocambo (Ros) *n m*
veg. **raca** *n f*

roda *n f*

PARTS. Peça de fusta o metàl·lica que surt dels extrems de la quilla, cap a dalt, i forma la proa i la popa del buc.

roda de governall *n f*
veg. **roda de timó** *n f*

roda Foto de Ksteinnes CC BY SA 3 0

roda de pales

roda de pales *n f*

PARTS. Tipus de propulsor de vaixell format per dues grans rodes amb taules de fusta unides en els seus radis que gira sobre un eix horitzontal mogudes per un motor, utilitzat a mitjans del segle XIX abans de la generalització de l'ús de l'hèlix.

roda de popa *n f*

PARTS. Roda del darrere, on hi ha el timó.

roda de popa *n f*
veg. **codast** *n m*

roda de proa *n f*
sin. **roda de prova (PV)** *n f*

PARTS. Roda del davant, la que talla l'aigua.

roda de prova (PV) *n f*
veg. **roda de proa** *n f*

roda de timó *n f*
sin. **roda de governall** *n f*

PARTS. Roda guarnida de mànecs a la perifèria i fixada pel seu centre a un eix, que permet, en fer-la girar, de maniobrar el timó.

rodament d'empenta *n m*

PARTS. Tipus de coixinet rotatiu dissenyat per suportar una càrrega predominantment axial.

rodet *n m*

PARTS. Cilindre amb valones sortints tot al volt de cada base, foradat en la direcció de l'eix, entorn del qual s'enrotlla un fil, un cordill, un cable,...

rodó (IB) *n m*
veg. **redó** *n m*

rodolar *v tr*
sin. **redolar (PV)** *v tr*

ESPORT. Una càrrega, caure per un pla inclinat, moure's al llarg d'una superfície, donant voltes sobre si mateixa.

rodona *n f*

TIPUS. Vela llatina mestra de gran superfície que armen les parelles de bou quan bufa poc vent.

roiada (Alg) *n f*
veg. **ruixat** *n m*

rol *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Llibre o conjunt de documents que porta a bord el capità o el patró d'una embarcació, legalitzats per l'autoritat de marina, que conté la llista completa dels membres de la tripulació, els seus contractes, les dades del propietari i del noliejador, les característiques de l'embarcació, etc.

rolada *n f*
sin. **contrast** *n m*

VENT. Acció i efecte del vent de canviar de direcció.

rolar *v intr*
sin. **girar (Alg)** *v intr*

VENT. Variar, el vent, de direcció.

rollo (PV) *n m*
sin. **rollo de suro** *n m*

PESCA. Drap que posaven com a senyal a la xàvega.

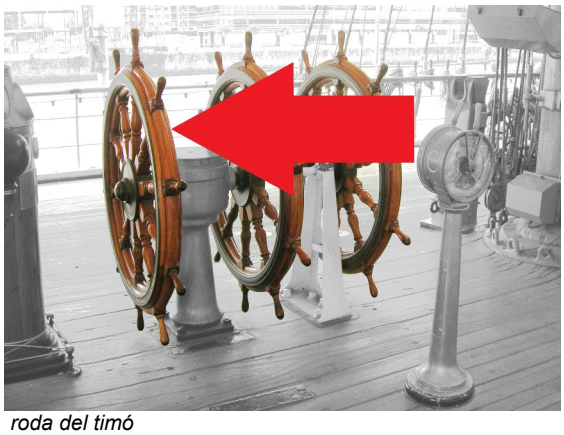
roda del timó

rollo de suro *n m*
veg. **rollo (PV)** *n m*

romans (CD) *n m pl*

FUSTA. Numeració, en caràcters romans (I, II, III, IV,...), que porten les quadernes de la mestra fins a la popa.

romball *n m*
sin. **rumball (PV)** *n m*

MANTENIMENT. Tatxa, falca, petit tascó.

romball de la patrona *n m*

FUSTA. Darrera taula que es munta del folre d'una embarcació en el moment de la seva construcció.

Nota: Aquesta operació solia fer-se en un ambient festiu amb presència de l'armador i la seva esposa qui simulava clavar el darrer clau per donar per finalitzada la construcció.

romballar *v tr*

FUSTA. Posar un romball.

rompent *n m*
sin. **trencant** *n m*

ONADES. Lloc on rompen les ones.

rompre *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trencar coses pròpies de l'ofici de mariner i de la mar.

rondana (PV) *n fronsa*

veg. **politja** *nf*

ronsar *v intr*
veg. **anar a la ronsa** *v intr*

roquer *n m*
sin. **matxota** *n f*

AIGUA. Fons de roques en la mar, en un llac, etcètera.

roquer *n m*

AIGUA. Fons de roques.

roquerar *n m*
sin. **roquissar** *n m*

AIGUA. Lloc abundant en roques.

roquetam *n m*

AIGUA. Abundància de roques.

roquissar *n m*
veg. **roquerar** *n m*

rosa dels vents *n f*
sin. **rosa nàutica** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Cercle que té marcats els trenta-dos rumbs en què es divideix l'horitzó.

rosa nàutica *n f*
veg. **rosa dels vents** *n f*

rosada *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Gotes petites d'aigua que es formen per condensació directa del vapor d'aigua sobre els objectes refredats durant la nit.

rosar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Caure rosada.

rosari (PV) *n m*
veg. **bastard** *n m*

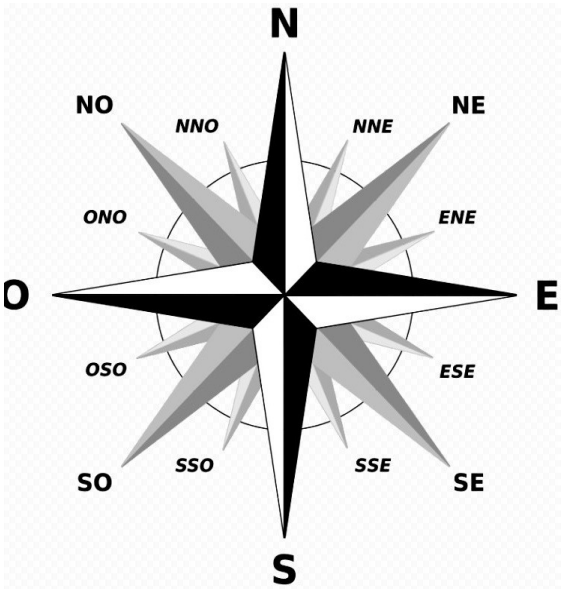

rosa dels vents Imatge de Brosen CC BY SA 3 0

rosset Foto del Museu de la Pesca de Palamós

rossero (PV) *n m*

PESCA. Mariner que enllestia la xarxa i els caps de la xàvega endinsant-se a la mar nu de mig cos en avall.

rosset *n m*

FUSTA. Eina de fuster que serveix per a senyalar en una peça de fusta una línia paral·lela a una de les seves vores.

rost *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Mena de rusticitat que adquireixen els objectes a causa de la mullena i la salabror de la mar.

rostrum *n m*
veg. **acrostoli** *n m*

rotació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de rodar, com fa una roda sobre el seu eix.

rotozip *n f*
sin. **serra rotativa** *n f*
sin. **serra de tall en espiral** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Serra accionada mecànicament que s'utilitza per fer talls precisos sense la necessitat de fer un forat pilot en taulers, fusta contraxapada o un altre material prim i sòlid.

ròtula esfèrica *n f*
veg. **ròtula mecànica** *n f*

ròtula mecànica *n f*
sin. **ròtula esfèrica** *n f*

PARTS. Articulació o junta formada per un rodament esfèric que funciona d'una manera similar al disseny de l'epífisi esfèrica de l'articulació del maluc humà i que, entre altres usos, s'empra, en el braç de les dragues per maniobrar millor en el fons marí.

ròving *n m*

CONSTRUCCIÓ. Material format per un conjunt de fibres o filaments artificials continus i paral·lels agrupats sense torsió intencionada.

RPFV *sigla*
veg. **plàstic reforçat amb fibra de vidre** *n m*

rudolso *n m*
veg. **recer** *n m*

rufa *n f*

MANTENIMENT. Curvatura que pren la quilla d'una embarcació per defecte de construcció, per accident o per antiguitat.

rufa *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nuvolada negra, presagi de mal temps.

rotozip

ròtula mecànica

ròving

rufa *n f*
sin. **rufaga** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Tempestat de vent i pluja o neu en àrees muntanyoses.

rufaga *n f*
veg. **rufa** *n f*

rufagada *n f*

VENT. Ventada violenta.

rufagós/ rufagosa *adj*

VENT. Amb fort vent.

rufejar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer un temps rúfol, dolent.

rufió *n m*
veg. **ruixó** *n m*

rúfol/ rúfola *adj*
sin. compl. **ennuvolat (Alg)** *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Ennuvolat, fred i que amenaça pluja, tempesta.

ruixada *n f*

ONADES. Front d'una onada que després de rompre sobrepassa una berma o una estructura.

ruixada *n f*
veg. **ruixat** *n m*

ruixament *n m*
veg. **ruixat** *n m*

ruixat *n m*
sin. **aigua a gerres (Alg)** *n f;* **arroiada (Alg)** *n f;* **roiada (Alg)** *n f;* **ruixada** *n f;* **ruixament** *n m,*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Pluja escadussera d'intensitat forta i de durada generalment inferior a un quart d'hora, que cau de núvols isolats entre els quals hi ha cel serè.

ruixim *n m*

ONADES. Gotetes que llança una massa de líquid agitat.

ruixó *n m*
sin. **ferro** *n m*; **rufió** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Estri de fondejar, dotat de tres o més braços acabats en una ungla, fet de ferro i sense cep.

rull *n m*

ruixó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

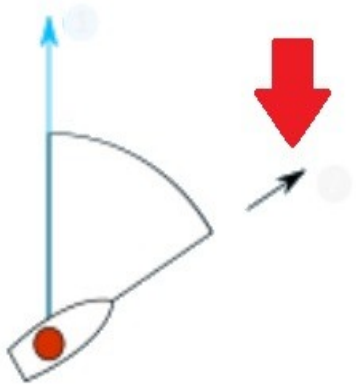

rumb Imatge de Wolfgang W CC BY SA 4.0

ESPORT. En piragüisme, ona gran originada en un ràpid, que té prou alçària per a aturar o fer bolcar una piragua.

rumb *n m*

PARTS. Forat que travessa de banda a banda l'obra viva del buc d'una embarcació a proa o a popa.

rumb *n m*

NAVEGACIÓ. Direcció que segueix una embarcació.

rumb *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Angle que forma el meridià amb la línia de proa a popa de la nau.

rumb *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Divisió corresponent a la trenta-dosena part de la rosa dels vents.

rumb apropiat *n m*

ESPORT. En vela, rumb ideal d'un veler en competició per a travessar amb la màxima rapidesa

possible la línia d'arribada, en absència d'altres competidors.

rumb de col·lisió *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Direcció d'un vaixell que, mantenint una mateixa velocitat, porta a l'abordatge amb un altre vaixell.

rumb de compàs *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Rumb que indica un compàs.

rumb veritable *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Rumb conforme a la ruta establerta que ha de prendre un vaixell que es dona de la correcció del rumb d'agulla i de la deriva del vaixell.

rumball (PV) *n m*
veg. **romball** *n m*

rumbejar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Seguir un rumb.

ruptura de càrrega *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Distribució d'una càrrega procedent d'un mode de transport a diferents modes de transport per continuar-ne el trasllat.

ruta *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Itinerari que ha de seguir una embarcació per tal d'anar d'un punt a un altre, seguint un rumb o més.

ruta *n f* 📷

INSTRUMENTS I CARTES. Línia traçada a la carta nàutica que indica el camí per a anar d'un punt a un altre.

ruta Imatge de l'autor CC BY SA 4.0

S

sabata *n f*
sin. **barretet (PV)** *n m*; **contracarena (PV)** *n f*; **falsa quilla** *n,* **sobressola (Alg)** *n f*

PARTS. Post de fusta dura que és fixada a la quilla d'algunes embarcacions de fusta, per la seva part inferior i en tota la seva llargada, per tal de reforçar-la i protegir-la en les avarades i en les entrades al dic.

sabata (CD) *n f*
veg. **paramola** *n f*

sabatejar *v tr*

VELA. Caure l'antena cap a popa en amollar-se el davant i l'orsapop.

sabatilla *n f*

ESPORT. En rem, cadascuna de les dues parts d'una pedalina consistents en unes peces de calçat flexibles i d'obertura fàcil fixades amb cargols per la sola a la fusta de la pedalina, amb un dispositiu que les agafa pel taló per permetre un cert moviment.

sabre *n m*

PARTS. Llistó de fusta que sosté l'allunament d'una vela i mantenir la vela tibant.

sacanell *n m*
veg. **cassanell** *n m*

saeta (Alg) *n f*
veg. **llamp** *n m*

safar-se *v prep pron*

NUSOS I ENTOLLADURES. Escapar-se, un cap o una gassa, del lloc on estava subjecte.

sabata Foto de l'autor CC BY SA 4.0

sabre

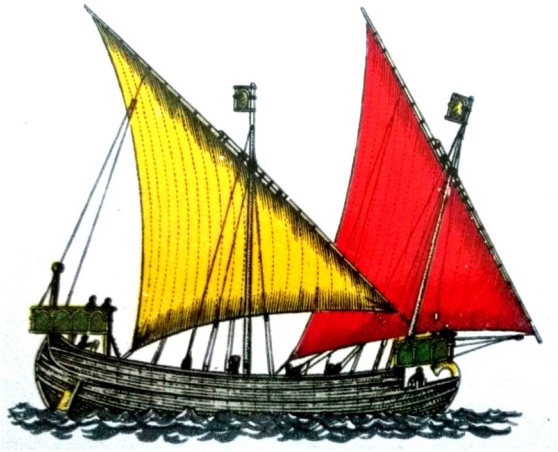
sagetia

sagetia *n f*

VELA. Vaixell de dos o tres pals i una coberta que s'emprava per a cors i transport.

sàgola *n f*

PARTS. Drissa de bandera.

sàgola *n f*
veg. **ànima** *n f*

sàgola *n f*
sin. **cargadera (PV)** *n f*; **corredera (PV)** *n f*

PESCA. Cap, a manera de passador, que permet tancar una xarxa per sota i fer una bossa, que s'empra en la teranyina i altres arts d'encerclament.

sàgula *n f*
veg. **ànima** *n f*

sala de màquines *n f*
sin. **compartiment de màquines** *n m*

PARTS. Espai destinat a allotjar la planta propulsora, generadors, calderes, compressors, bombes de lubricació, llast i tot dispositiu per al normal funcionament d'un vaixell.

salabre *n m*
sin. **salabret** *n m,* **còpol (Alg)** *n m*

PESCA. Instrument de pescar que consisteix en una bossa de xarxa fixada a l'extrem d'una canya o d'un pal.

salabret *n m*
veg. **salabre** *n m*

salanc *n m*
veg. **salobre** *n m*

salinitat *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Contingut de sals de la mar.

sallar *v tr*

VELA. Fer relliscar o rodar enfora una perxa, un pescant, etc, per damunt d'un altre sobre el qual descansa, empenyent-lo a força de braços o valent-se de màquines o d'aparells

sallar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. La nau, córrer tallant l'aigua.

salmorra *n f*

PESCA. Aigua saturada de sal amb què es conserven alguns aliments.

salobre *n m*
sin. **salanc** *n m*

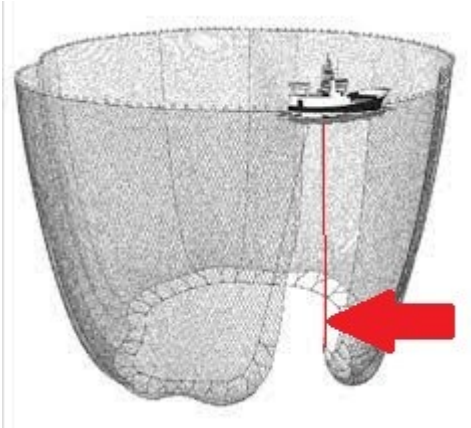

sàgola Imatge de la Confraria de pesca de Palamós

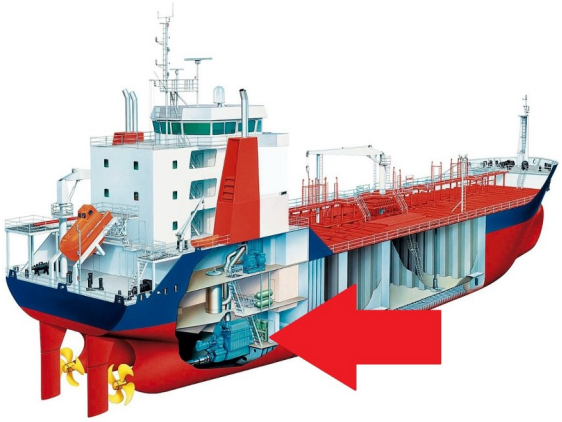

sala de màquines Imatge de Wappen-Reederei GmbH CC BY SA 2 0

salabre

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Capa de sal que deixa sobre una superfície l'evaporació de l'aigua salada.

saloma *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. So compassat o cançó amb els quals els mariners s'acompanyaven antigament quan feien maniobres per anar tots a la vegada en fer

l'esforç.

salpa de gat *n f*
veg. **volta de ganxo** *n f*

salpador *n m*
veg. **galeta** *n f*

salpar *v tr*
sin. **arrancar (PV)** *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Una nau desenganxar l'àncora del fons de la mar, llevar-la i partir, anar-se'n.

salpar *v intr*
sin. **sortir** *v intr,* **eixir (en barca) (Alg)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, anar-se'n, partir.

salt *n m*

ESPORT. En piragüisme, desnivell brusc, natural o artificial, d'un curs d'aigua.

saltada *n f*
veg. **tresmall** *n m*

saltador (IB) *n m*

PARTS. Tauló de fusta situat de costa a costa de l'embarcació que presenta un forat, sobre la paramola a coberta, que serveix com a enfogonadura de l'arbre de trinquet o mitjana en aquells que la seva paramola no és sobre la quilla.

saltar *v tr*

VELA. Arriar lleugerament un cap per reduir la seva tensió i treball.

salts *n m pl*

ESPORT. Modalitat d'esquí nàutic consistent a cobrir el màxim espai horitzontal possible llançant-se des d'un trampolí.

salts de trompa (PV) *n m pl*

PESCA. Bots amb el cos del peix totalment vertical que la sardina fa per la fosca, la zona no

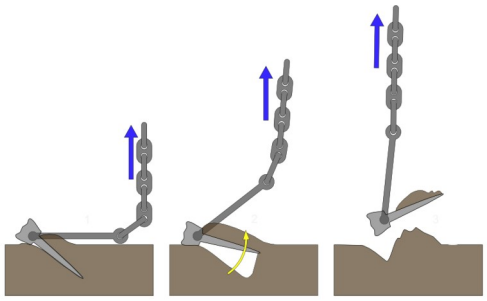

salpar Imatge de Tosaka CC BY SA 3 0

salvavides

il·luminada pels llums.

saludar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Disparar un canó d'una nau de guerra, arriar un poc la bandera o executar alguna altra mostra convencional d'honor i d'acatament a la bandera d'una nació o d'un Estat, a un cap d'Estat, a una ensenya, a una altra nau, etc.

salva *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Descàrrega d'armes de foc en senyal de festa o de salutació.

salvament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Operació que, d'acord amb la normativa específica, s'efectua per a salvar el personal, el passatge i les mercaderies d'un vaixell en perill.

salvavides *n m*
sin. **cèrcol salvavides** *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Flotador, generalment toroidal, de capoc, suro, lona o d'alguna altra matèria molt lleugera, que sura a l'aigua i pot sostenir algú que ha naufragat o ha caigut a l'aigua.

sama *n f*
sin. **sotaproa (PV)** *n m*

PARTS. Lloc situat a popa dels llaguts emprats al riu Ebre on els peons dormen i tenen la roba i altres objectes.

samal *n f*
veg. **semal** *n f*

sampan *n m*

REM. Embarcació xinesa, de fons pla, que és governada gràcies a un rem instal·lat a proa.

sanefa *n f*
sin. **bambolina** *n f*

PARTS. Tires de lona que es pengen de les vores dels tendals per protegir-se del sol quan aquest és molt baix.

santabàrbara *n f*

PARTS. Indret d'una nau on es guarden la pólvora i els projectils.

santanell *n m*
sin. **fals escaire** *n m*, **esquadra falsa (Alg)** *n f*
FUSTA. Instrument constituït per dos regles articulats per un dels extrems, que serveix per a formar angles de qualsevol obertura.

saorra (Alg) *n f*
veg. **llast** *n m*

sapa *n f*
sin. **sapa d'alguer** *n f*

AIGUA. Mata d'algues que creix a la mar.

sapa d'alguer *n f*
veg. **sapa** *n f*

sapèrio *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de sapes aïllades entre un alguer i el fons de sorra.

saquet de pa (PV) *n m*
veg. **corona (PV)**

sàrcia amb cadeneta (PV) *n f*
veg. **cadeneta** *n f*

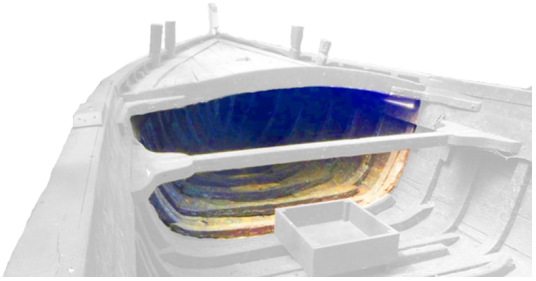
sama Foto de Joan Pujol

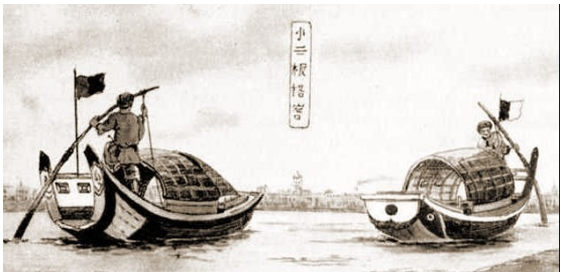
sampan

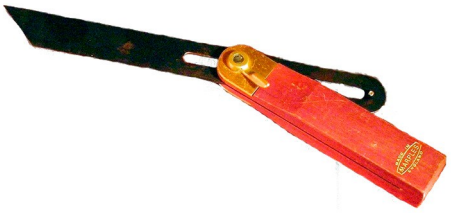
santanell Foto de Just plain Bill CC BYSA 3 0

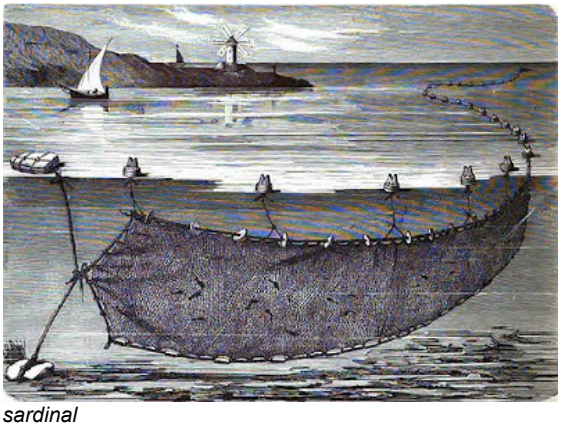
sardinal

sardinal *n m*
veg. **barca de sardinals** *n f*

sardinal *n m*

PESCA. Art de deriva emprat per a pescar sardines i altres peixos semblants.

sardinalera *n f*
veg. **barca de sardinals** *n f*

sargàs *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Alga bruna del gènere Sargassum, de l'ordre de les fucals, de tal·lus ramificat i vesícules flotants, alguna de les espècies de la qual viu en els mars tropicals.

sàssola *n f*
sin. **aitxicador (PV)** *n m,* **sàrsola** *n f*

MANTENIMENT. Cullera de fusta per treure l'aigua del fons d'una embarcació petita.

sassolada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aigua que cap en un sàssola.

SE *n m*
veg. **sud-est** *n m*

sec *n m*
veg. **baix** *n m*

seca *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Verga més baixa de l'arbre de mitjana que no porta vela.

seca *n f*
veg. **baix** *n m*

secanell *n m*
veg. **cassanell** *n m*

secany *n m*
veg. **baix** *n m*

secció *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dibuix que representa l'aspecte d'una embarcació, un vaixell, com si hagués estat tallat segons un pla determinat.

secció longitudinal *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dibuix que representa l'aspecte d'un vaixell com si hagués estat tallat verticalment per l'eix de la quilla en tota la seva longitud.

sargàs

seca

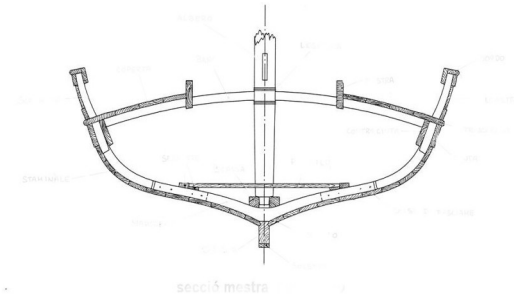

secció mestra d'un gozzo

secció mestra *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dibuix que representa l'aspecte d'un vaixell com si hagués estat tallat verticalment per la quaderna mestra.

sector comercial *n m*

TERRA. Zona del port destinada a les activitats de comerç (tràfic de mercaderies, trànsit de passatgers, etc.).

sector d'esbarjo *n m*

TERRA. Zona del port destinada a les activitats esportives (clubs nàutics, escoles de navegació, etc.).

sector pesquer *n m*

TERRA. Zona del port destinada a les activitats relacionades amb la pesca com la càrrega i la descàrrega del peix, o amb instal·lacions com estenedors de xarxes, llotja, etc.

sediment *n m*

AIGUA. Matèria que un líquid portava en suspensió i que s'ha dipositat al fons sobre el qual reposa aquesta massa líquida.

sediment abissal *n m*

AIGUA. Sediment format als fons submarins a més de 2.000 m de profunditat, constituït per dipòsits molt fins d'origen orgànic.

sediment batial *n m*

AIGUA. Sediment dipositat a la zona batial, constituït pels materials més fins procedents dels continents, especialment margues, gresos i materials calcaris.

sediment marí *n m*
sin. **sediment pelàgic** *n m*

AIGUA. Sediment caracteritzat per la manca d'influències continentals o terrígenes i per la presència de restes fòssils planctòniques i bentòniques.

sediment pelàgic *n m*
veg. **sediment marí** *n m*

sedimentació *n f*

AIGUA. Acció i efecte de sedimentar o de sedimentar-se.

sedimentació detrítica *n f*

AIGUA. Sedimentació produïda pel dipòsit de partícules sòlides.

sedimentació química *n f*

AIGUA. Sedimentació que es produeix mitjançant el dipòsit de substàncies en dissolució.

sedimentar *v tr*

AIGUA. Dipositar un líquid les matèries en suspensió, formant un sediment.

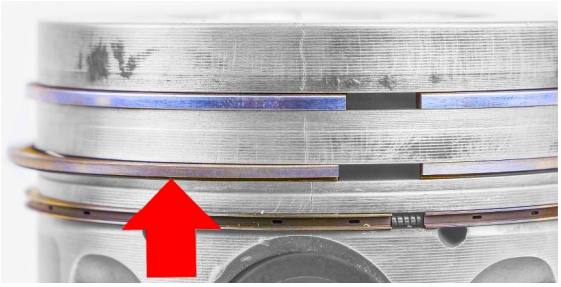
segment Foto de Raimond Spekking CC BY SA 4.0

segellar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tancar amb segell.

segment *n m*
sin. **anell de pistó** *n m*; **cèrcol de pistó** *n m*

PARTS. Anell d'acer que hom introdueix en unes ranures especialment fetes a la perifèria de l'èmbol d'un motor per tal que serveixi de juntura entre l'èmbol i la camisa del cilindre.

segon *n m*
abrev. **''** *n m*

UNITATS DE MESURA. Unitat de mesura d'angles igual a la seixantena part de 1 minut sexagesimal, i una tres-centes seixantena part d'un grau terrestre..

segon/ segona *n m,f*

EN MAR. Persona que té el càrrec més important després del capità o el patró.

segona bancada *n f*

PARTS. Tercera de les cinc bancades del patí de vela, segona després de la bancada de proa.

segueta *n f*
veg. **serra de vogir** *n f*

seguidor/ seguidora *n m,f*

EN MAR. Mariner que mena la barca que va a sotavent de l'altra barca amb la qual fa parella de bou.

seguir les aigües (PV) *v intr*

NAVEGACIÓ. Navegar no massa lluny de la popa d'una altra embarcació seguint el mateix rumb.

seient *n m*

ESPORT. En rem, estructura fixa situada a la popa de determinats vuits amb timoner en sentit invers als carros dels remers, que serveix al timoner per a asseure-s'hi en el transcurs de la prova.

semàfor *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Telègraf òptic instal·lat en un lloc ben visible de la costa que permet d'establir comunicació amb les embarcacions.

semàfor

semal *n f*
sin. **samal** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Atuell generalment de fusta i amb dues anses laterals usat antigament per per a carregar i descarregar manualment les naus.

semal

senal *n m*
veg. **apagaveles** *n m pl*

senal *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Aparell que es dóna des de sobre del calcés a la borda per ajudar a mantenir el pal en sentit transversal.

senal *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Apagaveles, guardaveles.

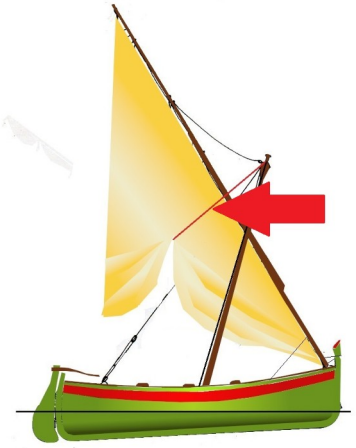

senal Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

senal *n m*
sin. **senalera** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Aparell de dos bossells que s'empra en diferents elements de l'eixàrcia mòbil.

senalera *n f*

PARTS. Gassa de corda muntada sobre la relinga d'una vela.

senalera *n f*
veg. **senal** *n m*

senalera *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Gassa feta a l'extrem d'un cap.

senalera de faldar *n f*

PARTS. Gassa cosida al faldar d'una vela triangular, situada a 1/3 de la longitud del costat del puny d'escota.

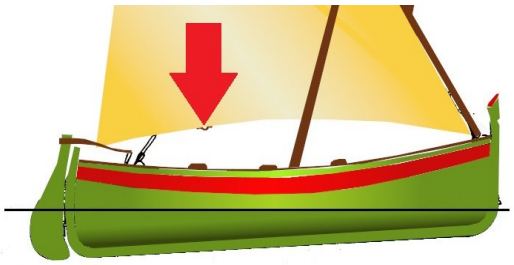

senalera de faldar Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

senalet (PV) *n m*
veg. **apagaveles** *n m pl*

senó *n m*

PARTS. Petita coberta de la part posterior del llagut, a proa del carquinyol.

senó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

senó *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Gassa formada per un cap passat per embornals al voltant d'un escalemot.

sensor *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu o element sensible a determinats estímuls que és capaç de captar-los i produir uns senyals, generalment elèctrics, que són transmesos a un altre dispositiu o a un sistema que actua d'acord amb els senyals rebuts.

sentina *n f*

PARTS. Fons del buc de la nau on s'arreplega l'aigua que entra pels costats, les cobertes, etcètera.

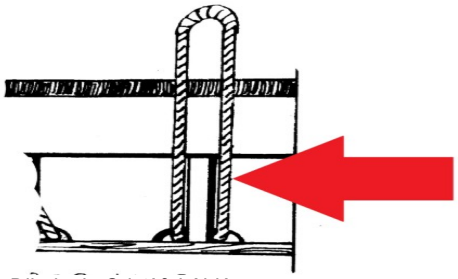

senó Dibuix de Cristòfol Al·lés

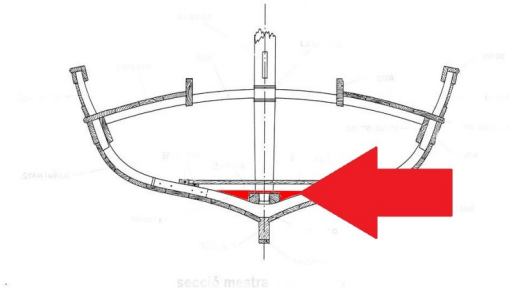

sentina

sentiner/ sentinera *n m,f*

EN MAR. Mariner que en els llaguts era l'encarregat d'estibar les xarxes i desempescar el peix.

sentit del corrent *n m*

CORRENTS. Direcció que segueix un corrent.

senya *n f*
sin. **singul (Alg)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Lloc determinat en la mar, segons uns punts de referència presos des de fora, basats en els accidents geogràfics.

senya *n f*
veg. **marca** *n f*

senyal *n m*

PARTS. Cassanell inserit a la part superior de la pollacra, floc o menjavents que serveix per enfilar-hi la gassa de la drissa.

senyal *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualsevol dels elements emprats en terra, en mar o a bord d'una embarcació, per tal de facilitar la navegació o establir comunicació entre les embarcacions o entre les embarcacions i terra.

senyal acústic *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal marítim perceptible auditivament, que té com a objectiu

principal advertir els navegants del perill en cas de boira o de la presència immediata de la costa.

senyal acústic *n m*

ESPORT. En vela, cadascun dels sons emesos des del vaixell del comitè per a cridar l'atenció de tots els participants en una regata en el moment d'hissar una bandera del CIS.

Nota: Un senyal acústic té un rang inferior a un senyal visual, en cas de conflicte. Són senyals acústics la canonada i, sovint, també el senyal d'atenció, el senyal de preparació, el senyal de suspensió i el senyal de suspensió i repetició de sortida.

senyal bicònic *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Marca diürna en forma de dos cons negres units per la seva base o el seu extrem agut, que porten algunes embarcacions segons la seva activitat s'acord amb el Reglament Internacional per la Prevenció d'Abordatges.

Nota: Els dos cons negres units per la base identifiquen un remolcador. Els dos cons negres units pel vèrtex identifiquen un pesquer. I els dos cons negres units per la base al mig de dues boles negres identifica un vaixell de maniobra restringida.

senyal cilíndric *n m*
sin. **bola de senyals (PV)** *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Dispositiu òptic que serveix per a la senyalització durant el dia de vaixells limitats pel seu calat.

senyal d'abandonament *n m*

SEGURETAT. Senyal fet amb un xiulet, timbre o toc de corneta per indicar a la tripulació d'una nau que ha d'abandonar-la.

senyal d'ajornament *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar un canvi en l'horari previst per a una regata.

Nota: Com a senyal d'ajornament, s'utilitza la bandera d'atenció o d'intel·ligència del CIS.

senyal d'ancoratge *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Esfera negra que es munta de dia per indicar que un vaixell es troba ancorat d'acord amb el Reglament Internacional per la Prevenció d'Abordatges.

senyal bicònic Imatge de Promonautica.com

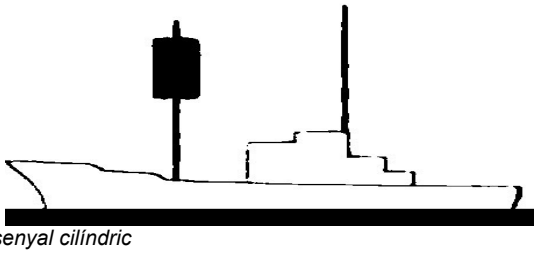

senyal cilíndric

senyal d'ancoratge

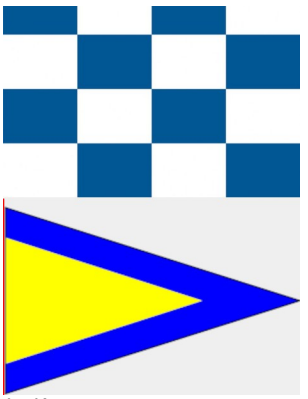

senyal d'anul·lació

senyal d'anul·lació *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar l'anul·lació de totes les proves.

Nota: Com a senyal d'anul·lació, s'utilitza la bandera N hissada sobre la bandera R-1 (primera de repetició) del CIS.

senyal d'arribada *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar que el vaixell del comitè està situat en un dels extrems de la línia de sortida.

Nota: Com a senyal d'arribada, s'utilitza la bandera blava o número 2 del CIS.

senyal d'atenció *n m*

ESPORT. En vela, avís consistent en un senyal visual i, sovint, també un senyal acústic, que s'utilitza en primer lloc per a indicar la imminència de la sortida d'una regata, segons el sistema de sortida més habitual.

Nota: Com a senyal visual d'un senyal d'atenció, s'utilitza la bandera de classe. El senyal d'atenció precedeix el senyal de preparació.

senyal de balisa *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar que l'objecte sobre el qual està hissat té la consideració de balisa.

Nota: Com a senyal visual, s'utilitza la bandera M del CIS.

senyal de centelleig *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal marítim que consisteix a llançar raigs lluminosos intermitentment.

senyal de crida general *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar que s'ha de repetir la sortida.

Nota: Com a senyal de crida general, s'utilitza la bandera R-1 (primera de repetició) del CIS.

senyal de marea *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal marítim que s'hissa a l'entrada dels ports comercials per a indicar l'alçària o el nivell de les aigües del port.

senyal de modificació de recorregut *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar un canvi de rumb durant una prova.

Nota: Com a senyal de modificació de recorregut, s'utilitza la bandera C del CIS.

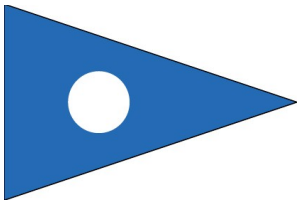

senyal d'arribada (número 2)

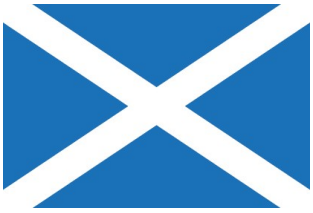

senyal de balisa (M)

senyal modificació recorregut (C)

senyal de preparació (P)

senyal de preparació *n m*

ESPORT. En vela, avís consistent en un senyal visual i, sovint, també un senyal acústic, que s'utilitza a continuació del senyal d'atenció per a indicar la imminència de la sortida d'una regata, segons el sistema de sortida més habitual.

Nota: Com a senyal visual d'un senyal de preparació, s'utilitza la bandera P del CIS. El senyal de preparació precedeix de cinc minuts el senyal de sortida.

senyal de recalada *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal marítim que identifica un punt determinat de la costa on ha de recalar una embarcació.

senyal de recorregut *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar que el recorregut d'una prova passa per babord o per estribord d'un determinat element.

Nota: Com a senyal de recorregut, s'utilitzen les banderes vermella i verda del CIS, respectivament.

senyal de recorregut escurçat *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar un escurçament del recorregut.

Nota: Com a senyal de recorregut escurçat, s'utilitza la bandera S del CIS.

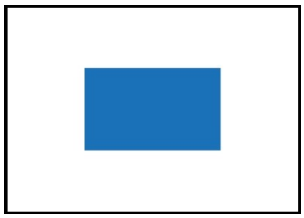

senyal de recorregut escurçat (S)

senyal de salvavides *n m*

ESPORT. En vela, senyal visual que s'utilitza per a indicar l'ús obligatori de l'armilla salvavides o un altre tipus de flotador personal.

Nota: Com a senyal de salvavides, s'utilitza la bandera Y del CIS.

senyal de salvavides (Y)

senyal de suspensió *n m*

ESPORT. En vela, avís consistent en un senyal visual i un senyal acústic, que s'utilitza per a indicar la suspensió de totes les proves.

Nota: Com a senyal visual d'un senyal de suspensió, s'utilitza la bandera N del CIS.

senyal de suspensió i repetició de sortida *n m*

ESPORT. En vela, avís consistent en un senyal visual i, sovint, també un senyal acústic, que s'utilitza per a indicar la suspensió momentània de totes les proves.

Nota: Com a senyal visual d'un senyal de suspensió i repetició de sortida, s'utilitza la bandera N hissada sobre la bandera X del CIS.

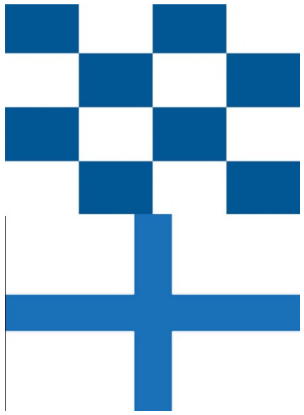

senyal de suspensió i repetició de sortida (N i X)

senyal marítim *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Qualsevol senyal utilitzat en la navegació per a orientar els vaixells, facilitar-ne la recalada fins al port de destinació i advertir-los dels perills que poden trobar en la seva ruta.

senyal radioelèctric *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Senyal que avisa mitjançant ones produïdes per oscil·lacions elèctriques.

senyal visual *n m*

ESPORT. En vela, cadascuna de les banderes hissades per a indicar una circumstància determinada als participants en una regata.

senyalització *n f*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Acció i efecte de senyalitzar.

senyalitzar *v tr*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Instal·lar i utilitzar senyals a l'àmbit de la zona marítima i portuària per donar determinats avisos i dades útils per a la navegació.

senyera *n f*

PARTS. Bandera petita, especialment la que serveix de distintiu d'una corporació.

separador *n m*

PARTS. Aparell, dispositiu, etc., que serveix per a separar les coses que estan juntes o barrejades, per a

mantenir-les separades o per a impedir que es puguin ajuntar o barrejar.

seques de gener (Alg) *n f pl*
veg. **minves de gener** *n f pl*

serè (CB) *n m*

VENT. Vent sec que ve de ponent o del nord-oest (NO).

serè/ serena *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Dit del cel sense cap núvol o amb una nuvolositat inferior a una octa.

serena *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Clap de cel blau entre núvols.

Nota: L'aparició de la serena en un cel ennuvolat a la Costa Brava sol indicar un canvi de temps i l'entrada de vent de nord.

serena *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Humitat de l'aire que cau certes nits serenes, especialment després de la posta del sol.

sergent *n m/f*

EN MAR. Militar que té el grau inferior entre els suboficials de l'armada.

serill (Ros) *n m*
veg. **serradura** *n f*

serjant *n m*

FUSTA. Eina de fusta o de ferro de la qual se serveixen els mestres d'aixa per tenir premudes l'una contra l'altra dues peces de fusta.

serra arborera *n f*
veg. **xerrac de dues mans** *n m*

serra circular *n f*
sin. **serra de disc** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Serra proveïda d'un disc d'acer dentat al qual s'imprimeix un moviment de rotació, que

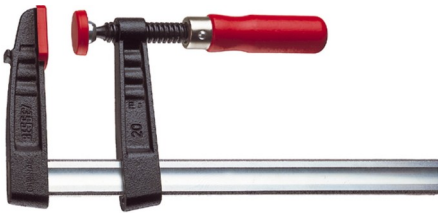

serjant Foto de BESSEY Tool CC BY SA 3 0

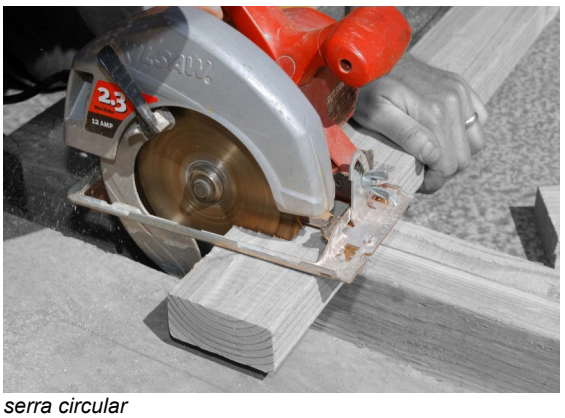

serra circular

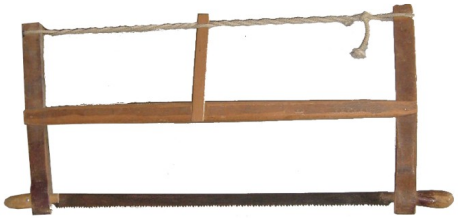

serra de bastidor

serra de cinta

serveix per a tallar fusta, pedra, etc.

serraco (Alg) *n m*
veg. **xerrac** *n m*

serra de bastidor *n f*
sin. **serra de sant Josep** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Serra de mà constituïda per una fulla de serra que se subjecta a un bastidor.

serra de calar *n f*
veg. **serra de vogir elèctrica** *n f*

serra de cinta *n f*
sin. **serra sense fi** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Serra constituïda per una cinta dentada sense fi i guiada per dos volants.

serra de disc *n f*
veg. **serra circular** *n f*

serra de dos homes *n f*
sin. **garvudillo** (Alg) *n m;* **serra de cadastre** *n f,*

FUSTA. Serra de mà de fulla ampla muntada en un bastiment quadrilong de barres de fusta, que se situa en posició vertical i és moguda per dos homes, un a la part superior, posat dempeus sobre el tronc o tauló que es vol serrar, i l'altre a terra.

serra de marqueteria *n f*
veg. **serra de vogir** *n f*

serra de sant Josep *n f*
veg. **serra de bastidor** *n f*

serra de tall en espiral *n f*
veg. **RotoZip** *n f*

serra de trencar *n f*
veg. **xerrac de dues mans** *n m*

serra de vaivé *n f*
veg. **serra de vogir elèctrica** *n f*

serra de vogir *n f*
sin. **segueta** *n f*; **serra de marqueteria** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Serra de bastidor de fulla estreta, generalment d'una amplada inferior a 20 mm, utilitzada per a vogir.

serra de vogir elèctrica *n f*
sin. **serra de calar** *n f*; **serra de vaivé** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Una serra que utilitza una fulla alternativa per tallar corbes irregulars, com ara dissenys amb plantilla, en fusta, metall o altres materials.

serra rotativa *n f*
sin. **RotoZip** *n f*

serra de dos homes

serra de vogir

serra de vogir elèctrica

serradura Foto de Rasbak CC BY-SA 3.0

serra sense fi *n f*
veg. **serra de cinta** *n f*

serrabosses (PV) *n m*
veg. **bossa** *n f*

serradura *n f*
sin. **serill (Ros)** *n m*; **serrina (Bal)** *n f*

CONSTRUCCIÓ. Partícules que es desprenen de la fusta en serrar-la o raspar-la.

serrar *v tr*
veg. **estrènyer** *v tr*

serrar (PV) *v tr*

PESCA. Tancar la xarxa d'encerclament tibant la sàgola.

serreta *n f*

PARTS. Manegueta, especialment la fixada a l'orla d'un llagut.

serreta *n f*

FUSTA. Llistó clavat de proa a popa de certes embarcacions, sobre la part interior de les costelles i inferior al contubal per protegir la càrrega de les seves bodegues.

serrina (Bal) *n f*
veg. **serradura** *n f*

servar *v intr*
sin. **regir (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Una nau, obeir el timó.

servar *v tr*
sin. **regir (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. El timó, tenir capacitat de fer evolucionar la nau.

servar *v tr*
sin. **timonejar (PV)** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. El timoner, governar correctament.

servei d'atracada *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Conjunt de serveis oferts per un port esportiu a les embarcacions amarrades, que consisteixen en el subministrament d'aigua, energia elèctrica, telèfon i combustible.

servei de pràctic *n m*

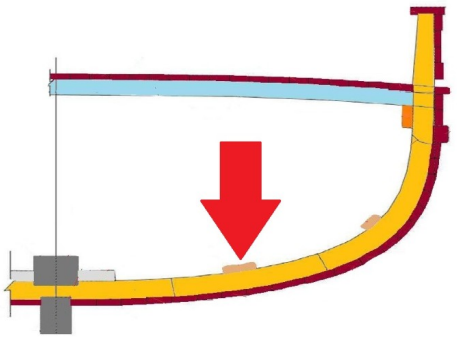

serreta Imatge de Vibi CC BY SA 3 0

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei portuari que es presta als vaixells, a fi de facilitar-los l'entrada sense entrebancs en un port i que, segons les dimensions que tinguin o la càrrega que portin, és obligatori.

servei de salvament *n m*

ESPORT. En rem i piragüisme, conjunt de persones i embarcacions preparades per a actuar en cas d'accident o bolcada en el transcurs d'una competició o un entrenament.

servei de temporada *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei portuari que, per les seves característiques, només es presta durant determinades èpoques de l'any.

servei específic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei portuari de prestacions especials, com ara l'ús de grues i el subministrament d'aigua i gel, que ha de ser contractat pels usuaris dels ports de manera independent dels serveis generals.

servei general *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servei portuari prestat als usuaris pel sol fet de ser-ho, com ara l'amarratge, o el servei contra incendis.

servei portuari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualsevol activitat prestada per l'autoritat portuària amb la finalitat que els usuaris puguin treure un profit de les instal·lacions.

serviola *n f*

PARTS. Pescant de l'àncora.

serviola *n f*

EN MAR. Mariner que fa de guaita prop de la serviola, dalt de la gabieta, etc.

servitud de salvament *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gravamen imposat als terrenys particulars que confronten amb el mar, les riberes dels rius, etc., susceptibles de ser utilitzats, en casos de naufragi, per a varar les naus i salvar-ne les restes i la càrrega.

servitud de sorres *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Servitud pública a què és sotmesa una zona on hi ha sorra per a poder-ne disposar per regenerar platges.

servo *n m*

PARTS. Cambra en la qual hi ha el motor del timó en les embarcacions mogudes a MOTOR.

servomotor *n m*

PARTS. Motor auxiliar destinat a comandar un dispositiu mitjançant el qual s'aconsegueix que un sistema mecànic subordinat, de potència superior a la de l'òrgan de comandament, operi d'acord amb les ordres transmeses per aquest òrgan.

set *n m/f*

ESPORT. Remer situat en setena posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

sèu *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Greix fos dels animals remugants que serveix per fer lliscar les barques per sobre dels pals de treure.

seuera *n f*

PARTS. Petit espai o coberta comprès entre el tàlem de popa i els escollats en les barques cobertades, on es duu la barra de sèu.

seuera de l'escandall *n f*

serviola Foto de MaciejKa CC BY SA 3 0

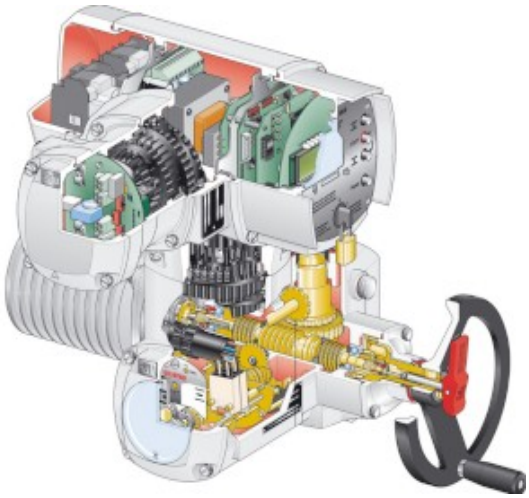

servomotor Imatge de HerbstrittMse CC BY-SA 3 0

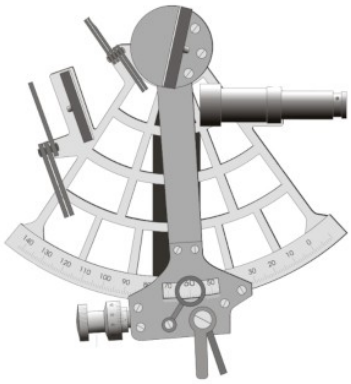

sextant Imatge de Joaquim Alves Gaspar CC BY 2.5

INSTRUMENTS I CARTES. Forat a la part inferior de l'escandall on s'hi posa séu per, en tocar fons del mar, prendre una mostra de les partícules del fons que hi estan adherides, i així poder analitzar-les.

sextant *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument que consisteix en un sector circular de 60º proveït d'una ullera i dos miralls, l'un fix i l'altre movible, que serveix per mesurar distàncies angulars i s'empra ordinàriament per observar

latituds.

si *n m*

CAPS. Corba que fa un cap, entre el ferm i el xicot o entre dos xicots, quan no està tesat.

si *n m*
veg. **vall** *n f*

sia-boga (CD) *n f*
veg. **ciavoga** *n f*

siar (CD) *v intr*
veg. **ciar** *v intr*

sima *n f*
veg. **calabrot** *n m*

simal (PV) *n m*
veg. **rabissa** *n f*

singlada (PV) *n f*
veg. **singladura** *n f*

singladura *n f*
sin. **singlada (PV)** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dia de navegació, camí que fa la nau en 24 hores, comptades de migdia a migdia.

singlar *v intr*

NAVEGACIÓ. Una nau, navegar amb un rumb determinat.

singló (PV) *n m*
veg. **estamenera** *n f*

singul (Alg) *n m*
veg. **senya** *n f*

sirena *n f*

PARTS. Aparell en què, per una sèrie ràpida d'interrupcions en el corrent d'aire, de vapor, etc., produïdes mitjançant la rotació d'un o més discos proveïts de forats, es produeix un so, el qual serveix per fer senyals.

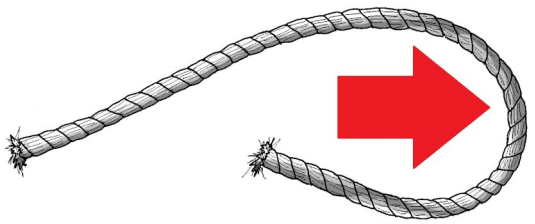

si

sirena Foto de l'autor CC BY SA 4.0

sirena *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En la mitologia clàssica, nimfa marina que habita els esculls i hi atreu amb els seus cants els navegants.

sirga *n f*

CAPS. Corda que serveix per a estirar una xarxa, una embarcació des de terra, per a fer-la anar d'una ribera a l'altra d'un riu, per a fer-la avançar contra corrent, etc.

sirga *n f*
veg. **espia** *n f*

sirga *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de sirgar.

sirga *n f*
veg. **cap de remolc** *n m*

sirgador/ sigadora *n m,f*
veg. **daliner/ daliinera -a** *n m,f*

sirgar *v tr*
sin. **anar a la sirga** *v intr*; **cordejar (PV)** *v tr*; **dalinar (PV)** *v intr*; **navegar a la sirga** *v intr*

REM. Estirar una embarcació des de terra amb la sirga, per tal de fer-la avançar.

sirte *n f*

AIGUA. Banc de sorra.

sis *n m/f*

ESPORT. Remer situat en sisena posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

sisal *n m*

CAPS. Planta de la família de les amaril·lidàcies, semblant a l'atzavara, que forneix la fibra del mateix nom usada per la fabricació de caps.

sisme submarí *n m*
sin. **terratrèmol submarí** *n m*

METEOROLOGIA. Moviment intens produït a les aigües de la mar per un terratrèmol que afecti el fons submarí.

sistema d'abalisament *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Conjunt de codis basats en diferents balises i senyals utilitzats per a guiar la navegació.

sistema d'abalisament lateral *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema d'abalisament en què les balises indiquen la situació del perill en relació amb el rumb que ha de seguir el navegant per a evitar-la.

sistema d'abalisament verd a estribord *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema d'abalisament de les costes en què tots els senyals que han de quedar a estribord del vaixell són representats de color verd.

sistema d'abalisament vermell a babord *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema

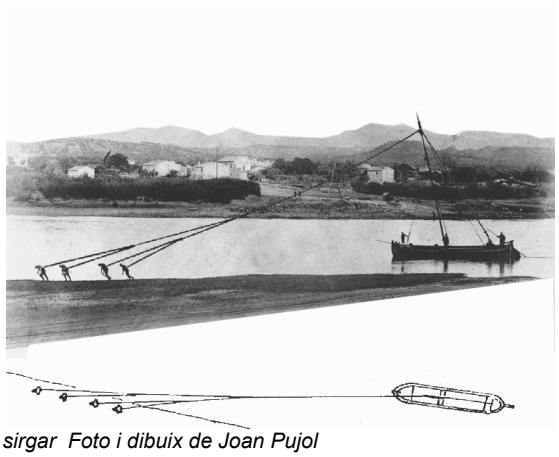

sirgar Foto i dibuix de Joan Pujol

sistema abalisament lateral A europeu

d'abalisament de les costes en què tots els senyals que han de quedar al costat de babord del vaixell són representats de color vermell.

sistema d'autogovern *n m*
veg. **pilot automàtic** *n m*

sistema d'espigons *n m*

TERRA. Conjunt d'espigons que actuen conjuntament per protegir un tram de platja.

sistema de corrents litoral *n m*

CORRENTS. Sistema de corrents provocat principalment per l'embat de les onades a prop o a dins de la zona de rompent, que consta de quatre elements: el flux màssic d'aigua cap a la costa, els corrents longitudinals, el retorn del flux cap a la mar, incloent-hi els corrents de ressaca, i el moviment longitudinal dels caps de rip en expansió.

sistema de defensa *n m*

TERRA. Conjunt format per l'estructura d'atracada i els elements auxiliars de protecció, capaç d'absorbir l'energia cinètica transmesa pel vaixell a l'hora d'atracar o de resistir-ne les empentes quan està amarrat.

sistema de posició global *n m*
sigla **GPS** *n m*

Sistema de radionavegació i localització que

permet de conèixer la posició d'un punt amb gran exactitud, mitjançant la longitud, la latitud i la cota o coordenades de la UTM que s'obtenen a partir del registre, en un receptor situat al punt objecte de localització, d'ones electromagnètiques emeses per diversos satèl·lits artificials.

sistema de puntuació olímpic *n m*

ESPORT. En vela, sistema de computació de punts consistent a considerar guanyador el veler que ha obtingut més vegades el primer lloc i un nombre total de punts més baix.

Nota: En el sistema de puntuació olímpic, es donen punts a cada prova d'una regata segons l'ordre d'arribada a partir del primer veler, que és qui obté una puntuació més baixa.

sistema de radiobalises *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Conjunt de radiobalises escampades que emeten senyals amb informacions sobre els estats de la mar, etc.,que són captats per satèl·lits especialment disposats a aquest efecte.

sistema hiperbòlic *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema de radionavegació que determina la posició de l'embarcació d'acord amb la diferència de distància a dos o més punts fixos on hi ha emissores sincronitzades, les quals determinen una xarxa d'hipèrboles que permet de fixar-ne la posició.

sistema omega diferencial *n m*

EN EL MAR: SENYALITZACIÓ, BALISES I BOIES. Sistema de radionavegació que consisteix a mesurar des d'un vaixell les diferències de fase de les emissions produïdes des de dues estacions fixes.

sistema portuari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Qualificació urbanística que es dóna a les zones reservades per al desenvolupament portuari.

sistema portuari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de ports i d'instal·lacions portuàries relacionats entre si per unes característiques determinades.

sitja *n f*

TERRA. Dipòsit cilíndric o prismàtic,

sitja

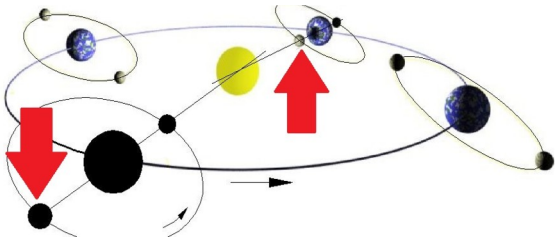

sizígia Imatge de Wiki CC

generalment de planxa d'acer o de ciment armat, amb una alçada de quatre a vuit vegades el diàmetre o el costat de la base, destinat a l'emmagatzematge i la conservació de diversos productes, especialment cereals, però també farratge o minerals, que són carregats per la part superior del dipòsit i descarregats per la seva part inferior.

situació *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt d'una carta nàutica en què es troba la nau.

situar *v intr pron*

INSTRUMENTS I CARTES. Trobar la situació amb l'ajut del cronòmetre i el sextant, o dels aparells de navegació del vaixell.

sizígia *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Posició d'un planeta o de la Lluna quan és en conjunció o en oposició amb el Sol.

Nota: Durant la sizígia de les llunes nova i vella, amb les atraccions del sol i la lluna actuant, es produeixen les marees més altes i més baixes.

sloop *n m*

ESPORT. Aparell d'una embarcació format per un pal, una bermudiana i un floc a proa.

SO *n m*
veg. **sud-oest** *n m*

sobarbada *n f*

CONSTRUCCIÓ. Puntal que hom posa a la roda i al codast d'una nau en grada per tal de sostenir-los.

sobranguera *n f*
veg. **faldona** *n f*

sobre (PV) *n m*
veg. **gratanúvols** *n f*

sobrebanc *n m*

FUSTA. Peça de fusta posada com a reforç damunt el banc d'arborar.

sobrebolina *n f*
veg. **apagapenol** *n m*

sobrebordo (PV) *n m*
veg. **soleta** *n f*

sobrebordó (PV) *n m*
veg. **macarró** *n m*

sobrecàrrec *n m/f*

EN MAR. En els vaixells mercants, un oficial encarregat de determinades tasques administratives i serveis de cuina i menjador.

sobrecivadera *n f*

ARBORADURA MÒBIL. Verga horitzontal, la menor del bauprès i, per tant, més alta que la civadera, que era assegurada amb una raca en la seva creu per tal que pogués córrer pel botaló de floc.

sobrecoberta *n f*

PARTS. Segona coberta, que es posa sobre una primera coberta.

sobrecoll *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Sobre-volta que es dóna a un cap per fer més forta una lligada.

sobreelevació *n f*

MAREES. Diferència entre el nivell mitjà de la mar en repòs i el nivell mitjà de la mar en moviment o bé respecte del nivell instantani.

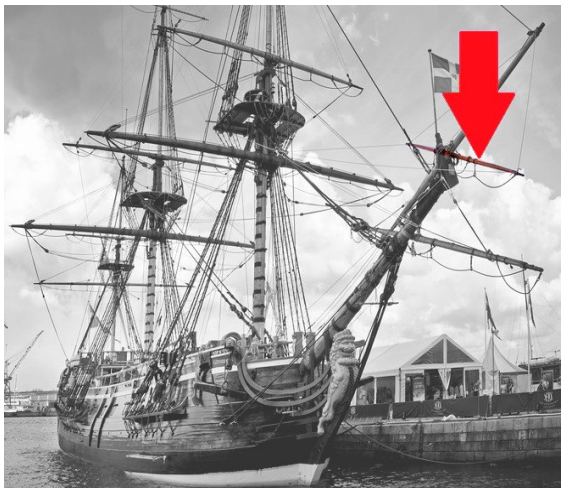

sobrecivadera

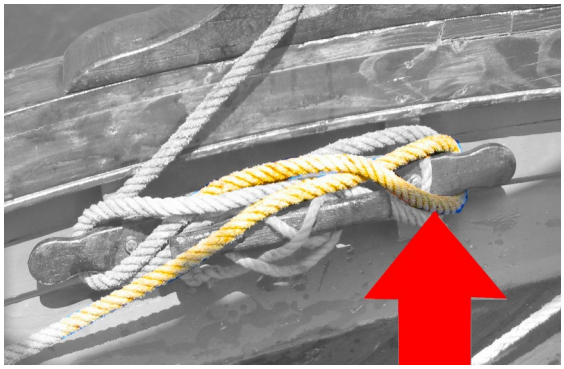

sobrecoll Foto de l'autor CC BY SA 4.0

sobreelevació meteorològica *n f*

MAREES. sobreelevació de la superfície de l'aigua produïda a la zona costanera com a conseqüència de variacions de la pressió atmosfèrica i del vent.

sobreelevació pel vent *n f*

MAREES. Sobreelevació de la superfície de l'aigua produïda prop de la costa i a sotavent per la força que hi exerceix el vent.

sobreelevació per l'onatge *n f*

ONADES. Sobreelevació de la superfície de l'aigua per sobre de l'elevació normal per intumescència a causa del transport de massa cap a terra, únicament per acció de les onades.

sobreestaria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. En el contracte de transport marítim, indemnització que cal pagar al capità d'un vaixell equivalent a cadascun dels dies que transcorren després del terme estipulat per a la càrrega i la descàrrega.

sobreestaria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cada dia que transcorre després de les estaries normals d'una nau, ja per a atendre la càrrega o descàrrega, ja per altres motius.

sobregoneta *n f*

TIPUS. Cadascuna de les veles situades sobre les gonetes.

sobregoneta de proa *n f*

TIPUS. Cadascuna de les vergues que s'aparellen sobre les gonetes i les seves veles.

sobregoneta major *n f*

TIPUS. Vela quadrada situada al pal major immediatament sobre la goneta major.

sobremessana *n f*
veg. **sobremitjana** *n f*

sobremitjana *n f*
sin. **sobremessana** *n f*

TIPUS. Vela quadrada que es munta en el pal de mitjana per sobre de la vela mitjana.

Nota: Es distingeix entre la sobremitjana baixa i la sobremitjana alta.

sobreparaia *n f*
sin. **arrambà d'escua** *n m*; **arran d'escua** *n f*

FUSTA. Taula del folre del buc d'una barca, que resta entre la paraia i l'embó, estesa des de la roda de proa fins a la roda de popa.

sobreperroquet *n m*

TIPUS. Vela quadrada del pal de mitjana hissada damunt el perroquet.

sobrequilla *n f*
sin. **contraquilla** *n f*; **paramitjal** *n m*

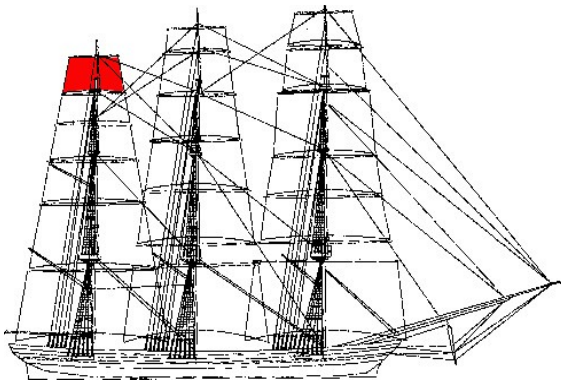
sobreperroquet Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

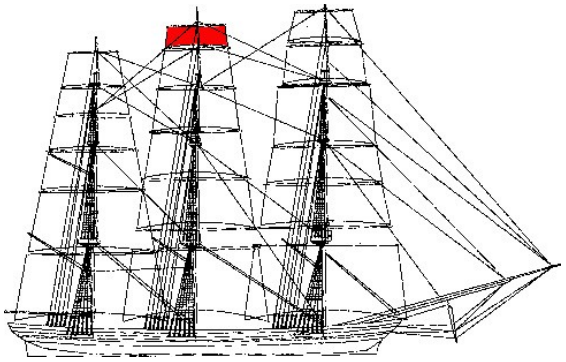
sobregoneta major Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

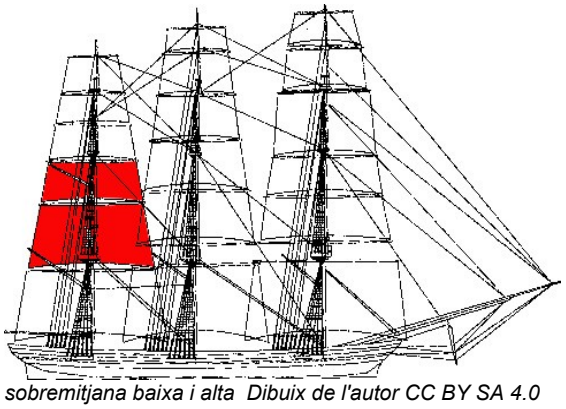
sobremitjana baixa i alta Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

sobreparaia Foto de barquesdefusta.com

FUSTA. Biga de fusta o perfil de ferro o d'acer, en forma de T o de doble T, disposats de proa a popa damunt la quilla, a la qual són units per l'interior del buc d'una embarcació.

sobrescua *n f*

FUSTA. Taules de reforç interior del buc fermades als medissos i que duen els llaguts més grans.

sobressola (Alg) *n f*
veg. **sabata** *n f*

sobretrossa (PV) *n f*
veg. **orsapop** *n m*

sobrevent *n m*
sin. **barlovent (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Costat o part de l'horitzó d'on ve el VENT.

soca *n f*

CAPS. Corda d'espart.

socaire *n m/f*

EN MAR. Persona que està al peu del gigre, quan aquest cargola la corda i procura que es cargoli bé, que no s'encavalli.

socollada *n f*

VELA. Sacsejada que fan les veles quan fa poc vent, i les eixàrcies de la nau quan estan fluixes.

socorrista *n m/f*

EN TERRA. Persona especialment entrenada per a dur a terme tasques de salvament a les platges i costes i amb coneixement per a donar els primers auxilis a persones accidentades.

sogall *n m*

CAPS. Cordeta d'espart usada principalment per a sogar.

Nota: Bocí dolent de cap que s'usa per conservar el foc com si d'una metxa es tractés, a les barques.

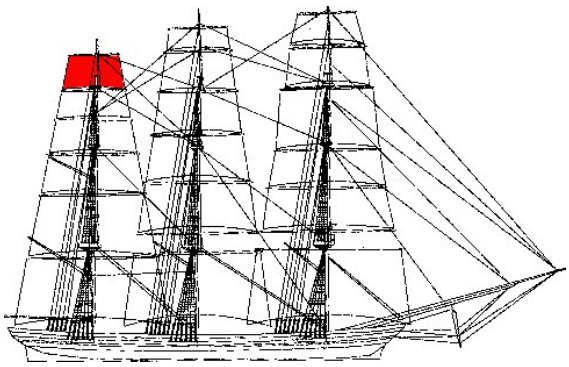

sobreperroquet Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

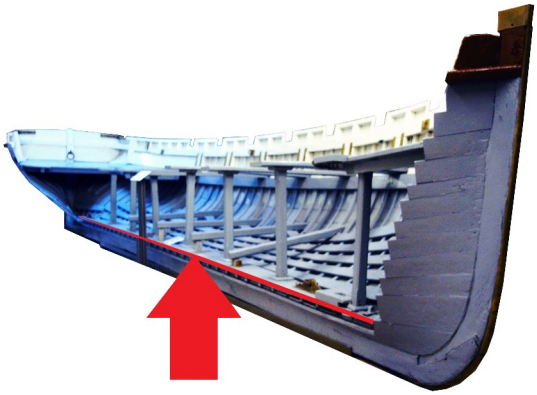

sobrequilla Foto de l'autor CC BY SA 4.0

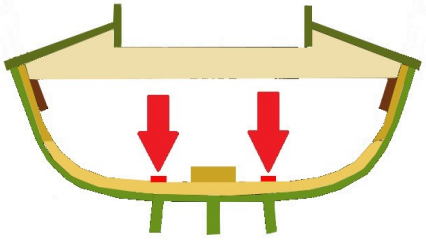

sobrescua Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

sol coat *n m*
veg. **sol covat** *n m*

sol colgant *n m*
veg. **sol ponent** *n m*

sol colgat *n m*
veg. **sol post** *n m*

sol covat *n m*
sin. **sol coat** *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Sol fort però entelat de núvols.

sol eixit *n m*

HORARI. Moment immediatament després de sortir el sol.

sol ixent *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. La part de llevant.

sol ixent *n m*

HORARI. Sortida del sol.

sol ponent *n m*
sin.

ORDRES I TERMES GENÈRICS. La part de ponent.

sol ponent *n m*
sin. **batida de sol (Alg)** *n f;* **colgada de sol (Alg)** *n f;* **sol colgant** *n m*; **solpostada** *n f,*

HORARI. Acció de pondre's el sol a l'horitzó.

sol post *n m*
sin. **sol colgat** *n m*

HORARI. Moment immediatament després de pondre's el sol.

sol pujant *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Becaina que es fa abans de dinar i no pas després, com és habitual.

sola (PV) *n f*
veg. **soleta** *n f*

solapa (PV) *n f*
veg. **soleta** *n f*

solc *n m*

AIGUA. Canal que es produeix a les aigües somes per l'acció d'aigua en moviment.

solc (PV) *n m*
veg. **deixant** *n m*

solc de platja baixa *n m*

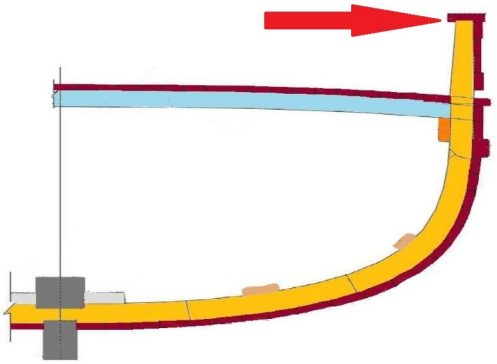

soleta Imatge de Vibi CC BY SA 3 0

TERRA. Depressió formada a la platja baixa deguda als efectes de les onades o dels corrents mareals.

solc prelitoral *n m*

AIGUA. Depressió, paral·lela o obliqua respecte de la vora, entre dos crestalls de platja.

solcar *v intr*

NAVEGACIÓ. Traslladar-se una embarcació damunt de l'aigua, fendint-la amb el tallamar i amb part del buc que hi està submergida.

soldador/ soldadora *n m,f*

EN TERRA. Persona que uneix per soldadura peces metàl·liques.

soldadura *n f*

CONSTRUCCIÓ. Acció d'enganxar sòlidament dues peces de metall per mitjà de la fusió de les peces o d'un metall afegit.

soldana (PV) *n f*
veg. **sultana** *n f*

soldar *v tr*

CONSTRUCCIÓ. Enganxar sòlidament dues peces de metall per mitjà de la fusió de les peces o d'un metall afegit.

soleta *n f*
sin. **arramblador** *n m*; **regala (CD, PV i PV)** *n f*; **sobrebordo (PV)** *n m*; **sola (PV)** *n f*; **solapa (PV)** *n f*; **tapa de regala** *n f*

FUSTA. Fusta que forma la part superior del costat del buc d'una nau.

sòlids a granel *n m pl*
sin. **sòlids a lloure** *n m pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Productes que són transportats de manera homogènia amb aspecte de material solt, i que poden ésser manipulats de manera contínua.

sòlids a lloure *n m pl*
sin. **sòlids a granel** *n m pl*

sòlids pesants a lloure *n m pl*

ORDRES I TERMES GENÈRICS Productes esbocinats d'un alt pes específic, com ara els minerals, que es transporten sense envasos.

soling *n m*

ESPORT. Embarcació per a tres tripulants de 8,15 m d'eslora i 1,9 m de mànega, amb una superfície vèlica de 21,7 m².

sollau *n m*

PARTS. Espai o petit calaix protegit per una fusta triangular situat a proa i sota la coberta, en l'espai comprès entre la contraroda i la primera quaderna.

sol·licitud *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Document que el capità d'un vaixell lliura a la duana, per tal que sigui despatxat i es pugui presentar davant les autoritats de sanitat i marina, perquè autoritzin la sortida del vaixell.

solpostada *n f*
veg. **sol ponent** *n m*

solta (PV) *n f*
veg. **batuda (PV)** *n f*

sonar *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell de localització submarina basat en el ressò produït per un cos submergit en rebre una ona ultrasònica.

sonda *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell mecànic o radioelèctric emprat per a determinar la profunditat de la mar, d'un riu, etc., en un punt determinat.

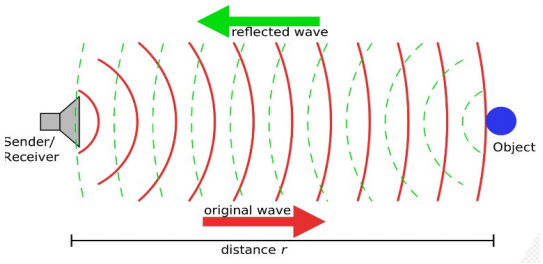

sonar Imatge de Georg Wior CC BY SA 3 0

sonda i sondalesa

sonda *n f*
veg. **escandall** *n m*

sonda acústica *n f*
sin. **ecòmetre** *n m*; **sonda ultrasònica** *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Sonda electrònica que es fa servir per a determinar la fondària de l'aigua mitjançant la determinació de l'interval de temps entre l'emissió d'un senyal sònic o ultrasònic i el retorn del seu eco des del fons.

sonda acústica *n f*
sin. **ecòmetre** *n m*; **sonda ultrasònica** *n*

INSTRUMENTS I CARTES. Sonda electrònica que es fa servir per a determinar la fondària de l'aigua mitjançant la determinació de l'interval de temps entre l'emissió d'un senyal sònic o ultrasònic i el retorn del seu eco des del fons.

sonda ultrasònica *n f*
veg. **sonda acústica** *n f*

sonda ultrasònica *n*
veg. **sonda acústica** *n f*

sondalesa *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Cap prim i molt llarg, en un xicot del qual s'aferma l'escandall, que serveix per sondar.

sondar *v tr*

NAVEGACIÓ. Explorar amb la sonda.

sondatge *n m*

NAVEGACIÓ. Acció de sondar.

sorgir (PV) *v intr*
veg. **ancorar** *v intr*

sorgir (PV) *v tr*
veg. **submergir** *v tr*

sorrac (TE) *n m*
veg. **xerrac** *n m*

sorral *n m*
sin. **arenal** *n m*; **areny** *n m*

TERRA. Platja, llit de riu o de riera ple de sorra acumulada.

sorramoll *n m*

TERRA. Sorral aigualós.

sorrar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llastar una nau amb sorra.

sorrar *v tr*
veg. **llastar** *v tr*

sorrenc/ sorrenca *adj*
sin. **arenaci/ arenàcia** *adj*

TERRA. De la natura de la sorra.

sortida amb porta *n f*

ESPORT. En vela, sortida en què la línia de sortida presenta una llargada variable, determinada per una balisa i per la popa d'un veler escollit a l'atzar.

SOS codi Morse

Nota: El veler que determina la línia de sortida en una sortida amb porta és el veler llebre.

sortida contra corrent *n f*

ESPORT. En piragüisme, sortida en què s'enfila el recorregut en sentit contrari al sentit del riu, pròpia d'una competició d'eslàlom.

sortida corrent avall *n f*

ESPORT. En piragüisme, sortida en què s'enfila el recorregut en el mateix sentit que el sentit del riu, pròpia d'una competició d'aigües braves.

sortida forta *n f*

ESPORT. En rem, estratègia de sortida d'una regata consistent a fer el màxim esforç de voga per a poder situar-se davant dels adversaris des del començament.

Nota: Una sortida forta pot ser la preparació d'una regata de sortida forta.

sortida lenta *n f*

ESPORT. En rem, estratègia de la sortida d'una regata consistent a fer un esforç de voga baix.

Nota: Una sortida lenta pot ser la preparació d'una regata de final fort.

sortir *v intr*
veg. **salpar** *v intr*

SOS *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Nom comú amb el que es designa el senyal de socors en el codi Morse.

Nota: S'utilitzà per primer cop pel govern alemany com una convenció que entrà en vigor l'1 d'abril de 1905, i es va convertir en un estàndard després de la segona Convenció Internacional de Radiotelegrafia, el 1906. El SOS fou el senyal de socors utilitzat en el mar fins que fou reemplaçat pel GMDSS el 1999, malgrat que encara és reconegut, sobretot a nivell visual. SOS és un acrònim en anglès de: "Save Our Ship" , "Save Our Souls" o "Send Out Succour".

soscavació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Erosió que produeixen les onades i els corrents consistent a retirar els materials submergits dels voltants dels fonaments d'una obra costanera o de dipòsits litorals.

sospalmar (PV) *v intr pron*

PESCA. Quedar-se el peix redossat a l'ombra de les boies o de taules que suren per la mar.

sotabocal *n m*

FUSTA. Taula del folre del buc d'un llagut, que s'estén de proa a popa, entre la taula de bocal i l'embó.

sotacinta *n f*
veg. **bocal** *n m*

sotacoberta principal *n f*

PARTS. Coberta secundària situada sota la coberta principal d'un vaixell.

sotapopa *n m*

PARTS. Lloc arrecerat situat davall de la coberta d'una barca, a popa.

sotaproa (PV) *n m*
veg. **sama** *n f*

sotavent *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Costat o part de l'horitzó cap on va el VENT.

sotsobrar *v intr*
veg. **trabucar** *v tr*

sotsobre *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fet de trabucar.

spring *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Amarra donada cap a proa si el punt ferm a bord és a popa i cap a popa si el punt ferm a bord és a proa, que s'utilitza per a impedir que una embarcació es mogui en sentit longitudinal.

sotabocal Foto de barquesdefusta.com

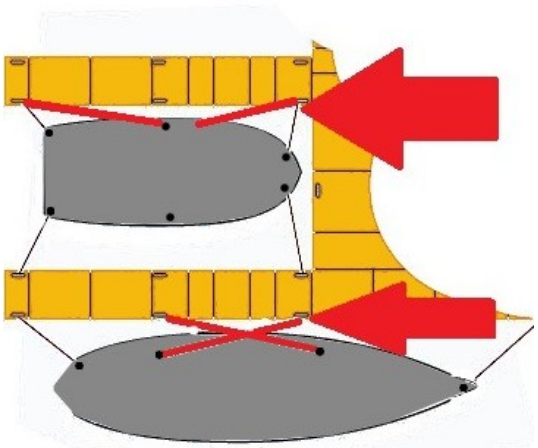

spring Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

SSE *n m*
veg. **sud-sud-est** *n m*

SSO *n m*
veg. **sud-sud-oest** *n m*

star *n m*

ESPORT. Embarcació per a dos tripulants de 6,9 m d'eslora i 1,72 m de mànega, amb una superfície vèlica de 26,13 m².

subalvi/subàlvia *adj*

AIGUA. Que està per sota del nivell del llit d'un riu, d'una riera, d'un llac, etc.

submarí *n m*
sin. **submergible** *n m*

MOTOR. Vaixell especialment concebut i construït perquè es pugui submergir i navegar sota l'aigua.

submarí de butxaca *n m*

MOTOR. Submarí especialment projectat i construït per a realitzar operacions militars o científiques especials i per a la inspecció tècnica de bucs de vaixells o d'obres costaneres i caracteritzat per les seves petites dimensions i pel fet de tenir poc desplaçament i una autonomia reduïda.

submarinisme *n m*
sin. **escafandrisme (PV)** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pràctica de la immersió i l'exploració subaquàtiques que es fa amb finalitats científiques, esportives, militars, etc.

submarinisme *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de tècniques d'immersió i d'exploració submarina emprades amb finalitats científiques, militars o esportives.

submarinisme *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Exploració submarina.

submarinista *n m/f*
sin. **home granota (PV)** *n m*

ESPORT. Persona que practica el submarinisme.

submergible *n m*
veg. **submarí** *n m*

submergible *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que es pot submergir.

submergir *v tr*
sin. **sorgir (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar sota l'aigua o altre líquid.

subpressió *n f*

MAREES. Pressió ascendent de l'aigua a la base d'una estructura o d'un paviment, la qual base a terra es troba per sota del nivell freàtic i a la mar recolza sobre el fons marí.

subsidència *n f*

CORRENTS. Moviment de descens lent de l'aigua

submarí Ictineu II

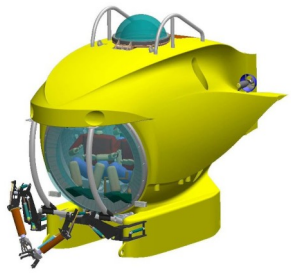

submarí de butxaca

superficial de la mar, provocat perquè la seva densitat ha sofert un augment anormal a causa d'una disminució de la temperatura o d'un increment de la salinitat per evaporació.

sucar la pala *v intr*

ESPORT. En rem, entrar la pala dintre l'aigua sense esforç, deixant-se portar per la inèrcia.

sud *n m*
sin. **migjorn** *n m*

GEOGRAFIA. Punt cardinal que cau a la dreta mirant a llevant.

sud-est *n m*
abrev. **SE** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó i vent que arriba d'una distància igual del sud que de l'est.

sud-oest *n m*
abrev. **SO** *n m*; **SW** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó i vent que arriba d'una distància igual del sud que de l'oest.

sud-sud-est *n m*
abrev. **SSE** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó i vent a igual distància entre el sud i el sud-est.

sud-sud-oest *n m*

abrev. **SSO** *n m*

GEOGRAFIA. Punt de l'horitzó i vent a igual distància entre el sud i el sud-oest.

sultana *n f*
sin. **soldana (PV)** *n f*

EMBARCACIÓ. Vaixell de guerra que usaven els turcs.

sumorçar (Alg) *v intr*
veg. **capbussar** *v intr*

superestructura *n f*

PARTS. En els vaixells, part construïda per sobre de la coberta alta.

superfície de càrrega *n f*

PARTS. Pla horitzontal d'una embarcació determinat per la línia de càrrega màxima.

superfície de càrrega màxima *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Pla horitzontal d'una embarcació, determinat per la línia de càrrega màxima.

superfície vèlica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Àrea d'una vela o del conjunt de veles d'un veler.

suport *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Allò que aguanta al damunt el pes d'una cosa impedint que caigui o s'enfonsi.

suport del pont *n m*

PARTS. Reforç de fusta fixat entremig de la bancada de proa i el pont del patí de vela, just per sota de la paramola, que serveix per distribuir millor el pes del pal en els cops de vent i de mar.

surada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de surar, especialment una nau.

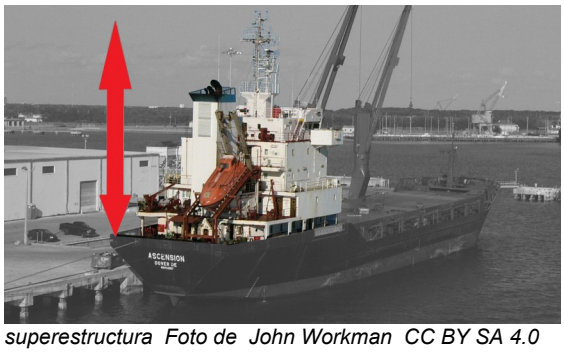

superestructura Foto de John Workman CC BY SA 4.0

surf d'estel

surant *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que sura.

surar *v intr*
sin. **flotar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sostenir-se, un cos, a la superfície de l'aigua per l'impuls de baix a dalt que l'aigua exerceix sobre el dit cos.

surf *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Esport nàutic que consisteix a planar amb una planxa de surf sobre la cresta de grans onades.

Nota: És una pràctica del surf el surf pla.

surf d'estel *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a lliscar sobre la superfície de l'aigua amb una planxa de surf d'estel, arrossegat per un estel de tracció i fent salts i acrobàcies.

surf de vela *n m*

ESPORT. Esport nàutic que consisteix a navegar amb una planxa de vela.

surf pla *n m*

surf de vela

ESPORT. Pràctica del surf efectuada amb una planxa de surf pla.

surf sense planxa *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a deixar lliscar el cos mantenint l'equilibri sobre les ones, generalment amb l'ajut d'unes petites pales lligades a les mans per a dirigir els moviments a l'aigua.

surfejar *v intr*
sin. **fer surf** *v intr*

ESPORT. Lliscar amb una planxa de surf sobre la superfície de l'aigua.

surfista *n m/f*

ESPORT. Esportista que practica el surf de vela o el surf.

suro *n m*
sin. **boia** *n f*; **boierí (PV)** *n m*; **flotador** *n m*

PESCA. Trosset de suro que, en l'ormeig per a pescar amb canya, va lligat a la nyinya.

Nota: La boia es manté surant en l'aigua, i en pengen el pèl de cuca i l'ham. Quan el peix pica, fa seguir la boia, la qual s'enfonsa, i revela al pescador la presència de la presa.

SW *n m*
veg. **sud-oest** *n m*

swath *n m*

MOTOR. Vaixell impulsat per motors que posseeix dos bucs, cadascun dels quals està profundament submergit, la plataforma central està unida als bucs per juntures posades al nivell de flotació de manera que sembla que l'estructura superior es recolza en dos submarins.

surf sense planxa

surfejar

suro Foto de Tomomarusan CC BY 2 5

swat Foto de Danny Cornelissen CC BY SA 4.0

T

t *n f*
veg. **tona** *n f*

tac *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Taula de fusta, plàstic o un altre material que es col·loca a bord del vaixell perquè hi descansin objectes pesants.

Nota: També s'anomena tac al tros de fusta gruixut que serveix per a alçar o tombar una embarcació o per a mantenir-la en posició horitzontal quan és en terra.

tac de corredor (CD) *n m*
sin. **tanquin (CD)** *n m*

PARTS. Falca que la la funció de barrot damunt el banc de vogar.

tac de proa *n m*
veg. **tallamar** *n m*

talaia *n f*

TERRA. Torre des d'on es pot observar la mar i avisar del que s'hi descobreix.

talassocràcia *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Domini de la mar, força que recolza en la senyoria de la mar i també en el conjunt dels factors que constitueixen el poder marítim.

tàlem *n m*

FUSTA. Taula transversal de les embarcacions menors, com la que limita la part posterior de la sobreproa.

tàlem de popa *n m*

FUSTA. Fusta travessera i molt reforçada que

talaia Foto de Antonio De Lorenzo CC BY 2 5

tàlem de popa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

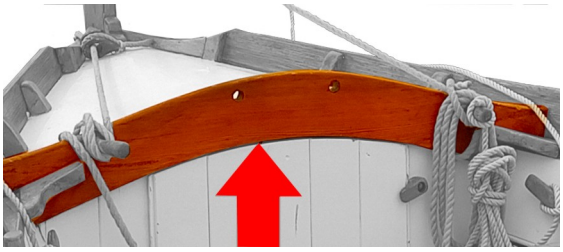
tàlem de proa Foto de l'autor CC BY SA 4.0

separa la seuera de popa de la resta de la coberta com a tancament de l'orla en els llaguts cobertats per la part de popa.

tàlem de proa *n m*

FUSTA. Taula arquejada i travessera que limita la part superior de la proa en les barques obertes.

tall *n m*

CONSTRUCCIÓ. Acció de tallar fusta, acer i altres materials de construcció donant-los la forma i les dimensions adequades.

Nota: El tall pot ser mecànic amb serra o amb cisalla, per oxitall, escalfant l'acer amb un gas combustible i fent el tall per oxidació, per plasma, làser i pressió d'aigua.

tall per plasma *n m*

CONSTRUCCIÓ. Mètode per tallar planxes d'acer per la construcció de vaixells mitjançant una màquina que provoca un arc elèctric estrangulat a través de la secció summament petita del broquet del bufador, el que

concentra extraordinàriament l'energia cinètica del gas empleat, ionitzant-el, i per polaritat adquireix la propietat de tallar.

talla *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Peça de fusta amb dues politges que forma part de l'argue emprada per a treure les barques de l'aigua.

tallacircuit *n m*

PARTS. Element o aparell destinat a tallar un circuit elèctric quan el corrent que hi circula sobrepassa un determinat valor durant un cert temps.

tallamar *n m*

PARTS. Bandera del bauprès.

tallamar *n m*
sin. **tac de proa** *n m*

PARTS. Peça o conjunt de peces de fusta que es fixa al cantell de la roda de les embarcacions de fusta i que forma un cos sortint la finalitat del qual és tallar l'aigua i facilitar el desplaçament de l'embarcació.

tallar l'aigua *v intr*

NAVEGACIÓ. Avançar veloçment una embarcació travessant subtilment i de pressa l'aigua.

tallavent *n m*

TIPUS. Vela de temporal que té la meitat de superfície que la major.

taller *n m*

ESPORT. Recinte situat al costat d'un hangar que s'utilitza per a reparar els bots de rem.

taller de ribera *n m*

CONSTRUCCIÓ. Obrador, generalment situat a la zona portuària, dedicat a la construcció i reparació d'embarcacions de fusta, de plàstic reforçat i de bucs de ferro.

taló *n m*

CONSTRUCCIÓ. Tall obliquat a l'extrem posterior de la quilla, que s'ajusta a un altre fet en el xamfrà de la mare del timó.

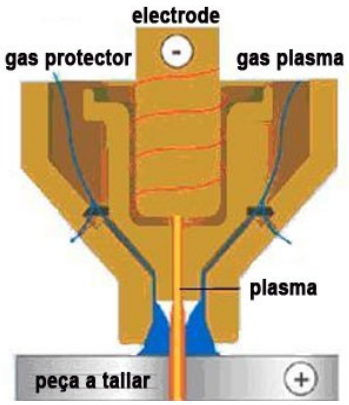

tall per plasma Imatge de MauriWAYON CC BY 3 0

tallacircuit

tallamar Foto de l'autor CC BY SA 4.0

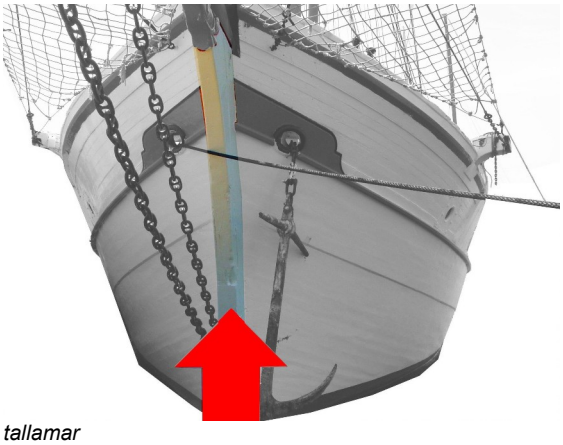
tallamar

talús continental *n m*

AIGUA. Escarpament submarí de fort pendent situat entre la plataforma continental i la zona dels fons

oceànics mitjans, és a dir, entre els 180 i els 2.000 m de profunditat, aproximadament.

tambor *n m*

PARTS. Cilindre giratori massís o buit sobre el qual prenen voltes el guardins i que es girat per la roda del timó.

Nota: Tradicionalment els guardins han pres cinc voltes al tambor.

tambor *n m*

PARTS. Plataforma que ressalta de la murada d'una embarcació.

tambor *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cilindre giratori massís o buit sobre el qual s'enrotlla una corda,un cable.

tamboret *n m*

PARTS. Peça que, amb la cofa o la creueta, serveix per unir un arbre mascle amb un masteler o dos mastelers entre si.

tambutxo (PV) *n m*
veg. **balou** *n m*

tamisar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer passar la sorra d'una platja per un tamís a fi de treure'n els residus sòlids que conté.

tamisatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de tamisar.

tanc *n m*
sin. **dipòsit** *n m*

PARTS. Dipòsit metàl·lic de gran capacitat, emprat per a emmagatzemar i per a transportar líquids.

tangó *n m*
sin. **botaló** *n m*

PARTS. Perxa situada als costats del vaixell, que permet amarrar-hi els bots de servei quan està fondejat.

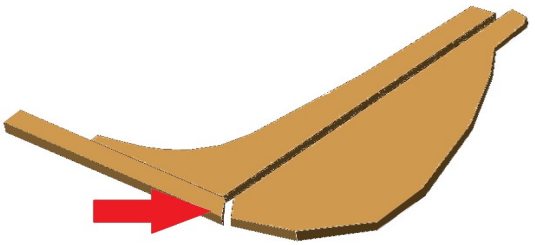

taló Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

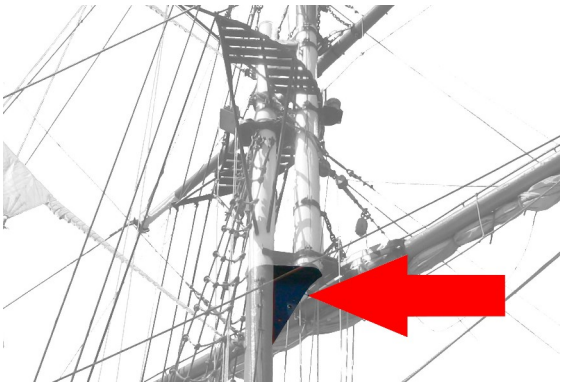

tamboret Foto de l'autor CC BY SA 4.0

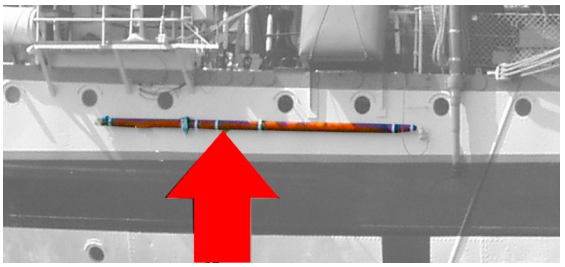

tangó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

tangó

tangó *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Perxa que separa l'espinàquer o el gènova del pal.

tanquin (CD) *n m*
veg. **tac de corredor (CD)** *n m*

tap *n m*

PARTS. Peça de suro que s'introdueix en el dui.

tap *n m*

ESPORT. Peça removible situada a la coberta d'un bot de rem que tanca les cambres d'aire interior, utilitzada per a mantenir-les estanques i per a buidar-ne l'aigua que hi hagi entrat.

tapa de cilindres *n f*
veg. **culata** *n f*

tapa de regala *n f*
veg. **soleta** *n f*

tapa del bloc del motor *n f*
veg. **culata** *n f*

tapajuntes *n m*
veg. **tapajunts** *n m*

tapajunts *n m*
sin. **cobrijunta (PV)** *n f*; **tapajuntes** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Peça que es posa sobre dues peces unides per testa per tal de tapar i reforçar la juntura.

tapar *v tr*
veg. **embonar** *v tr*

tapetes de les enginyes *n f pl*

PARTS. Conjunt de clavilles de fusta que s'insereixen entre la lligada de les enginyes, el car i la pena, per fer-les més fortes.

taquet (Ros) *n m*
veg. **galotxa** *n f*

tarida *n f*

VELA. Embarcació gran usada en el Mediterrani a l'època medieval, destinada al transport de cavalls, ginys de guerra, etc.

tarifa d'amarratge *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Quantitat que cal pagar per l'amarratge dels vaixells en un port.

tarifa d'ancoratge *n f*

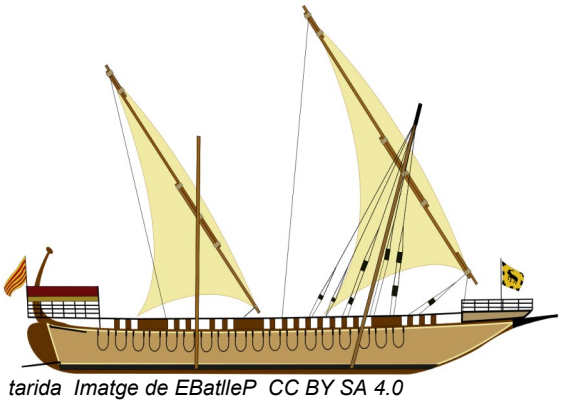

tarida Imatge de EBatlleP CC BY SA 4.0

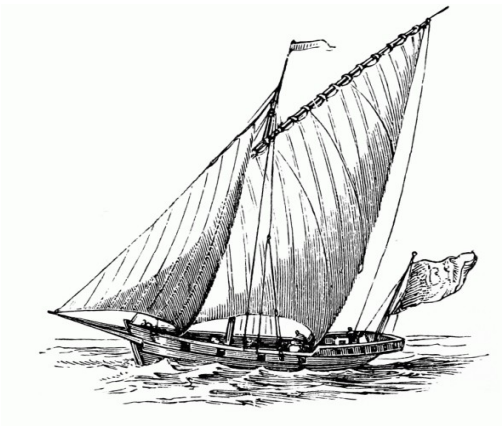

tartana Imatge de Wiki CC

ANCORATGE I AMARRAMENT. Quantitat que cal pagar per a poder ancorar a la zona d'influència d'un port.

taro *n m*

VENT. Vent fred.

tarquina *n f*
veg. **vela candonga** *n f*

tarrafa *n f*
veg. **teranyina** *n f*

tarrafa *n f*

PESCA. Sistema de pesca nocturna amb xarxa i llums, que es practica sortint tres barques, dues de les quals porten llums de molta intensitat, i l'altra és un llagut destinat a portar el peix; apliquen la claror dels reflectors a l'aigua, i el peix s'arreplega en el redol il·luminat; aleshores apaguen el llum perquè el peix s'arreplegui a un sol lloc; preparen una gran xarxa copejada al voltant, fan volt, i després amb unes pasteques comencen a salpar.

tarrafer/ tarrafera (PV) *n m,f*

PESCA. Persona que treballa en una tarrafa, en una barca d'encerclament.

tartana *n f*

VELA. Embarcació provençal cobertada, de dues rodes, d'aparell llatí, generalment d'un sol arbre vertical, amb un petit masteler, rems, etc., destinada a la pesca o al tràfic.

tascó *n m*
sin. **falca de la clau** *n f*

PARTS. Falca de fusta d'olivera o alzina que s'insereix a dreta i esquerra de l'enfogonament de l'arboradura o la clau i l'arbre, per tal de fixar-lo i facilitar la navegació de vela.

tascó *n m*
sin. **cuny** *n m*

PARTS. Peça de fusta o de ferro, que suporta i fixa el peu del masteler.

tascó *n m*
Veg. **galotxa** *n f*

tascó *n m*
veg. **falca** *n f*

tasconet (PV) *n m*
veg. **toquinet** *n m*

tastavent *n m*
sin. **catavent** *n m*

PARTS. Tros de veta o de filàstica que es col·loca als obencs, a la galeta del pal o a la baluma d'una vela de tallant popera a fi que indiqui la direcció del vent aparent.

taula *n f*

FUSTA. Tota peça de fusta que serveix per cobrir l'enramada del buc i la coberta de qualsevol embarcació.

taula d'eixàrcia *n f*

EIXÀRCIA FIXA. Conjunt d'obencs d'un pal mascle o d'obenquells d'un masteler d'una banda quan estan col·locats en els respectius llocs, ben tesats i amb les corresponents fletxadures.

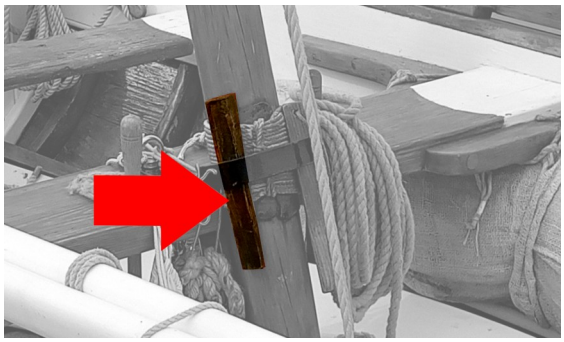

tascó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

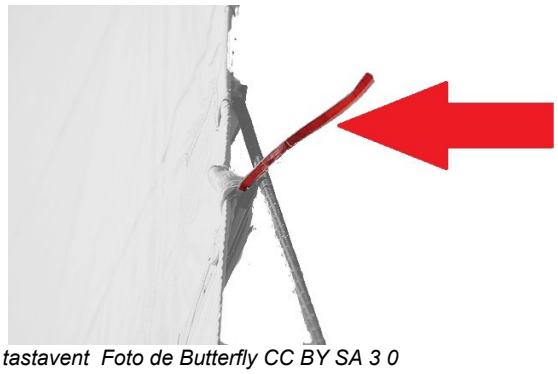

tastavent Foto de Butterfly CC BY SA 3 0

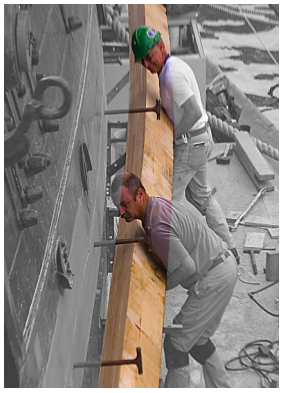

taula

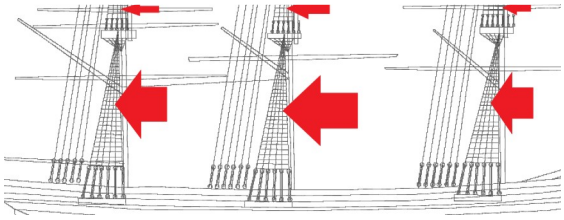

taula d'eixàrcia Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

taula d'embornals *n f*

FUSTA. Taula col·locada damunt de la peça dels claus, que és la primera que forma l'orla del buc, en què es fan uns forats per desguassar la coberta que s'anomenen embornals.

taula de claus *n f*
sin. **clau** *n f*; **peça de claus (IB)** *n f*; **trancanell (PV)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Cadascuna de les peces de fusta que es troben de pla damunt la cinta i les llates, que donen la volta a tota l'embarcació a l'alçada de la coberta i lliguen les estameneres i la coberta.

taula de guarniment *n f*

PARTS. Peça llarga, que surt dels costats del buc, a la qual s'afermen els obencs i les burdes, a fi que obrin prou del pal.

taula de marees *n f*

MAREES. Document amb la predicció de marees, on es mostren els temps diaris i nivells de marees altes i baixes, normalment per una ubicació particular.

taula de salvació *n f*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Tros de fusta d'una embarcació a què s'agafa un nàufrag per salvar-se.

taules del folre *n f pl*

FUSTA. Conjunt format per les que formen el buc d'una embarcació.

taules loxodròmiques *n f pl*

INSTRUMENTS I CARTES. Taules que servixen per a calcular la via seguida per una nau.

taxa de transport litoral *n f*
sin. **taxa de transport longitudinal** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Volum de materials sedimentaris transportats paral·lelament o perpendicularment a la costa en un període de temps determinat, normalment expressats en metres cúbics per any.

taxa de transport longitudinal *n f*
veg. **taxa de transport litoral** *n f*

tècnic mecànic de senyals marítims/ tècnica mecànica de senyals marítims *n m,f*

taula d'embornals Foto de l'autor CC BY SA 4.0

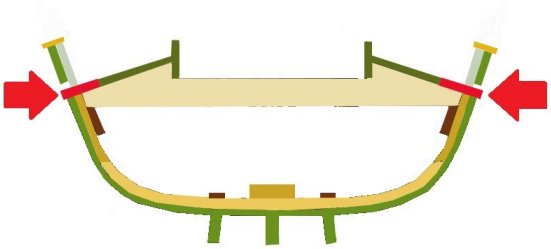
taula de claus Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

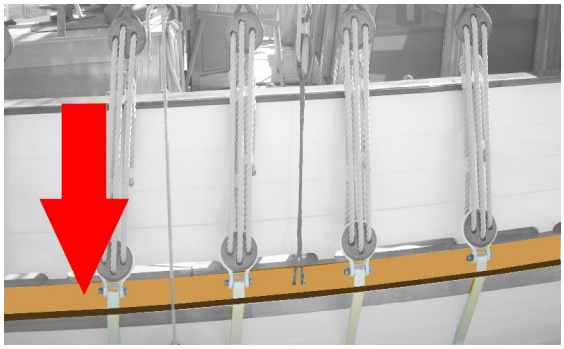
taula de guarniment Foto de l'autor CC BY SA 4.0

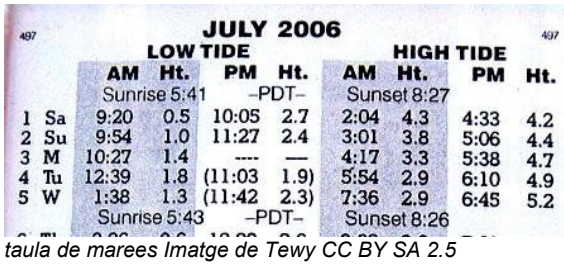

497 JULY 2006 497

		LOW TIDE AM	Ht.	PM	Ht.	HIGH TIDE AM	Ht.	PM	Ht.
		Sunrise 5:41		-PDT-		Sunset 8:27			
1	Sa	9:20	0.5	10:05	2.7	2:04	4.3	4:33	4.2
2	Su	9:54	1.0	11:27	2.4	3:01	3.8	5:06	4.4
3	M	10:27	1.4	----	—	4:17	3.3	5:38	4.7
4	Tu	12:39	1.8	(11:03	1.9)	5:54	2.9	6:10	4.9
5	W	1:38	1.3	(11:42	2.3)	7:36	2.9	6:45	5.2
		Sunrise 5:43		-PDT-		Sunset 8:26			

taula de marees Imatge de Tewy CC BY SA 2.5

EN TERRA. Persona especialitzada en les tasques relatives al funcionament correcte d'un far o d'altres sistemes d'abalisament marítim.

tècnica de flexió *n f*

ESPORT. En piragüisme, tècnica de paleig per a canoes consistent a moure el cos cap endavant a cada palada per desplaçar el centre de gravetat, de manera que s'aconsegueix un desplaçament a salts de l'embarcació.

tècnica de flexió-torsió *n f*

ESPORT. En piragüisme, tècnica de paleig per a canoes consistent a combinar la tècnica de flexió i la tècnica de torsió per aconseguir un desplaçament òptim de l'embarcació.

tècnica de torsió *n f*

ESPORT. En piragüisme, tècnica de paleig per a canoes i caiacs consistent a girar el tronc a cada palada per no desplaçar el centre de gravetat, de manera que s'aconsegueix un desplaçament uniforme de l'embarcació.

teixidor de xarxes/ teixidora de xarxes *n m,f*

veg. **xarxaire** *n m/f*

tel *n m*

PESCA. Filat de la xarxa.

tela *n f*

ESPORT. En rem, peça impermeable de roba o de plàstic que s'utilitza per a protegir la coberta d'un bot de rem de fusta, amb l'objectiu d'evitar que hi entri AIGUA.

telègraf *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per a transmetre missatges a llarga distància per mitjà de senyals convinguts.

Nota: Malgrat el avenços electrònics encara s'usen en mar el telègraf òptic i el de banderes.

telègraf d'ordres *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu instal·lat al pont de comandament d'un vaixell amb una rèplica a la sala de màquines, mitjançant del qual es transmeten les ordres de graus de marxa desitjats.

telegrafista *n m/f*

EN MAR. Persona que s'ocupa de la instal·lació i el servei dels aparells telegràfics.

telèmetre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell òptic per a mesurar, des d'un punt d'observació, la distància a la qual és situat un objecte llunyà, mitjançant dues visuals que

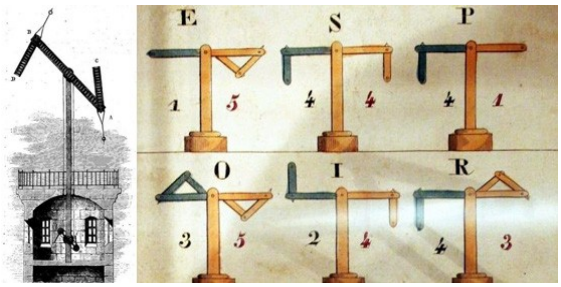

telègraf de Chappe

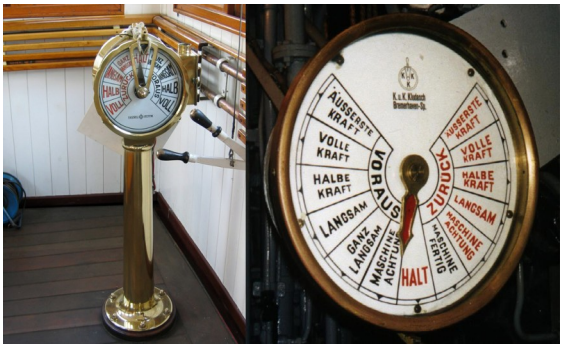

telègraf d'ordres Fotos de Wiki CC

telera Foto de l'autor CC BY SA 4.0

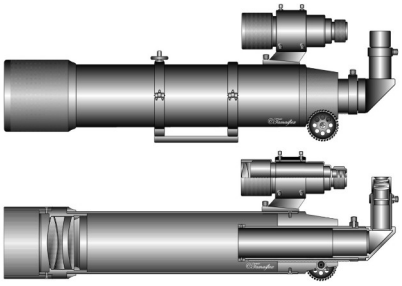
telescopi Imatge de Tamasflex CC BY-SA 3 0

formen triangle amb el mateix aparell.

telera *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Tros de fusta amb una filera de forats que serveix per mantenir distanciat els caps d'una aranya.

telescopi *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument òptic per a observar objectes llunyans, especialment els cossos celestes, que consta essencialment d'un mirall o lent que concentra els rajos lluminosos i forma una imatge de l'objecte, i d'una lent que l'amplifica.

temperi *n m*
veg. **tempesta** *n f*

tempesta *n f*
sin**. temperi** *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 11 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 56 i 63 nusos.

tempesta *n f*
sin. **tempestat** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Intensa borrasca local que va associada a un cúmul o a un nimbe gros i dens, on hi ha corrents ascendents d'aire molt forts i que va acompanyada normalment de trons i llamps, i amb pluja intensa, generalment, en un espai curt de temps.

tempestat *n f*
veg. **tempesta** *n f*

tempestejar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer una tempesta o tempestes.

tempestuós/ tempestuosa *adj*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Que constitueix o causa una tempesta.

tempestuós/ tempestuosa ***adj***

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Subjecte a tempestes.

tempestuosament *adv*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Amb tempesta, de manera tempestuosa.

temporal *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 8 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 34 i 40 nusos.

Nota: És equivalent al grau 7 de l'escala de Douglas.

temporal *n m*
sin. **algua i vent (Alg)** *n f;* **bafonyo (Alg)** n m

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Pertorbació atmosfèrica acompanyada de precipitacions i vents persistents, especialment en la mar.

temporal de llevant *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Temporal característic dels Països Catalans, en el qual predominen vents de llevant i pluges intenses.

temporal fort *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 9 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 41 i 47 nusos.

temporal molt fort *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 10 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 48 i 55 nusos.

temporal violent *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 11 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 56 i 63 nusos.

temporalada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Seguit de temporals.

temporalada *n f*

VENT. Gros temporal.

temps *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Forma mental que assumeix l'experiència de la durada i de la successió, el temps essent concebut com a transcorrent contínuament i uniformement i mesurat per fenòmens successius que ocorren a intervals regulars, com la revolució aparent de l'esfera celeste causada per la rotació dela terra.

temps *n m*
sin. **oratge (PV)** *n m*

METEOROLOGIA. Estat de l'atmosfera quant a la temperatura, la humitat, la nebulositat, el vent i tots altres fenòmens meteorològics.

temps compensat *n m*

ESPORT. Temps final d'un veler en una regata de velers d'arquejos diferents, que resulta d'aplicar la compensació de temps.

temps de rotació *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Temps en què un vaixell s'ha d'estar al port incloent-hi les esperes per a la càrrega i descàrrega de mercaderies i per a l'embarcament i desembarcament de passatgers.

temps mal (Alg) *n m*
veg. **borrasca** *n f*

temps real *n m*

ESPORT. Temps invertit per un veler per a cobrir el recorregut d'una regata de velers de la mateixa classe.

tempura *n f*

METEOROLOGIA. Temps tempestuós.

tenda (PV) *n f*
veg. **tendal** *n m*

tendal *n m*
sin. **tenda (PV)** *n f*

PARTS. Tros de tela que, mantingut estès a certa distància de la coberta, serveix per a fer ombra o d'aixopluc.

tendalet *n m*
sin. **toldet** *n m*

TIPUS. Vela quadrada que enverguen les muletes de l'Ebre amb vent portant.

tens/ tensa *adj*
veg. **tes/ tesa** *adj*

tendalet Foto de Quim Bosch

tensor

tensar *v tr*
veg. **tesar** *v tr*

tensor *n m*

PARTS. Dispositiu de dos cargols de pas enfrontat i un cos d'unió emprat per a donar tensió als cables d'acer, cadenes, etc...

tensor de la cua d'ànec *n m*
sin. **cap de la cua d'ànec** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra de la vela del patí de vela que, en tensar-lo, la desplaça cap avall en el pal.

tensor de la ralinga *n m*
sin. **cap de la ralinga** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra de la vela del patí de vela que, en tensar-lo, la desplaça cap amunt en el pal.

tensor del flexor *n m*
sin. **cap de flexor** *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap de maniobra de la vela del patí de vela que, en tensar-lo, escurça els flexors, dóna curvatura al pal i canvia les tensions de la vela.

teoria d'ones *n f*

ONADES. Qualsevol teoria matemàtica respecte del comportament d'un règim d'ones.

teoria de l'ona solitària *n f*

ONADES. Teoria sobre la generació d'una ona de translació d'una massa d'aigua que es desplaça sencera sobre el nivell de l'aigua en repòs, la qual tendeix a produir-se quan una ona oscil·latòria entra en una zona de poca profunditat.

teoria del vaixell *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de l'arquitectura naval que estudia la nau com a vas flotant destinat a moure's pel mar, siguin quines siguin les circumstàncies que concorren en aquest moviment.

tèquina *n f*

REM. Barca petita de fons pla i costats rectes sense quilla, de 2,75 a 3,75 m d'eslora, a l'interior de la qual hi ha un o dos bancs de vogar i una petita coberta a proa i a popa.

teranyina *n f*

EMBARCACIÓ. Barca per a pescar amb un ormeig de pesca constituït per una xarxa de grans dimensions, de forma aproximadament rectangular, amb surada i ploms i unes anelles per les quals passa la sàgola que, en estirar-la, converteix la xarxa en una bossa dins la qual resta atrapat el peix.

teranyina *n f*
sin. **tarrafa** *n f*; **traïnya** *n f*; **tranyina** *n f*; **trinera** *n f*

PESCA. Ormeig de pesca constituït per una xarxa de grans dimensions, de forma aproximadament rectangular, amb surada i ploms i unes anelles per les quals passa la sàgola que, en estirar-la, converteix la xarxa en una bossa dins la qual resta atrapat el peix.

terbolina *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Temps revolt i tempestuós.

terç d'onades *n m*

ONADES. Onada teòrica que es defineix prenent l'alçària mitjana d'un terç de les onades reals més unes altres d'un grup d'aquestes que es determina dividint el temps d'observació pel període significatiu.

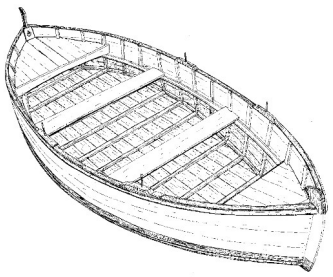

tèquina Dibuix de Cristòfol Al·lés

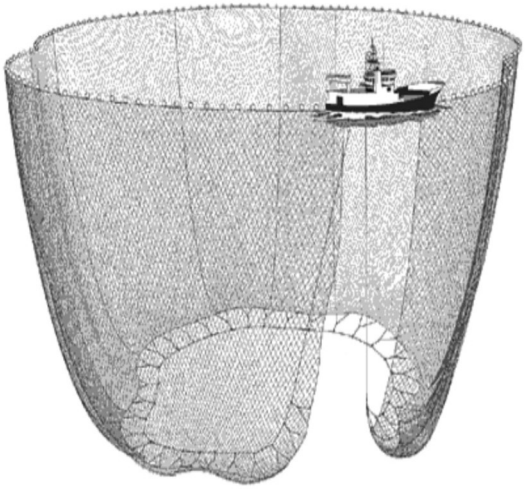

teranyina imatge de la Confraria de Pesca de Palamós

terç d'una antena *n m*

PARTS. Part de les tres que formen l'antena d'una barca.

terç d'una verga *n m*

PARTS. Punt mitjà de qualsevol dels braços de la verga d'una embarcació.

tercer/ tercera *n m,f*
veg. **terciaire** *n m/f*

tercerol *n m*

TIPUS. La vela tercera de tres que en portava una nau.

tercerol *n m*
sin. **faixa tercerol** *n f;* **trasserol (Ros)** *n m*

PARTS. El tercer ris o faixa de botafions de la vela llatina, més pròxim al gràtil.

tercerol *n m*

PARTS. Ris o porció de la superfície d'una vela llatina.

tercerol *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posició tercera que ocupen diverses coses.

terciaire *n m/ f*
sin. **tercer/ tercera** *n m,f*

EN MAR. Tercer càrrec de la tripulació de la barca de pesca que es cuida de les petites feines de bord, de comprar els queviures i coure el menjar.

terminal *n f*

TERRA. Conjunt d'obres i d'instal·lacions de la zona portuària, que responen als diferents tipus de tràfic dels vaixells, amb un o uns quants punts d'atracada.

terminal d'ensitjament *n f*

TERRA. Terminal condicionada per al tràfic de productes de materials solts que es transporten sense envasar i que s'emmagatzemen en sitges.

terminal de contenidors *n f*

TERRA. Terminal destinada al tràfic de productes transportats amb contenidors.

terminal de vaixells de càrrega horitzontal *n f*

TERRA. Terminal en un moll en angle recte a la qual els vaixells operen per popa o per proa mitjançant planxes o rampes mòbils articulades, que facilita la càrrega i descàrrega d'automòbils o de grans embalums carregats en vehicles.

terminal polivalent *n f*

TERRA. Terminal en què es pot manipular qualsevol tipus de mercaderia.

termoclina *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Línia imaginària que indica el gradient brusc de temperatura i densitat de les aigües dels llacs i de les mars.

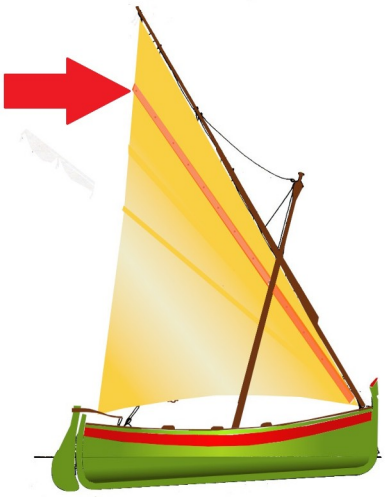

tercerol Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

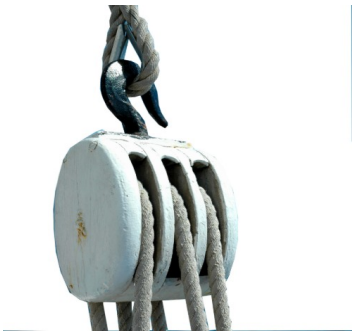

ternal Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ternal *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Bossell de tres politges.

terra *n f*

TERRA. Part sòlida de la superfície de la Terra, en contraposició als mars.

terra endins *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Direcció des de la mar cap ala terra.

terra endins *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Situat a terra.

terral *n m*
sin. **brisa de terra** *n f*

VENT. Vent suau que bufa de la terra cap a la mar, des del vespre fins a mig matí, causat per un refredament desigual de les masses de terra i AIGUA.

terralada *n m*

VENT. Vent intensiu de terral.

terraló (TE) *n m*

VENT. Vent fluix que bufa de la terra cap a la mar.

terraplè *n m*

TERRA. Plataforma artificial construïda a la costa o a un port per contenir l'aigua.

terraplenament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Aportació de sorres, graves i terres a l'interior d'un port, a una llacuna, etc. per l'acció dels corrents de l'aigua.

terraplenar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Reblir amb sediments (el fons d'una vall, d'un llac, d'una conca sedimentària, d'un piemont).

terrària *n f*

AIGUA. Espai de mar entre la terra i tres milles de distància mar endins.

terrassa *n f*

TERRA. Tipus de relleu del terreny en forma d'esglaó o de replà originat per l'erosió.

terrassa d'observació *n f*

TERRA. Sector d'un port esportiu on hi ha instal·lades les graderies per al públic.

terratrèmol submarí *n m*
veg. **sisme submarí** *n m*

terrejar *v intr*
sin. **aterrar** *v intr*; **costejar** *v intr*; **costerejar**

terrejar Foto de l'autor CC BY SA 4.0

(PV) *v intr*; **vogir** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Navegar una embarcació prop de terra.

tes/ tesa *adj*
sin. **tens/ tensa** *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Que es manté dret, pla, ben llis, tibant.

tesar *v tr*
sin. **amossar (Alg)** *v tr;* **atesar (TE)** *v tr;* **tensar** *v tr,*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posar tes, en tensió, un cap o una vela.

testa *n f*

FUSTA. Cap o extrem d'una post, d'un tauló, o de qualsevol altra peça de fusta, des d'un arbre fins a una estella

testimoni *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fragment d'una formació geològica, tallat en forma cilíndrica i extret per mitjà d'una sonda.

TEU *n m*
veg. **unitat TEU** *n f*

textura del fons *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Forma fàcilment detectable a la vista, que pot prendre un llit pla per l'acció del moviment de l'aigua.

tifó *n m*

VENT. Cicló tropical a l'àrea nord-oest del Pacífic, especialment al mar de la Xina.

timó *n m*
sin. **governall** *n m*

PARTS. Peça plana articulada en un eix vertical al codast d'una embarcació, que es pot fer girar a dreta o a esquerra de manera que, a causa de la resistència que aquesta peça ofereix a l'aigua, fa girar l'embarcació a babord o estribord respectivament.

Nota: El timó està format per l'arjau o canya i la creueta, l'eix del timó i la pala. Per exemple, en piragüisme són timons el timó abatible i el timó de peu, i, en rem, el timó de peu.

timó a la via *adv*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Posició de la pala del timó quan és ben bé al mig sobre la línia de crugia.

timó abatible *n m*

ESPORT. Timó que es pot desmuntar, propi d'una piragua de descens.

timó compensat *n m*

PARTS. Timó en què l'eix de rotació del timó es troba darrere de la seva vora davantera.

timó d'aleta *n m*

ESPORT. Timó que no es pot desmuntar, propi d'una piragua d'aigües tranquil·les.

timó de peu *n m*

ESPORT. En rem, timó controlat amb un peu des de la pedalina per un dels remers, generalment el marca, que és propi dels bots de rem de dos sense timoner, quatre sense timoner i quatre scull.

timó de peus *n m*

ESPORT. En piragüisme, peça giratòria fixada a un eix i moguda per mitjà d'una barra transversal accionada amb els peus, que permet manejar el timó d'una piragua.

timó de vent
veg. **pilot de vent**

timonejar *v tr*

timó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

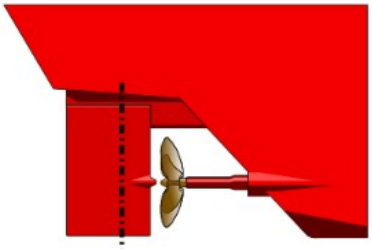
timó compensat Imatge de Tosaka CC BY-SA 3 0

veg. **pilotar** *v tr*

timonejar (PV) *v intr*
veg. **servar** *v tr*

timoner/ timonera *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent al timó.

timoner/ timonera *n m,f*

EN MAR. Membre de la tripulació encarregat de maniobrar el timó.

timoner/ timonera *n m,f*
sin. **pilot** *n m, f*

EN MAR. Membre de la tripulació encarregat de maniobrar el timó.

timoner de popa/ timonera de popa *n m,f*

ESPORT. En rem, timoner que va assegut a popa, de cara a la marxa del bot, propi generalment d'un bot de banc fix.

timoner de proa/ timonera de proa *n m*

ESPORT. En rem, timoner que va estirat a proa per a reduir la resistència del vent i distribuir millor el pes, propi generalment d'un bot de banc mòbil.

timonera *n f*

PARTS. Lloc de la coberta, sovint cobert, on es col·loca la roda del timó.

timonera *n f*

PARTS. Obertura feta a la popa d'una embarcació, sobre el codast, que dóna pas al tub metàl·lic pel qual passa l'eix del timó, o eventualment el mateix eix.

tinent de navili *n m/f*

EN MAR. Grau militar de l'Armada equivalent al tinent de l'Exèrcit i de la Força Aèria, entre el capità de vaixell o navili i l'alferes de navili.

tinent de vaixell *n m*

EN MAR. Oficial de l'armada amb una graduació equivalent a la de capità de l'exèrcit.

tinglat/ tinglada *adj*

CONSTRUCCIÓ. Que té les taules que cobreixen el buc disposades a teulada.

tinter *n m*
veg. **forat de la metxa (PV)** *n m*

tiple *n m*
veg. **piol** *n m*

tir *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tret, descàrrega d'una arma de foc o altra que llança un projectil.

tira *n f*

PARTS. Claviller situat a banda i banda de cadascun dels pals d'un veler, fixat a l'orla o sobre la coberta, on s'hi aferren cadascun dels caps de maniobra de les vergues d'aquell pal: briols, xafaldets,...

Nota: Saber-se la maniobra de memòria de cadascun dels caps de la tira donava prestigi al mariner. D'aquí neix l'expressió: saber-ne la tira.

tira Foto de l'autor CC BY SA 4.0

tira *n f*

EIXÀRCIA MÒBIL. Secció d'un cap que passant per un bossell s'estén horitzontalment de manera que s'agafin d'ella els mariners per a maniobrar.

tiramollar *v tr*
sin. **tocar** *v tr*

VELA. Tibar i deixar fluixos les seccions de cap compresses entre dos bossells o quadernals d'un aparell.

tirant *n m*
veg. **guardaobencs** n m

tirar a mar *v tr*
veg. **tirar per la borda** *v tr*

tirar a pico *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer naufragar una embarcació.

tirar per la borda *v tr*
sin. **fotre a mar** *v tr*; **tirar a mar** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Llençar quelcom a la mar des d'una embarcació.

tiratge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Corrent d'aire que s'estableix al llarg d'una xemeneia i que fa que es renovi l'aire d'una caldera, d'un espai, etc

tiravira *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Corda que serveix per a ajudar a estirar.

Nota: Sistema per moure una càrrega passant el si d'un cap doble, que té un dels extrems fixat a una bita o un punt ferm i l'altre es tibat manualment o amb ajuda mecànica.

tirs (PV) *n m pl*
veg. **tresmall** *n m*

tisora *n f*

PARTS. Suport que sosté la botavara quan la vela no és hissada.

tisores de llauna *n f pl*
veg. **cisalla** *n f*

tisores de planxa *n f pl*
veg. **cisalla** *n f*

tocar *v tr*
veg. **tiramollar** *v tr*

tocar el pal *v intr*

ESPORT. En piragüisme, cometre una falta, un piragüista, consistent a entrar en contacte amb un pal de la porta amb el buc, la pala o el cos en el transcurs d'una regata.

tofa (Alg) *n f*
veg. **corn** *n m*

toldet *n m*
veg. **tendalet** *n m*

toldilla *n f*

PARTS. Coberta de la part de popa d'un vaixell.

Nota: En les naus antigues anava des de l'arbre de mitjana fins al coronament de popa. Actualment es conserva el nom, però amb les excepcions i modificacions a què obliga l'enginyeria moderna.

tolerància *n f*

CONSTRUCCIÓ. Error o inexactitud, en més o en menys, que es permet en les dimensions reals d'una peça respecte a les indicades en les cotes del pla de CONSTRUCCIÓ.

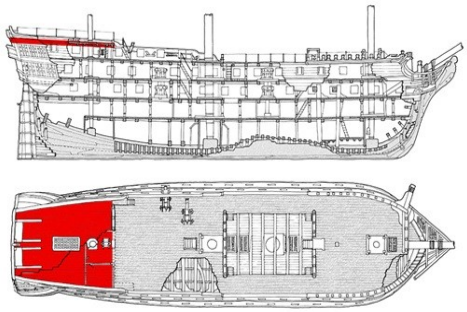

toldilla

tolla *n f*

AIGUA. Depressió produïda en un fons de sorra.

tombar *v tr*
sin. **cimar** *v tr*; **fer el car (CD)** *v tr*; **trabujar la vela (IB)** *v intr*

VELA. Passar l'antena d'una banda a l'altra per la cara de proa de l'arbre en virar de bord, en les naus llatines.

tombar *v tr*
veg. **virar per avant** *v intr*

tombar *v tr*
veg. **caure de carena** *v intr*

tombar de quilla *v tr*
veg. **caure de carena** *v intr*

tona *n f*
abrev. **t** *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat de massa equivalent a 1.000 quilograms.

tona de noli *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat que cobra l'armador per fer el transport de la mercaderia, per volum, si el seu pes específic és inferior a 700 kg/m3 (mercaderia lleugera) o per pes, si és superior.

tona Moorson *n f*

UNITATS DE MESURA. Unitat de volum equivalent a 2,83 m^3, o a 100 peus cúbics anglesos, que s'utilitza per a expressar l'arqueig net i brut d'un vaixell.

tonatge *n m*
veg. **arqueig** *n m*

tonatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nombre de tones de càrrega que pot transportar un vaixell.

tonatge de pes mort *n m*
sigla **TPM** *n m*

UNITATS DE MESURA. Capacitat de càrrega dels vaixells cisterna que equival a la suma dels pesos del combustible i la càrrega.

tonatge de registre net *n m*
veg. **arqueig net** *n m*

tonatge net *n m*
veg. **arqueig net** *n m*

tongada d'unitats d'estiba *n f*

UNITATS DE MESURA. Gruix o capa d'elements horitzontals en la formació d'una estiba.

tonyinaire *n m*

EMBARCACIÓ. Nau destinada a la pesca de la tonyina.

topall *n m*
veg. **galzet** *n m*

topall *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Peça que, col·locada a posta, limita la cursa d'una altra peça, d'un òrgan mecànic, d'una porta, etc.

topall *n m*

ESPORT. En rem, cadascuna de les dues peces situades als extrems d'una guia, una a cada extrem, que serveixen per a evitar que el carro en surti.

topall *n m*

ESPORT. En vela, peça de forma variable segons el tipus d'embarcació fixada a l'extrem superior d'un pal, que serveix per a limitar l'altura a què pot anar hissada una vela.

tonyinaire Foto de l'autor CC BY SA 4.0

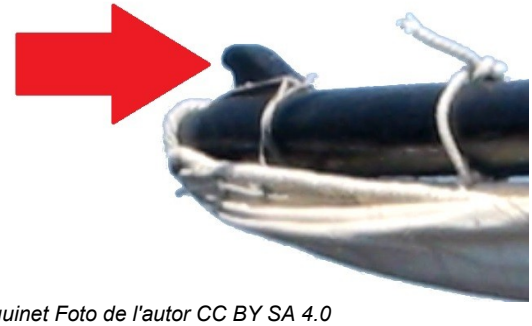
toquinet Foto de l'autor CC BY SA 4.0

topall *n m*

ESPORT. En rem, peça d'un rem en forma d'anella fixada al voltant de l'estropera, que serveix per a evitar el desplaçament del rem cap enfora, subjectar-lo a l'escalemera i donar-li la pressió adequada.

topar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Donar cops amb el buc contra un objecte resistent, amb perill de malmetre l'embarcació.

toquinet *n m*
sin. **tasconet (PV)** *n m;* **torquino (CD)** *n m*

PARTS. Peça de fusta aferrada a l'extrem del car de l'antena, els penols de les vergues i pics que serveix perquè no s'escapoleixi la gassa del puny del car.

toquinet *n m*

PARTS. Peça de fusta aferrada a l'arbre de la dorna gallega que serveix per ajudar a hissar la vela.

torada (PV) *n f*

PESCA. Conjunt de les xarxes que formen un art de bou.

torbonada *n f*

VENT. Vent fort que dura només uns minuts, sovint acompanyat de pluja intensa o pedra i també de llamps i trons.

torn *n m*

CONSTRUCCIÓ. Màquina que imprimeix un ràpid moviment de rotació a una peça de fusta, de metall o d'un altre material, a la qual arrodoneix, li dona un perfil i un calibre determinats, fent-la passar per davant d'una eina tallant que s'hi recolza.

tornado *n m*

VENT. Borrasca petita en extensió horitzontal, però molt intensa, en la qual l'aire gira en espiral a velocitats molt altes, típica d'Amèrica però també coneguda a regions tropicals i subtropicals.

tornado *n m*

ESPORT. Multibuc per a dos tripulants de 6,1 m d'eslora i 3,05 m de mànega, amb una superfície vèlica de 21,8 m².

tornavís *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina consistent en un mànec i una tija de ferro o d'acer acabada en una forma adequada per a introduir-la en la ranura de la cabota d'un caragol i comunicar-li un moviment de rotació per a caragolar-lo i descaragolar-lo.

torner/ tornera *n m,f*

EN TERRA. Persona que acciona o controla un torn manual o automàtic.

tornet (PV) *n m*

PESCA. Anella de ferro, bronze, acer inoxidable al punt d'encontre entre la part de popa i la part de proa de la tarrafa.

toro mecànic *n m*
veg. **estibadora** *n f*

torpede *n m*

MOTOR. Arma submarina autopropulsada que es llança contra un objectiu naval, inclòs un submarí, des de vaixells de superfície, submarins o aeronaus.

torn de fusta

tornavís Foto de Fcb981 CC BY 2.5

torpede Foto de Bidgee CC BY-SA 3 0

torre

torpediner *n m*
veg. **llanxa torpedinera** *n f*

torquino (CD) *n m*
sin. **toquinet** *n m*

torre *n f*

PARTS. Reducte cuirassat que protegeix canons i elements vulnerables d'un vaixell de guerra, situat sobre la

coberta.

torre d'arribada *n f*

ESPORT. En rem i piragüisme, torre de control situada a la zona d'arribada, des d'on els jutges controlen la línia d'arribada.

torre de sortida *n f*

ESPORT. En rem i piragüisme, torre de control situada a la zona de sortida, des d'on els jutges controlen la línia de sortida

torre del far *n f*

TERRA. Element de suport al far que pot ser des d'un edifici de planta circular construït d'obra fins a una simple estructura metàl·lica.

torre fixa d'atracada *n f*

AIGUA. Estructura clavada al fons marí, generalment per mitjà d'estaques, amb un dispositiu (mànega, braç mòbil) que serveix per a descarregar productes petroliers des d'un vaixell.

torrer/ torrera *n m,f*
veg. **faroner/ faronera** *n m,f*

torrer/ torrera *n m,f*

EN TERRA. Guaita destinat a una torre de senyals.

torreta *n f*

PARTS. Suport per a armes de foc amb blindatge que protegeix la tripulació i els mecanismes de l'arma i alhora permet encarar i disparar a múltiples direccions.

torreta *n f*

PESCA. Senyal en el calament d'ormeigs que es fa amb tres o quatre sostres de suro.

tórtano (Alg) *n m*
veg. **rampugoll** *n m*

TPM *n m*
veg. **tonatge de pes mort** *n m*

traballar (PV) *v tr*

torre del far Foto de l'autor CC BY SA 4.0

trabucar Foto de l'autor CC BY SA 4.0

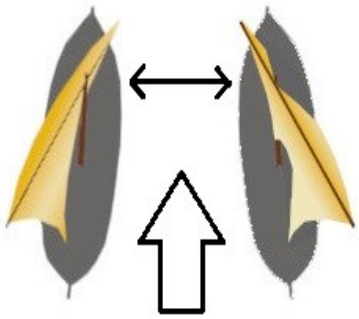
trabujar Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

PESCA. Lluitar amb un peix per a esgotar-lo abans de poder pujar-lo a bord.

trabucar *v tr*
sin. **abocar** *v tr pron*; **bolcar** *v intr*; **caure de carena (PV)** *v intr*; **sotsobrar** *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Capgirar, tombar-se una embarcació sobre un costat fent mitja volta, de manera que es buidi el seu contingut

Nota: També anar de través damunt una platja per efecte de les onades. Bolcar es diu de trabucar un patí de vela.

trabujada *n f*

VELA. Acció de trabujar.

trabujada involuntària *n f*

VELA. Trabujada produïda de manera accidental, sobretot com a conseqüència de la força del vent.

trabujar *v intr*
den. desest. **traslutxar** *v intr*

VELA. Passar bruscament la botavara d'una banda a l'altra, quan es vira en rodó o es navega amb vent de popa.

trabujar la vela (IB) *v intr*
veg. **tombar** *v tr*

traca *n f*
veg. **filada** *n f*

traçador/ traçadora *n m,f*

ESPORT. En piragüisme, persona encarregada d'establir el recorregut d'una prova d'eslàlom i la disposició de les portes.

tractament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Actuació sobre els abocaments per obtenir-hi un determinat nivell de depuració.

tractament físic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament consistent en la filtració de l'aigua, sovint amb decantació prèvia que pot ésser accelerada mitjançant agents de floculació.

tractament primari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament fet amb procediments físics o mecànics que actua bàsicament sobre les matèries en suspensió o que floten a l'aigua.

tractament químic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament adreçat a la reducció de la duresa de l'aigua mitjançant l'addició de determinats productes químics, o amb filtració a través de bescanviadors iònics, o per alguns altres mitjans.

tractament secundari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament que consisteix a introduir al procediment de depuració mètodes biològics posteriors a la decantació.

tractament terciari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tractament que inclou una tercera fase posterior al tractament primari i al secundari, destinat a eliminar alguns productes que romanen a l'aigua com els nitrats i els fosfats.

tràfic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de traficar.

tràfic d'embarcament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tràfic de mercaderies que són embarcades en un temps donat, mesurat en volum.

tràfic d'esclaus *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Comerç i transport d'esclaus.

tràfic de cabotatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tràfic de mercaderies entre poblacions costaneres pròximes, especialment les d'un mateix estat.

Nota: El terme de cabotatge fa referència a un tipus de navegació que antigament no perdia mai la costa de vista i que seguia rutes de cap a cap, i de nit de far a far.

tràfic de desembarcament *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tràfic de mercaderies que són embarcades en un temps donat, mesurat en volum.

tràfic marítim *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Tràfic de mercaderies transportades per mar entre ports o instal·lacions marítimes.

tràfic portuari *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de les operacions que es realitzen en un port i que comprèn: l'entrada i la sortida, l'atracada i la desatracada, l'estada i la reparació de vaixells; la transferència de mercaderies, pesca, vitualles, passatgers i tripulants entre els vaixells i

la terra ferma i l'emmagatzematge temporal de les mercaderies.

traficant d'éssers humans *n m/f*
sin. **traficant de persones** *n m/f*

EN MAR. Persona que es dedica a captar, transportar o acollir persones, sovint aprofitant-se d'una situació de vulnerabilitat, per mitjà de l'amenaça, l'engany, l'ús de la força o el pagament a algú amb autoritat sobre les víctimes, amb la finalitat d'explotar-les, amb ple coneixement de l'activitat que realitza, i que pot actuar individualment o com a part d'un grup organitzat.

traficant de droga *n m/f*
sin. **narcotraficant** *n m/f*

EN MAR. Persona que practica el tràfic de drogues
.

traficant de persones *n m/f*
veg. **traficant d'éssers humans** *n m/f*

traficar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transportar mercaderies per intercanviar-les o comercialitzar-les.

traginer de mar *n m*

EN TERRA. Persona que, fins al s. XIX, desenvolupava les tasques del transport de mercaderies des del lloc de desembarcament fins al lloc decidit pel destinatari.

trainera *n f*

ESPORT. En rem, bot de banc fix de rem en punta per a competició, generalment a mar oberta, tripulat per tretze remers col·locats en dos rengles, a excepció del proa, i un timoner.

trainerilla *n f*

ESPORT. En rem, bot de banc fix de rem en punta tripulat per sis remer

traïnya *n f*

REM. Embarcació pròpia de la costa cantàbrica, impulsada a rem, i de vegades vela, antigament dedicada a la pesca, però avui dia a l'esport de regates.

traïnya *n f*

trainera

trainerilla

traïnya

veg. **teranyina** *n f*

trajectòria del cicló *n f*

VENT. Línia de moviment o propagació de l'ull del cicló a través d'una zona.

trajo *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Espai de la platja reservat per a cada barca.

tralla *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Longitud superior de cap, quan es fondeja o s'amarra una barca.

tralla *n f*

PESCA. Corda que uneix l'armadura dels suros d'un sardinal amb el bornoi.

trallar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Fermar, lligar, arreglar.

trampa (PV) *n f*

PESCA. Ves a l'interior de la xàvega i el bou perquè el peix no pugui sortir en deixar d'estar en moviment la xarxa.

trampolí *n m*

ESPORT. En esquí aquàtic, p la inclinat amb un perfil ascendent mantingut en flotació sobre l'aigua, degudament ancorat, que és recorregut per un saltador abans d'executar un salt, utilitzat per a augmentar-ne la distància.

tramuntà/ tramuntana *adj*

TERRA. De l'altre costat de les muntanyes.

tramuntana *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Nord.

tramuntana *n f*
sin. **Joan de Narbona (CB)** *n m*; **Narbona (CB)** *n m*

VENT. Vent que ve del nord.

Nota: Els termes Joan de Narbona i Narbona fan referència a la personificació de l'origen d'aquest vent a la zona de la Costa Brava catalana.

tramuntana canigonenca (CB) *n f*

VENT. Vent del nord, provinent de la direcció del Canigó, que sol bufar a l'hivern i és gelat.

tramuntana gallinera *n f*

VENT. Vent del nord, caracteritzat perquè bufa durant el dia, a la posta del sol s'encalma, a la nit no bufa i a la sortida del sol hi torna.

Nota: De vegades pot durar de tres a vuit dies.

tramuntanada *n f*
sin. **tramuntanal** *n m*

VENT. Ventada forta de nord.

tramuntanal *n m*
veg. **tramuntanada** *n f*

trampolí

transatlàntic Foto de Ahecht CC BY SA 4.0

tramuntaneta fina *n f*

VENT. Vent del nord, molt fluix i agradable, brisa.

tramuntejar *v intr*

NAVEGACIÓ. Fer rumb nord, cap a tramuntana.

tramuntejar *v intr*

VENT. Fer tramuntana o un vent pròxim al de tramuntana.

trancanell (PV) *n m*
veg. **taula de claus** *n f*

tràngol *n m*
sin. **trapeig** *n m*; **xarpeig** *n m*; **xarpeti** *n m*

ONADES. Mar moguda.

tràngol (TE) *n m*
veg. **onada** ***n f***

transatlàntic *n m*

MOTOR. Vaixell de grans dimensions i d'elevat tonatge emprat per a llargs viatges per qualsevol oceà.

transbord *n m*
veg. **transbordament** *n m*

transbordament *n m*
sin. **transbord** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de fer passar persones o mercaderies d'una nau a una altra, d'una vora d'un riu a l'altra, o d'un vehicle a un altre per poder prosseguir llur transport o viatge.

transbordar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transportar vianants, vehicles, etc., d'una vora a una altra d'un riu, d'un canal, etcètera.

transbordar *v tr/prep*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer passar persones o mercaderies d'una embarcació a una altra.

transfretació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció i efecte de passar a l'altra vora del mar.

transfretar *v intr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Passar a l'altra vorera de la mar.

transgressió *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Submersió sota el mar de part del continent o de qualsevol territori emergit a causa d'un enfonsament de les àrees continentals emergides, d'un ascens generalitzat del nivell de la mar o d'una erosió costanera molt baixa.

trànsit *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Circulació, moviment de persones i d'embarcacions per dins d'un mateix port o bé d'un port a un altre.

trànsit *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Desembarcament de persones o mercaderies d'un vaixell que passen a un altre vaixell amb una altra destinació, dins un mateix port.

trànsit captiu *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de naus que no disposen d'opcions reals per triar quin port marítim volen utilitzar.

trànsit de cabotatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Comerç, activitat desplegada en l'intercanvi de mercaderies fet per vaixells de cabotatge.

trànsit marítim *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Comerç, activitat desplegada en l'intercanvi de mercaderies fet a través del mar.

trànsit marítim exterior *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Comerç, activitat desplegada en l'intercanvi de mercaderies fet a través de la mar amb altres països.

translació *n f*

CORRENTS. Fet d'emportar-se la sorra d'un sector de platja i d'engreixar-ne un altre mitjançant l'onatge i els corrents marins laterals.

transmissor *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Aparell per transmetre comunicacions radiofòniques, telegràfiques o telefòniques.

transport eòlic *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Transport de matèries de la superfície terrestre per acció del vent.

transport fluvial *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Trasllat de productes o passatgers d'uns llocs a uns altres a través de rius amb una profunditat adequada.

transport litoral *n m*

ONADES. Transport de la sorra, paral·lel a la costa i que es produeix per causa de l'onatge.

transport màssic *n m*

ONADES. Transferència neta d'aigua feta per les onades en la direcció en què aquestes viatgen.

transportador *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Cercle o semicercle graduat emprat per a mesurar i dibuixar angles sobre un paper.

Nota: S'usa en la navegació per a traçar rumbs sobre la carta nàutica.

transportador continu *n m*
sin. **cinta transportadora** *n f*

TERRA. Instal·lació que serveix per a transportar mercaderies en trajectes generalment curts, que té una cinta sense fi que fa la translació i que roda entre corrons.

transportar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Portar d'un lloc a un altre persones, mercaderies o MATERIALS.

transportista *n m/f*

EN TERRA. Persona que es dedica al transport comercial de mercaderies.

transvasament de sorres *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moviment de sorres paral·lel a la costa, entre una zona d'acreció i una d'erosió, produït de manera natural o artificial.

tranyina *n f*
veg. **teranyina** *n f*

trapa (PV) *n f*

PESCA. Trava, cap que uneix una barca a l'altra.

trapeig *n m*
veg. **tràngol** *n m*

trapejol *n m*

ONADES. Tràngol fluix.

trapezi *n m*

ESPORT. Cable i arnés fixat a la part superior del pal en velers esportius que permet equilibrar amb el pes d'un o més membres de la tripulació a sobrevent la compensació de la força tangencial exercida per les veles

transportador Foto de l'autor CC BY SA 4.0

trapezi

en relació amb el moviment ideal de l'embarcació, és a dir, cap a la proa .

trapezi *n m*

ESPORT. En esquí nàutic, peça de material rígid subjectada a la corda de tracció per mitjà de dues cordes formant un triangle, que serveix a l'esquiador per a subjectar-s'hi mentre és arrossegat.

trasserol (Ros) *n m*
sin. **tercerol** *n m*

trast (PV) *n m*

PARTS. Banc, situat transversalment dins d'una nau, on seia el remer.

trau de menes *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Gassa de l'extrem de l'abartrell o les menes de la trossa.

trava *n f*
veg. **bastard** *n m*

través *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Direcció perpendicular al costat del vaixell.

través *n m*

ESPORT. En vela, tram del recorregut d'una prova durant el qual un veler navega de través.

travessada *n f*
sin. **travessia** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de fer un viatge per mar o per riu.

travesser *n m*

CONSTRUCCIÓ. Peça de fusta o altre material, estret i llarg, que es col·loca per unir-ne dos parts oposades d'una cosa.

travessia *n f*
veg. **travessada** *n f*

travessia *n f*

ESPORT. En piragüisme, cursa d'aigües tranquil·les disputada sobre una distància variable.

treballada *n f*
veg. **colla** *n f*

treballar (PV) *v tr*

PESCA. Manipular un ormeig, un esquer, per aconseguir una captura.

trema *n f*
veg. **tresmall** *n m*

tremall *n m*
veg. **tresmall** *n m*

trempar *v tr*

VELA. Travessar la vela en un aparell llatí, separant el car de la roda de proa quan es navega de bolina i sobre l'arbre per adaptar la vela a l'angle i la força del vent.

tremuja *n f*

PARTS. Timonera, llimera d'una embarcació.

tren d'onades *n m*

trencaglaç Foto de Gobierno de Argentina CC BY SA 4.0

ONADES. Conjunt d'onades que procedeixen d'una mateixa direcció i que es propaguen simultàniament sense deformació en la mateixa direcció.

trena *n f*

CAPS. Teixit estret, semblant a una corda plana, format per dos o més caps de fil o conjunts de fil entrecreuats i entrellaçats en sentit diagonal sense intervenció de cap trama.

trencagel *n m*

PARTS. Roda de proa molt resistent d'algunes naus, per a obrir-se pas a través del gel.

trencagel (PV) *n m*
veg. **trencaglaç** *n m*

trencaglaç *n m*
sin. **trencagel (PV)** *n m*

MOTOR. Vaixell especialment construït per poder trencar la capa de glaç que hi ha a la superfície de l'aigua de determinats mars o determinades zones, especialment en certes èpoques de l'any, i obrir en l'aigua glaçada un canal lliure que hi permeti la navegació.

trencament de pala *n m*

ESPORT. En piragüisme, fet de trencar-se la pala en el transcurs d'una regata.

Nota: Un trencament de pala produït abans d'haver arribat la piragua a la línia de 25 m comporta la repetició de la sortida.

trencant *n m*
veg. **rompent** *n m*

trencaonades (PV) *n m*
veg. **escullera** *n f*

tres *n m/f*

ESPORT. Remer situat en tercera posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: Les posicions dels remers tradicionalment es compten de
popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

tresmall *n m*
sin. **armallada** *n f*; **armellada** *n f*; **saltada** *n f*; **tirs (PV)** *n m pl*; **trema** *n f*; **tremall** *n m*

PESCA. Ormeig format per tres xarxes superposades, una de més cega i més gran al mig i dues altres de malla més ampla, unides per les vores, que hom cala en ziga-zaga.

tressa (PV) *n f*
veg. **ralinga** *n f*

treta *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció i efecte de treure una embarcació de la mar.

treu *n m*

TIPUS. Vela hissada pels bastiments llatins per anar en popa amb vents forts en substitució del velam característic.

treure *v tr/prep*
sin. **aterrar (PV)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fer passar una embarcació a terra des de la mar, des d'un riu, d'un llac.

Nota: Per influència del castellà se sol confondre aquest terme amb el de varar que significa el contrari: tirar, posar en mar una nau.

treure a terra *v tr*

ESPORT. En vela, fer sortir una embarcació del mar.

treure la pala *v intr*

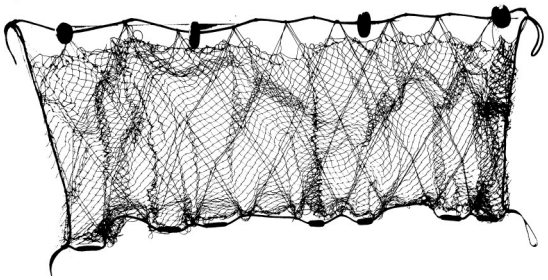

tresmall

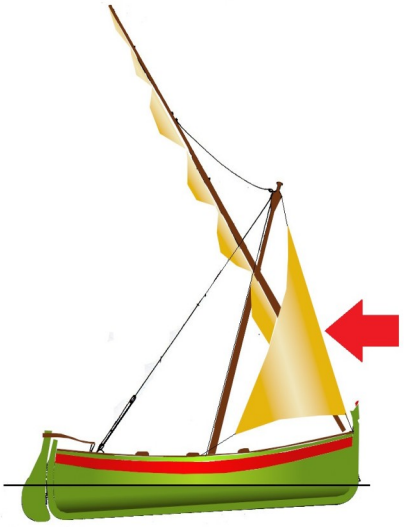

treu Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

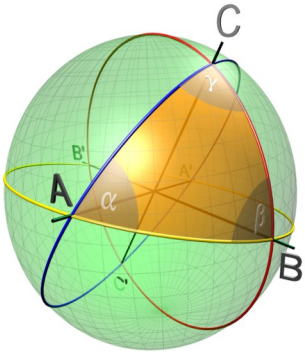

triangle de precisió Imatge de Wiki CC

ESPORT. Fer, un remer, el moviment d'extracció de la pala en el transcurs d'una palada.

triacontera *n f*

REM. Galera de l'època grega amb trenta rems.

triangle (PV) *n m*
veg. **pollacra** *n f*

triangle de posició *n m*

sin. **triangle esfèric** *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Triangle esfèric determinat sobre l'esfera terrestre pels cercles màxims meridià, horari i vertical d'un astre i que té per vèrtexs el pol, el zenit i l'astre.

triangle esfèric *n m*
veg. **triangle de posició** *n m*

triangle olímpic *n m*
veg. **recorregut olímpic** *n m*

triba *n f*
sin. **barrotí** *n m,* **tribi** *n m*

FUSTA. Barrina grossa usada pels mestres d'aixa.

tribi
veg. **triba** *n f*

trimar *v tr*

VELA. Ajustar correctament l'eixàrcia i la posició de les veles d'acord amb les condicions de vent i mar existents.

Nota: El terme trimar és extensament usat en el món nàutic tot i no estar normalitzat en català.

trimarà *n m*

VELA. Vaixell multibuc que consta d'un nucli principal i dos flotadors més petits lligats al costat del nucli principal amb puntals laterals, utilitzat principalment per l'esbarjo i les regates de vela.

trinca *n f*

CAPS. Cap de corda que serveix per a subjectar dues coses o per a amarrar una perxa, una àncora, etc.

trincar *v tr*
sin. **arritzar (Alg)** *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Subjectar fortament els efectes de bord amb trinques.

trincatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de subjectar fortament amb trinques.

trinera *n f*

triba Foto de Laia Ferré

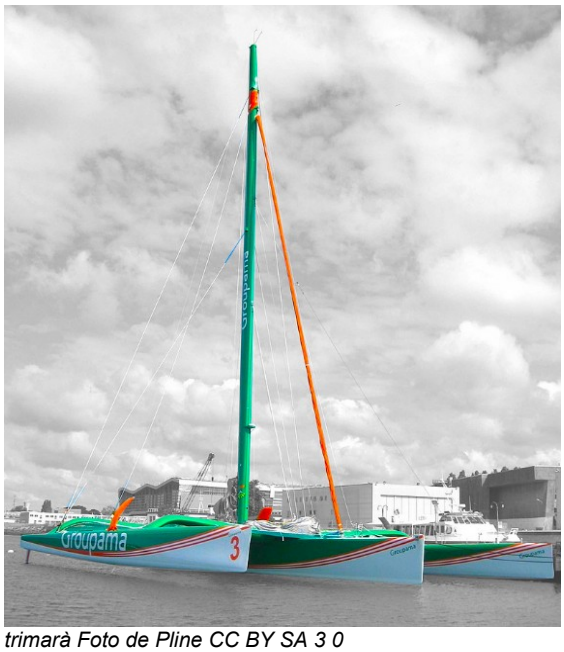

trimarà Foto de Pline CC BY SA 3 0

trinca Foto de David J FredCC BY SA 2 5

veg. **teranyina** *n f*

trinquet *n m*
sin. **trinqueta** *n f*
TIPUS. Vela quadra més baixa i més grossa del pal trinquet.

trinquet *n m*
sin. **arbre triquet (CD)** *n m*; **pal trinquet** *n m*; **triquet (CD)** *n m*

ARBORADURA FIXA. Arbre de proa d'una nau de dos

o més arbres, en el primer d'ambdós casos si és de menys guinda que el major.

trinquet *n m*

ARBORADURA MÒBIL. Verga més baixa del trinquet.

trinquet *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Garfi que rellisca sobre les dents d'una roda, per impedir que aquesta es torni enrere.

trinqueta *n f*
sin. **trinquet** *n m*

trinquetilla *n f*

TIPUS. Floc que s'enverga a l'estai de trinquet que sol anar amb una botavara.

trípode *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Pal metàl·lic suportat per uns altres dos pals més petits, en lloc d'obencs i d'estais.

tripulació *n f*
sin. **equipatge** *n m*

EN MAR. Conjunt de persones embarcades per al servei de la nau.

tripulant *n m/f*
sin. **nauta** *n m/f*

EN MAR. Persona que forma part d'una tripulació.

tripular *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Proveir de tripulació una nau.

tripular *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Anar a bord d'una nau com a tripulant.

triquet (CD) *n m*
veg. **trinquet** *n m*

trinquet

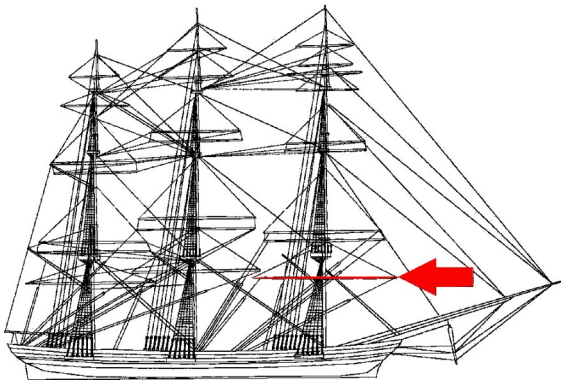
trinquet Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

trinquet Imatge de Antoni Espinosa CC BY SA 4.0

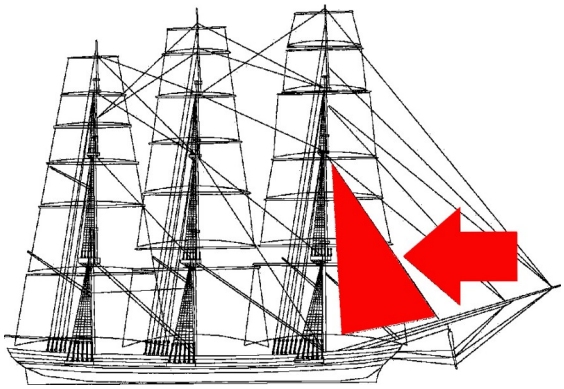
trinquetilla Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

trirrem *n f*

REM. En l'antiguitat, nau amb tres rengles de rems a cada costat.

TRN *n m*
veg. **arqueig net** *n m*

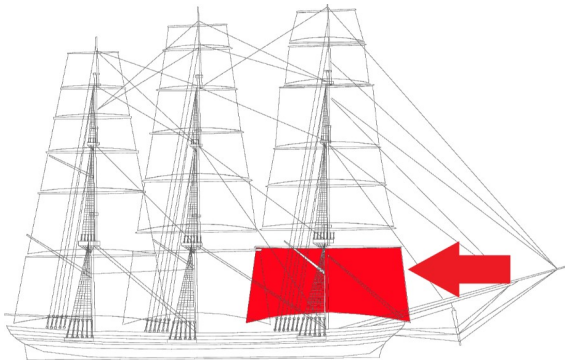

trinquet Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

trol (PV) *n m*

PESCA. Art de portes arrossegat mitjançant vaixells de vapor d'inicis del segle XX.

tromba *n f*
veg. **mànega** *n f*

trompada *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cap fort, violent, sacsejada que rep la barca en un temporal, amb un espigó, amb un altra vaixell.

tronar *v intr*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Fer un tro o trons.

tronera *n f*

PARTS. Obertura practicada en el costat d'una nau de guerra, per on poden disparar-se els canons a cobert del foc enemic.

tròpic *n m*

GEOGRAFIA. Paral·lel de latitud terrestre a una distància al nord o al sud de l'equador de 23° 27′ aproximadament, on el Sol assoleix la seva posició més al nord o més al sud en el cel i arriba al zenit.

tròpic *n m*
veg. **zona tropical** *n f*

tropical *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu, pertanyent o situat entre els dos tròpics.

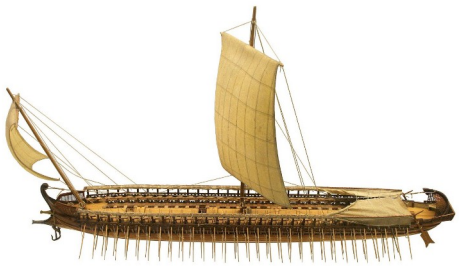

trirrem

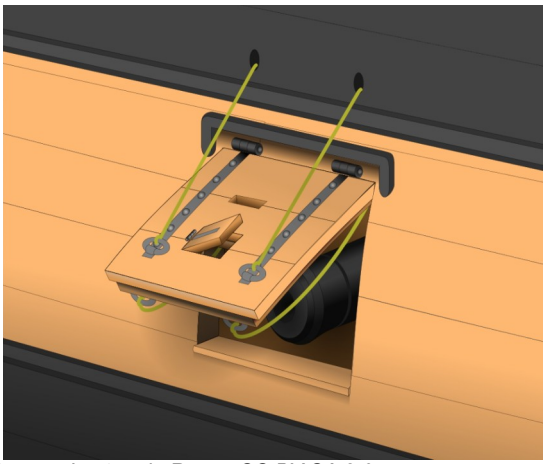

tronera Imatge de Rama CC BY SA 2 0

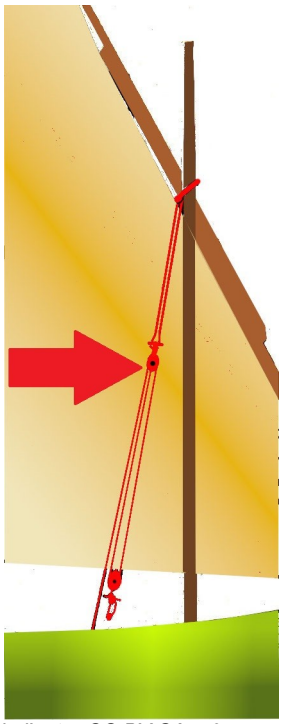

trossa Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

trossa *n f*
sin. **trotza (Alg)** *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Aparell d'una embarcació llatina destinat a aguantar l'arbre des de sobrevent i a mantenir-hi fermada l'antena.

trossa *n f*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Articulació metàl·lica que uneix una verga fixa al pal, permetent bracejar-la i embicar-la.

trossa (PV) *n f*
veg. **davant** *n m*

trossar *v tr*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Subjectar fortament amb la trossa.

trotxar *v intr*

VELA. Navegar, un vaixell de vela, molt ràpidament.

trotza (Alg) *n f*
veg. **trossa** *n f*

trusseio *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Cap que aguanta i reforça la trossa.

tsunami *n m*

ONADES. Onada lliure transoceànica de gran potència, produïda per una commoció sísmica, que en atènyer la costa adquireix dimensions gegantines de desenes de metres i té efectes catastròfics.

tub *n m*

PARTS. Cilindre buit més llarg que ample, de vidre, de metall, de plàstic, etc., que serveix per a conduir gasos o líquids o per a altres usos

tub d'aspiració *n m*

PARTS. Tub on s'origina una corrent d'un fluid, d'un gas, un líquid, mitjançant la producció d'una baixa pressió.

tub d'escapament *n m*

PARTS. Tub per on són expel·lits els gasos de combustió d'un motor, el qual presenta sovint una

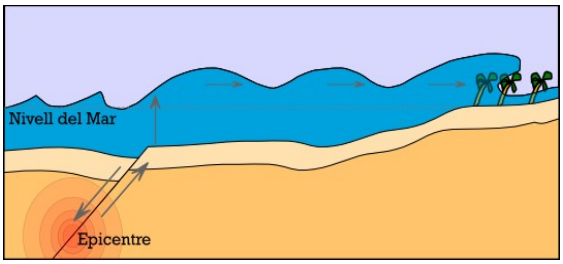

tsunami Imatge de Wiki CC

tub de Pitot Foto de Bourrichon CC BY SA 3 0

tulina Foto de l'autor CC BY SA 4.0

cambra d'expansió que n'esmorteix el soroll.

tub de descàrrega *n m*

PARTS. Tub que condueix l'aigua o un altre fluid d'una màquina cap a qualsevol altra màquina, a un dipòsit o cap a l'exterior.

tub de Pitot *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Dispositiu que dona una mesura d'aquesta velocitat, per la diferència de nivells del líquid en dos tubs verticals, mostrada per la pressió estàtica de l'aigua i la pressió dinàmica deguda al moviment del vaixell.

tub de salvament *n m*
veg. **boia de salvament** *n f*

tub helicoïdal *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Combinació d'un transport vertical, per mitjà d'una rampa espiral mòbil i d'un transport horitzontal que és una cinta transportadora que serveix per a carregar i descarregar entre les bodegues del vaixell i el port o al contrari.

tub respirador *n m*
veg. **respirador de superfície** *n m*

tulina *n f*
sin. **guia** *n f;* **llençador d'amarra** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cap prim d'amarratge que llançat a mà serveix com a missatger per moure una línia d'amarratge d'un vaixell al moll o altre vaixell, en un dels seus extrems hi porta un barrilet.

tunària (PV) *n f*
veg. **melvera (PV)** *n f*

turbina *n f*

PARTS. Motor que consisteix en una sèrie de paletes encorbades disposades al voltant d'un eix i ficat tot dins una caixa que permet l'entrada i la sortida del fluid actiu que comunica a l'eix un parell MOTOR.

turbina de gas *n f*

PARTS. Turbina en què el fluid són gasos producte de la combustió.

turbina de vapor *n f*

MOTOR. Turbina en què el fluid és vapor d'aigua.

turbulència *n f*

VENT. Conjunt de moviments irregulars de l'aire que se superposen al seu moviment mitjà.

turmentí (PV) *n m*

TIPUS. Vela menuda de tres punys de teixit molt gros i molt reforçat de confecció

turris-burris *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Moviment de la mar causat pel mal temps.

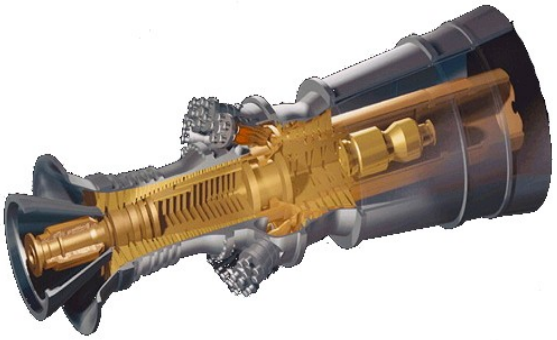

turbina de gas

U

ull *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Forat, especialment el que travessa de part a part alguna cosa: pantoc, bossell, etc.

ull de boc *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Nuvolada que, en cobrir el sol, deixa un esquinç pel qual travessa la claror de l'astre, que pren la forma d'un ull.

ull de bossell *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Forat on va col·locada la politja

ull de bou *n m*
sin. **òcul (PV)** *n m*; **portell** *n m*

PARTS. Orifici circular practicat a les mampares exteriors dels vaixells per proveir de ventilació i il·luminació els allotjaments interiors.

ull de l'arganell *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Forat a la part superior de la canya de l'àncora per on passa l'arganell o el grilló de la cadena.

ull de poll *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Unió de dos caps trenant les menes que els formen.

ull de remolc *n m*

PARTS. Forat reforçat amb una planxa d'acer que hi ha al mig de la vora posterior de la bancada de popa del patí de vela i serveix per fixar-lo dalt del remolc per al transport terrestre.

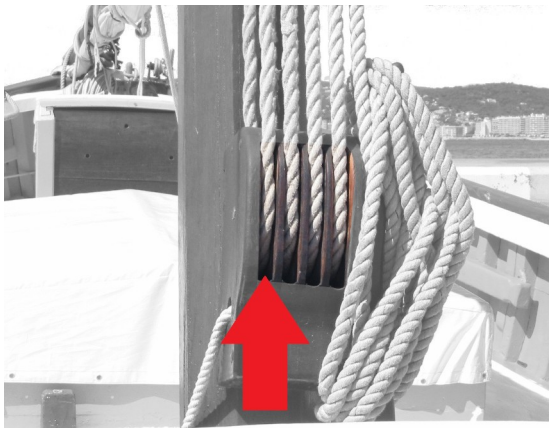

ull de bossell Foto de l'autor CC BY SA 4.0

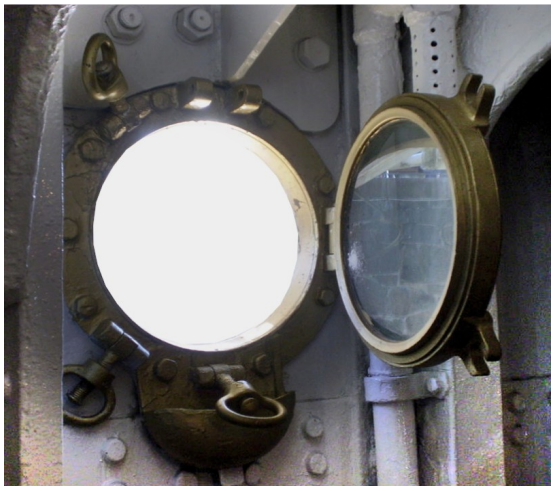

ull de bou

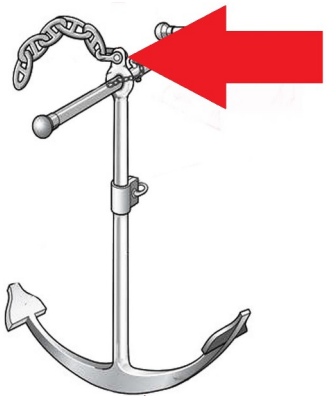

ull d'arganell

ull de tramuntana *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Tros de cel clar, de forma arrodonida, sempre situat al nord, enmig de molts núvols, que en aparèixer assenyala que el vent començarà a bufar al cap de poca estona.

ull del timó *n m*

PARTS. Forat que travessa de part a part l'arjau i on s'hi encaixa la metxa de l'extrem superior de la pala del timó .

ullera *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument òptic format per un tub que consta essencialment d'una lent que concentra els rajos lluminosos i forma una imatge i una altra que l'amplifica, usat per a observar objectes llunyans.

ullera de llarga vista *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Ullera per a l'observació terrestre.

ullet *n m*
den. desest. **ullau** *n m*

PARTS. Trau de la barnilla d'una vela per on passen caps, reforçat amb una cosida de fil practicat en el drap d'una vela per passar-hi un cap qualsevol.

ullet *n m*
den. desest. **ullau** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Foradet rodó ordinàriament reforçat per un anellet de metall, un cordó, etc., per a passar-hi un cordó o una corretja.

ullet de Cunningham *n m*

PARTS. Ullet situat a l'extrem oposat al puny de drissa, que permet tensar el gràtil de la vela major.

ultramar *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Territori que és a l'altre cantó de la mar.

ultrapassament *n m*

ONADES. Fet de passar l'aigua per sobre d'una estructura com a conseqüència d'una onada o de l'acció d'una sobreelevació per tempesta.

umiac *n m*

REM. Embarcació major dels esquimals, anàloga al caiac, que consta d'una armadura de fusta forrada amb pells de foca cosides.

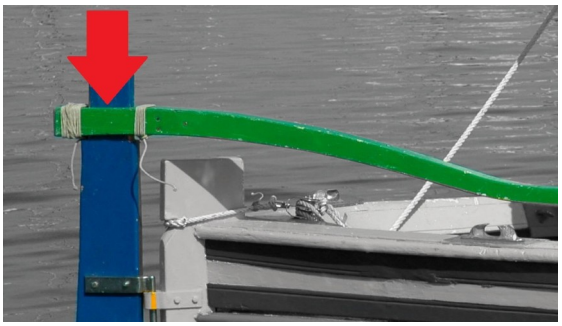

ull del timó Foto de l'autor CC BY SA 4.0

ullera de llarga vista

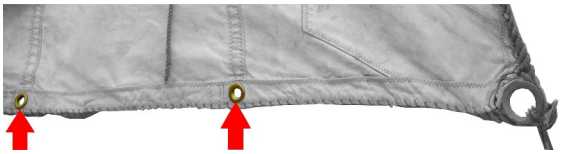

ullet Foto de l'autor CC BY SA 4.0

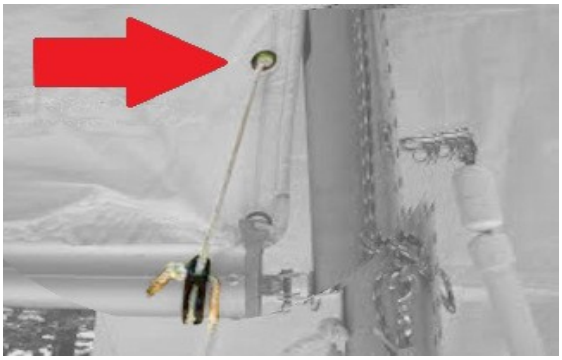

ullet de Cunningham

umiac

ungla *n f*
veg. **metxa** *n f*

ungla *n f*
sin. **bec de lloro (PV)** *n m*; **garrofa** *n f*; **metxa (CD)** *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Punta triangular de

qualsevol dels braços d'una àncora per on aquesta es clava a la sorra o al llot del fons.

unitat d'alçària *n f*

MAREES. Alçària de la marea sobre el nivell mitjà que segueix la sizígia un nombre d'hores igual a l'edat de les marees en les sizígies equinoccials.

unitat de contaminació *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Patró convencional de mesura que es fixa reglamentàriament i que es refereix a la càrrega contaminant produïda per l'abocament d'aigües domèstiques, corresponent a 1.000 habitants i al període d'un any.

unitat TEU *n f*
sin. **TEU** *n m*

UNITATS DE MESURA. Mesura de capacitat de càrrega per als vaixells portacontenidors que equival a un nombre de contenidors tipus.

univers *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Conjunt de tots els cossos celestes, de l'espai que els conté i de la matèria dispersa i la radiació que l'omple.

urca *n f*

VELA. Vaixell, similar a una fragata, de gran amplada en el seu centre, d'uns 40 m de llarg, que podia ser de càrrega per al transport de mercaderies o de guerra i que va ser utilitzada fins al segle XVIII.

utillatge *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt d'eines, instruments, maquinària i instal·lacions d'un port que serveixen com a elements auxiliars de la càrrega, descàrrega, transport, emmagatzematge i activitats anàlogues portuàries.

ungla

urca

V

va! *interj*

ESPORT. En rem, expressió amb què el jutge de sortida dona la sortida d'una cursa.

vaca *n f*

PESCA. Art de pesca de ròssec més petit que el bou, amb les cames proporcionalment més llargues i les malles més espesses, que s'arrossega amb una sola barca.

vaca (PV) *n f*

MOTOR. Embarcació que arrossega al bou.

vàgara *n f*

CONSTRUCCIÓ. Cadascuna de les planxes angulars paral·leles a la quilla d'una nau de ferro o d'acer que, posades entre les varengues o entre les quadernes, en reforcen el buc.

vàgara *n f*

FUSTA. Llistó de fusta llarg, estret i vincladís que, clavat per dintre, de popa a proa i a diferents alçades, a les quadernes d'un vaixell de fusta en construcció, serveix per a mantenir-les en la posició convenient fins que hom hi posa les cintes i els baus.

vagoneta *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Vagó de petites dimensions i descobert, generalment basculant, emprat per al transport de materials diversos, generalment solts.

vagoneta de trabuc *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Vagoneta que es descarrega tot trabucant-ne la càrrega.

vaixell *n m*
sin. **nau** *n f,*

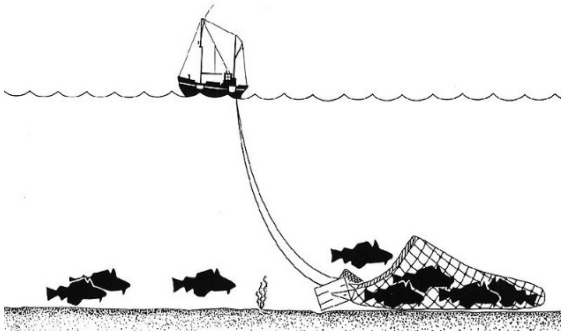

vaca

EMBARCACIÓ. Construcció de fusta, de metall o d'un altre material, sovint de forma escafoide, disposada per surar i córrer sobre l'aigua, amb mitjans de propulsió, destinada a transportar persones o coses.

Nota: Malgrat l'extensió del seu ús, el terme barco no està normalitzat en català, és tracta d'un barbarisme incorporat a la llengua per influència del castellà (veg. Diccionari català-valencià-balear). Sí que existeix el terme barca.

Segons la legislació espanyola una nau inferior a 24 metres d'eslora es considerada una embarcació, i superior a aquesta mesura un vaixell.

vaixell *n m*

EMBARCACIÓ. Embarcació gran que per les dimensions i la solidesa és apta per a navegacions o per a empreses nàutiques d'importància.

vaixell abalisador *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que té la funció d'abalisar un camp de regata, les balises d'un canal, d'una platja, d'un port.

vaixell abalisador *n m*

ESPORT. En vela, vaixell encarregat d'abalisar un camp de regata per a la disputa d'una prova.

vaixell amfibi *n m*
sin. **vehicle amfibi (PV)** *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que es mou per sobre del mar i de terra.

vaixell auxiliar *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell de guerra destinat a usos complementaris i d'infraestructura.

vaixell caixó *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que té la forma de la porta d'un dic sec que regula l'entrada i sortida de l'aigua, és una estructura flotant que es mou autònoma.

Nota: El vaixell caixó és un invent francès del segle XVII. El 1683, Peter Arnold va construir el primer per al dic de l'arsenal de Rochefort . Va ser construït amb fusta, segons els mètodes tradicionals de construcció d'embarcacions d'aquella època, però més tard van ser de planxes de ferro forjat i més tard d' acer. A l'interior del vaixell hi ha espais de llast, plens d'aigua per a l'estabilitat. L'espai superior està segellat de la resta i aquest pot contenir aigua, per enfonsar el caixó fermament a la seva presa del moll, o bé esgotant-la deixar-los secs, permetent que suri i que surti lliure. Per segellar la porta, la quilla ampliada del vaixell encaixa molt bé en una ranura de la pedra de l'obertura del dic

vaixell carboner *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega destinat al transport del carbó.

vaixell cimenter *n m*

MOTOR. Vaixell que transporta ciment.

vaixell cisterna *n m*
sin. **aljub** *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega destinat al transport de líquids o gasos sense envasar.

vaixell cisterna d'aigua potable *n m*

TRANSPORTS > TRANSPORT MARÍTIM. Vaixell dissenyada pel transport d'aigua potable.

vaixell contra incendis *n m*

MOTOR. Vaixell proveït d'instal·lacions destinades a apagar l'incendi d'un altre vaixell.

vaixell correus *n m*

MOTOR. Vaixell de servei públic que té per objecte el transport i el repartiment de la correspondència oficial i privada.

vaixell d'abastament *n*

MOTOR. Vaixell auxiliar de guerra destinat a proveir de combustible i d'aigua la resta de la marina de guerra.

vaixell cisterna Foto de Niels Johannes CC BY SA 4.0

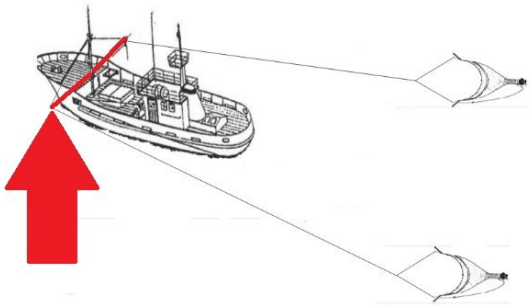
vaixell d'arrossegament amb tangons

vaixell d'altura *n m*

Vaixell capacitat per poder navegar per alta mar i per fer grans recorreguts sense tocar terra.

vaixell d'arrossegament *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que arrossega una xarxa pel fons del mar per pescar.

vaixell d'arrossegament amb tangons *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell de pesca d'arrossegament que porta dos apèndixs, un a babord i un altre a estribord que estan articulats per a l'obrir-los quan es requereix que les xarxes tinguin una superfície de recollida més gran.

Nota: Vaixell propi del mar Cantàbric i l'oceà Atlàntic.

vaixell de cabotatge *n f*

MOTOR. Vaixell destinat al transport de mercaderies i efectes entre ports poc distants.

vaixell de càrrega *n m*

MOTOR. Vaixell mercant destinat al transport de

mercaderies.

vaixell de càrrega a granel *n m*
sin. **vaixell de mercaderies a lloure** *n m*

MOTOR. Vaixell destinat a transportar matèries sòlides esmicolades, soltes, sense envasar.

vaixell de càrrega horitzontal *n m*
sin. **ro-ro** *n m*

MOTOR. Sistema de càrrega i descàrrega de mercaderies que es du a terme mitjançant vehicles que poden entrar al vaixell o sortir-ne amb la càrrega, a través d'unes rampes especialment condicionades.

vaixell de control de mesurament *n m*

ESPORT. En vela, vaixell dels tècnics encarregats d'atribuir i efectuar els controls de mesurament i dopatge a determinats participants d'una regata.

vaixell de doble buc *n m*

MOTOR. Vaixell equipat amb compartiments independents i estancs pels costats i per la part inferior per tal de protegir la càrrega transportada en tancs o bodegues centrals d'una possible col·lisió lateral o encallament.

vaixell de guerra *n m*

MOTOR. Vaixell destinat a combatre contra l'enemic o a vigilar la costa d'un país.

vaixell de línia de sortida *n m*

ESPORT. En vela, cadascun dels dos vaixells, un a cada extrem, que limiten la línia de sortida.

vaixell de mercaderies a lloure *n m*
sin. **vaixell de càrrega a granel** *n m*

vaixell de paletes *n m*
sin. **vapor de rodes** *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que es propulsat per unes rodes amb paletes situades generalment a banda i banda del buc, o a la popa.

vaixell de passatge *n m*

MOTOR. Vaixell mercant destinat al transport de persones.

vaixell de pesca

vaixell de salvament Foto de Montse Laborda Associació el Moll d'Arenys de Mar

vaixell de perforació *n m*

MOTOR. Vaixell que s'utilitza per perforar el fons marí per extreure petroli, realitzant les mateixes funcions que una plataforma d'extracció.

vaixell de pesca *n m*
sin. **pesquer** *n m*

MOTOR. Vaixell aparellat per capturar peix a la mar i destinat al transport de la pesca.

vaixell de pesca de bonítol *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell típic del mar Cantàbric que es dedica a la pesca del bonítol amb canya i esquer viu.

vaixell de respecte *n m*

ESPORT. En vela, vaixell preparat per a actuar en substitució d'un altre vaixell amb funcions organitzatives en cas de necessitat.

vaixell de salvament *n m*

MOTOR. Vaixell especial destinat a les tasques de salvament de persones o d'uns altres vaixells que siguin en perill.

vaixell de timó llarg *n m*
veg. **rabelo** *n m*

vaixell de vapor *n m*

MOTOR. Vaixell mogut per hèlixs accionades per màquines de vapor.

vaixell de vela *n m*
sin. **veler** *n m*

VELA. Vaixell mogut per la força del vent.

vaixell del comitè *n m*

ESPORT. En vela, vaixell utilitzat pel comitè de regata per a donar la sortida d'una prova i seguir-ne el desenvolupament.

vaixell del jurat *n m*

ESPORT. En vela, vaixell utilitzat pel jurat de regata per a controlar el compliment del reglament en el transcurs d'una regata.

vaixell de vapor *n m*
sin. **vapor** *n m*

vaixell en rosca *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell que està acabat de construir, sense aparell ni màquines i amb només el buc.

vaixell escola *n m*

MOTOR. Vaixell civil d'alumnes en pràctiques o auxiliar de guerra on s'ubica la infraestructura per a la instrucció dels soldats de la marina de guerra.

vaixell escorta *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra destinat a la defensa dels combois mercants, equipats amb armament antiaeris i antisubmarins.

vaixell factoria *n m*

MOTOR. Vaixell especial proveït d'instal·lacions per a la transformació i la conservació de les captures dels vaixells pesquers.

vaixell del comitè

vaixell far Foto de l'autor CC BY SA 4.0

vaixell far *n m*

MOTOR. Vaixell que té instal·lat un far i que s'amarra en un indret on una estructura fixa seria impracticable.

vaixell frigorífic *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell especialitzat en el transport de càrregues refrigerades.

vaixell fruiter *n m*

MOTOR. Vaixell dissenyat per al transport de fruites, que normalment, va refrigerat i pot portar les bodegues amb ambient controlat, amb disminució del percentatge d'oxigen.

vaixell fustaire *n m*

MOTOR. Vaixell destinat al transport de fustes.

vaixell guia *n m*

ESPORT. En vela, vaixell fondejat prop d'una balisa que s'encarrega de controlar el pas dels velers que hi viren, en el transcurs d'una regata.

vaixell hospital *n m*

MOTOR. Vaixell que disposa de les instal·lacions necessàries per prestar una assistència mèdica i sanitària completa.

vaixell insígnia *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell més representatiu del conjunt al qual pertany.

Nota: Rep el nom de vaixell insígnia perquè arbora en el seu punt més alt el senyal o divisa, insígnia, que serveix per a indicar la dignitat, el grau, el rang, etc., de la persona que comanda aquell vaixell i la flota que l'acompanya.

vaixell mercant *n m*

MOTOR. Vaixell destinat al transport de mercaderies, de passatgers o de totes dues coses alhora.

vaixell minador *n m*

MOTOR. Vaixell de guerra de superfície especialment equipat, en forma permanent o temporal, per a transportar i fondejar mines.

vaixell mineraler *n m*

MOTOR. Vaixell de càrrega destinat al transport de mercaderies de tipus mineral.

vaixell mixt *n m*

MOTOR. Vaixell mercant destinat al transport de persones i mercaderies.

vaixell monobuc *n m*

EMBARCACIÓ. Vaixell construït amb un casc de folre senzill, que és l'única separació entre la bodega de càrrega i aigua del mar o del riu.

Nota: En cas de trencar-se pot permetre l'entrada aigua directa i la sortida de la càrrega, amb el risc de pèrdua de l'embarcació i d'una catàstrofe ambiental.

vaixell oceanogràfic *n m*

MOTOR. Vaixell especial proveït d'una estació de control oceanogràfic per a mesurar els corrents marins, l'onatge, les marees, etc.

vaixell pirata *n m*

vaixell ramader

EMBARCACIÓ. Vaixell dedicat a robar i assaltar d'altres vaixells a alta mar.

vaixell polivalent *n m*

MOTOR. Vaixell mercant adaptat per transportar diferents tipus de càrrega.

vaixell ramader *n m*

MOTOR. Vaixell especialitzat i condicionat per a transportar bestiar viu.

vaixell taller *n m*

MOTOR. Vaixell destinat a fer reparacions o maniobres especials.

vall *n f*
sin. **buida** *n f*; **si** *n m*

ONADES. Punt en què la superfície inferior de l'onada ateny l'alçada mínima entre dues crestes successives.

vall marina *n f*

AIGUA. Depressió amb forma de vall situada completament al fons de la mar.

vall submarina *n f*

AIGUA. Prolongació d'una vall terrestre dins o a través de la plataforma continental o insular, que generalment presenta evidències d'haver estat formada per l'erosió dels corrents.

vàlvula *n f*

PARTS. Mecanisme que interromp o permet el pas d'un líquid o d'un gas per una conducció, mitjançant un dispositiu regulat automàticament o manualment.

vano *n m*

PARTS. Espai que queda entre el codast de proa i el de popa, per a l'hèlice.

vano *n m*

PARTS. Ornament d'una popa de dos cossos, consistent en un marc més o menys ovalat, que identifica per la seva forma el mestre d'aixa.

vapor *n m*
sin. **piròscaf** *n m;* **vaixell de vapor** *n m*

MOTOR. Nau que navega per l'impuls d'una o més màquines de vapor.

vapor *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Gas en què es transforma un líquid o un sòlid absorbint calor.

vapor de rodes *n m*
veg. **vaixell de paletes** *n m*

vaquera PV) *n f*

MOTOR. Barca destinada a la pesca de la vaca, de forma igual a les usades per a la pesca del bou, però més petita.

varada *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Acció d'avarar.

varada *n f*
veg. **avarada** *n f*

varador *n m*
veg. **escar** *n m*

varador/ varadora *n m,f*

EN TERRA. Persona ocupada en la varada de les barques.

vapor Hidria II Foto de Sesé Otero CC BY SA 4.0

varat/ varada *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Dit de la barca en repòs.

varenga *n f*
veg. **medís** *n m*

varengatge (PV) *n m*

FUSTA. Conjunt de les varengues d'una embarcació.

vareta *n f*

CONSTRUCCIÓ. Quaderna prima doblegada per l'acció del foc.

vehicle amfibi (PV) *n m*
sin. **vaixell amfibi** *n m*

vela *n f*
sin. **drap (PV)** *n m*

VELAM. Cadascun dels trossos de tela forta, ordinàriament formats de diverses peces, anomenades vessos, cosides, que, fermats en un arbre, en una antena o en una verga d'una embarcació, serveixen per a rebre la impulsió del vent i propulsar l'embarcació.

vela *n f*

ESPORT. Esport nàutic consistent a desplaçar-se amb una embarcació moguda per mitjà de veles sobre l'aigua.

Nota: Per exemple, són modalitats de vela la vela lleugera i la vela llatina.

vela al terç Foto de Arosio StefanoCC BY SA 3 0

vela al terç *n f*

TIPUS. Vela trapezial armada al capdamunt d'un pal, que queda en direcció de la crugia i que duu un puny fermat a la proa i el d'escota cap a popa.

vela alta *n f*

TIPUS. Tota vela hissada a la part alta del pal.

vela a riba (Alg) *adv*
veg. **a tot drap** *adv*

vela baixa *n f*

TIPUS. Tota vela hissada a la part baixa del pal mascle.

vela bermudiana *n f*
sin. **bermudiana** *n f*; **vela Marconi** *n f*

TIPUS. Vela major de forma triangular aparellada sobre una botavara que empren majoritàriament els velers actuals.

vela candonga *n f*
sin. **candonga** *n f*

vela candonga *n f*
sin. **candonga** *n f*; **tarquina** *n f*; **vela de ventall** *n f*; **vela tarquina** *n f*

TIPUS. Vela rectangular que porta un dels seus punys atangonat mitjançant una perxa muntada en diagonal i afermada a l'arbre amb una lligada prop de l'enfogonadura.

vela cangrea *n f*
sin. **cangrea** *n f*

vela bermudiana

vela candonga Foto de l'autor CC BY SA 4.0

vela cangrea Foto de l'autor CC BY SA 4.0

TIPUS. Vela trapezial, amb l'angle inferior de proa recte o quasi recte, envergada entre el pic, el pal mascle i la botavara.

vela cangrea de cortina *n f*

TIPUS. Cangrea que s'hissa mitjançant uns patins o garrutxos que corren pel pic fix i que quan és carregada queda recollida sobre el pal.

vela cangrea de pic fix *n f*

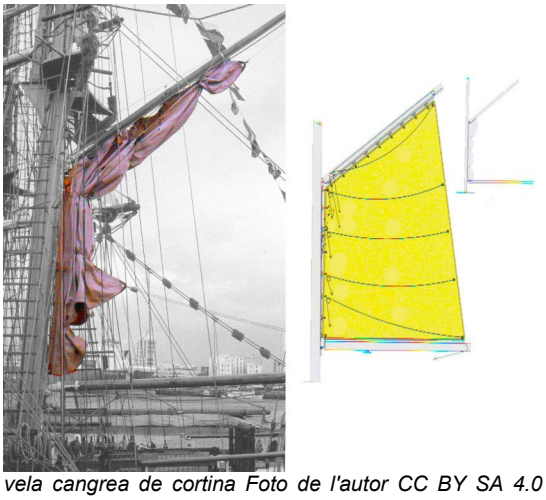

vela cangrea de cortina Foto de l'autor CC BY SA 4.0 i dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

VELAM. Cangrea que s'hissa i amaina mitjançant unes candalisses que fixades al pic i a l'arbre reculen la baluma contra aquests.

vela cangrea de pic mòbil *n f*

TIPUS. Cangrea que s'hissa mitjançant la drissa de boca i la drissa de pic, i queda recollida un cop carregada sobre la botavara.

vela cangrea doble *n f*

TIPUS. Cangrea dividida en dues veles de cortina per un segon pic.

vela d'artimó *n f*
sin. **artimó** *n m*

vela d'estai *n f*

TIPUS. Vela hissada en un estai entre dos pals, que pren el nom de l'aparell corresponent.

vela d'estai de gàbia *n f*

TIPUS. Vela de tall que s'aparella a l'estai de gàbia.

vela d'estai de goneta major *n f*

TIPUS. Vela de tall que s'aparella a l'estai de goneta major.

vela d'estai de perroquet *n f*

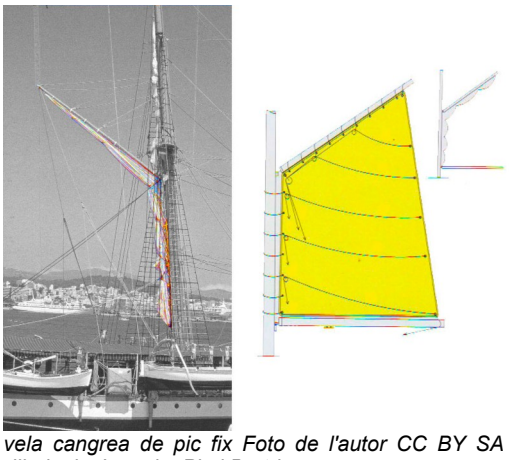

vela cangrea de pic fix Foto de l'autor CC BY SA 4.0 i dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

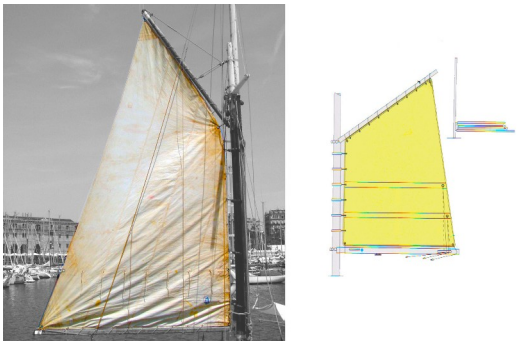

vela cangrea de pic mòbil Foto de l'autor CC BY SA 4.0 i dibuix de Joaquim Pla i Bartrina

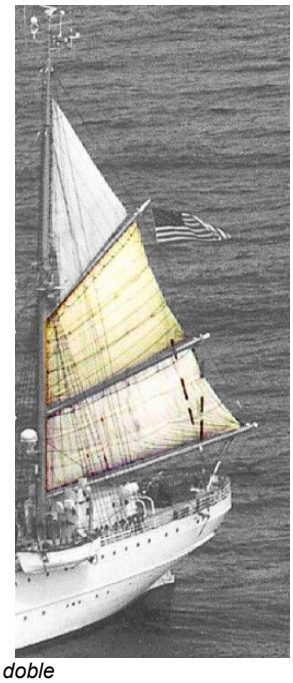

vela cangrea doble

TIPUS. Vela de tall que s'aparella a l'estai de perroquet.

vela d'estai de sobremitjana *n f*

TIPUS. Vela de tall que s'aparella a l'estai de sobremitjana.

vela de capa *n f*
sin. **fortuna (PV)** *n f*; **vela de fortuna** *n f*

TIPUS. Vela de lona molt revinguda i més petita que les veles normals emprada per capejar els temporals.

vela de fortuna *n f*
veg. **vela de capa** *n f*

vela de fortuna *n f*
veg. **vela de respecte** *n f*

vela de martell *n f*
sin. **vela mística** *n f*

TIPUS. Vela llatina truncada de proa, amb dues faixes de ris al gràtil i una prop del pujament.

vela de respecte *n f*
sin. **vela de fortuna** *n f*

TIPUS. Vela de recanvi.

vela d estai Marité de Christian Ferre CC BY SA 4.0

vela de sacs *n f*

TIPUS. Vela emprada sense estar acabada.

vela de tall *n f*
veg. **vela de tallant** *n f*

vela de tallant *n f*
sin. **vela de tall** *n f*

TIPUS. Vela de forma triangular o trapezial que s'enverga a un estai o nervi, a un pal mascle o a una perxa (botavara, pic, antena) i que, en la seva posició de repòs,

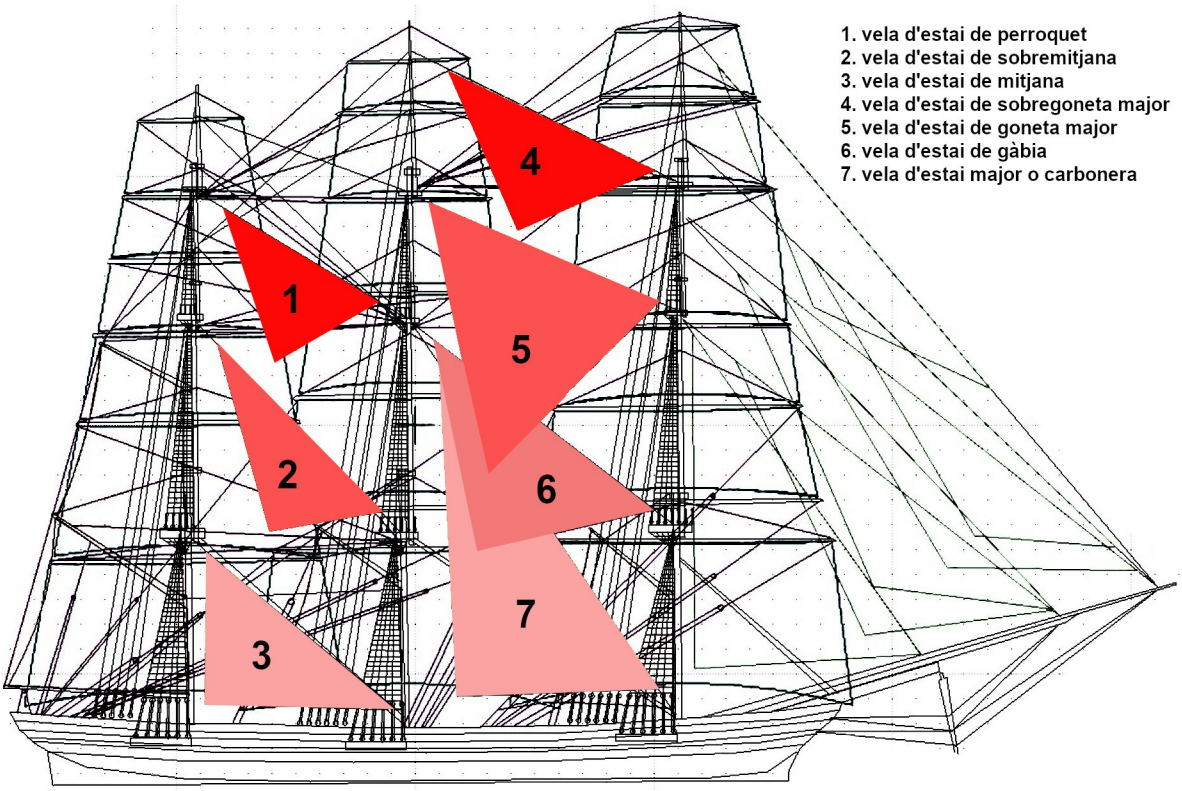

veles d'estai d'una fragata Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

queda sobre el pla de crugia.

Nota: Són veles de tallant l'aurica, la bermudiana, la cangrea, el floc i la guaira.

vela de ventall *n f*
veg. **vela candonga** *n f*

vela entrepenes *n f*
sin. **entrepenes** *n f*

TIPUS. En els vaixells d'aparell llatí, vela triangular que es ferma en les penes de les antenes de major i trinquet per navegar amb vents de popa.

vela escandalosa *n f*
sin. **escandalosa** *n f*

TIPUS. Vela de forma triangular o trapezial que es dóna a l'espai que queda entre el pic d'una cangrea i el masteler.

vela espigada *n f*

TIPUS. Tota vela tallant que té el gràtil i la baluma més llargs del normal.

vela guaira *n f*
sin. **guaira** *n f*

TIPUS. Vela semblant a la cangrea espigada, amb el gràtil llarg, el pic de la qual s'hissa fins a portar-lo a besar el pal, perllongant-lo en sentit vertical.

vela llatina *n f*

TIPUS. Vela triangular que s'enverga a una antena, molt usada a la Mediterrània.

Nota: La denominació vela llatina prové de la locució *a la trina*, que fa referència a la forma triangular de la vela.

vela llatina *n f*

ESPORT. Modalitat de la vela practicada amb una embarcació menor moguda per mitjà d'una o més veles llatines.

Nota: Són disciplines de vela llatina la vela llatina lliure i la vela llatina tradicional.

vela llatina lliure *n f*

ESPORT. Disciplina de vela llatina en què en què

vela escandalosa Foto de NS CC BY SA 3 0

vela guaira Foto de Sijo CC BY SA 2 5

vela llatina Foto de l'autor CC BY SA 4.0

les embarcacions han estat dotades de sistemes moderns respecte al cànon tradicional establert.

vela llatina tradicional *n f*

ESPORT. Modalitat de vela practicada en un sector d'aigües interiors o de mar a prop de la costa, que requereix un nombre poc elevat de tripulants.

vela major *n f*
sin. **major** *n m*

TIPUS. Vela més baixa del pal major.

vela Marconi *n f*
veg. **vela bermudiana** *n f*

vela messana *n f*
veg. **vela mitjana** *n f*

vela mística *n f*
veg. **vela de martell** *n f*

vela mitjana *n f*
sin. **messa (PV)** *n f*; **messana (PV)** *n f*; **vela messana** *n f*

TIPUS. Vela que s'hissa en l'arbre de mitjana.

vela pitxola *n f*

TIPUS. Vela llatina de petites dimensions que s'usa per capejar temporals.

vela quadra *n f*
veg. **vela rodona** *n f*

vela quetxemarina *n f*

TIPUS. Vela llatina molt truncada a proa, amb una faixa de ris en el gràtil i dues al pujament, que munten les barques de mitjana per navegar de bolina trajectes llargs.

vela mitjana

vela quetxemarina Foto de l'autor CC BY SA 4.0

vela radiocontrolada *n f*

ESPORT. Activitat esportiva consistent a fer navegar models a escala reduïda d'embarcacions controlades a distància.

vela rodona *n f*
sin. **creu** *n f*; **quadra** *n f*; **redona (PV)** *n f*; **vela quadra** *n f*

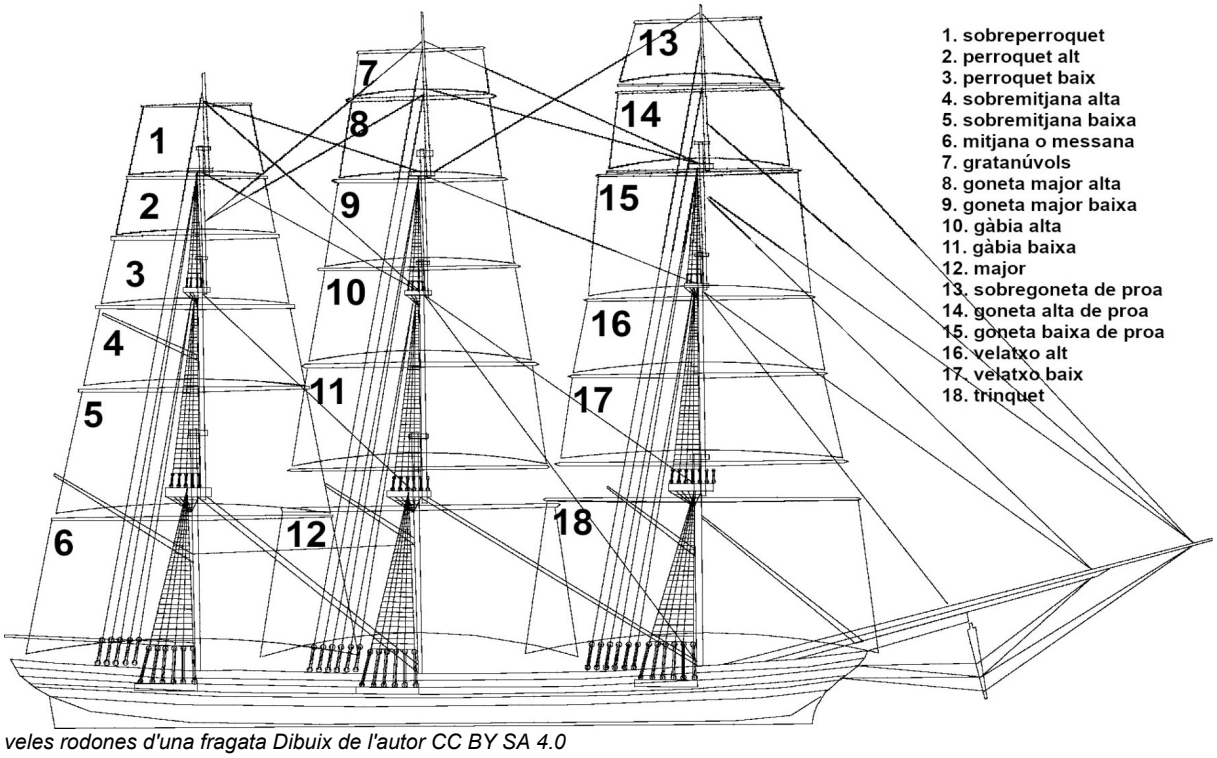

veles rodones d'una fragata Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

TIPUS. Vela de forma rectangular o trapezial que se subjecta a l'arbre mitjançant una verga horitzontal.

vela tarquina *n f*
veg. **vela candonga** *n f*

velam *n m*
sin. **joc de veles** *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Conjunt de veles d'una nau.

velatxo *n m*

TIPUS. Vela i verga de sobre mateix del trinquet, pot ser únic o doble: velatxo baix i velatxo alt.

velejar *v intr*

VELA. Navegar a la vela.

veler *n m*

EMBARCACIÓ. Nau de vela.

veler *n m*
veg. **vaixell de vela** *n m*

veler/ velera *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la vela, que navega a la vela.

veler/ velera *n m,f*

EN TERRA. Persona que fa veles per a embarcacions o les repara.

veler de regates *n m*

ESPORT. Veler construït amb finalitats esportives.

Nota: Per exemple, són velers de regates els optimists, els catamarans i els trimarans.

veler llebre *n m*

ESPORT. En vela, veler participant en una regata de sortida amb porta que és escollit prèviament a l'atzar per a anar marcant la línia de sortida.

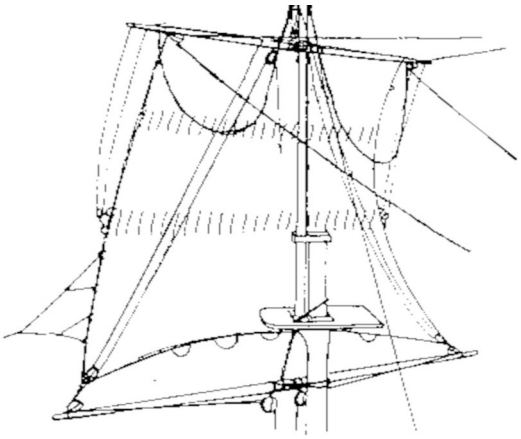

vela rodona

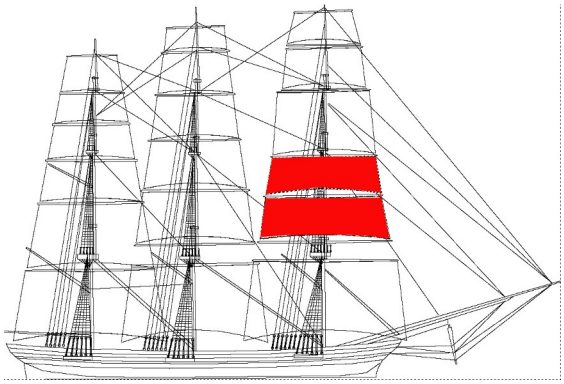

velatxo baix i alt Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

velisa Foto del Museu Marítim de Barcelona

veleria *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Fabricació o fàbrica de veles.

vèlic/ vèlica *adj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Relatiu o pertanyent a la vela o a les veles.

velisa *n f*

TIPUS. Vela de proa, de quatre punys, semblant al baló, que permet navegacions en popa i al llarg, i que per un en ginyós sistema de carregadora es pot arriar sense dificultats fins i tot anant plana.

velocitat *n f*

INSTRUMENTS I CARTES. Magnitud física que expressa l'espai recorregut per un mòbil a la unitat de temps, i la unitat del qual a l'àmbit marítim internacional és el nus (kt).

velocitat *n f*

ESPORT. Modalitat de motonàutica consistent a disputar curses de circuit de curta durada en què els pilots han de completar un nombre determinat de voltes en el mínim temps possible.

velocitat crítica *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Velocitat de gir d'una màquina o motor, que produeix vibracions molt elevades per ressonància amb la seva pròpia freqüència i té efectes nocius.

velocitat d'avanç *n f*

UNITATS DE MESURA. Espai recorregut per l'ull del cicló en una unitat de temps.

velocitat de fase *n f*

ONADES. Velocitat a la qual es propaga la cresta de l'onada.

velocitat de grup *n f*

ONADES. Velocitat de propagació d'un grup d'ones que, en aigües profundes, és igual a la meitat de la velocitat de les ones individuals dins el grup.

velocitat de partícula *n f*

ONADES. Velocitat instantània d'una partícula d'aigua que descriu un moviment orbital sota l'acció d'una onada.

velocitat de propagació *n f*
sin. **celeritat d'ona** *n f*

ONADES. Distància aparent que recorre la cresta o la vall de l'ona en una unitat de temps, referida al moviment ondulatori, no al de les seves partícules i que generalment és equivalent a una tercera part de la velocitat del vent que la produeix.

vent *n m*
veg. **mostatxo** *n m*

vent *n m*

VENT. Moviment horitzontal de l'aire degut a causes naturals.

vent a favor *n m*
sin. **vent de popa** *n m*

ESPORT. Vent que bufa en la mateixa direcció i el mateix sentit que la trajectòria d'una embarcació, de manera que li facilita l'avanç.

vent aparent *n m*

VENT. Vent que incideix en una vela, resultant de sumar el vent real i el vent creat per la velocitat mateixa del veler.

vent de banyo (Alg) *n m*
veg. **ponentol** *n m*

vent de bolina *n m*

VENT. Vent que obliga a navegar de bolina.

vent de costat *n m*
veg. **vent de través** *n m*

vent de grop *n m*

VENT. Vent que porta tempesta.

vent de jornada (Alg) *n m*
veg. **ponentol** *n m*

vent de la Passi (CB) *n m*
sin. **garbinada de primavera** *n f*

VENT. Vent humit del sud-oest (SO) que porta boires i acostuma a bufar per Setmana Santa.

vent de popa *n m*
veg. **vent a favor** *n m*

vent de proa *n m*

VENT. Vent que bufa en sentit contrari al de

l'avanç d'una embarcació.

vent de través *n m*
sin. **vent de costat** *n m*; **vent lateral** *n m*

ESPORT. Vent que bufa en una direcció perpendicular a la trajectòria d'una embarcació

vent del bauprès *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Vent que va del tamboret del bauprès a les amures o als pescants de gata.

vent del botaló de petifloc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Vent que va del penol del botaló a les amures o als pescants de gata.

vent del botaló del floc *n m*

EIXÀRCIA FIXA. Vent que va de l'abraçadora que hi ha a la meitat del botaló a les amures o als pescants de gata.

vent dominant *n m*

ESPORT. Vent d'una zona concreta que segueix una direcció determinada amb una freqüència superior als vents en qualsevol altra direcció.

vent en contra *n m*

ESPORT. En rem, vent que bufa en sentit oposat a la trajectòria d'un bot de rem, de manera que li dificulta l'avanç.

vent favorable *n m*

VENT. Vent que afavoreix la navegació de vela seguint el rumb triat.

vent fluix *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 3 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 7 i 10 nusos.

vent fluixet *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 2 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 4 i 6 nusos.

vent fort *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 7 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 28 i 33 nusos.

vent fresc *n m*
sin. **fresc** *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 6 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 22 i 27 nusos.

vent fresquet *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 5 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 17 i 21 nusos.

vent lateral *n m*
veg. **vent de través** *n m*

vent local *n m*

ESPORT. Vent d'una zona concreta amb unes característiques que estan determinades per les condicions del lloc.

vent moderat *n m*

VENT. Vent que bufa amb força 4 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 11 i 16 nusos.

vent pluig *n m*

VENT. Vent que porta pluja.

ventada *n f*

VENT. Augment sobtat de la velocitat del vent, més sostingut i de més durada que una ratxa.

ventall submarí *n m*
veg. **con submarí** *n m*

venteguera *n f*

VENT. Vent tempestuós, vent fort que alça gran pols.

ventijol *n m*
sin. **oratjol** *n m*; **oreig** *n m*; **ventolí** *n m*; **ventolina** *n f*

VENT. Vent que bufa amb força 1 segons l'escala Beaufort, és a dir, amb una velocitat d'entre 1 i 3 nusos.

ventilador *n m*

PARTS. Màquina o instrument per a refrescar o renovar l'aire d'un lloc tancat.

ventolejar *v intr*

VENT. Fer ventades ara i adés.

ventolejar *v tr*

VENT. Exposar a l'acció del vent.

ventolí *n m*
veg. **ventijol** *n m*

ventolina *n f*
veg. **ventijol** *n m*

ventós/ ventosa *adj*

VENT. En què sovint fa VENT.

ventre *n m*
veg. **antinode** *n m*

vents alisis *n m pl*
sin. **alisis** *n m pl*

VENT. Vents que, a la regió tropical, bufen contínuament del nord-est a l'hemisferi nord i del sud-est a l'hemisferi sud.

Ventura *n f*

VENT. Personificació del vent de tramuntana.

veranda *n f*

PARTS. Balconada de ferro amb passamà de fusta d'un vaixell.

verduguet *n m*

CONSTRUCCIÓ. Bordó que rodeja el buc arran de coberta.

verga *n f*

ventilador

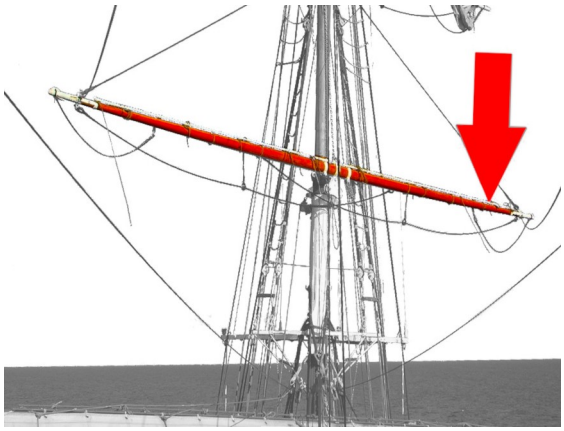

verga Foto de PeteVerdonCC BY SA 3

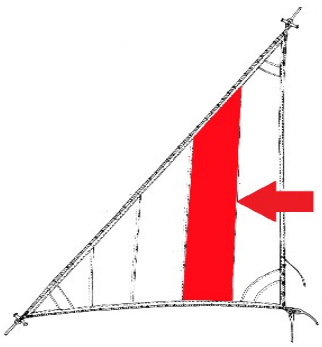

ves

ARBORADURA MÒBIL. Perxa perpendicular al pal que serveix per envergar-hi les veles quadres.

vertell *n m*
veg. **abartrell** *n m*

ves *n m*
sin. **bes** *n m*; **lés (Ros)** *n m*, **ferso (Alg)** *n m*

PARTS. Tros de tela forta que, cosit amb d'altres, forma una vela; o que combinat amb d'altres de diferent color, forma una bandera, un gallardet, etcètera.

vestit d'aproximació *n m*
veg. **vestit de penetració** *n m*

vestit de penetració *n m*
sin. **vestit d'aproximació** *n m*

SEGURETAT. Vestit de gran poder de reflexió i resistència mecànica que cobreix completament el cos i l'equip de protecció respiratòria, que pot resistir temperatures de fins a 2.000° C durant un segon.

vestit de supervivència *n m*

EN EL VAIXELL: BALSES SALVAVIDES I ALTRES ELEMENTS. Vestit sec impermeable destinat a protegir l'usuari de la hipotèrmia, si està submergit en aigua freda o exposat d'una altra manera després d'abandonar un vaixell, especialment a l'oceà obert.

vestit humit *n m*

ESPORT. Vestit isotèrmic que aïlla del fred per mitjà d'una capa d'aigua introduïda al vestit en començar a nedar, la qual s'escalfa per irradiació corporal.

vestit isotèrmic *n m*

ESPORT. Vestit de material aïllant i flexible que manté la temperatura del cos constant, utilitzat per a desenvolupar una activitat en contacte continuat amb l'aigua.

vestit sec *n m*

ESPORT. Vestit isotèrmic estanc que queda completament tancat al voltant del coll, els canells i els turmells.

veta *n f*

CAPS. Corda gruixuda, generalment d'espart, que serveix per a amarrar una embarcació o per a remolcar-la.

veta *n f*

CAPS. Nom donat a tots els caps i cordes utilitzats en marineria, excepció feta dels que tenen nom específic.

veta (PV) *n f*
veg. **beta** *n f*

via aquàtica *n f*
veg. **aigües navegables** *n f pl*

vestit de penetració

vestit de supervivència Foto de nootica.es

via d'aigua *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Orifici, escletxa, etc., especialment el que és produït accidentalment, pel qual penetra l'aigua de la mar al buc d'una embarcació.

via d'aigua *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Orifici a l'obra viva del buc per on entra aigua dins la nau.

vídua *n f*

REM. Darrera llanxada que portava en terra les restes de la descàrrega d'un vaixell i que era arribat el moment en què alguns receptors generosos obsequiaven

els tripulants.

vigilant/ vigilanta *n m,f*

EN TERRA. Persona que s'encarrega de fer tasques de vigilància en un establiment, especialment de fer el control de les entrades i les sortides.

vinatera *n f*

CAPS. Cadascun dels trossets de corda de cànem de devers 20 a 30 cm. de llarg, lligats per l'extrem superior a la vergalina d'una verga i acabats per l'extrem inferior en una pinya o nus, que serveixen als mariners per a agafar-s'hi quan estan sobre el marxapeu.

vinclament *n m*

CONSTRUCCIÓ. Deformació lateral d'una peça llarga que es corba en la part central per efecte d'una compressió excessiva exercida en el sentit de l'eix longitudinal.

violí *n m*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Part alta del tallamar d'una proa de violí.

violí *n m*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Peça de fusta en què s'amarra l'amura d'una vela de martell o mística.

violí *n m*

NAVEGACIÓ TRADICIONAL. Eixàrcia que dóna rigidesa a la part alta d'un pal piol d'un aparell bermudià.

virada *n f*
sin. **viratge (PV)** *n m*

NAVEGACIÓ. Acció de virar.

virada *n f*

VELA. Gir que fa el patí de vela per proa quan, anant de cenyida, el patinaire es posa, caçant la vela, més a proa del pal.

virada en rodó *n f*

ESPORT. Virada en què es fa un gir de 180º.

virada per avant *n f*

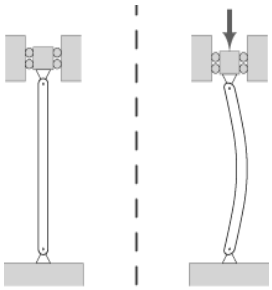

vinclament

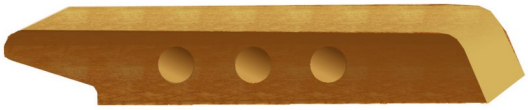

violí Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

ESPORT. En vela, virada en què es fa passar la proa per la direcció del vent.

virar *v intr*

VELA. Canviar de rumb canviant a la vegada d'amura.

virar *v tr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Cobrar un cap, un cable o la cadena de l'àncora amb un gigre, un cabrestant, un molinet, etc.

virar *v tr*

PESCA. Tesar l'art del bou amb el cabrestant.

virar a pic *v intr*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Virar la cadena de l'àncora fins que aquesta quedi a la vertical de l'escobenc.

virar en rodó *v intr*

VELA. Virar fent passar el vent d'un costat a l'altre per popa.

virar en rodó *v intr*

VELA. En un patí de vela, empalmar una virada i una trabujada.

virar per avant *v intr*
sin. **tombar** *v tr*

VELA. Virar fent passar el vent d'un costat a l'altre

per proa.

virar una balisa *v intr*

ESPORT. En vela, virar al voltant d'una balisa començant des de la banda establerta per les instruccions de regata.

viratge (PV) *n m*
veg. **virada** *n f*

virolla *n f*

CAPS. Anell de metall que es posa a l'interior d'una gassa a l'extrem d'un cap i serveix per a reforçar-lo i evitar el seu desgast.

viscositat *n f*
sin. **fricció interna** *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Resistència que ofereixen tots els fluids, i alguns sòlids, a canviar llur forma sota l'acció de forces exteriors.

visera de proa *n f*

PARTS. Part retràctil de la proa d'un vaixell que s'aixeca per a permetre la càrrega i descàrrega de mercaderies.

visibilitat *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Possibilitat de veure des de certa distància, a través d'un medi determinat, etc.

Nota: Existeix una Escala internacional de visibilitat de l'aire.

visor *n m*

ESPORT. En rem, instrument constituït per una caixa foradada pels extrems amb un fil vertical a cada costat i per una brúixola a sobre, que utilitzen el jutge de sortida i el jutge d'arribada per a comprovar l'alineació dels bots de rem i l'ordre d'arribada.

vitre *n m*

PARTS. Lona fina de cànem especial per la fabricació de veles.

virolla Foto de l'autor CC BY SA 4.0

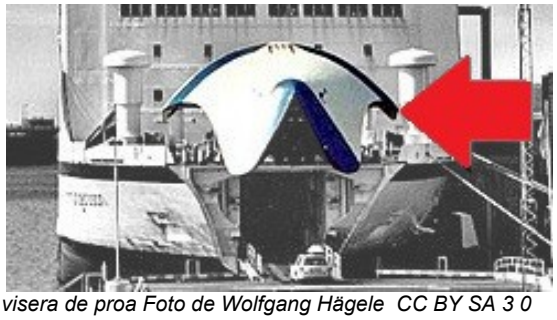
visera de proa Foto de Wolfgang Hägele CC BY SA 3 0

viuda (PV) *n f*

PESCA. Últim senyal del bolig que indicava la darrera corda.

viver *n m*
veg. **musclera** *n f*

voga *n f*
sin. **vogament (PV)** *n m*

REM. Acció de vogar o de remar.

voga *n f*
sin. **freqüència de palades** *n f*; **ritme d'estropada** *n m*

ESPORT. En rem, nombre de palades fetes per minut pels remers d'un bot.

vogador/ vogadora *n m,f*
veg. **remer/ remera** *n m, f*

vogament (PV) *n m*
veg. **voga** *n f*

vogar *v intr*
sin. **anar a vent d'estrop** *v intr*; **remar** *v intr*

REM. Servir-se dels rems per fer avançar una embarcació en l'aigua.

Nota: En rem en punta, les accions de remar es classifiquen, segons el costat del rem, en remar a babord i remar

a estribord.

vogar *v intr*

ESPORT. En vela, cometre una falta consistent a moure el timó com si fos un rem per fer avançar l'embarcació.

vogar de fatxa (Alg) *v intr*
veg. **ciar** *v intr*

vogi *n m*
veg. **cabrestant** *n m*

vogi *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Torn gran emprat per treure embarcacions a terra.

vogir *v intr*
veg. **terrejar** *v intr*

vògit *n m*
veg. **cabrestant** *n m*

vol nàutic *n m*

ESPORT. Esport d'aventura consistent a desplaçar-se en l'aire amb un paracaigudes remolcat per una embarcació ràpida.

volandera *n f*

ESPORT. En rem, peça en forma de corona circular d'una escalemera que serveix per regular-ne l'alçada.

volant *n m*

PARTS. Roda pesant, sobretot en la seva perifèria, que forma part d'un mecanisme, la qual, en rodar, amb la seva inèrcia s'oposa a qualsevol fluctuació de la velocitat del dit mecanisme.

volant *n m*

ESPORT. En motonàutica, element d'una embarcació autopropulsada situat davant el seient del pilot, que serveix per a incidir en la trajectòria.

volanteira *n f*

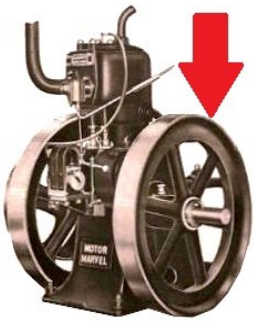

volant

volanteira Foto arxiu de la cofradiaburela.org (domini públic)

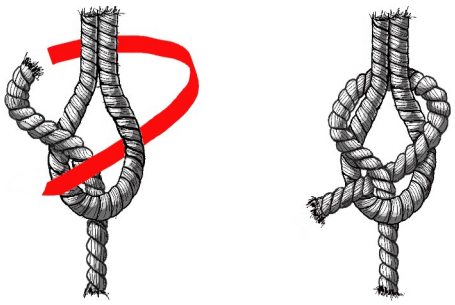

volta d'escota Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

VELA. Embarcació per a la pesca d'altura gran propulsada amb dos arbres i dues veles quadres, amb les amures molt altes i una mànega ampla.

volta *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Amarrament provisional d'un cap a qualsevol objecte, només perquè no s'escapi.

volta d'escota *n f*
sin. **malla escorredora (IB)** *n f*; **nus de teixidor** *n m*

NUSOS I ENTOLLADURES. Nus on es creuen els dos caps, amb un d'ells es fa una baga i l'altra cap la volta per darrera i passa per sobre de si mateix, després s'introdueix per la baga.

volta de calafat *n f*
sin. **balç de calafat** *n m*

volta de cigala *n f*
veg. **volta de ruixó** *n f*

volta de ganxo *n f*
sin. **salpa de gat** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Volta que es dóna amb l'extrem de l'acollador en el ganxo de l'aparell amb el qual es tesa un obenc, estai o un altre cap.

volta de maniobra *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligada que es fa amb un cap sobre la manegueta o cornamusa.

volta de ruixó *n f*
sin. **volta de cigala** *n f*

NUSOS I ENTOLLADURES. Lligada especial que es fa al ruixó quan es tem que pot quedar enganxat al fons.

voltejar *v intr*

VELA. Una nau, navegar fent bordades per guanyar sobrevent.

voltejar *v intr*

VELA. Navegar a la vela, sense pressa, amb un vent més aviat fluix.

vomitar *v int*
sin. **botar (alg)** *v intr*
ORDRES I TERMES GENÈRICS. Treure convulsivament per la boca les matèries contingudes en l'estómac.

vora de la banyera *n f*

ESPORT. Extrem superior de la banyera d'una piragua.

vòrtex *n m*

CORRENTS. Remolí que es forma al mar, al riu per la confluència de corrents enfrontats.

vuit *n m,f*

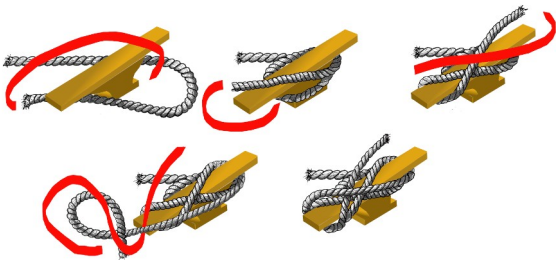

volta de maniobra Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

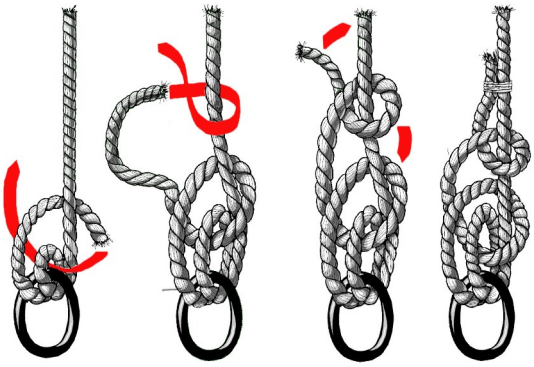

volta de ruixó Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

ESPORT. Remer situat en vuitena posició en un bot de rem, comptant de proa a popa.

Nota: En el vuit amb timoner, el vuit coincideix amb el marca. Les posicions dels remers tradicionalment es compten de popa a proa, però la Federació Internacional de Rem estableix que s'han de comptar de proa a popa.

vuit a la italiana *n m*

ESPORT. Bot de punta per a vuit remers muntat de manera que dos portants correlatius, generalment el quart i el cinquè, són a la mateixa banda.

vuit amb timoner *n m*
sigla **8+** *n m*

ESPORT. Modalitat de rem en punta que es practica amb un outrigger d'una eslora d'uns 17,5 m i un pes mínim de 93 kg, tripulat per vuit remers i un timoner.

WNW *n m*
veg. **oest-nord-oest** *n m*

X

xabec *n m*

VELA. Nau de vela llatina, amb tres arbres, bauprès i caçaescotes amb tres veles llatines i algun floc, usada a la Mediterrània per al tràfic de cabotatge.

xabec Foto de l'autor CC BY SA 4.0

xabec (IB) *n m*
veg. **artet** *n m*

xafagor *n f*
veg. **xafogor** *n f*

xafaldet *n m*
veg. **aferraveles** *n m*

xafaldet *n m*

EIXÀRCIA MÒBIL. Cap que, juntament amb d'altres, serveix per a carregar els punys baixos de les veles quadrades altes.

xafaldet *n m*
veg. **palanqui** *n m*

xafarranxo *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Acció de treure embarassos en un vaixell perquè estigui disposat a un temporal o a una altra feina.

xàfec *n m*
sin. **arruixada (PV)** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Pluja forta de curta durada.

xafogor *n f*
sin. **calitja** *n f*; **xafagor** *n f*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Calor sufocant que se sent en un ambient calent, humit i encalmat.

xalana Foto de l'autor CC BY SA 4.0

xaica *n f*
veg. **gussi** *n m*

xalana *n f*
sin. **xelandrí (PV)** *n m*

REM. Embarcació de fons pla tallada de proa i de popa.

xaloc *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Sud-est.

xaloc *n m*

VENT. Vent que ve del sud-est (SE).

xalocada *n f*

VENT. Ventada forta de sud-est.

xaloquejar *v intr*

VENT. Fer vent de sud-est.

xaloquejar *v intr*

VENT. Tendir a venir, un vent, del sud-est (SE).

xaloquell *n m*

VENT. Vent suau de sud-est.

xalupa *n f*

REM. La més gran de les embarcacions auxiliars d'un vaixell.

xalupa *n f*

VELA. La més gran de les embarcacions de pesca costanera del mar Cantàbric en temps de vela.

xambel (PV) *n m*
sin. **xamber (PV)** *n m*

PESCA. Variant del volantí.

xamber (PV) *n m*
veg. **xambel (PV)** *n m*

xamfrà *n m*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Cara, generalment llarga i estreta, que mata l'aresta d'un sòlid.

xampa (CD) *n f*
veg. **pollacra en xampa** *n f*

xanar *v tr*

VELA. Afluixar la vela.

xap *interj*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Expressió que evoca el soroll que fa un cos en caure tot llarg a l'aigua.

xapa *n f*

CONSTRUCCIÓ. Planxa o placa prima de metall, de fusta, de plàstic o d'altres materials.

xapar *v tr*

xalupa

sin. **esberlar** *v tr*

FUSTA. Obrir en dues o més parts per ruptura del lloc que ofereix menys resistència.

xapat *n m*
veg. **aplacat** *n m*

xaragall *n m*

TERRA. Regueró que es forma en una platja a causa del flux cap a la mar de l'aigua que ha quedat a la sorra de la part alta de la platja, després de la retirada de la marea o quan amainen les onades de tempesta.

xàrcia (PV) *n f*
veg. **xarxa** *n f*

xarpeig *n m*
veg. **tràngol** *n m*

xarpeti *n m*
veg. **tràngol** *n m*

xarxa *n f*
sin. **reda (Alg)** *n f*

PARTS. Malla que es posa per cobrir l'espai buit entre la tercera bancada i la bancada de popa per recollir-hi el cordam.

xarxa *n f*
sin. **xàrcia (PV)** *n f*

PESCA. Teixit de fils nuats formant una retícula, semblant al de les xarxes de pescar, amb què s'embolquen mercaderies soltes a fi d'hissar-les des d'un lloc per dipositar-les en un altre.

xarxaire *n m/f*
sin. **home d'agulla (Alg)** *n m;* **redero (PV)** *n m*; **teixidor de xarxes/ teixidora de xarxes** *n m,f,*

EN TERRA. Persona que teixeix, arma o construeix xarxes o arts de pesca.

xata *n f*

REM. Embarcació de fons pla i poc calat que serveix per traslladar molta càrrega i per netejar l'obra viva dels vaixells sense entrar al dic.

xàvega *n f*

REM. Petit bot de rems.

xàvega *n f*
veg. **artet** *n m*

xaveguer/ xaveguera *n m,f*
veg. **aixaveguer/ aixaveguera** *n m,f*

xaveta *n f*

PARTS. Clavilla de la clau que ferma l'arbre al banc d'arborar.

xaveta *n f*

PARTS. Peça de secció rectangular o quadrada que s'insereix entre dos elements que han de ser solidaris entre si per a evitar que es produeixin esllavissades d'una peça sobre l'altra.

xelandrí (PV) *n m*
veg. **xalana** *n f*

xemeneia *n f*

PARTS. Conducte que dona sortida al fum producte de la combustió del motor o motors d'un vaixell.

xerrac *n m*
sin. **xorrac** *n m,* **serraco (Alg)** *n m,* **sorrac (TE)** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Eina que consisteix en una fulla d'acer d'aproximadament 1 mil·límetre de gruix, d'una certa rigidesa però alhora amb una mica de flexibilitat, amb dents en un dels cantells, i amb agafador o mànec,

xata

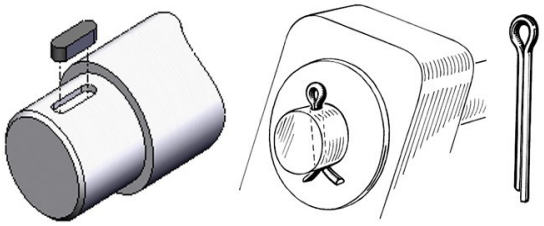

xaveta

xerrac Foto de Securiger CC BY-SA 3.0

per a ésser agafat amb una mà, fixat a l'extrem més ample de la fulla.

xerrac d'esquena *n m*
veg. **xerrac de beina** *n m*

xerrac de beina *n m*
sin. **xerrac d'esquena** *n m*; **xerrac de costella** *n m*; **xerrac de molla** *n m*

CONSTRUCCIÓ. Xerrac petit amb dents més fines que el xerrac normal i amb una fulla ampla i de forma rectangular que té a la part oposada a les dents una beina de ferro en forma de U invertida passada al llarg del cantell superior per donar-li rigidesa, i que serveix per a fer talls de precisió.

xerrac de costella *n m*
veg. **xerrac de beina** *n m*

xerrac de dues mans *n m*
sin. **serra arborera** *n f*; **serra de trencar** *n f*

FUSTA. Eina constituïda per una fulla de grans dimensions a cada extrem de la qual hi ha un mànec i que, manejada per dues persones, s'utilitza per a dividir grans fustes sobre cavallets.

xerrac de molla *n m*
veg. **xerrac de beina** *n m*

xicot *n m*
sin. **cap (Alg)** *n m,* **cabet (PV)** *n m;* **frena (PV)** *n f*; **punta** *n f*; **punta del cap** *n f,* **cap (Alg)** *n m,* **cabet (PV)** *n m*

CAPS. Extrem d'un cap o d'una cadena.

xim-xim *n m*

PRECIPITACIONS I NÚVOLS. Pluja menuda i seguida.

xinxorro *n m*

REM. Embarcació auxiliar.

xipolleig *n m*

ONADES. Fenomen d'ones estacionàries causat per la reflexió d'un tren d'onades que rebota, sense rompre, contra una estructura amb un parament vertical o quasi vertical.

xiquet de a bordo (PV) *n m*
veg. **grumet** *n m/f*

xiulet de contramestre *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Instrument per a produir un so agut semblant a un xiulet, en què l'aire insuflat ve a pegar obliquament contra la vora aguda de l'orifici de sortida usat pel contramestre per donar ordres.

xofer/ xofera *n m,f*
veg. **conductor/ conductora** *n m,f*

xorrac *n m*
veg. **xerrac** *n m*

xorrar *v tr*
sin. **acollir (Alg)** *v tr;* **alotar (PV)** *v tr*; **apamar (PV)** *v tr*; **cobrar** *v tr*; **halar (PV)** *v tr,*

PESCA. Cobrar les xarxes per treure el peix que s'hi ha agafat.

xuclador *n m*

BOSSELLS, APARELLS I ALTRES. Element de la draga xucladora format per un tub d'aspiració proveït a l'extrem d'un arrencador que esmicola els materials del fons que són xuclats.

xerrac de beina Foto de SilentC CC BY-SA 3 0

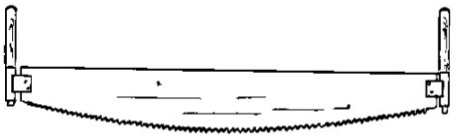

xerrac de dues mans Dibuix de Termcat

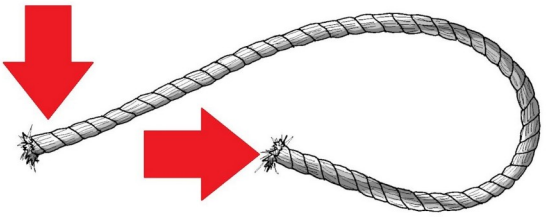

xicot Dibuix de l'autor CC BY SA 4.0

xinxorro Foto de l'autor CC BY SA 4.0

xuclador *n m*
veg. **remolí** *n m*

xumaca *n f*

REM. Barca de pesca vella i atrotinada, que fa aigües per tot el buc.

xupa-xup (PV) *n m*

PESCA. Màquina de recollir la xarxa.

xuplador (PV) *n m*
veg. **remolí** *n m*

xurma *n f*

EN MAR. Conjunt de galiots d'una galera.

xuxo (CD) *n m*
sin. **rampugoll** *n m*

Z

zèfir *n m*

VENT. Vent suau que tendeix a venir de ponent.

zenit *n m*

INSTRUMENTS I CARTES. Punt de l'esfera celeste diametralment oposat al nadir, situat exactament sobre el cap de l'observador.

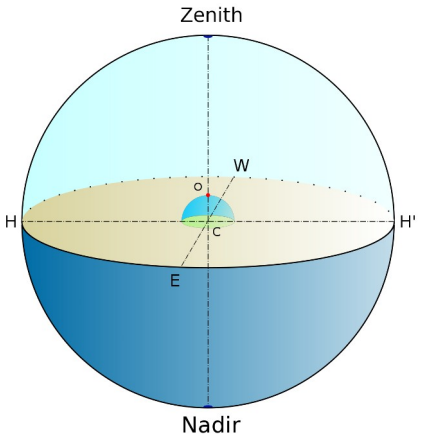

zenit

zigzaguejar *v intr*

VELA. Navegar fent guinyades a banda i banda del rumb a seguir.

zona *n f*

ORDRES I TERMES GENÈRICS. Part de la superfície de la Terra de les cinc en què es divideix segons el clima.

zona activa *n f*
sin. **zona de bany** *n f*

TERRA. Zona de la platja en què solament es permeten uns determinats usos.

zona batial *n f*

AIGUA. Aigües i fons marins situats entre els 1000 i els 4000 m de profunditat, entre la zona mesopelàgica i per sobre de la zona abissopelàgica o abissal.

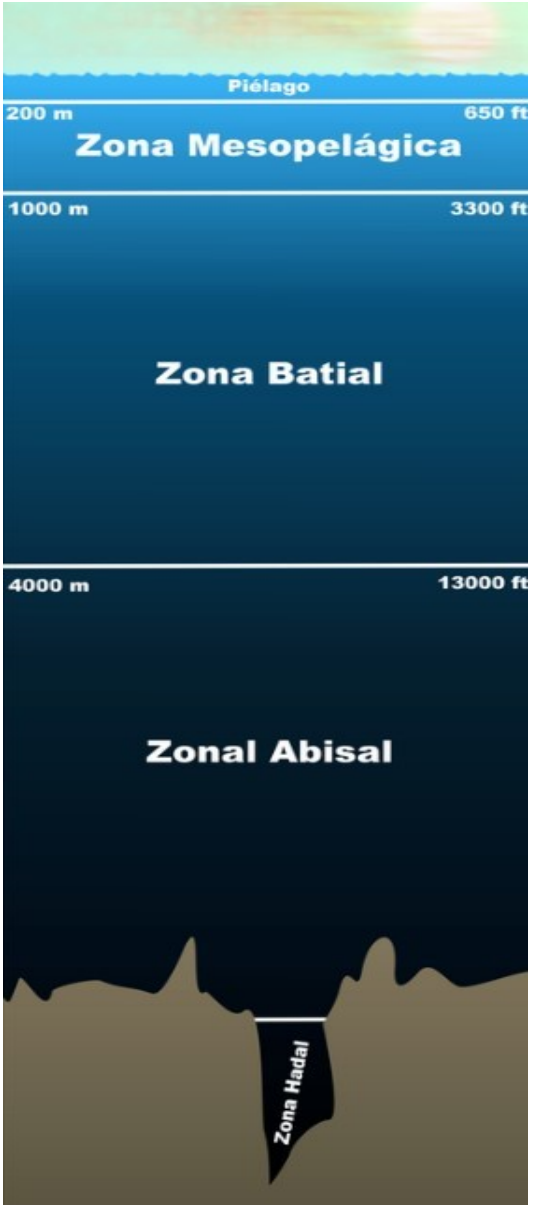

zona batial

zona contigua *n f*

AIGUA. Zona que s'estén des del límit exterior de la mar territorial fins a 24 milles nàutiques comptades des de la línia de base.

zona costanera *n f*

TERRA. Zona compresa per la terra i la mar que

voregen la costa.

zona d'activitats logístiques *n f*

TERRA. Zona del port destinada al desplegament d'activitats de distribució, emmagatzematge i manipulació de mercaderies, materials i productes o components industrials, amb la finalitat de distribuir-los a llocs concrets en la quantitat i el moment oportuns.

zona d'ancoratge *n f*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Zona del port destinada a ancorar-hi embarcacions.

zona d'arribada *n f*

ESPORT. En piragüisme, zona d'un camp de regata situada a continuació de la línia d'arribada, que s'utilitza per a comprovar després d'una cursa l'adequació de les piragües a les regles sobre el pes i la qualitat de la superfície del buc.

zona d'emmagatzematge *n f*

TERRA. Zona del port destinada a estades duradores de mercaderies, materials i subministraments i que en permet l'acumulació.

zona d'extinció *n f*

ONADES. Espai marítim on les onades es van atenuant suaument segons viatgen per l'oceà.

zona d'influència *n f*

TERRA. Zona que comprèn l'espai terrestre entre el límit interior de la riba de la mar i una línia situada almenys a 500 metres terra endins en què es limiten les construccions i els usos.

zona d'interès marisquera *n f*

AIGUA. Zona que comprèn l'espai marítim en què és prohibit d'efectuar determinades accions, com ara els abocaments, a fi de protegir la fauna marina marisquera que s'hi desenvolupa.

zona d'operacions *n f*

TERRA. Zona del port destinada a la transferència i manipulació de les mercaderies, els materials i els subministraments, on no hi són gaire temps.

zona de 25 m

ESPORT. En piragüisme, zona d'un camp de regata delimitada per la línia de sortida i la línia de 25 m.

zona de 100 m *n f*

ESPORT. En rem, zona d'un camp de regata que comprèn els primers 100 m del recorregut de la cursa.

Nota: En cas de sortida nul·la o d'avaria d'un bot de rem dintre la zona de 100 m, es pot repetir la sortida de la regata.

zona de bany *n f*
veg. **zona activa** *n f*

zona de borneig *n f*
sin. **borneig** *n m*

ANCORATGE I AMARRAMENT. Espai necessari perquè pugui bornar una embarcació fondejada entorn del punt on l'àncora ha fet presa, o bé entorn d'un cos mort.

zona de dipòsit *n f*

TERRA. Zona del port on es poden situar les mercaderies i que serveixen per a regular els fluxos de càrrega i descàrrega.

zona de frenada *n f*

ESPORT. En rem, sector final d'una àrea de competició, amb una extensió de 100 a 200 m, situat a continuació de la línia d'arribada, que serveix perquè els participants en una prova vagin perdent velocitat un cop acabada.

zona de neteja *n f*

ESPORT. Sector d'una àrea de competició destinat a la neteja dels bots de rem.

zona de pas *n f*
veg. **zona de trànsit** *n f*

zona de recuperació *n f*

ESPORT. En rem, zona adjacent a un camp de regata, que s'utilitza per a tornar als pontons d'embarcament després d'una cursa.

Nota: De vegades, la zona de recuperació consisteix en un carrer exterior.

zona de rompent *n f*

ONADES. Zona entre el límit més exterior dels rompents i el límit de la remunta d'onades.

zona de salvament *n f*

TERRA. Zona que comprèn els primers 20 metres de la servitud de protecció destinada a dipositar temporalment objectes materials llençats per la mar i a realitzar operacions de salvament marítim.

zona de serveis portuaris *n f*

TERRA. Conjunt de superfícies de terra i aigua delimitades i destinades al desenvolupament de l'activitat portuària.

zona de sortida *n f*

ESPORT. Zona d'un camp de regata situada abans de la línia de sortida.

zona de transició *n f*

AIGUA. Zona aquàtica on l'aigua té una profunditat menor que 1/2 però superior a 1/25 de la longitud d'ona.

Nota: Referent a les ones de gravetat progressives.

zona de trànsit *n f*
sin. **zona de pas** *n f*; **zona de vigilància litoral** *n f*

AIGUA. Zona afectada per una servitud de trànsit.

zona de vigilància litoral *n f*
veg. **zona de trànsit** *n f*

zona econòmica *n f*

AIGUA. Zona del domini públic maritimoterrestre formada per l'espai comprès des del límit exterior de la mar territorial fins a la distància de 200 milles nàutiques.

zona franca *n f*

TERRA. Zona del litoral, generalment inclosa o annexa a un port, amb les instal·lacions necessàries, on es poden desembarcar, estar transitòriament, manipular i transformar mercaderies provinents de ports estrangers sense pagar drets de duana mentre no entrin al país.

zona litoral *n f*

AIGUA. Zona indefinida que s'estén mar endins des de la línia de costa fins passada la zona de rompent.

zona marítima *n f*
veg. **mar territorial** *n m*

zona marítima (PV) *n f*
veg. **província marítima** *n f*

zona maritimoterrestre *n f*

TERRA. Zona del domini públic maritimoterrestre formada per l'espai comprès entre la línia de baixamar màxima viva equinoccial i el límit fins on arriben les onades en els temporals més grossos coneguts o, si el supera, el de la plenamar més alta en la marea viva.

Nota: També s'estén pels marges dels rius fins on es fan sensibles els efectes de les marees.

zona nerítica *n f*

AIGUA. Zona marina situada per sobre de la plataforma continental, sense contacte amb el litoral.

zona nodal *n f*

AIGUA. Zona en la qual la direcció predominant del transport litoral canvia.

zona portuària *n f*

TERRA. Zona del domini públic maritimoterrestre administrada per l'autoritat portuària.

zona tórrida *n f*
veg. **zona tropical** *n f*

zona tropical *n f*
sin. **tròpic** *n m*; **zona tórrida** *n f*

GEOGRAFIA. Regió de la Terra que envolta l' Equador. Estan delimitats en latitud pel Tròpic de Càncer a l' Hemisferi Nord i pel Tròpic de Capricorn a l' Hemisferi Sud.

BIBLIOGRAFIA

- Alegret, Joan Lluís, Badias, Jaume i Mata Raül. De quilla a perilla. L'ofici dels mestres d'aixa a la Costa Brava. Departament de cultura de la Generalitat de Catalunya. 2009
- Al·lès, Cristòfol. Introducció a la pràctica de la vela llatina. Consell Insular de Menorca. 2005
- Arca Míguez, Joan Manel. Els mestres d'aixa de Cambrils. Revista Cambrils. Número 2. Museu d'història de Cambrils. 2011
- A.A.V.V. El llenguatge del transport intermodal. Vocabulari il·lustrat. Ministerio de Fomento. Gobierno de España.
- A.A.V.V. Vocabulari nàutic. Publicacions de l'Acadèmia valenciana de la llengua. Número 2. 2007
- A.A.V.V. Diccionari d'esports nàutics. Selecció del conjunt de dades terminològiques actualitzades. TERMCAT. 2023
- A.A.V.V. Embarcacions albuferenques centenàries. Federació Valenciana de Vela Llatina.
- A.A.V.V. Les embarcacions tradicinals de vela llatina a l'Albufera. Federació Valenciana de Vela Llatina.
- A.A.V.V. Imatges de voramar. La mar de museus. Museu Marítim de Barcelona.2004
- A.A.V.V. Diccionari Visual Oxford. Oxford University Press.1997
- Estruch Traité, Josep. Lèxic del patí de vela. Català-castellà-francès-anglès-neerlandès. Museu de Badalona. 2010
- A.A.V.V. Diccionari de pesca. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori del Govern de les Illes Balears. 2011
- Aloujes, Clovis. Plan d'une barque catalane. Fulletó GAPAMAR.
- A.A.V.V. Les embarcacions tradicionals autòctones de vela llatina a l'albufera. Federació Cultural i Esportiva de Vela Llatina a l'Albufera. 2020
- A.A.V.V. Terminologia portuària. Ports de la Generalitat. Departament de Política Territorial i Obres Públicques. 2007
- A.A.V.V. Diccionari de ports i costes: Català, castellà, francès, anglès. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 1995.
- Caria, Rafael. El lèxic dels mariners algueresos. Revista de l'Alguer.
- Figuerola, Francesc. Vocabulari Vela Llatina. Autoedició.
- García-Delgado, Vicente. La "barca de mitjana". Amics de la vela llatina de Calella de Palafrugell.
- García-Delgado, Vicente. La varada de fusa i la de treure. Amics de la vela llatina de Calella de Palafrugell.
- García-Delgado, Vicente. La pesca al sardinal. Amics de la vela llatina de Calella de Palafrugell.
- Garcia-Delgado, Vicente. Estudio sobre la navegación fluvial en Catalunya, 1992. 2 v. [Treball de recerca sobre el patrimoni etnològic català, becat pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana].
- Llorca Ibi, Francesc Xavier. El llenguatge mariner de la Marina. Publicacions Universitat d'Alacant. 2000
- Martí Callau, Àngel. Jo parlo calero, i tu també h hauries de fer! Ed. Neopàtria. 2019
- Munar Colom, Antoni. Catàleg col·lecció Antoni Munar Colom. Museu Marítim de Mallorca. 2020
- Nadal i Fortià, Joan. La pesca a l'encesa. Carles Vallés, editor. 1991
- Oller, Francesc. Bots i barques. Editorial Noray. 1995
- Oller, Francisco i García-Delgado, Vicente. Nuestra vela latina. Editorial Juventut. 1996
- Pla i Bartrina, Joaquim. Els aparells dels grans velers. Dels grans velers i de les embarcacions. Museu de la Pesca- Museu Marítim de Barcelona. 2010
- Pla i Bartrina, Joaquim. Banderes i gallardets. A bord dels vaixells i de les embarcacions d'esbarjo. AGAM. 1996
- Pons Valens, Joan Manuel. Balear 1924. La restauració i recuperació d'una barca de bou mallorquina. Col·lecció Mallorca i la mar. Número 6. Consell de Mallorca. 2006
- Pros i Ferrés, eliseu. Diccionari nàutic (original mecanografiat no publicat). 1991
- Pujol i Pedret, Joan i Salvadó Obrero, Ivan. Muletes i llaguts. La tradició fluvial a Móra d'Ebre. CERE. 2016
- Pujol i Pedret, Joan. Llaguts de la Ribera d'Ebre. Segles XIX i XX. IDECE. 2019
- Roig, Emerencià. La marina del vuit-cents. Editorial Noray. 1929
- Rosaleny Romero, Pilar i Joan J. Vela llatina a l'Albufera. Denes Editorial. 2014

- Salvador, Jordi. Paraules de Mar. Recull Terminològic de navegació tradicional. La Mar d'Amics. 2008
- Salvador, Jordi. Paraules de Riu. Recull terminològic de navegació tradicional fluvial. Crea't Edicions. 2022
- Sigalés, Josep Maria. Diccionari nàutic. Editorial Juventut. 1984
- Torres i Torres, Marià. Els noms dels peixos i ormeigs de pesca al llibre del Mostassaf d'Eivissa (segle XV).
- Xaler i Vilaplana, Antoni Josep. Embarcacions alteanes de vela llatina. Associació cultural Grau de Castelló Mar i vent. 2012

BIBLIOGRAFIA DIGITAL

- Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans. 2a Edició. https://dlc.iec.cat/
- Diccionari Català-valencià-balear. Institució Francesc Borja Moll. Institut d'Estudis Catalans. https://dcvb.iec.cat/
- Cercaterm. Centre de Terminologia de Catalunya. TERMCAT. https://www.termcat.cat/es/cercaterm
- Garcia, Washington. Lèxic mariner [en línia]. [S.l.]:Lexicmariner.info,2017. http://www.lexicmariner.info https://www.termcat.cat/es/diccionaris-en-linia/119
- TERMCAT. Diccionari d'esport nàutics. https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/10
- Wartsila Encyclopedia. https://www.wartsila.com/encyclopedia
- Viquipèdia. https://ca.wikipedia.org/

El Diccionari Nàutic Il·lustrat dels Països Catalans té com a objectiu la reunió en un sol estudi de les diferents variants lingüístiques del català que es parla en l'ambient nàutic. Incorpora en l'arbre de camp els següents àmbits que es relacionen estretament amb la navegació:

Tipus d'embarcacions: propulsió (vela, rem, motor), parts.
Velam: tipus, parts
Arboradura: fixa, mòbil
Eixàrcia: fixa, mòbil, materials, caps, cadenes, bossells.
Navegació: vela, rem, motor, instruments i cartes, ancoratge, ordres i termes genèrics.
Tècniques: construcció, nusos i entolladures, manteniment.
Seguretat: maniobres, balses salvavides i altres elements, senyalització, balises, boies.
Oficis en mar i en port.
Esport
Meteorologia: onades, vent, marees, pluja, corrents.

El seu corpus incorpora més de 7000 termes del català que fan referència a la navegació, els vaixells, la meteorologia, la pesca, la construcció, la seguretat, els oficis relacionats amb la mar i la geografia. Les fitxes que contenen els termes i els seus sinònims estan il·lustrades amb 1211 imatges.

FEDERACIÓ CATALANA PER LA CULTURA I EL PATRIMONI MARÍTIM I FLUVIAL

termcat
centre de terminologia

9 788494 277290